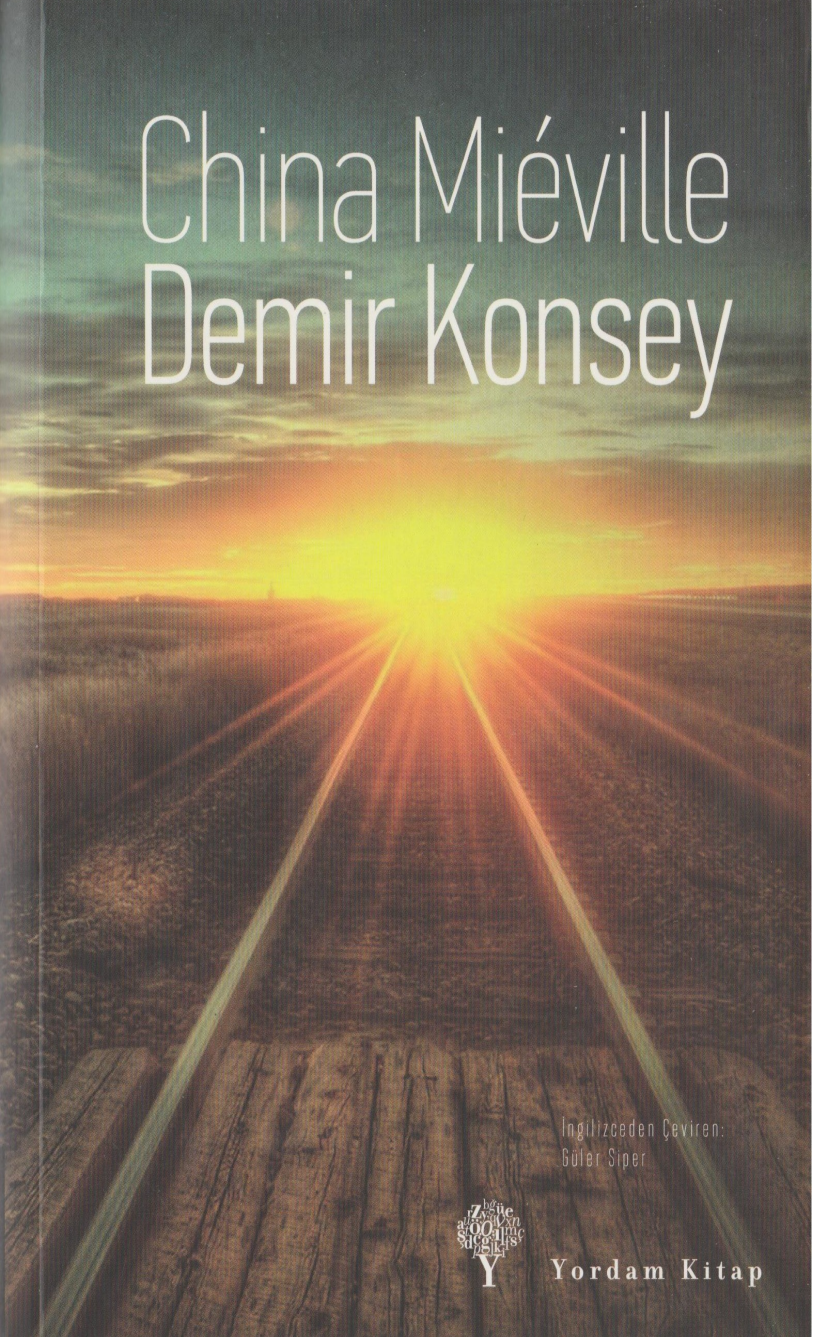

China Miéville
Demir Konsey
İngilizceden Çeviren:
Güler Siper
Yordam Kitap

China Miéville (1972)

Britanyalı fantastik edebiyat yazarı. Cambridge Üniversitesi'nde Sosyal Antropoloji öğrenimini tamamlayan Miéville, yüksek lisans ve doktora derecelerini London School of Economics'te Uluslararası İlişkiler alanında almıştır. Doktora tezi, *Between Equal Rights: A Marxist Theory of International Law* adıyla 2005'te kitaplaştı. Miéville, Warwick Üniversitesi'nde yaratıcı yazarlık dersleri vermektedir.

China Miéville, yarattığı fantastik edebiyatı "tuhaf kurgu" olarak tanımlıyor. Fantastik edebiyatı ticarileşmeden, tutucu klişelerden kurtarmayı amaçlayan Miéville'in politik duruşunu, fantastik romanlarından takip etmek mümkündür. Marksist tutumu romanlarında olduğu kadar, edebiyatla ilgili kuramsal duruşunda da belirgindir. Yordam Kitap'ın yayınladığı ve yayınlayacağı romanları şunlardır: *Kral Fare* (*King Rat*, 1998; Türkçesi 2010), *Perdido Sokağı İstasyonu* (*Perdido Street Station*, 2000; Türkçesi 2011), *Yara* (*The Scar*, 2002; Türkçesi 2013), *Demir Konsey* (*Iron Council*, 2004; Türkçesi 2015), *Un Lun Dun* (*Un Lun Dun*, 2007; Türkçesi 2012), *Şehir ve Şehir* (*The City & The City*, 2009; Türkçesi 2012), *Kraken* (*Kraken*, 2010; Türkçesi 2013); *Elçilik Şehri* (Embassytown, 2011; Türkçesi 2015).

İlk romanı *Kral Fare* ile hem Uluslararası Korku Cemiyeti hem de Bram Stoker ödüllerine aday gösterilen China Miéville, çok sayıda ödül kazanmıştır. *Perdido Sokağı İstasyonu* ile 2001 yılında kazandığı Arthur C. Clarke ve Britanya Fantezi ödülleri, *Yara* ile 2003'te kazandığı Britanya Fantezi Ödülü, *Demir Konsey* ile 2005'te kazandığı Arthur C. Clarke Ödülü, *The City & The City* ile 2010'da kazandığı Arthur C. Clarke Ödülü bunlardan bazılarıdır.

Eserin orijinal adı:
Iron Council
(2004, Londra: Pan Books)

Yordam Kitap: 232 • **Demir Konsey** • China Miéville • ISBN 978-605-9046-25-1
İngilizceden Çeviren: Güler Siper • *Kitap Editörü:* Eda Sezgin
Düzeltme: Filiz Çomuk • *Kapak ve İç Tasarım:* Savaş Çekiç
Sayfa Düzeni: Gönül Göner • *Birinci Basım:* Şubat 2015
© China Miéville, 2004; © Yordam Kitap, 2009
(Telif hakları Anatolialit aracılığıyla alınmıştır)

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 10829)
Çatalçeşme Sokağı Gendaş Han No: 19 Kat:3 34110 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • **Faks:** 0212 528 19 09
W: www. yordamkitap.com • **E:** info@yordamkitap. com
www.facebook.com/YordamKitap • www.twitter.com/YordamKitap

Baskı: **Yazın Basın Yayın Matbaacılık Turizm** Tic.Ltd.Şti. (Sertifika No: 12028)
İ.O.S.B. Çevre Sanayi Sitesi 8. Blok No:38-40-42-44
Başakşehir - İstanbul
TEL: 0212 5650122 - 0212 5650255

DEMİR KONSEY

China Miéville

İngilizceden Çeviren
Güler Siper

YORDAM KİTAP'TA CHINA MIÉVILLE ESERLERİ

Kral Fare

✵

Perdido Sokağı İstasyonu

✵

Yara

✵

Un Lun Dun

✵

Şehir ve Şehir

✵

Kraken

Kız kardeşim
Jemima'ya

Teşekkür

Emma Bircham, Mark Bould, Andrew Butler, Mic Cheetham, Deanna Hoak, Simon Kavanagh, Peter Lavery, Claudia Lightfoot, Farah Mendlesohn, Jemima Miéville, Gillian Redfarn, Max Schaefer, Chris Schluep ve Jesse Soodalter'a bu kitap için yardımlarından dolayı şükran borçluyum.
Nick Mamatas ve Mehitobel Wilson'a, ayrıca Macmillan ve Del Rey'de çalışan herkese tüm çalışmalarından ötürü sonsuz teşekkürler.

Sayısız yazara müteşekkir olsam da, bu kitap için özellikle William Durbin, John Ehle, Jane Gaskell, Zane Grey, Sembène Ousmane, Tim Powers, TF Powys ve Frank Spearman'e teşekkür etmeliyim.

"Tren peronlarında dimdik yükselen, devinim halinde, taşınabilir görkemli yapılar."

Velimir Khlebnikov, *Öneriler*

Geçmiş yıllarda, kadınlar ve erkekler toprakta bir yol açıyor ve beraberlerinde tarihi taşıyorlar. Dinginler, ağızlarında savaş çığlıkları var. Kayalık siperlerde, engebeli arazide, ormanda, çalılık ve tuğla gölgelerdeler. Artları arkaları kesilmiyor.

Çoktan geçmiş olan bu yıllarda birisi, bir granit çıkıntısında, kenetlenmiş bir yumruğu andıran bir dağın üzerinde duruyor. Dağın zirvesi ağaçlarla kaplı, sanki bir orman, köpürerek yayılmış gibi. Adam yeşil bir dünyanın tepesinde duruyor ve aşağıda dolaşıp duran tüylü ve sert derili hayvanlar ona hiç aldırmıyorlar.

Açtığı yol batolit sütunların ötesine geçip yukarıya doğru uzanıyor ve bitişiğinde ise muşambadan korunaklar var. Adamlar ve ateş, ormanı gübreleyen yangınların küçük, kısır kuzeni.

Tepedeki adam, bu geçmiş anı sonsuza dek donduran rüzgârda dikilirken soluğu da sakalında donakalıyor. Camın içinde ağır ağır akan cıvaya bakıyor; bir barometre ve derede işaretli kordonu. Etrafına, dünyanın göbeğinin üzerinde ve bir dağ sonbaharında onunla birlikte duran adamlara bakıyor.

Oraya tırmanarak gelmişlerdi. Sıra sıra adamlar, yer çekimine karşı direnmekten yorulmuş, silikat duvarların kuytu köşelerine sinmişlerdi. Kendi malzemelerinin uşakları olmuş, pirinç, tahta ve cam ıvır zıvırlarını budala zenginler gibi, dünyanın bir ucundan buraya kadar taşımışlardı.

Tepedeki adam çoktan geçmiş olan anı soluyor, orman hayvanlarının öksürüklerini, birbirine sürtünen ağaçları dinliyor. Derin vadilerin olduğu yerleri öğrenmiş, çizgilerle belirleyip üzerlerine işaret koymuş, çizimlerine notlar düşmüş, derin ovaların ya da yanları açık çanakların, ırmakların döküldüğü kanyonların, derelerin, nehirlerin ve eğrelti kaplı bozkırların özelliklerini araştıra-

rak çizimlerini detaylandırmıştı. Çam ya da dişbudakların sardığı ve bir kıvrımın yarıçapını not aldığı topraklar karşısında kendini çok sıradan hissediyordu.

Soğuktan, adamların altısı ölmüş ve derme çatma mezarlarında bembeyaz ve kaskatı halde uzanıyorlar. İbliskanatlılar, grubu kanla yıkıyor, ayılar ve ölümün karanlığı karşısında sayıları azalıyor, adamlar perişan oluyor ve gecenin içinde ağlaşarak kayboluyorlar, katırları ölüyor, kazıları yarım kalıyor ve boğulanlar, güvensizlikle saldıran yerlilere yem olanlar da var ama bunların hepsi başka anlarda. Bu çoktan geçmiş anda ağaçların tepesinde yalnızca tek bir adam var. Batıda dağlar önünü kesiyor ama o an önünde daha kilometreler var.

Yalnızca rüzgâr onunla konuşuyor ama adının hakaret ve saygıyla ağza alındığını biliyor. Uyanması tartışmalara yol açıyor. Şehrinin doruklarında onun çabaları aileleri parçalıyor. Bazıları onun tanrılar adına konuştuğunu söylüyor ve bu ona gurur veriyor. Dünyanın suratına edilmiş bir hakaret o, planları ve yolu iğrençlikten başka bir şey değil.

Adam gecenin bastırmasını izliyor. (Çok zaman önceydi bu an.) Gölgelerin uzamasını izliyor ve yemek yiyen adamlarının seslerini işitmeden ya da onlarla birlikte oturup yiyeceği kaya sıçanlarının kokusunu almadan önce, şu anda yalnızca o, dağ, gece ve gördüğü her şeye dair yorumları ve bu umarsız tepelere ilişkin ölçümleriyle dolu defterleri ve isteği var.

Gülümsemesinde bir kurnazlık, memnuniyet ya da güven yok, ama neşeli bir gülüş bu, çünkü planlarının kutsal olduğunu biliyor.

1. Kisim

TUZAKLAR

1

Bir adam koşuyor. İnce ağaç kabuğu ve yaprak duvarlardan, Kötüorman'ın amaçsızca bekleyen bölmelerinden geçerek. Etrafı ağaçlarla sarılı.

Ormanın bu denli derinlerinde ilkel sesler duyuluyor. Ağaçların tepeleri sallanıyor. Adamın yükü ağır ve göremediği güneş onu iyice terletmiş. Bir patikayı izlemeye çalışıyor.

Tam karanlık basmadan yerine vardı. Loş, kirpi-adam patikaları, onu etrafı köklerle ve taşlı toprakla çevrili çukur bir alana çıkardı. Burada ağaçlar bitiyordu. Toprak ezilmişti, üzeri yanık ve kan izleriyle kaplıydı. Adam torbasını açtı, battaniyesiyle beraber birkaç kitap ve giysi çıkarıp yere yaydı. İyice sarılmış ve ağır bir şeyi çamurun içine ve kırkayakların arasına bıraktı.

Kötüorman soğuktu. Adam bir ateş yaktı. Dibinde oturduğu ateş onu aydınlatıyordu ama yine de sanki bir şey çıkacakmış gibi gözlerini karanlığa dikti. Bir şeyler yaklaştı. Bir gece kuşunun hırıltılı ötüşü ya da görünmeyen bir avcının soluğu ve hışırtısı gibi sesler gelip duruyordu. Adam pür dikkat bekliyordu. Tabancası ve tüfeği vardı ve bunlardan biri hep elindeydi.

Ateşin ışığında saatler geçirdi. Zaman zaman dayanamayıp uyuyakaldı. Her seferinde sudan yeni çıkmış gibi soluk soluğa uyandı. Bitkin durumdaydı. Yüzünden üzüntü ve öfke akıyordu.

"Gelip seni bulacağım," dedi.

Şafak vaktini fark etmedi, sadece zamanın değiştiğini anlayabiliyordu. Artık hava aydınlanıyordu. Yerinden kalktı, vücudu çer çöpten yapılmış gibiydi, sanki gecenin nemli soğuğunu depo-

lamıştı. Kuru et yerken bir yandan ormanın hışırtılarını dinledi ve çöküntü alanda volta attı.

Sonunda sesler duyduğunda kenara yaslandı ve ağaç gövdelerinin arasından baktı. Çürümüş yaprak ve çer çöple kaplı patikada ona doğru gelmekte olan üç kişi gördü. Tüfeğini kaldırdı, gözlerini gelenlere dikti. Işık hüzmeleri genişledikçe onları daha iyi görebildi ve silahını indirdi.

"Buradayım," diye seslendi. Adamlar afallayıp etrafa bakınmaya başladılar. Toprak bir yükseltinin üzerinden elini uzattı.

Bir kadın ve iki erkekti gelenler ve giysileri Kötüorman için kendisininkilerden daha uygunsuzdu. Önünde durup gülümsediler. "Cutter." Onu sıkıca tutup çektiler.

"Metrelerce öteden sizi duydum. Ya izlendiyseniz? Başka kim geliyor?"

Bilmiyorlardı. "Mesajını aldık," dedi daha ufak tefek olan adam. Hızlı hızlı konuşuyor ve etrafına bakınıyordu. "Gidip baktım. Tartışmaya başladık. Diğerleri, biliyorsun işte, kalmamız gerektiğini söylüyordu. Ne dediklerini biliyorsun."

"Evet, Drey. Benim deli olduğumu söylediler."

"*Senin* değil."

Ona bakmadılar. Kadın oturdu, eteği rüzgârla şişiyordu. Endişe içindeydi, hızlı hızlı soluyor, bir yandan da tırnaklarını yiyordu.

"Teşekkürler. Geldiğiniz için." Başlarını kabul ya da Cutter'ın bu minnettarlığına değmez anlamında salladılar: Söylediği şey kendine çok tuhaf gelmişti, onlara da böyle geldiğinden emindi. Alay ettiğini sanmalarını istemiyordu. "Benim için anlamı büyük."

*
* *

Çukur alanda beklediler, toprağa birtakım şekiller çizdiler ya da kuru odun parçalarını oyarak birtakım figürler yaptılar. Anlatacak çok şey vardı.

"Demek gelmemenizi söylediler?"

Kadın, Elsie, hayır dedi, o kadar değil, bu sözcüklerle söylememişlerdi ama Topluluk, Cutter'ın çağrısına kayıtsız kalmıştı. Kadın başını kaldırıp ona bakmış ve konuşurken de yine yere eğmişti. Cutter başını salladı ve bir eleştiride bulunmadı.

"Bundan emin misiniz?" dedi ve rastgele başlarını sallamalarını yanıt olarak kabul etmedi. "Kahretsin, emin misiniz yani? Topluluğa sırtınızı dönmeye? Bunu yapmaya hazır mısınız? Onun için mi? Gidecek çok yolumuz var."

"Kötüorman'da bu kadar kilometre yol geldik zaten," dedi Pomeroy.

"Daha yüzlerce kilometre var. *Yüzlerce.* Anamız ağlayacak. Çok uzun bir yolculuk. Geri gelme sözü veremem."

Geri gelme sözü veremem.

Pomeroy lafa girdi. "Bana sadece mesajının doğru olup olmadığını söyle. Bana yine, onun gittiğini ve nereye, neden gittiğini söyle. Bunun doğru olduğunu söyle." İri yapılı adam dik dik bakıyor, yanıt bekliyordu ve Cutter gözlerini kapatıp başını sallayınca, "Tamam o zaman," dedi.

Başkaları da geldi. Önce bir kadın, Ihona; ona daha hoşgeldin derlerken, birinin ağır adımlarla, ormandaki çer çöpü eze eze gelişini duydular ve çalıların arasından bir vodyanoi çıktı. Irkına özgü kurbağamsı biçimde yere çöktü ve perdeli ellerini kaldırdı. Kenardan çukura atlarken bedeni -kafası ve gövdesi tek bir yağ kesesi halinde- çarpmanın etkisiyle titreşti. Fejhechrillen kir içinde ve bitkindi, bedeni ormanda yürümek için yaratılmamıştı.

Gelebilecek olan başkalarını daha ne kadar bekleyeceklerini bilemediklerinden tedirgindiler. Cutter, mesajını nasıl aldıklarını sorup duruyordu. Onları huzursuz ediyordu. Ona katılma kararlarını bir kez daha düşünmek istemiyorlardı: Bunu ihanet olarak adlandıracak bir sürü kişinin olduğunun farkındalardı.

"Minnettar kalacak," dedi Cutter. "Tuhaf bir tip ve minnettarlığını göstermek istemeyebilir ama bunun benim ve onun için anlamı büyük."

Bir süre sessizlikten sonra Elsie konuştu: "Bunu bilemezsin. Bize sormadı, Cutter. Senin söylediğine göre, yalnızca bir mesaj almış. Geldiğimiz için kızabilir de."

Cutter kadına yanıldığını söyleyemedi. Onun yerine, "Ayrılan da yok ama. Kendimiz için olduğu kadar, belki, onun için de buradayız," dedi

Tehlikeleri vurgulayarak, onları nelerin beklediğini anlatmaya başladı. Sanki onları vazgeçirmeye çalışıyor gibiydi ama öyle olmadığını biliyorlardı. Drey telaşlı ve sinirli bir tonda onunla tartıştı. Cutter'ı, kendisini anladıklarına inandırdı. Cutter adamın bu arada kendi kendini de ikna ettiğini gördü ve ses çıkarmadı. Drey tekrar tekrar kararını vermiş olduğunu söyledi.

"Yola çıksak iyi olacak," dedi Elsie, saat öğleyi geçince. "İlelebet bekleyemeyiz ki. Gelmeye kalkan birileri daha olduysa, belli ki kayboldular. Topluluğa geri dönecek, şehirde ne gerekiyorsa onu yapacaklar." Birisi küçük bir çığlık attı ve hepsi sesin geldiği tarafa döndü.

Çukurun kenarında horoza binmiş bir kirpi-adam onlara bakıyordu. Büyük savaş horozu göğsünü kabartmış ve mahmuzlu pençe-ayaklarından birini tuhaf bir şekilde kaldırmıştı. Kirpi-adam, güdük ve haşin dikenli yaratık, altındaki hayvanın kırmızı ibiğini okşadı.

"Milisler geliyor." Aksanı güçlü ve homurtuluydu. "İki milis geliyor, bir iki dakikaya kadar." Süslü semerin üzerinde öne eğildi ve horozu çevirdi. Uzun pençeli ve dövüşçü yaratık çok az ses çıkararak, tahta ve deri kayışlara ve üzengilere çarpan herhangi bir metal şakırtısı olmaksızın fırladı ve ormanda yok oldu.

"Bu şey?.." "Ne?.." "Ne olduğunu?.."

Ancak Cutter ve yanındakiler yaklaşan sesleri duyunca suspus oldular. Dile getirmeseler de bir telaş içindeydiler, saklanmaya zaman kalmamıştı.

İki adam belirdi, mantarlarla kaplı kütüklerin üzerinden geçerek gelmişlerdi. Maskeleri vardı ve üniformaları milislerinkinin koyu grisiydi. Her birinde aynalı bir kalkan ve yanlarından

sarkan hantal bir tüfek vardı. Açığa geldiklerinde durakladılar ve oldukları yerde kaldılar, onları bekleyen kadın ve erkekleri gözden geçirdiler.

Hiç kimsenin kımıldamadığı, şaşkın ve sessiz konuşmalarla geçen *–siz, onlar, ne, ne yapsak, ne yapsak?–* upuzun bir saniyenin sonunda bir silah patladı. Derken sesler, çığlıklar ve silah patırtıları birbirine karıştı. Vurulup düşenler oldu. Cutter kimin nerede olduğunu göremez olmuştu ve vurulduğunu ama bunu henüz hissetmediğini düşündüğünden dehşet içindeydi. Silahların korkunç ritmi kesildiğinde çenesini gevşetti.

Birisi *Tanrım, aman Tanrım*, diye sızlanıyordu. Bu bir milisti, karnındaki yaradan kan akıyordu ve ölü arkadaşının yanına oturmuş, ağır silahını doğrultmaya çalışıyordu. Cutter bir okun hızla giysiyi delip geçen sesini duydu ve milis saplanan okla arkaya kaykıldı ve sesi kesildi.

Yine bir sessizlikten sonra: "Tanrım..." "Sen, herkes?.." "Drey? Pomeroy?"

Cutter önce kendilerinden kimsenin vurulmadığını düşündü. Sonra Drey'in bembeyaz olmuş yüzünü ve omuzunu tuttuğunu, titreyen ellerine bulaşan kanı gördü.

"Aman Tanrım, dostum." Cutter, Drey'in oturmasına yardım etti. (Küçük adam, sürekli *Her şey yolunda mı*, diye soruyordu.) Mermi kasını parçalamıştı. Cutter, Drey'in gömleğinden şerit halinde parçalar kopardı ve bunlarla yarayı sardı. Drey acıdan çırpınmaya başlayınca Pomeroy ve Fejh onu tutmak zorunda kaldılar. Yarası sarılırken ısırması için ona parmak kalınlığında bir dal parçası verdiler.

"Sizi *izlemiş* olmalılar, yarım akıllı beceriksizler." Cutter öfkeden deliye dönmüştü. "Size çok dikkatli olmanızı söylemiştim..."

"*Dikkat ettik*," diye bağırdı Pomeroy, parmağını Cutter'a doğru sallayarak.

"Onları izlemediler." Kirpi-adam göründü yine, horozu yeri gagalayıp duruyordu. "Çukurları devriye geziyorlar. Uzun zamandır buradasınız, neredeyse bir gün." Yere indi ve alanın kenarına kadar yürüdü. "Çok oyalandınız."

Donuk bir ifadeyle hortumunun içindeki dişlerini gösterdi. Boyu Cutter'ın göğüs hizasına bile gelmiyordu ama toparlak ve kaslı bedeniyle, daha yapılı biriymiş gibi kasıla kasıla yürüyordu. Askerin yanına gelince durdu ve kokladı. Okuyla öldürdüğü adamı doğrulttu ve oku iterek bedeninden geçirdi.

"Bunlar geri dönmeyince başkalarını da gönderirler," dedi. "Peşinize düşerler. Belki de şimdi." Oku, çevirerek ölü göğsün kemiklerinin arasından geçirdi. Cesedin sırtından çıkan okun sapını tuttu ve çekti, ok ıslak bir sesle dışarı çıktı. Kirpi-adam bu kanlı şeyi yine beline taktı, askerin katılaşan parmaklarının arasından silahını aldı ve ok deliğine ateş etti.

Sesle birlikte kuşlar yine havalandı. Kirpi-adam geri çekilerek hırladı ve elini salladı. Okun parmak genişliğindeki deliği kocaman bir oyuk halini almıştı.

Pomeroy, "Vay be... Sen de kimsin böyle?" diye sordu.

"Kirpi-adam. Horoz dövüştüren adam. Alektriomakhe.* Size yardım ediyor."

"Senin kabilen..." dedi Cutter. "Bizim yanımızdalar, değil mi? Bizimle birlikteler? Kirpi-adamların bazıları Topluluk'la," dedi diğerlerine. "Bu yüzden burası güvenli. Ya da öyle sanıyordum. Bu delikanlının kabilesinin milislerle uğraşacak vakti yok. Bize yol verin. Şehirle ciddi biçimde kapışmayı da göze alamıyorlar ve bu yüzden askerleri biz öldürmüşüz gibi göstermeye çalıştılar, onların okları değil." Bunu kendisi de, söylerken anladı.

Pomeroy ve kirpi-adam, adamların üzerlerini aradı. Pomeroy döner tüfeklerin birini Elsie'ye fırlattı, diğerini de Cutter'a. Modern ve pahalı bir tüfekti bu ve Cutter daha önce böylesini hiç eline almamıştı. Altı namlunun kalın ve döner bir silindir şeklinde sıralandığı ağır bir aletti bu.

"Güvenilir değiller," dedi Pomeroy, bir yandan da mermileri sayıyordu. "Ama hızlılar."

---

* Horoz dövüştürücüsü. Yunanca horoz anlamına gelen *alektrion* ve savaş, dövüş anlamlarına gelen *makhe* sözcüklerinden oluşur. *-Ed.*

"Hadi artık... Gitmemiz lazım." Drey'in sesi duyduğu acıyla alçalıp yükseldi. "Kahrolası *silah sesleri* kilometrelerce öteden duyulup onları buraya çekecek..."

"Yakınlarda çok fazla yok," dedi kirpi-adam. "Duyacak kimse olmayabilir bile. Ama gitmek gerekiyor, doğru. Neyin peşinde siz? Şehri neden terk ediyor? Kil adamla geleni arıyor siz?"

Cutter diğerlerine baktı, onlar da dikkatle ona bakıp konuşmasını bekledi.

"Onu gördün mü?" dedi. İşiyle uğraşan kirpi-adama doğru yürüdü. "Onu gördün mü?"

"Ben onu görmedi ama onları tanıyor. Birkaç gün, hafta, ya da çok daha önce. Ormandan gri bir devin üzerinde çıktı adam. Koşarak. Arkasından da milisler."

İkindi güneşi üzerlerine vurmuştu ve orman hayvanları yeniden bağrışmaya başladı. Cutter'n etrafı kilometreler boyunca uzanan ağaçlarla çevriliydi. Konuşmadan önce ağzını birkaç kez açıp kapadı.

"Milisler onu mu izliyordu?" dedi.

"Tekraryapım atlarla. Seslerini duydum."

Metal toynaklı, ya da kaplan pençeli, ya da kuyruklarıyla kavrayan ve vücutları zehirli bezelerle kaplı tekraryapım atlarla. Bacaklarına akıl almaz bir güç kazandıran buhar pistonları ya da semerlerinin arkasında kazan çıkıntıları olan atlarla. Hepsi etobur ve uzun dişli. Kurt-atlar ya da domuz-atlar, robot-atlar.

"Ben görmedim," dedi kirpi-adam. Horozuna atladı. "Kil-adam süvarinin ardından gittiler, Kötüorman'ın güneyine. Gitseniz iyi olur. Hemen şimdi." Savaş kuşunu çevirdi ve duman kahverengisi parmağını uzattı. "Dikkatli olun. Burası Kötüorman. Gidin artık."

Horozunu mahmuzlayarak çalılıklara ve koyu ağaçlıklara doğru ilerledi. "Hadi," diye bağırmasıyla gözden kayboluverdi.

"Hay lanet," dedi Cutter. "Hadi gidiyoruz." Küçük kamplarını topladılar. Pomeroy kendisininkiyle birlikte Drey'in yükünü de

sırtlandı ve altısı birden horoz dövüşü çukurundan çıkıp ormana girdiler.

Cutter'ın pusulasını kullanarak, kirpi-adamın gittiği patikadan, güneybatıya doğru ilerlediler. "Bize yolu gösterdi," dedi Cutter. Yol arkadaşları, kendilerine rehberlik etmesini bekledi. Kocaman ağaç köklerinin, kalın bitkilerin arasından geçtiler, geçtikleri her şeyi değiştirdiler. Cutter'ın yorgunluğu kısa sürede öylesine yoğun bir hale geldi ki şaşırtıcı, yabancı bir duygu oldu çıktı.

Karanlığı fark ettiklerinde, oldukları yere çöküp ağaçların arasında bir mola verdiler. Ormanın fısıltılarından etkilenmiş, kısık sesle konuşuyorlardı. Avlanmak için çok geçti: Torbalarından kuru et ve ekmek çıkarıp yerken, yarım ağız şakalaşarak bunun ne güzel bir yemek olduğunu söyleyip durdular.

Cutter, küçük ateşlerinin yanında duran Fejh'in kurumaya başladığını görebiliyordu. Nereden su bulacaklarını bilmiyorlardı ve Fejh ellerinde bulunan suyun birazını üzerine dökmüştü ama dili hâlâ dışarıda, soluyup duruyordu. "İyi olacağım, Cutter," dedi ve adam da buna karşılık onun yanağını okşadı. Drey'in yüzü kâğıt gibi bembeyazdı ve kendi kendine fısıldayıp duruyordu. Adamın kemerinin kanla sertleştiğini gören Cutter, onun nasıl olup da hayatta kaldığını anlayamıyordu. Korkusunu fısıltıyla Pomeroy'a söyledi, ama geri dönemezlerdi ve Drey'de bunu kendi başına yapamazdı. Altındaki toprak kanla boyanmıştı.

Drey uyurken diğerleri ateşin etrafına toplanıp peşinde oldukları adamla ilgili öyküler anlattılar. Her birinin Cutter'ın çağrısına katılmak için nedeni vardı.

Ihona'ya göre aradıkları adam, Topluluk içinde kafası karışmış, ona kendisini hatırlatan ilk kişiydi. Adamdaki saflık, birçoğunun güvenmediği bu özellik, onun da bir parçası olabileceği hareketin içinde, kusurların da yeri olduğunu hissettirmişti ona. Bunu anımsayınca gülümsedi. Öte yandan, Fejh ise, vodyanoi şa-

manizminin bir parçası olarak ona öğretmenlik yapmış ve ondaki merak kendisini etkilemişti. Cutter izledikleri adamı sevdiklerini biliyordu. Topluluk içindeki yüzlerce kişi arasından altısının onu seviyor olması şaşırtıcı değildi.

Pomeroy yüksek sesle konuştu: "Onu seviyorum. Burada olma nedenim bu değil ama." Kısa kısa, küçük patlamalar halinde konuşuyordu. "Koşullar çok daha ciddi. Burada olma nedenim onun gittiği yer, Cutter, peşinde olduğu şey. Ayrıca bunun sonrası. Bu nedenle buradayım. Senin mesajında söylediğin şey yüzünden. Gittiği için değil, gittiği yer ve gitme nedeni için. Bu, her şeye değer."

Hiç kimse Cutter'a neden orada olduğunu sormadı. Sıra ona geldiğinde başlarını yere eğdiler ve o ateşi incelerken kimse konuşmadı.

Bir savaş kuşu onları uyandırdı, ibiğini savurarak, cırtlak bir sesle bağırıyordu. Bu saygısızca uyandırılma hepsini şaşkına çevirmişti. Horozun üzerindeki kirpi-adam onları izliyordu, sonra ölü bir orman tavuğunu onlara doğru fırlattı. Ağaçların arasından doğuyu işaret etti ve yeşil ışıkta gözden kayboldu.

Çalılıkların arasından ve orman sabahında, düşe kalka işaret edilen yöne doğru gittiler. Gün ışığı, lekeler halinde üzerlerine düşüyordu. Ilık bir bahardı ve Kötüorman nemli ve sıcaktı. Cutter'ın giysileri terden ağırlaşmıştı. Fejh ve Drey'e baktı.

Fejh arka ayaklarının üzerinde sıçrayarak yürürken hiçbir tepki göstermiyordu. Drey onlara ayak uydurmaya çalışıyordu ama görünüşe göre çok zorlanıyordu. Deri giysisinin altından kan sızıyordu ve adamın, üzerine konan sinekleri kovalayacak gücü kalmamıştı. Kanlı ve bembeyaz haliyle çürük bir et parçasını andırıyordu. Cutter onun bir acı ya da korku ifadesi göstermesini beklerken Drey ancak kendi kendine mırıldanıp duruyordu. Bu durum Cutter'ı malıcup etti.

Ormanın basitliği onları afallatmıştı. "Nereye gidiyoruz böyle?" dedi birisi Cutter'a. *Bana bunu sorma.*

Akşam olduğunda güzel bir sesin peşinden gittiler ve bir sarmaşığın yanında küçük bir dere buldular. Sevinçle atılıp mutlu hayvanlar gibi su içtiler.

Fejh suyun içine oturdu, ona değen su derecikler halinde dışarı akıyordu. Yüzerken, hantal devinimleri birden zarifleşmişti. Avuçlarına su doldurup vodyanoi usulünce onu şekillendirmeye başladı: Su, hamur gibi, onun verdiği şekli koruyordu, köpeklere benzeyen kaba şekiller yaptı. Bunları otların üzerine koydu, burada bir saat içinde, mum gibi eriyerek toprağa aktılar.

Ertesi sabah Drey'in yarası iyice kötüleşmişti. Ateşi onu halsiz bırakınca biraz beklediler ama yola devam etmeleri gerekiyordu. Ağaç örtüsü değişmiş, melezleşmişti. Karaağaçlar ve meşelerin yanından, banyan ağaçlarının aşağı sarkan ve köklerini oluşturan lifsi örgülerinin altından geçtiler.

Kötüorman kaynıyordu. Ağaç tepelerindeki kuşlar ve maymunsular sabahı çığlıklarla karşıladılar. Ölü ve bembeyaz ağaçların olduğu bir alanda, ayıya benzer, ama ne olduğu tam olarak anlaşılmayan, değişken ve renkli bir şey çalıların arasından onlara doğru gelmeye başladı. Pomeroy dışında hepsi çığlıklar attı. O ise yaratığın göğsüne ateş etti. Yumuşak bir patlamayla bir kuş sürüsü ve yüzlerce amber sineği havalandı ve havada bir daire çizdikten sonra biraz ötelerinde yine canavar şeklinde bir araya geldi ve bir vızıltıyla onlardan uzaklaştı. Şimdi artık derisini oluşturan tüyleri ve kanatları görebiliyorlardı.

"Bu ormana daha önce geldim," dedi Pomeroy. Bir ayı oğlunun* neye benzediğini biliyorum.'

Cutter, "Artık yeterince uzaklaşmış olmalıyız," deyince, alaca karanlık bastırıp onları arkada bıraktığında batıya doğru ilerlediler. Pervanelerin vurup durduğu bir fenerin ardına takılmış yürürlerken ağaç kabuklarından bir perde ışığı yutuyordu.

* Oğul burada bir topluluk anlamına gelmektedir. TDK'ya göre, arı yavrularını betimleyen bu sözcük ile metinde, birleşerek ayı şeklini alan sinekler kastedilmektedir. *-Ed.*

Gece yarısından sonra bodur ağaçların doldurduğu bir alanı geçerek ormandan çıktılar.

Üç gün boyunca Mendican Bayırları'nda, kaya çıkıntılarında, buzullarla taşınmış ve üzerlerinde tek tük ağaçların göründüğü kara yükseltilerinde yol aldılar. Çoktan yok olmuş buzulların izlerinde yürüdüler. Şehir yalnızca onlarca kilometre ötelerindeydi. Kanallarına varmışlardı neredeyse. Bazen tepelerin arasından, uzakta, batı ve kuzeyde gerçek dağları görebiliyorlardı. Bu dağların yanında, tepeler birer moloz yığını gibi kalıyordu.

Dağlardaki göllerden su içip buralarda yıkandılar. Yavaşlayarak Drey'in yürümesine yardımcı oluyorlardı. Adam kolunu oynatamıyordu ve bedeninden bütün kanı çekilmiş gibiydi. Şikâyet de etmiyordu ama. Cutter onun bu cesur yönünü ilk kez görüyordu.

Patikalara benzer yollar vardı, otların ve çiçeklerin arasından geçerek güneye doğru bunları izlediler. Pomeroy ve Elsie vurdukları dağ tavşanlarını ateşte pişirip içlerini yabani otlarla doldurdu.

"Onu nasıl bulacağız?" dedi Fejh. "Koskoca kıtada."

"Ben onun izlediği yolu biliyorum."

"Ama Cutter, koca bir *kıtadan* söz ediyoruz."

"İşaret bırakacak. Nereye giderse gitsin. Bir iz bırakacak. Onları da görmezlik edemezsin."

Bir süre hiç kimse konuşmadı.

"Ayrılması gerektiğini nasıl öğrendi?"

"Haber almış. Birkaç eski tanıdığından... Bütün bildiğim bu..."

Cutter, eskiden çiftliklerin bulunduğu yerlerde hava koşullarına dayanamayıp yıkılan çitler gördü. Çiftlik evlerinin taş döşeli temellerini. Doğuda Kötüorman uzanıyordu, dolomit kayalarla bölünen sık ormanlık. Karşılarına, yaprakların arasından fışkıran eski sanayi kalıntıları, bacalar ya da pistonlar bile çıkıyordu.

Altıncı gün, Balıkgünü, 1805 yılının, 17 Chet'inde bir kasabaya vardılar.

Kötüorman'da, baykuş ve maymun seslerinin ardında, bir hava akımının uğultuları duyuluyordu. Yüksek bir ses çıkmıyordu ancak yolunun üzerindeki hayvanlar korkuyla başlarını kaldırıp bakıyorlardı. Ağaçların arasındaki boş yolu ay ışığı sarmıştı. Ağaç dalları kımıldamıyordu.

Gece gölgelerinin arasında bir adam göründü. Üzerinde siyah-mavi bir giysi vardı. Elleri ceplerindeydi. Ay ışığı, köklerin bir baş boyu üzerinde giden cilalı ayakkabılarına vurdu. Adam kasılarak, havada dimdik duran bedeniyle geliyordu. Adam ağaçların tepeleriyle karanlık ormanın zemini arasında gizemli bir askıya tutunarak gelirken, ses de onunla birlikte yaklaşıyor, sanki boşluk onun şiddetiyle inliyordu.

İfadesizdi. Etrafında bir şey kıpırdaşıyor, gölgelere, adamın giysisinin katlarına girip çıkıyordu. Sanki annesiymiş gibi ona sarılan bir maymundu bu. Göğsünde, titreyip gerilen bir şey vardı.

Zayıf ışıkta adam ve yolcusu, kirpi-adamın dövüşmeye geldiği çukura girdi. Çukurun üzerinde asılı kaldılar. Çürümeye başlamış ölü askerlere baktılar.

Küçük maymun adamın ayakkabılarından sarktı, cesetlerin yanına atladı. Becerikli parmaklarıyla araştırdı. Tekrar sallanan bacaklara atladı ve ciyakladı.

Gecenin geri kalanında, kısa bir süre hiç konuşmadılar. Adam düşünceli düşünceli dudaklarını şapırdatıp tek ayağı üzerinde dönüyor, omuzundaki maymun zifiri karanlık ormana bakıyordu. Sonra yeniden harekete geçtiler, aynı ürkünç sesi oluşturarak, ağaçların, günler önce ezilmiş eğrelti otlarının arasında ilerlediler. Onlar gittikten sonra Kötüorman'ın hayvanları yine ortaya çıktı. Ancak endişeliydiler ve o gecenin kalanı boyunca da hep öyle kaldılar.

2

Köyün bir adı yoktu. Köylüler, Cutter'a göre yoksul oldukları kadar da kabaydılar. Yiyecekler için verdikleri parayı hiç teşekkür etmeden almışlardı. Eğer bir şifacıları varsa da, olmadığını söylemişlerdi. Cutter'ın, Drey'in uyumasına göz yummak dışında yapabileceği bir şey yoktu.

"Myrshock'a gitmemiz şart," dedi Cutter. Köylüler anlamamış gibi bakınca da dişlerini gıcırdattı. "Tutup da Ay'a gitmekten söz etmiyorum."

"Sizi domuz-kente götürebilirim," dedi adamlardan biri sonunda. "Yanımıza tereyağı ve domuz eti almamız lazım. Arabayla dört saat güneye gidilecek."

"Ne yapalım, hiç olmazsa Myrshock'a altı yüz kilometre kadar yaklaşmış oluruz," dedi Ihona.

"Başka şansımız yok. Bakarsınız bu domuz yatağı daha büyük bir yerdir, bizi daha ileriye götürebilirler. Burada neden domuz yok?"

Köylüler birbirlerine baktılar.

"Çapulcular yüzünden," dedi bir tanesi. "Bize böyle yardım edebilirsiniz işte," diye bir diğeri lafa karıştı. "Arabayı silahlarınızla koruyarak. Bizi domuz-kente götürebilirsiniz. Bir pazar yeri orası. Her taraftan gelen tüccarlarla dolu. Hava gemileri var ve size yardım edebilirler."

"Çapulcular mı?"

"Evet ya. Haydutlar. Özgüryapımlar."

Köylülerin habire kırbaçladığı iki sıska at bir yük arabasını çekiyordu. Cutter ve arkadaşları arabanın içinde, çürük sebzelerin ve ıvır zıvır eşyaların arasına oturmuştu. Drey ter içinde yatıyordu.

Kolu çok kötü kokmaya başlamıştı. Diğerleri tedirgin olsalar da silahlarını görünür biçimde tutuyor, caka satıyorlardı.

Araba gıcırdayarak, Mendican Bayırları'ndan ovalara inen patikaları izledi. Adaçayları ve otların içinden, kanaldaki ardiyeler gibi uzanmış kayaların arasından geçerek iki gün boyunca ilerlediler. Gün batımı taşların üzerine kırmızı bir dövme gibi düşüyordu.

Hava korsanlarına bakındılar. Fejh geçtikleri her su kanalını ziyaret etti.

"Çok yavaş." Cutter kendi kendine konuşuyordu ama diğerleri ne söylediğini duyuyordu. "Çok çok yavaş, kahrolası şey çok yavaş."

Birden, "Silahlarınızı çıkarın," diye seslendi sürücü. "Bizi izleyen birisi var." Çalılıkları işaret etti. "Gelirlerse ateş edin. Beklemeyin. Eğer canlı bırakırsanız derinizi yüzerler, ona göre."

Drey bile uyanmıştı. Sağlam eliyle bir tabanca tutuyordu.

"Senin silahının açısı hepsinden geniş, Pomeroy," dedi Cutter. "Hazır ol."

Daha o konuşurken sürücüler bağırmaya başladı. "Şimdi! Şimdi! Hadi!"

Cutter apar topar silahını çekti, Pomeroy alaybozanıyla nişan aldı. Bir tatar yayından çıkan ok başlarının üzerinden vınlayarak geçti. Likenli taşın arkasından birisi fırladı ama Elsie onu vurdu.

Bir Özgüryapımdı, şehrin ceza fabrikalarında yeniden şekillendirilmiş, ovalara ve Rohagi tepelerine kaçmış cani bir Tekraryapım.

"*Kahretsin*!" diye acıyla bağırdı. "Sizi *lanet herifler*." Tekraryapım olduğunu görebiliyorlardı, çok fazla gözü vardı. Toprağın içinde kıvranıyor, yeri kana boyuyordu. "Sizi *lanet olasıcalar*!"

Yeni bir ses duyuldu. "Bir daha ateş ederseniz hepiniz ölürsünüz." Yaylarını hazırlamış, bazıları eski tüfekler taşıyan figürler sarmıştı etraflarını. "Kimsiniz siz böyle? Buradan değilsiniz." Konuşan kişi ileri doğru birkaç adım attı. "Hadi ama, siz ikiniz. Siz kuralları bilirsiniz. Geçiş ücreti. Sizden bir araba dolusu, ne var içinde? Bir araba dolusu çürük sebze alacağım."

Özgüryapımlar perişan, karmakarışık bir haldeydiler; yeniden yapım buharlı ütüler ve çalıntı hayvan etleri tuhaf tümörler gibi titreşiyordu. Açık, kansız karınlarında simsiyah sallanan bağırsakları olan, metal uzuvları ya da uzun dişleri, kuyrukları olan kadınlar ve erkekler.

Liderleri ağır ağır yürüyordu. Cutter önce onun gözleri olmayan mutant bir yaratığa bindiğini düşündü ancak baktığında adamın gövdesinin bir atın bedenine, kafanın olması gereken yere dikili olduğunu fark etti. Ama devletin biyo-büyücülerinin bencil hevesleri ve acımasızlığı sonucu insan bedeni atın kuyruğuna dönük duruyordu, sanki ata ters binmiş gibiydi. Dört at ayağı dikkatle geri geri yürüdü, kuyruğu titredi.

"Bu yeni oluyor," dedi. "Silahlarınız var. Böylesini daha önce görmedik. Paralı askerleri gördük. Siz onlardan da değilsiniz."

"Eğer şimdi defolup gitmezseniz, bu gördüğünüz son şey olur," dedi Pomeroy. İnanılmaz bir sakinlikle tüfeğini kaldırdı. "Bizi öldürebilirsiniz, ama sizden de kaç kişinin öleceğini düşündünüz mü?" Hepsi, Drey bile gözüne bir Özgüryapım kestirmişti.

"Nesiniz siz?" dedi lider olan. "*Kimsiniz* siz böyle? N'apıyosunuz?"

Pomeroy böbürlenerek, kavgacı bir edayla yanıt vermeye başlamıştı ki, Cutter'a bir şey oldu. Bir fısıltı duydu. Son derece mahrem bir şeyler, sanki dudaklar tam da kulağına fısıldıyor gibi, tuhaf ve zorlayıcı... Sözcüklerle birlikte buz gibi oldu. Ürperdi. Ses, "*Doğruyu söyle*," diyordu.

Sözcükler istemsiz, yüksek sesli bir ilahi gibi Cutter'ın ağzından döküldü. "Ihona bir dokumacı. Drey bir makinist. Elsie işsiz, koca Pomeroy memur. Fejh tersane işçisi. Ben esnafım. Topluluğa bağlıyız. Arkadaşımı arıyoruz. Bir de Demir Konsey'i."

Arkadaşları bakakalmıştı. Fejh, "Ne halt ediyorsun böyle?" dedi. "*Hangi akla hizmet...*?" diye atıldı Ihona.

Cutter dişlerini gevşetti ve başını salladı. "Niyetim bu değildi ama," demeye çalıştı onlara. "Bir şey duydum..."

"Neyse artık," diye lafa girdi haydutların lideri. "Yolunuz uzun. Bizi geçseniz bile..." Sonra sustu. Çenesini oynattı, derken

ritmik, farklı ve coşkulu bir sesle konuştu. "Gidebilirler. Bırakın geçsinler. Topluluk bizim düşmanımız değil."

Birliğindekiler bakakalmıştı. "Bırakın geçsinler," diye yineledi. Özgüryapımlarına eliyle işaret etti, hiddetlenmiş görünüyordu. Adamları ona bakıyordu. "Bırakın geçsinler," dedi yine. Son derece kızgın görünen Özgüryapımlara elini salladı. Adamlar ve kadınlar akıllarına yatmayan bu durum karşısında öfkeyle bağırıp çağırdılar ve birkaç saniye kadar sanki bu emre uymayacak gibi göründüler ama sonra küfür ede ede geri çekilip silahlarını omuzlarına aldılar.

Özgüryapımların lideri yollarına devam eden yolcuları izledi; onlar da, artık onu göremeyecek kadar uzaklaşana değin ona bakmayı sürdürdüler. Adamın gidişini görmediler.

Cutter yol arkadaşlarına fısıltıyla, içinden gelen o dürtüyü anlattı. "Büyü," diye durumu açıkladı Elsie. "Seni büyülemiş olmalı, o lider bozuntusu haydut, Tanrı bilir neden." Cutter başını salladı.

"Gitmemize izin verdiğinde," dedi. "Nasıl baktığını görmediniz mi? Bana öyle geldi. O da büyülenmişti."

Pazar yerine vardıklarında tamircilerle, tüccar ve gezgin şaklabanlarla karşılaştılar. Kuru kerpiç binaların aralarında hırpalanmış, yarı inik vaziyette gaz balonları duruyordu.

Tozgünü, ot, taş ve çiçeklerle kaplı basamaklardan çıkarlarken Drey öldü. Oysa iyileşiyor gibiydi, şehirdeyken gözlerini açmış, hava-tacirleriyle pazarlık bile yapmıştı. Ancak gece olunca, apseli kolu onu zehirledi ve yukarı çıkarlarken hâlâ yaşıyor olsa da çok uzun sürmedi bu.

Göçebe tüccar balon sepetinin uğuldayan motoruyla uğraşıyordu ve yolcuların perişan hallerinden ötürü utanmıştı. Elsie, Drey'in soğuyan bedenini tutuyordu. Sonunda, güneş yükselince, doğaçlama bir tören yaparak arkadaşlarını öptüler ve özgür-düşünürlerin ürkek tedirginliğiyle, Drey'i tanrılara emanet ettiler.

Elsie, kuzeyli kabilelerin, daha önce duymuş olduğu hava törenlerini anımsadı. Ölülerini açık tabutlarla balonların altına

yerleştiren, soğuk bozkırların kadınları ve erkekleri, onları soğuk havanın ve bulutların içinden gökyüzüne gönderiyor, bunlar böceklerin ya da kuşların hasar verebileceği yerlerin çok üzerindeki hava akımlarına kapılıp sürükleniyor ya da kendiliğinden çürüyor ve av ülkesinin üzerini saran stratosfer, burada dolaşan hava gemilerinin amaçsız ve donarak mumyalaşmış ölülerden başka bir şeyle karşılaşmadığı bir katakompa dönüşüyordu.

Drey'e, zorunlu olarak, bir başka hava töreni yaptılar. Onu yavaşça aracın kenarına kadar çekerek, iplerle sarıp aşağıya bıraktılar.

Sanki uçuyordu. Aşağıya doğru dimdik inerken kollarını iki yana açmış gibiydi. Havayla beraber dans ediyor ya da dövüşüyor gibi deviniyordu. Kuşların yanından geçti. Arkadaşları onun uçuşunu huşu içinde ve beklemedikleri bir mutlulukla izliyordu ve o yere çarpmadan saniyeler önce başlarını diğer tarafa çevirdiler.

Güneye gittikçe, kurumaya başlayan su kanallarının ve otların üzerinden geçtiler. Kötüorman'ı geride bırakmışlardı. Rüzgâr onlara eşlik ediyordu. Cutter, Elsie'nin Pomeroy'a fısıltıyla bir şeyler söylediğini, Drey için ağladığını duydu.

"Şimdi duramayız," diye mırıldandı Pomeroy. "Biliyorum, biliyorum... Ama şimdi olmaz."

Üç kez, kilometrelerce ötelerinde, balonlar gördüler. Her defasında kendi pilotları teleskobundan bakarak bunların kimlerin gemisi olduğunu söyledi. Hava gezginlerinin sayısı çok değildi ve bunlar da birbirlerini tanıyorlardı. Birbirlerinin rotasını biliyorlardı.

Adam onları Myrshock'a götürmek için çok para istemişti ama milisler, değiştirilmiş binekler üzerinde giden bir süvari birliğinin, Domuzkent'i geçeli çok olmadığını öğrenince, adamı geri çeviremediler. "Doğru yoldayız." Ayrıca, şu anda süratli değil ama değişmeyen bir hızla gidiyor olmaları yüzünden ilk kez umut benzeri bir duyguya kapılmışlardı.

"İnanması çok zor," dedi Cutter, "lanet bir savaş sürüp duruyor." Hiç kimse yanıtlamadı. Huysuzluğunun herkesi bezdirdiğinin farkındaydı. Yamalı bir bohçayı andıran araziyi izledi.

Havada geçirdikleri üçüncü sabah, Cutter Fejh'in rüzgârda çatlayan derisini suyla ovalarken, bağırdı ve eliyle, kilometrelerce ötede gördüğü denizi ve onun bu tarafında, buğday kahverengisi otların arasındaki hava gemisi bağlama yerlerini ve Myrshock'un kulelerini işaret etti.

Çirkin bir limandı. Hepsi tetikteydi. Burası onların toprağı değildi.

Mimarisi oradan buradan derlenmiş gibiydi, rastgele malzemeler bir araya getirilmiş ve birdenbire bir şehir oluşturuvermişlerdi. Eski ama tarihsiz. Bir plana göre yapılan yerler bir estetikten yoksundu, beton yüzeyleri antik süslemelerin taklitleriyle dolu kiliseler, alışılmadık renklerdeki arduvaz taşlarıyla yapılmış, bayağı görünümlü bankalar.

Myrshock karışık bir yerdi. İnsan kadın ve erkekler, dikenli ve güçlü bir bitki ırkı olan kaktüsler ve garudalar, yani suyun karşısından, Cymek'ten gelen ve yalnızca havayı değil, sokakları da dolduran çapulcu kuş-yaratıklar yan yana yaşıyordu. Vodyanoiler ise kanal varoşlarında.

Gezginler dalgakıranın kenarında durup sokak satıcılarından aldıkları yiyecekleri yediler. Denizde sıra sıra yabancı tekneler, Myrshock gemileri, fabrika bacalarının yükseldiği buharlılar, çarklılar, deniz ejderleri için kocaman koşumları olan ticaret gemileri vardı. Kendi yurtlarındaki nehir iskelelerinden farklı olarak, burası tuzlu bir limandı ve bu yüzden vodyanoi işçiler çalışmıyordu. Duvarlara dayanmış duranlar işsiz güçsüz tayfası ve herhangi bir limanda görülebilecek serbest işçilerdi.

"Dikkatli olmamız gerekiyor," dedi Cutter. "Shankell'e giden bir gemi bulmamız lazım, bu da çoğu kez kaktüs tayfa demek. Ne yapmamız gerektiğini biliyorsunuz. Kaktüslerin karşısına çıkamayız. Daha küçük bir gemi ve daha küçük varlıklar gerek bize."

"Tarifesiz işleyen buharlılar buluruz," dedi Ihona. "Bunların çoğu, korsan." Çekinerek etrafına bir göz attı.

Cutter birden kasıldı ve öylece kalakaldı. Birisi onunla konuşuyordu. Yine o ses, kulağının dibinde fısıldıyordu. Durduğu yer buz gibi olmuştu.

Ses, "*Akif. Güneye giden buharlı.*" dedi.

Ses, "*Rutin sefer, az sayıda tayfa. Yükü yararlı-siyah antilop taşıyor, biniciler için boynuzları kırılmış. Depozitleriniz ödendi. Bu gece onda yola çıkıyorsunuz.*" dedi.

Cutter, geçen herkesi süzdü, her denizciyi, limandaki her kabadayıyı. Ağzı oynayan kimseyi göremedi. Arkadaşları yüzünün ifadesinden bir tuhaflık olduğunu sezmiş, onu izliyordu.

"*Ne yapacağını biliyorsun. Dradscale'e git. Milisler de o tarafa gitti. Soruşturdum.*"

"*Cutter, biliyorsun ki sana bunu yaptırabilirim –Mendicanlarda ne olduğunu anımsarsın– ama dinlemeni ve bunu yapman gerektiği için yapmanı istiyorum. Aynı şeyi istiyoruz, Cutter. Seninle karşı kıyıda görüşeceğiz.*"

Soğuk dağıldı ve ses kayboldu.

"N'oldu söylesene?" dedi Pomeroy. "Neler oluyor?"

Cutter olanları anlatınca, aralarında tartışmaya başladılar, sonunda etrafın dikkatini çekmişlerdi.

"Birisi bizimle *oyun oynuyor*," dedi Pomeroy. "İşlerini kolaylaştırmayacağız. O lanet tekneye de binmiyoruz, Cutter." Kocaman yumruklarını sıkıp açtı. Elsie çekinerek ona dokundu, onu yatıştırmaya çalıştı.

"Sana ne diyebilirim, bilmiyorum, dostum," dedi Cutter. Kulağının dibinde duyduğu ses onu yormuştu. "Her kim ise, milislerden değil en azından. Topluluk üyesi biri mi acaba? Nasıl ya da neden olduğunu anlamıyorum. Bağımsız bir ajan mı? Özgür-yapımları engelleyenler de bunlardı: Geri geri giden at-adama da fısıldadı, bana yaptığı gibi. *Neler olduğunu anlamıyorum.* Başka bir tekneye binmek istiyorsanız, sizinle bunu tartışmam. Ama en iyisi kısa zamanda bir tekne bulmak. Bana öyle geliyor ki bu tekneyi de bulabiliriz, bunu da bilin."

Akif, tek bir alt güvertesi ve onların gelişine acınası bir memnuniyet gösteren bir kaptanı olan, bir mavnadan biraz büyükçe, paslı bir şeydi. Kaptan, Fejh'e kuşkuyla baktı önce ama paradan söz ettiklerinde yüzü güldü, evet, yarısı ödenmişti, ona bıraktıkları mektupla birlikte.

Harikaydı ve sorunlarını çözmüştü. Pomeroy karara öfkeyle karşı çıksa da, Cutter adamın onları terk etmeyeceğini biliyordu.

Birisi bizi izliyor, diye düşündü, Cutter. *Fısıldayan birisi. Arkadaşım olduğunu söyleyen birisi.*

Deniz, sonra çöl, derken kilometrelerce uzanan, haritalarda görünmeyen kara. *Bunu yapabilir miyim?*

Yalnızca küçük bir deniz. Aradıkları adam, gerisinde izler, etkilenen kişiler bırakmıştı. Cutter arkadaşlarının endişelerini görüyor ve onları suçlamıyordu, üstlendikleri iş çok büyüktü. Ama izledikleri adamı bulacaklarına inanıyordu.

Yola çıkmadan önce arkadaşlarıyla birlikte bir çamur-süvari ya da milis avcılarıyla ilgili anlatılan söylentileri araştırmaya gitti. Şehre, Topluluk'la bağlantılarını, yolda olduklarını, izleri bulduklarını söyleyen bir mektup gönderdiler.

Havada sürüklenen adam, tuhaf coğrafyanın içinden, fulguritlerin arasından ve alkalin havuzların üzerinden geçti. Sürüklenirken fazla hareket etmiyor, yalnızca kollarını açıp kapatıyordu. Hızlandı, havada sağa sola yalpalayarak, kayarcasına uzaklaştı.

Ona eşlik eden bir kuş vardı ama o uçmuyordu, kafasına tünemişti. Kanatlarını açmıştı, rüzgâr tüylerini kabartıyordu. Üzerinde bir başka oluşum vardı, silüetini bozan bir şey.

Adam köyleri geçti. Buralardaki hayvanlar onun geçişini uluyarak izledi.

Tepelerin eteklerinde, kurumaya yüz tutmuş bir alana gelince, havada süzülen adam, yolunun üzerinde gördüğü bir şeye doğru yaklaştı. Kire bulanmış bir şey, pas kırmızısı ve eski püskü kahverengi-siyah paçavradan oluşan bir yıldız. Ölü bir adam. Çok yüksekten gelmiş ve gülle gibi toprağa çakılmıştı. Yere biraz kan bulaşmış ve siyahlaşmıştı. Adamın eti yumuşamış ve dümdüz olmuştu.

Yerin biraz üzerinde sürüklenen adam ve onun tepesindeki kuş ölünün üzerinde durdular. Aşağıya, ölü adama baktılar ve sonra kusursuz bir zamanlamayla başlarını yukarıya kaldırdılar.

3

Yola çıktıklarının ikinci günü, Meagre Denizi'nin gri dalgaları arasında giderlerken, Cutter'ın grubu *Akif*'i kaçırdı. Pomeroy, kaptanın kafasına tabanca dayadı. Tayfalar olan bitene şaşkınlık içinde bakakalmıştı. Elsie ve Ihona silahlarını çekti. Cutter Elsie'nin titreyen elini izledi. Fejh, elinde bir yayla, geri geri giderek su varilinden çıktı. Kaptan bağırmaya başladı.

"Rotadan sapıyoruz," dedi Cutter. "Shankell'e gitmek birkaç gün daha alacak. Önce güney-batıya gidiyoruz. Kıyı boyunca. Dradscale Nehri'nden yukarıya. Shankell'e birkaç gün geç varacaksınız, hepsi o kadar. Biraz da stoğunuz eksilecek."

Altı kişilik tayfa suratlarını asarak silahlarını teslim etti. Yevmiyeyle tutulan rastgele bir gruptu zaten: Ne birbirlerine ne de kaptana bir sadakat borçları vardı. Fejhechrillen'e ön yargıdan ziyade nefretle baktılar.

Cutter, kaptanı, *Akif*'in taşıdığı, boynuzları kesilmiş antiloplarının yanına, dümene bağladı ve hayvanlar bunu izlerken, yolcular sırayla adama gözdağı vermeye devam etti. Zırıldaması utanç vericiydi. Güneş iyice yakıcı bir hal almıştı. Gerilerinde bıraktıkları köpükler, zincirlerinden boşanmışlar gibi coştukça coşuyordu. Cutter, sıcak, tuzlu havada iyice perişan olan Fejh'i izliyordu.

Üçüncü gün Cymek'in kuzey kıyıları göründü. Acımasızca kavrulmuş toprak tepeler ve kum kapanları... Aralarda bitkiyle kaplı parça pörçük alanlar da vardı: toz rengi sahil otları, sert ve yabancı ağaçlar, sivri yapraklar. *Akif* arkasında köpükler bırakarak tuzlu bataklıkları geçti.

"Her zaman, Demir Konsey'e gitmenin tek yolunun bu olduğunu söyledi," dedi Cutter.

Dradscale halicinin mineralleri suda ışıltılar yaratıyordu. Tuzlu bataklık otlarla doluydu ve Cutter, yüzeye çıkarak otlarla beslenen denizayılarını, bir şehirlinin şaşkın bakışlarıyla izledi.

"Güvenli değil," dedi dümenci. "Dolu burası..." Tiksintiye benzeyen, iğrenç bir ses çıkardı ve Fejh'i işaret etti. "Daha yukarısı. Nehir domuzlarıyla dolu."

Cutter sözcüğü duyunca huzursuz oldu. "Devam," dedi ve silahını gösterdi. Dümenci geriledi.

"Biz gitmek yok," dedi. Aniden parmaklıklara doğru eğildi ve kendini suya bıraktı. Herkes koşuşturmaya ve bağrışmaya başladı.

"İşte." Pomeroy silahını kaldırdı. Dümenci suyun yüzeyine çıkmıştı ve adaların birine doğru gidiyordu. Pomeroy adamı izledi ama silahını ateşlemedi.

"Hay lanet," dedi, adam küçük kıyıya varınca. "Diğerlerinin onun ardından gitmemelerinin tek nedeni yüzme bilmemeleri." Sevinçle bağrışan tayfalara bakıp başını salladı.

"Eğer onları zorlarsak, bizimle çıplak elle savaşırlar," dedi Ihona. "Bir baksana şunlara. Onlara ateş de edemeyiz. Ne yapmamız gerektiğini biliyorsun."

Durumun gülünç bir biçimde tersine dönmesiyle, korsanlar tayfaları adaya taşıdılar. Pomeroy, sanki gerekli ceza buymuş gibi silahını sallayıp duruyordu. Ama denizcileri orada bıraktılar ve adamlara erzak bile verdiler. Kaptan ağlamaklı bir suratla onları izliyordu. Onun gitmesine izin veremezlerdi.

Cutter çok sinirlenmişti. "Bu kadar alttan almak da olmaz," diye öfkeyle bağırıyordu arkadaşlarına. "Eğer bu kadar merhametliyseniz, hiç gelmeseydiniz."

"Senin önerin ne peki?" diye bağırarak sordu Ihona. "Eğer elindeyse, bırakmasaydın. Onları öldürecek değilsin. Doğru, belki de *gelmemeliydik*. Şimdiden bize maliyetine bak." Pomeroy'un gözleri öfke saçıyordu. Elsie ve Fejh bakışlarını Cutter'dan kaçırdı. Adam birdenbire onları korkutmuştu.

"Hadi," dedi, Cutter. Sesinin yaltaklanıyormuş ya da aşağılıyormuş gibi sanılmaması için dikkat etti. "Hadi. Oraya varmak üzereyiz. Onu bulacağız. Bu lanet yolculuk bitecek."

"Hiçbir şeyi umursamadığı herkes tarafından bilinen biri için," diye lafa başladı Ihona, "Bu konuda fazla risk alıyorsun. Dikkatli olsan iyi olur, insanlar sandığın gibi biri olmadığını düşünebilir."

Dradscale genişti. Sulama kanalları ve kanalizasyon akıntıları ona katılıyor, kirli sularını içine boşaltıyorlardı. Kilometrelerce, hiç kıvrılmadan uzanıyordu.

Doğu kıyısında, hintsakızı ağaçlarının arkasında çorak tepeler yükseliyordu; rüzgârın çoraklaştırdığı tepelerdi bunlar. Pişmiş toprak çölüydü sanki ve onun da arkasında kaktüs şehri Shankell vardı. Batıda, kara iyice haşindi. Gelgit ağaçlarının sınırında, kayaların diş yaptığı tarak şeklinde bir yükselti vardı. Tehlikeli bir karst bölgesi, kenarları sipsivri olan kayalardan bir yığın. Cutter'ın, elindeki kesin olmayan belgelere göre bunlar yüzlerce kilometre uzanıyordu. Elindeki haritalarda gezginlerin uyarıları yazılıydı. *Şeytanın Tırnakları*, diyordu bir tanesi, bir diğeri ise, *Üç Ölü. Geri döndük* yazmıştı.

Kuşlar vardı, kabadayılar gibi omuzları yukarıda yürüyen leylekler. Sanki hep yorgunmuşlar gibi isteksiz kanat çırpmalarıyla uçuyorlardı. Cutter, daha önce bu kadar acımasız bir güneş görmemişti. Işığı karşısında ağzı açık kalmıştı. Hepsi bu güneşten kavruluyordu ama doğal olarak en fazla etkilenen Fejh, habire, leş gibi kokan variline batıp çıkıyordu. Sonunda etraflarını tatlı su sarınca, rahatlayarak kendini suya attı ve kabını yeniden doldurdu. Uzun süre yüzmedi: Bu nehri pek tanımıyordu.

Peşinde oldukları adam bir değişim taşıyıcısı olmalıydı. Onun geçişinin izlerini görebilmek için, Cutter gözleriyle nehir kenarlarını taradı.

Gece boyunca yol aldılar ve çıkardıkları duman ve titreşimlerle geçişlerini ilan ettiler. Şafağın keskin kırmızı ışığında oynaşan yapraklar ve asmalar âdeta eriyor, boya akıntılarını, eriyerek sıvılaşan bir maddeyi andırıyorlardı.

Güneş henüz yükselmeden, Dradscale iyice genişledi ve bir bataklığa dönüştü. Bu bataklık göl, karstın bittiği yerde, biçimleri

parmakları andıran o ürkünç kayaların sonunda yer alıyordu. *Akif* yavaşladı. Dakikalar boyunca duyulan tek ses motorunkiydi.

"Şimdi nereye, Cutter?" diye sordu birisi sonunda.

Suyun altında bir şey kımıldandı. Fejh varilinin içinden yarısına kadar uzandı.

"Kahretsin, bu bir..." diyecek oldu ama lafı kesildi.

Akif'in önünde, geniş ağızlı bir şeyler yüzeye çıkmaya başladı. Mızraklarını sallayan vodyanoi haydutlardı bunlar.

Kaptan doğruldu ve bir çığlık attı. Hız koluna asıldı ve su eşkıyaları dağılarak yeniden daldılar. Fejh varilini devirmiş, kirli sular ortalığa saçılmıştı. Varilin içinden uzandı ve aşağıdaki vodyanoilere, Lubbock dilinde bağırarak bir şeyler söyledi ama onlar yanıt vermedi.

Yeniden ortaya çıktılar, suyun içinden fırlayarak, sanki onun üzerine basıyorlarmış gibi bir an durdular ve yeniden düşmeden mızraklarını savurdular. Savrulan kollarının altında su bir yay yaparak fışkırdı ve mızrak sapları suda giden birer zıpkına dönüştü. Cutter böyle bir su zanaatı görmemişti daha önce. Suya ateş etti.

Kaptan hâlâ hızlanıyordu. *Akif*'i karaya çarpacaktı. Demir atacak zaman yoktu.

"*Tutunun!*" diye bağırdı. Büyük bir sürtünmeyle tekne sığ nehir yatağında ilerledi. Cutter geminin baş tarafına fırladı ve tepetaklak yere çakıldı. "Hadi!" diye bağırdı, bir yandan doğrulurken.

Akif bir rampa gibi, karaya oturmuştu. Antilopların ağılı parçalanmıştı ve birbirine bağlı hayvanlar, tırnaklar ve güdük boynuzlardan oluşan tehlikeli bir yığın halinde dışarı çıkmaya çalışıyorlardı. Fejh yan yatan küpeşteden atladı. Elsie kafasını vurmuştu ve Pomeroy onun aşağı inmesine yardım etti.

Ihona kaptanın iplerini kesiyordu. Cutter kabaran dalgalara doğru iki kez ateş etti. "*Hadi!*" diye bağırdı yine.

Parçalanan teknenin yanı başında bir su fışkırmaya başladı. Bir an için bunun anormal bir dalga ya da akıl almaz bir su zanaatı örneği olduğunu düşündü ama altı metreden daha yüksek bir

boyda son derece berrak bir suydu bu ve tepesinde bir vodyanoi vardı. Su ilkelini süren bir şamandı bu.

Cutter, suyun bu yaratığın bedeninin etrafında çalkalandığını görebiliyordu. Binlerce galon suyu tuhaf bir hamleyle tekneye bastırıp onu yerinden oynatmasıyla, Ihona ve kaptan eğik güverteden ona doğru kaymaya başladılar. Ayağa kalkmayı denediler ancak su ilkelinin suyu akarak ayaklarının dibine geldi ve kocaman bir dalga halinde patlayarak onları içine aldı. Cutter, arkadaşları paldır küldür su ilkelinin karnına doğru yuvarlanırken avazı çıktığı kadar bağırdı. Onlar ise tekmeler atıyor, tırmalıyor, dışarıya doğru yüzmeye çalışıyorlardı ama hangi yön dışarısıydı? Su ilkeli içinden, onları kendi yörüngesinde tutacak akımlar gönderiyordu.

Pomeroy avazı çıktığı kadar bağırdı. Ateş etti, Cutter da ona katıldı, Fejh bir ok fırlattı. Gönderilen üç silah suya düşen taşlar gibi su fışkırtarak su ilkeline çarptı ve içine gömüldü. Ok hâlâ görünürdeydi, sıvının içinde girdaplar yaratıyor, bir bok parçası gibi döne döne aşağıya doğru iniyordu. Cutter yine ateş etti, bu kez dev suyun tepesindeki şamana ateş etmişti, ama bu sefer geniş nişan almıştı. Aptalca bir cesaretle, Pomeroy, su ilkelini yumrukluyor, onu parçalayıp arkadaşına ulaşmaya çalışıyordu ama yaratık onunla ilgilenmedi bile ve adamın darbeleri su püskürtmekten başka bir işe yaramadı.

Ihona ve kaptan boğuluyorlardı. Su ilkeli kargo yük ambarına akmaya başladı ve şaman da ayaklarıyla karnını tekmeliyordu. Ihona'nın kımıltısız bedeninin su ilkelinin içinde alt güverteye doğru sürüklenerek gözden kaybolduğunu gören Cutter bir çığlık attı.

Vodyanoiler *Akif*'in her tarafını sarmıştı. Yeniden mızraklarını savurmaya başladılar.

Tekneden sular boşalıyordu ve fışkırarak ambardan fırlayan su ilkelinin içinde makine parçaları vardı, demirler onun tuhaf dalgaları üzerinde yüzüyordu. Bir de kurbanlarının toz zerrecikleri gibi savrulan bedenleri... Şimdi yalnızca onları taşıyan suyla hareket ediyorlardı. Ihona'nın gözleri ve ağzı açıktı. Cutter onu

bir an görebildi, sonra su ilkeli büyük bir yay çizerek göle indi, su suya karıştı, ganimetlerini ve ölüleri de beraberinde götürdü.

Yolcuların tek yapabildiği küfredip ağlamaktı. Lanet okuyup durdular, böğürdüler ve sonunda otlak alana doğru gittiler, tekneden, bu zorba sudan uzaklaştılar.

Gece, bitkin bir halde antilopların yanındaki ağaçlık bir höyükte oturuyorlardı. Ay ve kızları, havaya fırlatılmış madenî paralar gibi etrafında dönen uydular, çok tepedeydi. Bağdaş kurmuş oturan Elsie gözlerini bunlara dikmişti ve onun sakinliği Cutter'ı şaşırtıyordu. Kadın ağzını oynatıp duruyordu. Boynunun etrafına bir gömlek sarmıştı. Gözleri dalmıştı.

Cutter, kamışların arasından kadının ötesindeki bozkıra baktı. Gecenin ışığında, sandal ağaçlarının ve demirdikenlerin silüetleri birer katil görüntüsü veriyordu. Tepeleri saçak saçak olmuş baobaplar bir yığın halinde duruyordu.

Elsie ağzını oynatmayı kestiğinde, savunmaya geçmiş gibiydi. Boynundan, avlarının gömleğini çözdü.

"Bilemiyorum," dedi. "Açık değildi. Galiba şu yönde olacak." Uzaktaki bir yükseltiyi işaret etti. Cutter hiçbir şey söylemedi. Kadın kuzey-kuzeybatıyı işaret ediyordu, zaten gidecekleri yönü. Elsie'nin gelmesine sevinmişti ama onun yalnızca orman büyüleri yapabildiğini, harikalar yaratacak bir gücü olmadığını da biliyordu. Doğru kokuyu alıp almadığını bilmiyordu, kadının kendisi de emin değildi bundan.

"Zaten bu yoldan gitmemiz gerekiyor," dedi Cutter. Bunu iyi niyetle söylemişti –yanılıyor olsan bile kaybedecek bir şeyimiz yok– ama Elsie ona bakmadı bile.

Günlerce, sıcak ve dikenli teller gibi bitkilerle onları bezdiren bir arazide hayvanları sürdüler. Bu kaslı binek hayvanlarına alışkın değilllerdi ama yürüyerek gidemeyecekleri bir hızda ilerliyorlardı. Silahları neredeyse tükenmişti. Fejh, iki antilobun arasında bağlı duran varilinde, sesini çıkarmadan oturuyordu. Su bayatlamıştı; bu da onu hastalandırıyordu.

Tepelerinden gelen karmakarışık konuşmalar onları birden çok korkuttu. Gökyüzünden onlara doğru itişip kakışıp sırıtarak bir şeyler geliyordu. Cutter bunları resimlerden tanıyordu: Glucliche, kemik ve deri yarasa kanatlarının altında kamburlaşmış sırtlanlar.

Pomeroy bunlardan birini vurdu ve kardeşleri o daha yere düşmeden onu yemeye başladı. Gözü dönmüş yamyam sürüsü bir araya toplandı ve iyice ortaya çıktılar.

"Lanet fısıldayıcın nerede kaldı, Cutter?"

"Kes sesini, Pomeroy. Öğrenirim ve size de söylerim, merak etme."

"İki kişi. İki yoldaş öldü, Cutter. Biz ne *yapıyoruz*?" Cutter yanıt vermedi.

"Nereye gidileceğini *o* nasıl biliyor?" diye sordu Elsie. Avlarından bahsediyordu.

"Nerede olduğunu, ya da nerelerde olabileceğini hep bildiğini söylemişti bana," dedi Cutter. "Ondan *mesajlar* aldığını ima etti. Söylediğine göre, şehirdeki bir bağlantısından Konsey'i aradıklarını duymuş. Gitmek, oraya herkesten önce ulaşmak zorundaydı." Cutter notu yanına almamıştı. Nottaki belirsizlik canını sıkmıştı. "Bir kez bana haritada, onun bulunduğunu tahmin ettiği yeri göstermişti. Söylemiştim size. Oraya gidiyoruz." Sanki hepsi bu kadar basitti.

Şafak sökerken dik bir tepenin eteğine vardılar, bir dere bulup kana kana su içtiler. Fejh suyun içinde yuvarlandı. İnsanlar onu orada uyur bırakıp yolları üzerindeki kayaya tırmandı. Pütürlü, sarp kenarından, kilometrelerce uzanan düz ovaya baktılar, gittikleri yönde ışıklar vardı. Üç sıra halinde: En uzaktaki zor fark edilen bir pırıltı halinde, en yakındaki ise ancak iki saatlik bir mesafede.

"Elsie, Elsie," dedi Cutter. "Yaptın, bir şey hissettin."

Pomeroy dik patikadan aşağı inmek için çok ağırdı, Elsie'nin ise gücü kalmamıştı. Yalnızca Cutter inebilirdi. Diğerleri ona beklemesini, ertesi gün yeni bir yol bulabileceklerini söylediler ama, bu düşman ovaları tek başına geçmenin aptallık olduğunu bilse de kendini gitmekten alıkoyamadı.

"Hadi," dedi. "Fejh'e iyi bakın. Sonra görüşmek üzere."

Tek başına olmaktan ne kadar mutlu olduğunu fark etmek onu şaşırttı. Zaman durmuş gibiydi. Cutter hayalet bir dünyanın içinden yürüdü, yeryüzü kendi çayırlarının düşünü kuruyordu sanki.

Hiçbir gece kuşu ötmüyordu, görünürde, uçan sırtlanlar da yoktu, yalnızca boyalı arka plan gibi bir zifirî karanlık. Cutter sahnede yapayalnızdı. Ölen Ihona'yı düşündü. Sonunda ışıklara yaklaştığında bir yerli köyünü seçebildi. Sanki davet edilmiş gibi arsızca köyün içine doğru yürüdü.

Köy boştu. Pencereler yalnızca deliklerden ibaretti. Büyük girişler bomboş iç odalara açılıyordu. Hepsi soyulmuştu.

Işıklar kavşaklarda toplanıyordu: Usul usul yanan, bir tür magmadan oluşan kafa büyüklüğünde küreler vardı, soğuklardı ve üstü örtülü bir lambadan daha fazla aydınlatmıyorlardı. Havada hareketsiz, asılı duruyorlardı. Fısıltılar çıkarıyorlardı ve yüzeyleri çizik çizikti: Yüzeylerin birkaç santim ötesinde soğuk alev sıçralamaları oluyordu. Evcil gece-güneşleri. Her şey hareketsiz.

Boş sokaklarda, izlediği adamla konuştu. "Neredesin peki?" Sesi dikkatliydi.

Kayaya geri döndüğünde kenarında bir ışık gördü, yavaş yavaş sallanan bir fener. Bunun arkadaşlarına ait olmadığını biliyordu.

Elsie boş köyü görmek istedi ama Cutter zamanları olmadığını, bir iz olup olmadığını görmek için diğer ışıkları da görmeleri gerektiğini söyleyerek buna kesinlikle karşı çıktı. "Bir şey yakaladın," diye anımsattı Elsie'ye. "Gidip bir bakalım. Biraz yönlendirmeye ihtiyacımız var aslında."

Fejh daha iyiydi, suyu yenilenmişti ama hâlâ korkuyordu. "Burası vodyanoilere göre değil," dedi. "Burada ölüp gideceğim, Cutter."

Sabahın geç saatlerinde, Cutter geriye bakarak parlaklığı işaret etti. Birisi, nokta halinde bir görüntü, bir ata binmiş, bir gece önce ulaştıkları kaya uzantısının üzerinde duruyordu. Kenarları geniş bir şapka giymiş bir kadın ya da erkek.

"İzleniyoruz. Bu, şu fısıldayıcı olmalı." Cutter kulağında bir mırıltı duymayı bekledi ama hiçbir şey olmadı. Gün ve gece boyunca, sürücü, yaklaşmadan onları izlemişti. Bu canlarını sıkmıştı ama yapacakları bir şey yoktu.

İkinci köy de birincisi gibi olmalı, diye düşündü Cutter ama yanılıyordu. Antiloplar hırıltıyla soludu ve terk edilmiş meydanlardan ve cızırdayan ışık kürelerinin altından geçerek, lekeler ve kurşun izleriyle kaplı, harcı delik deşik olmuş, upuzun bir duvara geldiler. Yolcular hayvanlardan indi ve bu dehşetin soğuk kalıntılarında durdular. Cutter'ın gözüne, kasabanın sınırlarında, sürülmüş bir arazi ilişti; sonra birden zaman durdu, bunun bir tarla olmadığını fark etti, farklı bir biçimde eşilmişti, altüst edilmiş ve kömürleşmişti. Bir mezarlığın üzerine atılmış topraktı. Bu bir toplu mezardı.

Topraktan, tuhaf bir ekinin filizleri gibi kemikler fırlamıştı. Simsiyah yanmışlardı ve odun gibi lifliydiler. Kaktüs halkının kemikleriydi bunlar.

Cutter ölülerin arasında, küflenen bitki-etlerin üzerinde durdu. Zaman geri döndü. Onun sarsıntısını fark etti.

Tam ortalarına yerleştirilen korkuluk aşağılanmış bir cesetti. Bir insan erkeği. Çıplaktı, kendini bırakmıştı, onu bir ağaca bağlayan çiviler onu dik tutuyordu. Mızraklarla delik deşik edilmişti. Bir tanesinin ucu göğüs kemiğinden dışarı çıkıyordu. Adamın anüsünden itilerek sokulmuş, bedeninden geçmişti. Testisleri parçalanmıştı. Boğazında kan pıhtılaşmıştı. Güneşte kavrulmuştu ve üzerini böcekler sarmıştı.

Yolcular totemlerine bakan putperestler gibi gözlerini ona dikmişlerdi. Birkaç saniye sonra, Pomeroy kımıldadığında, sanki ölü adamın bakışını kaçırmak saygısızlık olacakmış gibi, dikkatle, hâlâ ona bakıyordu.

"Bakın," dedi. Yutkundu. "Hepsi kaktüs." Toprağı deşti, ölülerin parçalarını çıkardı. "Ama bir de bu adam var. Neler oldu ki burada? Savaş buraya ulaşmamıştı ki..."

Cutter cesede baktı. Üzerinde çok fazla kan yoktu. Bacaklarının arasında bile azıcık bir kan pıhtılaşmıştı.

"Daha önce ölmüş," diye fısıldadı Cutter. Bu vahşi görüntüyü aklı alınıyordu. "Bunları ölü bir adama yapmışlar. Diğerlerini gömdükten sonra." Cesedin çenesinin altındaki pıhtı değil, kanlı bir metaldi. Cutter bunu adamın boğazından çekip alırken başını diğer tarafa çevirdi.

Bu küçük bir armaydı. Yeni Crobuzon Milis Rozeti.

*
* *

Havada asılı adam suyu geçti. Saçı ve giysileri de onunla birlikte hareket ediyordu. Meagre Denizi hemen altında dalgalanıyor, köpükleri pantolonunu ıslatıyordu.

Bir anda, şimşek hızıyla bir gövde belirdi, hemen ötesinde bir kılıç balığı bir yay yaptı ve en yüksek noktasına dokunabileceği kadar ona yaklaştı, derken mızrak-bedeniyle bir dönüş yaptı. Adama ayak uyduruyordu. Onun esrarengiz hareketlerine eşlik ediyordu.

Yukarı çıktığında, güneşe doğru atıldığında, yandan bakan kocaman gözleri, havadaki adamınkilerle karşılaştı. Sırt yüzgecine koyu bir şey yapıştı. Oynayıp duran ve balığın derisine saplanan bir şey.

4

Üçüncü sıra ışıklara doğru giderlerken rotanın dışına çıktılar. Ötelerinde yükselen ve omurga kemiklerine benzeyen taş bir duvarın diğer tarafına geçecekleri bir yol bulmaları gerekiyordu.

Kanlanmış rozet Cutter'ın elindeydi. Milislerin hemen önlerinde olduğunu bilmek midesini bulandırıyordu. *Çok geç kalmış olabiliriz.*

İçi pis suyla dolu obruklar vardı. Fejh teknesini doldurdu ama cildi yarılıyordu. Kır tavşanları ve uçmakta geç kalan kuşlar avladılar. Antilopları geçtiler, uzun dişli, at büyüklüğündeki domuz sürülerinin yakınından çok dikkatlice ilerlediler.

Cutter'a, geçtikleri patikada toprak sanki hastalanmış gibi geldi. Dört koldan yayılan milislerden uzaktaki üçüncü günlerinde, şafak sökerken, son köye yaklaştılar. Yaklaşırlarken, güneş tepeye varmıştı ve kıpkırmızı gün ışığına bulandılar, bu arada bir şey kımıldadı, bir kaya çıkıntısı ya da ince bir ağaç olabilir diye düşündüler.

Bağırdılar. Hayvanları tökezledi.

Bir dev onlara doğru yürümeye başladı, daha önce gördüklerinden çok daha iri yapılı bir kaktüs-adamdı bu. Kaktüsler genellikle iki, iki buçuk metre boyunda oluyorlardı ama bu en az iki kat daha uzundu. İlkel, basit, topraktan yapılmışa benzeyen bir şeydi, sanki otlarla birlikte yürüyordu.

Eğri büğrü kalçalarının üzerinde, raşitik bacakları ve parmaksız güdük ayaklarıyla sarsıla sarsıla yürüyordu. Düşecekmiş gibi sallanıyordu. Yeşil derisi defalarca yarılıp iyileşmiş yara izleriyle kaplıydı. Dikenleri parmak uzunluğundaydı.

Dev kaktüs, sarsak yürüyüşüyle, sendeleye sendeleye onlara doğru gelmeye devam etti. Elinde ağaç dalından bir sopa tutuyordu. Yaklaşırken onu havaya kaldırdı ve donuk bir suratla bağırmaya başladı. Bir katil gibi onlara doğru yalpalayarak atılırken, hiç anlamadıkları, bazıları Sunglariceye benzeyen sözcükler söylüyordu.

"Bekle, bekle!" Herkes bağırıyordu. Gözleri kan çanağına dönmüş Elsie elleriyle işaret etmeye başladığında, Cutter onun, işe yaramaz büyüleriyle, yaratığın aklına ulaşmaya çalıştığını anladı.

Kaktüs dengesiz, kocaman adımlarla yaklaştı. Fejh'in fırlattığı ok, nemli bir davul sesiyle yaratığa çarptı ve damlalar akıtarak ve hiç canını yakmadan yanı başına düştü.

"*Öldüreceğim sizi,*" diye cılız sesiyle, çirkin bir Ragamollcayla mırıldandı kaktüs. "*Geberin.*" Dev silahını kaldırdı.

"*Biz değildik!*" diye bağırdı Cutter. Milisin rozetini kaktüsün önüne fırlattı ve makineli tüfeğiyle buna ateş etmeye başlayarak, altı şarjörü de boşalana kadar rozeti dans ettirip çınlattı. Kaktüs durdu, sopası havada kaldı. Cutter ağzı kuruyuncaya kadar rozete tükürdü. "Biz değildik."

Kaktüs-adam, daha önce gördüklerine hiç benzemiyordu. Tork'un hışmına uğramış, uğursuz lekenin kötü enerjisinden etkilenmiş olmalı diye düşünmüştü Cutter ama bu doğru değildi. Boş olan son köyde, dev kaktüs-adam onlara kendisini anlattı. Bir *ge'ain*'di o, kendi aralarında ona "artçı" diyorlardı.

Gizemli bir çoğalma yolu izleyen bozkır kaktüsleri, birkaç yumrularını, doğmaları gereken zamandan sonraki birkaç ay, bir uyku halinde tutarak besliyorlardı. Kardeşleri birbiri ardına topraktan dışarıya fırlarken, *ge'ainler*, artçılar, aşağıda, zarlarının içinde uyumaya devam ediyorlardı. Büyülü yöntemler bedenlerini büyütürken, bunlar da doğmamış halde uyuyorlardı. Sonunda uyandıklarında ve ortaya çıktıklarında zeka özürlü oluyorlardı. Bu sebeple onlara özel davranılıyordu.

Bu anormal gelişimleri onları etkiliyordu. Odunsu kemikleri eğiliyor, derileri bir tabakayla kaplanıyor ve yumrularla kaynı-

yordu. Ekleme algıları onlara acı veriyordu. Bunlar korumacılık yapıyordu, yurtlarının savaşçıları ve bekçileri oluyorlardı. Yasaklıydılar. Kendilerinden uzak duruluyor, bunlara tapınılıyordu. Adları yoktu.

Artçının sol elinin parmakları birbirine kaynamıştı. Eklem ağrıları yüzünden hareketleri yavaştı.

"Biz Tesh değil," dedi. "Bizim savaş değil, bizi ilgilendirmez. Ama geliyorlar yine de. Milisler."

Ellerinde bıçaklı yayları ve motorlu silahları olan bir süvari birliği nehir tarafından gelmişti. Kaktüslerin kulağına uzun zamandır, kuzeyde, milis ve Tesh bölgeleri arasında süregelen çatışma haberleri gelmekteydi zaten. Sürülenler, milislerin eline düşenlerin yaşadığı korkunç olayları anlatmış ve kaktüs köyleri milislerin akınları daha başlamadan boşaltılmıştı.

Milisler bir köye daha boşaltılmadan girmişti. Buradaki kaktüsler, kuzeyli sürgünlerin anlattığı katliam öykülerinden sonra kalıp savaşmaya karar vermişlerdi. Askerlerin karşısına korkusuzca, ellerinde sopalar ve taştan palalarla çıktılar. Tam bir kıyım olmuştu. Arkada kalan bir milis parçalanmış kaktüs ölüleri arasında, ge'ainler tarafından cezalandırılmıştı.

"İki hafta geçti onlar geldi. O günden beri peşimizdeler," dedi artçı. "Tesh savaşını buraya mı taşıyorlar şimdi de?" Cutter hayır anlamında kafasını salladı.

"Durum tam bir arapsaçı," dedi. "Bizim izlediğimiz milisler bu zavallıların peşinde değiller, bizim adamı izliyorlar. Bu kaktüsler duydukları yüzünden paniğe kapılmış ve kendilerini hedef haline getirmiş."

"Beni dinle," dedi yeşil dev adama. "Köyünüze bunu yapanlar bir adamı arıyor. Mesajını iletmeden onu durdurmak istiyorlar." Başını kaldırıp kocaman surata baktı. "Daha fazlası gelecek."

"Teshliler de geliyor. Onlarla savaşmaya. İki taraftan da bize saldırıyorlar."

"Evet," dedi Cutter. Sesi donuktu. Uzun bir süre bekledi. "Ama, eğer kazanacak olursa... Ellerinden kurtulabilirse, askerler o zaman... Belki de bu savaştan başka şeyleri düşünmek zorunda

kalacak. Belki bize yardım etmek istersin. Onlar adamı durdurmadan, biz onları durdurmalıyız."

Biçimsiz ellerini ağzına götüren artçı, bir hayvanın acı acı bağırmasını andıran ilkel bir çığlık attı. Ağıdı otların üzerinde gürüldedi. Sıcak gecede hayvanlar duraksadı ve sessizliğin içinden bir yanıt geldi. Kilometrelerce öteden, Cutter'ın ta içinde hissettiği bir başka çığlık.

Artçı tekrar tekrar bağırdı, kendini tanıttı ve gece boyunca dev adımlarını acı içinde sürükleyen bir grup *ge'ain* yanlarına geldi. Beş taneydiler ve hepsi de değişikti: Bazıları altı metreden uzun, bazıları bunun yarısına bile erişmiyor, kolları bacakları kopup yeniden eklenmiş, biçimsiz. Sakat ve topallardan oluşan bir güç birliği.

Yolcular sinmişti. Artçılar birlikte, kendi dillerinde ağlaştılar. "Bize yardım edebilirseniz," dedi Cutter sakince, "belki de askerleri tamamen durdurabiliriz. Ayrıca, sadece bir tahmin ama, intikamınızı da alabilirsiniz."

Artçılar saatlerce, bir halka oluşturup derin derin tartıştılar, birbirlerinin üstüne uzandılar. Uzuvlarının ağırlığı yüzünden hareketleri dikkatliydi. *Zavallı yitik askerler*, diye düşünüyordu Cutter ama onların görüntüsü karşısında büyülenmekten de kendini alamıyordu.

Sonunda toplantının yöneticisi dönüp ona, "Onlar gitmiş, bir milis öncü birliği. Kuzeye. Av peşinde. Biz biliyor neresi," dedi.

"Bunlar onlar," dedi Cutter. "Bizim adamı arıyorlar. Yetişmemiz gerekenler onlar."

Artçılar dikenlerini avuç dolusu yolarak Cutter ile arkadaşlarını sırtlarına aldılar. Onları kolay taşıyorlardı. Terk edilen antiloplar onların gidişini izledi. Kaktüsler bir mamut büyüklüğünde adımlar atıyor, zeminin üzerinde iki yana sallanarak, ağaçların üzerinden geçiyorlardı. Kuşlar, hatta garuda bile gördüler.

Ge'ainler onlarla konuştu. Tüylü yaratıklar onlar geçerken, dalga dalga yükselen sesler çıkararak daireler çizdiler. Keskin

kuş sesleriyle konuşuyorlardı. *Ge'ainler* dinledi ve onlara mırıldanarak yanıt verdi.

"Milisler önümüzde," dedi Cutter'ı taşıyan artçı.

Yalpalayarak yürüyor, nadiren dinleniyorlardı, bunu yaparken de bacaklarını bütün kaktüslerin yaptığı gibi birbirine doluyorlardı. Ay ve kızları daha tam yükselmeden bir mola verdiler. Bozkırın tam ucunda, batıda, bir ışık vardı. Bir el feneri, bir fener sallanıyordu.

"Kim o?" diye sordu Cutter'ın artçısı. "At üzerinde bir adam. Sizi mi izliyor?"

"Orada mı o? Tanrım... Hemen ona yetiş! Çabuk ol. Oynadığı oyunu anlamam lazım."

Ge'ain birden bir sarhoş gibi yana kaykıldı, mesafeyi yutarcasına katetti ve ışık söndü. "Gitti," dedi artçı. Kulağında duyduğu bir fısıltıyla, Cutter birden yerinden zıpladı.

"Aptallaşma," diyordu ses. *"Kaktüs beni bulamaz. Zamanını boşa harcıyorsun. Birazdan yanınıza geleceğim."*

Daha önce gitmekte oldukları yoldan devam ederlerken ışık yeniden yandı, batıya doğru, onlara aynı hızda eşlik etti.

İki gecenin sonunda, yalnızca kısa molalar verdikten ya da buldukları suya Fejh'i batırdıktan sonra, *ge'ainler* durdu. Bellenmiş çayırların ve sürülmüş arazinin oluşturduğu bir patikayı işaret ettiler.

Kilometrelerce kuru otun ötesinde, daha yeşil tepelerden önce, Cutter'a bir toz bulutu gibi gelen, sonra daha koyu gri ile karıştığını gördüğü bir pus tabakası yükseliyordu. Sanki birisi yağlı parmağıyla bir pencere camını lekelemiş gibi.

"Onlar," dedi Cutter'ın artçısı. "Milisler. Onlar."

Artçılar hiçbir plan yapmadı. Ovadan ağaçları söküp çıkararak bunları sopalar gibi ellerine aldılar, sonra da türdeşlerinin katillerine doğru ilerlediler.

"Dinleyin!" Cutter, Elsie ve Pomeroy avaz avaz bağırıyor, onları akıllıca bir plan yapmaya davet ediyorlardı. "Dinlesenize, dinleyin, dinleyin bir."

"Birini canlı bırakın," dedi Cutter. "Tanrı aşkına biriyle konuşmamıza olanak tanıyın," ama artçı onu duyduğuna ya da umursadığına dair en ufak bir işaret vermedi.

Bozkır toprağı inişli çıkışlıydı; sıcaklık, evleri andıran taşların arasından yansıyordu. *Ge'ainlerin*, düşen ağaçlar gibi gürültüyle gelişini gören hayvanlar kaçıştı. Artçılar ayaklarını vura vura bir arazi kıvrımını çıktı ve durdu. Cutter aşağılarında duran askerlere baktı.

Sayıları bir birlikten daha fazlaydı ve griler içinde minicik şekiller halinde görünüyorlardı, ayrıca köpekleri de vardı ve duman çıkaran bir şey vardı: Tekraryapım atların çektiği artçılar kadar yüksek, demir kaplı bir kule. Tepesinde destekleri vardı ve iki adam mazgalların arasından bakıyordu. Kule çalıları parçalamış ve toprağı bozmuştu.

Artçılar yavaşça yolcularını yere indirdiler. Cutter ve arkadaşları silahlarını kontrol ettiler.

"Aptallık bu," dedi Pomeroy. Toz içinde bir avcı kuş heyecanla tepelerinde uçmaya başladı. "Ateş güçlerine bir baksana."

"Umurlarında mı sanki?" Cutter artçılara doğru başını salladı. "Tek istedikleri intikam. Daha fazlasını isteyen biziz. İstediklerini alırlarken hiç önlerine geçmek gibi bir niyetim yok. Sanki bunu yapabilirmişim gibi." Artçılar hantal adımlarla bayırı inerek askerlere doğru gitmeye başladılar. "Biz de hazırlansak iyi olur."

Grubu böldüler. Saklanmalarına da gerek yoktu. Milisler, artçıları görmüştü, başka bir şeye bakacak halde değildiler. Cutter kaktüs-devlerin bıraktığı tozun içinde koşmaya başladı.

Bir makineli silah ateşlendi. Namlu döndükçe mermiler bir bir boşaldı. Milisler korku içinde atlarını sürüyorlardı. Kaktüs bölgelerini geçtiklerinden kendilerini güvende hissetmeye başlamışlardı. Mermileri çakıl taşı gibi patırdayarak artçılara çarpıyor, ama ancak küçük öz su patlamaları yaratıyor, adamları yavaşlatmıyordu bile.

Bir *ge'ain* silahını bir mancınık gibi fırlattı. Elinde tuttuğu bir sopaydı ama dönerek giderken ne olduğu iyice ortaya çıktı: Bir

ağaç. Kulenin tepesine çarptı ve kaplamasını yamulttu. Cutter yüzüstü uzanarak elindeki makineli tüfekle milislere ateş etmeye başladı.

Milisler de ateş ediyordu; öylesine etkileyici ve aptalca bir cesaret gösterisiyle yerlerini koruyorlardı ki bir artçı bacağını iyice kaldırıp üzerlerine bassa bunları ve atlarını iki adımda acımasızca eziverebilirdi. Kaktüs-adam kocaman ağacı savurarak, kök uzantılarıyla bir adamın boynunu kırdı.

Tüfekli milisler, bıçaklı yaylar ve yakıcı gaz tankları taşıyanların arkasında kalmıştı. Artçılar ellerini kaldırdı. Ateş püskürtücüleri karşısında, derileri kapkara bir halde tükürerek geri kaçtılar.

Bıçaklı yayın döner testeresi bitkisel kaslarına çarparak kolunu koparınca, en küçük *ge'ain* bir an sendeledi. Sol eliyle kopan kolunu tuttu ve piyadeleri tekmelemeye başladı, ikisini öldürdü, ya da kemiklerini parçaladı; ama sonra acısına dayanamayarak dizlerinin üzerine çöktü ve keskin bir nişancı, yayıyla yüzünü hedef alarak onu öldürdü.

Fejh'in okları ve Pomeroy'un alaybozanı onların yerini belli etmişti. Kulenin silahları Fejh'in saklandığı koruluğa döndü. Motorlu silah, zincirleri ve çarkları çekiçle vuruluyormuş gibi bir ses çıkararak dönerken Cutter avazı çıktığı kadar bağırdı ve ardından bir mermi sağanağı çalıları paramparça etti.

O anda kendilerini öldürmeye kaptırmış, ezen ve yakalayan dört artçı kalmıştı. Kule eğilmiş ve sallanıyordu. Motorlu silah bir *ge'aini* daha hakladı, ardı ardına gelen mermiler kadını kalçasından göğsüne kadar delik deşik etmişti ve önce sendeleyen artçı, sonra bu yeni yara izi boyunca, garip, çirkin bir kıvrılmayla iki büklüm oldu.

Pomeroy ayaktaydı. Bağırıyordu ve Cutter onun Fejhechrillen'in adını bağırdığını biliyordu. Pomeroy sürekli ateş etmeye başladı. Köpekler çılgına dönmüştü, amaçsızca, biçimsiz çeneleriyle bir şeyleri yakalamaya çalışıyorlardı.

Uzak bir mesafeden bir silah daha atıldı. Yine, demir kulenin tepesinden bir adam düştü.

Ses Cutter'ın kulağının dibinde konuştu. "*Eğil. Seni gördüler.*" Cutter kendini yere attı ve sırımların arasından izlemeye başladı, uzaktan gelen bir silah sesi daha duydu. Bir milis atından düştü.

Cutter bir yüzbaşı-büyücü gördü, derisini kaplayan damarları ve tendonları, adamdan yayılan siyah kıvılcımları izledi. Ateş etti ama kaçırdı ve o da son kurşunuydu.

Büyücü bağırdı, giysileri tütmeye başladı ve en büyük *ge'ainin* ayaklarının altındaki topraktan süt benzeri bir enerji mızrağı fışkırdı ve artçı kadını tam ortasından delerek göğe yükseldi ve kayboldu.

Öz suyu bedeninden boşalırken kadın dövünüyordu. Kara alev onu kurban etmişti. Büyücünün gözleri kanıyordu ama utkuyla bakıyordu, derken görünmeyen silahşör onu da hakladı. Son iki *ge'ain* milisleri ezerek öldürüyordu.

Bir tanesi, silah yüklü kuleye yapıştı, onunla güreşiyor, onu vahşice çeviriyordu. Kardeşi son adamları, atları ve mutant köpekleri ezerken, o da sütunu itip kakarak, onunla boğuşmayı sürdürdü. Kule bir sürtünmeyle yerinden çıktı, dengesi bozuldu, onu çeken atlar deliye dönmüştü. Yavaşça düştü, çarptı ve paramparça oldu, içinden canlı ve ölü adamlar püskürdü.

Kaçmaya başladılar, kaçabilenler tabii ve iki artçı da arkalarından, tuhaf görünümlü çocuklar gibi sendeleyerek koşmaya başladı. Savaş alanının ötesinde bir süvari göründü, dört nala onlara doğru geliyordu. Cutter onun fısıltısını duydu yine –"*Köpekleri canlı tutun, Tanrı aşkına köpekleri öldürmelerine izin vermeyin*"– ancak bu bir emir değildi ve onu dikkate almadı, arkadaşları gibi, Fejh'in olduğu çalılığa doğru koşmaya devam etti. Onu çimenlere yayılmış bir halde buldular.

Havada asılı duran adam gittikçe gitti, uçuyordu, dimdik duruyor, havanın içinden hızla geçiyordu. Kestirmeden giderek bataklık nehir ağızlarından, ıssız adaların arasından geçti, mangrovları geride bıraktı, asmaların oluşturduğu kemerlerin içinden, balçık ve çamur kıyıların üzerinden giderek, karstik bir coğrafyanın içine, kaya çıkıntılarına, girintili bir alana girdi.

Eşlikçileri ise bir kuş, bir tavşan, kumru büyüklüğünde bir yaban arısı, bir gelincik, bir tilki, bir kaktüs-çocuk ve sürekli olarak, üzerinde ona tutunan ya da tepesinde uçan, ona ayak uydurmaya çalışan, taş kulelerin birinden diğerine onu sürükleyen bedenler karmaşasıydı. Havada asılı duran adam otlaklara girdi. Kısa bir süre için, altındaki hayvan kendi türünden başka birinin koşmadığı kadar hızlı koşan bir antilop oldu.

Gittiler, gittiler, kavrulmuş çalılıkları hızla geçtiler. Küçük ağaçların aralarından, yanmış köylerden geçip kuzeye gittiler ve kuzeye gittikçe hızları arttı, adamı izleyen, ona tutunan, ya da onun üzerinde uçan hangi hayvan olursa olsun, hızları arttı ve avlandılar, yeryüzünde ve havada yalnızca onların görebilecekleri işaretleri izlediler, onlara yakınlaştılar, izlemeyi sürdürdüler, ardı sıra gittiler.

5

Fejh'i gömmek için toplandılar. Garip görünümlü köpekler milis cesetlerinin etrafını çevirmiş, efendileri için uluyorlardı.

Kalan iki artçı bacaklarını birbirine dolamış, ayakta uyukluyordu. Milislerin hepsi ölü değildi. Bedenleri kaçamayacakları kadar kırılan birkaçından hafif inleme ve hızlı soluk alma sesleri geliyordu. Dört ya da beş kişiydi bunlar, yavaş yavaş ama bütün güçleriyle ölüyorlardı.

Cutter toprağı kazarken, süvari çılgına dönen köpeklerin arasından geçerek yanlarına geldi. Yolcular sırtlarını ölü arkadaşlarına dönerek adama baktılar.

Süvari başını salladı ve elini siperli şapkasının kenarına götürerek onları selamladı. Toz rengindeydi. Yeleği güneşten solmuştu, keçi derisinden pantolonu ve deri koruyucularından toz kalkıyordu. Çaprağının altında bir tüfek vardı. Kalçasının her iki yanında birer tabanca asılıydı.

Adam atının üzerinden onlara baktı. Gözlerini Cutter'a dikti, sağ elini kıvırarak ağzına götürdü ve mırıltıyla bir şey söyledi. Cutter onu, sanki ağzını kulağına dayamış gibi, çok yakından duydu.

"Acele etsek iyi olur. Şu köpeklerin birini de yanımıza alalım."

"Kimsin sen?" diye sordu Cutter. Adam Pomeroy'a, Elsie'ye ve tekrar Cutter'a baktı, ağzını oynattı. Cutter, adam yeniden ona baktığında "*Drogon*" adını duydu.

"Bir fısıldayıcı," dedi Pomeroy kuşkuyla ve Drogon ona dönerek bir şey fısıldadı. "Kesinlikle öyle," diye yanıtladı Pomeroy. "Bundan tamemen emin olabilirsin."

"Ne yapıyorsun burada?" diye sordu Cutter. "Gömmemize yardıma mı geldin?" Bir şey anlatırken, konuşmayıp yalnızca jestlerini kullanması gerekiyordu. "Neden bizi izliyorsun?"

"*Söylediğim gibi,*" diye fısıldadı Drogon. "*Aynı şeyi istiyoruz. Siz şu an sürgünsünüz, ben de... Aynı şeyi arıyoruz. Yıllardır Demir Konsey'in peşindeyim. Sizden emin değildim. Belki de hâlâ değilim. Konsey'i arayanlar yalnızca bizler değiliz, bunu biliyorsunuz. Bu pisliklerin neden burada olduğunu biliyorsunuz.*" Yerde kan içinde yatan bir milisi gösterdi. "*Neden sizleri izledim sanıyorsunuz? Kimi aradığınızı bilmem gerekiyordu.*"

"Ne diyor?" diye sordu Elsie ama Cutter ona eliyle sessiz olmasını işaret etti.

"*Sana güvenip güvenemeyeceğime hâlâ karar vermedim, ama seni epeydir izliyorum ve seninle gidersem şansımın büyük olacağını biliyorum. Ayrıca sana da, senin en büyük şansın olduğumu gösterdim. Elimde olsaydı senin adamının ardından giderdim.*"

"Nereden biliyorsun ki..?" diye sordu Cutter.

"*Kulağı uzun olan, onun kim olduğunu bilen yalnızca sen değilsin. Dinle şimdi, zamanımız yok: İzlenen yalnızca o değil. Bunlar senin adamının peşindeydi –bizden fazla bir şey de bilmiyorlar– ayrıca senin peşinde olan başkaları da var. Kötüorman'dan beri izliyorlar seni. Arayı da kapatıyorlar. Hem bunlar milis de değil.*"

"Ne? Ne izlemesi?" Cutter duyduğu sözcüğü dehşet içinde yineledi.

"El cinleri," dedi.

Hâlâ yaşamakta olan milisler, düşmanlarının öfkesinden ziyade yalnız ölme korkusuyla seslenmeye başladılar. Bir oyun ya da entrika planları yoktu, kimseyi kandırmak niyetinde değillerdi, yalnızca sıcağın altında böyle yatarlarken, birilerinin kendileriyle konuşmasını istiyorlardı.

"Hey, hey, arkadaşım, hey arkadaşım." "Gelsene, gelsene, hadi gelsene." "Tanrım, kolum gitmiş, Tanrım *Tanrım*, kopmuş kolum."

Çoğu, yüzlerinde bir gurur ve kabullenme ifadesi taşıyan, otuzlu yaşlarında genç adamlardı; esir muamelesi görmeyi ummuyor, hatta istemiyorlar, yalnızca ölmeden önce kim olduklarının bilinmesini bekliyorlardı.

Köpekler hâlâ bağrışarak dönüp duruyorlardı. Drogon, büyük atıyla çobanlık yaparak, bu tuhaf kafataslı yaratıklardan üçünü

bir araya getirdi. Çıldırmış hayvanları duyulmayan komutlarıyla yatıştırdı.

"Neden yardım ediyor?" dedi Elsie. "Ne istiyor ki?"

Pomeroy'a kalsa onu öldürecek, ya da en azından sıkıca bağlayarak arkalarında bırakacaktı.

"Kahretsin, bilemiyorum," dedi Cutter. "Neler olduğunu duyduğunu söylüyor. O da Konsey'i arıyormuş. *Bilmiyorum.* Ama bir de yaptığına bakın, bizi şimdiye kadar öldürebilirdi. Benim hayatımı kurtardı, bana nişan alan adamı öldürdü. Silahları nasıl kullandığını gördünüz. Hem sen kendin söyledin, Pom, o bir büyücü."

"Bir fısıldayıcı," dedi Pomeroy küçümsemeyle. "Altı üstü bir fısıltı üfüren."

"Bana fısıldadı ama dostum. Anımsamıyor musun? Bir köpeği böyle yatırmak küçük bir fısıltının işi olamaz. *Kilometrelerce* uzaktan duyulan sesi, beni ve Özgüryapım soyguncuyu esir etti."

Fısıldayıcılık önemsiz bir alandı: İmalar bilimi, kaba haydut yöntemi. Ama bu adam bundan fazlasını yapmıştı.

Köpekler Tekraryapımdı. Beyinlerinin koku alma merkezleri iyice büyütülmüştü. Kafatasları yoğrulmuş ve uzatılmış gibi görünüyordu, sanki biçimsiz beyinleri dışarı taşmıştı. Gözleri ufacıktı, ve çenelerinin ucundaki burun delikleri açılmış ve domuzlarınki gibi genişleyen ve hareketli bir et parçasının üzerine yerleşmişti. Buruşuk burunlarında teller vardı ve piller taşıyor, büyü devreleri oluşturuyorlardı. Her birinin boyunluğunda bir çaput parçası vardı.

"Şuna bakın, bunlar onun giysileri," dedi Cutter.

"Bu hayvanlar böylece kıtalar ötesine kadar iz sürebilirler." diye fısıldadı Drogon. *"Onu böyle izliyorlardı."*

Canlı kalan milisleri öldürmediler, suratlarına bakmadılar, su da vermediler, onları hiç umursamadılar bile. Drogon dikkatini köpeklere vermişti. Fısıldıyordu, onlar da sakinleşiyorlardı. Adama güvenmeye hazırdılar.

"Bu köpekler bizim," dedi Pomeroy. Drogon omuz silkti ve tasmayı uzattı, biçimsiz yaratık Pomeroy'a bakıp dişlerini gösterdi. "Nedir senin hikâyen?" diye sordu Pomeroy.

Drogon, Elsie'ye işaret etti, fısıldadı, kadın ona doğru yürüdü. Elsie'nin ellerini alıp kendi alnına koydu, kadın trans haline geçti. Adam konuşmaya devam etti. Yalnızca kadının duyabileceği bir şey söylüyordu.

İşi bitince, kadın gözlerini açtı. "Kendisini okumamı söyledi. Gerçek-ölçüm yapmamı istedi. Ayrıca, 'Sizin istediğinizi istiyorum, Konsey'i bulmak istiyorum,' dedi. Şehirdenmiş, ama lanet olasıca Parlamento'ya ya da milislere bağlı değil. Bir sığırtmaç, bir süvariymiş. Yirmi yıldır göçebe yaşıyormuş.

"Dediğine göre, hakkında bu kadar hikâye anlatılıyorsa, Konsey gerçek olmalıymış. Hem, bakir bölgedeki insanlar için çok değerliymiş o. Demir Konsey. Vadedilmiş toprak gibi. Bu yüzden ne olduğunu duyunca –kimin onu korumaya gittiğini duyunca– yardım etmek için onu izlemeye başlamış. Konsey'i bulmasna yardım etmek için. Bizi izlemiş. Sonunda bize güvenebileceğini anlamış."

"Sen değil bir gerçek söyleyen," dedi Pomeroy. "Bunların hiçbir anlamı yok."

"Evet yok, ama başka bir şey var," diyerek ters ters baktı Elsie. "Hissedebiliyorum. Gerçek-ölçüm yapıyordum."

Fısıltı üfüren, şapkasını yeniden başına geçirdi ve köpeklere döndü, içinden bir şeyler söylemeye başladı, hayvanlar, ona kendilerini beğendirmek için, terbiyecilerinin cesetleri arasında koşuşturmaya başlayana kadar sürdü bu.

"Emin olacak kadar bir gücü yok, Cutter," dedi Pomeroy.

Neden ben karar vermek durumunda kalıyorum ki? diye aklından geçirdi Cutter.

Drogon, giysileri köpeklerin tuhaf burunlarına tuttu, hayvanlar ağızlarından salyalar akıtarak kuzeye döndüler. "*Gitmemiz lazım,*" Drogon Cutter'la konuşuyordu. "*Hâlâ izleniyoruz. Çok yaklaştık, şimdi, yakınındayız.*"

Elsie artçılara teşekkür etmeye çalıştı ama hiçbir tepki alamadı. "Gitmeniz gerekiyor," diye bağırdı. "El cinleri geliyor." Ama *ge'ainler* yanıt vermedi. İntikam aldıklarının aralarında durmuş, öylece bekliyorlardı. İnsanlar yalnızca bağırarak teşekkür edebil-

di ve bu sessiz ot-devleri arkada bıraktı. Cutter, Fejh'in mezarını selamladı.

Köpekler, Drogon'un önünde, tasmaları boyunlarında ilerliyor, deli gibi etrafı kokluyorlardı. Adam arada bir çalılıkların arasına dalmalarına izin veriyordu, kocaman kafaları sallanıyordu. Cutter ve diğerleri ayaklarını sürüyerek ilerlerken, o yolu tutmuştu.

Yolcuların her birine, kilometrelerce öteden fısıldıyordu. Köpeklerin tasmaları arkalarına doğru uzanıyordu, koşmalarına izin veriyor, çok uzaklaştıklarında ise fısıltıyla verdiği komutlarla onları geri çağırıyordu.

"*Yürümeye devam*," dedi Cutter'a. "*El cinleri arkanızda.*"

El cinleri. Tarihin uğursuz elleri. Beş parmaklı parazitler, şimdi gün yüzüne çıkmıştı.

Tepelerdeki bir çukurdan geçiyorlardı. Cutter toprakta yavaş yavaş pişen Fejh'i düşündü. Ayrıldıkları yere baktı, ölülere ve neredeyse ölü olanlara, ağaçlar gibi dikilen iki artçıya, toprakta bir is lekesi gibi duran çatışma izlerine.

Önlerindeki arazi daha ağaçlık, zemin daha engebeliydi, tepelerden inen molozlar zeytin ağaçlarının köklerine yığılmıştı. Drogon'un tozu alçak bir bulut gibi yayıldı. Önlerindeydi, gittiği yol bir dikiş izi gibi ortadaydı. Bir adaçayı ve yaban gülü gördüler. Cutter'ın her bir adımında ağustos böcekleri etrafa kaçışıyordu.

Yolculuklarında zamanın donduğu ve Cutter'ın takılıp kaldığı tek an bu değildi. Bir gün, yalnızca çekip alınan bir andı. Hareketin kendisi –böceklerin pıtırtısı, minicik bir kemirgenin ortaya çıkıp kaybolması– aynı şeyin sonsuz kere tekrarıydı.

O gece, Drogon'un, ötelerine kurduğu kampından gelen fısıltıları ve köpeklerin sesleri onları uyutmadı. Milislerden aldıkları silahlar ağırlık yapınca, arkalarında çizme-bıçaklar ve ağır tüfeklerle izler bıraktılar.

Bir defasında çok yükseklerinde uçan bir garuda gördüler, çarmıhtaymış gibi iyice gerilmişti. Kuşun dalıp yere doğru atı-

lışını, Drogon'a yönelişini ve sonra birden yavaşlayarak tekrar yükselişini izlediler.

"Ona fısıldamaya çalıştı," dedi Cutter. "Ama garuda hemen kaçtı." Memnun olmuştu.

Ritimleri güne uymuyordu: Güneş yukarıdayken, ayrıca şafak vakti ve gece birkaç dakika uyuyorlardı. Eğer fısıltı üfürücü uyuyorsa, bunu semerin üzerinde yapıyordu. Sıradağlardan geçerlerken çakıl canavarlarını gördüler, zürafa ve goril arası bu yaratıklar parmak eklemleri üzerinde yürüyor ve alçak dallardaki yaprakları yiyordu.

"*Acele etmelisiniz,*" dedi fısıldayıcı, Cutter'a. "*El cini geliyor.*"

Ay ışığında, üzeri düzlük bir tepeye doğru Drogon'u ve avlarını izlediler. Düzlüğün içinden geçen karanlık bir koridor gördüler. Oraya, gün ışıdığında varacaklardı ve Cutter nasıl rahatlayacaklarını, yakıcı sıcak güneşin, liken kaplı kaya duvarlarının ve taş basamakların üzerinde kaynayan bir şeritten başka bir şey olmayacağını düşündü.

Elsie, "Bir şey geliyor," dedi. Çok sıska görünüyordu. Dehşet içindeydi. "Güneyden bir şey geliyor." Arazi dalgalarının gerisinde, gözün seçemeyeceği bir noktada, bir karışıklık vardı. Cutter Elsie'nin basit bir büyücü olduğunu biliyordu ama kadın bir şey hissetmişti.

Doğuda belli belirsiz bir parıltı vardı ve Cutter, düz tepenin altında, Drogon'un atının çıkardığı tozu gördü. Fısıltı üfürücü neredeyse tepenin çıkışına ulaşmıştı.

"*Geçidi izleyin,*" diye Cutter'a fısıldadı. "*Çabuk olun. El cini arayı kapatıyor ama yola devam ederseniz buraya ulaşabilirsiniz. Köpekler uluyor. Sizin adamın kokusunu alabiliyorlar, adam yakında, burayı geçince. Buraya gelin, belki de... Belki de el cinine... Bir pusu kurabiliriz.*" Zayıf bir plan.

Köpekler, yarık kaya patikasına doğru havlayarak koşarlarken, Drogon da dönmüş onların arkasından sürüklenmiş olmalıydı. Cutter asılı duran kayaların arasından gideceklerini düşündü ve onu buraya gönderen kaçak arkadaşının odasında gördüğü şey tüm detaylarıyla gözünün önüne geldi. Tuzak telini ve ölü,

ezilmiş, bir malzeme çöplüğü içinde yatan insan görünümlü bedenleri gördü.

"Kahretsin. *Geri dön! Geri dön!*"

Avazı çıktığı kadar bağırdı. Pomeroy ve Elsie sendeledi; yürürken uyuyorlardı. Cutter ellerini bir boru biçimine sokup yeniden gürledi.

"*Dur! Dur!*" Havaya ateş etti.

Drogon kulağının dibindeydi. *"Ne yapıyorsun? El cini duyacak..."* Ama Cutter konuşuyor, bitkin bacaklarının üzerinde yalpalıyordu. "Dur, dur, dur!" diye bağırdı. "İçeri girme, içeri girme. Bir tuzak bu."

Ona doğru bir toz bulutu geldi ve sanki artan sıcakla beraber yeniden biçimlendi ve at üzerinde bir adam oldu. Drogon geri geliyordu. Cutter bağırdı.

"İçeri giremezsin," dedi. "Bir tuzak bu. Bir golem tuzağı."

Drogon, onlar sanki bir hayvan sürüsüymüş gibi etraflarında atını sürdü ve sakinleştiklerinde onlara, beyinlerinin içine fısıldadı, ona boyun eğmekten başka bir şey yapamadılar. *"Koşun,"* diye fısıldadı ve çaresizce bu emri yerine getirdiler.

Yüksek ovanın yanında, patikalar kayan çakıllarla doluydu ve gölgeye tırmanırlarken çalılara tıutunmak zorunda kaldılar. Drogon, çok zorlu görünen patikada atını son sürat sürüyordu. Köpekler, aralığın girişine bağlanmış, habire bağlarını çekiştiriyor, domuz gözleri ve dişleriyle birer embesile benziyorlardı. İçeri girmek, kokladıkları şeye ulaşmak için deliriyorlardı.

"Biliyor," dedi Cutter. Dizlerine dayanarak, yuttuğu toz toprağı öksürerek çıkarmaya çalıştı. "Onun peşinde olduklarını biliyor."

"*El cini,*" dedi Drogon. Ovanın sınırlarında bir leke. *"Gitmemiz şart."*

Cutter, "Geldiklerini *biliyor* ve kokusunu saklamaya da çalışmadı. Arkasından gelenlerin milisler olduğunu sanıyor ve *onları buraya çekti.* Bir tuzak bu. Oraya giremeyiz. Üzerinden geçmeliyiz. O diğer tarafta bekliyor olacak."

El cini bu kadar yakınlarındayken, uzun uzun tartışmadılar. Köpekler ulumaya başlayınca Drogon bunları tünelin içinde vurdu. Diğerleri onu izleyerek köklerin oluşturduğu dik bir merdivenden düzlüğün tepesine çıktılar. Drogon fısıldayarak, onlara "*Tırmanın,*" emrini verdi, güç bela ayaklarıyla, basacakları zemini bularak kendilerini sağlama aldılar.

Drogon onları yarığın başına getirdi. Atını ve altlarında, katliama uğramış köpeklerin leşlerini gördüler. Adam atına fısıldadı, at hırıldadı ve sanki kanaldan geçecekmiş gibi döndü.

"Ne yapıyorsun?" dedi Cutter. "Eğer atını olduğu yerde tutmazsan, onu vururum, yemin ederim. Durumu tehlikeye atacak bir şey yapmasına izin veremeyiz." Bir an, fısıltı üfüren kavgaya hazırmış gibi oldu ama sonra döndü ve koştu, atı yerinde duruyordu.

Cutter arkasına bakıp bir çığlık attı. Onları izleyen, havadan sarkan, bir adam şeklindeydi. Bir yük taşıyordu. Ürkünç, doğaüstü bir devinimle, ok gibi duvara ve yarığa doğru yaklaşıyordu.

Baktıkları tepenin aşağısındaki diğer taraf, yavaş yavaş yükselen bir araziydi. Cutter, şafağın en aydınlık ışığında, aşağıdaki cüce ağaçları görebiliyordu.

"Bu lanet şey gidene kadar bekleyelim," dedi Pomeroy.

"*Yapamayız,*" dedi Drogon, sırayla Cutter ve Pomeroy'a bakarak. "*O arkadaşınızı izlemiyor, bizi izliyor. Akıl izimiz yoluyla. Ötelere gitmeliyiz. Dönüp dövüşmemiz lazım.*"

"Dövüşmek mi?" dedi Pomeroy. "Bir *el cini* o."

"Sorun değil," dedi Cutter. Birden, büyük bir inanca kapılmıştı. "Gereken neyse yapılacak."

İniş yolunu bulan oydu, Drogon değil. Birer birer indiler, fısıltı üfürücü en son geldi. "*Lanet el cini çok yakın,*" dedi Cutter'a. "*Girişe ulaştı, köpekleri gördü, içeri giriyor.*"

Cutter etrafına bakındı. *Gel de gör,* diye düşünüyordu. *Gel de tuzağına bak.* Tünelin çıkışına doğru koştu. "Ne *yapıyorsun*?" diye bağırıyordu arkadaşları. "Cutter, geri dön!"

"*Dur,*" dedi fısıltı üfüren ve Cutter durmak zorunda kaldı. Öfkeyle bağırdı.

"Bırak *gideyim.* Bir şeye *bakacağım,*" dedi. Ayakları sanki yere kök salmış gibiydi. "Kahrolası, bırak da *gideyim.*"

Fısıltı üfüren onu bıraktı. Cutter, tökezleyerek yarığa doğru koştu. Korku ve dikkatle, taş ve iri çakıllarla kaplı girişe yaklaştı. İçeri uzandı. "Gelip yardım et. Onu bulmama yardım et," diye seslendi.

Bir ses oldu. Havanın devinimini duyabiliyordu. Taş soluyordu.

"*Geliyor*," diye fısıldadı üfürücü. Drogon yerinden kımıldamadı. Pomeroy ve Elsie de yerlerinde kaldılar; yalnızca, sanki herhangi bir kaçma fikrinden vazgeçmişler gibi Cutter'ı izliyorlardı.

"Gelip bana *yardım et*," dedi Cutter ve karanlığın içine baktı. Yaklaşan şeyin mırıltılarını duyunca olduğu yerde büzüldü.

Bir ışık parıltısı gördü. Eşiğe gerili bir tel, her iki tarafta yığılı kayalara uzanıyor ve Cutter'ın içeride saklı olduğunu bildiği pillere ve makinelere bağlı.

"Buldum onu," diye bağırdı.

Cutter başını yukarı kaldırdı ve kederli ulumayı duydu. Yaprakları ve yosun parçaları yarığa doğru savruldu. El cininin gürültüsü çok kötüydü. Çatlağın içinde oluşan kuru yaprak fırtınasını gördü. Kesik, güçlü sesi, bir trampetin çalışını, bir atın soluklarını duyabiliyordu. Arkadaşlarının yanına geçti. "Koşmaya hazır olun," dedi. "Deli gibi koşmaya hazır olun."

Geldi. Yüksek bir sesle... Bir at dört nala onlara doğru geldi. Bacakları öyle değişik bir hızla deviniyordu ki sanki yanında ona eşlik edenler de var gibiydi. Drogon'un atı. Bileklerini burkan, tırnaklarını parçalayan çıkıntıların ve pürüzlü zemini üzerinde o güne kadar başka hiçbir atın yapamadığı bir hızla gidiyordu ama bu yaralara, bedeninden sızan ter ve kana rağmen koşmaya devam etti. Bir şey onu kıskacına aldı. Boğazını yakalayan alaca bir şey, kurtçuk gibi büyüyen ve atın etine giren güdük bir kuyruk.

Bunun arkasında bir adam belirdi. Bir adam. Kollarını kavuşturmuş, havada duruyordu; korkunç bir hızla onlara doğru atıldı. Yerle dar bir açı yaptı, bedeni hareketsizdi. Bunlar ateş etmeye başladı, sonra, adam hızla üzerlerine geldi, öyle hızlıydı ki ayak parmaklarının ucu kayaya çarptı.

Cutter ayağa kalkıp ateş etti, sonra gerisin geriye düştü ve yerde kaydı. Hepsi ateş ediyordu. Fısıltı üfürücü bacaklarını ayırmış

ve usta bir silahşör gibi, iki elinde de birer silah, etrafa mermi savuruyordu; Pomeroy ve Elsie deliler gibi ateş ediyorlardı ve kurşunları isabet etmişti; attan ve tepkisizce duran adamdan kanların fışkırdığını gördüler ama hiçbir şey onları yavaşlatmadı.

Havada asılı duran adam ağzını açtı ve ateş tükürdü. Kavurucu soluğu teli yaladı ve onu kora dönüştürdü, ve bir an, bir saniyeden daha kısa bir an, el cinleri metali gördü ve hızla oraya gittiler, adamın ve atın ağzı korkuyla açıldı ama duramadılar. Kuralları çiğneyerek ışığa çıktılar.

Kayalar açıldı. Onlara döndüler. Kıvrımlar çözüldü ve devreler yoluyla büyü akımları gönderdi, vanalar tıkırdadı ve bastırılmış bir enerji kütlesi açığa çıkarak yapmaya programlandığı şeyi, bir golem yapma işini başlattı...

Etrafında olanlarla oluşturdu onu. Boşluğun özüyle. Bu güçlü alandaki bütün maddeler birden devinimle yüklendi. Kayalar çözüldü ve sanki şekilleri hep böyleymiş gibi, bir parça insana benzeyen, yere uzanmış, on metre boyunda figürler halini aldılar, şu taşlı bayırlar bir kol, şu kırılgan kuru çalılıklar bir diğeri, şu kocaman kayalar, altında taş bacakların olduğu bir göbek ve kavrulmuş topraktan bir kafa.

Golem kaba sabaydı ve sadece öldürmekle görevlendirilmişti. Bir katil hızıyla devinerek tonlarca ağırlıktaki kollarını uzattı ve el cinini yakaladı. Hepsi oraya döndü. Golemin taşı indirip hayvanın boynunu kırması ve atın yelelerinde kıvranan el-paraziti ezmesi birkaç saniyelik bir işti.

Adam daha hızlıydı. Golemin yüzüne dalgalar halinde ateş tükürdü ama bunlar golemi hiç etkilemedi. Adam sonra, akıl almaz bir güçle, taş kolu kıvırdı ve yerinden çıkardı, golemin hareketleri sarsaklaştı. Ama elindekini hâlâ bırakmıyordu. Kolu parça parça kopmaya başlasa da, sarkan adamı çekti, çakıl taşlı bir eliyle bacaklarını, diğeriyle de kafasını kopardı ve kıvırarak ikiye böldü.

Taşıyıcı öldürüldükten sonra, ikiye ayrılıp savrulan bedeni hâlâ havadayken, golem durdu. Görevini tamamlamıştı. Kayaları ve tozları dökülmeye başladı. Birbirinden koparak gürültüyle

kanlı bir yığın halinde yere dağıldılar, ölmüş olan atın bir yarısı da bu yığının altında kaldı.

Taşıyıcının parçalanmış uzuvları eğrelti otlarının arasına yuvarlanırken, akan kan taşları lekeledi. Giysisinin altında bir şey kımıldanıyordu.

"Uzaklaşın," diye bağırdı Cutter. "Kendine başka bir taşıyıcı arıyor."

Drogon ateş etmeye başladığında ceset hâlâ aşağı iniyordu. Tam durmuştu ki giysilerin arasından çok bacaklı, mosmor bir şey fırladı. Bir eklembacaklı gibi yürüyordu.

Hepsi bir tarafa kaçıştı. Pomeroy'un silahı patladı ama o şey duraksamadı bile ve çığlıklar atan Elsie'yle arasında ancak santimetreler kalmıştı ki Drogon'un art arda gelen mermileri onu durdurdu. Fısıltı üfürücü bir yandan ateş ederek yaklaştı, otların arasında saklanan o şeyin tam üzerine üç mermi sıktı. Onu tekmeledi ve kanlı şeyi kaldırdı.

Bir eldi bu. Benekli bir sağ el. Bileğinden kısa bir kuyruk uzuyordu. Şimdi ise cansız biçimde aşağı sarkmıştı, kanıyordu.

"*Sağ el cini,*" dedi fısıltı üfüren Cutter'a. "*Savaşçı sınıf.*"

Bir karışıklık daha oldu, sanki büyük bir hayvan ağaçların arasında dolaşıyordu. Cutter döndü ve boş silahları getirmeye gitti.

Gürültü yeniden geldi ve birkaç yüz metre ötedeki bir korulukta bir şey oynadı. Bir şey güneşe çıktı. Bir dev, kocaman, gri bir adam. Onlara doğru yürürken ne yapacaklarını ya da söyleyeceklerini bilemeden onu izlediler. Cutter bağırarak koşmaya başladı. Kil adam yaklaşırken hızlandı ve onun sırtından birisinin kendisine el salladığını gördü: Yere sıçrayıp kollarını kocaman açarak ona doğru gelen bir adam, kimsenin duyamayacağı bir şeyler söylüyor, onun ve Cutter'ın her adımı havaya çiçek tozları ve tozlara bulanmış böcekler savuruyor.

Cutter yukarıya, o aşağıya koşuyordu. Cutter seslendi; adamı adıyla çağırdı. Cutter ağlıyordu. "Seni bulduk," dedi. "Seni bulduk."

2. Kısım

DÖNÜŞLER

6

Pazara bakan bir pencere gürültüyle açıldı. Her yerde pazara bakan pencereler açılıyordu. Bir Pazar şehri, bir pencere şehri.

Yine Yeni Crobuzon. Durmak bilmiyor, eli açık, ta kendisi. Ilık bir bahar, ağır: Nehirler kokuyor. Gürültülü. Kesintisiz Yeni Crobuzon.

Şehrin günahkâr parmaklarının etrafında daireler çizenler neydi? Kuşlar, hava haşeratları, canavarsuratlar (sırıtıp duran, maymun ayaklı şeyler) ve zarif renkteki hava balonları, duman ve bulutlar. Karaların doğal eğimleri Yeni Crobuzon'a göre değildi; burası çok farklı heveslere göre inip çıkıyordu: Üç boyutlu bir labirentti. Tonlarca tuğla ve tahta, beton, mermer ve demir, toprak, su, saman ve harçtan yapılı çatı ve duvarlardan oluşturuyordu.

Gün boyunca güneş bu duvarların renklerini kavurmuş, bunları tüy gibi kaplayan posterlerin yırtık uçlarını yakmış, hepsi yavaş yavaş çay sarısı bir renk almaya başlamıştı. Mürekkep kalıntıları eski eğlenceleri hatırlatırken, beton ufalanıyordu. Demir Konseycinin ünlü duvar resmi de vardı, muhalif bir grafiti sanatçısı tarafından beceriksizce, bir seri halinde tekrarlanıp durmuştu. Hava rayları vardı, kutsal bir tapınağın kırık sütunları gibi mimari uzantıların aralarına gerilmişlerdi. Teller havayı bölüyor ve sesler çıkarıyor, böylece rüzgâr Yeni Crobuzon'u bir enstrüman gibi çalıyordu.

Gece yeni bir ışık getiriyordu, parlak gazlarla dolu elektrobarometrik tüpler vardı, helezon biçimli camdan yapılmışlardı, isimleri ve sözcükleri hecelemek ya da resimleri kabataslak çizmek için. On yıl önce yoktular ya da çoktan unutulmuşlar-

dı: Şimdi karanlık bastıktan sonra sokaklar bunların belirgin ve canlı parıltılarıyla benekleniyordu, gaz lambaları işe yaramaz haldeydi.

Öyle bir gürültü vardı ki. Hiç acımadan bastırıyordu. Her zaman her yerde birileri vardı. Yeni Crobuzon.

"...ve *diğer* iş-lem-ci *resmî* tahh-rikk-çi-ye *davasının* duyulamaması *düşüncesinin* pek saçma olduğunu..."

Şarkıcı Adeleine Gladner, sahne adı Adely Gladly (*Aderly Gladerly* diye kafiyeli söyleniyordu), sahnede, sarhoş ama tamamen içten alkışlar ve ıslıklarla kâh bağırarak kâh mırıldanarak "Resmî Tahrikçi" şarkısını söylüyordu. Edalı edalı yürüyor, kat kat eteklerinin altından bacaklarını atıyordu (üzerinde, sokak kadınlarının giydiği volanlı giysilerin abartılı bir taklidi vardı; bir hovardadan çok, cilveli birine benziyordu.)

Ünlü sesi tam olması gerektiği gibiydi, boğuk ve çok güzel. Dinleyicileri avucuna almıştı. Salonun arkasında oturan Ori Ciuraz, durumu ne kadar küçümsese de tamamen duyarsız değildi. Masasında oturan diğerlerini doğru dürüst tanımıyordu, yalnızca kadeh tokuşturuyorları o kadar. O onları izlerken, onlar da Adely'yi izliyorlardı.

Şanslı Çapkın Müzikholü, duman ve uyuşturucu kokularıyla dolu kocaman bir yerdi. Localarında ve yükseltilmiş daire üzerinde kodamanlar ve bunların asalakları, bazen da kodaman kadınlar oturuyordu. Önde gelen kepri kadınlarından Francine 2 de buraya gelenlerdendi. Ori, alçıdan yapılı ejder ve müstehcen ruh heykellerinin arkasını göremiyordu ama şu locaya girdiğini gördüğü kişinin milislerin adamı olduğunu, şu adamın Kılçık Kardeşlerden biri, şuradakinin ise iş dünyasında önde gelen biri olduğunu biliyordu.

Orkestraya yakın, tam sahnenin dibi adam ve kadınlarla tıkış tıkıştı, çok dilli, çok ırklı, Adely'nin bileklerine bakıp duran bir grup. Ori sınıfsal farkları görebiliyordu.

Şık serseriler, adi hırsızlar ve patronları, terhis olmuş yabancı askerler, tahliye olmuş hapishane kuşları, çapkın zenginler ve ta-

mirciler, dilenciler, pezevenkler ve bedavacıları, beleşçiler, bıçak bileyicileri, şairler ve polis ajanları... İnsanlar, orada burada kalabalığın içinde fark edilen kaktüs kafaları (ancak dikenleri yolunmuşsa içeri alınıyorlardı), keprilerin böcek kafaları. Ağızlardan ince purolar sarkıyor, müşteriler talaş kaplı zeminde dolaşan garsonlar tam yanlarından geçerken, bardaklarını ya da çatal bıçaklarını masaya vuruyorlardı. Odanın kenarlarında küçük gruplar toplanmıştı ve Ori gibi biri –Şanslı Çapkın'a yabancı olmayan biri– grupların nerede birbirlerine karıştıklarını, nerede ayrıldıklarını görebiliyor ve her birinin bileşimlerini seçebiliyordu.

Salonda milisler de olmalıydı ama hiçbiri üniforma giymiyordu. Arkada duran uzun boylu, bıyıklı adam, Derisov, bir ajandı, bunu herkes biliyordu ama ne ölçüde bağlantısı olduğunu bilen yoktu ve bu yüzden de onu öldürmeyi göze alamazlardı. Onun yanında bir grup sanatçı, bağnaz bir tutkuyla ekollerini ve akımlarını tartışıyordu.

Ori'a daha yakın bir masada, onu izleyen şık giyimli bir grup genç adam vardı, yanlarına bir ötesoylu yaklaştığında, gösterişli bir tavırla tüküren, Yeni Tüycüler. Ori'dan, bir kepri ya da kaktüsten çok daha fazla nefret ediyorlardı, çünkü o ırkına yüz çevirmişti; Şanslı Çapkın'ın kozmopolit ve gürültülü havasından cesaret alan Ori, başını kaldırıp onlarla göz göze geldi ve kolunu yanındaki vodyanoi kadının beline doladı. Kadın şaşkınlıkla dönüp baktı ama, Tüycüleri görünce, durumu anladığını belirten bir hırıltıyla Ori'a yaslandı, ona ve Tüycülere abartılı bir şekilde göz süzdü.

"Cici çocuk," dedi ama kalp atışları hızlanan Ori, yalnızca onu izleyen dört adama bakıyordu. Bir tanesi öfkeli öfkeli, yanındaki arkadaşlarına bir şeyler söyledi ama susturuldu ve onu susturan adam Ori'a kaşlarını kaldırdı ve kolundaki saati tutarak *sonra* dedi.

Ori korkmadı. Kendi takımı yakındaydı. Neredeyse alaycı bir meydan okumayla Tüycüye kafasını sallamak üzereydi ama böylesi bir ortaklık onu iğrendirdi ve başını çevirdi. Harıl harıl tartışan, ressamlardan daha çok anlaşmazlığa düşen, ama eğer

gerekirse, onun için kavga edecek arkadaşlarını, yoldaşlarını görebiliyordu. Bir sürüydüler hem de. Tüycüler, isyancılarla karşılaşmayı göze alamazdı.

Kalabalık, o sırada uvertür sanatçısıyla birlikte söyleyen Adely'e korkunç bir tezahürat yapıyordu ve o "bir kez *daha, yaaaaaağmur-daaaaa,*" dizeleriyle şarkısını bitirirken, neşeyle parmaklarını şaklatarak ona eşlik etti ve sonra çılgınlar gibi alkışlamaya başladı. Tüycüler, ressamlar ve diğer bütün gruplar, hiç çekinmeden bu coşkuya katıldılar.

"Ah, teşekkürler hepinize, ah benim canlarımsınız, öylesiniz," diye tezahürat yapanlara seslenmesi öyle profesyonelceydi ki o curcunada herkes onu duyabildi. "Sizlere iyi akşamlar demek ve bu akşam bu sahneye çıkanlara biraz ilgi göstermenizi, onları sıcak bir hoşgeldinle karşılamanızı, sevdiğinizi göstermenizi rica etmeye geldim. Bazılarının bu ilk gecesi ve ilk defanın nasıl olduğunu biliriz, değil mi? Azıcık düş kırıklığı, değil mi kızlar?" Bunu söyleyince herkes kahkahalarla gülmeye başladı ve bir bekleyiş içine girdi, çünkü bunun "Bitti mi?" şarkısına bir giriş olduğu apaçık ortadaydı. Evet, herkesin tanıdığı, obuanın ördek gibi vakladığı o açılış notaları duyuldu ve Adely derin bir soluk aldı, durdu ve "Sonra," diye bağırdı, neşeli yuhalamalar ve *dalgacı seni* bağırışları arasında sahne arkasına koştu.

İlk sahnenin ışıkları yandı. Şarkı söyleyen bir aile, taş bebekler gibi giyinmiş iki çocuk ve piyano çalan anneleri. İzleyicilerin çoğu onları umursamadı bile.

Kaltak, diye düşündü Ori. Kadının gelip sahneye ilk kez çıkanlara eşlik etmesi pek cömertçeydi doğrusu. Ama kalabalık onun için buradaydı ve onun bu beklenmedik sunuşu, sahneye çıkacakların üzerine ancak büyük bir sorumluluk yükleyebilirdi. Ne kadar iyi olurlarsa olsunlar, onlar artık birer düş kırıklığıydılar. Böyle bir sabotaj olmadan bile –ne kadar sevimli görünse de– büyük bir isimden önce gelmek zaten zordu. Adely'nin geri gelmesini bekleyen kalabalığın karşısında, hepsi de numaralarını yaparken tökezleyeceklerdi.

Armoni üçlüsünün ardından bir dansçı çıktı. Yaşlıca ama hâlâ çevikti. Ori kibarlıktan adama ilgi gösterdi ama bunu yapan birkaç kişiden biriydi ancak. Derken şarkı söyleyen bir komedyen çıktı, Adely'nin katkısı olsa da olmasa da, alay edilecek zavallı biriydi.

Bütün göstericiler tam, Tekraryapılmamış insanlardan oluşuyordu. Bu Ori'ın canını sıktı, şu Tüycüler izlerken hiçbir ötesoylunun sahneye çıkmamasının bir rastlantı olup olmadığını bilemedi. Yeni Tüy Partisi, Şanslı Çapkın'ın iplerini eline mi geçirmişti? Bundan duyduğu şüphe korkunçtu.

Sonunda beş para etmez komedyen de gösterisini tamamladı. Son ısınma gösterisini yapma zamanı gelmişti. FLEX'İN KUKLA TİYATROSU, diyordu el ilanlarında. JACK YARI PEYGAMBER DEVESİ'NİN ACIKLI VE ÖĞRETİCİ GÖSTERİSİ. Ori'ın görmeye geldiği bunlardı. Adely Gladly için burada değildi o.

İzleyiciler, ana gösteri olan Dog Fenn Bülbülü hakkında sohbet ederken, sahne arkasında dakikalardır devam eden bir hazırlık vardı. Ori, Flex'in Kukla Tiyatrosunun hazırlandığını biliyordu ve gülümsedi.

Kadife perde sonunda, üflemeli ya da vurmalı bir çalgı duyulmadan açıldı ve göstericiler beklemeye koyuldu. Öyle ki, birkaç dakika kimse onları fark etmedi, sonunda birkaç derin solukla birlikte sigara dumanı dağılmaya başlayınca sahne içinde sahne göründü. Küfürler duyuldu. Ori Tüycülerden birinin ayağa kalktığını gördü.

Bildik şeylerdi –at arabası boyunda bir kukla tiyatrosu, sahnede hiç kıpırdamadan duran, cafcaflı giysiler içindeki oyma figürler– ama minyatür kulis ve sahne önü kaldırılmıştı ve milislerle neredeyse aynı koyu gri takım elbiseler içindeki kuklacılar açıkta duruyordu. Sahne ise başka şeylerle, garip çöplerle kaplıydı. Gerilerek uçlarından çivilenmiş bir çarşafın üzerine, büyülü bir fener yardımıyla gazete yazıları yansıtılıyordu. Sahnede görevleri pek anlaşılmayan insanlar vardı, bir oyuncu grubu, müzisyenler, Flex'inkiler oranın orkestrasını beğenmeyerek, bedenlerine düdük ve kavallar asmış, ellerinde çelik sac parçalarından davul sopalarını taşıyan bir trio getirmişlerdi.

Ori baş parmağını yukarı kaldırarak sahneye doğru salladı. Arkadaşları hiç kımıldamadan duruyordu, sonunda mırıltılar kabalaşıp birazcık tehditkâr hale gelmeye başladı ve arka taraflardan *siktirin gidin* diye bir bağırtı geldi. Derken güçlü ve acı bir ses duyuldu, birisi metale vurdu. Anında ve bu hâlâ yankılanan sesin altında bir başka müzisyen sokak şarkılarını andıran hoş ve canlı bir melodiye başladı ve arkadaşları, yumuşak bir tempoyla çeliği bir trampet gibi çalarak ona katıldı. Bir oyuncu öne çıktı –takım elbisesi ve mumla şekillendirdiği bıyıklarıyla iki dirhem bir çekirdek görünüyordu– ve hafifçe reverans yaptı, şapkasıyla ön sırada oturan kadınları selamladı ve başına bir sessiz harf ekleyerek, hiç de inandırıcı olmayan saçma bir sözcük yaratarak, sansürden korumaya çalıştığı ayıp bir sözcüğü bağırarak söyledi.

Ortalık yine karıştı. Ama Flex'in grubu işin ustasıydı –kendini beğenmiş oyunculardı, evet, ama ciddiydiler– ve izleyicileriyle oyun oynamayı beceriyorlardı; böyle bir durumun ardından hemen komik bir diyalog ya da canlı bir müzik geliyordu ve öfkeler yatışıyordu. Ama bu öylesine bir meydan okuma ya da bir dizi meydan okumaydı ki kalabalık şaşkınlık ve tedirginlik arasında bocalayıp duruyordu. Ori, sorunun, gösteri yapmaları tehlikeli olana kadar oyunun ne kadarını yapabilecekleri olduğunu fark etti.

Hiç kimse sahnede ne izlediğinden, bağırmalar ve bölük pörçük satırlardan, gürültüden, karmakarışık ve anlaşılmaz giysi panayırından oluşan bu plansız şeyin ne olduğundan emin değildi. Kuklalar zarafetle oynatılıyordu ama onların geleneksel eğitici masallardaki tahta oyuncular olması gerekiyordu –onun için yapılmışlardı–; kuklacıların konuşmacıya ters cevaplar verdirttiği, onunla ters düşürdüğü (ama hep, kuklaların bileşik isimlerden ve yansımalı sözcüklerden oluşan ve çocuksu bir hinlik taşıyan o geleneksel konuşma tarzıyla), eklemleri ve ipleri elverdiğince sese ve sessiz bayağılığa dans ederek katılan bu küçük kışkırtıcılar değil.

Görüntüler, hatta canlandırmalar –hızla geçen resimlerde hoplayıp koşan ya da ateş edenler– birbiri ardına perdede görün-

dü. Anlatıcı izleyicilere nutuk çekiyor, kuklalarla ve diğer oyuncularla tartışıyordu ve izleyenlerden yükselen muhalif seslerin artmasıyla, Jack Yarı Peygamber Devesi'nin öyküsü karmaşık bir biçimde başladı. Bu, kızgın kalabalığı nedense yatıştırdı. Herkesin bildiği bir öyküydü ve bu anarşik Yenilikçi tayfanın onu nasıl yorumlayacağını görmek istiyorlardı.

Temel giriş bilinen bir şeydi. Önce "Hiçbirimiz unutmayacak, eminim," dedi anlatıcı ve haklıydı da, kimse unutamazdı, üzerinden ancak yirmi yıl geçmişti. Sonra kuklalar bunu canlandırdılar. Anlaşılmayan bir ihanet ve Jack Yarı Peygamber Devesi, efsanevi Jack, Özgüryapım patron, yakalanmıştı. Sağ elinin böcek pençesini kesmişlerdi, ona bunu ceza fabrikalarında takmışlardı ama bunu onlara karşı kullanmıştı ve bu nedenle geri aldılar. Kuklalar bu sahneyi kırmızı kurdeleden kanlı sahnelerle korkunç bir şekilde canlandırdılar.

Kuşkusuz milisler her zaman onun bir haydut, bir katil olduğunu, adam öldürdüğünü söylüyorlardı ve bundan da kimsenin kuşkusu yoktu. Ancak öykünün birçok yorumu gibi bu da onu anımsandığı gibi gösteriyordu: Haydutlar şampiyonu, kahraman. Jack yakalandı ve bu da acıklı bir öyküydü, sansürcüler de insanların bunu böyle kabullenmesine izin verdi.

Tutup da halkın ortasında asmadılar tabii –yasalara aykırıydı bu– ama onu göstermenin bir yolunu buldular. Jack'i, günlerce, Perdido Sokağı İstasyonu'nun dışında, Bil Santum Meydanı'ndaki kocaman bir tahtaya bağlı tuttular ve bekçi en ufak bir kıpırdanışında, kamçılamaktan çekinmedi. Sevinç gösterisi yapmaları için halka para dağıtılmış, çoğunluk da bunu kabul etmişti. Bir sürü Crobuzonlu geldi ama hiç tezahürat yapmadı. Onun gerçek Jack olmadığını söyleyenler oldu –*pençesi yok baksanıza, zavallı birini bulup kolunu kesmişler, hepsi bu*– ancak sesleri hiç inandırıcı çıkmıyordu, aksine büyük bir umutsuzluk seziliyordu.

Kuklalar tahta Jack'in bağlı olduğu küçük tahtanın önünden gelip geçtiler.

Derken metal davul çınladı: *Da-da-da-da-da.* Sahnedeki bütün oyuncular milis kuklalara bağırmaya ve işaretler vermeye

başladı, perdede HERKES! yazısı göründü ve en kuşkucu izleyici bile oyuna katıldı; herkes *burada burada* diye bağırıyordu. Böyle de olmuştu, kalabalık içinde birileri planlı ya da rastgele dikkatleri dağıtıyordu ancak Ori o anda kendi düşüncelerine dalmıştı. Milisler küçük kukla sahnesinde sallanıp dururlerken, Ori da bazı şeyleri anımsadı.

Genç birinin, bir çocuğun anıları... Neden ya da kiminle o meydana geldiğini bilmiyordu. Milisler yıllardır ilk kez üniformalarıyla ortaya çıkmış, oradakiler gizli polislikten vazgeçmenin öncüleri olmuştu ve bağıran kalabalığı hedef alan gri bir ok halini almışlardı. Bekçi filintasını* eline almış ve kamçısını yere atarak onlara katılmış, bağlı adamın yanından ayrılmıştı.

Ori, Jack Yarı Peygamber Devesi'ne doğru tırmanan kılıksız adamı, tepeye yaklaşana kadar görmemişti. Çok canlı bir şekilde anımsıyordu onu, ancak bu altı yaşında birisinin mi yoksa daha sonra duyduğu hikâyelerin mi anısıydı, onu bilemiyordu. Adam –şimdi kuklası da, işte, milislerin sırtlarını döndüğü esnada sahnedeydi– çok dikkat çekiciydi. Saçsız, korkunç yara izleriyle kaplı, üzeri sanki amansız akne izlerini taşıyormuş gibi çopur, gözleri çukurda ve birbirinden uzak, paçavralar içinde, ağzı ve burnu bir atkıyla sarılı.

Basamakları abartılı bir tavırla tırmanan kukla, keskin bir sesle, Jack Yarı Peygamber Devesi'ne bağırdı, gerçek adamın yüksek ve insanın içine işleyen sesinin yirmi yaşlarındaki bir yankısıydı bu. Jack'e adıyla seslendi, o gün de olduğu gibi. Sonra ona yaklaştı, bir tabanca ve bıçak çıkardı (kuklanın elindeki küçük folyodan nesneler parıldadı). *Beni anımsıyor musun, Jack?* diye bağırmıştı adam ve ardından kukla. *Sana bunu borçluyum.* Sesinde zafer duygusu vardı.

Jack Yarı Peygamber Devesi'nin öldürülmesinden sonra, yıllar boyunca, oyunlar ilk klasik yorumu takip etmişlerdi. Katil Peygamber Devesi'nin kurbanlarından birinin abisi, babası ya da sevgilisi, adaletin yerini bulmasını bekleyemeyecek kadar öfke

---

* *Filinta:* Namlusu kısa, kurşun atan bir çeşit küçük tüfek. *–Ed.*

doluydu ve onu öldürmek için sabırsızlanıyordu. Bu anlaşılabilir de olsa ve hiç kimse bu konuda onu suçlayamayacak da olsa, yasalar böyle işlemiyordu ve onu duyup gördüklerinde milislerin görevi, ne acı ki, adamı uyarmak ve bu işe yaramayınca planlarını engellemek için ona ateş etmek ve serseri kurşunlarla Jack Yarı Peygamber Devesi'ni de öldürmek oldu. Bu üzücü bir olaydı, çünkü yasal süreç henüz tamamlanmamıştı, ancak ne olursa olun, sonucun aynı olacağından da kimsenin kuşkusu yoktu.

Yıllarca bu hikâye anlatılmış ve oyuncular ve kuklacılar Jack'i pandomimin kötü adamı olarak oynamayı sürdürmüşlerdi, ancak kalabalıklar yine de adama tezahürat yapıyordu.

Olayın ardından geçen ikinci on yılda, *Jack Yarı Peygamber Devesi adamı gördüğünde neden sevinç benzeri bir çığlık attı?* sorusuna yanıt olarak yeni yorumlar ortaya çıktı. Olayın görgü tanıkları derisi sıyrılmış adamın silahını kaldırdığını anımsıyor ve Jack'in onu görünce, sanki adamı karşılıyormuş gibi eğildiğini ve ardından da, tabii ki *acısına son vermek için* onu öldürdüğünü düşünüyorlardı. Jack'in çetesinden biri patronunun aşağılanmasına bir son vermek için kendi hayatını tehlikeye atmıştı. Belki de başarmıştı, Tekraryapım tutsağın bir milis kurşunuyla öldüğünü kim kesin olarak söyleyebilirdi? Belki de ilk kurşun, dostunu kurtaran birinin silahından çıkmıştı.

İzleyiciler bu yorumu daha çok sevdi. Jack Yarı Peygamber Devesi yıllardır duvar yazılarında söylendiği gibi geri dönmüştü. Bir kahraman. Öykü, soylu ama çıkmazdaki umutların ses bulduğu, dillerden düşmeyen, neredeyse öğretici bir trajediye dönüştü ve Jack ve isimsiz arkadaşı birer kahraman olarak anlatılsa da, şehrin sansür kurulu, birçok kişiyi şaşırtarak buna izin verdi. Sahnelenen bazı oyunlarda, yeni gelen önce Jack'i öldürüyor, sonra da kendi hayatına son veriyordu, diğer bazılarında ise ateş ederken öldürülüyordu. İki adamın öldürülme sahneleri zamanla iyice uzatılmıştı. Gerçekten, Ori'ın anladığına göre; Jack'in öldürülerek bağlarından sarkar halde bırakılması, çopur suratlı adamın kaybolması, ne olduğunu kimsenin bilmemesi söz edilmiyordu.

Suratı yara izli adam-kukla, küçük merdivenlerden yukarıya doğru elinde silahlarıyla koştu, geleneksel öykünün söylediği gibi bekçinin düşürdüğü kamçıyı yerden aldı (bu harekete olanak sağlayan, iğne ve ipliklerden yapılı karmaşık bir düzenek vardı). Ama *bu ne?* "Bu ne?" diye bağırdı anlatıcı. Ori gülümsedi, metni görmüştü. Yumrukların sıktı.

"Neden kamçıyı aldın?" dedi öykücü. Bu Yenilikçi yapımın kaba büyüsünün kıstırdığı Tüycüler'in hepsi ayağa kalkmış, *utanın, utanın,* diye bağırıyordu. Yüzü yara izli adam, doğrudan bağrışan izleyicilere bakarak, "Bi tabancam vay," dedi. "Bi de bıtağım vay. Neden bi tane daha alıyom?"

"Bir fikrim var, çopur-çocuk," dedi anlatıcı.

"Benim de bi fikyim vay, anlaşana," dedi kukla yanıt olarak. "Bunlayın bi taneşini," dedi silahı ve kamçıyı uzatarak, "ben iştemiyom ki, anlıyo muşun?" Küçük ayrıntılı bir düzenek, tahta elindeki silahı çevirdi ve silahın kabzası birden öne geldi ve onu bağlı arkadaşına bir *armağan* olarak uzattı, sonra bıçağıyla Jack Yarı Peygamber Devesi'nin iplerini kesmeye başladı.

Kalın bir cam bardak, kalabalığın üzerinde bir yay çizen birayı izledi ve ardından yere düşüp patladı. *Hainler!* diye bağırtılar duyuldu, ama şimdi, ayağa fırlayan ve *evet, evet, doğrusunu anlatın,* diye bağrışan başkaları da vardı. Sağa sola sıçrayarak, havada dolaşan cam parçalarından korunmaya çalışan Flex'in Kukla Tiyatrosu, kararlı bir şekilde, bu klasik oyunun yeni bir yorumunu, iki küçük figürün, onları hak etmeyen bir dünyaya yenilmediği, hâlâ direndiği, hâlâ kazanmaya çalıştığı bir versiyonunu sahnelemeye devam etti.

Bağırtılardan ne dediklerini duymak olanaksızdı. Sahne fırlatılan yiyeceklerle kaplıydı. Bir karışıklık olduğuna göre, gecenin sunucusuna iş düşüyordu. Zayıf, genç bir adam tarafından –sahne arkasında bütün gösterileri izleyen, Sansür Kurulundan bir memur– neredeyse itilerek, apar topar sahneye çıkarıldı. Adamın monoton görevi birdenbire değişmişti.

"Yeter, kesin artık," diye bağıran sunucu, bir yandan da kuklaları toplamaya çalışıyordu. "Bana verilen bilgiye göre bu gösteri

burada *bitiyor*." Konuşmasındaki cesaret havası kendisini bile şaşırtmıştı. Sahneye atılan ıvır zıvırdan nasibini aldıkça iyice sindi. Flex'in Kuklalarının taraftarları az sayıdaydı ama sesleri yüksek çıkıyordu ve gösterinin sürmesini istiyorlardı ancak Şanslı Çapkın'ın adamının kontrolü yitirdiğini gören genç denetçi, kendisi sahneye çıkıp izleyicilerle konuşmaya başladı.

"Bu gösteri iptal edildi. Topluluk, Yeni Crobuzon'a İkinci Derece Saygısızlık yapmaktan suçlu ve bu yüzden dağıtılacak ve haklarında soruşturma açılacak." *Defol git, utanmaz, in aşağıya, gösteri sürmek zorunda. Ne saygısızlığıymış? Ne saygısızlığıymış?* Genç denetçi hiç korkmuşa benzemiyordu, ve bu sözlerinden de okunuyordu. "Milislere haber verildi ve geldiklerinde hâlâ burada olanların göstericilerle suç ortağı olduğu varsayılacak. Lütfen burayı hemen terk edin." Ortamın gergin havası izleyicilerin dağılmasını engelliyordu.

Havada biraz daha cam uçuştu, düştüğü yerlerden çığlıklar duyuldu. Ori, Tüycülerin sahneyi hedef aldıklarını gördü ve uzanarak yakınındaki arkadaşlarına işaret etti ve yumruklarını hazırlamış Tüycülerin karşısına çıktılar, isyan büyüdü.

Adely Gladly, uygunsuz giysileriyle dışarıya fırlamış ve herkese sakin olması için bağırıyordu. Ori kadını gördüğü sırada bir Tüycü pisliğin kafasının arkasına yumruğunu indirmekle meşguldü, sonra dönüp duruma baktı. Flex'in Kukla Tiyatrosu sahnedeki araç gereçlerini topluyordu. Bütün o itiş kakışın, bağrış çağrışın, cam şangırtılarının içinden Dog Fenn Bülbülünün, kavgaya son vermeleri için oradakilere yalvaran olağanüstü sesi duyuluyordu ama kimsenin ona aldırdığı yoktu.

7

Oyuna artık son verilmişti ve milisler geldiklerinde, onlar için binayı boşaltmak, birilerini tutuklamaktan çok daha önemliydi. Ori, kuklacılar eşyalarını toplayana kadar Tüycüleri engelledi ve sonra, kuklacılarla birlikte, artık çoğu sarhoş olan ve politik karşıtlığın inceliğinden nasibini almamış kalabalığı geçerek sahne arkasına saklandı.

Kostümlerini ellerindeki kilim heybelere tıkıştıran bir grup tiyatrocu ve Ori gibi bir iki tane izleyici yaralanmış ama kahkahalar atarak bir arka sokağa çıktılar. Kısa bir süre önce biraz yağmur atıştırmıştı ama gece hâlâ sıcaktı ve yerdeki su tabakası şehrin teri gibi görünüyordu.

Anlatıcı, Petron Carrickos, takma bıyığını çekip çıkardı– dudağının üzerinde yapıştırıcı izi kalmıştı– sonra bu bıyığı sokakta gördüğü tek postere yapıştırarak, vaazlarının reklamını yapan bu din tellalına kalın kaşlar kondurdu. Ori onunla ve diğerleriyle birlikte, batıya, Cadmium Caddesi'ne yürüdü. Sonra geriye dönecek, Şanslı Çapkın'ın girişinden geçmeden Salacus Bahçeleri İstasyonu'na gideceklerdi.

Geç saatlerdi ama çok geç değildi ve Salacus'un Uğultu Tepesi ile buluşan sokakları insan kaynıyordu. Köşelerde milisler vardı. Ori ite kaka, vitrinlere bakanların, tiyatroya gidenlerin, ses kabinlerindeki müzikseverlerin ve dev kuklalara benzeyen, sahiplerinin fularlarını takan birkaç golemin arasından geçti. Duvarlarda işaretler vardı. Yasa dışı galeriler ve tiyatrolar, sanatçıların işgal evleri, okuyabilenler için duvar yazılarıyla işaretlenmişti. Salacus Bahçeleri'nin kendisi hafta sonu bohemleri için toplanma yeriydi. Hep, paralı varoş sakinleriyle, bayağı kurtuluşların ya

da yok oluşların peşindeki kötü çocuklarla doluyordu ama artık bunların ziyaretleri geçici ve değişimleri de anlık oluyordu. Ori bir tiksinti hissetti. Ressamlar ve müzisyenler buradan taşındıkça, acentalar ve tüccarlar buraya hücum etmiş, sanayisi güçlükle hayatta kalabilse bile, kiralar tavan yapmıştı. Öyleyse, buradan Uğultu Tepesi'ne.

Sokaklara elektro-barometrik mağaza vitrinlerinin saframsı ışığı vuruyordu. Ori, toplantılardan ya da gösterilerden tanıdığı kişilere selam verdi, gümüşçünün kapısında duran bir kadın, iri yapılı, bildiri dağıtan bir kaktüs erkeği... Tuğla binalar iyice eğilmişti, metal ve çimento kullanarak, başkaldırıcı biçemlerde boyalarla, sarmal ve zevksiz eklerle, yamalı bir bohça gibi onarılmış bu binalar birbirine dayanarak ayakta duruyorlardı, tapınakların ve milislerin gözetleme kuleleri, yüksek apartmanlar gökyüzünü kaplamıştı. Akşam geceye döndükçe kalabalık azalmaya başlamıştı.

Çatıların arasından geçerek Sly İstasyonu'na giden hava treninde bulunan Ori, sürekli peron değiştirerek ve arkadaşlarını, hatta Mog Tepesi'ne kadar giden Petron'u da uğurlayarak, geç saatlerin bu koltuklara yayılmış ve kimi cin kokan yolcularıyla başbaşa kalmıştı. Sarhoşlara bakmamak için başlarını çeviren, tulumları içindeki son vardiya işçilerinin yanından geçti. Yaşlıca bir kadının yanına oturdu ve gözlerini kirli camın ötesinde kilometrelerce uzanan şehre, ışıklarla sarılı bina bataklığına dikmiş olan kadının bakışlarını izledi. Tren nehri geçiyordu. Kadının belli bir şeye bakmadığını fark etti ve aynı şeyi o da gördü, bir kavşakta titreşen ışıklar, şehrin bir kıvrımı...

Ori'ın Syriac'ta yaşadığı sokaktaki evlerin çoğunun pencereleri perdesizdi ve uyanıp dışarı baktığında, gaz lambalarının ışığında evlerinde ayakta uyuyan büyük figürler görüyordu. Sokak kaktüslerin bir kolonisiydi. Evini, yardımsever, suratsız, ilk taşındığında onun çantalarını hiç çaba harcamadan tek bir yeşil eliyle taşıyan, bir kadın-kaktüsten kiralamıştı.

Gecenin geç saatlerindeki trenler loş ışıklı üst kat pencerelerinin önünden geçti. Güneydeki Tepeler'e ya da kuzeye, dev termi-

nallerine, şehrin nehirleri arasındaki felaket bir mimariye sahip o bağlantı noktasına, Perdido Sokağı İstasyonu'na gidiyorlardı.

Gece sürüyordu. Hava sıcak ve nemliydi, yapışkanları eritiyor, tuğlaların harcını aşındırıyordu. Şehrin en eski bölümlerinde, üstünkörü gecekondularda, Sobek Haçı'ndaki sarmaşık kaplı harabelerde. Aileler, Kemikkent'in sınırlarındaki ardiyelerde uygunsuz koşullarda uyuyordu. Brock Bataklığı'ndan önce kediler, sonra da karman çorman virtinlerin önlerinden evine doğru badi badi yürüyen bir porsuk geçti. Sakin ve uğursuz görünümlü hava gemileri bulutların altında bekliyordu.

İki nehir akarak birleşmiş ve kocaman tek bir şey olmuştu, bataksı ve denize ulaşmak için inleyerek bir köprünün kalıntıları arasından, Yeni Crobuzon'un çeperindeki varoşlardan geçerek şehrin dışına çıkan Büyük Katran. Şehrin kanunsuz vatandaşları kısa bir an için ortalığa çıkıp yeniden yok oldular. Bir gece yarısı sanayisi vardı. Birileri hep uyanıktı, çok sayıda birileri hem de, yüksek binalarda ya da zarif evlerde ya da Chnum'un kırmızı taşlı yapılarında ya da ötesoylu varoşlarında, Camev'de ya da kepriler tarafından oluşturulmuş, böcek salyasıyla yeniden şekillendirilmiş Kinken'in sıra evlerinde ve Dereboyu'nda. Her şey olduğu gibi devam ediyordu.

Gazete sayfalarında, ertesi gün ya da daha ertesi gün isyanla ilgili en ufak bir haber yoktu. Ama bu halkın olanları duymasını engellemedi.

Ori orada olduğunu doğru insanlara iletti. Syriac'taki barların ve dükkânların önünden geçerken görüldüğünü fark etti ve ona bakan bazılarının –şuradaki kadın, şu vodyanoi, adam ya da kaktüs-adam, hatta orada duran Tekraryapım– Topluluk'tan olduğunu gördü. Heyecanını göstermeden, yumruğuyla gizlice selam vererek göğsünü sıvazlayabilirdi, onlar da ya aldırmaz, ya da aynı şekilde ona yumruklarını gösterebilirlerdi. Topluluk üyeleri aralarında, Ori'ın anlamadığı karmaşık parmak işaretleriyle, şehrin el argosuyla mesajlaşarak haberleştiler. Bu işaretlerin belki de onunla ilgili olduğunu düşündü.

Topluluk, dışarıya kapalı ve gizli oturumunda ondan bahsediyor. Böyle olmadığını biliyordu ama bunu düşünmek hoşuna gitti. Evet, onun arkadaşları Yenilikçilerdi ama yozlaşmış ve serseri olmadıkları gibi yalnızca şaşırtmak da onları mutlu etmiyordu. Topluluğu düşündü, bütün hiziplerin delegelerinin, strateji ve başkaldırının önemini bir tarafa bırakarak, milislerden ve onların ajanlarından kaçmayı da bir tarafa bırakarak, yarattıkları böylesi başarılı bir provokasyon için yalnızca Ori'i ve arkadaşlarını takdir ettiklerini düşündü. Bu olacak şey değildi, ama hoşuna gitmişti.

Büyük Kıvrım'da, o gün ne iş çıkarsa onu yapıyordu. Yemek ve üç kuruşa ayak işleri yapıyordu. Kıyıyı katederek, Meagre Denizi'ni ve boğazları geçip uzaklardaki bir savaşa gidecek olan savaş makinesinin gri parçaları gibi. Nerede iş varsa orada, hangi hurdacı isterse onunla çalışıyordu, Mandrake Köprüsü'nün yanında mavnaları boşaltıyordu ve gün sona erdiğinde geçici iş arkadaşlarıyla içiyordu.

Gençti, bu nedenle ustabaşı onunla uğraşıyordu, ama tedirgin bir şekilde. Hepsi huzursuzdu. Her tür sorunla karşı karşıyaydılar. Büyük Kıvrım, Kelltree ve Echomire'daki fabrikalar için sıkıntılı günlerdi. Tuthen Yolu'ndaki dökümhaneyi geçince, Ori yerde yakılan şeylerin bıraktığı izleri gördü; son zamanlarda grev pankartlarının durduğu yerlerdi buralar. Duvarlar muhaliflerin mühürleriyle işaretliydi. *Toro; Peygamber Devesi yaşıyor*!; konseycinin damgası. Üç Boynuzlu Çatal'da, bir yıldan kısa bir süre önce milislerin yüzlerce yürüyüşçüyü bastırdığı yerde, duvarlar kurşun izleriyle kaplıydı.

İsyan, Paradox Concerns'de, bazı işten çıkarmalara tepki olarak, plansız bir yakınma şeklinde başlamış, sonra büyük bir hızla sokaklara yayılmış ve önce arkadaşlarının tekrar işe alınması, sonra ücret artışı için bağıran, birdenbire Belediye Başkanı'nı ve oy hakkı piyangosunu lanetleyerek, kendilerine oy hakkı isteyen göstericilere başkaları da katıldıkça mağazalar hasar görmüştü. Şişeler fırlatılmış, yakıcı maddeler atılmıştı; silahlar işe karışmış –milisler bunlara karşılık vermiş ya da bunu başlatan onlar

olmuştu– ve on altı kişi ölmüştü. Bunların öldürüldüğü yerler saygı amacıyla düzenli biçimde tebeşirle işaretleniyor, sonra silinip gidiyordu. Paradox Katliamı'nın olduğu yeri geçerken, Ori yumruğunu yavaşça göğsüne götürdü.

Zincirgünü, Bakkalın Sevgilisi'ne gitti. Sekizden biraz önce iki adam bardan ayrıldı ve geri dönmedi. Diğerleri de bunları izledi, rastgele, düzensiz bir sırayla. Ori son birasını içti ve sanki tuvalete gidiyormuş gibi yaptı ama kimsenin kendisini izlemediğini görünce rutubet lekeleriyle kaplı bir koridora döndü, yerdeki bir kapağı kaldırdı ve bodruma indi. Karanlıkta toplananlar baktılar ama selam vermediler, yüzlerinde hem onu kabul eden hem de ondan kuşku duyan bir ifade vardı.

"Haverim," dedi Ori. Eski bir dilden yürütülmüş bir zümre adı. "Haver,"* diye yanıt geldi diğerlerinden, yoldaş, eşit, komplocu.

Bir Tekraryapım adam vardı ve buraya ilk gelişiydi. Kolları, bileklerinde çapraz yaparak birbirine kaynamıştı ve parmaklarını açıp kapadıkça sanki bir kuş taklidi yapıyormuş gibi görünüyordu.

Sinsi Geçit demiryolu kemerlerinin altındaki izbe atölyeden gelen iki kadın, örgümakinesi işçileri, bir tersane işçisi ve bir makinist, bir de, suda asla giymeyeceği ve insanların giydiğine benzeyen ince bir takım elbise giymiş ve bunu üzerine iliştirdiği bir kravatla tamamlayan bir vodyanoi. Bir kaktüs-adam ayaktaydı. Ucuz bira ve şarap fıçıları yasak yayınlar için masa işlevi görüyordu: *Çığlık, Atak* ve en ünlü kışkırtıcı gazete, *Başıboş Şiddet*'in çeşitli sayıları.

"Haverim, geldiğiniz için teşekkürler." Orta yaşlı bir adam sakin ve otoriter bir sesle konuşmaya başladı. "Yeni arkadaşımız Jack'e hoşgeldin demek istiyorum." Başıyla Tekraryapımı işaret etti. "Tesh ile savaş, milis sızıntısı, özgür sendikalar, Purrill'in

---

* *Haver*, Ladino dilinde kullanılan ve günümüze kadar gelmiş, arkadaş anlamına gelen bir İbranice sözcük. *Haverim* ise onun çoğul hali olup, arkadaşlar anlamında kullanılmaktadır. *-Ed.*

Fırını'ndaki grev... Hepsi hakkında konuşacağım. Ancak birkaç dakikanızı alıp ırk sorununa yaklaşımım –yaklaşımımız, BŞ'nin yaklaşımı– hakkında konuşmak istiyorum." Vodyanoiye ve kaktüs-adama baktı ve konuşmaya başladı.

Ori'ı *Başıboş Şiddet* grubunun içine bu tanıştırmalar, bu tartışmalar sokmuştu. Üç aydır, iki haftada bir Kasvetli Kıyı'daki bir meyve satıcısından *Başıboş Şiddet* gazetesi almış ve sonunda adam söz edilen konuların tartışılmasıyla ilgilenip ilgilenmeyeceğini sormuş, Ori'ı bu gizli toplantılara yönlendirmişti. Ori o günden beri düzenli olarak bu toplantılara gelmiş, başka konuları ortaya atmış, itiraz etmiş, –sonunda azalan– büyük bir heyecanla tartışmalara katılmış ve bir gün, toplantıyı yapan adam, etkileyici bir güvenle Ori'a gerçek adının Curdin olduğunu söylemişti. Ori da ona kendi adını söylemiş ama diğerleri gibi toplantılarda birbirlerine Jack diye hitap etmeyi sürdürmüşlerdi.

"Evet, evet," diyordu Curdin, "Bence doğru, Jack, ama soru, *neden*?"

Ori *Başıboş Şiddet*'i açtı, içinden parçalar okumaya başladı. Daha önce de gördüğü, birlik için harekete geçme önerileri, öfkeli ve aydınlatıcı analizler, sütunlar dolusu grev haberi. Her iş yeri, iş bırakan her üç beş kişi, kaybedilenler ya da kazanılanlar, yirmi kişinin ya da yüz kişinin toplanıyor olması, kaybolan her dernek üyesi ya da şüpheli sendikacı. Canı sıkıldı.

Gazetede söz edilmeyen gelişmeler vardı. Ori'ın toplantılardaki düş kırıklığı gittikçe arttı. Burada bir şey olduğu yoktu. Başka taraflarda oluyordu, bir anda. Şanslı Çapkın'daki gibi.

Başıboş Şiddet'e parmağıyla vurdu. "Toro nerede?" diye sordu. "Birini daha haklamış. Duydum. Chnum'da olmuş. O ve çetesi muhafızları geçerek, orada yaşayan bir üst görevliyi öldürmüşler. Neden bu gazetede yok?"

"Jack... Toro için ne dediğimiz çok açık," dedi Curdin. "Sondan bir önceki sayıda. Biz böyle... Bizim bakışımız böyle değil..."

"Biliyorum, Jack, biliyorum. Siz eleştiriyorsunuz. Ona söyleniyorsunuz."

Toplantının lideri hiçbir şey söylemedi.

"Toro orada, bir şeyler *yapıyor*, öyle değil mi? Savaşıyor ve sizin beklediğiniz gibi *beklemiyor*. Siz oturup *bekliyor* ve ona çizmeyi aştığını mı söylüyorsunuz?"

"Hiç öyle değil. Efendilerle ya da milislerle savaşan kimseyi küçümsediğim yok ama Toro kendi başına ya da küçük çetesiyle bir şeyleri değiştiremez, Jack..."

"Tamam, ama bir şeyleri değiştiriyor."

"Yeterli değil."

"Ama *bir şeyleri* değiştiriyor."

Ori, Curdin'e saygı duyuyordu. Ondan ve bildirilerinden çok şey öğrenmişti, onu dışlamak istemiyordu. Ama toplantıdakilerin kendini beğenmişliği onu öfkelendirmeye başlıyordu. Adam onun iki katı yaştaydı, bu, yaşlılıktan olamaz mıydı? Oturup konuşmadan öfkeyle birbirlerini süzdüler, bu arada diğerleri de bir ona bir de ötekine bakıp duruyordu.

Daha sonra Ori tepkisi için özür diledi. "Benim için önemli değil," dedi Curdin. "İstediğin kadar kabalaş. Ama sana gerçeği söyleyeyim mi, Jack" -yalnızlardı ve düzeltti- "Sana gerçeği söyleyeyim mi, Ori. Endişeliyim. Görünüşe göre belli bir yol izliyorsun. Bütün oyunların, kuklaların..." Başını salladı ve içini çekti. "Ona karşı değilim, yemin ederim, Şanslı Çapkın'da ne olduğunu duydum ve biliyor musun, aferin sana, arkadaşlarına. Ancak korkutma ile ateş etme aynı şey değil. Şimdi sana bir şey soracağım. Arkadaşların, Flex'in Kuklacıları, neden bu adı seçtiler?"

"Nedenini biliyorsun,"

"Hayır, bilmiyorum. Saygı amaçlı olduğunu biliyorum ve buna da memnunum ama neden o, neden Seshech ya da Billy le Ginsen değil, neden Poppy Lutkin değil?"

"Eğer bunu yapsak tutuklanırdık."

"Bana aptal rolü yapma, delikanlı. Ne demek istediğimi biliyorsun, bir mesaj gönderecek, Başkan'ın banyosuna işeyecek bir sürü isim vardı seçebileceğiniz ama siz onu onurlandırdınız. *Başıboş Şiddet*'in kurucu editörünü, *Atak* ya da *Emekçi'nin Kavgası*'nın ya da *Çuvaldız*'ın değil. Neden o?" Curdin gazeteyi bacağına vurdu. "Nedenini söyleyeyim, delikanlı, bilsen de bil-

mesen de, gücü elinde tutanları korkutan tek kişi o. Çünkü *haklıydı.* Hizipler hakkında, savaş hakkında, çoğulculuk hakkında. Bill, Poppy ve Yılışık Verdant ve diğerleri –Toro, Ori, Toro ve çetesi, hatta Jack Yarı Peygamber Devesi bile– iyi insanlar, *haverim,* ama bu konularda onların stratejisi beş para etmez. Ben haklıydı, Toro yanılıyor."

Ori, Curdin'in sesinden kendini beğenmişliği ya da sadakati ya da heyecanı ya da analizi anlayabiliyordu. Çok öfkeli olduğundan bunları birbirinden ayırmak zahmetine bile katlanmıyordu.

"Şimdi de Jack Yarı Peygamber Devesi'ni mi küçümsüyorsun?"

"Onu demek istemedim, onu söylemiyorum..."

"Bırak Tanrı aşkına, sen kim olduğunu sanıyorsun? Toro bir şeyler *yapıyor,* Curdin. Bir şeylerin olmasını sağlıyor. Sen ise, sen ise yalnızca *laf üretiyorsun,* BŞ yalnızca laf üretiyor. Hem Benjamin Flex *ölü.* Çok uzun zamandır ölü."

"Haksızlık ediyorsun," dediğini duydu Curdin'in. "Daha çenende tüy bile bitmemişken, kalkmış bana Benjamin Flex'i anlatıyorsun, yapma." Sesinde kabalık yoktu. Şaka yollu konuşmuştu ama Ori öfkeden deliye döndü.

"Hiç olmazsa ben bir şey *yaptım*!" diye bağırdı. "Hiç olmazsa *bir şey* yapıyorum."

8

Tesh'le savaşı neyin başlattığını kimsenin bildiği yoktu. Başıboş'un müdavimlerinin kendi varsayımları vardı, bir de resmî anlatımlar ve bunların gerisinde yatan entrikalar, ama Ori'ın çevresinde, savaşı gerçekten neyin başlattığını ya da onun ne zaman başladığını bile bilen yoktu.

Uzun durgunluk dönemi sona ererken, çok yıllar önce, limanlarına dönen Yeni Crobuzon gemileri karşılaştıkları korsanları, bilinmeyen gemilerin eşkıyalıklarını anlatmaya başlamıştı. Şehrin keşif gezileri ve ticareti saldırı altındaydı. Tarihine bakıldığında Yeni Crobuzon ticari anlamda kendine yeterli olmakla bağımlı olmak arasında gidip gelmişti, ama, asla, diyordu yaralı kaptanları, ticaretteki yükseliş böylesine ağır ve beklenmedik bir yaptırımla karşılaşmamıştı.

Yüzyıllar süren bir güvensizlik ve tuhaf ilişkiler sonucunda şehir, Cadı Egemenliğiyle anlaşmaya varmış ve Yeni Crobuzon gemilerinin Ateşsuyu Boğazları'ndan geçişleri engellenmemişti. Böylece otlaklara ve adalara, kıtanın uzak kenarındaki efsanevi yerlere giden bir deniz yolu açılmıştı. Ta Maru'ahm'a kadar gittiğini söyleyen gemiler geri dönüyordu. Yıllarca yolculuk yapıyor, kilometrelerce öteden, Biraderler denilen çift-şehirden değerli yükler getiriyorlardı. Derken korsanlık başlamıştı, çok zorlayıcıydı ve Yeni Crobuzon sonunda saldırıya uğradığını anladı.

Gizemli Tesh gemileri, hepsi yıpranmış, renkli yelkenlerle süslü ve kına rengi kıyafetleri giyip dişlerini törpüleyen tayfaları olan barkalar ve tek direkliler Yeni Crobuzon limanlarına uğramamaya başlamıştı. Etrafta, Tesh'in gizli ve saklı elçisinin, uzun zamandır kullanılmayan kanallar yoluyla, Başkan'a iki devletin savaşta olduğunu söylediği konuşuluyordu.

Ateşsuyu Boğazları'ndaki Tesh saldırıları, gazetelerde ve hükümet bildirilerinde daha çok yer almaya ve önem kazanmaya başladı. Başkan intikam ve karşı saldırı sözü verdi. Yeni Crobuzon Donanması'na alımlar hızlandı, hatta Ori'ın duyduğuna göre, "barlardan toplama" -devşirme de- kullanılan yöntemlerden biriydi.

Ama şu hâlâ uzak ve soyut bir şeydi: Kilometrelerce uzaktaki denizlerde yapılan muharebeler. Ancak gitgide daha çok duyulur oldu. Bakanların konuşmalarında daha çok yer almaya başladı. Şehrin yeni ticaret atılımı kazanç getirmemişti; ihraç pazarları açılmıyordu; savaş, nadir malların kaynaklarının yolunu kapatmıştı. Gemiler gitti ve geri dönmedi. Yeni Crobuzon'un kilit vurulan fabrikaları yeniden açılmadı ve ardından diğer iş yerleri de kapandı. Kapılarını saran küf, iş yeri sahiplerinin, "geçici olarak kapalıdır" tabelalarıyla adeta alay eder gibiydi. Şehir durgunlaştı ve yoksullaştıkça yoksullaştı. Savaşta sağ kalanlar eve dönmeye başladı.

Perişan haldeki askerler dilenmeye ve Dog Fenn ve Nehirkabuğu'ndaki kalabalıklara başlarından geçenleri anlatmaya başladı. Yara içindeydiler, kemikleri parçalanmış, düşman tarafından ya da savaş alanındaki telaşlı cerrahlar tarafndan kesilmişlerdi ve ayrıca yalnızca Tesh birliklerinin yapmış olabileceği tuhaf yaraları vardı.

Dönenlerin yüzlercesi aklını kaçırmıştı ve anlaşılmayan ıslıksı bir dilde saçmalayıp duruyorlardı, şehrin her yerinde, hepsi birden, aynı anda aynı sözcükleri söylüyordu. Gözleri kan çanağına dönmüş adamlar vardı ama Ori'ın duyduğuna göre hâlâ görebiliyorlardı ve baktıkları her şeyde ölümü görüp durmaksızın bağırıyorlardı. Halk, vicdanlarını rahatsız eden bu gazilerden korkuyordu. Ori, aylarca önce bir kez, korkmuş bir kalabalığın karşısında, onlara ölü rengi kollarını göstererek konuşan bir adam görmüştü.

"Bu ne, biliyor musunuz?" diye bağırıyordu onlara. "Biliyorsunuz! Bir patlamanın tam kıyısındaydım ve görüyor musunuz? Kasaplar kollarımı almaya çalıştı, kesilmesi gerektiğini söylediler, ama *sizin görmenizi istemediklerinden*..." Korkunç görünüm-

lü kollarını kâğıt kesikleri gibi sallıyordu, derken milisler gelip adamı toparlayıp götürdü. Ancak Ori kalabalığın yüzündeki dehşeti görmüştü. Tesh gerçekten de kayıp renk bombası bilimini mi anımsamıştı?

Bir sürü belirsizlik, gitgide bozulan moraller, şehre yayılan korku. Yeni Crobuzon hükümeti seferberlik ilan etmişti. Son iki-üç senedir Özel Güçler'e katılım hızlandırıldı. Daha çok ölüm, daha çok üretim. Herkes, savaşa giden ya da limandaki bir bardan yok olan birini tanıyordu. Tarmouth'daki, nehir ağzında bulunan uydu kentteki tersaneler devamlı olarak zırhlı ve denizaltı üretiyordu ve sanki yeniden hayata dönmüşlerdi, derken bunu Yeni Crobuzon'un atölyeleri ve demircileri izledi, savaş hızını arttırıyordu.

Locales ve sendikalar keyfî olarak lağvedildi, ya da faaliyetleri kısıtlandı, işe yaramaz hale getirildiler. Yoksulluğa alışanlar için yeni işler ortaya çıktı ama bu işler için acımasız bir rekabet vardı. Yeni Crobuzon uzanıyor, geriliyordu.

Her dönemin kendine özgü haydutları olmuştu. Ori çocukken, Jack Yarı Peygamber Devesi, Toz Haftasında ortaya çıkan Bridling, yüz yıl önce de Alois ve çetesi. Hepsi mevcut koşullar sonucunda ortaya çıkıyor ve kendilerinden önceki kuralları yıkıyorlardı: Tekraryapımlara tüküren kalabalıklar, Yarı Peygamber Devesi'ne kul köle oluyordu. Kuşkusuz bazılarını tarih yaratıyordu, yüzyıllar boyunca öykülerle bezenen kötü küçük şeyler. Ama bazıları gerçekti: Ori, Jack'in var olduğuna yemin edebilirdi. Şimdi de Toro vardı.

Kafatasıgünü Ori Yenilikçilerle birlikteydi. Günlüğünü almış Tepe Köprüsü'nün yanındaki İki Kurtçuk barında onlara katılmıştı ve nehrin üzerinden Kinken'in böcek salyası kaplı çatılarını gören barda, oyunlar oynayıp sanat hakkında tartışmışlardı. Sanatçılar mahallesinin öğrencileri ve sürgünleri Ori'yla birlikte zaman geçirmekten hoşlanıyorlardı çünkü grup içindeki bir avuç gerçek emekçiden biriydi o. Akşam olunca Ori, Petron ve

diğerleri bir gösteri sahnelediler, pandomim domuzları gibi giyinerek Salacus Bahçeleri'ni dolaştılar, sonradan görmelerin ve yukarı mahallelerin ukala tiplerinin bohemcilik oynadığı Saat ve Horoz'u geçtiler. Yenilikçiler sarhoşlara bakıp homurdandı ve domuz sesleri çıkararak "Ah, nostalji!" diye bağrıştı.

Tozgünü'nü Ori hamallık yaparak geçirdi ve akşamında ise Sinsi Geçit'teki bir işçi meyhanesinde içmeye gitti. Duman ve bira kahkahaları arasında kalınca İki Kurtçuk'taki gösterişli hali özledi. İçki servisi yapan bir kız gözüne ilişti ve onu yasa dışı bir toplantıdan anımsadı. Kız önlüğünü kaldırarak iç cebinde duran *Başıboş Şiddet*'leri gösterdi ve alması için işaret etti. Curdin'e karşı duyduğu öfke ve düş kırıklığı geldi yine aklına.

Kafasını öyle kabaca salladı ki kız kesinlikle onu yanlış anımsadığını sandı. Gözleri kocaman açıldı. Zavallı kızı korkutmak istememişti. Kendisiyle rahatça konuşabileceği konusunda onu ikna etti. Kıza Jack diye hitap ediyordu. "Bıktım bundan," diye fısıldadı. "*Başıboş Şiddet*'in, sürekli neyin ne olduğunu söylemesinden, ama hiçbir şey *yapmamasından* bıktım, gelmeyen bir değişimi beklemekten bıktım." Eliyle gülünç bir el hareketi yaptı.

"Ne anlamı var ki söylediklerinin?" dedi kız.

"Çok anlamı var, biliyorum..." Ori heyecanla masayı dürtükledi. "Aylardır bu şeyi okuyorum. Yani, diyeceğim... Milisler bir şey yapıyor. Tüycüler bir şey yapıyor. *Bizim* taraftan hiçbir şey yapmayanlar ise yalnızca Aşırılar Birliği gibi manyaklar ya da Toro gibi haydutlar."

"Sen ciddi değilsin, değil mi?" Jack sesini biraz alçalttı. "Yani, sınırları biliyorsun..."

"Tanrı aşkına *bırak*, Jack, 'bireysel edimlerin sınırları' diye bir de sen başlama şimdi. Bıktım. Bazen, bazen keşke *umurumda olmasa* dediğin olmuyor mu? Yani, tabii bir değişim istiyorsun, değişim istiyoruz ama adı batasıca değişimin geleceği yoksa, isteyeceğim ikinci şey, bunu *hiç umursamıyor* olmak."

Balıkgünü akşamı Ori, Güherçile İstasyonu'na geldi. Dumanlı akşam karanlığında Griss Otlağı'ndaki tuğla evlerin arasından,

sundurmalarındaki inşaat kumlarını temizleyen, dar sokaklarda, pencereden pencereye sohbet eden ev sakinlerinin yanından geçti. Eski, ahırdan bozma bir yerde kurulan aşevi, sıra olmuş bekleyen yoksullara yemek dağıtıyordu. Görünüşe göre Kinken tarafından düzenlenmişti ve ortalığın düzenini de, bekçi-tanrıları Güçlü Kız Kardeşler gibi silahlanmış, tatar yayları, çakmaklı tüfekler, mızrak ve ağ ile donanmış bir kepri üçlüsü ve gelişmiş bir iğne kutusu taşıyan bir diğeri sağlıyordu.

Kepriler zayıf ve göz alıcı kadın bedenlerini germişlerdi. Ses çıkarmadan birbirleriyle konuşuyor, antenlerini ve boyunlarının üzerindeki altmış santimlik yanar döner kafa kabuğundan çıkan kafabacaklarını kıpırdatıyorlardı. Kimyasal esintiler üfürüyorlardı. Ori'ya döndüler –petek gözlerinde kendi yansımasını görüyordu– ve onu anımsadılar, işaret ederek kazanların birinin yanına çağırdılar. O da sabırlı evsizlere çorba dağıtmaya başladı.

Kinken sermayesi bu hizmeti başlatmıştı ancak hizmet yerli halk tarafından yürütülüyordu. Başkan, şehrin yoksullarına yardım edemeyeceklerini ilan edince, alternatif oluşumlar ortaya çıkmıştı. Yeni Crobuzon yöneticilerini utandırmak için ya da başka çare kalmadığından, toplumun çeşitli grupları sosyal yardım sağlamaya başlamıştı. Yetersiz kalıyorlardı, bütün talebe karşılık veremiyorlardı ve rekabet sonucu ortaya yenileri çıkıyordu.

Salya Fırını'nda bu sistem kiliseler tarafından yürütülüyordu: Yaşlılar, yetimler ve yoksullar, papazların, rahip ve rahibelerin sorumluluğundaydı. Asgari düzeydeki hastaneleri ve mutfakları ile, konuşup vaaz vererek bin yılda kazanamayacakları güveni sağlayıp dinden çıkanlar ve bağnazları kendilerine çekmişlerdi. Bunu görünce, Yeni Tüy Partisi, Sunter'da kendi insani yardım programını başlatmış, sokaktaki kavgalarının yanı sıra buradan da müdavim kazanmaya çalışıyordu. Ortalığa çıktıkları anda hemen tutuklanacak olan isyancılar bunları izleyemedi.

Onlar da Kinken sermayesini izledi, duyduklarına göre para, kepri suç kraliçesi Francine 2'den geliyordu. Yasa dışı sanayi

patronlarının bu tür yardım kuruluşlarına destek olması bilinmedik bir şey değildi: Kemikkent'te, Alaca'nın kendi iyi niyet vakıfları yoluyla, mahalle halkının sadakatini satın aldığını herkes biliyordu. Ancak para nereden gelirse gelsin, Gris Otlağı Barınağı, mahalleliler tarafından işletiliyordu ve Topluluk da bu işin içinde olduklarının bilinmesi için dikkat ediyordu.

Farklı eğilimlerden gelen birkaç Toplulukçunun bağımsızlarla yan yana çalışması gerilim yaratabiliyordu. Aktivistler, molalardaki tartışmalarını fısıltıyla yapmak zorundaydı.

Ori çanaklara çorba doldurmaya devam ediyordu. Evsiz barksızların çoğunun yüzü tanıdıktı; bazılarının adlarını biliyordu. Çoğu Tekraryapımdı. Ceza olarak gözleri çıkarılmış, burnundan saç çizgisine kadar bir deri parçası dikilmiş bir kadın, yanındaki arkadaşının eski paltosuna tutunarak, ayaklarını sürüye sürüye yanından geçti. Bu zorlu dönemden etkilenenlerin çoğunluğu insandı ama başka ırklardan olanlar da vardı. Yaşlı bir kaktüsadam, dikenleri kurumuş ve kırılgan. Yara izleriyle kaplı erkekler ve kadınlar. Akıllarını yitirenler, ilahiler, ağlayarak anlaşılmaz sözcükler söyleyenler, ya da anlamsız sorular soranlar. Saçları uzun ve cansız duran bir yaşlı gelip geçen herkese, eski bir diyalektin izlerinin hâlâ duyulabildiği bir biçimde "Başıboş musun?" diye soruyordu. "Başıboş musun? Aşırı mısın? Yasak mısın? Sen de bir başıboş musun, evlat?"

"Ori. Günah çıkarmaya mı geldin sen de?" Ladia sürekli orada çalışıyordu. Bütün gönüllülere takılıyor, oraya vicdanlarını rahatlatmaya geldiklerini söylüyordu. Aptal değildi, bağlılıklarını biliyordu. Ori ara verdiğinde, ona katıldı ve çayına likör ekledi. Ori, masalarda deli gibi yemeklerine saldıranların sesinden, kendi konuşmalarının duyulmayacağını biliyordu.

"Sen de Toro gibisin," dedi kadına. "Bir şeyler *yapan*, *burada* değişim yaratan, yalnızca ikiniz varsınız."

"Bunu biliyordum. Buraya kendini suçlu hissettiğin için geldiğini biliyordum." Gülerek söylemişti bunu. "Üzerine düşeni yapıyorsun."

Ori'ın dinlenme süresi bitti ve sakince geri döndü. Yemek dağıttıklarına bir şeyler fısıldadı. Bazıları gülümseyerek yanıtladı, bazıları ise, ağızlarında alkol ya da henüz içtikleri çay kokusuyla, onu tersledi. Yaşlı adam hâlâ "Aşırı mısın? Yasaklı mısın? Başıboş musun?" diye sorup duruyordu. Ori adamın çanağını aldı.

"Sen," dedi, yaşlı adam. "Sen *başıboşsun*. Sen bir başıboşsun, seni küçük terörist." Adam bir aziz gibi gülümsedi, bir yandan da Ori'ın belini gösteriyordu. Gömleği kaymış, kemeri ve ona sokuşturduğu katlı bir *Başıboş Şiddet* ortaya çıkmıştı.

Ori gömleğini yine beline sokarken sanki gizli bir iş yapıyor gibi görünmemeye çalıştı. Çanakları pompanın altında yıkadı (Adam Ori'ın arkasında kıkırdıyor ve sakalını çekiştirerek, *sen, sen başıboşsun*, diyip duruyordu). Ori odada bir tur daha attı, yavaş olmaya çalıştı, son ekmek parçalarını dağıttı ve dönüp gülen adamın yanına geldi.

"Öyleyim," dedi, sakince ve sohbet eder gibi. "Bir başıboşum, ama en iyisi sen bunu kendine sakla, dostum. Herkes bilsin istemiyorum. Gizli kalsın, tamam mı?"

"Peki, tamam." Adamın tavrı birden değişti. Cingöz bir hal takınarak sesini alçalttı. "Ah, evet, bunu becerebiliriz, değil mi? Başıboşlar iyi adamlardır. Siz başıboşlar. Bir de öbürleri var, aşırılar, özgürler ve yasaklılar."

Aşırılar Birliği, Özgür Sendika, Yasaklılar Derneği, yalnızca *Başıboş Şiddet* yoktu, yaşlı adam Topluluk'taki grupları sıralıyordu.

"İyi adamlar ama durmadan *car car konuşuyorlar*," dedi ve bir elini konuşan bir ağız gibi açıp kapadı. "Hepsi car car edip duruyor." Ori gülümsedi ve başını salladı. "Konuşmayı seviyorlar. Aslında bunda bir şey yok, konuşmak iyidir. Car car konuşmak... Her zaman değil."

"Kim bu yaşlı adam?" diye Ladia'ya sordu Ori.

"Sarmal Jacobs," dedi kadın. "Zavallı yaşlı bir deli. Konuşacak birini mi buldu? Senden hoşlandığına mı karar verdi, Ori? Bir yasaklı mı, yoksa özgür mü, yoksa başıboş mu olduğuna karar

verdi mi?" Ori gözlerini kadına dikmişti ve söylediğini bilerek mi söylüyordu, anlayamadı. "Sana da kollardan ve dillerden bahsetti mi?" Kadın, "Kollar ve diller, Sarmal!," diye bağırdı ve kollarını göstererek, dilini salladı. Yaşlı adam sevinçle aynısını yaptı. "Birincisine tamam ama ikinciye karşı, aklımda kaldığı kadarıyla," dedi Ori'a. "Sana da, 'laf çok, iş yok,' şarkısını söyledi mi?"

Ori o akşam ayrılırken, kapıda gönüllülerden biriyle, kibar ama aptal bir adamla karşılaştı. "Ladia ile Sarmal Jacobs hakkında konuştuğunuzu duydum," dedi. Sırıttı. Şöyle fısıldadı: "Onun için ne dediklerini biliyor musun? Eskiden ne yaptığını? Jack Yarı Peygamber Devesi ile birlikteymiş! Yemin ederim. Jack'in çetesindeymiş, Yaralıyüz'ü tanıyormuş ve kurtulmuş."

9

O gece ve ertesi gece Sarmal Jacobs barınağa gelmedi. Ladia'nın Ori'ı karşılamasındaki sevinç ve heyecan değişmeye başladı. Ori, onun kendisini izleyerek, uyuşturucu ya da çalıntı mal satan biri olup olmadığını anlamaya çalıştığını görüyordu ama işini çok iyi yaptığını bildiğinden ancak kafası karışıyordu.

Kafatasıgünü Ori barınağı süpürürken, "Yasaklılardan mısın? Başıboş musun?" diyerek gelen Sarmal Jacobs'un sesini duydu. O da onu gördü ve "Delikanlı buradaymış. Sensin, değil mi, sen..." Sonra bir parmağını kaldırarak göz kırptı. Eğildi ve fısıldadı: "Sen başıboşsun."

Bir deneme, diye düşündü Ori. Kendi kendine kuşkulanmaya başlamıştı. Bir anlık boş bulunmasının sonucuydu bu. Ancak bütün yemekler dağıtılıp, dilenmekten ya da hırsızlıktan dönen evsizler yatmak için gelmeye başlayınca, Ori, Sarmal'ın yanına yanaştı.

"Bir ara sana bir içki ısmarlayayım mı?" dedi. "Görünüşe göre ortak ilgilerimiz var. Oturup konuşuruz. Başıboşlar hakkında. Arkadaşımız Jack hakkında."

"Arkadaşımız Jack, evet."

Adam bir battaniyeye uzanmıştı. Ori'ın sabrı azalıyordu. Sarmal Jacobs örtünün kirli katları arasından bir şey çıkarmaya çalışıyordu, bir kâğıt parçası. Suratında bir çocuk gülümsemesiyle bunu Ori'a gösterdi.

Ori eve yürürken hava serinlemişti. Demiryolunun güzergahını, tuğla binaların arduvazlarının üzerinden geçen rayları, bir deniz yılanını andıran kemerleri izledi. Bir trenin kirli penceresinden

gaz lambasının ya da bir mumun ışığına benzeyen bir ışık sızıyor ve gölgesi köşeli çatıların üzerinde salınarak kendine saklanacak bir yer arıyor, uzaklaşan makinenin gerisinde, bacaların arkasından yine karanlık basıyordu.

Ori, milislerin yanından, elleri cebinde, başı öne eğik, hızlı hızlı yürüdü. Bakışlarını üzerinde hissediyordu. Zor seçiliyorlardı. Bütün ışığı emerek onları karanlığa bürüyen trol yününden dokunmuş üniformalar giydiklerinden zor seçiliyorlardı. Geceleri tek fark edilen şey silahlarıydı: Silahları rastgeleydi ve Ori loş ışıkta coplarını ya da iğneli kutularını, kamalarını, toplu tabancalarını görebiliyordu.

On iki sene önce, durgunluk öncesi, Robot Savaşı'na girerken, gizli polis geleneğinin –casus ağı, ispiyoncular, sivil giysili milisler ve çok yönlü korku– yüz yıldır ilk kez yetersiz kalışını, ardından saklanmaktan vazgeçerek üniforma giymeye başlamalarını anımsadı. Krizin kökenini bilmiyordu. Bir sürü çocuğun yaptığı gibi, gürültücü çetesiyle birlikte, Katran'ın kuzey kıyısında, Küçük Kıvrım ve Brock Bataklığı'ndaki çatılara çıkarak, milislerin Griss Sapağındaki çöp yığınlarını yaylım ateşine tutuşunu izlemişti.

Çocuk saldırganlığıyla, şehrin robotlardan kurtulma hareketine katılmış, korkmuş makine güruhu ve buharlı temizleyiciler birden düşmanları olmuştu. Çeteler köşelere sıkıştırdıkları bu kaynaklı, lehimli şeyleri yok etti. Robotların çoğu, parçalanırken, camları un ufak edilip kabloları koparılırken, sessizce beklemekten başka bir şey yapamadı.

Az sayıda direnenler oldu. Savaşın nedeniydi bu. Virüs bilinç bulaşmış yasak programlar Yeni Crobuzon'un robotlarını da etkilemiş, analitik makinelerinin çarkları olmadık bileşimler halinde dönerek soğuk bir makine bilincini çalıştırmaya başlamıştı. Ana düşünceleri kendini korumak olan bu düşünen motorlar, metal, tahta ve borulardan yapılı uzuvlarıyla eski sahiplerine karşı koymaya başlamışlardı, Ori bunu görmedi.

Milisler Griss Sapağı'nın çöp ormanını dümdüz etti. Mermi yağmuruna tuttu, üzerine ateş yağdırdı, yok edici birlikleri bu

eriyik ve kül kaplı alanda ilerledi. Orada tehlikeli programları üreten bir tür fabrika vardı, o ve arkasındaki korkunç akıl yok edildi. Şeytanımsı bir şey, ya da akıllı robotlarla canlı müritlerinden oluşan bir konsey.

Şehirde hâlâ az sayıda da olsa robotlar ve muhalif makineler vardı ancak bunların izin belgeleri vardı. Robotların yarısının yerini golemler almış, bu arada birkaç büyücüyü zengin etmişlerdi. Griss Sapağı'nın çöplüğü hâlâ kemik beyazı ve siyahlaşmış molozlarla kaplıydı. Burası sınırların dışındaydı ve Yeni Crobuzon'un çocukları tırmanarak ya da sürünerek içeri girip hatıra niyetine parçalar yürütüyor ve arkadaşlarına çöplüklerin, makinelerin hayaletleriyle dolu olduğunu söylüyorlardı. Bu krizin en kalıcı sonucu, Ori'a göre, milislerin artık görünür olmasıydı. Robot Savaşı'ndan ancak birkaç ay sonra durgunluk ayaklanmaları başlamış, milislerin çok azı sivil giysilerine geri dönmüştü.

Ori bunun daha mı iyi ya da kötü olduğuna karar veremiyordu. İsyancılar arasında iki düşünceyi de savunan, ortalığa çıkmanın, milislerin gücünün ya da zayıflığının bir göstergesi olduğunu tartışanlar vardı.

Sarmal Jacobs, Ori'a, uzun zaman önce çekilmiş, iki adamın Perdido Sokağı İstasyonu'nun çatısında durduğu bir heliotip göstermişti. Kötü bir baskıydı, güneşten rengi atmış, tarazlanmış, çok yavaş pozlanmış, bu esnada hareket etmelerinden ötürü adamların başlarının üzerinde birer hare oluşmuştu. Ama kim oldukları anlaşılıyordu. Bir tanesi Sarmal Jacobs, beyaz sakallı, o zaman bile yaşlı, suratında aynı deli sırıtış. Yanında ise yüzü puslu, kollarını kameraya doğru kaldırmış, sol elinin parmaklarını uzatmış bir adam. Sağ kolu açılıyor, acımasız ve kocaman bir peygamber devesi pençesi.

Ertesi sabah erkenden, evsizler merkezden çıkarılırken, Ori da bekliyordu.

"Sarmal," diye, battaniyesine sarılmış, kaşınarak dışarı çıkan adama seslendi. Yaşlı adam gün ışığında gözlerini kırpıştırdı.

"Başıboş! Sensin, başıboş!"

Bu Ori'ya bir günlük yevmiyesine mal oldu. Zayıf adamı, hiç kimseyi tanımadığı Üstyaka'ya götürmek için taksi tutmak zorunda kaldı. Sarmal konuşup duruyordu. Üstyaka Milis Kulesi'nin altındaki bir meydanda kahvaltı yaptılar. Onlarca metre üzerlerinden geçen hava rayları, kuleyi şehrin tam göbeğindeki Ekser'e bağlıyordu. Sarmal Jacobs konuşmadan yedi.

"Laf çok, iş yok, Sarmal. Doğru bu değil mi? Bundan çok var..." Ori bir elinin parmak uçlarını birleştirip açtı. "Ama bundan yok." Elini yumruk yaptı bu kez.

"İş yap, laf üretme," dedi berduş adam başını sallayarak ve ızgarada pişmiş bir domatesi ağzına attı.

"Jack mi söyledi bunu?"

Sarmal Jacobs çiğnemeyi bıraktı, bilmiş bilmiş baktı.

"Jack mi? Peki, al bakalım Jack'i," dedi. "Onun hakkında ne öğrenmek istiyorsun?" Aksanı, o belirgin yabancı tınısı bir saniye kadar daha yüksek sesle çınladı.

"İş üretti o, laf değil, değil mi? Jack böyle yapmadı mı?" dedi Ori. "Doğru değil mi? Bazen birilerinin çalışmasını istiyor insan değil mi?"

"Bizim yarı peygamber devemiz Jack vardı," dedi yaşlı adam ve acı acı gülümsedi, bir an için bütün deliliği yok olmuştu. "En iyimizdi. Onu ve çocuklarını seviyorum."

Çocukları?

"Çocukları?"

"Ardından gelenler. Helal olsun onlara."

"Evet."

"Helal olsun onlara, Toro."

"Toro mu?"

Ori, Sarmal Jacobs'un gözlerinde gerçek bir dengesizliği, karanlık bir yalnızlık denizini, soğuğu, içkiyi ve uyuşturucuyu gördü. Ama orada hâlâ yüzebilen düşünceler de vardı, bir baraküda kadar kurnaz, hareketleri zavallının yüzündeki seğirmelerle uyumlu. *Ağzımı arıyor*, diye düşündü Ori. *Beni deniyor.*

"Eğer biraz daha büyük olsaydım, Jack'in adamı olurdum," dedi Ori. "Lider o, her zaman. Onu izlerdim. Biliyor musun, ölümünü gördüm."

"Jack ölmez, evlat."

"Gördüm ama."

"Ya ya, öyle olmuş *olabilir*, ama, biliyorsun, Jack gibiler ölmez."

"Nerede şimdi peki?"

"Bence Jack şimdi siz başıboşlara bakıp gülüyor ama başkaları da var, arkadaşlarımız, benim dostlarım, düşünüyor şimdi, 'Helal olsun onlara!'" Yaşlı adam kıkırdadı.

"Arkadaşlarınız mı?"

"Ne sandın, arkadaşlarımız tabii. Büyük planları var! Hepsini biliyorum. Bir kez Jack'in arkadaşı isen, hep onun ve onun izleyicilerinin arkadaşı olarak kalırsın."

"Kim arkadaşların?" diye sordu Ori ama Jacobs yanıt vermedi. "Ne planları? Arkadaşların kim?" Yaşlı adam yemeğini bitirdi, eliyle kalan yumurtayı sıyırıp sonra da parmaklarını yaladı. Ori'ın orada olup olmaması umurunda değildi, farkında bile değildi; arkasına yaslandı ve dinlendi, sonra yanındakine bakmadan ayaklarını sürüyerek bulutlu günün içine daldı.

Ori onu izlemeye başladı. Gizlenerek değil. Jacobs'un birkaç adım arkasından yürüyerek onu eve kadar izledi. Yorucu bir güzergâh. Shadrach Caddesi'nin yanından, pazarın kalıntıları arasından, birkaç sebzeci ve kasabın tezgah açtığı Aspic Çukuru'nun yaygarasına...

Sarmal Jacobs yanlarından geçtiği bir sürü kişiyle konuşuyordu. Onlardan yiyecek ve birkaç kuruş topladı.

Ori bu berduş topluluğunu izledi. Gri suratlı, soyulmuş deriler gibi kat kat giysiler içindeki kadınlar ve erkekler Jacobs'u selamlıyor ya da ona kızgın bir kardeş gibi küfrediyorlardı. Ateşin tahrip ettiği bir büronun kömürleşmiş gölgesinde oturan Jacobs,

bir saatten fazla bir süre Aspic Çukuru'nun evsizleriyle elden ele şişe gezdirirken Ori da onu anlamak için çaba harcadı.

Bir ara, aralarında sıçrayarak yürüyen bir vodyanoi kız ve genç bir şehir garudası da olan, hepsi hayta bir grup kız ve erkek gelip bunlara taş atmaya başladı. Ori onlara doğru bir hamle yaptı ama bütün evsizler bağırmaya ve neredeyse törensel bir öfkeyle ellerini kollarını sallamaya başlayınca çocuklar hemen kaçıştı.

Sarmal Jacobs doğuya, Büyük Katran'a, tuğla oyuklara, evi gibi gördüğü Griss Otlağı'ndaki barınağa doğru ilerledi. Ori adamın sendeleyişini, kavşaklardaki çöp yığınlarını karıştırışını izledi. Çöplerin arasında bulduğu şeylere baktı: Şaşırtıcı döküntüler. Her bir parçayı aklında tutmaya çalıştı, sanki Sarmal Jacobs başka bir dünyadan ona gönderilen bir mesajmış gibi, sanki şifreyi çözebilirmiş gibi. Etten bir metin.

Zayıf küçük şekil, Yeni Crobuzon'un trafiğinin içinden, çiftliklerden ve Tahıl Ambarından gelen sebze yüklü arabaların yanından geçti. Tümsekli köprüler onu mavnaların kok kömürü taşıdığı kanalların öte tarafına taşıdı, öğleden sonra kalabalığının, çocukların, pazarlık yapan müşterilerin, dilencilerin, birkaç golemin, dükkânlarının duvarına çizilmiş helezon şeklindeki grafitileri silmeye çalışan eski püskü giysili kafir satıcıların, ufalanmaya başlamış, tuğlaları havanın etkisiyle çürüyen nemli duvarların arasından geçti.

Uzun bir süre sonra, gökyüzü yoğun renklerle kaplandığında, Trauka İstasyonu'na varmışlardı. Demiryolu, tepelerinde bir açı yapıyor, altındaki sıra evleri görmemezlikten geliyordu. Sarmal Jacobs yine Ori'a baktı.

"Onu nereden tanıyorsun?" dedi Ori.

"Jack'ten mi söz ediyorsun?" Jacobs bacaklarını salladı. Kasvetli Kıyı sahilindeydiler. Bacaklarını korkuluklardan sallandırmışlardı. Nehrin içinden çıkan katran iskelet ışıksız bir vodyanoi eviydi. Jacobs'un konuşmasında bir ezgi vardı ve Ori bu şarkılı öykü geleneğinin Jacobs'un ana vatanından geliyor olabileceğini düşündü. "Jack Yarı Peygamber Devesi, ağlayan gözler için bir

kurtarıcıydı. Gece takipçilerinin karşısına dikiliyordu. Ortaya çıkıp burayı yıllar önce düş hastalığından kurtaran oydu, sen daha doğmadan. Milisleri kesip geçti." Parmaklarını makas gibi açıp kapayarak diğerini bileğinden kesermiş gibi yaptı. "Ben ona gereken şeyleri veriyordum. Bilgi taşıyordum."

Gaz lambalarının ışığında, Ori helio baskıya bakıyordu. Baş parmağını Jack'in pençesinin üzerinde gezdirdi.

"Peki diğerleri?"

"Gözüm Jack'in bütün çocuklarının üzerinde. Toro'nun çok güzel fikirleri var." Jacobs gülümsedi.

"Planlarını bir bilseydin."

"Söylesene."

"Yapamam."

"Söyle hadi."

"Ben söyleyemem. Toro söyleyebilir."

Bilgi –bir yer, bir gün– alışverişi yapıldı. Ori resmi katladı.

Yeni Crobuzon gazeteleri Toro'yla ilgili haberlerlerden geçilmiyordu. Hepsi, korkunç görünümlü kasları olan, boğa kafalı bir şeyin hayalî çizimleri, Mafaton ve Karga'da, banliyödeki evlerin ve devlet dairelerinin üzerlerinde duyulan yabani bir sığır homurtusunun tanımlarıyla doluydu.

Toro'nun her olayının bir adı vardı ve dergiler bunları anlatmak için yarış halindeydi. Bir bankanın kasalarına girilmiş ve sloganlar atılarak tahrip edilmiş, binlerce altın sikke alınmıştı, bunların yüzlercesi Kötüyaka'nın çocuklarına dağıtılmıştı. Ori, *Özet*'te yazanları okudu:

> Büyük bir şans eseri, bu son olay, KÖTÜYAKA MİLYONLARI OLAYI, YUVARLANAN SEKRETER ya da BOĞULAN ZENGİN DUL OLAYI gibi kanlı bitmedi. Önce yaşanan bu olaylar, halka, TORO denilen bu haydutun bir korkak ve bir katil olduğunu, bütün *cakasının* ona ancak bölgesel bir sempati kazandıracağını anlatmalı.

Mesajlar Ori'a, Yeni Crobuzon'un karmaşık ve gizli kanalları yoluyla geliyordu. Lichford'da, Sarmal Jacobs'un ona söylediği köşede, Pençeayak ve Pürtüklü Yol tabelalarının altında, eski mumyalar müzesinin yanında üç kez beklemişti. Güneşin altında, sırtını duvara dayamış beklerken, sokak çocukları da ona renkli kâğıtlara sarılı kuruyemiş ve kibrit satmaya çalışmıştı.

Her bekleyişi ona bir yevmiyeye mal olmuş, ayrıca Büyük Kıvrım'ın, gündelikçi arayan iş simsarlarının ilgisini de yitirmişti. Buna bir son vermek zorundaydı, yoksa açlıktan geberecekti ya da ev sahibesinin hoşgörüsü tükenecekti. *Başıboş Şiddet* okuma grubuna döndü ve bir Jack olarak Jack'lerin arasına oturarak şehirdeki haksızlıkları konuşmaya başladı. Curdin onu gördüğüne sevinmişti. Ori tartışmalarda şimdi çok daha sakindi. Sakladığı sırrı düşündükçe mutlu oluyordu. *Artık tamamen sizinle sayılmam*, diye geçirdi aklından ve kendini Toro'nun bir casusu gibi hissetti.

Sokağın köşesinde, yırtık giysili, en fazla on yaşlarında bir kız çocuğu ona selam verdi. O, müzenin duvarına yaslanırken, kız yanına yaklaşıp eksik dişlerini göstererek sevimli sevimli gülümsedi. Ori'a kâğıttan bir külah içinde kuruyemiş uzattı ve adam istemem diye başını sallayınca, "Beyefendi parasını ödedi. Bunu size vermemi söyledi," dedi.

Kavrulmuş fıstıkların yağının bulaştığı kağıdı açtığında, yazılı mesajı gördü. *Beklediğini gördüm. Zengin bir adamın masasından erzak ve içecek alıp getir.* Yazının altında boynuzlardan oluşturulmuş küçük bir daire vardı, Toro'nun mührü.

Düşündüğünden daha kolaydı. Doğu Gidd'deki bir evi izlemeye başladı. Sonunda bir çocuğa camları kırması için para verdi, kendisi de bu arada çalıların arasına atladı, bahçe kapısını zorlayarak açtı, masadaki bıçak ve çatallar ile tavuğu kaptı. Köpekler peşine düştü ama Ori gençti ve köpekleri atlattı.

Torbasında bütün gece bekleyen bu yağlı topağı kimsenin yiyeceğini sanmıyordu. Bu bir sınavdı. Ertesi gün aynı yerde torbayı ayaklarının dibine bıraktı ve tekrar almadı. Çok heyecanlıydı.

Hmm, güzel, diyordu bir sonraki, yine sokak yiyeceklerinin yağı bulaşmış notta. *Şimdi mangır istiyoruz arkadaşım kırk binlik.*

Ori siparişleri yerine getirdi. Kendisine söyleneni yaptı. Hırsız değildi ama hırsızları tanıyordu. Ona yardım ettiler ya da nasıl yapacağını anlattılar. Başlangıçta bu anarşist serüvenlerden, gece vakti elinde sallanıp duran çantalarla, arkasında şık bayanların çığlıkları, sokaklarda koşmaktan hoşlanmıyordu.

Çantaların saplarını kesip çalan bir serseri olmaktan nefret ediyordu ama bundan biraz daha gelişmiş bir hırsızlığın, milisleri başına toplayacağını biliyordu. Böyle bir durumda, o kalabalık caddelerden koşarak kaçarken, anlaşmalı olduğu sokak çeteleri arkasını dolduruyor, milisler kenar mahallerin ancak kıyısından bakarak, coplarını sallamakla yetiniyorlardı.

İki kez yaptıktan sonra, titremekten kendini alamıyordu. Yeni bir enerji kaynağı bulmuş gibiydi, yaptığı yaramazlıklardan, elle tutulur bir şey yapıyor olmaktan inanılmaz bir haz almıştı. Üçüncü kez ve bundan sonrakilerde, korku diye bir şey kalmamıştı artık.

Çaldığı paranın tek bir kuruşuna bile dokunmuyordu. Bunu olduğu gibi görünmeyen habercisine ulaştırıyordu. Kaç kere yaptığını unutmuştu. Soygunları günlük olaylar haline geldi. Ancak kırk binliği toparlamış olmalıydı ki yeni bir sipariş aldı: Bu kez üzeri çentik dolu, balmumundan bir tüp gelmişti ve onu bir ses okuyucu kabinine götürmek zorunda kaldı.

İğnenin cızırtısısını bastıran bir ses duydu, çıtırdıyarak zayıflayan bir ses: "*Çok iyi evlat şimdi iş ciddi bize bir milis rozeti getireceksin.*"

Sarmal Jacobs'u her hafta görüyordu. Aralarında eksiltili ve kaçamak bir dil geliştirmişlerdi. Kendisi pek net değildi, hiçbir şeyi kabullenmiyordu. Sarmal Jacobs ise hâlâ oynak bir mantıkla konuşuyordu. Ori yaşlı adamın deliliğinin kısmen bir oyun olduğunu gördü.

"Bana bir sürü şey yaptırdılar," dedi Ori, "Senin arkadaşların. Pek misafirperver adamlar değiller, ne dersin?"

"Hayır, değiller, ama bir kez dostun oldular mı, *hayat* boyu sadık kalırlar. Barınakta çok uzun zaman geçirdim. Çok uzun zaman ve onları tanıştıracağım birini bulup bulamayacağımı merak ediyordum."

Ori ve Sarmal Jacobs dikkatli ve dengeli biçimde politika tartışıyorlardı. *Başıboş Şiddet* dostları arasında, Ori sessiz ve gözlemciydi. Sayıları azalmış, sonra yine çoğalmıştı. Yalnızca Sinsi Geçit'te izbe bir iş yerinde çalışan kadınlardan biri sürekli geliyordu. Gitgide, daha çok bilgiyle, daha fazla konuşur oldu.

Ori bir tür nostaljiyle dinliyor ve merak ediyordu. *Bunu nasıl yapacağım?*

Orada milis bulmanın daha zor olduğunu bile bile, saklanması daha kolay olacağı için Dog Fenn'i seçti. İki deneme ve bir sürü plan yapması gerekti, epey de rüşvet dağıttı bu arada. Gece, Barley Köprüsü'nün alt kirişlerinin karanlığı. Birlikte dolaşan iki muhafıza yaklaşan bir sokak çocuğu, soluk soluğa bir sesle onlara birinin suya atıldığını söylüyor, bu arada arkadaşları da bağrışıyor. Genç bir sokak kadını kapkara suyun içinde çığlıklar atarken tepelerinden vızıldayarak trenler geçiyor. Gerçek bir korkuyla çırpınıyor (yüzme bilmiyordu ama altında duran iki vodyanoi çocuk, suyun içinde kıkırdamaya benzer bir hareketle suyu fokurdatarak onu su üzerinde tutuyordu).

İlk gece milisler, çocuklar bağırıp dururken, kenarda durup lambalarını sallanıp duran kadına tutmakla yetindiler. Kadına dayanmasını söyleyerek yardım getirmeye gittiler; Ori ortaya çıkıp sinirli kadını dışarı çıkardı ve herkesi oradan uzaklaştırdı.

İkinci gece ise, muhafızlardan biri ceketini ve çizmelerini arkadaşına bırakarak soğun suyun içine yürüdü. Vodyanoiler suyun altına inince kadın çok korktu ve batmaya başladı. Sudaki karmaşa yapmacık değildi. Çocuklar ciyaklaşarak geride kalan milisin etrafını sardı, büyük bir şamatayla, yardım etmesini söyleyerek adamı itip kakmaya başladılar. Adam bağırıp copunu salladı ama çok geç kalmıştı. Hâlâ elinde tutuyor olsa bile, çocuklar arkadaşının giysilerini karıştırıp aradıklarını bulmayı başarmışlardı.

Ori rozeti eski bir ayakkabı içinde Toro'nun köşesine bıraktı. İki gün sonra geri geldiğinde birisi onu bekliyordu.

Yaşlı Omuz bir kaktüs-adamdı. Zayıf ve kendi türü için cüce sayılabilecek bir boyda, Ori'dan bile kısaydı. Et pazarının içinden geçerek yürümeye başladılar. Ori fiyatların hâlâ artmakta olduğunu gördü.

"Seni bizim yolumuza kimin çıkardığını bilemem ve bunu sana da sormayacağım," dedi Yaşlı Omuz. "Bundan önce neredeydin? Kimlerle birlikteydin?"

"*BŞ*," dedi Ori ve Yaşlı Omuz kafasını salladı.

"Yaa, neyse tutup onlardan yakınacak değilim ama tercihini yapsan iyi olur, delikanlı." Yılların güneşinin soldurduğu açık yeşil suratıyla Ori'a baktı. Ori onun yanında kendini çok genç hissetti. "Bizim dostumuz işleri çok farklı yapar." Burnunun kenarını kaşıdı, ilk ve son parmağını bir boynuz gibi kıvırdı. "Flex ya da onun tayfasının neler diyebileceği umurumda bile değil. Felsefe yapmaya elveda diyebilirsin. Bizim bu sonu gelmez değer kavramıyla, ya da yağma-durgunluk bağlantısı grafikleriyle, bu tip şeylerle ilgimiz yok. *BŞ* gitgide kavramlara gömülüyor."

"İstedikleri kadar, bize üniversitedeymişiz gibi ders versinler." Sineklerin, sıcak et kokusunun ve satıcıların bağırtıları arasında kımıldamadan durdular. "Beni ilgilendiren senin ne *yaptığın*, delikanlı. Bizim için ne yapabilirsin? Dostumuz için ne yapabilirsin?"

Onu bir ulak olarak kullanmaya başladılar. İşe yaradığını göstermek, Yaşlı Omuz'un ona bıraktığı paketleri ya da mesajları alıp onları hiç sormadan şehrin diğer taraflarına taşımak, bunları, kuşkulu gözlerle kendisini süzen ve o gitmeden paketleri açmayan kadın ve erkeklere iletmek zorundaydı.

İki Kurtçuk'ta içiyor, Yenilikçilerle dostluğunu sürdürüyordu. *Başıboş Şiddet*'in toplantılarına katılmaya devam etti. Gizli Öyküler: "Tanrı Jabber: Aziz mi Yoksa Dolandırıcı mı?"; "Demir Konseyci: Duvar Resminin Ardındaki Gerçek." Dik kafalı, genç

makine-örgücü politik bir otoriteye dönüşmüştü. Ori'a sanki her şeyi bir camın arkasından izliyormuş gibi geliyordu.

Tathis'in ilk haftasında, serinliğin bastırdığı bir dönemde, Yaşlı Omuz onu gözcü yaptı. İşinin ne olduğu son dakikada söylendi ve aynı anda heyecanı geri geldi.

Kemikkent'teydiler. Akşam bastırırken, mor gölgelerin, Kemikkentin Pençelerinin, Kaburgaların silüetinin arasından süzülüşünü izlediler. Bölgeye adını veren eski kemikler kıvrılarak atmış metre kadar havaya yükseliyor, bu sararmış, jeolojik bir hızla çatlamaya ve ufalanmaya başlamış kemiklerin yanında, etraftaki evler küçücük görünüyordu.

Şehrin kabadayısı Alaca'ya iletilecek bir şey vardı. Ori, adamın çetesinin bunu ne şekilde alacağını anlamış değildi. İçi içine sığmıyordu. Bakındı, bakındı ama hiçbir milis gelmedi. Kemiklerin altındaki açıklığı, akrobatların ve helio baskıcılarının, tepelerinde yükselen dev göğüs kafesine aldırmadan hasılatlarını saydıkları ormanlık alanı görebiliyordu.

İzlediği bir şey yoktu, kalbi yerinden çıkacakmış gibi atıyor, keşke bir silahım olsa diye düşünüyordu. Güruh halinde yanından geçen gençler ona önce dik dik baktılar ama sonra boş vererek yollarına devam ettiler. Kimse yanına gelmedi. Düdük gergin avucunda kaldı. Yaşlı Omuz arkasından yaklaşıp omuzuna vurana kadar da neler olduğunu anlamış değildi. Hızla yerinden sıçradı. Adam,

"Eve dönüyoruz, evlat. İş tamam," dedi. Hepsi buydu.

***

Ne zaman üye yapıldığını tam olarak söyleyemezdi. Yaşlı Omuz onu diğerlerine tanıştırmaya, mırıltı halindeki tartışmalara sokmaya başladı.

Barlarda, katran kaplı barakalarda ve Lichford'un labirentlerinde Ori, Toro'nun adamlarıyla yöntem tartışmaları yapıyordu. Bir gözetimciydi o. Yeni arkadaşları Topluluk'la alay ettiğinde için için suçluluk duyuyordu, "halkın gösterişi" diyorlardı, ya da

Başıboş Şiddet. BŞ'nin barların bodrumlarında yapılan toplantılarına yine gidiyordu ama orada geçirdiği aylardan farklı olarak, yeni etkinliklerinin sonucunu hemen görebiliyordu. Hepsi gazetelerdeydi. Kemikkent İğnesi dedikleri olayın gözcüsü Ori'dı.

Her vurgunun ardından para alıyordu, çok değildi ama kaybettiği yevmiyelerini karşılayacak paranın birazcık fazlasıydı. İki Kurtçuk ve Şanslı Çapkın'da cömertçe içki ısmarlamaya başladı, Yenilikçilerle kadeh tokuşturdu. İçten içe özlem duyuyordu.

Ölü Geçidi'nde ise yeni arkadaşlar edindi. Yaşlı Omuz, Ulliam, Ruby, Enoch, Kit. Toro'nun adamlarında bir başkalık vardı. Yaşamları farklıydı, daha zengin ve daha plansızdı, zira tehlike altında yaşıyorlardı.

Eğer beni yakalayacak olurlarsa, hapse tıkmakla kalmazlar, diye düşünüyordu Ori. *Kesinlikle Tekraryapıma sokarlar beni, en azından. Bu da muhtemelen sonum olur.*

Şimdi çoğu Büyük Kıvrım'da yapılan grevler vardı. Dumanlı Dönemeç karışmıştı. Tüycüler Dereboyu'ndaki kepri varoşlarına saldırmıştı. Milisler, Dog Fenn'e, Nehir Kabuğu'na ve Uğultu Tepesi'ne girmiş, sendikacıları, adi suçluları ve Yenilikçileri alıp götürmüştü. DamlaDamla şiirinin en önde gelen taraftarı bu baskınların birinde dövülerek öldürülmüş ve cenazesi küçük çapta bir isyana dönüşmüştü. Ori da gidip yas tutanlarla birlikte taş atmıştı.

Ori'a sanki bir uykudan uyanıyormuş gibi geliyordu. Şehir bir sanrıydı. Havayı ısırabilecek, sıkarak içindeki gerilimi çıkarabilecek gibiydi. Her gün grev sözcülerinin yanından geçiyor, onlarla birlikte tezahürat yapıyordu.

"Hızlanıyor," diyordu Yaşlı Omuz. Neşeliydi. "Bunu halledip –arkadaşımız sonunda sınavı geçip, biliyorsun kim işte– onunla buluşunca..."

Adamlar başlarını kaldırıp baktı ve Ori ona doğru bakan birkaç kişi gördü. Kendisinin yanında konuşabileceklerinden emin değildiler. Ama sessiz de kalamıyorlardı. Ori dikkatliydi, onlara, *Kim? Kim bu biliyorum, kim işte?* diye sormamak için kendini zor tutuyordu.

Ama Yaşlı Omuz sokakta, üzerine yapıştırılan eski posterlerin kat kat soyulduğu bir ilan paneline bakıyordu. Üzerinde blok baskı bir heliotip, tanıdık bir yüzün keskin bir temsili vardı ve Yaşlı Omuz konuşurken gözleri bunun üzerindeydi. Ori kendisine söyleneni anladı. "İşi kökünden bitireceğiz," dedi kaktüsadam. "Arkadaşımız o belli kişiyle buluşunca her şeyi değiştireceğiz."

Sarmal Jacobs'u günlerdir görmemişti. Sonunda izini bulduğunda berduş adam şaşkın bir haldeydi. Uzun zamandır barınağa uğramamıştı. Bitkin, iyice pejmürde ve her zamankinden daha pis durumdaydı.

Ori diğer zavallı adam ve kadınlardan aldığı ipuçlarını izleyerek, sonunda onu Karga'da bulmuştu. Adam şehrin ana merkezindeki büyük mağazalarlarla heykeller, kocaman mermer ve ovalanmış beyaz taş cepheler arasında ayaklarını sürüye sürüye gidip geliyordu. Eline bir tebeşir almıştı ve her birkaç adımda bir durup kendi kendine mırıldanıyor ve duvara zor seçilen ve anlamsız bir işaret çiziyordu.

"Sarmal," diye seslendi Ori ve yaşlı serseri döndü, işine engel olduğu için yüzünde beliren öfkeyi gören Ori irkildi. Tekrar sakinleşmesi için biraz süre geçti.

BilSantum Meydanı'nda, hokkabazların arasında oturdular. Yüksek kemer-ağızlarından beş demiryolunun, bir yıldızdan yayılan ışık gibi çıktığı, değişik ve etkileyici dev mimarisi insanı ürküten heyecan verici Perdido Sokağı İstasyonu, akşamın ılık renkleri içinde yanı başlarında yükseliyordu. Ekser, milis kulesi binanın sağ tarafından göğe fırlıyordu. Perdido Sokağı İstasyonu ise asasına yaslanan bir adam gibi bu kuleye yaslanıyordu sanki...

Ori Ekser'in tepesinden çıkan yedi hava rayına baktı. Gözleri, güney doğuya uzanan bir yayı izleyerek, kırmızı-ışıklar bölgesini ve Salya Fırını'nı, sonra Brock Bataklığı'ndaki bilimciler mahallesini geçti, bir başka kuleye uğradı, sonunda oradan Strack Adası'na, etrafı birleşen nehirlerle sarılı Parlamento'ya ulaştı.

"Başkan," dedi Ori ama Sarmal Jacobs dinlemiyor gibiydi, elindeki tebeşirle oynuyor, kim bilir ne düşünüyordu. "Toro'nun adamları milis onbaşıları, ya da neyseler işte, onları yok etmekten bıkmış. İşi hızlandırmak istiyorlar. Başkan'ı öldürecekler."

Görünüşte Sarmal Jacobs, bunu umursamayacak kadar başka bir âlemdeydi ancak Ori adamın gözlerini fark etti. Dişsiz ağzının açılıp kapandığını gördü. Şaşırmış mıydı? Halkın haydutunun yapacağı başka ne kalmıştı?

Ori kendi kendine istediği kadar, Sarmal'ın bunu bilmesine, bir görev diye düşünerek ve eski savaşçının, Jack Yarı Peygamber Devesi'nin yoldaşının bunu bilmeyi hak ettiği duygusuyla izin verdiğini söyleyip dursun, gerçek bundan fazlasıydı. Sarmal Jacobs işin içindeydi, kendi rastgele tarzıyla Ori'ı bu acımasız ve özgürlükçü politik edimin içine göndermişti. Böyle bir plan, dedi Ori, yürek, bilgi ve para gerektirir. Bu daha başlangıçtı. Yarın çorbaya gel, dedi Sarmal Jacobs birdenbire, söz ver ama.

Ori gitti. Hem belki de Jacobs'un ona verdiği torbada ne olduğunu biliyordu. Daha sonra onu odasında, mum ışığında açarken, solumasını bastıramadı.

Para. Tomarlar, sımsıkı paketler halinde. Madenî ve kâğıt paralardan, her tür paranın olduğu bir yığın. Şekel, altın ve gümüş sikkeler, evet, en yenisi on yıllık, ama aralarında düka altınları da vardı, dolar, rupi ve bakır sikkeler, kare şeklinde madenî paralar, deniz eyaletlerinden, Shankell, Perrick Nigh ve Ori'ın var olduğundan emin olamadığı yerlerden küçük külçeler. Bir haydutun ya da bir korsanın yaşamının tortuları.

Bir katkı, diyordu katlanmış notta. *İyi bir plana yardım için. Jack'in anısına.*

3. Kısım

ŞARAP ÜLKESİ

10

Golem uyuyan yolcuları izliyordu. Bir insan ya da kaktüs-adamdan daha uzun boyluydu ve sönmeye yüz tutmuş ateşin yanına dikilmişti. Tıknaz yapısı, önünde sarkan, fazlasıyla uzun kollarıyla bir maymunu andırdığı söylenebilirdi. Başı eğikti, sırtı bir eğer şeklinde kamburlaşmıştı. Çamurdan derisi güneşte kuruyup çatlamıştı.

Şafak sökerken, uyanan böcekler onu bir an şaşırttı. Ama kımıldamadı. Tohum kabukları ve sporlar çukurda uyuyanların üzerinde uçuşuyordu. Esintiler bedenlerini yalayıp geçti. Acımasız sıcağın kuzeyindeydiler.

İlk uyanan Drogon oldu. Diğerleri kalktığında o çoktan keşfe çıkmıştı. Pomeroy ve Elsie de gidince, Cutter golemin efendisiyle tek başına kaldı.

"Gitmemeliydin. Judah, gitmemeliydin," dedi Cutter.

Judah, "Bıraktığım parayı aldın mı?" diye yanıt verdi.

"Tabii, parayı da aldım, senin talimatlarını da, ama onlara uymadım, öyle değil mi? Memnun değil misin? Sana getirdiğim şeyden memnun değil misin?" Çıkınına vurdu. "Sen ayrılırken hazır değillerdi."

"Şimdi ise biri kırıldı." Judah acı acı gülümsedi. "Bir tane yeterli değil."

"Kırıldı mı?" Cutter çok üzülmüştü. Onu bu kadar zaman yanında taşımıştı.

"Gitmemeliydin, Judah, bensiz gitmemeliydin." Cutter hızlı hızlı soluyordu. "Beni beklemen gerekirdi."

Cutter onu öptü, her zaman onu öperken duyduğu telaşla, bir umarsızlıkla. Judah her zamanki gibi karşılık verdi; şefkat, sabır benzeri bir duyguyla.

Cutter, Judah Low'un, şu anda bile, önlerinde onları bekleyen şeye pek odaklanmadığını fark ettiğinde hayret etti. Cutter onu tanıdığından beri böyleydi bu. Önceleri tipik bir dalgın araştırmacı diye düşünmüştü. Cutter'ın dükkânı Brock Bataklığı'ndaydı ve bilimciler onun müşterisiydi. Judah'ın sesinde, şehir aksanının izlerini duymak onu şaşırtmıştı.

Tanışalı on yıldan fazla olmuştu. Cutter arka odasından çıktığında, Judah tahta rafları tıka basa dolduran ezoterik şeylere bakıyordu: defterlere, ikili düzeneklere, bitkisel sırlara. Uzun, ince boylu, kuru, şekilsiz saçlı, Cutter'dan çok daha yaşlı, yüzü yıpranmış, gözleri her gördüğü şeye kocaman açılan bir adamdı. Çöplüklerdeki savaştan, Cutter temizlikçi robotunu teslim etmek zorunda kaldıktan kısa bir süre sonraydı. Yerleri kendisi temizlemek zorundaydı ve canı sıkkındı. Kaba davranmıştı.

Judah tekrar geldiğinde Cutter özür dilemeye çalışmış, yaşlı adam sadece gözlerini dikerek ona bakmıştı. Üçüncü kez geldiğinde –alkalileri ve en iyi, en yoğun çamuru yüklendiğinde– Cutter ona adını sordu.

"Judah mı yoksa Jude mu, yoksa Dr. Low mu diyeyim size?" dediğinde, Judah gülümsemişti.

Cutter, bu gülüş karşısında daha önce hiç olmadığı kadar anlaşıldığını, aralarında bir bağ kurulduğunu hissetmişti. Güdüleri apaçık ortadaydı, bunu için bir çaba göstermesi, kuşkucu davranması gerekmedi. Onun diğer birçok bilimci gibi dalgın biri değil, mutluluk saçan biri olduğunu o zamandan biliyordu. Cutter adama kısa sürede âşık oldu.

*
* *

Birbirlerine karşı utangaç davranıyorlardı. Yalnızca Cutter ve Judah değil, Judah ve Pomeroy, Judah ve Elsie. Judah onlara tekrar tekrar Drey'in, Ihona'nın ve Fejh'in ölümlerini anlattırdı. Ona, kimleri kaybettiklerini söylediklerinde dehşete düşmüştü. Birden çökmüştü.

Onlardan ölümleri birer öykü gibi anlatmalarını istedi. Ihona'nın su sütununda ölümü; Drey'in yere çakılışı; Fejhechrillen'in kurşun yağmuru altında parçalanışı. Bunları kutsallaştırarak anlatmak zordu.

Onun da neler yaptığını kendilerine anlatmasını istediler. Sanki anlatacak bir şey yokmuş gibi kafasını salladı.

"Golem'i sürdüm," dedi. "Ormanın içinden, traversleri ve hatları izleyerek batıya gittim, sonra Meagre Denizi'ni geçmek için para ödedim. Onu batıya sürdüm, kaktüs köylerinden geçtik. Bana yardım ettiler. Yarığın içinden geçtim. İzlendiğimi biliyordum. Tuzak kurdum. Tanrıya şükür sen fark ettin, Cutter." Kısa bir an o dehşeti yaşar gibi oldu.

Yorgun görünüyordu. Cutter, Judah'nın nelerle karşılaştığını, nelere göğüs germek zorunda kaldığını bilmiyordu. Yara içindeydi: anlatmadığı öykülerin delili. Bu golemi canlı tutmak ondan çok enerji çekmiyordu ama kaçışı sırasında bunlardan bir sürü kullanmıştı.

Cutter eliyle yaratığın gri kanatlarına dokundu. "Bırak gitsin, Judah," dedi. Yaşlı adam her zamanki şaşkınlığıyla baktı. Yavaşça gülümsedi.

"Dinlen," dedi. Golemin kaba yüzüne dokundu. Kil adam kıpırdamadı, ama içinde bir şey yok oldu. Bir tür orgon. Algılanması zor biçimde durgunlaştı ve üzerinden tozlar kalktı, çatlakları birden daha da kurudu. Daha önce durduğu yerde duruyordu ve bir daha da kımıldamayacaktı. Yavaş yavaş düşecek, boşlukları kuşlara ve haşaratlara yuva olacaktı. Arazinin bir parçasına dönüşüp sonra yok olacaktı.

Cutter'ın içinden onu ayağıyla iteklemek ve parçalanışını görmek, bu haliyle zamana esir olmaktan kurtarmak geçti ama bu düşünceyi hemen başından savdı.

"Drogon kim?" diye sordu Judah. Fısıldayıcı atı olmadan ne yapacağını bilemez durumdaydı. Bir şeylerle oyalanıyor, kendi hakkında konuşmalarına göz yumuyordu.

"Bana kalsaydı burada olmazdı," dedi Pomeroy. "Bir fısıltı üfüren olmak için çok fazla gücü var. Hem nereden geldiğini de bilmiyoruz."

"Avarelik yapıyor," dedi Cutter. "Çiftliklerde çalışıyor, iz sürüyor, falan filan. Atlı bir serseri. Senin gitmiş olduğunu duymuş, kim bilir şu anda ne dedikodular dolaşıyor. Bize takıldı çünkü Demir Konseyi bulmak istiyor. Nedeni duygusallık, bana kalırsa. Bizi birkaç kez kurtardı."

"Bizimle mi geliyor?" dedi Judah. Hepsi ona baktı.

Cutter, dikkatli bir sesle, "Biliyorsun... Senin yola devam etmen şart değil. Geri dönebiliriz." Judah tuhaf tuhaf baktı. Cutter devam etti. "Geride bıraktığın golem tuzağıyla arandaki köprüleri yıktığını düşündüğünü biliyorum ve seni arayacakları da doğru, ama *Tanrı aşkına* Judah, yer altına inebilirsin. Topluluk seni koruyacaktır, biliyorsun."

Judah tek tek hepsine baktı, her biri utanarak bakışlarını kaçırdı. "Hâlâ orada olduğunu sanmıyorsunuz, değil mi?" dedi. "Böyle mi düşünüyorsunuz? *Benim* için mi buradasınız?"

"Hayır," dedi Pomeroy. "Senin için burada olmadığımı hep söyledim."

Ama Judah konuşmasını sürdürdü. "Yok oldu diye mi düşünüyorsunuz?" Sakin, neredeyse bir rahip gibi kendinden emin konuşuyordu. "Olmadı. Ben nasıl geri dönebilirim, Cutter? Neden burada olduğumu anlamıyor musun? *Konseyi bulmaya geliyorlar.* Bulunca da onu yok edecekler. Önce Tesh için geldiler, ama şimdi onu bulduktan sonra Konsey'in kalmasına izin veremezler. Eski bir kaynaktan öğrendim. Onu bulduklarını ve ne yapacaklarını söyledi. Onları uyarmalıyım. Topluluk anlamayacak, bunu biliyorum. Muhtemelen bana lanet okuyorlar."

"Onlara bir mesaj gönderdik," dedi Cutter. "Myrshock'tan. Senin peşinde olduğumuzu biliyorlar."

Judah çantasından kâğıtlar ve üç tane balmumu silindir çıkardı.

"Konseyden geliyor," dedi. "En eskisi en azından on yedi senelik. İlk silindir bundan eski. Neredeyse yirmi yıllık. Sonuncusu

üç yıl önce geldi ve geldiklerinde ancak iki yıllıktılar. Konsey'in orada olduğunu biliyorum."

Mesajlar bilinmeyen rotaları izlemişti. Fellid Ormanından denize, teknelerle Ateşuyu Boğazları'na, Shankell ve Myrshock'a, Demir Körfez'e ve Yeni Crobuzon'a. Ya da tepelerdeki kestirme yollardan, ya da kilometrelerce uzanan patikaları izleyerek ormanların içinden Örümcekağı Denizi'nin altındaki bataklıklara. Sonra büyük ovalardaki Örümcekağı Denizi'nin kendisine. Ya da hava yoluyla, belki de büyüyle, her nasılsa, sonunda Judah Low'a kadar gelmişlerdi.

Peki sen cevap yazamaz mısın, Judah? diye düşünüyordu Cutter. *Beklediklerini biliyorsun. Onlar senin geldiğini biliyor mu? Kaç mesajları kayboldu?* Araları balmumu parçalarıyla kaplı yivleri gördü. Rüzgâr kodlanmış kâğıt kırıntılarını otlakların üzerine çiçek yaprakları gibi saçıyordu.

Kağıdı, yivli silindirleri, zamana ayarlanmış sesi görünce ağzı açık kaldı. Topluluk'ta dedikodu olarak dolaşan, gezginlerin ve karşı görüşlülerin öykülerinde anlatılan aletler.

O ne bilebilirdi ki! İlk kez Demir Konsey'in adını duyduğunda henüz bir çocuktu ve bu da Jack Yarı Peygamber Devesi, Toro ya da İsyan gibi bir söylenceydi. Yeterince büyüyüp Parlamento'nun ona yalan söylemiş olabileceğini –güneyde, bataklıklarda hiçbir kaza olmadığını– anladığında, kimilerince orada ortaya çıktığı düşünülen Demir Konsey'in asla bulunamayacağı söyleniyordu. Onu gördüğünü iddia edenler bile yalnızca batıyı gösteriyorlardı.

Bana neden bunları göstermedin, Judah? diye düşündü. Tartışırlarken, birbirlerine bu kadar yakınlaşırken. Judah, Cutter'ın kötümserliğini anlamış ve bu konuda bir şeyler yapmaya çalışmış, ona, bunun kendisini engellediğini söylemeye çabalamıştı. Surat asmadan da her şeyden kuşkulanma yolları var demişti, Judah ona. Cutter bazen bunu uygulamaya çalışıyordu.

Birbirlerini tanıyalı on iki yıl olmuştu ve Cutter, Judah'dan bir sürü şey öğrenmiş, ona bir iki şey öğretmişti. Onu Topluluğun kenarına kadar getiren Judah olmuştu. Cutter dükkânında ve küçük odalarında, yatakta yaptıkları tartışmaları düşündü.

Bütün bu politik gevezelikler boyunca –Judah bu dünyanın dışından bir asi, Cutter ise kuşkucu bir yol arkadaşından başka bir şey değildi– Cutter Demir Konsey'den gelen bu şeyleri hiç görmemişti.

İhanete uğramış hissetmiyordu kendisini, yalnızca şaşkındı. Bildik bir durumdu bu.

"Konsey'in nerede olduğunu biliyorum," dedi Judah. "Onu bulabilirim. Burada olman harika. Yola devam."

Judah fısıltı üfürücüyle konuştu. Zaten, Judah'dan başkası da Drogon'un yanıtlarını anlayamazdı. Sonunda Judah başını salladı ve Drogon'un onlarla geldiğini anladılar. Pomeroy, fısıldayıcının bütün yaptıklarına rağmen, çok sinirlendi.

Bedenbüyücüsü Judah, liderlik peşinde değildi, hiçbir şey yapmadı, ancak devam edeceğini ve onların da isterse gelebileceğini söyledi ama her zaman olduğu gibi hepsi peşine takıldı. Yeni Crobuzon'da da aynısı oluyordu. Onlara asla emir vermiyordu, çoğu kez onunla olduklarının farkına varamayacak kadar dalgın görünüyordu ama yanında olanlar onu dikkatle izliyorlardı.

Hazırlandılar. Haftalarca yolculuk yapabilirlerdi. Kilometrelerce kara, bitmek bilmeyen kara, kayalıklar, daha fazla ağaç ve belki su, belki uçurumlar ve sonra belki de Demir Konsey. Erken yattılar ve Cutter, Pomeroy ve Elsie'nin sevişme sesleriyle uyandı. Soluklarını tutamıyor, bedenlerinin kıpırtısını engelleyemiyorlardı. Sesler onu tahrik etti. Arkadaşlarının bir duygu seline kapılarak şehvetle sevişmelerini dinledi. Judah'ya uzandı, öteki uykusunda ona doğru döndü ve onun dilini sokarak öpmesine karşılık verdi, ama sonra tekrar yavaşça arkasını döndü.

Cutter örtünün altında, Judah'nın sırtına bakarak sessizce mastürbasyon yaptı.

11

Bir hafta kadar kuzeye, sonra kuzeybatının yeşil ovalarına doğru gittiler. Çok yorucuydu. Yol git git bitmiyordu. Arazideki gölcükler ve kireç kuyuları gitgide derinleşti, tepeleri gür çalılıklar ve sıcaktan bodur kalmış ağaçlar kapladı. Küçük vadileri geçtiler. Fısıltı üfüren onlara üç kez, nasıl fark etmeden bir patikaya çıktıklarını, ayak izlerinin hayaletleri üzerinde yürüdüklerini gösterdi.

"Nereye gidiyoruz?"

"Nerede olduğunu biliyorum," dedi Judah. "Hangi bölgede olduğunu." Haritaları inceledi ve Drogon'a, ovaların seyyahına danıştı. Judah bir çöl gezgininin amansız sakinliğiyle yol alıyordu.

"Neden buradasın?" diye sordu Drogon'a. Fısıldayıcı yanıtını Judah'nın kulağına söyledi. "Evet," dedi Judah, "ama bu bana bir şey ifade etmiyor."

"Şimdi sana yapmıyor," dedi Cutter. "Ama lanet olası sesiyle insanı ele geçirebiliyor. En az iki kez böyle yaparak bizim hayatta kalmamızı sağladı."

Pumalar ve ibliskanatlılar alçak tepelerden ya da havadan onları izliyordu ve grup, silahlarını yokladı. Bıçak gibi keskin etli yaprakları olan, rüzgârda devinmeyen mumsu bitkilerin doldurduğu koruluklar onlar için bir tehlikeydi.

"*Şuraya bakın.*" Drogon fısıldadı. Bir göçebeye gereken araç gereçleri yanında taşıyordu. Bu mesafelerin adamıydı, ama atının olmaması onu huzursuz ediyordu. Onların fark edemeyeceği şeyleri işaret etti. "*Burada bir köy varmış,*" dedi; evet, yere bakıp bunu görebildiler, yüzeydeki toprakta çizgileri seçilen duvarları ve temelleri, binaların arazide bıraktığı izleri. "*Bu da bir ağaç değil,*" dedi ve baktıklarında onun eski bir silahın ya da silah benze-

ri bir şeyin namlusu olduğunu anladılar, sarmaşıkların arasında ve pasla kaplı.

Bir gece diğerleri ağır bir yemekten sonra uyurlarken, Cutter saatlerce, şafak sökene kadar oturdu ve Judah'nın gitmiş olduğunu fark etti. Sanki orada saklanıyormuş gibi onun yatak örtülerinin altına bakındı. Fısıltı üfürücü başını kaldırıp baktı, Cutter'ın elinde Judah'nın battaniyesini görünce suratını ekşitti.

Judah rüzgârın estiği yöne, küçük bir tepenin kuytusuna doğru gitmişti. Torbasından çok ağır, Cutter'ın onu yanında taşımasına hayret ettiği, döküm demir bir alet çıkarmıştı. Cutter'a işaret ederek ses okuyucunun yanına oturmasını söyledi. Balmumu silindirlerden birini aletin içine sokmuştu ve eli de kolun üzerindeydi.

Gülümsedi. İğneyi yivlerin en başına yerleştirdi.

"Sen de dinleyebilirsin," dedi. "Burada olduğuna göre. Vazgeçmeme nedenim bu işte." Kolu çevirdi, cızırtılar ve borazan sesleri arasında bir adamın sesi duyuldu. Güçlü ve bas bir sesti ve kolla birlikte ses de hızlanıp yavaşlıyordu ve tonundaki değişikliği anlamak zordu. Rüzgâr eser esmez, sesi alıp götürüyordu.

"...hiç seni tanımıyormuşum gibi gelmiyor ama senin ailenin kız kardeşi olduğunu söylüyorlar bu yüzden bunu aileden duymanı istedim onun öldüğünü Uzman'ın öldüğünü yazarak söylemek istemedim bunu böyle duyduğun için üzgünüm böyle bir haber aldığın için üzgünüm gerçekten huzur içindeydi onu gömdük ve şimdi orada bizim alanımızda onu mezarlığa gömelim diyenler oldu ama ama onun istediği bu değildi dedim onlara o bize doğrusunu yapın eskiden nasıl olduysa öyle dedi onlara yas tutturken onlar bana savaşırken onun yas tutmamamızı istediğini yas tutmayın organize olun dediğini söylediler ve lekeden sonra bize yas tutmayın dediğini ama kız kardeşim elimde değil yas tutabiliriz yas tut kardeşim ben de tutacağım ben Rahul hoşça kal diyorum..."

İğne zıplayarak durdu. Judah ağlıyordu. Cutter dayanamadı. Uzandı ama dokunmasını istemediğini fark edip durakladı. Judah hıçkırmıyordu. Rüzgâr koku peşindeki bir köpek gibi bedenlerine değip geçiyordu. Ay ışığı güçsüzdü. Hava serindi. Judah'nın

ağlayışını izlerken Cutter'ın içi sızlıyordu, bu ak saçlı yaşlı adama sarılmamak için kendini zor tuttu ama öylece bekledi.

Judah sonunda sustu ve yüzünü kurulayarak, başını öteye çeviren Cutter'a gülümsedi.

Cutter dikkatle konuşmaya başladı. "Onu tanıyordun, söz ettiği kişiyi. Anladım. Kimin mesajıydı bu? Kimim kardeşi bu?"

"Benim içindi," dedi Judah. "Kız kardeş benim. Ben onun kız kardeşiyim, o da benim."

Alçak tepeler göz alıcı renklerde çiçeklerle kaplıydı. Toz, Cutter'ın terine yapışıyor ve polenlerle ağırlaşmış havayı soluyordu. Yolcular bu tuhaf arazide düşe kalka yürüyor, kir ve güneş, sanki katrana batmışlar gibi onları ağırlaştırıyordu.

Ağızlarında karbon tadı vardı. Önlerindeki kayalıkların üzerinde bir yerlerde, gökyüzünde, yaz renklerinden daha fazlası vardı. Havada duman siyah çizgiler halinde dağılıyordu. Grup yaklaştıkça, bir gökkuşağı gibi, onlar da geriliyordu ama ertesi gün yanık kokusu daha güçlü fark edilir oldu.

Patikalar vardı. Meskûn alanlara ve ateşe yaklaşıyorlardı. "*Şuraya bakın!*" dedi fısıltı üfürücü her birine sırayla. Tepelerin aşağısında, kilometrelerce ötede bir hareket vardı. Drogon'un teleskobundan bakan Cutter bunların insanlar olduğunu gördü. Aşağı yukarı yüz kişi kadar. Arabaları çekiyor, besi hayvanlarına acele ettiriyorlardı: Şişman inek boyunda kuşlardı bunlar, kalın dört tane bacakları vardı, cılız tüysüz kanatları ön ayakların işini görüyordu.

Kervan perişan ve umutsuz bir durumdaydı. "Neler oluyor burada?" diye sordu Cutter.

Öğle vakti toprağın yarıldığı bir yere geldiler ve kenarları ev boyundan daha yüksek olan kurumuş su yataklarının içinden geçtiler. Toz kaplı, harap durumda, kahverengi, dev bir kâğıt parçasını andıran bir şey gördüler. Bu bir araba vagonuydu. Tekerlekleri kırılmıştı ve bir kayaya yaslanıp kalmıştı. Parçalanıp yakılmıştı.

Etrafında kadınlar ve erkekler vardı. Kafaları ezilmiş ya da mermilerle göğüsleri açılıp içleri boşaltılmış, çıkan şeyler giysile-

rine ve ayakkabılarına bulaşmıştı. Öldürüldükleri yerde düzgün bir sıra halinde oturmuş ya da uzanmışlardı. Bir ölüler topluluğu. Kırık bir kılıcın ucuna geçirilmiş bir çocuk, maskot gibi önlerinde yatıyordu.

Bunlar asker değildi. Köylüler gibi giyinmişlerdi. Eşyaları yerlere saçılmıştı, hepsi de yabancı tasarımlar olan ütüler, tencereler, çaydanlıklar ve paçavralar.

Cutter ve arkadaşları elleri ağızlarında bakakalmıştı. Drogon ağzını ve burnunu atkısıyla sardı ve ölülerin bedenlerini yiyen sinek sürüleri arasından, ölü kokusunun içine doğru yürüdü. Eline tahtadan bir tekerlek parmağı aldı ve onunla neredeyse saygı dolu bir dikkatle bedenlere dokundu. Hepsi güneşten kavrulmuştu, derileri kayış gibi olmuştu. Cutter kemik uzantılarını görebiliyordu.

Drogon içine uzanınca araba eğildi. Adam çömeldi ve diğerleri onu izleyip ah vah ederken, yaraları inceledi. Fısıltı üfüren, çocuğun içinden çıkan kılıcı yavaşça tuttuğunda, Cutter, ölü oğlanın kımıldanışını görmemek için başını diğer yana çevirdi.

"*Günler olmuş,*" diye fısıldadı Drogon Cutter'ın kulağına, her ne kadar Cutter onun araştırmasına sırt çevirmiş olsa da. "*Sizinkilerden biri. Bu Yeni Crobuzon işi. Bu bir milis bıçağı.*"

Onları öldüren milis mermileriydi, bir milis kadın ya da erkek, çocuğun bedenini deşmişti. Vagonlarını parçalayan da milis bıçaklarıydı. Yeni Crobuzon'un elleri onların eşyalarını yere saçmıştı.

"Sana söyledim," dedi Judah sessizce.

Buradan gidemez miyiz? diye düşünüyordu Cutter. *Onların önünde konuşmak istemiyorum.* Başını kaldırdı, hızlı hızlı soluk alıp verdi ve Pomeroy ile Elsie'nin birbirine sarıldığını gördü.

"Mektubumda, Cutter. Anımsamıyor musun?" Judah gözlerini ona dikmişti. "Bu yüzden gittiğimi söylemiştim."

"Tesh topraklarının sınırındayız," dedi Cutter. "Bu, milislerin Demir Konsey'in peşinde oldukları anlamına gelmez."

"Kıyıda bir üsleri var, bu birlikleri oradan gönderiyorlar. Bu... İş... Bu yalnızca yaptıklarının yarısı. Kuzeye gidiyorlar. Konseyin peşindeler."

Ölülerin gerisindeki alan bomboş uzanıyordu. Kaçanlara bunu yapan milislerin yakınlarda olabileceğini biliyorlar ve dikkatli davranıyorlardı. Cutter gözlerini kapattığında o ölüleri görüyordu. Drogon onları adaçayı çalılıklarından geçirerek bir patikaya çıkarmıştı. Önlerindeki tepelerde yamalar halinde ekili alanlar, yarı yabani, çalı kaplı parçalar vardı ve duman buralardan geliyordu.

Yıkım yerine bir gün sonra vardılar. Havada hâlâ için için yanan şeylerin kokusu vardı. Silahlarını çekip ilk tarlaya daldılar.

Alt üst edilmiş toprak tepeciklerinin arasından bir zamanlar bir zeytin koruluğu olan yere girdiler. Küçük ağaçların sökülmüş olduğu yerlerdeki kök saçaklarının üzerlerinden yürüdüler. Kuruyan zeytinler hayvan pisliği gibi ortalığa saçılmıştı. Kraterler oluşmuş, buralarda ağaç kütükleri karbon heykellere dönüşmüştü. İskelet haline gelene kadar yanmış cesetler vardı.

Kulübeler yakılmıştı. Çalıların ve kurumuş derelerin bulunduğu bir düzlükte balçık gibi kokan siyah çöp yığınları duruyordu. Kokuşmuş bir şey, et ve tatlı bir şeyin kokusu. Cutter kurumuş çalıları keserek aralarına girdi.

Birkaç saniye ne gördüğünü anlayamadı. Tepecikler halinde üst üste yığılmış cesetler, hayvan leşleriydi: uzun burunlu, uzun dişli, büyük ve bufalo kadar ağır toynaklıların kapkara olmuş kalıntıları. Kül ve kuru yapraklarla kaplanmışlardı. Çakılların örttüğü etlerinden kökler fışkırıyordu.

"Asma domuzları," dedi Judah. "*Galaggi*'deyiz. Buraya kadar geldik." Rüzgâr hareketlendi ve tepenin tozu, yanık zeytinlerin, asmaların ve asma yapraklarının kokusu gözlerini yaktı. Ölü hayvanlar hışırdadı.

Pomeroy'un bulduğu bir siperde çürümüş bir sürü kadın ve erkek vardı. Günlerce süren çürüme çapraz dövmelerini henüz yok etmemişti. Sünger renkli derilerinde ölüm lekeleri belirmiş, taşlar bedenlerini delmişti.

Bunlar şarap çobanlarıydı. Aşiretler, Evler, bu sıcak kuzey bozkırının göçebeleri, asma domuzu sürülerinin bekçileri. Onları izliyor, koruyor ve hasat zamanı, saldırgan otoburların boy-

nuzları arasındaki bu tehlikeli ve olağanüstü tarlaya atlayarak iki yanlarına sarkan meyveyi buduyorlardı.

Cutter yutkundu. Mermilerle delik deşik olmuş ölülere bakarken hepsi yutkundu. Judah, "Bu Predicus Evi olabilir. Belki de Charium ya da Gneura." Asma domuzları, konak hayvanlar ve ürünleri çürümüş ve yanmıştı.

Bütün gün harap edilmiş topraklarda, yerle bir edilmiş zeytin bahçeleri, yağmalanmış ekin alanları ve şarapçı kabilelere ait çok sayıda yanmış cesedin arasında yürüdüler. Bir ağıl dolusu besi kuşu kurtlara yem olmuştu. Etrafları közlerle ve devrilmiş ölü ağaçlarla çevriliydi. Bazı cesetlerde ölümlerine neden olan yaralar hâlâ ortadaydı. Eteği buruşmuş ve kandan kaskatı olmuş bir kadın ve karnı sineklerle kaplı iri yarı bir şarap çobanı gözlerinden bıçaklanmıştı. Bu manzara karşısında Cutter kusacak gibi oldu.

Canlı bir asma domuzu buldular, taş bir oyuğun içine düşmüştü. Açlıktan ve enfeksiyon yüzünden titreyip duruyordu. Topallayarak daireler çiziyor ve yeri eşelemeye çalışıyordu. Derisi kök uzantıları ve simbiyotik asmaların yapraklarıyla pütür pütür olmuştu. Üzümleri pörsümüştü. Cutter hayvana acıyarak onu vurdu.

"Aşağıda, güneyde, kaktüsler bu yüzden savaştı," dedi Pomeroy uzun bir sessizlikten sonra. "Bunu duydular. Milisleri gördüler ve kendi başlarına da bunun geleceğini düşündüler."

"Neden bu? Neden?" dedi Elsie. Anlamaya çalışıyordu. "Galaggi, Tesh bölgesi değil ki, yabanıl bir yer. Tesh kabilesi değil ki bunlar."

"Hayır, ama ucu Teshlilere dokunuyor," dedi Judah. "Galaggi şarabı ve yağı buradan gidiyor. Milisler henüz şehri vuracak kadar güçlü değiller ama bunu yaparak Tesh'in kazancına sekte vuruyorlar."

Haritada gösterilen dünyalarının ötesindeydiler. Tesh oradaydı, iki-üç yüz kilometre güneyde ve batıda sahil şeridinde. Cutter, nasıl bir yer olduğu konusunda hiçbir fikri olmasa bile orayı gözünün önüne getirmeye çalıştı. Nasıl bir yer olmalıydı? Tesh, Sü-

rünen Sıvı Şehri. Hendekleri, cam kedileri ve Catoblepas Ovası, ticaret mavnaları, gezici diplomatları ve Ağlayan Prens'i.

Demir Körfez'den binlerce deniz mili ötede, uzak kıyılarda, Tesh'in kuzeyinde, Yeni Crobuzon'un kurduğu bir güvenlik bölgesi. Milisler Shankell'i, piasa ejderleriyle ve korsanlarla dolu denizleri, Cadı Egemenliğinin, komşuları Tesh'i desteklediği Ateşsuyu Boğazları'nı geçmek zorundaydılar. Rohagi'nin yabanıl iç kısımlarından geçen hiçbir kara yolu, kestirme bir yol yoktu. Sürdürmesi çok zor bir savaştı. Yeni Crobuzon'un gemileri aylarca korkunç denizlerde yol almak zorundaydı. Cutter onlardaki bu hayvani cesarete hayran olmaktan kendini alamıyordu.

O gece ölü bir asma domuzunun üzerinde buldukları ham meyveleri yediler ve bunun ne iyi bir mahsul olduğu konusunda berbat espriler yaptılar. Şarapçıların ülkesindeki ikinci günlerinde çapulcu takımının geride bıraktığı enkazı buldular. Yol boyunca her şey Yeni Crobuzon milislerinin istediği gibi gitmemişti. Gördükleri, zırhlı bir bozkır tankı olarak Tekraryapılan bir gergedandı. İki katlı bir ev boyundaydı ve yükseltilmiş kıçı top atan bir silaha dönüştürülmüş, boynu bir pistonla güçlendirilmişti. Boynuzu bir burgu, kocaman bir delgi haline getirilmişti. Gergedan, köylü silahlarıyla patlatılıp parçalanmıştı. Dişlileri ve iç organları ortalığa saçılmıştı.

Altı tane milis ölüsü vardı. Cutter bu olmadık yerde karşısına çıkan tanıdık üniformalara baktı. Askerler bıçaklarla öldürülmüştü. Yerde şarap çobanlarının orakları duruyordu.

Ortalık leşçil kaynıyordu. Ölü yiyen tilki benzeri şeyler toprağı eşeleyip duruyordu. O gece Drogon'un ateş etmesiyle uyandılar. "*Gulyabani*," diye her birine sırayla fısıldadı. Ona inanmadılar ancak sabahleyin yaratığın leşi ortadaydı: Ölüm renksizliğinde, maymun benzeri, dişlek ağzı kocaman açık, gözsüz alnında kurumuş kanıyla.

Kuzeye gittikçe hava serinlemeye başlar gibi oldu ancak bu yalnızca en başta böyle oldu. Hâlâ süren sıcakta, aslının parçalanmış bir anısı haline gelmiş bu ülkede, gulyabanilerin, ölülerin ve çürüyen meyvelerin baş döndürücü kokuları ve duman ara-

sında, Cutter'a sanki bir cehennemin sınırlarında yürüyorlarmış gibi geldi.

Engebeli ve birbirine çapraz yüksekliklerin arasında geçen günlerin ardından, kuzeyde hayal meyal ormanlık bir tepe göründü ve Judah buna çok sevindi. "Orayı geçeceğiz," dedi. "Orası bozkırın sonu: Galaggi'nin uzak sınırı."

Geride bıraktıkları arazide milislerden kalan izler ortadaydı. Yok edilmiş çiftliklerden ve yabani şarap bölgesinden, bir zamanlar bir değeri olan bu birkaç kilometrelik alandan çıkmışlardı. Burası daha nemli tepelerin bulunduğu bakır renkte kaygan bir araziydi. Toprağa ulaşmayan ılık bir yağmur yağıyordu.

Yalnızca eski bilgelerin ya da serüvencilerin bulunduğu yerlerdeydiler. Bu tuhaf uzantılardan –yazın göbeğindeki buz parçaları, köpek boyundaki termitlerin yuvaları, fosilleşerek granite dönüşmüş bulutlar– söz edildiğini duymuşlardı. Bir Tozgünü yeni bir duman fark ettiler, bir koku duydular. Kayşat ve breş tepelere tırmandıklarında ormana kadar kilometreler boyunca uzanan çalılıkları ve onların hemen önünde yanan bir şey gördüler. Hepsinden teker teker nidalar yükseldi.

Birkaç kilometre ötede. Bir chelona. Dev bacakları dışa açılmış, göğsü yere yapışmıştı. Yanları inanılmaz biçimde yüksekti ve ortalarından, nesiller boyunca çıkıntı ve kuleler haline gelmiş, kabuk ve madde karışımı budaklar, bir keratin köyünün duvarları çıkıyordu. Dev kaplumbağa yüz metreden daha uzundu ve yaşadığı asırlar boyunca sırtında çok katlı, eğri büğrü bir kasaba gelişmişti. Sert kabuğundan çıkan kırılgan çıkıntılar uzamış ve biçimsiz bloklar, zigguratlar ve kuleler halinde oyulmuşlardı, buralara pencereler açılmış, çan kuleleri ip köprülerle birbirine bağlanmış, boynuz biçimli sokaklar ve tüneller birbirini izliyordu: Hepsi bu benekli kaplumbağa kabuğunda yapılmış, döşenmiş, duvarlarla çevrilmişti. Chelona ölmüştü ve yanıyordu.

Etrafa leş gibi yanık saç kokusu saçıyor, duvarlarından sülfürlü dumanlar çıkıyordu. Mağara gibi açık ağzından peltemsi bir şeyle birlikte kan damlıyordu.

Altındaki metal parçalar, tekerlekler ve raylar üzerine yerleştirilmiş savunma noktaları, hareketli silahlardı, bir Yeni Crobuzon gücüydü. Adamlar iki gergedana binmişti, komutanlar gergedanların kafalarının arkasındaki yerlerini almış, doğrudan hayvanın sinir düğümüne dikili dizginleri tutuyorlardı. Milis topları, bu yaraları açabilmek için göründüklerinden daha güçlü olmalıydılar.

Milis piyadeleri yolcuların gittiği yönde ilerliyordu. Chelona kasabalarının yıkıntısını terk eden mültecilerin ardından gidiyorlardı.

Drogon ve Judah onları çalılıklardan geçirimeye çalışırken keskin bir *çat çat çat* sesi ve bir çığlık duyuldu, silah seslerinin yankıları geldi. Kendilerinin hedef olmadığını anlayana kadar oldukları yerde kaldılar, sonra görünmemeye çalışarak tepenin yamacına kadar yürüyüp toprak bir barikatın arkasına saklandılar. Tepelerinde, ağaçlığın dışında, perişan durumdaki ailelerden bazılarını gördüler. Hepsi insan değildi. Bazıları devrilmiş ağaç gövdelerinin arkasına ya da çukurlara sinmiş, bazıları ise koşuyordu. Korkudan attıkları çığlıklar, kavga sesleri gibi geliyordu.

Tepenin en üstünde bir milis kıtası yerini almıştı. Zar zor seçiliyorlardı. Makineli silahlarının önünde çömelmişlerdi; bir ses ve mermi yağmuru oldu ve bir sürü mülteci yere yığıldı.

Cutter hiddetle izliyordu. Toprağa bir sürü mermi daha düştü, ölmekte olanlar titriyor, sürünerek kaçmaya çalışıyordu. Bir chelona sakini dudaklarına bir şey götürdü ve tiz bir ses çıktı, derken yukarıdan çığlıklar duyuldu ve milislerin bazıları bu borazan sesindeki büyüyle sendeledi.

Drogon tepeyi teleskobuyla izliyordu. Judah onun bir fısıltısına yanıt olarak döndü ve "O *ne* açıyor?" dedi.

Tepede, tellerden ve siyah deriden bir şey açılıyordu, bir adam boyundan büyüktü. Genleşen metalden bir tutucuya dönüştü. Bir müzik sehpası gibi, birçok defa daha açıldı. Bir milis askeri bu şeyin üzerinde şekiller oluştururken, havayı bir büyü uğultusu sardı, bir çatırtı oldu, tel ve deriden olan şey kıpırdadı.

Cam gözlerin baktığı bir başı geriye attı, deri kanatları iki kez çırptı ve havalanarak tepeden aşağıya, Galaggitlilere doğru inişe

geçti. Uzuvları kol ya da bacak değil, bıçaklı uzantılardı; böceksi ve parlak. Bileniyormuş gibi sesler çıkararak havada süzüldüler.

Çirkin yaratık korkudan sinenlere doğru uçtu. Judah'nın gözleri kocaman açılmıştı ve konuştuğunda öfke ve nefretten sesi boğuk boğuk çıktı. "Hem de prefabrik," dedi. "Lanet bir *hazır-yapım* mı kullanıyorsun!" Yürüyerek alçak tepeye tırmandı, Cutter da yanına giderek nişan aldı.

Milisin süzülen katili, inleyen yaralıları geçti ve borazancıya ulaştı. Adam ince bir nota daha üfledi ancak yaratığın etkilenecek bir canı yoktu. Süngüleriyle adamı delik deşik etti, adam ancak çığlık atabildi ve oracıkta öldü.

Judah öfkeyle homurdanıyordu. Cutter tepeye ateş etti. Judah hiddetle söyleniyordu, bakışlarını tellerden yapılmış ucubeye değil, onu denetleyen kadın milise dikmişti. Yaratık et yığını haline gelmiş kurbanını bıraktı ve kanatlarını çırparak havalandı. Judah bir boksör gibi göğsünü kabarttı.

Kimse ateş etmedi. Kesici deri kuş, kanatlarını açıp Judah'nın üzerine doğru dalışa geçerken, herkes izliyordu, Galaggitliler bile bu tuhaf görüntü karşışında dona kalmışlarıdı. Cutter ateş etti ama hedefi bulup bulmadığını anlayamadı.

Judah yerden taş ve toprak aldı. Homurtusu gitgide yükseldi ve kuşun gölgesi onun üzerinde dolanırken bir çığlık halini aldı.

"Bana ha?" Sesi olağanüstüydü. "*Bana* karşı golem mi kullanıyorsun?"

Bir çocuk gibi elindeki yüklenmiş parçacıkları yaratığın yoluna fırlattı. Sersemletici bir enerji patlaması oldu. Golem anında düştü. Uçuş ivmesini kaybetmişti ve gökyüzünden dimdik yere çakıldı.

Judah, düşen metalin, ödünç alınmış o kısa yaşamı biten yaratığın başında durdu. Saniyeler boyunca hiç çıt çıkmadı. Judah hiddetten titriyordu. Tepeyi işaret etti. *"Bana karşı golem mi kullanıyorsun?"*

Makineli silah onlara doğru döndü ama tüfek patlamaları duyuldu ve silahın başındaki adam bir çığlık attı; Drogon'un görünmeyen eli onu ölüme göndermişti. Birdenbire havada mermiler

uçuşmaya başladı; fısıltı üfürücüden, Pomeroy'un alaybozanından, Elsie ve Cutter'ın ve şaşkına dönmüş milislerin silahlarından gelen mermilerdi bunlar.

Judah bu yaylım ateşi içinde yürüdü. Haykırıyordu ancak Cutter artık onun ne dediğini duyamıyordu ve yalnızca onu korumak için koştu. Yeni Crobuzon milisleri, metrelerce ötede, bağırıp çağırıyor ve tepeden aşağı körlemesine ateş ediyorlardı. Judah Low, Galaggi ölülerinden bir yığına ulaştı.

Bedenbüyücüsü elini kadavraların arasına daldırdı ve uludu. Büyük miktarda enerjiyi akıtırken, bir fermantasyon oluştu, içinde bulundukları o an kıvrıldı, kabardı ve içinden bir tuhaflık püskürttü. Derken ceset yığını yeni bir şekil alarak doğruldu, içindeki sinirleri öldükçe seğiren, etten bir golem halinde.

Son ölenlerden oluşan bir mezbahaydı bu, hâlâ kan sızdırıyordu. Kaba taslak bir insan biçiminde yürüyordu: Beş altı beden, şekillerine aldırılmadan bir araya getirilmişti. Golemin bacakları sertleşmeye başlamış cesetlerden oluşuyordu, biri baş aşağı duruyordu, ölü başı ayak halini almıştı, ezilmişti ve yürürken daha da şekilsizleşiyordu; gövdesi, kol ve bacaklardan bir yumak; kolları ölülerden; kafası da yine Galaggi ölülerinden oluşmuştu; hepsinin toplamı, büyük bir hızla tepeye ilerliyor, arkada kendi izini bırakıyordu. Yitirdikleri sevgililerinin ve çocuklarının bu grotesk yaratık halinde canlandığını gören bağ işçilerinin feryatları da ardı sıra onu izliyordu. Arkasında Judah ile hızla ilerliyor, adamın içinden püsküren enerji kıvılcımları gizemli bir kordonla onu bu ucubeye bağlıyordu.

Milisler silah atışlarıyla oldukları yere çivilenmişlerdi ve mezarlık golemi onlara ulaştı. Yaratık tepeyi tırmanırken kabuğu yere saçılmaya başlamıştı ve silahlarını onun üzerine boşaltan Yeni Crobuzon askerleri onu daha da kan içinde bırakıp, daha da alaşağı ettiler. Ancak golem, milisleri yok edip öldürene kadar dayandı. Yumruklarını oluşturan ölü adam ve kadınların darbeleriyle onları ezdi.

Tepe sakinleşip son askerler de düşünce, et golem yere yığıldı. Toprağa değdiğinde yine bir ceset yığınına dönüşmüştü.

Milislerin üzerinde, üniformalarının yırtık pırtık savaşçı modelleri vardı ve üzerleri kaç kişi öldürdüklerini gösteren kulaklar, dişler ve tuhaf sembollerle süslenmişti. Her biri hâlâ maskeliydi.

İki tanesi hâlâ yaşıyordu. Borazanın etkilediği bir tanesi hezeyan halinde, büyülü müziğin yarattığı bir öfke seli içindeydi; diğeri, Pomeroy'un atışıyla ellerinden yaralanmış ve parmaksız et parçalarına bakıp çığlıklar atıyordu.

Drogon cesetlerin arasında dolaştı. Chelonadaki ana güçlerin bu küçük ölüm mangasının peşinden öncü birlikler göndermesi çok sürmezdi.

Judah yorgundu. Yaptığı golem –çok büyük ve çok hızlıydı– enerjisini tüketmişti. Kolaylıkla yok ettiği bu katlanan golemi yapan ölü yüzbaşı-büyücüyü arayıp buldu. Kadının teçhizatını aldı: Piller, kimyasallarla dolu şişeler ve altıgen taşlardı bunlar.

Cutter'la göz göze gelmekten kaçınıyordu. *Utanıyor,* diye düşündü Cutter. *Bu küçük gösterisi yüzünden.* Üzgün bir ruh gibi tepeye çıkışı, ölülere bir tür canlılık aşılaması. Judah olağanüstü güçleri ve becerisi olan bir golemciydi: Robot Savaşı, zenginleri buharlı hizmetkârlarını değiştirmeye zorlayınca, o da becerileriyle zengin olmayı becermişti. Ancak Cutter, ceset-devin ardında yürüdüğü o ana kadar, Judah Low'un gücünü apaçık gösterdiğini, onu böyle kullandığını görmemişti.

Bana karşı golem mi kullanıyorsun? Öfkesi yatışıyordu. Sakinleşmeye çalışıyordu.

Mülteciler onları izliyordu. Chelonadan gelenler vardı, derileri farklı renklerde ve olağanüstü desenli giysileri olan kadın ve erkekler. Ayrıca bir çocuk boyunda, dik dik yürüyen böcekler. Yanar döner gözleriyle bakıyorlardı ve antenleri Cutter'a doğru sallanıyordu. Ölüleri kırılarak açılmıştı ve irin kokusu saçıyordu.

İnsanların arasında, avcıların doğal renklerini giymiş birkaç kişi vardı. Chelonalılardan daha uzun boylu olup derileri de keskin bir gri renkteydi.

"Şarap çobanları," dedi Cutter.

"İki kez mülteci bunlar," diye yanıtladı Elsie. "Milislerden kaçarak kabukkente gelmiş, sonra oradan yine kaçmış olmalılar."

Şarap çobanlarından biri konuşmaya başladı ve hem o, hem yolcular, hem de chelonalı kaçaklar bildikleri dilleri gözden geçirdi, ama ancak birkaç tane aynı kökten gelen sözcük bulabildiler. Mülteciler sıcak ormana doğru giderlerken, çalılılarda toz izleri bıraktılar. Bu arada Drogon keşif yapıyor, Judah oturuyordu. Arkalarından, yaşayan milislerin hıçkırık sesleri geliyordu.

"Yola devam etmemiz lazım," dedi Elsie.

Son chelonalılar, sessiz böcek halkından birkaç kişi ve iki sürgün şarap çobanı ile birlikte yola koyuldular. Ormanın içine doğru yürüdüler. Arkalarında Yeni Crobuzon milisleri kasılıp duruyor ve büyü hastalığının etkisi altında abuk sabuk konuşuyorlardı.

Kötüorman'la hiç ilgisi yoktu buranın. Asmalarla ve sukulentlerle sarılı, koyu renkli yabancı meyvelerin sarktığı tropik ağaçların arasında yürümek zor işti.

Son chelonalılar korku içindeydi ve umutsuzca, kocaman açılmış gözleriyle Judah'ya bakıyorlardı. Onları kurtardığını gördükleri bu gücün yanından ayrılmak istemiyorlardı. Ancak hantal yürüyüşleriyle, Cutter ve arkadaşlarını yavaşlatmaları can sıkıcı olmaya başlamıştı.

Gecikemezlerdi ve bu yüzden mültecileri geride bıraktılar; yağsız ve çelik gibi sert kaslarıyla hızlanmaları zor olmadı. Cutter milislerin onları izleyeceğini ve bıraktıkları kişiler bulunacak olursa, adamların işlerinin bitik olduğunu biliyordu. Suçluluk duyamayacak kadar yorgundu.

Hiç konuşmayan böcek adamlar kendi orman patikalarını bulup gitti. Sıcak gece bastırdığında, yanlarında yalnızca iki şarap çobanı kalmıştı. Avcıların gayretiyle ilerliyorlardı. Sonunda, yolda bıraktıkları yorgun chelonalılardan epey uzakta, yolcular durdular. Tuhaf bir topluluktular ve onlar yemeklerini yerken şarap çobanları ve Cutter'ın adamları birbirini süzüyor, konuşmadan ve dostça, diğer grubu gözden geçiriyorlardı.

İlk iki gün arkalarından silah sesleri duydular. Günler sonra, hiçbir şey duymasalar bile izlendiklerinden emindiler ve hızlı yürümeyüp izlerini kapatmaya çalıştılar.

Şarap çobanları yanlarındaydı. Adları Behellua ve Susullil'di. Çoğu zaman hüzünleniyor, yarı törensel bir biçimde inliyor, yitirdikleri şarap canavarlarının yasını tutuyorlardı. Akşamları ateşin yanında, uzun uzun tekdüze bir sesle konuşuyorlar, yol arkadaşlarının onları anlamıyor olması umurlarında olmuyordu. Judah yalnızca birkaç sözcüğü çevirebiliyordu.

"Yağmurla ilgili bir şey," diyordu, "ya da gök gürültüsü belki, bir de... Bir yılan ve ay ve ekmek var."

Elsie'de içki vardı: Şarap çobanları sarhoş oldu. Dans ederek bir öykü anlattılar. Bir an, karmaşık bir çift vuruş sergilediler ve yeni suratlarıyla izleyicilerine baktılar –kabile büyüsü onları gülünç canavarlar haline getirmiş, dişlerinin uçları dışarı fırlamıştı. Suratlarını gülünç şekillere soktular ve kulaklarını çekerek yarasa kanatlarına benzettiler, sihirleri sürdüğü sürece.

Şarap çobanları onlara nereye gittiklerini sordu. Judah karışık bir dille ve pandomim yaparak arkadaşlarının, bir söylencenin, kaybolmuş bir şeyin, korumak zorunda oldukları ve bir gün onları koruyacak olan bir şeyin, Demir Konsey'in peşinde olduklarını söyledi. Şarap çobanları bakakalmıştı. Cutter onların neden kaldığını anlamıyordu. Akşamları onlar ve yolcular birbirlerine kendi dillerinden bir şeyler öğretiyordu. Cutter dikkatle Susullil'i izliyordu ve onun da kendisine baktığını fark etti.

Her sabah ılık bir yağmur yağıyordu, sanki tropik orman onlarla birlikte terliyordu. Dev sarmaşıkları ve çalıları kesiyor, sivrisinekleri ve kan emici kelebekleri kovalıyorlardı. Geceleri bitkin bir halde, kir ve kan içinde torbalarını fırlatıp yere yığılıyorlardı. Pomeroy ve Elsie sigara içiyor, bunları sülükleri kaçırmak için kullanıyorlardı.

Rakımları gitgide yükseliyordu ve orman değişiyordu, hava serinlemeye ve arazi dağlık bir hal almaya başladı. Ağaç tepeleri alçalıyordu. İbisler ve güneş kuşları onları izliyordu. Şarap çobanları üç tane yengeç pişirdi. Zehirli dilini bir kırbaç gibi

Behellua'ya vuran bir karıncayiyen neredeyse onu öldürüyordu. Nadir olarak, içlerinden biri çok yorulduğunda, Drogon, Pomeroy dışında hepsinin iznini alıyor ve onlara fısıldayarak, *yürüyün*, diyordu, buna uymak zorundaydılar.

"Judah, nereye gittiğimizi biliyor musun?"

Judah, Cutter'a başını sallayarak yanıt verdi, Drogon'la konuştu, yine başını salladı ancak Cutter adamın yüzünde endişe sezmişti. Pusulasını ve nemlenen haritaları kontrol etti.

Cutter birdenbire, büyük bir yorgunluk duydu, sanki Yeni Crobuzon bir zincirle ona bağlıydı ve nereye giderse gitsin onu da ardı sıra sürüklüyordu. Sanki gördüğü her yeni yere, daha önce bulunduğu yerden bir şeyler bulaşıyordu.

Pomeroy ve Elsie yeniden sevişmeye başladılar. Judah yalnız uyuyordu. Cutter onları dinlerken Behellua ve Susullil'in de onlara kulak kabarttıklarını gördü ve sonra şaşkınlık içinde, ikisinin sessizce şarap ülkesi dilinde konuşmalarını ve kalkıp oturarak, hiç kimseye aldırmadan aynı tempoda, masturbasyon yapmalarını izledi. Onun baktığını görünce durakladılar ve Susullil, sanki şarap ikram ediyormuş gibi eliyle onu da buyur edince, Cutter aceleyle gözlerini kapattı.

Sabah olduğunda Behellua gitmişti. Susullil açıklamaya çalıştı.

"Ağaç kente gitmiş," dedi Judah uzun bir çabanın ardından. "Bir kasaba var. Milisler tarafından yurtlarından edilenlerin gittiği bir yer. Bütün köylerden sağ kalanlar, chelona, bozkır göçerleri. Ormanda yasak bir kasaba. İstediğin her şeyi söyleyen bir ilah bulduklarını yer. Diyor ki... Behellua onlara... Bizden söz etmeye gitmiş."

Senden, diye düşündü Cutter. *Senin yaptığından. Milislere yaptığından. Bir öykünün kahramanı olacaksın. Buralarda bile.*

"Peki o niye kalmış?" dedi Elsie.

"Judah'nın yaptığı ona ilham vermiş, değil mi?" dedi Cutter sessizce. "Hepimize ilham veriyor." Konuşmasında iğneleyici bir ifade yoktu.

Cutter, Susullil'in hemen arkasındaydı. Gece bastırdığında bir açıklığa gelmişlerdi ve eğer Susullil onu yana itmeseydi, Cutter bir ölüm ağacının göstergesi olan yosunlu kemiklerin kenarı-

na basacaktı. Ağacın sarkan filizleri tüylü ve dikenliydi. Hangi hayvanların kemiklerinden olduğunu söylemesi zordu ama bunun yakın zamanda olduğunu görebiliyordu, henüz likenle kaplanmamışlardı.

Bir adam –ormanın içlerinden buraya düşmüş biri– ağacın alt dallarında oturuyordu. Bedeni ve kafası, ağacın dalları arasında kaybolmuştu. Bacaklarını sarkıtmış, bunları savurup tekmeler atıyor, onu sindiren ağacın dikkatini dağıtmaya çalışıyordu. Susullil ağacın yakınına yürüdü ve Cutter bir çığlık attı.

Ölüm ağacının, yeşilliklerin rastgele dalgalanmasına benzer bir kıpırdanmayla açılan dokunaç dalları aşağı uzandı. Şarap çobanı dalın kıskacının altına daldı ve orağına dokundu. Bir takla atarak bu anemonun gölgesinden çıktı. Ormandan gelen adam ağaca yakalanmıştı ve bacakları titriyordu.

"Ayy, *çok iğrenç*," dedi Elsie. Susullil'in elinde ağaçtan kestiği meyve vardı. Küçük ve kararmaya başlamış, derisi pütürlü bir şey. Kabaca bir insan kafasının şeklindeydi. Susullil, ağaçtaki bütün av meyvelerinin arasından, bir insana ait olanı koparmıştı.

Bir kültürel farklılık daha, diye düşünüyordu Cutter, akşam hepsi ateşin etrafında oturmuş, Susullil'in aldığı şeyi yiyişini izlerken. Pomeroy ve Elsie, hatta sessiz Judah bile iğrenme sesleri çıkarıyordu. Köpek boku yemekten farklı değildi bu. Susullil'in yutkunmasını ve uzanıp ölü adamın aklının kalıntılarını düşleyişini görmek Cutter'ın midesini bulandırmıştı. Susullil, dönüp gözlerini kapamadan önce dikkatle ona baktı.

Pomeroy ve Elsie de yattıktan sonra, Judah ve Cutter biraz daha sohbet etti. Sonunda, uzandığında, Cutter, Judah'nın her şeyi anladığını gösteren bakışını yakaladı, yapacağı şeyi Judah'nın bildiğinden emindi. O bildik duygu karmaşasını hissetti yine.

Kendi dışındaki herkes düzenli soluklar alana kadar bekledi; ay ışığı kamplarını aydınlatıyordu. Susullil'e dokunup uyandırarak onu tutkuyla öptüğünde, şarap çobanının dilindeki ölü adamın tadını hâlâ hissedebiliyordu.

12

Derken kalın ve saçak saçak ağaçların arasından gün ışığı göründü. Elsie ve Pomeroy, Susullil'in bitişiğinde yatan Cutter'ı gördü. Konuşmadan, Cutter'la göz göze gelmeden toplandılar.

Eğer Susullil utançlarının farkındaysa bile, ne bunu belli eden bir şey yaptı ne de Cutter'a herhangi bir yakınlık gösterdi, gece bitip gitmişti. Cutter, gece kendisine ve Susullil'e yastık görevi yapan battaniyeyi katlarken, Judah yanına geldi, yüzünde yavaş ve kutsayıcı bir gülümseme vardı. Bir takdis.

Cutter'ın içinde bir ateş yanar gibi oldu. Yutkundu. Eşyalarını toplamayı bıraktı. Adama doğru iyice eğildi ve sadece bedenbüyücüsünün duyabileceği bir sesle konuştu. "Senin lanet olasıca kutsamana ihtiyacım yok, asla da olmayacak."

Yeni Crobuzon'da erkekleri eve atıp, Judah'la dışarıda buluştuğu zamanlara benziyordu. Selvi Yolu'nda, Şalom Meydanı Pazarı'nda. Judah bir keresinde, bir Yasakgün sabahı erkenden, Cutter'ın evine gelmiş ve kapıyı Cutter'ın yanında uyanan siyah saçlı bir oğlan açmıştı. Cutter genç adamı içeri itip dışarı çıkarak arkasındaki kapıyı kapattığı halde, Judah, Cutter'ın yatak arkadaşlarını her gördüğünde yaptığı gibi sakin bir memnuniyetle, onaylayarak gülümsemişti.

Cutter kendine arkadaş aramaya gittiği zamanlarda, sık sık arkasına bakıp Judah'ın orada olup olmadığını kontrol eder olmuştu.

Cutter sanatçı, müzisyen, ya da yazar, başına buyruk bir eleştirmen olmayı hayal ediyordu, yaşamı skandallarla dolu bir Salacus Bahçeleri adamı, ama o bir esnaftı. Müşterileri bilimci

olan bir Brock Bataklığı esnafı. Brock Bataklığı tuhaf ve sakin bir yerdi; heyecan verici olayları sanatçı dolu güney kıyısındakilere benzemiyordu.

Brock Bataklığı'nda, kaçak büyüler olmaması gereken yerlere kapılar koyabiliyordu. Büyülü plazma içindeki şeyler kaçıp sokakları ölümcül bir hale getirebiliyor, rakip düşünürlerin birbirlerine vampir iyonlar fırlattığı tartışmalar kanlı bitebiliyordu. Brock Bataklığı'nın bir tarihi ve özel bir çekiciliği vardı ancak burada Cutter'ın kendine erkek bulabileceği yerler yoktu. Güneydeki barlarda, Brock Bataklığı'ndan tanıdığı yüzlerle karşılaştığında, iki taraf da birbirini tanımazlıktan geliyordu.

Cutter kombinezon giymiş, makyajlı jigololardan, Salacus Bahçeleri gecelerinde çiçekler takınan estet eşcinsellerden hoşlanmıyordu. Suratını asarak Sangwine'ın kanalları boyunca yürüyor, travestilerin yanından konuşmadan geçiyordu. Bayağı genelevlere gitmek, bir erkek kıçı kiralamak gibi şeyler yapmıyordu. Artık yapmıyordu. Ancak çok nadir olarak tersanelerin yanındaki mekânlara, buradaki gemicilerin yalnızca denizdeyken değil, bunu tercih ettikleri için erkek aradıkları yerlere gittiği olmuştu.

Onun yerine, arada bir, çok nadir olarak, kalabalıkları geçip yaşlı adamların yeni gelenleri aç gözlerle izlediği, gruplar halindeki bazı erkeklerin gürültülü kahkahalar attığı ve bazılarının tek başlarına oturup kimseye bakmadığı, ortalıktaki kadınların erkek, jigolo ya da bir zamanlar erkek olan ve bu arada kalmış durumları bazılarınca küçük günahlar olarak düşünülen Tekraryapımlar olduğu, girişleri gizli izbelere, daracık odalara, daracık barlara, bol miktarda sigara dumanının içine daldığı da olabiliyordu.

Cutter dikkatliydi. Seçtikleri asla çok yakışıklı olmuyordu: Onların, bir tuzak kurarak, yaklaşan herkesle İğrenç Günahı işleme görevi üstlenen milisler olup olmadığını ya da dışarıda bekleyen birliklerinin keyfî bir dayak ve tecavüzün tadını çıkarmaya kalkışıp kalkışmayacaklarını kim bilebilirdi.

Ne utanç duyuyor, ne de zevk alıyor, yalnızca bekliyordu, buradan nefret ederek ve bu yüzden kendini bir taşralı gibi hissederek ve içeriye onun gibi birisi girene kadar.

Cutter, Judah'yla tanışalı on iki yıl olmuştu. Yirmi dört yaşında, çoğu zaman asabi biriydi. Judah ondan on beş yaş daha büyüktü. Onu hemen sevmişti.

Birbirlerine hemen hemen hiç dokunmadılar. Cutter, yılda ancak birkaç kez Judah Low ile birlikte olmuştu ve her defasında da kendi ısrarı sonucu, ama yalvarmıyordu. Daha çok ilk günlerdeydi, sonra Judah'yı ikna etmek gitgide zorlaşmıştı. Cutter, Judah'da hissettiği şeyin arzulu olmaktan çok, düşünceli davranmak olduğunu görüyordu ve buna karşı söyleyecek söz bulamıyordu. Her birlikte olduklarında, güçlü bir şekilde Judah'daki hoşgörüyü hissedebiliyordu. Bundan nefret ediyordu.

Judah'nın kadınlara gittiğini de biliyor, erkeklerle birlikte olduğunu da tahmin edebiliyordu ama düşündüğü ya da duyduğu kadarıyla, bunları da ikisinin ilişkisinden ne daha az, ne de daha fazla coşkuyla ve sıklıkla yaşıyordu. *Seni bağırtacağım,* diye düşünüyordu Cutter birlikte terlerlerken. Şiddetin sınırında bir tutkuyla saldırıyordu. *Bunu hissettireceğim sana.* Kin duyarak değil, iyilik yapmanın ötesine geçen bir umutsuzlukla.

Judah onu eğitmiş, işine para yatırmış, Cutter'ı Topluluk'la tanıştırmıştı. Cutter aralarındaki seksin yalnızca soylu bir dostluk edimi, dinle alakasız ve aynı zamanda kutsal bir cömertlik, Judah'nın ona bahşettiği bir armağandan başka bir şey olmadığını anladığında bunu bitirmeye çalıştı ancak uzak kalmayı beceremedi. Yaşı büyüdükçe gençliğindeki yakınmalar da geride kaldı ancak içindeki öfke yok olmadı. Birazını, Topluluk parlamentoya yöneltti. Birazı, ona hissettiği ateşli sevginin yanı sıra, hep Judah Low'la beslenecekti.

"Cutter, haver," demişti bir kez Pomeroy. "Kötü anlamda demek istemiyorum, sorduğum için kusura bakma ama... Sen nonoş musun?" Pomeroy argo sözcüğü çekinerek söyledi. Kötü bir söz değildi ve neredeyse kibarca söylemişti, çocukça bir ifadeydi. Cutter onu düzeltmek istemişti *–Hayır, ben bir tokmakçıyım Pomeroy–* ama bu çok acımasız olacak, kafasını karıştıracaktı.

Bütün arkadaşları uzun zamandır bunu biliyor ve Cutter'ı yargılamamaya özen gösteriyordu, iki kez sözü edilmişti o kadar, çünkü iyi isyancılar hastalıklı bir toplumun doğurduğu kurbanları suçlamazdı. Cutter durumunu dile getirmediği gibi özür dileyip saklamaya da kalkmıyordu.

Judah'nın onunla yattığını biliyorlardı ama onu kızdırmasına rağmen, yaşlı adamdan pek çekindikleri yoktu, hatta birbirlerinin giysileriyle toplantıya geldikleri o gün bile.

"Bu *Judah*,"

Öfke nasıl öfkeyse, ya da yemek pişirmek nasıl yemek pişirmekse, Judah'yla seks de o kadardı. Eylemleri asla oldukları şey değildi, hep başka bir düzene ait gibiydi. Cutter bir geydi ama Judah, Judah Low'du.

Elsie ve Pomeroy, şimdi Cutter'dan utanıyorlardı. Yolculuk bu tür uyumsuzluklara izin vermiyordu ama: Kısa süre sonra, kaygan yahut sabit yamaçlardan inerlerken yine onun elini tutup çekecekler, ya da o onları çekecekti.

Beraberliklerinin Susullil üzerinde pek etkisi olmamıştı. Ne pişman olmuş görünüyor, ne de olayı yineleyecek bir yaklaşım gösteriyordu. Cutter bu durumla alay edecek kadar hoşgürülü davrandı. Üç gece sonra, yine Susillil'in yanına sokuldu. Beceriksiz bir birleşme oldu. Cutter partnerinin tercihlerini öğrenmek zorundaydı. Susullil öpüşmeyi seviyordu ve bunu bir yeni yetmenin hevesiyle yapıyordu. Ama diğer taraftan yalnızca ellerini kullanıyordu. Cutter'ın ısrarla dilini aşağılara kaydırmasına tepki gösterdi. Cutter ona kıçını sunduğunda ve sonunda onun ne istediğini anladığında, buna gerçekten çok güldü, uyuyormuş numarası yapan diğerlerini de uyandırdı.

Tuhaf bitkileri artık kanıksamışlardı. Yarı tırmanarak, yarı orada büyüyerek, ağır ağır ağaç kabuklarını saran uzuvlu mantarlar. Pomeroy'un "Cehennem Maymunları" dediği, karmakarışık görünüşlü maymunsular, birleşmiş çekirdeklerden değişen sayılarda çıkan ve karşılıklı olarak akıl almaz bir hızla uzayan şebek uzuvları.

"Nerede olduğumuzu biliyorsunuz, değil mi?" dedi Cutter, Judah ve Drogon'a.

Ormanın yoğunluğu azalıyordu. Yağmur yağmaya devam ediyordu ve hava biraz daha serinlemişti. Havada buhardan çok pus vardı. "*Hâlâ patikadayız*," dedi Drogon. "*Nereye gittiğimizi biliyor musun*? diye geçirdi aklından Cutter.

Yaklaşan bir ses duyduklarında hepsi silahına asıldı; ama bağırtılar geldi, saklanan birileri değildi bunlar ve Susullil heyecanla yanıt verdi ve hızlandı. Diğerleri de ona yetiştiğinde, o Behellua ile el sıkışıyordu, adamın arkasında ise başlarıyla çekinerek selam veren, orman kamuflajı yapmış, iki sünepe kılıklı adam duruyordu.

Geri dönen adam yolculara gülümsedi. Şarap çobanları konuşmaya başladı.

Sonunda Susullil dönerek, dikkatli bir tavırla Judah ile konuşmaya başladı ama hepsi bir parça anlıyordu artık. "Orman kasabasından geliyor," dedi Judah. "Yardım istiyorlar. Bir şey onların peşlerindeymiş... Yok edecekmiş onları. Behellua onlara bizden söz etmiş, onlar için yaptıklarımızdan. Bizim gücümüzün olduğunu sanıyorlar. Bir şey teklif ediyorlar. Eğer onlara yardım edecek olursak..." Yeniden kulak verdi.

"Eğer onlara yardım edersek, onların tanrıları da bize yardım edecekmiş. Bize gereksinim duyduğumuz şeyi verecekmiş. Diyorlar ki, tanrıları bize Demir Konsey'e giden yolu gösterecekmiş."

Saklıkent, bir açıklıktaki kulübelerden oluşuyordu. Cutter daha ağaçlı bir metropol canlandırmıştı gözünde, ağaç dalları arasında geçitlerin olduğu ve çocukların yapraklardan görünmeyen bir gökyüzünden sarkan asmalardan kaydığı.

Kasabanın kenarlarında hendekler açılmaya çalışılmıştı. Orman renkli giysiler içindeki Saklıkentliler dikkatle yolcuları izliyordu. Köyün çoğu katran ya da beyaz renkte gütaperkayla boyanan çadırlarla doluydu. Aralarda, birkaç eğri büğrü tahta kulübe, nemli ateşler ve bir de çöplük göze çarpıyordu. Sakinlerinin çoğu

insandı ama çocuk boyunda bir sürü böcek de çamur patikaların üzerinde koşuşturup duruyordu.

Şehrin köşelerinde kendi mahallerini yapıyorlardı. Bunlar kitin bahçıvanlarıydı. Milyonlarca böceği, örümcek ve eklembacaklıyı güdüyor, bunları, sonunda bir sürü toplu iğne büyüklüğünde karınca, ayak boyunda kırkayak ve sayısız türde sürünen yaban arısına dönüştürene kadar besliyorlardı. Anlaşılmaz yöntemlerle sürülerini duvarlara dönüştürüyor, bunları yavaşça birbirine bastırıyor, birleştiriyor ve düzeltiyor, hâlâ yaşayan, birbirine kaynamış kitinli şeyleri sıkıştırarak bir tür sıva haline getiriyorlardı. Yaşayan sıvalarıyla kendilerine bungalovlar, inler yapıyor, onu dikkatle besliyor, böylece sıvayı oluşturan minik yaşamlar ölmüyor ama kıvranıp duruyor, iç içe geçmiş, birbirine kaynamış halleriyle bir mimari, yaşayan evlerden bir getto oluşturuyorlardı.

İnsan Saklıkentliler, Galaggicenin değişik biçimlerini konuşuyordu ve araya Tesh dilini de sokuşturarak melez bir dil oluşturmuşlardı. Şefleri haydut gibi bir adamdı: Tedirgin olduğunu görebiliyordu Cutter, çünkü adam tarihin bir cilvesiyle yönetici olduğunun farkındaydı.

Kendilerini kurtaracak durumda olan mültecilerin burayla zaman harcamayacağını düşündü Cutter. Saklıkent umutsuzların toplantı yeriydi. Çaresizliklerine şaşmamak gerekiyordu. Bazı canavarlar için etten başka bir şey olmamalarında da şaşıracak bir şey yoktu.

Anlaşılmaz konuşmalar, üstünkörü kibarlık gösterileri arasında yolcular ite kaka, kazıklardan yapılmış bir kulesi, yarılmış tahtadan kaba saba bir minaresi olan uzun bir kulübeye sokuldular. Burası bir kiliseydi, duvarlarına semboller kazınıp boyanmıştı. Üzerinde ayna parçaları ve papirüs olan masalar vardı. Bir de ince yün bir cüppe. Şef onları bırakıp çıktı.

Birkaç saniye sessizce beklediler. "Ne halt etmeye buradayız?" diye sordu Cutter.

Yankılar oldu; orada olmaması gereken gölgeler kımıldadı. Cutter, Elsie'nin titrediğini gördü. Sırt sırta vererek bir daire oluşturdular.

"Bir şey var," diye fısıldadı Elsie. "Burada bir şey var..."

"Ben buradayım." Kısık ve homurtulu bir sesti konuşan. Kaçar gibi hızlıca geri çekildiler. Beklediler.

"Nesin sen?" diye sordu Judah.

"Ben buradayım." Aksanlı bir konuşması vardı ve sesi, sözcükler sanki boğazında pıhtılaşıyormuş gibi yapışkandı.

Anlayamadıkları bir kıpırdanma oldu. "Sizi buraya benim kutsamam için getirdiler, sanırım. Bir dakika. Evet, evet. Öyle oldu. Ayrıca, size ne yapacağınızı söylemem için. Buraya onlar için avlanmaya geldiniz."

Drogon masayı işaret etti. Yün cüppe yok olmuştu.

"Bizim dilimizi konuşuyorsun," dedi Cutter.

"Küçük bir tanrıyım, ama neticede tanrıyım. Sizler şampiyonsunuz. Yani öylesiniz. Kendinizi *şampiyon* olarak düşündünüz mü?" Ses duvarlardan sızıyor gibiydi, bir sürü yerden geliyordu sanki.

"Akıllarından geçen bu, evet," dedi Pomeroy. "Bunun ne sakıncası var?" Yavaşça bir daire çizdi; Tanrı'nın huzurunda hırçın ve kâfir bir adam. Drogon yavaş yavaş başını çeviriyordu, dudakları oynamaktaydı.

"Hiç," dedi ses. "Bir sakıncası yok. Yalnızca... Çabalarınız boşuna, gerçekten de. Sen, hmm, senin küçük bir kızın var, Tarmouth denilen bir yerde, bir fahişeden doğma. Gitmelisin. Bu şehir lanetli. Onları bundan kurtarın, başlarına başka bir şey musallat olacaktır."

Pomeroy'un ağzı oynuyordu. Elsie'nin gözü onun üzerindeydi. Yüzünde hiçbir kıpırtı olmadı.

"Peki sen niye buradasın?" diye sordu Cutter.

"Çünkü burası onlara kendim için inşa ettirdiğim kasabam. Beni istiyorlar. Hmm, sen, Topluluğundan emin değilsin, öyle değil mi, esnaf?"

Cutter donup kalmıştı. Diğerleri dönüp ona baktı. Drogon başını öne çıkardı. Tükürür gibi bir hareket yaptı. Bedensiz ses derin bir soluk aldı. Bir karmaşa oldu, bir şey düştü ve bir kusma sesi geldi, her şey derinden sallandı ve derken titreyerek, masanın

arkasından kukuletalı birisi çıktı. Suratı zayıf ve sapsarı, çizgileri derin ve kafası tıraşlı, ağzından kusmuk damlayan, dehşetle bakan birisi.

Kadın ya da erkek, her kimse, buz üzerindeymiş gibi titreyerek dakikalarca bekledi, sonra öğürmeye başladı ve odanın karşısındaki bir direğe koşup arkasına geçti ve gözden kayboldu. Cutter arkasından gitti, Pomeroy ise diğer taraftan; ama ikisi de hiçbir şey bulamayıp geri döndüler. O şey kaybolmuştu.

Ses geri geldi, kızgın ve korkmuştu.

"Bunu bana *sakın bir daha* yapma," dedi. Drogon gizlice Cutter'ın kulağına bir şeyler söylüyordu.

"*Onu buldum. Nerede olduğunu tahmin ettim ve ona fısıldadım. Emrettim. 'Bizi okuma,' dedim. 'Kendini göster,' dedim ona.*

"Bekle fısıltı üfüren," dedi Cutter. "Tanrıymış, ha?" dedi odaya dönüp. "Adın ne senin? Nasıl bizim dilimizi konuşabiliyorsun? Neyin *nesisin*?"

Saniyeler süren bir sessizlik oldu. Cutter o şeyin, büyülü bir zar oluşturarak kaçıp kaçınadığını merak etti. Ses geri geldiğinde yenilgiyi kabullenmiş gibiydi ama Cutter bu seste bir rahatlama olduğundan da emindi.

"Ragamollca konuşabiliyorum çünkü kitaplarınızdaki gizli şeyleri anlamak için onu okumayı öğrendim. Buradayım çünkü... Buradaki herkes gibi, kaçtım. Ben de mülteciyim.

"Milisleriniz Tesh'den uzak duruyor ama Catoblepas Ovası'nın yakınlarına kadar geldiler. Kasabalarımıza ve karakollarımıza saldırdılar. Tesh manastırlarına. Ben bir keşişim. Kayıp Şeyler Anı'nın keşişi. Saklı Şeyler Anı'nın.

Milisler Tesh'in burnunun ucuna kadar gelmiş, yakıp yıkıyordu. Şehir kapılarını kapatmış, hendeklerini doldurmuştu. Manastır geride, çalılıklardaydı. Güvende olması gerekiyordu.

Bir Yeni Crobuzonlu Tekraryapım katiller birliğinin gelmekte olduğunu fark eden keşişler Tesh'in yardım göndereceğini ummuşlardı. Kimsenin gelmediğini, terk edildiklerini fark et-

meleri günler sürdü. Korku içinde rastgele planlar yaptılar. Çok Katmanlı Ufku kutsal sayan, kendilerini onun değişik An'larına adamış keşişlerin bulunduğu bir tapınaktı onlarınki. Her bir An bir takım oluşturuyordu.

Bazıları savaştı; bazıları kutsal ölümün peşinden gitti. Cadmer, Hesap Anı keşişleri, kazanamayacaklarını biliyordu ve çalılıklarda kurşunları bekledi. Sihirli Şarap Anı, Zaori keşişleri, bir milis askeri onlara dokunmadan çok önce, içkiyle düşsel ölümü tattı. Ama Güvercin Anı keşişleri, kuşlarını milislerin tekerleklerinde ölerek, makineleri bozmaya gönderdi; Kurutma Anı, milis kanını küle çevirdi; Unutulmuş Kar ve Hafıza Anları, Pharru ve Tekke Shesim bir araya gelerek buz fırtınaları yarattı.

Ama milis büyücüleri uzmandı, köle askerler insafsızdı ve sonunda manastır dayanamadı. Düştüğünde, yalnızca Kayıp Şeyler Anı, Tekke Vogu keşişleri kaçabilmişti.

Acemileri* öldürülmüştü ama keşişlerin duaları onları saklamıştı. Saldırganlar, onları kaybetmişti. Sürünerek, tapınaklarının alevler içindeki kalıntılarından ve Tesh'den, onlara kapılarını kapatan, ölmelerine çoktan göz yummuş olan Sürünen Sıvı Şehri'nden uzaklaştılar. Boş araziye çıkmışlardı.

Keşiş onlara her şeyi anlattı. Cutter, onun bunu hevesle yaptığını görebiliyordu. "Biz saklıyız. Saklı şeyleri biliriz. Bilgileri bize verilir. Kayıp şeyleri buluruz. Ben hızlı yolculuk yaparım: Gizli geçitlerden, kaybolmuş yollardan geçerim. Buraya geldiğimde, onlara burayı yaptırdım. Tanrı olmak kolay burada. Kim gelirse gelsin, küçük bir sır, gizli bir şey söylüyorum, bana inanıyorlar."

"Adın ne senin keşiş?" diye sordu Cutter.

"Qurabin. Tekke Vogu'nun sekizinci halka kırmız keşişi."

"Bu erkek adı mı?" Gülüşmeler oldu.

"Bizim adlarımızda ayrım yok. Erkek olup olmadığımı mı soruyorsun?" Ses birdenbire çok yakınlaştı. "Bilmiyorum."

---

* *Neophyte (İng.)*: Bir dine yeni mensup olmuş kimse anlamında. *-Ed.*

Tekke Vogu'daki her keşiş An'ın içine kabul ediliyordu ama bu bir değiş tokuştu. Saklı şeyleri ve kaybolanları nasıl bulacaklarını öğreniyorlardı. Ancak Vogu'nun kutsallığı verilmiyor, satılıyordu. An'a koruma bedeli olarak ödenen ise, kaybedilen bir şey, keşişten alınarak Vogu'ya verilen bir şeydi.

"Adlarını bilmeyen keşişler tanıyorum. Adları saklı olan. Gözlerini yitirmiş olan. Evlerini, ya da ailelerini. Ben Vagu'ya kendimi adadığımda cinsiyetim saklı hale geldi. Çocukluğumu anımsıyorum ama kız mı oğlan mı olduğumu anımsamıyorum. Çişimi yaptığımda bakıyorum ama benden saklı. Cinsiyetim kayıp." Qurabin hiçbir hınç duymadan anlatıyordu bunları.

"Demek şu saldıran şeyi haklamamızı istiyorsun?" dedi Cutter.

"Ben değil," dedi Qurabin. "*Onlar* sizi istedi, şampiyonları istedi. Bu mezbeleyi korumanın hiç anlamı yok."

Gruptakiler birbirine baktı.

"Tanrı olarak, pek koruyucu sayılmazsın, ne dersin?" dedi Elsie.

"Öyle olduğumu kim söyledi? Benim etrafıma bu aptal kasabayı kuranlar onlar ve benden habire bir şeyler *istiyorlar.* Bunu ben *istemedim* ki. Benim koruyucum neredeydi? Tesh'in bana yaptığını yaparım ben de. Bırakırın yansın burası."

"Daha önce böyle söylemiyordun ama," dedi Cutter ama Judah lafını kesti.

"Nasıl böyle konuşursun?"

Öne çıktı ve sanki Qurabin'in orada saklandığını biliyormuş gibi uyduruk mihraba baktı. "Nasıl böyle konuşursun?" Sesi yükseldi. "Buraya geliyor, burayı ellerinden geldiğince yaşanır hale getiriyor, Tesh'e yakın yaşadıkları için onları öldürecek olanlardan kaçıyorlar, bir şey kurmaya çalışıyor ve tek bir yanlış yapıyorlar: Tanrı aramak ve onu sende bulmak.

"Bize yardım sözü verdiler, bir rehber sözü verdiler. Söyle bakalım. O şey her neyse bulup onlara yardım edeceğiz. Sen de *bizim* aradığımız şeyi bulacaksın."

Ormanın nemi uyduruk kilisede şıpır şıpır damlıyordu.

"Nerede olduğunu söyle bize. Umursamadığına hiç inanmıyorum. Umursuyorsun. Bize söylemek istiyorsun. Onlara göz kulak olmak istiyorsun. Bunu da biliyorsun. Söyle o zaman. Biz sizin teklifinizi aldık. Bu şeyi öldürmek için bize ihtiyaçları var, sen de bize söz verdiğiniz şeyi vereceksin."

"*Sizin* için Vogu'nun evinden hiçbir şey alamam..."

"İlkel halkını etkilemek için, Tanrı'nın evinden bölük pörçük şeyler çalıp dururken, bize *dindarlık* taslama. Canavarın nerede olduğunu söyle, biz de gidip halledelim, sonra da bize Demir Konsey'in nerede olduğunu söyle.

"İhanet etmiyorum," dedi Qurabin. "Satın alıyorum. Öğrendiğim her şey için, bir şey kaybediyorum. Bu da acı veriyor. Vogu bedava vermiyor. Adamının orospusunu ve kızını ortaya çıkardım, *canım yanıyor* ve bir şey kaybediyorum. An tarafından kaybedilip saklanıyor. Sizin önünüzde çırılçıplağım. *Demir Konsey*'i ortaya çıkarmak? Bunun bana *maliyeti olacak*."

Sessizlik oldu ve yeniden damlaların sesi duyuldu.

"Canavar," dedi Judah. "Nerede o?" Uzun bir süre kimse konuşmadı.

"Bekleyin," dedi ses ve yine öfkesinin gerisinde bir rahatlama oldu. *Tanrı olmaktan bıkmış*, diye düşündü Cutter. Titreyen ve olağanüstü görünen Judah'ya baktı. Qurabin ne yapacağını bilemez haldeydi. Eli ayağı bağlıydı sanki. Dürüst Judah'nın karşısında, yeni bir hevesle, bir şey yapmak istiyordu.

"Deneyeceğim," dedi ses ve öğürdü. Qurabin yeniden konuştuğunda, sesi, acı çeken, acıya alışkın birinin sesiydi.

"Kahrolası ateş. Kahrolası. Açığa çıktı. Canavar."

"Ne kaybettin peki?" dedi Cutter.

"Birinin adını." Önemli birinin adı, dediğini duydu Cutter.

13

Nemli alana geldiklerinde şafak söküyordu. Çamur ve tehlikeli patikalar ve yapraklarını dökmüş bembeyaz ağaçlar. Bataklığın üzeri buharla kaplıydı. Ağaçların hışırtısı yok denecek kadar azdı.

Yeni Crobuzon kaçakları, Susullil ve Behellua, az sayıda yürekli Saklıkentli adam. Qurabin onlarla birlikte ama saklıydı.

Cutter bir ses duymak istiyordu. Şarkı söylemek ya da gülmek istiyordu. Etrafındaki manzaranın onu umursadığı yoktu ve bu, canını sıkıyordu. Kendini bir varlık olarak düşünmeye çalıştı ve yalnızca ondan geriye kalan Yeni Crobuzon izlerini düşündü. Daha önce bulunduğu yer, şimdi olduğu yeri gölgeliyordu

Judah önde gidiyordu. Yanında kocaman bir golem yürüyordu. İki buçuk metre boyunda, tahtadan ve Saklıkentte buldukları bıçaklardan yapılmıştı. Judah menteşeli eklemlerle onu bir araya getirmiş, üzerine kaba saba bir döner kafa kondurmuştu. Bir odun yığınına dokunarak da bir şey oluşturabilirdi ancak yalnızca büyüyle ayakta duran bu şey onu çabucak tüketecek ya da hemen işe yaramaz hale gelecekti.

Judah yine balmumu silindirleri dinlemeye başlamıştı. *Hiç seni tanımıyormuşum gibi gelmiyor ama senin de aileden olduğunu söylüyorlar,* diyordu ses. *O öldü, Uzman öldü.* Cutter Judah'ın bu eski mesajı duyunca nasıl üzüldüğünü görüyordu ve Uzman'ın onun için ne anlam taşıdığını merak etti.

"Neden golemci olduğumu biliyor musun, Cutter? Robot Savaşı'ndan çok yıllar önceydi bu. Ben başladığımda bu işte para yoktu. Çekici olan golemciliğin gizemiydi. Ses golemi diye bir şey

olduğunu biliyor muydun? Zor ama yapılabilir. Hiç gölge golemi görmedin, değil mi? Bu tür bir golem..." Tahta şeyi işaret etti. "Bu aslında tesadüfi bir sonuç, benim için. Bu bir şey değil aslında."

Belki. Ama yine de, yaptıkları şey güçlü ve yararlıydı. Başını çevirince solgun güneş ucuz boncuktan yapılı gözlerine vurdu. Parmakları paslı bıçaklardan yapılmıştı.

"Canavar yakında," dedi Qurabin'in sesi. Sesinde acı vardı: Bilgiyi bir şeyle değişmişti.

Cutter ayak baş parmağıyla, soluk renkte bir yumruyu dürttü ve dehşet içinde küfretti. Hayvan kalıntısıydı bu. İğrenç bir koku saçarak olduğu yerden koptu. Cutter tökezledi ve Pomeroy döndü, o bağırırken, Elsie de bir şeyler söyledi.

"Buraya!" dedi Elsie yine. Bir cesetin başında duruyordu. Cutter çürümenin parıltısını gördü. Göğsün çoğu gitmişti.

"Aman Tanrım," dedi Cutter. "Yaratığın mutfağındayız!"

"Çabuk gelin!" dedi Judah. "Çabuk, buraya!" Bataklığın kenarında durmuş, sülüklerle kaplı genç bir adama uzanmıştı. Oğlan iğrenç denilecek zayıflıktaydı. Başını kaldırıp bakmadı, gözlerini kemirdiği grileşmekte olan ete dikmişti.

Cutter bir çığlık attı. Bir deri bir kemik kalmış, otlarla ve odun parçalarıyla gizlenmiş bir adam görmüştü. Adam ağzında bir şey çiğniyordu. Yanında bir orman tapiri duruyor ve onun da çeneleri oynuyordu.

"Judah," dedi Cutter. "Judah, geri dön," ve Judah döndü. Suyun içinde her tarafta bedenler vardı, hareketsiz ama çiğnemeye devam eden. Erkekler ve kadınlar, titrek bir köpek. Her birinin ağzının kenarına bir madde bulaşmıştı ve bir asma dalına sıra sıra dizilmiş gibiydiler.

Sudan çıkan gazlar birbirine karıştı. Cutter koyulaşmış bir çamur tabakasının yükseldiğini düşündü. Çıkan şeyde bir seğirme oldu. Taş ya da delik olduğunu düşündüğü şeyler gözlerdi. Çivi gibi oturmuş siyah gözler. Yükseliyordu.

Asma sandıkları şey, o yaratığın emicilerle kaplı uzuvlarıydı. Her cılız bedenden –boyunlarının arkasından bağlanmış her bir yetişkin ya da çocuktan, hayvandan– bir tane uzanıyordu.

Bunların yedikleri ise, sığamsal hareketlerle bu tuhaf bağırsak benzeri tasmalardan geçiyordu. Yemek için akılsız araçlar haline getirilmişlerdi. Kolların merkezinde ise onlar kanalıyla karnını doyuran o tüylü şey duruyordu.

Obez biri kadar cüsseli, korkunç bir ahtapotu andırıyordu. Ağırlığıyla batmıyor, gaz ya da büyü yoluyla suyun üzerinde duruyordu. Cutter, onun altına kıvırdığı, bir yengecinkilere benzeyen kabuklu bacaklar gördü, son derece ince ve birbirine bitişik. Sanki birkaç tane dalın üzerine çıkmış gibi, upuzun duruyordu. Üzerinden damlalar akıyordu. İzliyordu. Dokunaçları titredi ve kemikli pençelerini açtı.

Yaratık, aslında onu nasıl taşıdıkları anlaşılmayan bacakları üzerinde, gülünç bir zarafetle hızlı hızlı yürüdü. Uzantıları seğirdi: Sersem besleyicilerini rahatsız etmeden kıpırdanıyordu.

Saklıkentliler koşmaya başladı, ılık puslu hayaletler ve yaratığın kolları da onları izledi. Yaratık, kuş pençeleriyle ağaçları yakaladı ve üzerinde salyangoz gözlerine benzeyen et parçaları uzamaya başladı. Cutter'a silahı çok küçük göründü. Judah'ya doğru koştu. Yaratığın uzantıları havayı kuşatıyordu. Cutter bir uzantının ucunda küçücük gözler ve esnek bir delik, bir taşemeninkini andıran iç içe geçmiş testere dişler gördü.

Cutter yaratığa ateş etti, isabet ettirdi ve yalnızca küçük bir parça koparmanın dışında bir işe yaramadı, buradan da sütümsü bir kan akmaya başladı. Kolları solucanlar gibi birbirinin üzerine tırmanarak ona uzandı.

"Öldür onu!" diye bir yerlerden Qurabin'in sesi geldi. Başka silahlar da atıldı.

Cutter, Judah'nın, "Bekleyin, bekleyin," dediğini duydu, sonra tahta ve deri ile golem ortaya çıktı. Yaratığın dokunaç örgüsünü kesti, bazılarını tamamen kopardı. Kalanlar golemin bedenini sardı, boynuna asıldı. Yaratığın tel benzeri uzantısı titremeye başladı. Bu birkaç saniye sürdü, bezelerini kastı, tahtaya enzimler fışkırttı. Sonra, sanki ne yapacağını bilemezmiş gibi durdu.

Golem, olabilecek en yalın biçimde saldırıya geçti, bıçakları ve büyük büyü gücünü kullanıyordu. Parçalar fırladı, kan fışkır-

maya başladı ve yaratık sendeledi, ona bağlı diğer yaratıkların hepsi birden yemeyi bıraktı. Pomeroy oraya doğru atıldı, silahının namlusunu yaratığa sapladı. Et, patlamanın sesini engellemişti ama mermiler yaratığın iç organlarını parçaladı.

O zaman bile devrilmedi, yalnızca dikkatli, küçük adımlarla sendeliyordu, ancak golem yine saldırdı. Cutter, Judah'nın hareketini izledi. Bedenbilimci kendi bedenini birazcık oynattı, tahta ve bıçak golemi onun yaptığını tekrarladı. Saldırgan yaratığı azar azar parçalarına ayırdı.

Yaratığın kurbanları ya ölü ya da koma halindeydi. Uzun zamandır, doymak bilmeyen avcıları için, yalnızca bir besin makinesi görevi görmüşlerdi.

Susullil ve Pomeroy yaralanmıştı. Susullil Cutter'a kesiklerini temizlemesi için izin verdi. İki Saklıkentli öldürülmüştü. Bir tanesi, canavarın ininde zoraki açlığa terk edilmiş kadın ve erkeklerin çok yakınına düşmüştü ve binbir çabayla ona ulaşıp dişlerini geçirmişlerdi.

Saklıkentliler organik ganimetler edinmek için yaratığın etini talan ettiler, ağızlarını ve pençelerini topladılar. Cutter'ın midesi bulanmıştı. Keşke bir makinem olsaydı diye düşündü. Gözünün önüne bir helio baskı getirdi: Susullil Judah'nın, o Elsie'nin, o da, tüfeğini omuzlamış Pomeroy'un yanında duruyordu, Cutter ise, en sondaydı, golemin yanında, hepsinin suratında bir avcı gururu.

O gece bir Saklıkent kulübesinde tam bir cümbüş yaşandı. Gezgin-avcı kadın ve erkekler ve chelona sakinleri dans ettiler, kaçak viski içtiler.

Odada küçük böcek-yaratıklar da vardı. Hiç konuşmadılar, diğerlerinin işine engel olmadılar. Gelip sessizce atılan yiyecekleri topladılar, parmakları yavaşça sofra örtüsünün üzerinde dolaştı, antenleri ileri geri oynadı.

Susullil, Behellua ile birlikteydi. Cutter onları izlerken, o gece ikisi arasında, kendisinin ancak seks olarak gördüğü bir yakınlık yaşanacağını düşündü ama *onların* bunun farkında olup olmadığından kuşkuluydu.

Masanın etrafına toplanan herkes bir öykü anlatıyordu. Saklıkentliler için, Qurabin, birdenbire içlerinden biri, dünyevi bir varlık olan bir tanrıydı. Keşiş görünmeden masadakilerin arasında dolaşıyor, onlara çevirmenlik yapıyordu.

Qurabin aracılığıyla, şarap çobanı Susullil, onlara o güne dek gördüğü en iyi House Predicus mahsulünün; en önemli asma domuzunun, meyvesi daha kuru ve daha iyi olan ikinci domuza yer açmak için öldürülüşünün öyküsünü anlattı. Yaşanan ikilemi, erkek domuzun öldürülürken yaşadığı üzüntüyü anlattı. Öykü bittiğinde, Yeni Crobuzonlular da herkesle birlikte alkışladı.

Sıra onlardaydı ve Cutter seçildi. Saklıkentliler sessizce, bir davul ritmiyle şarkı mırıldanıyorlardı ve Cutter konuşurken onun sesi de bu ritmi tutturdu. Biraz bocaladı, başını aşağı yukarı kaldırdı ve –sarhoş ve gösterişli bir tavırla– konuşmaya başladı.

"Bu bir aşk öyküsü," dedi Cutter. "Hiç olmamış olması gereken. Bir gece ve bir sabah sürdü.

"Beş yıl önceydi. Bir adam buldum. Limandaki bir bardaydık. Benimle gelmesini söyledim. O gece çay ve otla kafayı bulduk ve hepimizin yapmak istediği şeyi yaptık, anlıyorsunuz işte, çok güzeldi." Qurabin çevirince şarap çobanlarından gülüşmeler geldi. Elsie ve Pomeroy önlerine bakıyordu. "Sonra uyurken, onu diğer tarafa çevirerek tuvalete gittim ve giysilerini gördüm. Ceketinden küçük bir silah sarkıyordu. Bu kadar güzel bir şey görmemiştim ve beni hiç ilgilendirmese de çekip çıkardım, bir de ufak bir mühür çıktı onunla birlikte.

"Milis! Bir milis askeri. Ne yapsam, bilmiyorum. Ne görevi yapıyor acaba? Uyuşturucu mu kovalıyor? Ahlak polisliği mi yapıyor? Her iki durumda da eline düştüm. Adamı vurmayı bile düşünüyorum ama bu olmaz. Belki de erkenden kaçabilirim, belki de hapse giderken, ona yalvarırım, falan filan, diye geçiriyorum aklımdan. Sonunda yapabileceğim bir şey olmadığını anlıyorum. Yatağa geri dönüyorum. Bu arada onu uyandırıyorum ve bir daha yapıyoruz." Yine kıkırdaşmalar oldu. "Derken sabah erkenden *bir daha* yapıyoruz." *Sarhoşum*, diye düşündü Cutter. Umurunda bile değildi.

"Bekliyorum artık, ya ona yalvaracağım ya da rüşvet vereceğim, zira ne sevdiğini biliyorum, öyle değil mi? Kalkıyorum ve dışarıya çıkıp koşmaya başlıyorum, belki de hiç durmam. Gemilere giderim, adımı değiştiririm, hapse giremem, Tekraryapım olamam. Derken önce bir fırının, sonra da bir manavın yanından geçiyorum, her şeyden vazgeçemem. Pat diye ortadan kaybolamam. Kaçmak yerine, biraz alışveriş yapıyorum. Sonra geri dönüyorum.

"Onu uyandırıyorum. Birlikte kahvaltı yapıyoruz, Brock Bataklığı'ndaki dükkânımda... Sonra o gidiyor. Kocaman bir hoşça kal öpücüğü verip gidiyor. Bir daha da görmüyorum. Merak içinde kalıyorum. Belki de hiçbir şey yapmayacaktı ama benim görüşüm, o gece onun için yaptıklarımdan, ona hazırladığım o harika kahvaltıdan –ızgara balık, baharatlı haşhaş ve kremalı meyve ve sanki evliymişiz gibi ortada bir çiçek– sonra, sanırım, o sabah, birkaç dakikalığına bana gerçekten âşık oldu. Evet, doğru söylüyorum. Ben de ona âşık oldum. Beni öpüp hoşça kal derken, onu hiç kimseyi sevmediğim kadar sevdim. Çünkü eminim, eminim, benim bildiğimi biliyordu. Bu onun bana hediyesiydi, o veda, o hoşça kal. Kahvaltının da benim ona hediyem olduğu gibi. Daha önce ve o zamandan beri kimseyi böyle sevmedim, bir adam dışında."

Bitirdiği anlaşıldığında şarap çobanları bağrıştı ve dinleyicilerin arasından bazı alkış sesleri geldi. Elsie ve Pomeroy biraz alkışladı, ama Pomeroy ona bakmıyordu. Koca adamın avuçlarını birbirine vuruşunu izleyen Cutter, içinde ona karşı uyanan bir yakınlık hissetti. *Tanrılar korusun*, diye düşündü ve tam bunun üzerine de, Elsie ona bakıp gülümsedi.

Sonra Judah'yı gördü. Golemcinin suratındaki gülümseme farklıydı, bu gülüşte hiçbir çaba, aralarında hiçbir bağ yoktu, bir idolün gülümsemesi gibiydi ve Cutter yaşlı adama karşı duyduğu tutkuyla yanıyordu.

Cutter'ın tanrılarla işi yoktu. Yeni Crobuzon'un tanrılar tapınağında birazcık, genellikle sapkın nedenlerle yakınlık duyduğu

birkaç tanrı vardı: Örneğin, gariplikleri beceriksiz bir soytarılıktan çok, ustaca planlanmış yıkıcılığa benzeyen Crawfoot. *Sen bir asisin, değil mi*? diye düşünmüştü hep, bu arada rahipler de, Crawfoot yortusunda bu kandırmaca tanrıya sabırlı bir bağlılık numarası sergiliyorlardı. Ama Cutter ibadet etmiyordu. Sunduğu dualar da durumu kurtarmak adına yapılan, küçümseyici şeylerdi. Ama Qurabin'in dualarının gücünü görebiliyordu.

Keşiş, onun için bir bedeli olsa da, saklı ve kayıp şeyleri bulabiliyordu. Ama, Cutter, Qurabin'in sesinde, artık o gücün gururunu duyamıyordu. Bazı şeylerin yerinden oynadığını hissedebiliyordu. *Keşiş vazgeçiyor*, diye geçirdi aklından.

"Galaggi'de, ona... *Sobrech ya da sobrechin lulsur* diyorlar. Bir sözcük oyunu." Keşiş bilgileri açığa çıkardıkça, Qurabin'in sesi de gelip gidiyordu. "*Sobresh* 'iğrenç' demek ve *sobr'chi* de 'kaptan'. Benim dilimde onun adı yok. Tesh'de... Biz sizler kadar sınıflandırma yapmıyoruz." Cutter, Tesh'in adı geçtiğinde, Qurabin'in sesinde oluşan öfkeyi ve tiksintiyi hissediyordu.

Ertesi gün, kalktıklarında, Qurabin gelip onlara yalnız yolculuk yapmayacaklarını söylediğinde şaşırmadı. Keşiş onlara Demir Konsey'in nerede olduğunu söylemeyecek, ama yerini gösterecekti.

Dinlenmek istiyor, diye düşünüyordu Cutter. *Ayrıca, yalnız kalmak istiyor. Bizimle. Cesaretini topluyor. Keşiş gitgide daha çok şeyi açığa çıkaracak, bedeli ne olursa olsun. Ne önemi var? Kimin için yaşayacak ki? Kime sadık kalacak*?

Yağmur yağdı ama farklı bir yağmurdu bu. Güneşin ışınları, her bir damlanın içinde tıpkı amberin içindeki böcekler gibi donmuştu, bu yüzden yağmur değil de ışık yağıyor gibiydi. Saklıkentliler ellerini sallayarak bunları uğurladılar.

Susullil, Cutter'a gülümsedi ve başını salladı. "Birbirimizi hiç anlamadık, değil mi, delikanlı?" Cutter bunu alaycı bir dille söyledi. Qurabin'in sesi, tuhaf hermafrodit ötüşü, hoşça kal diye bağırdı. Hiç kimse tanrıları gidiyor diye çok üzülmüş görünmüyordu.

Cutter, Qurabin'in onlara ne dediğini hiç anlamamıştı. *"Siz kendi kendinize yetersiniz, tanrılara gereksiniminiz yok,"* demiş olabileceğini düşündü. Ya da, *"Benim anıma saygılı olun yoksa gelip sizi öfkemle kör ederim"*, ya da *"Ben hiçbir zaman tanrı olmadım, sizin gibi bir herifim, aptal bir din yüzünden kafam karıştı."*

Yolcular kuzeybatıya ve kuzeye doğru gittler. Bir gün, sonra bir gün daha, yavaş yavaş serinleyen ormanda. Arazi yükselmeye, gökyüzü alçalmaya başladı.

Ağaçlar seyrekleşti. Su birikintilerinin yanına incecik ayılar ve kedi büyüklüğünde, testere dişli yaban arıları gelip su içiyordu. Cutter bir şeyler gördüğünü sandı; izlendiklerini düşündü.

Keşişin görünmeyen kafilesi eşliğinde, çok farklı yürüyorlardı. Bunu ilk fark eden Drogon oldu. *"Çok hızlı yol alıyoruz,"* dedi Cutter'a. Aşağıyı gösterdi, çok eski, Y şeklinde bir ağacın etrafındaki her şeyi ittiği yeri. *"Bunu gözden kaçırma,"* diye fısıldadı.

Cutter ayaklarına bakmaya çalıştı ancak kafası karıştı; sanki patika gerilmiş, toprak belli belirsiz değişmişti. Beş altı yüz metre kadar ileride, bir nehrin kıyısında o ağacı gördü; Qurabin'in yüksek sesle konuştuğunu duydu ve dikenli bir çalının altına çömeldi. Sonra çıkıp iki adım attı ve Drogon'un fısıltısıyla durdu: *"Ben size söylemiştim."*

Su arkalarındaydı. Cutter otların arasından onu görebiliyordu ve ağaç oradaydı, simsiyah kabuklu, dalları açılmış ve yalvaran kollar gibi göğe doğru yükselmişti. Ağaç aynı zamanda arkasındaydı da.

Yer değiştirme olmamıştı. Yalnızca yürümüştü. Yol arkadaşları, Judah dışında, afallamış görünüyordu. "Sana neye mâl oluyor?" diye Qurabin'e sordu golemci. "Bu yolları bulmak?"

"Bunlar gizli yollar, kestirmeler, kayıp patikalar," dedi, keşiş. "Bazen An onları izlememe ses çıkarmıyor. Bazen." Keşişin sesi yorgun geliyordu. "Sizi götüreceğimi söyledim."

Neden bu kadar hızlı? diye düşünüyordu Cutter. *Böyle gitmek zorunda değilsin. Bütün bu gizler sana neye mal oluyor?*

Yürüyor da olsalar, hızlandılar ve eşyalarını saçarak, aynı hızda ilerlediler. Keşişin esrarengiz patikaları onları artan bir hızla götürüyordu. Ağaçların ortasındaki kaya sütunlarını geçtiler ve onların arkasındaki çorak ovaya çıktılar. Ormandaki ağaçlar seyrelmişti ve çok yaşlı görünüyorlardı; sanki eski ve incelmiş bir örtüyü çiğniyor gibiydiler.

"*Buradan...* Sanırım," diyordu Qurabin ve mesafeleri hızla katederken, pusula iğneleri sapıtmış gibi sağa sola oynuyordu. Atlardan daha hızlı gidiyorlardı.

Qurabin'in çabalarında, Cutter'ın anladığına göre, inanç yoktu. Qurabin, bilgileri, An'ın kayıp ve gizli şeyler ülkesinden zorla çıkarıyordu. Günden güne eriyordu.

"Yok olmak istiyorsun." Cutter fısıldayarak konuştu onunla. Keşiş yerinden yurdundan olmuştu, bir kaçaktı, geçmişinden ve yurdundan aforoz edilmişti. *Yok olmak istiyorsun. Ortaya çıkardığın her kayıp yol ile, bir şey yitiriyorsun, senden gizlenen bir şey. Artık yeter, dedin. Sonunda böyle yapmaya karar verdin. Bir anlamı olmasına karar verdin.* Yolculukları Qurabin'in uzatmalı intiharıydı.

"Keşişin ne yaptığını biliyorsun," dedi Judah'ya. "Bizi gittiğimiz yere ulaştırmadan önce, tamamen kaybolup gizlenmesin de."

"Yaklaştık,"dedi Judah. Bunu derken gülümsedi ve bu sevinçli yüze bakan Cutter da ona gülümsemekten kendini alamadı.

Arazi uzun otlarla kaplıydı. Alçak eğimli araziler buzul çökelleri, gölcükler ve tarlalarla kesintiye uğruyordu. Haftalardır yoldaydılar. Meskit ağaçları ve harabeler gördüler. Yabani ekinler rüzgârda, deniz dalgaları gibi salınıyordu. Keşiş gitgide zayıflıyor, daha saklı hale geliyordu ama onları suyun, hayvan sürülerinin, ağaçlara sarılmış, piton boyundaki kırkayakların yanından geçirmeyi başardı.

Bir gün, arkalarından polen ve toz kaldırarak, otların arasından sığlıklardaki balinalar gibi geçen şeyler gördüler. Borinatch; uzunadımlılar, toynaklı ova göçebeleri. Bir aile klanı, gençler önde, kraliçe arkada. Uzunadımlılar bir insandan çok daha uzun

boyluydu. Yalpalayan adımlarla dört nala gidiyor, bacakları kıvrılmıyor, tam tersine koltuk değnekleri gibi savruluyordu.

Dişi domuzlardan biri yabanıl bir suratla ve dostça bakıp bunları gördü, yanlarından şimşek hızıyla geçerken el salladı. Borinatchların el hareketleri tuhaftı. Uzuvları bir görünüp bir kayboluyor gibiydi.

Yolcuların bedenleri çok gelişmişti, usta nişancılardı. Pomeroy'un kesikleri kapanmıştı ve pırıl pırıl, koyu renkli yara izleriyle dolaşıyordu. Elsie, asi saçlarını bir bandana ile tutturmuştu. Adamların sakalları uzamış, bunlar deri bağcıklarla toplanmıştı: Farklı olan yalnızca Drogon'du, her gün traş oluyordu. Azalan mermilerini idareli kullanıyor, sert mızraklar taşıyorlardı. Cutter'a göre, serüvencilere, kıtanın paralı çapulcularına benziyorlardı.

Değiliz ama. Bu yolculuklarımızın bir amacı var.

"Sinn'e iyice yaklaşmış olmalıyız, öyle değil mi?" dedi. "Yoksa geldik mi? Kafam karıştı." Parmaklarıyla haftaları hesaplamaya çalıştılar.

Bir gece Judah topraktan dört küçük şekil yaptı ve arkadaşları el çırparak tempo turarken, hokus pokus yaparak bunları dans ettirdi. Dansın sonunda reverans yaptırdı; sonra bunlar, yine toprağa döndüler.

Judah konuşmaya başladı: "Hepinize çok minnettar olduğumu söylemek istiyorum. Bunu bilmenizi, isterim." İçtikleri suyu şerefe kaldırdılar. "Size söylemek istediğim... Çok uzun zamandır yoldayız, ne için yolda olduğumuz da belli gibi. Ama durum öyle değil.

"Sizlerin Demir Konsey'e inanıp inanmadığınızı bile bilmiyorum." Gülümsedi. "Sanırım inanıyorsunuz. Ama belki de bazılarınız için konu artık bu değil. Sanırım sen kerhanede geçirdiğin zaman yüzünden buradasın, Elsie?" dedi ve onunla göz göze gelen kadın bunu başıyla onayladı. "Senin neden burada olduğunu biliyorum," dedi Cutter'a.

"Senin de, belki, Drogon... Senin gibi bir avare... Söylenceler ve umutlar senin ekmeğin, değil mi? Bunları takas ederek yaşı-

yorsun; atlı serserilerin yaşam biçimi bu. Burada olma nedenin, Demir Konsey'in de Marzipan Sarayı gibi bir yer olduğunu düşünmen mi? Bir cennet mi arıyorsun?"

"Burada *olmamın* nedeni bu değil, Judah Low," dedi Pomeroy. Judah gülümsedi. "Benim için dünyalara değersin, senin için hayatımı verebilirim ama *şimdi* değil. Yeni Crobuzon'da olanları düşününce. Çok şey risk altında. Konsey'in peşine düşenler yüzünden buradayım. Ayrıca senin onu durdurabileceğini düşündüğümden. Bu yüzden buradayım işte."

Judah başını sallladı ve içini çekti. "Söylemek istediğim de bu. Hepimizden daha önemli. Demir Konsey..." Uzun bir süre sessiz kaldı. "Dayanıklı, çünkü öyle olmak zorunda kaldı. Ama o Konsey. Demir Konsey. Yeni Crobuzon'un yetkilileri –nasıl bilmiyorum ama– onu bulmuşlar. Benim haber kaynağım, eski bir arkadaşım, bana söylememek için bir sürü nedeni olsa da, tanrıya şükür, bundan söz etti. Onu bulmuşlar, bu kadar zaman sonra. Çok uzun bir süre geçmişti, vatandaşların çoğu artık onun var olduğundan emin değildi ve binlercesi daha onun yok olduğunu düşünüyordu.

"Haverim... Dostlarım... Biz Demir Konsey'i kurtaracağız."

Ertesi gün Qurabin, An ile uzun bir konuşma yaptı. Bulunamayan keşiş ağladı, yalvardı, umutsuz sesler çıkardı.

Cutter sonunda konuştu. "Keşiş," dedi. "Keşiş, ne oldu? Orada mısın? Gittin mi?"

"Artık gizli değil," dedi Qurabin, iyice hafiflemiş bir sesle. "Onu nerede bulacağımızı biliyorum. Ama bu bilgi bana... kendi dilime mâl oldu."

Qurabin'e yalnızca Ragamollca kalmıştı, yolcuların kaba, çocuksu dili.

"Annemi anımsıyorum," dedi Qurabin sessizce. "Bana neler fısıldadığını anımsıyorum. Ama ne anlama geldiklerini bilmiyorum." Sesinde bir dehşet ifadesi yoktu, yalnızca donuk bir kabulleniş vardı. "Bir şey kayboldu, diğeri bulundu. Nereye gidileceğini biliyorum."

Esrarengiz yollardan geçtiler. Gökyüzünün rengi sürekli bir değişim halindeydi.

Bir Zincirgünü, ova aşağıda kaldı ve bir süredir tırmanmakta olduklarını anladılar; arazi yukarı kıvrılmıştı ve çitlenbik çalılarıyla kaplı bir tepede yürüyorlardı. Önlerinde kırmızı killi bir havza, vadi olamayacak kadar geniş bir açıyla karaya yayılan bir kanyon, kıtanın silkinerek ikiye ayrıldığı bir yer vardı. Uzun bir yüzgecin ardından havaya siyah duman yükseliyordu.

Judah yamacın kıyısında durdu ve yakılan otlardan gelmeyen bu duman bulutlarına bakarak uludu. Katıksız, yabanıl bir sevinç haykırışıydı bu, sanki zaman içinde bir yolculuk yapmıştı, sanki hiçbir insan, hiçbir akıllı yaratık böylesine mutlak bir duyguya kapılamazdı. Judah uluyordu.

Yavaşlamadı. Hızla aşağıya iniyordu ve arkadaşlarını beklemeden bozkırdaki hafif ayak izleri boyunca koştu. Cutter ona yetişti ama konuşmaya çalışmadı. Şurup yoğunluğundaki ışık sıradağların üzerine vuruyordu.

Birisi onlara seslendi ve yankılar kulaklarında çınladı. Bir soruydu bu, hızla değişen bir sürü dilde. Derken kendi dilleri. Ragamollca, neredeyse evlerinden iki bin kilometre uzakta. Cutter soluk soluğaydı. Üç kişi saklandıkları yerden ortalığa çıktı.

"Olduğun yerde kal, olduğun yerde kal," diye bağırdı bir tanesi. "Ragamollca konuşuyor musun?"

Cutter onlara silahı olmadığını gösterdi. Anlaşılmaz bir sevinçle kafasını salladı. Genç olan adam melez bir aksanla, şehrin güneyinin, Dog Fenn'in, Yeni Crobuzon'un arka sokaklarının bildik homurtusunun yanı sıra fark edilen bir başka aksanla konuşuyordu.

Judah bu üç kişiye doğru koşuyordu: Bir kadın, bir adam ve yamru yumru bir kaktüs. Güneş tam arkalarında batıyor, onları gölgede bırakıyordu ve Cutter onları ancak kesilmiş kâğıt şekiller biçiminde görebiliyordu. Onlara doğru, kollarını kaldırmış koşan Judah'yı, onu sarıp sarmalayan akşam güneşi içinde görmüş olmalıydılar, ışık içinde yüzen, ona karşı gözlerini kısmış, kehribar rengi bir görüntü.

"Evet, evet, evet, Ragamollca konuşuyoruz!" diye seslendi. "Evet, sizlerdeniz. Kız kardeşlerim! Kız kardeşlerim!" Yine o çığlığı attı ve bunun bir tehdit olmadığı, bir yakınlık ve rahatlama coşkusunun ifadesi olduğu o kadar belliydi ki insan muhafızlar yaklaşıp kollarını açarak onu bir misafir gibi karşıladılar. "*Bacılar!*" dedi. "Döndüm, *yuvamdayım*, benim. *Demir Konsey çok yaşa*! Tanrılar ve, ve, ve, ve Uzman adına..." Bunun üzerine harekete geçtiler. Judah hepsini birer birer kucakladı ve sonra döndü, gözleri yaşlı ve Cutter'ın o güne kadar görmediği bir gülümsemeyle.

"Buradayız," dedi Judah. "Yaşa, var ol. Buradayız artık."

ANIMSAMA

EBEDÎ TREN

Su ve su yosunlarının kökleri attığı her adımı zorlaştırıyor. Yıllar öncesi, Judah Low genç ve bataklıklar ülkesinde.

— Yine, diyor. Hepsi bu. *Lütfen* sözcüğü kullanılmıyor ve buna gerek de yok. Bu dilin yapısında nezaket fazlasıyla var. Kaba olmak için epey çaba göstermek ve düzensiz çekimler yapmak gerekiyor.

— Yine, diyor ve bataklıkmızrağı çocuk ona yaptığı şeyi gösteriyor. Kaşları eğiliyor, bu onların gülümsemesi ve elini açtığında, parmaklarının arasında çamur ve nilüferlerden yapılmış oyuncak bir bataklıkmızrağı duruyor. Çocuk bunu mırıldanarak şekillendiriyor, sözsüz ve titrek bir ezgi okuyarak hareket ettiriyor. Yaptığı figür yalnızca tek bir hareket yapıyor, çöp bacaklarını kıvırıp açıyor. Bozulana kadar yapıp duruyor bunu.

Etrafı dallı budaklı ağaçlarla, eğrelti yapraklarının sardığı gizli geçitlerle ve rastgele kanallarla çevrili geniş bir alanın kenarında duruyorlar. Dallar geçitleri gizliyor, bitki örtüsü kalın ve ağır, bataklığın suyuna o kadar doymuş ki, yapış yapış görünüyor, sanki dallardan damlayan ağdalı bir sıvı, yaprakların şeklini alarak koyulaşıyor.

Bataklık, yeryüzünün bütün şekillerini taklit ediyor. Ovalara açılıyor, orman da olabilir. Çamurun sertleşerek balçık-dağlar oluşturduğu yerler var. Köklerin altından giden tüneller suyun altına açılıyor, mağara girişleri ve labirentler oluşmuş. Bembeyaz ağaçların pis suyun içinden fırladığı ölü yerler de var. Sivrisinek ve karasinek sürüleri Judah'ya saldırıyor ve onu çok kötü kanatıyorlar.

Judah için bataklığın havası bunaltıcı değil. Bir zar halinde sanki. Orada yaşadığı aylar içinde, bu zarın onu sarıp sarmalayışına alıştı. İltihaplanan yaralarına ve ishaline karşın bataklığı

seviyor. Sulandırılmış süt gibi seyrelmiş bulutların arasından alçalmakta olan güneşe bakıyor. Kendini yeşermiş, küflenmiş ve haşlamlılar tarafından istila edilmiş hissediyor, onlara ev sahipliği yapıyor, bir yer ve bir yaşam veriyor sanki.

Çocuk elini türünün zarafetiyle daldırıyor. Parmakları küçük avucundan dışarı bir yıldız gibi açılıyor. Aynı şekilde yumruk halini alıyor: İnce uçlu parmakları kapanan bir çiçeğin yaprakları gibi birleşiyor, tek bir nokta halinde. Tırnaklar birbirine geçiyor, eli bir mızrak halini alıyor.

Bataklıkmızrağı dört ayak üzerinde yürüyerek Judah'dan uzaklaşıyor. Kaslı bir boyun üzerinde duran başını çeviriyor ve hiç konuşmadan ona gelip gelmeyeceğini soruyor, Judah onu izliyor, bataklıkmızrağı, adamın beceriksizce, suyu şapırdatarak yürüyüşünü görünce ona karşı sanki yeni doğan biriymişçesine müsamaha gösteriyor.

Çocuk yürürken uzuvları suyu birer bıçak gibi deliyor. Judah Low yürürken bataklığı da sürüklüyor gibi görünüyor ve arkasında geniş izler bırakıyor. Erkek, dişi ve yavru bataklıkmızraklarının bunu yapmasına izin vermeleri büyük şans, çünkü her an olmadık şeylerin ilgisini çekebilir. Siyah kaymanlar ve boa yılanları, yaralı birinin çırpınışlarına benzeyen yürüyüşünü duyabilir.

Bataklıkmızrağı topluluğunun ona müsamaha gösterip onu hoş karşılamasının nedeni, iki gençlerini bir orman saldırganından kurtarmış olması. Hayvan ona saldırmıştı aslında, hâlâ böyle düşünüyordu, ama tıslayarak ve balçıkla parlayan bedeniyle ortaya çıktığında, dikkati, korkudan donakalan ve kendini gizlemesini sağlayan bezleri, onları ağaç gövdeleri halinde gösterecek bir büyü salgılasa da, çok yakınlarında olan canavarı kandıramayan bu sessiz iki çocuğa dönmüştü.

Ancak Judah bağırarak yanında taşıdığı tencere ve sopayı birbirine vurmaya başlamış, gölcüğün loş sakinliğinde korkutucu derecede yabancı olan bir ses çıkarmıştı. Yaratığı korkutamayabilirdi –bir deniz aslanı, bir jaguar ve semender karışımı, yüzgeçleri kafatasını parçalayabilecek, dev gibi bir yaratık– ama onu şaşırttı. Canavar su yosunlarının altına daldı.

O zamandan beri, hayatlarını kurtardığı ikili evlerine koşup bu öyküyü gerçekliğini daha da vurgulamak adına hemencecik oluşturdukları bir melodiyle anlattıklarından beri, Judah'ı kabullenmişlerdi.

Bataklıkmızrakları pek konuşmuyorlar. Günlerce suskun kalabiliyorlar.

Topluluklarının bir adı yok. Küçük barınakları sazların ve suyun içinden çıkıyor ve geçitlerle birbirine bağlanıyor, aralarına hamaklar geriliyor, diğer odaları ıslak topraktaki çıkurlara gömülü. Hava, Judah'nın yumruğu büyüklüğündeki böceklerle kaynıyor, aptal kediler gibi mırıldanıyorlar. Bataklıkmızrakları bunları şişe geçirip yiyorlar.

Bataklıkmızraklarının yağlı tüylerden oluşan kabuklarına damlalar halinde bataklık balçığı yapışmış. Su kuşları gibi hareket ediyorlar. Kuşlara ve sıska kedilere benziyorlar, hareketsiz, neredeyse hatları olmayan yüzleri var.

Erkekleri, renkleri kırmızı olanlardansa, ilahiler söylüyorlar; ama esmer olanlardansa, araç gereç ve sazdan evler yapıyorlar, mangrov çiftliklerine bakıyorlar. Dişiler avlanıyor, bacaklarını sırayla, son derece yavaş kaldırarak yapıyorlar bunu ve açılmış pençeleri ortaya çıkarken bacaklar tamamen kuruyor ve yıldız şeklindeki parmaklar birleşerek, kendi yansımasının üzerinde bir kama şeklinde beklerken, suyun üzerine tek bir damla dahi düşmüyor. Besili bir balık ya da kurbağa gelene kadar hiçbir şey kımıldamıyor ve sonra, el bir bıçak gibi suya dalıyor ve hemen geri çıkıyor, parmaklar açılıyor, avı bataklıkmızrağının bileğine geçmiş, kanları akan bir av bileziği.

Evlerin aralarında, bataklıkmızrağı gençleri çamur golemlerle oynuyor, Yeni Crobuzon çocuklarının misket ve seksek oynaması gibi. Judah notlar alıyor, helio baskılarını çekiyor. Ötesoy bilimcisi değil. Neyin önemli olduğuna nasıl karar vereceğini bilmiyor. Bütün bu tılsımları –bataklıkmızraklarının kamuflaj yeteneğini, golemlerini, ot tedavilerini, anları ayırabilmelerini– incelemek istiyor.

Hiçbirinin adını, adları varsa bile, bilmiyor ama birkaç tanesini belli belirsiz fiziksel özelliklerine göre isimlendiriyor: Kırmızı-gözler, Moruk ve At. Judah, Moruk dediğine, çamur şekilleri soruyor. Oyuncaklar, diyor karşısındaki, ya da oyunlar: Böyle bir şey. — Demek artık yapmıyorsun? diye soruyor Judah, bataklıkmızrağı kahkahasını bastırmaya çalışıyor ve utanç içinde yukarı bakıyor. Judah yaptığı gaflar karşısında kızarıp bozarmıyor artık. Anlayabildiği kadarıyla, bu bir gelenek sorunu, yetenek değil: Yetişkin bir bataklıkmızrağının küçük şekiller yapması, bir Yeni Crobuzonlu yetişkinin bebek lazımlığı istemesi kadar yakışıksız olurdu.

Judah dişilere katılıyor. Gün ışığında sırlanmış gibi görünüyorlar. Avuçlar dolusu, Judah'ın açılmış ellerinden daha büyük su örümcekleri yakalıyorlar. Onların ipeğini kulanıyor, köklerin ve batmış dalların arasını dokuyarak küçük akıntıları balık tuzakları haline getiriyorlar.

Judah tuhaf bir şey görüyor. Esnek bir kas balığı kendini ikiye katlıyor, mavi pulları göz alıcı. Derken Judah'nın kulağına bir şarkı geliyor, iki ya da üç sesli, soluk soluğa bir ritim, karmaşık bir ölçüyle, bir sürü kadından gelen *buh buh buh buh* sesleri ve kas balığı kıpırdamadan duruyor. Katlandığı aynı durumda, kıpırtısız, suyun içinde donmuş gibi ve bir avcı mızrağı sivri eliyle onu şişliyor ve tam o anda, o ve arkadaşları şarkıya ara veriyor ve kas balığı yeniden titriyor ama çok geç. Judah günler sonra, bunu bir kez daha görüyor, neredeyse sessiz bir koro, avlarını bir an hareketsiz bırakan kısık bir mırıltı.

Daha derin kanallardan tatlı su yunusları geçiyor. Çirkin, özdeş genlere sahipmiş gibi görünen yaratıklar. Dev bir timsahın homurtusu onları ürkütüyor. Bataklıkmızrağı gençleri Judah'ya çamur-şekil yapmayı öğretmeye çalışıyorlar. Onun da kendileri gibi bir çocuk olduğuna karar veriyorlar. Judah'nın yaptıkları son derece kaba ve onlara iç çektiriyor, bataklıkmızraklarının gülüşü bu.

Onlar kendi heykelciklerine şarkı söylerken neşeyle onları taklit etmeye çalışıyor, yaptığı işin bir soytartılık olduğunu bili-

yor ve büyük bir özenle, Şallaballo, diyor —Kallam kallay kazah! Tabii hiçbir şey olmuyor, tabii bataklıkmızrağı çocukları kendi çamurlarını yürütürken, onun yaptığı kıvrımlar birbirine geçiyor ve modelleri çöküyor.

Yazın sonunda bataklık havası giderek inceliyor. Silah sesleri geliyor. Uzaktan gelen silah patlamalarıyla, bütün bataklıkmızrakları oldukları yerde kalarak kendilerini gizliyorlar ve birkaç saniye boyunca Judah birden etrafını sarıveren korulukta yapayalnız kalıyor. Sessizlik olunca, bataklıksakinleri yine kendi görünümlerini alıyor. Her biri dönüp Judah'ya bakıyor.

Avcılar var, küçük, bataklık memelisi grupları halinde dolaşıyorlar. Bataklığı keşfediyor, örnek topluyorlar.

Judah bunların birinin on metre yakınından geçiyor ama artık oralı ve adam onu ne görüyor, ne de duyuyor, yalnızca silahını kaldırıp, aptal aptal Judah'nın gerisindeki su akıntılarına bakıyor. Diğer bir adam daha uyanık. Doğrudan, Judah'nın göğsüne nişan alıyor.

— Tanrı korusun, diyor. — Neredeyse seni öldürecektim. Adam Judah'nın kılığını ve solgun suratını incelerken yüzünde temkinli bir ifade var. Baş parmağıyla kuzeyi gösteriyor. — Bu taraftalar, dört beş kilometre ötede, gün batımında orada ol, diyor.

Nehir hayvanları sessiz. Ne bir cıvıltı duyuluyor ne de bir kaçışma ve suya dalma sesi. Judah yavaşlıyor. Bu önemli bir an ve oraya geldiği için kendinden başka kimseyi suçlayamasa da, gözlerini kapatıp olanları ve olacakları düşünmek zorunda. Hayır, kesinlikle, o anın bitmesine izin vermeyecek: Ona asılacak, yılışık bir köpek gibi, ta zaman kanayarak uzaklaşana ve Judah geri dönene kadar, daha üzgün.

— Şu an, diyor. Zaman içinde bir piç o. Bir sarsıntı oluyor.

Yeryüzünün bir ucu, bir iskele. Büyük yosunlu bataklığın, düz ve dönümler boyunca tortuyla kaplı, yavaş yavaş akan sıvının kenarında açıklık var. Damlayıp duran ağaçların arasında ortaya çıkan bir patika çadır ve vagonlardan oluşan bir kümeye, ekili toprağın üzerine yosun çatılı kulübelerin dikili olduğu yere gidiyor. Silah sesleri var.

Judah çantasında bir hediye ve bir buket bataklık çiçeği taşıyor. Kirli beyaz gömlekli ve kalın pantolonlu bir grup adam görüyor. Haritaları inceliyor ve gözlerini kısarak tuhaf aletlere bakıyorlar. Mürekkep balığının salgısı gibi yağlı dumanların yayıldığı ateşlerin üzerine konmuş tencerelerde yemekler kaynıyor.

Adamlar yarım ağızla Judah'yı selamlıyorlar. Çamur ve bulamaç bir hayalete benziyor olmalı. Tekraryapım yük hayvanları o yaklaşırken huzursuzca tepiniyor.

Lider ayağa kalkıyor. Yaşlıca bir adam, zayıf ve bir köpek gibi dinç. Judah yalnızca ona bakıyor ve arkasından branda kaplı odaya giriyor.

Brandanın arasından zayıf bir ışık sızıyor. İçerisi basit döşenmiş daracık alana, açılınca yatak olan bir dolap konmuş.

Yaşlı adam solmuş çiçekleri kokluyor. Judah şaşkın -nasıl davranması gerektiğini bilemiyor. Bu yaşlı adama çiçek vermesi gerekli miydi? Ancak adam zarafetle kabulleniyor onları ve hâlâ güzel olan çiçekleri koklayarak onları bir vazoya yerleştiriyor.

Dimdik duruyor. Saçları beyaz ve arkadan bir örgü yapmış. Parlak mavi gözleri var. Judah çantasını karıştırıyor (Muhafızlar irkilip silahlarını kaldırıyorlar) ve bir şekil çıkarıyor.

— Bu size, diyor. — Bataklıkmızraklarından.

Adam onu içten bir memnuniyetle kabul ediyor.

— Bir tanrı, diyor Judah. — Oymacılık ya da resim yapmıyorlar pek. Yalnızca bu basit şeyleri yapabiliyorlar.

İplerle sarılı eski bir ruhdu. Bunu Judah kendisi yapmıştı. Adam sarılı yüze bakıyor.

— Size bir şey sormak istiyorum, diyor Judah. — Sizin bizzat burada olduğunuzu bilmiyordum...

— Her zaman, yeni topraklara ayak bastığımızda, gelirim. Bu kutsal bir iş, evlat.

Judah sanki kendisine çok değerli bir bilgi verilmiş gibi başını sallıyor.

— Bataklıkta birileri var, efendim, diyor. — Onlar için buradayım, aslında.

— Bunu bilmediğimi mi sanıyorsun, evlat? Neden burada olduğunu bilmediğimi mi? Bu yüzden sana burada kutsal bir iş yaptığımızı söylüyorum. Seni acı çekmekten koruyorum.

— Onlar, Shac'ın hayvanlar kitabında anlatıldığı gibi değil, efendim...

— Evlat, *Olası Akıllı*'ya çoğundan daha fazla saygı duyuyorum, senin söylemene gerek yok. Onun, nasıl diyelim, doğru olduğunu düşündüm hep. Sorun bu değil.

— Ama, efendim. Bilmem gereken, bilmek istediğim, nereye gidebileceğinizi... Kesin olarak nasıl biliyorsunuz çünkü o yaratıklar, bataklıkmızrakları var... Onların... Onların... Buraya getirebileceğiniz şeyi nasıl karşılayacağını bilmiyorum...

— Niyetim zarar vermek değil ama tanrılar biliyor ya, artık geri dönmem. Sesinde bir hainlik yoktu ama heyecanı Judah'yı buz gibi yapmaya yetti. — Neyin geldiğini anla, evlat. Senin bataklıkmızrakların için bir planım yok ama onların yolu benimkilerle kesişirse, o zaman evet, benim yolum onları ezecektir.

— Burada gördüklerini anlıyor musun? diyor. — Burada her birimiz, gelen her kişi, her işçi, her memur, her kamp fahişesi, her aşçı ve süvari, her Tekraryapım, her birimiz yeni bir kilisenin misyoneriyiz ve hiçbir şey bizi kutsal görevimizden alıkoyamaz. Niyetim sizlere kabalık yapmak değil. Bana söyleyeceklerinin hepsi bu kadar mı?

Judah büyük bir üzüntüyle bakıyor ona. Konuşmaya çabalıyor.

— Ne kadar sürecek? diyor sonunda. — Planlar ne?

— Sanırım planları biliyorsun, evlat. Yaşlı adam sakindi.

— Ne kadar sürecek? Bunu tepedekilere sormalısın. Sonra da şuradaki bataklık tanrılarına ve ruhlarına, ne kadar kum temizleyebileceklerini sormalısın.

Gülümsüyor. Judah'nın dizine dokunuyor.

— Bana söyleyecek başka bir şey olmadığından emin misin? Senden başka şeyler duyacağımı ummuştum, ama olsa şimdiye kadar söylerdin. Bana verdiğin tanrı için teşekkür ediyorum ve eğer bataklıkmızraklarına gidip onlara en derin saygılarımı ve şükranlarımı iletirsen, sana minnettar kalırım. Onları yakında göreceğimi biliyorsun, değil mi?

Duvarı, orada duran bir haritayı işaret ediyor, Yeni Crobuzon'dan Kötüorman'a, bataklıklara ve oradan Myrshock limanına, kıtanın, batıya doğru, birkaç yüz kilometre içlerine ka-

dar gösteren bir haritayı. Ayrıntılar belirsiz: Bu, tartışmalı alan. Ancak Judah, bataklığın tam ortasında çapraz taramayla belirtilmiş yeri görebiliyordu.

— Karşımda ne gördüğümü biliyorum, diyor yaşlı adam ve sesinde gerçek bir nezaket var. — Hayatım boyunca, yerliler gibi yaşayan çok kişiyle karşılaştım. Sen şimdi ne düşünürsen düşün, ama bu bir özenti. Sana nutuk çekmeyeceğim. Tutup da seni suçlayacak değilim. Sana yalnızca tarihin gelmekte olduğunu söyleyeceğim ve senin yeni kabilen de onun yolundan çekilse iyi olur.

— Kahretsin, diyor Judah. — Burası boş arazi değil ki!

Yaşlı adam şaşırmış görünüyor. — Ellerinde tuttukları, yüzyıllardır o bataklıkta duran şey, her ne ise, -eğer yapabilirse- getirdiğim tarihle karşılaşmaya hazırlansın.

Tekrar bataklık ülkesinin derinliklerine, bataklıkmızraklarının arasına dönen Judah ne söyleyeceğini bilmiyor. Kalın yapraklar arkasında birleşiyor, işe yaramayacağını bildiği bir kapanma.

Çocuklar ona yine golem yapmayı öğretmeye çalışıyor. Daha önce en ufak bir ilgi duymamıştı, kendini hep yeteneksiz bulmuştu. Bir bataklıkmızrağı yaşlısı, o kendini zorlarken yanına geliyor ve Judah'nın göğsüne dokunuyor. Judah gözlerini açıyor, içinde bir şeylerin kıpırtısını hissediyor. O dokunuş, bataklığın havası, yediği çiğ şeyler, nedeni hangisi olursa olsun, kendinde o güne kadar olmayan bir beceri hissediyor ve hayretler içinde çamur modelini çok hafif hareket ettirebildiğini fark ediyor. Bataklıkmızrağı çocukları mırıltılarıyla ona beğenilerini gösteriyorlar.

— Gelenler var, diyor gece olunca. Bataklıkmızrakları kibarca bakıyor. — Gelen adamlar var ve sizin bataklığınızı dolduracaklar. Sulak alanlarınızı bölecek, onları azaltacaklar.

Judah haritayı anımsıyor. Planlı biçimde üçe bölünüşünü. Değişmiş bir arazi, milyonlarca ton yer değiştirmiş moloz ve yok edilen ağaçlar anlamına gelen işaretler.

— Sizin için durmayacaklar. Sizin için yollarını değiştirmeyecekler. Sizler gitmek zorundasınız. Diğer kabilelerin avlandığı güneye, daha derinlere, uzağa gitmelisiniz.

Uzun bir süre bir şey olmuyor. Derken bataklıkmızraklarının nazik tek heceleri duyuluyor.

— Oralar diğer kabilelerin avlandığı yerler. Bizi istemezler.

— Ama gitmelisiniz. Gitmezseniz, adamaların ne getireceğini göreceksiniz. Kabileler birleşmeli ve saklanmalı.

— Biz saklanıyoruz. Adamlar geldiğinde ağaç oluruz.

— Yeterli değil bu. Adamlar araziyi kurutacak. Köyünüzün üzerini kapatacak.

Bataklıkmızrakları ona bakıyor.

— Gitmelisiniz.

Gitmeyecekler.

İzleyen günlerde Judah tırnaklarını kemirerek bekliyor. Bataklıkmızraklarıyla birlikte yemek yiyor ve onları izliyor, yaşamlarının heliotiplerini çekiyor ve notlar alıyor ama artan bir huzursuzlukla, bunun onların anımsanması için olduğunu hissediyor.

— Çatışmalar oldu, savaşlarını bilmek istediğinde ona söylüyorlar. — Üç yıl önce bir başka kabile ile çatıştık ve çoğumuz öldü.

Judah kaç kişi diye soruyor ve bataklıkmızrağı ellerini kaldırıyor -bunun her bir elinde yedi parmak var- ve onları açıp kapatıyor ve sonra tek bir parmağını kaldırıyor. On beş.

Judah kafasını sallıyor. — Eğer gitmezseniz çok, çok daha fazlası öldürülecek, diyor ve bataklıkmızrağı da kafasını sallıyor, bu hareketi ondan öğrenmiş ve gururla sergiliyor.

— Ağaç oluruz, diyor.

Judah çamur parçasını dans ettirebiliyor. Her geçen gün daha becerikli oluyor. Şimdi çamur ve turf kullanarak ayak boyunda şekillller yapıyor. Ortaya çıkardığı şeyin ne olduğunu ya da bataklımızrağı çocukların ona bunu nasıl öğrettiğini ya da yetişkin olanın içine ne soktuğunu bilmiyor ama bu yeni becerileri onu çok sevindiriyor. Küçük modeli şimdi, oynadıkları golem sirkinde, diğerlerini alt edebiliyor.

Bu onun tek zevki ve bunun bir bahane gibi görünmesinden nefret ediyor. Bir iki kez daha onunla birlikte daha derinlerdeki bataklıklara gelmeleri için yalvarıyor. Onları harekete geçirecek sözcükleri bulamamak gururunu incitiyor. Bu onların kültürü, diyor kendi kendine, onların yaşam biçimi, onların doğası. Onların –kendisinin değil– suçu. Ama aklından geçirdiklerine kendi de inamıyor.

Tarihin elini kolunu bağladığını hissediyor. Kapana kısılmış bir kelebek gibi kıvranıyor ama hiçbir yere varamıyor.

Daha çok yankı oluyor ve avcıların silahlarının patlamaları günler boyu kesilmiyor. Judah bir şeyi anlıyor. Bataklıkmızraklarının baldır kalınlığında bir amfibiyi köşeye sıkıştırışını, hepsinin birlikte *uh uh uh uh uh* ritmiyle soluyarak bir ezgi mırıldanışlarını izliyor ve semender benzeri yaratık yarım saniye kadar donup kalıyor, yoğunlaşan zaman içinde kıstırılıyor ve Judah tutturdukları ritmin çocukların söylediği çamur-golem ezgisinin bir yankısı olduğunu fark ediyor. Aynısı, çok daha karmaşık hale getirilmiş, bir sürü parça daha eklenmiş.

Bu ezgi onu büyülüyor. Onun söylendiği anları saklayabilmek, sesleri dondurabilmek, bunları çözebilmek istiyor. Bunların, elinden geldiğince benzerini çıkarabiliyor ve aralarındaki bağlantıyı anlayabilmek için yazıyor.

Judah hızlı çalışıyor. İçinde bir düğümün oluştuğunu hissediyor. Arkadaşı diyebileceği Kırmızı gözler ona yardımcı oluyor.

— Hareketli şekiller yapıyoruz. Hepimiz: gençler bir şekilde, avcılar bir başka. Judah çocukların ezgilerinin yalnızca taklit olduğunu anlıyor; golemlerini yapan onların elleri. Avcıların ritmi çocukların mıncıklayan parmaklarının işini yapıyor. İki aracı da aynı.

Uzaktan makine sesleri geliyor. Homurtulu bir ritim.

Ölen ilk bataklıkmızrağı, kamuflajını kontol edemeyecek kadar şaşkın bir gençti. Dört bacaklı bir hayvan ve çürüyen bir ağaç halleri arasındaki hızlı kıpırtıdan korkan bir avcı vuruyor onu. Ne öldürdüğünü bilmiyor ve çocuğu yememesi bir şans ve neofobi. Kabile küçük bedeni buluyor.

Göle ulaştılar, diye düşünüyor Judah. Sayısız vagon dolusu anlamsız şeyin, toprak, taş ve döküntünün bataklığı kabartışını gözünün önüne getiriyor.

Şimdi zamanı. Yeni kabilesinin iç kısımlara kaçıp yok olmasının. Bunun başka zamanı yok. Yenildi. Her gece aynı şeyleri yinelese bile –gitmelisiniz, güvende değilsiniz, daha çok adam ölecek– vazgeçti. Geri çekiliyor. Bir gözlemci yine.

Bataklıkmızrakları sessizce konuyu tartışıyor. Yiyecekleri azalıyor. Balıklar ve diğer besin hayvanları kaçıyor ya da boğuluyor. Bataklıkda zehir var, bin tane kadın ve erkeğin artığı, lağımlardan ve temizlik kristallerinden, karabaruttan, uyduruk mezarlardan gelen bulamaç.

Bir ölüm daha, afallayan yalnız bir dişi. Makine homurtuları sürekli duyuluyor.

Bir bataklıkmızrağı grubu geri geliyor ve gördüklerini anlatmaya çalışıyor. Suyu çekilmiş ana göl, yaklaşan bir şey. Artık buharlı kepçeler de var, biliyor Judah, sürekli büyüyen ekip.

— Bir tanesi bizi yaralamaya kalktı, diyor bir bataklıkmızrağı ve oradakilere ele geçirdiği silahı gösteriyor. İnsan kanı bulaşmış. Öldürmüşler, olan olmuş, biliyor Judah. Zaman kaçıyor. Bunu fark etmiyorlar. Onlar için güneş yok artık. Hiçbir şey yok. Öğrenmek, bu halkı notlarında korumak, onları saygıyla selamlamak için yanıp tutuşuyor.

Bu öldürme olayından sonra, bataklıkmızrakları av oluyor.

Kırmızı erkekler titizlikle koruduklari tanrılarını ortaya çıkarıyor ve onu, katil bir ruh olarak yeniden şekillendiriyorlar. Eski bir ölüm tarikatını canlandırıyorlar. Seçilen dişiler ve esmer erkekler mızrak-ellerini, en ufak bir kesikle öldürebilecek ve gün boyu derilerine işleyerek kendilerini de öldürecek bir zehire batırıyorlar, yaklaşan şirkete karşı çılgın bir intihar saldırısı yapmaktan başka çareleri yok.

Judah bataklıkmızraklarının delik deşik ettiği, zehirle şişmiş ve sonu gelmeyen bataklık bitkilerinin arasında batıp çıkan Yeni Crobuzonlu cesetleri görüyor. Eğer onu bataklıkmızraklarının

yanında görecek olurlarsa, ırkına, şehrine ihanetle suçlanacak ve yavaş, izinsiz ama göz yumulan bir ölüme mahkûm edilecek. Yürekli bataklıkmızrakları demiryolu işçilerine pusu kuruyor.

İnsanları ve üçlü dörtlü gruplar halindeki bazı kaktüs-adamları öldürüyorlar. Her çift bataklıkmızrağı eli için bir ödül konuyor. Birkaç gün içinde, bataklık yeni gelenlerle, kan dökücü avcılarla kaynıyor. Bütün toplumlara meydan okuyarak hiçbirine ait olmayan paçavralara bürünmüş, yüzlerce kaçak. Judah ağaçların arasından onları görebiliyor.

Örümcekağı Denizi'nin, Khadoh'un ödül peşinde koşan pislikleri ve Dreer Samheer'den gelen korsan kaktüsler. Vodyanoiler de var, Gharcheltist'in ve Yeni Crobuzon'un karanlık suratları. İki metre boyunda bir kadın iki gürz ile dövüşüyor ve bir sürü bataklıkmızrağını haklıyor. Zırh giymiş birinin gessin olduğu konusunda dedikodular dolaşıyor. Ateşsuyu Boğazları'ndan gelen bir cadı bir sürü eli koparıyor, bunları ürkünç bir buket haline getiriyor, kampın etrafında avlarını bulacak düş şeytanlarını çağırmak için bir av uykusuna yatıyor.

— İçerilere gidin, diyor Judah yine ve kasabada sağ kalanlar dinliyorlar.

Güneye doğru gidiyorlar. Kırmızı gözler, Judah'ya, bütün bataklıkmızrağı uluslarından gelen kaçakların oluşturduğu, yeni bir karma kabilede barınabileceklerini söylüyor.

— Yakında gidiyorum, diyor Judah ona. Kırmızı-gözler başıyla onaylıyor, bu hareketi de ondan öğrendiler.

Kasabada küçük golemlere meydan okuyacak hiçbir çocuk kalmıyor. Yalnızca, artık savaşçı gibi düşünen, ölüleri sayıp tuzaklar kuran yetişkinler var. Çalışmalar yaklaştıkça, ufalanan taşların ve dişlilerin sesleri kesilmiyor.

Judah bir sabah kalkıyor ve nesi varsa toparlıyor –notlar, örnekler, heliotipler, çizimler– ve köyden çıkıyor, su kanallarından geçerek yeni sanayi bölgesine doğru yürüyor. Bir şeye bağlı değil. O an geçti artık.

Yeni bir açık alanda kenarda duran bir usta var, çalışanlara bağırıyor. Judah dikkatle onlara bakıyor. Kaba ve kibirli, ufak bir grup ama araziyi yeniden şekillendiriyorlar.

Ustabaşı geçerken başıyla Judah'yı selamlıyor ve ona, — Burası, bu lanet yer bir göl değil, bu kahrolasıca yer şeytanın kendisi, diyor. Siyah suya tükürüyor. — İçine koyduğumuz tonlarca şeyi yiyip yutuyor. Dibi falan yok.

Baltacılar ve sinyalciler, ölçüm yapanlar, avcılar, hendekleri belirleyen mühendisler; kaktüs-adamlar. Vodyanoiler, insanlar ve Tekraryapımlar. Küreklerle ve testerelerle, kazmalarla, el arabalarıyla çalışıp duruyorlar. Bataklık sığlaşıyor.

Ardı ardına, adamlar, Tekraryapımlar, kaktüsler, arabalar dolusu alçı ve çakıl taşını yeni yapılan iskeleden döküyorlar. Buharlı bir kepçe sarsıla sarsıla yüklerini boşaltıyor. Dökülen ağırlık yutuluyor. Su bitkileri, yaprak örtüsü ve tozlar yok oluyor, bataklığın kamuflajı ortadan kalkıyor, yayılan halkalar halindeki suyu ortaya çıkıyor. Arabalar dolusu safra boğuk bir sesle emiliyor.

— Görüyor musun? Görüyor musun? diyor ustabaşı. — Bu lanet şey bir fahişenin amcığından daha derin.

Burası bir zamanlar bataktı, çamurun, boa yılanları gibi insanı içine çektiği bir yer. Tepe yamaçlarından çekilen taşlar bloklar halinde yükseliyor, kopkoyu su bunları yalıyor. Çakıl ve toprağı tutan destek duvarlar var. Kuru alan ayrılıyor. Bir alanda ne varsa, kesilmiş, şerit halinde kuzey çamları, mangrov ağaçları, cüce çalılar ve nilüferler yok edilmiş. Metrelerce geniş ve ucu bucağı belli olmayan, düzleştirilmiş bir toprak kuşağı

önüne gelen her şeyi silip süpürerek, ıslak çalılıkların, ağaçlardan temizlenmiş yerlerin aralarından geçerek ta gerilere gidiyor, Judah'nın gözünün erişebildiği yere kadar üzeri çekiciler ve oduncularla kaynıyor.

Geniş bir alana kurulmuş bir çadır kent var. Arabaları Tekraryapım katırlar çekiyor, amfibiler. Judah yükseltilmiş yolda yürüyor. Yer kesilen ağaçların kütükleriyle dolu ve ötelerinde bataklığın uzantıları kıpırdaşıyor. Pompalar uğulduyor ve kanalların suyunu çekiyor, onları çamur düzlükler haline getiriyor ve bu düzlükler daha sonra yeni taşlara temel oluşturuyor. Kaktüsadam grupları var, dikenli derilerinin altında kocaman kaslarının nasıl hareket ettiği görülüyor.

Bir sürü de Tekraryapım. Tam adamlara, özgür işçilere, bu işin aristokratlarına bakmıyorlar.

Tekraryapımlar her zaman çeşitlidir. Judah'nın yaşamı boyunca gördüğü bu. Bedenleri olanaksız biçimlerde. Yolun temelinde, önünden cılız kollar fışkıran bir adam var, kolların her biri bir cesetten ya da birinden kesilmiş. Ona zincirle bağlı daha uzun boylu birisi var, yüzünde sabırlı bir ifade, göğsüne bir tilki eklenmiş, hayvan sürekli korku içinde hırlayıp ısırıyor.

Burada, demirden sarmal kabuklu ve duman çıkaran bir adam sürünüyor. İşte, çalışan bir kadın, evet, Tekraryapımların arasında kadınlar da var, oluklu bir sütun haline getirilmiş, organik parçaları sonradan eklenmiş gibi. Etleri dalgalar halinde sallanan, bir ahtapot gibi dışarı püsküren bir erkek, yoksa kadın mı? Yüzleri yer değiştirmiş, bedenleri demirden ve lastik kablolardan, buhar makinesi kollardan, hayvan kollarından ve Tekraryapımların üzerinde yürüdüğü, beden boyundaki pistonların oluşturduğu kollardan yapılmış, bacaklarının yerini maymun pençeleri almış, bellerinin hemen altından çıkıyor.

Tekraryapımlar taşıyor, bekçileri izliyor ve zaman zaman bunları kırbaçlıyor. Yolun temeli ağaçların arasından geçerek uzandıkça uzanıyor.

— Bataklıkmızrağı dostum, diyor yaşlı adam. Judah'yı karşılıyor.

— Bataklıkmızrağı dostum, seni görmek ne güzel. Bize geri mi döndün? Judah başını sallıyor. — Sevindim, evlat. En iyisini yaptın. Kabilen nasıl?

Judah soğuk bakışlarını adama kaldırıyor ama adamda herhangi bir böbürlenme sezmiyor. Sorusu kışkırtıcı değil. — Gittiler, diyor Judah. Başarısızlığını hissediyor.

Adam başını sallayarak dudaklarını büzüyor. — Peki bize onların yurdunu gösterecek misin? diye soruyor. — Orayı yıkmak istiyorum. Geri gelecekleri bir yeri olmaları kabul edilemez. Oraya bir kent kurulacak, biliyorsun. Evet, öyle. Kavşakkent'in ya da Çatalkent'in ya da Palus Üççatalı'nın zemininde oturuyoruz şu anda. Adına henüz karar vermedim. Bataklıkmızraklarının köyünü müze de yapabilirim, Plaza di Vapor'dan yarım gün yol teperek gelenler gidip görebilir. Ama ben orayı ortadan kaldırmak niyetindeyim. Şimdi bana nerede olduğunu söyleyecek misin?

Eğer olduğu gibi bırakılırsa oraya dönmek isteyecek bataklıkmızrakları olur; çocuklar eski oyun alanlarını bulmak ister.

— Orayı size göstereceğim.

— Aferin delikanlı. Seni anlıyorum ve çok takdir ediyorum. Senden bekleneni yaptın ve bunu için sana saygı duyuyorum. İstediğin şeyi buldun mu? İlk konuşmamızı anımsıyorum. Seni işe aldığım zaman, biliyorsun. Senden bir şey istedim ama senin de bataklıktan ya da bataklıkmızraklarından bir şey istediğini düşüdüm hep. Onu buldun mu?

— Evet. İstedim.

Yaşlı adam gülümsüyor ve elini uzatıyor ve Judah ona bir tomar harita, not ve bataklık ülkesiyle ilgili bilgi veriyor. Yaşlı adam bilginin bu kadar gecikmesine ses çıkarmıyor. Elindekilere göz atıyor ama ne kadar az olduğu, Judah'nın pazarlıklarının karşılığını vermede ne kadar yetersiz kaldığı konusunda hiçbir şey söylemiyor. Bir başka adam yanlarına gelip hızlı hızlı konuşarak, bir aksilikten, zamanında bitirilmeyen bir işten yakınıyor. Yaşlı adam başını sallıyor.

— Çok sorunumuz var, diyor. — Ustabaşı şehrin yöneticilerine kızgın. Yaptığımız iş konusunda en ufak bir fikirleri yok; bize tutup en yeteneksiz Tekraryapımları gönderiyorlar. Kazıklar kırılıyor. Tutucu duvarlar bel veriyor, köprü ayakları çöküyor. Gülümsüyor. — Bunların hiçbiri sürpriz değil.

— Tekrar hoş geldin, diyor. — Söyle bakalım, benim kadromda mısın? Yeni Crobuzon'a mı gitmek istiyorsun? Yoksa kalmak mı? Bunları konuşacağız. Gitmem lazım. Çoktandır buralardayız, düzlükler arkamızda kaldı, pas yiyiciler bize yetişti. Ağaçlara ulaştılar.

Evet, oradalar. Geriye doğru daha düzleşen ve daha tamamlanan yol yatağı boyunca kısa bir süre gidince. Bu işlenmiş arazinin bir güzelliği var. Bataklığın pençelerini geçirdiği bu yol, tuhaf bir şey.

Bir köşe ve yeni iş gücü orada. Azalan ağaçların arasında, bataklığı düzelten işçiler gibi, senkopasyonu andıran ama daha kendilerine has bir ritimle çalışıyorlar.

Bir kalabalık ona doğru yaklaşıyor. Traverslerin indirilme gümbürtüleri ve kirişler üstü açık bir vagondan uzatıldıkça, sanki bir şey dilimleniyormuş gibi duyulan ses, Tekraryapım ve tam işçiler bunları kıskaçlarla kaldırıyor, akıl almaz bir zarafetle yere indiriyorlar, aynı anda çekiç kullanan güçlü kollar mükemmel bir zamanlamayla gelip ek yerlerini ve rayları çakıyorlar. Arkalarında devasa ve gürültülü bir şey puflayarak bunların çabalarını izliyor ve azar azar, sürekli ilerliyor. Mangrovların derinliklerinde bir tren.

Yaşlı adamla ilk karşılaşması aylar önceydi. Weather Wrightby. Çılgınadam, Demir Wright. KADT'nin ofislerinde, eleman alma toplantılarında, kolalı gömlekli ve pantolon askılı diğer bütün genç adamlarla birlikte.

Üniversiteli oğlanlar, memur çocukları, serüvenci zenginler ve Judah gibi hevesli gençler, Dog Fenn ve Çancı'ın, işlerinden bıkmış, çocuk öyküleri ve seyahat filmleriyle baştan çıkmış çırakları.

— Bunu onlarca yıldır istiyorum, demişti Wrightby. Israrcıydı. İşe alınanlar kendilerinden en az üç kat fazla yaşta olan bu adama karşı çok saygılıydılar. Parası olması değerini düşürmüyordu. — İki kez yolları bularak batıya doğru gittim. İki kez, ne yazık ki, eve dönmek zorunda kaldım. Hâlâ yapılmayı bekleyen bir geçit var. Bu büyük bir iş. Şimdi yaptığımız şey yalnızca başlangıç. Güneye doğru küçük bir keşif.

Binlerce kilometre yol. Sünger taşlarının, ormanların ve bataklığın içinden geçecek. Wrigthby'nin heyecanı Judah'yı ürkütmüştü. Üstlenilen iş o kadar büyüktü ki, onun gibi varlıklı birini bile iflasa sürükleyebilirdi.

Wrightby onu anlamış, bir doktor gibi içini dinlemişti. Görevleri dağıttı, takımları oluşturdu. — Bize bataklıklardan bilgi gönderebilirsin, evlat. Zorlu bir arazi. Bizi neyin beklediğini bilmeliyiz.

Judah buraya böyle gelmişti.

Yeni Crobuzon'dan ilk yolculuk. Bir ekip: mühendisler, jandarmalar, bilimciler ve uzun saçlı Judah'ya dostça bir küçümsemeyle bakan deneyimli izciler. Yeni Crobuzon'un üç dört kilometre batısından, yoğun güvenlik önlemleri altında yola çıktılar. Karaya oyulmuş dümdüz bir kent, bir sürü tampon, yelpaze gibi açılan raylar.

Gemileri içine alacak kadar büyük depolar, dağlar gibi yığılan çakıl, Kötüorman'ın talan edilen ağaçlarından elde edilen kalaslar. İnsan ve kaktüslerden oluşan bir güruh; böcek kafaları huzursuzca kıpırdaşıp duran kepriler; şehre bağlanan kanallardaki açık tabanlı mavnaların tayfaları olan vodyanoiler; daha nadir ırklar. Farklı uzuvlar bahçesi. Ucuz anlaşmalar, kontratlar, görevler. Tekraryapımlar etrafları sarılarak, kasap hayvanları gibi, parmaklıklı vagonlara tıkıldı. Demiryolu, ormanın kenarından, barutla patlatılarak açılmış alanlardan geçerek, boş alanlara doğru yola çıktı.

İlkbaharın sonlarıydı. Hava balonları tepede patırdayıp duruyor, karayı gözden geçiriyor, demiryolunu izliyorlardı.Trenin penceresinden Judah bakir kalmış doğaya bakıyordu.

Tren işe alınanlarla doluydu: Tahta banklarda oturan işçiler, Tekraryapımların hapishane vagonları. Judah diğer arazi etütçüleriyle birlikteydi. Pistonların sesini dinliyordu. Yeni Crobuzon'un güdük, küçük trenleri sürekli hızlanıyor ya da yavaşlıyor, yalnızca istasyonlar arasında sarsılıyordu. Onların hızlanacak, o hızı koruyacak ve bu yeni sesi, hızlanan bir trenin bu yeni hızlanma ritmini yaratacak zamanları yoktu.

Bir köyün yanından geçtiler: garip, çirkin bir görüntü. Ana demiryolundan çıkan küçük hatlar oraya doğru iniyordu ve Judah hızla mantar gibi türeyen yeni tahta evlerin yanı sıra uzanan, köyün eski kerpiç evlerini görebiliyordu. Bir yıl içinde üç katı büyümüş olmalıydı burası.

— Çılgınlık, dedi adamın biri. — Böyle süremez. İki yıl içinde ağlaşmaya başlarlar. Geçtiğimiz her boktan kasaba demiryoluna para ödüyor ya da Yeni Crobuzon'dan bir kartel gelip burayı ele geçiriyor, Wrightby'nin demiryoluna para ödüyor, böylece lanet olasıca raylar oradan geçiyor. Hepsinin bunu yapması olanaksız. Bazı şehirler ölmeye mahkûm.

— Ya da öldürülmeye, dedi bir diğeri ve gülüştüler. — Daha biz toprağı delmeden inşaata başladılar. Batıya doğru bir kasaba var, Salve, Wrightby'nin kendi Kıtalar Arası Demiryolu Tröstü'nün adamları tarafından kuruldu, iyi dinleyin. Myrshock-Örümcekağı Denizi hattının planlarını Demir Wright'ın bizzat kendisiyle çizdiler, şehri onun için hazırladılar. Sıfırdan. Bataklık kavşağından önce, tam ortada.

— Ama bazı alavere dalavereler olmuş, kim bilir ne ve Demir Wright onlarla konuşmuyor artık. Böylece oradan bir yay çizerek geçiyoruz ve Salve'ye hiçbir hat uğramıyor. Adamlar güldü.

— Hâlâ orada. Hâlâ modern. Bomboş. Rohagi'deki en yeni hayalet kent.

Judah'nın gözünün önüne, toz içinde ve sarmaşıkların sardığı müzik salonları, hamamlar geldi.

Yakın zamanda büyümüş bir kente geldiler ve işportacılar trene koşturdu. Ellerindeki ucuz yiyecekleri, ucuz giysileri, elle basılmış, yanında bir hayvanlar kitabı ve yeni açılan karaların haritasını veren atlasları trendekilere uzattılar. Judah sattıkları gazetelerden –yazım ve dil bilgisi yanlışlarıyla dolu, mürekkebi dağılmış *Tekerlekli Ev*– bir tane aldı. İçi işçilerin şikayetleriyle, Tekraryapımların beceriksizliklerine edilen küfürlerle, müstehcen yazılar ve elle çizilmiş porno resimlerle ile doluydu.

Hatlar, geçici bir kasabanın söküldüğü yerdeki köpüklü çamur ve çöplüğün yanından güneybatıya dönerek kayalık ve çayırlara doğru yoluna devam etti. Bir kez, altlarında sallanıp duran, yeni yapılmış bir köprünün üzerinden, derin bir vadinin tepesinden geçtiler.

Gerektiğinde yokuş aşağı da indiler ama tren çoğunlukla dümdüz bir yol izledi, sapmaların olması işlerine gelmiyordu.

Patlatılarak yarılan kayaların kenarlarında is lekeli moloz yığınları görülüyordu. Batıda dağlar tepelerinden bakıyordu. Bezhek Tepeleri'ni gölgeler sarmıştı. Tren yeniden yavaşlamaya başladığında, bu hattın sonuna gelmişlerdi.

Bu ıssız yerlerde insanlar vardı. Toz toprak içinde kalmış iç çamaşırlarıyla bir sürü kadın. Bazılarının kucaklarında çocuklar vardı. Birden, raylara yakın bir çadır kentte yüzlercesi ortaya çıktı. Kervan geçmez bu arazide fahişelerle karşılaşmak çok tuhaf kaçıyordu.

Güneş alçaldı ve ateşler yakıldı. Judah arkada kalanları düşündü, ölüleri, hastalanıp ölenleri, terk edilen ya da boğulup hat boyunca gömülen çocukları. Bir sığır sürüsünü, melez, zayıf ve hemen anlaşılmayan Tekraryapım bir sürünün, bir melez soyun yanından geçerlerken yavaşladılar. *Box capra*'lar ne yiyecek bulurlarsa onu yiyerek yaşıyorlardı, keçilerden farklı oldukları yer ise çapraz-kesik gözleriydi. Sonunda, ebedî tren, fahişekent ve sürüyü arkada bıraktı.

Judah çalışanların yanından geçerek bütün hat boyunca yürümüştü. Bir demiryolu kasabasıydı burası, mantar gibi büyüyen bir endüstri kentçiği. Boş raylardan oluşan sahipsiz bir ülkenin sonunda, ortaya çıkan işi gördü. Yeni Crobuzon buraya kadar ulaşmıştı. Metal leviathan açılıyor, Bas-Lag'deki en büyük şehir yeni demir dilini uzatıyor, ovalar boyunca bütün kasabaları yalıyor.

Derken günlerce demirlerin ötesine yürüdüler. Judah'nın grubu travers döşeyenlerin arabalarını geçti. İşçiler ağaçları kesiyor, bunları işlemden geçiriyor, tabakalar haline getiriyor, yığıyor ve çekiyordu. Bağlayıcı tahtaların gerisinde, yol zeminini yalnızca kaya parçacıkları kaplıyordu. Üzerlerinde yürüdüğü traversler, sanki, dünyanın bir ucundan diğerine giden bir merdiven gibi gelmişti: Şimdi bir yoldu. Yüksek arazilerden kıvrılarak geçiyor, ovaların üzerinde gidiyordu. Greyderlerin çok gerisindeydiler.

Beş gün boyunca kuşlardan başka bir şey görmediler. Dağlık ovaların ve küçük nehirlerin esrarengiz dünyasındaydılar. Dikili taşlar gibi yükselen kayalar, rüzgârların etkisiyle beklenmedik kabartmalara dönüşmüşlerdi. Yolun tabanı dev bir yıkıntı, bir şehir duvarının kalıntıları gibi uzayıp gidiyordu. Ses duydular, kayalıktaki bir girişe yaklaştılar.

Tünel kazıcılar kaya yığınlarının arasından geçen bir patika açmışlardı. Deliğin yanında kampları vardı ve kayanın içinden, arabalarla tepenin döküntülerini taşıyan başka adamlar da çıktı. Yeni Crobuzon'dan çok uzaktaydılar ve herhangi bir buharlı delicinin onlara ulaştırılabilmesi olanaksızdı. Hem zaten kaya da muhtemelen çok sertti. Ama yine de, bir vagon kadar büyük bu delgi uçlu şeylerden birinin çalışmasını gözünün önüne getirmek Judah'nın hoşuna gitti. Tünelciler bu vahşi arazide, kazmaları ve barutları ile yapayalnızdılar ve daha aylarca onlara ulaşamayacak raylar için yol kazıyorlardı.

Uzuvları piston ya da matkap yapılmış Tekraryapımlar, kendi çalışmalarının gürültüsünden sağır olmuşlardı. Bir tanesi kollarının yerine kocaman köstebek pençeleri takılmış biriydi: Bu taşı kazıyabilmesi olacak iş değildi ve işçiler onu maskot yapmış, o da tünelin ortasına oturmuş, onları eğlendirmek için şarkılar söylüyordu. KADT muhafızları hepsine bekçilik yapıyordu.

— Nereye gidiyorsunuz? diye sordu amirleri.

— Güneye. Örümcekağı Denizi'ne, ovalara.

— Bataklıklara, dedi Judah'nın etütçü arkadaşı.

— Bataklıları demek, dedi amir. — Demiryolu oraya vardığında çok eğleneceksiniz. Ciddi misiniz siz?

Judah gülümsedi. Arkadaşı güldü. Yedi hafta sonra öldürücü bir bataklık hastalığına yenilecek ve Judah'yı yalnız bırakacaktı. Judah heliotiplerini ve gravürlerini gördüğü bataklığı, ağaçlıkların arasından çıkan yaratıkları, sırılsıklam bitkileri düşünmüş ve bunların hepsini betonlaşan bir çamur içinde, yerlerinden kımıldayamaz bir halde gözünün önüne getirmişti.

Yolları bitti. Arazinin yüksek kısımlarını kazan ve fazlalıkları alıp bunu alçak yerlere boşaltan greyderlerin yanına geldiler.

Greyderler, bir tepeyi gitgide alçalan tabakalar halinde kesti. Arazi kütlesi, işçilerle ve yük hayvanlarıyla kaynayan basamaklar haline geldi. Kumlu toz üstlerine yağıyordu. Saatlerce çalışmanın sonunda basamaklar bir düzeye geldi. Tepenin olduğu yerde bir çukur olacaktı.

Çukurda, diye düşünüyordu Judah, *işçiler tespih taneleri gibi dizili.*

Judah artık geri döndü. Ebedî tren de ona yetişti. Bataklık bölgeyi ezip geçti.

Siyah bataklıklar bir yağ sızıntısı gibi yayılıyor ama şimdi işgal altında. İç kısımlarına, taşlarla desteklenenen bir hat çekiliyor. Üzerinde raylar ışıldıyor. Judah ağaçların arasında bir açıklık ve trenin siyah dumanını görüyor.

İkmal treni geliyor, traversler, tuzlu et ve siyah demir raylarla tıka basa yüklü. Judah Yeni Crobuzon'a dönebilir. Ama içine bir dinginlik çöküyor. Tamamlanmayan şeyler var. Geri dönmek istemiyor.

Doymuş toprak çalışmalarını engelliyor ve gruplar birbirini buluyor: Greyderler, hat döşeyiciler ve çiviciler, ebedî trenin önündeler. Canavarsuratlar çöplerin peşinde. Kampı izleyenler bir araya geliyor. Ebedî trenin ardında bir çadır kent oluşuyor. Birahane çadırları, dans çadırları, genelev çadırları, ucuz tahtadan prefabrik binalar ve işçilerin aralarda gidebileceği sirkler.

—Oradaydım, diyor kendi kendine Judah ve bataklığa bakıyor. Kendi kendine konuşuyor, —Eve dönmeliyim, ama, ama... Neden dönmek istemediğini söylemesi zor. Bu girişimin görkemi onu çekiyor.

Bataklıkmızraklarının terk ettikleri yerleşim yerlerine gidiyor. Yer, çamura boyun eğerek kendi kendini yok ediyor. Bir parçası, içerilere kadar gidip küçülen yurtlarının orta yerindeki bataklıkmızraklarını bulmak istiyor. Ama o bir insan ve bataklıkmızrakları insanları öldürüyor şimdi. Dostluk bağı yetersiz kalıyor. İçinde bir boşluk hissediyor.

*
* *

Judah greyderlerin çalışmasını izliyor. Trenin yavaş yavaş ilerleyen izinde bir martı, bir leşçil kuş gibi. Tren ve rayları bu acıma-

sız bataklıkta günde yalnızca birkaç metre ilerleyebilir. Sonbahar hızla yaklaşıyor.

Çadır kent ve bataklığın kenarına yayılmış eklentileri bir ticaret ve ham sanayi merkezi haline geliyor. Yurdundan kaçanlar, çalışmayan işçiler, yatırımcılar, demiryolun açtığı ovalarda sayıları gitgide artan silahlı atlı-serseriler. Kaktüsler, vodyanoiler, llorgissler, kepriler ve daha tuhaf ırklar: iki ayak üzerinde yürüyen, keşişleri gibi kukuletalı, kabuklular, çok gözlü yaratıklar. Paragöz şöhret avcıları; bir sürü kültürün pisliği.

— Nasıl geri dönebilirim ki, diyor Judah kemik zar attıkları birine, — Bu şey, bu tren buradayken? Nasıl yapabilirim bunu?

Raylardan oluşan buhar ve piston kasabasını dolaşan bir gezgin o. Çoğu işsiz, binlerce kadın ve erkek var. Zavallı bir ordu ebedî trenin peşi sıra geliyor. Jandarmalar bakmadığı zaman dileniyorlar.

Judah rayların sonundaki ezilmiş çamurdan golemler yapıyor. Demiryolunu bırakamaz.

Geçtikleri köyler, demiryolunun orada bulunduğu birkaç gün ya da birkaç hafta zenginleşip tehlikeli biçimde saldırganlaşıyor -yozlaşıyor, içkiler su gibi akıyor, fahişelerle kaynıyor, yasaları tanımıyor- ve sonra ölüyor. Kasabalar mayıs sinekleri kadar yaşıyor ancak.

Bu demiryolu endüstrisinin, çakma, kazma, bekçilik yapma ve kâğıt işleri kadar önemli bir parçası da seks. Yeni Crobuzon'un kırmızı-ışıklar bölgesinden gelen mülteci fahişeleri, çadır kenti, rayları ve onları kuran adamları izliyor. Adamlar oraya Becerkent diye isim takıyor.

Tren geliyor ve her şeyi değiştiriyor. Yüzyıllardır ormanların en ucuna yerleşmiş toplumlar var. Kıt kanaat geçinen çiftçiler, avcılar, keşişler ve tuzak kuranlar arasında savaşlar; yerlilerle, Yeni Crobuzon'dan kaçarak oraya yerleşen muhalif mezhep üyeleri arasında ticaret ve anlaşmalar. Şehrin kaçak Tekraryapımları, bu bozkırlara yerleşip Özgüryapım oluyorlar. Şimdi bu yerel ekono-

mi kesilip açılıyor ve onlarla ilgili söylentiler Yeni Crobuzon'un kulağına gidiyor.

Hattı izleyerek anakentten ayrılan ve küçük gruplar halinde, akın akın kaya sütü ya da değerli taşlar ya da güç yüklü kemiklerin kazılıp çıkarılabileceği yerlere doğru giden maden arayıcıları var. Suçluların kaçabilecekleri yeni yerler ve ödül avcılarının onları izleyebileceği yeni yollar. Bütün bu yeni gelenler, araştırmacılar, şehrin dökümtüleri ve kıtanın her yerinden gelen meraklılar yeni açılan bölgelere akıyorlar. Bir nehrin kolları, bir sarmaşığın ipsi kökleri gibi, onların rotaları da demiryoluna ya da demiryolundan dışarıya yayılıyor. Judah onlardan biri.

Kilometreler boyunca uzanan rayları dolaşan Judah düşük düzeyde bir şok yaşadığını biliyor. Her gece bataklıkmızraklarını düşlüyor. Onların kesik kesik konuşmalarını, kesintili soluklarını duyuyordu. Düşünde kan içinde ve elleri kesik, ona geri dönüyorlardı.

Judah günlerce yürüyor, işçilerle ve maymun kollu Tekraryapımlarla kaynayan bir demiryolu köprüsünü geçiyor. Hattın sonunda, rayların bir kıvrım yaparak, etrafı kuvarsla çevrili çorak bir araziye döndüğü yerde Öyle kasabası var. Öncüler ona başka isimler takıyor: Pazarlıkkent, Kartkent, Borçlukent ve Madrabazköy diyorlar.

Rayları döşeyen adamlar gazinolarda, gümüş tabancalı ve siyah ipek şapkalı züppelerle yan yana paralarını saçıyor: Kumarbazlar, oyuncular, şansını deneyenler. Yeni Crobuzon'dan, önerilen rotaların sonundaki Myrshock ve Örümcekağı Denizi'nden ve bazıları daha da uzaklardan. Shankell'den gelen kaktüs-adam; Neovodan'dan geldiği söylenen isimsiz bir vodyanoi; Corosh, Solucangözü Koruluğu'ndan gelen bir şaman, geleneksel kaplumbağa kabuğu ceketine ilaveten bol bir pantolon giymiş ve tozluk takmış.

Judah bunların birbirlerini selamlayarak oyuna başlamalarını izliyor.

— KabukBoyun, diyor Corosh, kusursuz bir Ragamollca ile.

— Seni Myrshock'tan beri görmemiştim. Judah onun belinde takılı bir Solucangözü silahının tokasını açtığını görüyor, üzeri deniz salyangozlarıyla kaplı bir gürz.

Çeşit çeşit zar ve kart var. Altı, sekiz, on iki kenarlı zarlar, değişik yüzlerin üzerine düşme olasılıkları farklılıklar gösteren dengesiz zarlar. Tekerlek, alev, kilit ve siyah yıldızlı ve yedi diziden oluşan kartlar var. Hiçbir diziyi izlemeyen resimli kartlar var.

Şanslarını deneyenler arasında kadınlar da var: sert ve güzel gülüşlü Frey; en güzel kan rengi elbiseleri giymiş, keskin kenar-

lı, metal bir yelpaze ile serinlemeye çalışan Rosa. Öyle'de ikinci hafta Judah bir Tekraryapım görüyor, -hayır, duruşuna, gidişine bakılırsa bir Özgüryapım bu- dövüşçü yılanların kafesine benzer alçak bir alt bedenin üzerinde salınarak, onu görmemezlikten gelen jandarmaların yanından geçiyor. — Jacknest, adı fısıltıyla söyleniyor, — Jacknest, Özgür Bahisçi. Jacknest, bir arka odaya yöneliyor; odada herkesin katılabildiği, yasaların hiçe sayıldığı büyük bir kumar oyunu dönüyor gibi.

Judah oynamak istemiyor. Onun niyeti çalmak. Çöplerden bir golem yapıyor, bu küçük adamı gecenin en büyük bahsinin oynandığı masanın altına gönderiyor. Golem bir sandalyenin bağlantı çubuklarına tırmanarak Place How'un, fiş ve taahhüt senetlerini toplayan, siyah ve griler giymiş bir kumarbazın, altına oturuyor. Gazino tıklım tıklm dolu ve gürültülü, küçük şekli Judah dışında hiç kimse görmüyor.

Şekil onun komutlarına göre deviniyor, Place How'un çantasını yerinden çıkarmaya çalışıyor. Bir karmaşa oluyor, havaya kırmızı bir kükürt karışıyor ve golem yaktığı karbonu tüttürüyor. Bir duman tabakası ve soluk alevler bir fare gibi hızla How'un ceketine tırmanıyor ve adamın boynunu sarıyor, sonra yok oluyor. Herkes ayağa fırlıyor ama How eliyle havaya vurarak, herkesi yatıştırıyor.

Judah gözlerini kırpıştırıyor. Kuşkusuz How kadar varlıklı ve profesyonel biri korunmasız dolaşmayacak. Adam gazino büyücülerinin yasak işleri ortaya çıkarma becerilerine güvenmiyor.

Onun kendi hizmet cini var. İstediği kadar kazanınca How bara gidiyor ve içki ikram ederek oynadığı oyunların, gittiği yerlerin öykülerini, yeni demiryolunun onu tekrar nasıl Yeni Crobuzon'a getirdiğini anlatıyor. *Yolu gerisin geri açıyor* diye düşünüyor Judah. *Geriye doğru sayıyor, kartlarını sayar gibi kilometrelerinden söz ediyor.*

— Bayım, sizinle gelmek istiyorum. Place How, yarı yaşındaki bu üzgün suratlı bereli adama kırıcı olmadan gülüyor. İkna etmek için çok uğraşmaya gerek yok: Bir uşak düşüncesi özentili yaşamına uyuyor. Judah'yı ona göre giydiriyor ve aldığı katıra binmesini öğretiyor. — Şimdi bir süre bana borçlusun, diyor How.

Demiryolu kasabalarının birinden diğerine giderken adaçayı ve süpürgeotu çalılıklarından geçiyor, bazen demiryoluna ve işçilere yukarıdan bakıyorlar. Raylar araziyi değiştiriyor: Hayvanlar ürkek, ağaçlar inceliyor.

Judah yalnız olmadığı zamanlar golem yapmıyor. Kasabalar arasında Place konuşkan ve ona karşı sıcak: Kumar oynayacağı bir yere geldiklerinde ise bir efendi suratı takınıyor ve Judah'yı arkasında bekletiyor, kendisine şeker ve mendil taşıtıyor. Judah, How'un uniformasının da bir parçası, aynı kadife ceketinin olduğu kadar.

Aynı oyuncular yine ortaya çıkıyor ve Judah onların stillerini öğreniyor. Kaktüs-adam KabukBoyun, suratsız ve sevilmeyen biri, sandığı kadar iyi bir kumarbaz olmadığı için ona katlanıyorlar. Rosa'yı izlemek, onu dinlemek bir zevk. Ayrıca, Jaqar Kazaan ve O'Kinghersdt, vodyanoi Shechester ve başka diğerleri, hepsinin kendi tercihi oyunlar var. How, yanında cinini taşıyor ve diğerleri de kendi koruyucularını: efsunlar, büyü hayvanları, saçlarının arasında esen eğitilmiş hava ilkelleri. Judah hile yapanların ve kaybetmeyi hazmedemeyenlerin vurulduğunu, zıpkınlandığını görüyor.

Place How, Judah'nın o güne kadar sahip olduğu paradan daha çoğunu kaybediyor, iki gün sonra fazlasıyla, tekrar kazanıyor. Judah onun, kulübeler, silahlar ve mumyalanmış tuhaf şeyler, bilgi ve hepsinden önemlisi para için oynadığını görüyor. Yapabildiği zamanlar o da ortaya birkaç kuruş atıyor. Bunu yapması gerektiğinden emin.

Kırsal araziye çıktıklarında, Judah'nın görevlerinin arasına seks de giriyor. Aldırmıyor: Bir kadınla birlikteyken aldığından daha az ya da daha fazla zevk almıyor. İçinde yumru halinde ve gitgide büyüyen bir şefkat duygusu var. Tam oluşmamış bir şey, bir iyilik gibi.

Demiryolundan bir gün kadar uzaklaştıklarında Maru'ahm kumarbazlarının geldiğini duyuyorlar. Herkes çok heyecanlı.

— Ben hep kumarbazdım, diyor Place How, bir gece. — Görmediğim hiçbir oyun stili yok: Doğuştan yeteneklilerle, rakam-

bilimcilerle, riski büyüten agnostik akademi mezunlarıyla oynadım. Kaybettiğimden fazlasını kazandım yoksa burada olmazdım. Ama Maru'ahm, ah. Yıllar önce bir kez gitmiştim ve sana bir şey diyeyim mi, eğer iyi biri olur, dualarımı edersem ölünce gideceğim yer orası.

Maru'ahm, gazino parlamentosu.

— Tabii ki onlar için daha çok rulet, yirmibir ve zar ama hepsi bu değil, kart oyuncuları da var. On yıl önce, 1770. Talih perisiyle oynaşıyormuş gibi oynuyordum. Atımı, silahlarımı, hayatımı ortaya koydum ve habire kazandım. Ayrıca, sadece Maru'ahm'da görebileceğin bahisler de vardı: Yasa üzerine yasa kazanıyordum, riskli briç ve kar yedili oynayarak, ta ki bütün gece süren bir hızlı iskambil oyununda, Kraliçe'nin hilebaz senatörlerinden birine karşı büyük bir mülkiyet yasasını kaybedinceye kadar, ama adamın ceketinin kollarına sakladığı kartları çıkararak yasa yetkisini kazandığını görünce onu dışarı çağırdım, aslına bakarsan iyi bir dövüşçü değilim ama çok içime oturmuştu ve bir düello yaptık *-on adım ve dön-* kasaba halkı bizi izliyor, çoğu da bana tezahürat yapıyordu, benim yasam onlara için daha iyiydi. Hâlâ, adamı onlardan birinin öldürdüğüne inanıyorum, benim öldürdüğüme değil. Silahlarla aram hiç iyi olmamıştı benim. Gülümsüyor.

Kimse Maru'ahmlar gibi oynamıyor, adamlar kendi kurallarını uyguluyorlar. Kumarbazlar toplanıyor. Nehirlerin birleştiği küçük bir kasabada, demiryolundan atla bir günlük mesafede, seyyahlar toplanıyor. Kasaba halkı, sokaklarında dolaşan bu hovardalara, tavernalarını dolduran, yabancı marka şarapları getirerek bunları mülk sahiplerine satan ve yine onlardan satın alan, kasabanın gençlerine fahişelik yaptıran, ellerinde süslü silahları olan iyi giyimli kadın ve erkeklere şaşkınlık içinde bakıyor.

Kış geliyor. Kar var. Judah hat işçilerinin çalışmayı bıraktığını, ellerinin kollarının bağlandığını, hava koşullarının onları cezalandırdığını duyuyor. İçinde onu huzursuz eden bir şey var. Yok yere yazılan bir ceza hükmü, onu anlamalı ve başarısız oluyor.

Buz gibi havadan olağanüstü bir şey geliyor. Garip görünüşlü, ince uzun, tüylü ve böcek gibi sedefli, bir biyouçurtma-gemiyle

Maru'ahm kumarbazları geliyor. Alet yere iniyor ve kafalambalarını yakıp söndürüyor, kumarbazlar dışarı dökülüyor. Yeşim ve opal kaplı tulumlar giymişler; oyun kartları taşıyorlar; liderleri bir prenses. Aksanlı bir Ragamollcayla ve korkunç bir abartıyla elini kaldırıyor ve bağırıyor, — Hadi oynayalım!

Yerliler halkalar halinde dans etmeye, ilkel ve gereksiz bir gösteri sunmaya kalkışıyor. Zarların, shatarang disklerinin tıkırtıları başlıyor. Raylarda giden tekerleklerin tıkırtısı gibi birden değişen ritimler. Karıştırılan destelerin yumuşak sesleri.

Place How; Maru'ahmlı, hilebaz ve hiç acele etmeden oynayarak, bakara, bezik ve poker oyunlarını kazanan androjen bir kumarbazın karşısında oturuyor. How parmaklarını şaklatarak Judah'dan kendisine sıcak şerbet getirmesini istiyor ama kurumlanması son derece bayağı. Hermafrodit gülümsüyor.

Yedigen kartlarla, Judah'nın bilmediği bir oyun oynuyorlar. Kartları açıyor, bazılarını atıyor ve diğerlerini birbirinin üstüne binecek şekilde yan yana koyuyorlar. Diğer oyuncular gelip gidiyor, anlaşılmaz bir sistemle bahisleri yükseltiyor, bu arada pot büyüyor ve masada yalnızca How ve hermafrodit kalıyor.

Her bahis How'a fiziksel acı veriyor. Etrafta bir kalabalık birikiyor. Bir kartı açan Maru'ahm kumarbazı, How'un korucyucu cinini kazanıyor ve küçük varlık alevler içinde bir marmoset halini alarak çığlık çığlığa How'un yakalarına yapışıyor ve bunları için için yakıyor ama sonra birden fırlıyor ve bir is yeli halinde yok oluyor. How korkuyor. Kendini toparlayıp bir avuç kadar, değerli taşlarla kaplı düzenekler kazanıyor ama sonraki elde hermafrodit yine öne geçiyor ve Place How inlemekten başka bir şey yapamıyor. Belirsizleşiyor. Kaybettikçe onu seçmek iyice zorlaşıyor.

Deli gibi bahse giriyor. — Atımı koyuyorum, bir yıllık düşüncelerimi, şurada duran adamımı. Judah'ya elini sallıyor, Judah gözlerini kırpıştırıp kafasını iki yana sallıyor *–Benle bahis yapamazsın–* ama çok geç, şu anda olduğu şey bu ve How oynayıp kaybetti, Judah da bir bedel. O da hemen kaçmaya başlıyor.

Huzursuz katırını sürerek gerisin geriye demiryoluna doğru gidiyor, tuzakçıların ve avcıların izlerini geçiyor. Çaldığı para yanında.

Judah, aylar önce rayların kendilerine ulaşmasını kutlayan, şimdi ise tamamen boşalmış kasabaların içinden geçiyor. Eriyen karlarla kabarmış yağmur sellerini izliyor. Tepelerin kıvrımında durup demiryoluna, bacalarından kasvetli düdük sesleri çıkaran, yarı yoldaki kasabalara üşüşen fırsatçılarla dolu trenlerin kibirli geçişine bakıyor.

Üç gün sonra onu kazanan adamın peşinde olduğunu anlıyor. Söylentiler mesafeleri hızla aşıyor. Böylece güneye, işçilerin soğuk yüzünden ağır ağır çalışabildiği bataklıkların yakınına giden Judah silahşorlerle dolu bir vadi kasabasına ulaşıyor. Ovalar birden bu adamlarla, zorba kanun kaçaklarıyla doluyor. Bölgenin çetelerine, demiryolunun haydut yaptığı bu yeniler de katılmış. Yol işini görüyor.

Judah bir tavernada, Yağlı Bill denilen ve sağ eli daha önce motorların tamirinde kullandığı bir alet iken, şimdi bir tüfek ustası tarafından saldırı amaçlı, dışa açılan pirinçten bir namluya dönüştürülmüş bir topçunun hizmetini satın alıyor. Adam Judah'nın kaçmasına izin vermiyor, koruma parasını hermafrodit kumarbazın onlara yetişmesini sağlayarak kazanıyor. Dondurucu kış serpintisinde bir güç gösterisi oluyor. Berduş kasaba halkı kenara kaçarken kumarbaz, Yağlı Bill'in üzerine, bıçak güvercinleri salıyor ama Judah'nın o güne kadar görmediği bir hızla (düzenekler top-eli yeniden doldurup duruyor), Özgüryapım bunları parçalıyor ve bunların tüyleri arasından ateş ederek Maru'ahmer'i öldürüyor.

Judah, Yağlı Bill'le birlikte kaçıyor. Bir süredir golemlerini, bataklıkmızraklarını ve demiryolunu düşünmüyor. Eşkıya adamda, demiryoluna karşı, ona kendisininkini anımsatan bir

açlık görüyor. Özgüryapımın tutkusu daha az karmaşık ve Judah bunun daha saf bir şey olup olmadığını düşünüyor. İçinde, hissettiği dinginliğin altında bir yerde, rayları anlamaya başlaması gerektiğini biliyor.

Bazı tavernalarda para ödüyor, bazılarında zorbalıkla yiyecek alıyorlar. Yağlı Bill, gezgin kaçakların şarkılarını söylüyor. Judah ona yiyeceklerinden yaptığı golemlerle –tek becerisi bugösteri yapıyor, onları masanın üzerinde dans ettiriyor. Bataklıkmızraklarını taklit etmeye, onlar gibi soluğunu zamanlamaya çalışıyor.

Her yerleşim yerinin kendi kuralları var ve eğer yapabilirse herkesi bunlara uymaya zorluyor. Yeni Crobuzon ovalara sahip çıkmıyor. Onları istemiyor henüz; buralara milis göndermiyor: Haklarını güvenlikçilere devrediyor, memurlarını da KADT'ye, Weather Wrightby ve onun demiryolu tekeline bırakıyor. Burada yasaları KADT jandarmaları temsil ediyor ama son derece özgürlükçüler: Silahlı bekçiler yalnızca bazı madenleri ve geçici kasabaları koruyorlar.

Bill'in şanına uygun davranması için birinin ona karşı çıkması gerekiyor ve Judah adamın yeniden öldürdüğünü görüyor. Öldürdüğü kötü biri, gördüğü herkesi, oynayan büyülü dövmeleriyle tehdit eden homur homur bir sarhoş ama yine de durumda eşitsizlik var. Judah, kasabanın sokak çocuklarının soyduğu cesede bakıyor.

İçinde uyanan şey, pıhtılaşan vicdanından doğan yaratık, kuyruğunu oynatıyor. Yol arkadaşını sevmiyor.

Yine de Yağlı Bill ile kalıyor, kendisi de silahlı bir soyguncu oluyor, katırını çalıntı bir atla takas ediyor. Çünkü Yağlı Bill demiryolundan tek başına ayrılamıyor. Kış tepelerinden dolaşıyorlar. Bill onları habire raylara çıkarıyor.

— Bak işte, bu trendekiler rayları izleyenler, tren onlara iş sağlıyor, ta bataklığa kadar. Gördüğümüz diğerleri de Yeni Crobuzon'dan buraya vahşi ülkeyi görmeye gelenlerle dolu, şu makinesinin arkasında silah kuleleri olan ise... O da ücretleri taşıyor. Gülümsüyor.

Judah merak ediyor. Daha önce de trenleri soyma girişimleri olmuştu. Hızlanmaları için çalıntı bacaklarla yeniden yapılmış, makinelerle hız yarışı yapabilen, trenlerin ateşçilerini taciz eden, trene atlayan ve parayı kapıp gözden kaybolan özgüryapımların, süvarilerin ve arabaların güçlü ve gözüpek saldırıları.

Yağlı Bill'in planı işleyebilirdi. Basit ve incelikten uzaktı, işe yarayabilirdi, çünkü Yağlı Bill demir yoldan korkmuyor, karşısında ezilmiyordu. Başkaları bir köprünün parçalarını koparıp saldırmak için trenleri durdurmaya çalışmıştı: Bill tren üzerindeyken köprüyü uçurmak istiyor. Bir savaşa kalkışıyor. Judah planın aptallığı karşısında şaşkın, neredeyse ona hayranlık duyuyor.

— Gümüşgeçit Gediği'ndeki sırıklar, diyor toprağa çizerek.

— Lanet köprü yüz metre var. Aşağıda bekleriz, tren köprüye geldiğinde devre kapanır ve bum. Külüstür şey buna dayanamaz. Yere iner.

Sonra, demir tren havada açılacak ve otuz metre aşağıdaki donmuş kayanın üzerine çarpıp parçalanacak ve evet, yangında bazı para sandıkları yanacak, vagonlar ezilen metallerle sıkışacak ve ölü trencilerin ve yolcuların kanları banknotları lekeleyecek, böylece büyük miktarda para ziyan olacak ama, birkaç para sandığı hasar görmeden düşecek. İnfilakın rüzgârında bazı paralar savrulacak ve Yağlı Bill yerden ve havadan kolayca bunları toplayacak.

Yağlı Bill'in dehası bu kadardı. Daha büyük bir hırsız sandıklardaki her kuruşu almakta ısrar eder, bu alelacele kotarılmış katliamı destekleyemezdi. Yağlı Bill ise, biraz paraya ulaşabildiği sürece asıl parçanın trende çürümeye bırakılınasına aldırmıyor, gamsız ve şiddet içeren bu planı yürüyebilir.

Judah'nın içindeki kurt, kesinlikle bilinci değil ama belli belirsiz bir erdem, kıpırdanıyor. Kafasını takmamaya çalışıyor ama kurt içini kemiriyor. Bill'in planını izlemeyecek ama Yağlı Bill'i de yenemez, bu yüzden aldırmaz görünüyor, hatta barutu çalıp Gümüşgeçit boyunca, kış kaktüslerinin ve aşınmış siyah kayanın yanından geçip tahta kavislerin karmakarışık bir şekilde tepelerinde yükseldiği yerde, patlayıcıları donmuş topraktaki destekle-

re bağlarlarken –Bill bunu o kadar dikkatsizce yapıyor ki Judah irkiliyor– bile ses çıkarmıyor. Daha sonra, bir tren geçmesini beklerlerken ve Bill uyurken ancak, Judah ona karşı çıkabiliyor.

Atını bırakıp dik kayaları tırmanıyor, soğuktan hissizleşen ve kaybedeceğinden korktuğu parmaklarıyla tepeye çıkıyor. Neredeyse bir gün boyunca koşuyor ve sonunda ana hattan çıkan bir rayın kenarındaki bir kulübeye, bir posta merkezine ve bir KADT sinyalcisine ulaşıyor.

— Jandarmalara, diyor Judah, boş ellerini sallıyor. — Onlara bir mesaj iletmem gerekiyor.

Judah bir gün ve bir gece sonra, yeni bir hayvanın üzerinde, KADT muhafızlarının bir kilometre kadar arkasında geri dönüyor. Direklerin dibine vardığında iki jandarmayı ölü buluyor, Bill'in barutu ortalığa saçılmış.

Bill gitmiş. Jandarmalar orada önlem alıyor. Judah onları küçümseyerek izliyor. Derleme bir birlik; Yeni Crobuzon milislerinin becerisi yok bunlarda. Aylak ve fırsatçılardan farklı olmayan ve silah ve KADT renklerinde fularlar verilmiş acemiler. Yağlı Bill'i nasıl izleyeceklerini pek bilmiyorlar, hevesli de değilller. Başına ödül koyuyorlar.

Bill özgür oldukça, Judah tehlikede. Ödül avcısına katılıyor.

Judah önce onun insan olduğunu sanıyor ama adam işi, genizden gelen yabancı bir kıkırtıyla kabulleniyor, doğal olmadığını gösteren bir biçimde başını eğerek gözlerini kapıyor. At olmayan ama belli belirsiz bir atı andıran, bir at izlenimi veren bir hayvana biniyor; gerçeğinin derisinin altındaki bir düzeneğe. Püsküren ve mırıldanan, bazen bir tabancaya, bazen bir tatar yayına dönüşen fitilli bir tüfek kullanıyor. Judah'ya adını söylemiyor.

Ata ve at benzeri şeylerine binerek, demiryollarının dalga dalga aktığı ovalarda, kolonileşmemiş ama yaşamın bir zamanlar kaya göletlerine bulaşması gibi, o virüsü kapmış karada birlikte koşturuyorlar. Dört gün boyunca büyülü toz işaretlerini izliyorlar ve ödül avcısı sonunda Yağlı Bill'i bir taş ocağında kıstırıyor. Beyaz taş, işaretli, keskiyle çapraz taranmış, haydutun kafasının arkasında bir ızgara gibi görünüyor.

— Sen, diye ihanete uğrayan bir budalanın öfkesiyle bağırıyor Judah'ya ve ödül avcısı onu öldürüyor ve silahları cesedi yiyor.

Belki de olacağım bu, diye düşünüyor Judah ve avcıyla yoluna devam ediyor. Kasabadan kasabaya giderek jandarmanın ilgilenmediği kişileri izliyorlar. Hat kenarlarındaki KADT istasyonlarında durup ARANIYOR ilanlarını tarıyorlar. Ödül avcısı,

Judah'ya ne kalmasını ne de gitmesini söylüyor. Islıksı bir fısıltıyla o kadar sessiz konuşuyor ki Judah onun Ragamollcayı düzgün mü konuştuğunu yoksa hiç mi konuşamadığını anlayamıyor.

Avlarını silahlarından çıkan oklarla ya da canlı ağlarıyla ya da ani gırtlak sesleriyle yaralıyor veya öldürüyor ve onları sürükleyerek yoldaki istasyonlara getirip ödülünü alıyor, Judah'dan bir şey istemediği gibi ona bir şey de vermiyor. Koyun hırsızlarının ve tecavüzcülerin ve katillerin sayıları artıyor, paralar gelmeye devam ediyor. İnsan olmayan yaratığın öldürdükleri birer pislik ama Judah'nın içindeki varlık huzursuz.

Soluk taş yollarda üç gün at sürüyorlar. Gri hava birikintilerine benzeyen kaya topakları atların nallarının altında ufalanıp yok oluyor. Kazılmış bir çukur, kazmacıların ve jandarmaların cesetleri ve çoktan ölmüş tanrı-hayvanların iliklerinin bir cevhere dönüştüğü ve şimdi cinlerin yaşadığı tünellerin girişleri.

Okbaşı Şirketleri bu kemik-yükünden olabildiğince almak istiyor. Mağara yaratıkları, madencileri yenerek direniş gösterdi ve jandarmalar da bunları yok etmek istiyor. Görev bu.

Judah yol arkadaşının kimyasalları paketlerinden çıkarışını izliyor. Sakin davranmaya çalışıyor. Hiçbir şey devinmiyor, ne bir kuş, ne toz, ne de bir bulut. Sanki zaman bekliyor. Judah dönüyor ve içindeki şeyin ağır ağır kıpırdanmaya başladığını hissediyor, bu arada ödül avcısı damıtılmış su ve yağ dolu kocaman bir tencerenin üzerini kapatarak ateşin üzerine yerleştiriyor, içinden çıkan deri bir hortumu mağaranın girişine uzattıktan sonra onu lastik ve deriyle sımsıkı sarmalayarak içerideki havanın çıkmasını engelliyor. Gecenin sonu. Ateş ve pirinç kazan onları kıpırdaşan kızıl bir ışıkla sarıyor. Ödül avcısı zehirleri karıştırıyor.

Dağın içindeki cinler bekliyor olmalı. İzliyor olmalılar. diye düşünüyor Judah. Bataklıkmızraklarını ve onların zayıf direnişlerini düşünmeden edemiyor. Üşüyor, içindeki kararsızlık kurtçuğu, bir *bilinç* değil de yanlışı *ayrımsama* denilebilecek tuhaflık, bir *iyilik* açılıyor. İçini çekiyor. — Yat yerine, diyor. — Yat. Ama tuhaflık yatmıyor.

İçinde kıpırdanıyor ve *kendisinin olmadığını* bildiği bir nefret ve öfke salgılıyor ama bunlar ona da bulaşıyor ve ister kendisinin olsun, ister olmasın, onları hissediyor. İçinde kabarıyorlar. Bataklıkmızraklarının yavrularını, küçük dağın içindeki cinleri düşünüyor.

Kimyasallar karışıp kaynıyor ve ödül avcısı kırmızı çamursu karışım gaz geğirene kadar içine bileşimler ekliyor ve birden yakıcı, yağlı bir duman püskürtmeye başlıyor ve bu, tünelin içine akıyor. Avcı bekliyor. Zehir tünellere saldırıyor, sıvı akıl almaz bir hızla kaynıyor.

Öfkesi, Judah'ya hâkim oluyor. Birkaç saniye tereddüt ediyor ve bu süre içinde yayılmasına izin verdiği metreküplerce öldürücü gazı hiç unutmayacak, sonra kazana doğru gidiyor, rüzgâra karşı yürüyor ve sol elini kazanın örtüsünün altına, dumanın içine sokuyor. Ödül avcısı dehşet içinde ve ne olduğunu anlamıyor.

Gaz asitli ve sıcak, derisi yarılan Judah çığlık atıyor ama elini çekmiyor ve çığlığını bir ilahiye çeviriyor, öğrendiği bütün enerjileri ve bedeninin derinliklerinden çaldığı bütün teknikleri açığa çıkarıyor. İçindeki saf nefret ve intikam parçalarıyla bunları birleştiriyor, sonra daha önce hissettiklerinden daha saf ve güçlü bir duygu yoğunluğu yaşıyor, bedeninden büyü enerjileri boşalıyor ve bir golem yapıyor.

Bir duman golemi, bir gaz golemi, parçacıklardan ve zehirli havadan oluşan bir golem.

Judah yaralı elini tutarak geriye çekiliyor. Kabın içinden hâlâ duman püskürüyor ama tünellere gitmiyor, bir kir topağı gibi ağzında birikiyor ve sonra örtüden ve borudan geriye çıkıyor. Duman tencereden maymunların ya da aslanların uzuvları gibi tırmanıyor, sonra geri toplanıyor ve görüntüsü ortaya çıkıyor, iki-üç-dört-bir-hiç-ayaklı bir dev gibi kaynaşan bulut, adım atmak ya da yuvarlanmak ya da uçmak denilebilecek bir hareketle ödül avcısına doğru gidiyor, Judah'nın acı içinde verdiği emirleri izliyor.

Daha önce bu büyüklükte bir şey yapmadı. Hantal ve dengesiz, rüzgâr ondan parçalar koparıyor, bu yüzden ilerledikçe kü-

çülüyor ancak avcıya ulaşana kadar yok olacağı bir hızla değil. Avcı ateş ediyor ve kurşunları bulutun içinden geçerken ince şeritler oluşturuyor, arkasındaki Judah'yı, ellerini nasıl oynattığını ve golemi nasıl hareket ettirdiğini görmüyor. Golemin arkasında gazdan bir kuyruk titriyor. Ödül avcısını sarıyor ve adam golemin özünü solumaktan başka bir şey yapamıyor ve insanınkinden farklı derisi ve içindeki hassas zar tabakaları kabarcıklar haline geliyor ve patlıyor, sıvılaşan akciğerleri onu boğuyor.

İnsan olmayan varlık ölüyor, Judah ufalan golemi havaya kaldırıyor ve onu rüzgâra bırakıyor, golem kasılıyor ve yok oluyor. Elini sarıyor ve ödül avcısının cesedini soyuyor. Çok hafif gaz kokusu geliyor.

Judah, cinlerin kasabasının ne kadarının zehirlendiğini bilmiyor. Bildiği bunun yalnızca bir gün olduğu. Okbaşı Şirketlerinin, bu kemik bahçesine bir başka ödül avcısı göndereceğini ve başarısız zehirleme girişiminin kalıntılarını, bu ölüyü bulacaklarını biliyor. Cinlerin kökünün kazınacağını ve evlerinin bir tarih olacağını biliyor ama bunun parçası olmayacak ve bunu engellemek için uğraştı.

Cinler ölecek. Keşke arkasında onlar için bir şey bırakabilseydi. Keşke şu kayalara gerektiğinde onu uyandırsın diye bir bekçi şekli verebilse ve bekletebilseydi. Ödül avcısının at olmayan atı kayaya doğru hızla koşuyor ve hayvan şeklinde bir liken izi bırakıyor.

Burada işim bitti, diye düşünüyor Judah. Eli titriyor; kendisi titriyor. *Bir adam ya da adama benzeyen bir şey yaptım.* Bu beden büyüsünü yapmak, o şeyin şeklini korumak, öldürmek için gösterdiği çaba onu bitkin düşürüyor. Yaptığı şeyi, böyle bir şeyi yapabileceğini, yalnızca çamurdan değil, ağır havadan da golem yapabileceğini düşündükçe korku ve dehşetten titriyor. *Bu yabanıl topraklarla işim bitti. Yabanıl çünkü biz buradayız.* Yapabildiği şeyi aklı almıyor.

Judah tencereleri ve sönmek üzere olan ateşi dağıtıyor. Demir yola geri dönüyor.

Bir düşte gider gibi trenlerin izini kolluyor. Issız bir yerde demiryoluna varıyor. Atı yorgun. Uçuşan karların içinde titriyor. Judah tepelere, yukarıdan hat işçilerine bakan bir köye çıkıyor.

Adamların bütün gereksinimleri karşılansa, hatta rayların ta ucundan buraya kadar bir grup fahişe çadır evlerinde onlara hizmet etse bile, toprağı düzelten ve kayaları parçalayan adamlar, bazen keçi çobanlarının bu küçük köyüne geliyor. Judah oturup izliyor onları. Bölgenin kızları Yeni Crobuzonlu adamlarla gidiyor ama aileler bunu onaylamıyor, karşı çıkışları yetersiz ve girdikleri kavgalarda dayak yiyen onlar oluyor. Köylüler yaralıları tedavi ediyor, bu saldırılarla baş etmeye çalışıyor. –Ne yapabiliriz ki? diyorlar. Baskılara ve kışkırtmalara boyun eğiyorlar.

Hat, onun bataklıklarına girdiğinden beri Judah'yı yeni bir dinginlik sarıyor. Dünyaya bir camın arkasından bakıyor.

Keçi çobanı ev sahiplerine bir tür öykücülük yapıyor. Onun, saz çadırlardan oluşan kamplarında kalmasına izin veriyorlar. Ebedî trendeki adamlar gibi zorba olmadığı için memnunlar. Yarım yamalak Ragamollcalarıyla sorular soruyorlar.

— Doğru mu yol sütü ekşitiyor?

— Doğru mu doğmamış bebeleri öldürüyor?

— Doğru mu nehirdeki balıkları zehirliyor?

— Yolun adı ne?

— Sonuna gelmişti, diyor Judah. *Yolun adı ne?* Soru onu şaşırtıyor.

Vadideki köylülerin arasından, onunla yatacak genç bir kadın buluyor. Adı Ann-Hari. Kendisinden çok daha genç, huysuz ve güzel. Onun genç bir kız olduğunu düşünüyor ama bazen heyecanında ve bakışlarında saf bir kızdan çok, olgun ve kurnaz bir yetişkin görüyor.

Judah onun yanında kalmasını istiyor. Ann-Hari'nin ailesi ve köyüyle ilişkisi kopuk. Onun gibi çok var, trenlerin haşin işçileri

ve soluyan pistonları bazı oğlanlar ve özellikle genç kızları çok heyecanlandırıyor. Aileler onların koyun sürülerinin kaçmasına izin vermelerine, ya da demiryolculara satıp karşılığında değersiz oyma işleri almalarına çok üzülüyor. Koyun çobanı genç erkekler toprak setleri yapanlara katılıyor ve nehirleri dolduruyorlar. Genç kadınlar kendi pazarlarını buluyor.

Ann-Hari, Judah'ya ait değil; adam ona sahip olamıyor. Onu ilk kez yolun kenarında görüyor ve kız onu alıp Judah'nın kendisiyle ilgisi olmadığını bildiği büyük bir istekle, bekaretinden kurtuluyor. Yalnızca onun olduğu ilk birkaç gün bunu olabildiğince sık yapmaya çalışıyor; ona yaşamının aşkını vermeye çalışıyor. Bu bir sevgi değil, bir rol; kendini kaptırıyor. Kız üzerine çıktığında, omuzunun üzerinden bakarak başka bir şey arıyor, daha iyisini de değil, ama başkasını, daha çoğunu. Arkadaşları oluyor. Köye, ona geldiğinde başka adamların seks kokuları oluyor üzerinde.

Bölük pörçük Dağ Ragamollcası değişiyor. Şehir argosu kullanıyor, demircilerden öğreniyor bunları. Judah kızın uçarı, doymak bilmez görünüşünün altında sakin ve acımasız bir zekâ olduğunu görebiliyor. Ona yapabildiği golemleri gösteriyor, gitgide güçlenip büyüyorlar. Bunlar kızı binlerce başka şeyden daha fazla ilgilendirmiyor.

Kampı izleyenler arasında bir düşmanlık var. Bıkmadan bu adamları izleyen, dağ kazıcılarla birlikte olmak için ebedî trenden ayrılan fahişeler, köylü rakiplerinin, hizmetleri karşılığı para istemeyen çiftlik kızlarının hakaretleriyle karşılaşıyor. İşçilerden bazıları da bu doymak bilmeyen, seks satmayan, hatta vermeyip yalnız alan genç kadınların tehditleriyle karşılaşıyor. Hiçbir kural tanımıyorlar. Tabuları öğrenmediler daha: Bazıları kampın mahkûmlarıyla, zincirli Tekraryapımlarla bile yapmaya çalışıyor. Tekraryapımlar dehşet içinde ve gardiyanlarına gidiyorlar.

Soğuk bir gece, korkmuş, kir içinde ve yüzü gözü şiş bir halde Ann-Hari, Judah'ya geliyor. Bir kavga olmuş. Fahişelerden oluşan bir grup çadırdan çadıra dolaşıyor. Buldukları bütün aşıkları ayırıyor, çekip çıkarıyor, öfkelenen adamları sayılarıyla şaşkına

çeviriyor, adamları tutup her bir kadının yüzünü ve sesini kontrol ediyorlar. Para almayan yerli kadınları sürükleyerek dışarı çıkarıyor, üzerlerine makine yağı sürerek tüy yapıştırıyorlar. Jandarmalar çalışan kadınlara yakınlık duyduğundan, bunlara ses çıkarmıyor.

Öfkeli kadınların adaleti ona ulaştığında Ann-Hari kampın kenarında adamın birini beceriyormuş. Saldırganlarla dövüşmüş. Bütün köylü gücüyle karşılık vermiş. Üçünü yere devirmiş, yaşlı bir kadının karnına küçük bir çakı saplamış. Ann-Hari, bembeyaz olan kurbanının yanından kaçmış.

Judah onu hiç böyle uysal görmemişti. Bunun yalnızca küçük bir şey olduğunu biliyor. Kimse ölmedi ve muhtemelen de ölmeyecek, bıçak ufacık bir şey. Yerliler şimdi kuralları biliyor ve kimse kendini korumak için dövüşen Ann-Hari'yi anımsamayacak. Ama bu ani şiddetin onda bıraktığı korku hiç azalmayacak ve Judah bir açıdan memnun, çünkü kadın burada kalmaya korktuğu için onu kendisiyle gelmeye ikna edebilir. Bu yabanıl yerlerden gitmek istiyor; demiryolunu arkasında bırakmak, eve dönmek istiyor; ayrıca bakabilmek için bir başkasının gözlerini istiyor.

Issız bir istasyona, trenlere varana kadar iki gün yürüyorlar. Üçüncü sınıf biletleri var. Judah Ann-Hari'nin geride kalan çayırları ve tepeleri, yanından geçtikleri nehri, çatlakları, tünellerin karanlığını izleyişine bakıyor. Tekerleklerin karmaşık ritminden başka hiçbir bir sesin duyulmadığı saatler geçiyor, onun aylardır, kızın ise hiç görmediği şehre gidiyorlar.

Döndü ve Yeni Crobuzon'a bir taşralı gibi gözlerini kırpıştırarak bakıyor. Ann-Hari ve o, Kötüyaka'daki bir çatıya kurdukları çadıra yerleşiyorlar. Tepeden, Büyük Ölçek Köprüsü'nün enkazı görünüyor; köprünün dönen kısmı sıkışmış, zaman içinde pasla kaynamış ve yalnızca bir dalgakıran görevi yapıyor.

Kilometreler geçtikçe, Ann-Hari'nin bütün korkusu da yok oldu ve onu Yeni Crobuzon'u öğrenmekten alıkoyacak hiçbir şey yok artık. Her gün geri geldiğinde Judah'ya heyecanla şehirden söz ediyor.

Daha önce hiç Kepri görmemiş. –Kafaları böcek gibi olan kadınlar var, diyor. Kaburgalar'a gidiyor. –En yüksek ağaçlardan daha yüksek. Eski ve taştan daha sert, çatıların üzerine çıkan kemikler, ölü bir şey ve şehir de onu mezarı.

Ann-Hari, Yeni Crobuzon'un beş ana hattında ve onlardan ayrılan diğer hatlarda giden trenlere binerek Yokluk Parkı'ndan doğudaki Son Durak'a, Çancı Çıkmazı'na, Fell Durağı'na ve Tepeler'e gidiyor. –Bir tepenin altında yıkılmakta olan gecekondular var ve orman oraya kadar geliyor, raylar ormana giriyor ama trenler gitmiyor.

Kötüorman'da, hiç kullanılmayan demiryolunda bir istasyon var. Çoktandır terk edilmiş. Judah onu biliyor ama hiç görmedi. Ann-Hari, şehrin birkaç garudasının en alt tabaka vatandaşların tepesinde yaşadığı tehlikeli Leke varoşuna gidiyor ve neşe içinde, leş kokulu, birer mezbeleye dönüşen sokaklarından geçerek ormana ve üzerini otlar bürümüş istasyon kalıntılarına kadar yürüyor, sonra dönüyor ve Dog Fenn'e giden trene binerek gelip bunları Judah'ya anlatıyor. Ona Yeni Crobuzon'u anlatıyor.

Ona Mor Ev'den, BilSantum Meydanı'ndan ve Çörtenler Parkı'ndan, kubbeli kaktüs gettosundan, hayvanat bahçelerinden ve Judah'nın en son çocukluğunda gördüğü, ya da hiç görmediği

yerlerden söz ediyor. Karşılaştığı bütün ırklardan söz ediyor. Pazar yerlerine bayılıyor.

Judah karınlarını doyuracak kadar kazanıyor, kalabalıkları golemetriyle eğlendiriyor. Bir gün tahtadan, gevşek zincir kollu daha sağlam bir golem yapıyor. Uzuvlarına ip bağlıyor ve onu büyüyle dans ettirirken, sanki iplerle kontrol ediyormuş gibi bir çerçeve içine yerleştiriyor. İzleyenler nesneleri canlandıran biri değil de bir kuklacı olduğuna inandığında, dikkat çekecek kadar daha fazla kazanıyor.

Kelltree Tersaneleri'nin yakınında olduklarından, her sabah fabrikaların düdükleri ve işçilerin yavaş koşuşturmasıyla uyanıyorlar. Ann-Hari uyuşturucu satıcılarıyla tanışıyor. Eve kocaman açılmış gözler ve üzerine sinmiş ot kokusuyla dönüyor. Bazı geceler dışarıda kalıyor. Judah ile birlikteyken onunla yatıyor ve ondan para alıyor.

Yürümeyi seviyor. Judah onunla birlikte, evlerin aralarından, bütün o melez mimari örneklerinin gölgesinde kilometrelerce yürüyor. Kadın ona binaların neden öyle yapıldığını soruyor, yanıt veremiyor. Bir defasında onun yanındayken, yanlarından bir kepri çift geçiyor, fularları birbirine örülü, kafabacakları dalgalanıyor, etrafları acımsı hava püskürtüsü ve kimyasal fısıltılarla sarılı. Judah, Ann-Hari'nin gerildiğini hissediyor ve ilk kez o da keprilerin tuhaflığını fark ediyor, çeneleri hareket ettikçe çıkan makas seslerini duyuyor. Her şeydeki tuhaflığı görüyor.

Ekonomik patlama zamanı. Para bol ve kaldırımların değişmesi için bir rekabet var. Judah, şarkıcıların ve çalgıcıların, akrobatların ve tebeşir ressamlarının yanında kuklalarını dans ettiriyor.

Kış ama şehir anormal sıcak. Durgun bir mevsim. Titrek ışıkların kızıllığında Judah'nın golemi Kutsal Çayır'ın öğrencilerine gösteri yapıyor. Üniversitelilerin çoğunluğu genç erkekler, iyi giyimli şehir çocukları ve birkaç tane de çalışkan memur çocuğu ama aralarında kadınlar, hatta birkaç tane ötesoylu bile var. Judah'nın tahta dansözünün yanından geçiyorlar. Onlardan ancak birkaç yaş büyük kendisi de.

Bazıları bir çeyrek, bir sikke ya da bir şekel veriyor: Çoğu hiçbir şey vermiyor. Golemin adımlarını ve büyü parçacıklarının akışını fark eden genç bir adam duruyor ve kuklanın sahte olduğunu görüyor.

— *Yaptığım* iş bu, diyor. — Burada bunu yapıyoruz. Bedenbüyüsü programındayım. Ne yüzle buraya gelip bu uyduruk büyüleri sergiliyorsun?

— İzle o zaman, diyor Judah.

Bataklıkmızraklarının golem güreşi Yeni Crobuzon'a böyle geliyor.

Kendini beğenmiş oğlan gözlüklerinin üzerinden, kırmızı yanaklı, zayıf, ince kaslı, üçüncü ya da dördüncü el paçavralar içindeki Judah'ya bakarken küçük öğrenci kalabalığı da onları izliyor. Sınıf arkadaşları için tezahürat yapıyor olsalar da, Judah onların kararsızlığını seziyor ve bu paralı çocukların, kendi arkadaşlarının, yevmiyeli çalışan bir ailenin bu orta halli oğlunun, tamamen yabancı biri karşısında kaybetmesinden memnun olacaklarını fark ediyor. Sınıfına duyduğu saygıdan neredeyse vazgeçiyor ama paralar ortaya dökülüyor ve şansı büyük: Kendine oynuyor.

Golemine fısıldıyor, ona bataklıkmızrakları gibi tutuk tutuk tıslıyor ve golem, üniversitelinin toprak-adamını parçalıyor. Kolay bir zafer.

Judah parasını sayıyor. Kaybeden çocuk birkaç kez yutkunarak ona yaklaşıyor. Nazik ve akıllı.

— Aferin, diyor. Gülümsüyor. — Bazı teknikleri kullanıyorsun, gücün de var. Daha önce bu şekilde bir golem oluşturan birini görmemiştim.

— Burada öğrenmedim.

— Anlaşılıyor.

— Bir daha denemek ister misin? Bir müsabaka daha?

— Evet! Evet! Bir daha! Diğer öğrencilerden biri bu. –Yarın yine gel kuklacı, yine yapalım, hem bu defa karşına Pennyhaugh'dan daha iyi bir büyücü çıkaracağız.

Ne Judah ne de Pennyhaugh lafa karışana bakmıyor. Yalnızca birbirlerine bakıyor ve gülümsüyorlar.

Onların yaptığı, gerçek bir kavga isteyenlerin, bıçaklı dövüşleri, ikili kaktüs maçlarını, ısırma kavgalarını izleyebildikleri gladyatör sirkleri, Cadnebar'ın bu yasa dışı kan arenaları ve onların taklitleri gibi olmayacak. Ama Pennyhaugh ve Judah ortaklık kuruyor, oyunlarını bir sisteme oturtuyor, iş birlikleri dikkatleri çekiyor ve golem yarışları bir moda oluyor.

Başlangıçta, çoğunlukla plazma bilimleri okuyan öğrenciler geliyor, sonraları onların bazı profesörleri. Derken adları duyuldukça, şehrin varoşlarından alaylı beden büyücüleri ve sihirbazlar akın ediyor. Spor tamamen yasa dışı değil ama onaylanmış da değil ve benzeri bir çok etkinlikte olduğu gibi yasaklanmanın sınırında. Yaptıkları, hızla bir iş alanına dönüşüyor ve sus payı verilecek milis ispiyoncular, kapıcılar ve üniversite görevlileri ortaya çıkıyor. Bununla Pennyhaugh ilgileniyor.

Alışılmadık kahramanlar, iki hevesli onlar: özenli, gergin ve çalışkan. Gitgide büyüyen yarışmalara katılıyorlar. Uzmanlaşıyor, eserlerini bıçaklarla ya da teneke silahlarla donatıyor ya da onlara iğneden bacaklar ve tırtıklı sırt bombeleri yapıyorlar. Bunlar golemaklar, ağırlıklarına göre eşleştirilen, dövüşen makineler.

Judah sıralamalarda en üstte. Onun için kazanmak zor değil. Yavaş ve kaba bataklıkmızrağı teknikleri işe yarıyor. Birkaç kez kaybediyor ama hataları affetmeyen laboratuvarında hemen kendini geliştiriyor.

— Nadir bulunan bir yeteneksin, diyor Pennyhaugh.

Pennyhaugh onu yenemiyor ama eğitiyor. Bataklıkmızraklarının yabancı tekniklerini anlayamıyor ama onları deneyerek bildiği şeylerle birleştiriyor. Judah'yı bir büyü ölçere bağlıyor, kateksisini ölçüyor, bunlarla zihninin akışına odaklanıyor.

— Güçlüsün, diyor Judah'ya.

Ann-Hari yarışmaları izlemeye iki defa geliyor. Judah'ya tezahürat yapıyor ve kazanınca gülümsüyor ama bu spor onu ilgi-

lendirmiyor. Onun ilgisi makinelere. Demiryolu hatlarının son istasyonlarına gidiyor, trenlerin yavaşlamasını izliyor. Girmesine izin verilen fabrikalara giderek işçilerin aralarında dolaşıyor, makineleri izliyor.

Judah kazanmayı seviyor. Becerisi onu heyecanlandırıyor. Bir süre o ve Pennyhaugh çok eski bir yöntemi uyguluyorlar, üzerine oynanan bahisler yükselene kadar kaybediyormuş gibi yapıyor, ama Judah'nın ününü bilmeyen yok.

Bir yıldız o, Bataklık Âlimi. Diğeri Lothaniel Durayne, bir bedenbüyüsü profesörü, katran-kedi golemlerini Kedi Adam Loth adıyla dövüştürüyor. Golemler sahne adlarının tadını çıkarıyor. Ayrıca, Dandler var, Pennyhaugh'un muhtemelen bir milis bilimcisi olduğunu söylediği sessiz bir kadın. Golemaklarına, vurup duran zincir kuyruklar yapıyor. Bu üçlü en üst sırayı aralarında paylaşıyor ama sıranın tepesine en çok çıkan Judah.

Bedenbüyüsü güçlendikçe kontrol ettikleri kütle de büyüyor. Yakında ağırlığa üst sınır getirecekler. Bir köpekten daha ağır olan hiçbir şey dövüşemez. Judah, elinde olsa ne kadarını kontrol edebileceğini merak ediyor.

Düzenleyici, bahisçi ve zirvedeki golemakçı olarak Pennyhaugh ve Judah iyi para yapıyorlar. Yeni Crobuzon basını da golem güreşlerini fark ediyor, ayrıca bir sürü de yeni gelen var. Judah sıkılmaya başladı. Yalnızca Loth ve Dandler ile dövüşüyor. Golemaklarını nasıl canlandırdıklarını izliyor. Büyülerini dinliyor. Para kazanacak kadar dövüşüyor ama çoğunlukla öğrenmek için yapıyor bunu.

Golemlerinin her hareketinde, Judah, bataklıkmızraklarına olan bağını hissediyor. — Bu konuda her şeyi öğrenmek istiyorum, diyor. Pennyhaugh onu üniversite kütüphanesine götürüyor ve ilgili kitapları gösteriyor. Başlıklarını okuyor: *Bedenbüyüsü Kuramları, Plazmik Alanın Sınırları, Yaşam Dışı Tartışmalarının Ötesi.* — Her şeyi bilmek istiyorum, diyor.

Güzel bir kış. Judah, Ann-Hari'yi buz patenine götürüyor. Yanlarından geçtikleri bazı kişilerin onu tanıması hoşuna gidiyor. — Bataklık Âlimi! diyor birisi. Bu onu o kadar sevindirmiyor.

İplere asılı ışıklarla ve kış çiçekleriyle kaplı Karga'nın, sokakları buz tutmuş çarşılarında dolaşıyorlar. Romla kaynatılmış sıcak çikolata içiyorlar. Ann-Hari ona bakmıyor. Bakışları onu geçiyor ve gülümsüyor, gerçek bir gülümseme bu, ama ona bakmıyor.

Elveda, diye düşünüyor Judah ve o da gülümsüyor.

Kar bastırdığında, birkaç saatliğine binaları örtüyor: eski kiliselerin kıvrımlı saçaklarını, koyu taş payandaları, sayısız beton ve tuğla evi, işçilerin herhangi bir biçemi olamayacak kadar çirkin ve kaba kulübelerini. Karın altında kıvrımlara dönüşüyorlar; sonra üzerlerindeki karı erittikçe, yine kendi biçimlerini alıyorlar.

Judah sokaktan para kazanan birinin abartılı tarzında giyiniyor. Yürürken Dog Fenn'in çocukları, beraberlerinde birkaç sıska kaktüs ve hoplayarak giden vodyanoi ile peşinden koşuyor ve onlar için golemak yapmasını istiyorlar. Bazen avucunda sıkıştırdığı bir avuç bozuk parayı canlandırıyor ve izleyip sonra da parçalamaları için onlara doğru yuvarlıyor.

Ann-Hari'nin okumayı öğrenmeye niyeti yok ama Judah'nın Kıtalar Arası Demiryolu Tröstü'nün gelişmelerini gazetelerden takip ettiğini keşfedince onunla birlikte olduğu her gün (eve gelmediği günlerin sayısı artıyor) kendisine okumasını istiyor.

— ...Yaman bir kış, diye okuyor *Kavga*'dan. — Hâlâ bataklıklarda olan adamlar zamanlarının çoğunu soğuğa lanet okuyarak geçiriyor ama en azından bataklıkmızrakları, o hain bataklık yabanileri geri çekildi ve onları rahatsız etmiyor. Güneyden gelen

haberlere bakılırsa Myrshocklu inşaat işçileri, hava o kadar kötü olmasa da, doğru dürüst iş yapmıyorlarmış...

— Myrshock ne? diyor Ann-Hari. Judah bakakalıyor. Demiryolunun biçimi, ya da geleceği ile ilgili hiçbir şey bilmiyor.

Ona bir harita yapıyor. — Üç kol, diyor ve baş aşağı ve eğik bir Y çiziyor. — Yeni Crobuzon. Meagre Denizi'nin kıyısında Myrshock. Ovalarda Örümcekağı Denizi. Her birinden bir hat çıkıyor, bataklıklarda buluşuyor. Yeni Crobuzon'dan sekiz yüz kilometre aşağıda, diğer ikisine de yine bunun yarısı kadar yol.

Anlattıklarıyla Ann-Hari'yi şaşırtırken, Judah, demiryoluna karşı kendi duyduğu hayranlığı gizliyor. Sürekli adamları düşünüyor; gördüklerini, çekiç sallayarak karayı bölenleri.

Yol henüz çatallaşmadı. Kısa ve maliyeti yüksek grevlerle ilgili haberler var. Bazı yazarlar KADT jandarmalarının işe yaramadığını, iş gücünü denetlemede ya da küçük eyaletleri kontrol atına almada aciz kaldığını yazıyor. Başkan yetkiyi aktarmaktan vazgeçmeli, diyorlar. Yeni Crobuzon milislerinin rayların güvenliğini ele geçirme zamanı geldi. Bunun olacağına kimse ihtimal vermiyor. Hükümet buna karşı.

— Grevciler havadan yakınıyor, diye okuyor Judah. — Soğuğa karşı grev yapıyorlar. KADT'nin ne yapmasını bekliyorlar ki? Bütün işçiler, ustabaşları, Tekraryapımlar, Writghtby'nin kendisi de aynı soğuğu hissetmiyor mu?

— Hayır, diyor Ann-Hari.

Judah ona bakıyor. Kız şekerli bir erik yiyor.

Omuzlarını silkiyor. — Hayır, hissetmiyor.

Judah çalışıyor. Pennyhaugh'ın yol göstermesiyle, yalnızca becerilerini geliştirmekle kalmıyor, ne yaptığını da anlamaya başlıyor. Yaklaşımı içgüdüsel ve sezgisel kalıyor ama zor ve gizemli metinler onun için bir anlam taşıyor ve yeteneğini geliştiriyor.

— ...Yaptığımız bir müdahale, diye Pennyhaugh, notlarından okuyarak Judah'ya anlatıyor, — Bir yeniden düzenleme. Canlıdan bir golem yapılamıyor, çünkü orgon, et ve bitkinin enerjisine baktığımızda, madde kendi düzenekleriyle etkileşim halinde.

Cansızlar ise durağan, çünkü *öyle bırakılmış*. Biz ona anlam veriyoruz. Bunu emretmiyoruz ama özünde bulunan, her zaman orada olan görünmezi işaret ediyoruz. Bu gösterme en azından, gözlem olduğu kadar bir iddia ve kanı. Biz yapıyı görüyoruz ve bunu işaret etmekle düzenekleri görüp onları kavrıyor ve kullanıyoruz. Çünkü kalıplar durağanlıkta değil değişimde ortaya çıkıyor. Golemetri bir *müdahale*. Sabit bir üçüncü tekilin, aktif bir birinci tekile tabi olma hali.

Judah bataklıkmızraklarını ve demiryolunu düşünüyor. Golemlerini oynatırken hâlâ bataklıkmızraklarının fısıltısıyla soluyor. Gitgide bu bilimi daha çok anlıyor. Bu onun saplantısı oluyor.

Doğru memura para vermeyi unutuyorlar ve golem güreşi salonu basılıyor. Maskeli milislerin kalabalığın içinde esrar ya da özel çaylar, hatta hayal otu bulması zor değil. Organizatörler gereken yerlere para veriyor ve Pennyhaugh işlerini devam ettirirken, Judah başka şeyler düşünüyor.

Golemetri bir müdahale. Golemetri, kendini yeni baştan görme amacıyla yapılan, onu düzenleyen bir komut, bir görev verilen madde bilimi. Bu alanı yokluğunda nasıl oluşturabilir? Onu nasıl hazırlayıp bekletebilir?

Piller, düğmeler ve teller alıyor, zaman ölçerler alıyor, düşünmeye çalışıyor. Gazeteler KADT'de yapılan hesap yanlışlarını yazıyor. Birisi rezaleti ima ediyor.

Judah, Ann-Hari'yi görmeyeli günler oldu. Birden, onun yalnızca birkaç gün geçireceği birini bulmadığını, ama çekip gittiğini anlıyor. Nereye gittiğini biliyor.

Kız Yeni Crobuzon'u sevmiş, onu tutku ve ilgiyle izlemişti ancak onun için şehir, kütlesi ve tarihi –beton yığınları ve mücadelesi– de dahil olmak üzere demiryolunun yalnızca bir uzantısıydı. Ann-Hari'nin asıl evi demiryollarıydı.

Ann-Hari demiryollarındaki evine ve ebedî trene geri döndü. Hiçbir fahişe milisin onu cezalandırmayacağını biliyor. Judah'nın aynasındaki X bir elveda öpücüğü. Adamın şehri görmesine yardımcı oldu ve o da bu yüzden kadına minnettar. Kendisinden bir miktar para aldığını fark ediyor.

Golem dövüşleri artık onu sıkıyor. Pennyhaugh gitgide daha sık yok oluyor, iki nehrin birleşme noktasında, bakır yeşili bir çivi gibi çıkıntı yapan Parlamento'daki bürokratlarla ilişki kuruyor. Dövüşlerin hızı kesiliyor ve duruyor, Pennyhaugh ilgisini iyice yitiriyor ve artık daha çok parası var ve bir gece Judah'yı, o güne kadar hiç gitmediği kadar lüks bir restorana götürüyor, Kutsal Çayır'da sakin bir yer. Judah sokak şıklığını yansıtan giysileri içinde kendini rahatsız hissediyor. — Senin golem becerilerini kullanacağın başka bir yol var, biliyorsun, bir başka, nasıl desem, pazar, diyor Pennyhaugh.

Judah işinin bittiğini biliyor, Pennyhaugh artık hükümetin bir adamı. Judah işsiz, kütüphanesiz. Çabucak unutuluyor.

Birkaç hafta boyunca Pennyhaugh buluşmak istediğinden bahseden mektuplar gönderiyor. Judy çirkin el yazısıyla yanıtlayarak, kabalık olmayacak kadar sıklıkla bunları reddediyor.

Eski ve çalınmış kitaplarla dolu pazarlarda golemlerle ilgili kitaplar arıyor. Bir sürü işe yaramaz zırvaya bir sürü şekel harcadığı gibi birkaç büyük eser de buluyor bu arada, onları anlamaya çalışıyor.

Ne yaptım ben? diye düşünüyor. Kendi becerisini hiç anlamıyor. *Gazdan golem yaptım. Daha az katı şeylerden de golem yapabilir miyim acaba? Golemetri bir tartışma, bir müdahale, ben de karanlığa ya da ölüme, elektriğe, sese, sürtünmeye, düşünce ve umutlara müdahale edip golem yapabilir miyim?*

Birkaç iş alıyor. Robot işçilerin tıkırtısından hoşlanmayan tuhaf zenginler için tel ve kum dolu deriden son derece aslına uygun kadınlar ve erkekler yapıyor. Çok para alıyor: Onu yoruyorlar.

İçinde bir türlü sakin durmayan o varlığın, kurtçuğun isteğiyle şehri dolaşıyor. Onun tarafından sürükleniyor; yaratığın onun gözüyle gördüğünü hissediyor. *İçimdeki güçlü bir iyilik*, diyor kibirlenmeden, *ama bir işgalci. Bana ait olduğunu hissedemiyorum. Beni iyi biri mi yapıyor? Daha iyi biri mi yapıyor? Beni müthiş biri mi yapıyor*?

Judah Ann-Hari'yi düşünüyor ve hat uçlarındaki çalışmaların yeniden hızlandığını okuyor. Parlamento'da tartışmalar oluyor. KADT ve Weather Wrigthby garip işler yapmakla suçlanıyor. Bir kazada işçilerin ölmesi, bir bayıra müfettişlerin açıklayamadığı biçimde set çekilmesi, iki tarafta metrelerce uzanan dalgalanmalar ve yaşamsız bölge konusunda KADT'nin yanıtlamadığı sorular soruluyor. Kimse *kurban* demiyor, kimse *şeytan* demiyor ama Weather Wrigthby'nin para ve mühendislik konusunda ileriyi gören ve coğrafya, iklim ya da politikanın yo-

lundan döndüremeyeceği biri olduğunu anlamaya başlıyorlar. Adamın planları şirketinin adına işlenmiş ve bunlar bu yoldan çok daha büyük.

Judah Judah Judah. Kendi adını düşünüyor. Bir şey olacak.

Tam Yıllar'a ait ürünler anımsanıyor ya da yaratılıyor. Sanatta bir durgunluk var. Yeni Crobuzon binalarla, rıhtımları gemilerle dolu. Dükkânlar yeni malları sergiliyor. Poster kabinlerinin yanında yabani çiçekler gibi, elini ağzına götürmüş bağıran, kabartma baskı bir adam tabelaları ortaya çıkıyor.

— Ne bunlar, diyor Judah ve içeriye giriyor. Bir sandalye, bir makine, bir sıra harfler ve rakamlar yazılı düğme, bir tüp ve kulaklık var. Açıklamaları okuyor, deliğe para atıyor. Bir başlık listesi var:

A1- Başkan'ın Yeni Yıl Konuşması
A2- Farkı Küçük Şarkı
A3- Mancınık Senfonisi

Ayrıca diğerleri. Bir müzikhol şarkısı seçiyor, "İsterse Düşkünler Evi olsun", ve kulağını boruya dayıyor ve neredeyse kendinden geçerek, engellenen bir şeyin yerine oturuşunu, bir potansiyel enerjinin açığa çıkışını, sesin bir gümbürtüyle açılışını dinliyor; bir gürültü başlayınca irkiliyor, bir şarkı bu, tanınmayan bir korist kız söylüyor, sesinin nüanslarını arka plandaki cızırtılar bastırıyor ama kuşkuya yer bırakmayacak şekilde bu bir ses ve kesinlikle şarkı söylüyor. Judah bütün sözleri duyabiliyor.

— *Ve eğer bu düşkünler evi demekse canım, evet düşkünler evi, duyuyor musun, seninle kalmak, senin yakınında olmak için bunu yaparım.* Judah bütün sözleri duyuyor.

Sesi fiziksel hale getiren balmumu. Bu onu çok heyecanlandırıyor. Balmumu sesi bekletip yeniden başlatabiliyor.

Yeni bir teknoloji, bir tür zamanı ele geçirme. Sokak şarkılarını tekrar tekrar çalmak için kullanıyorlar. Judah onu başka bir şey için istiyor. Bataklıkta aldığı notlara bakıyor. Soluksuz bir enerji halinde ve Yeni Crobuzon'un ondan uzaklaştığını hissediyor.

Kaç kez gücün konuştuğu anı kaçırdım? Bir anın geldiğini gördüğü, ödül avcılarının ya da milislerin ya da rayların ya da gazın geleceğini bildiği için ölenleri ve kaçınılmazın karşısında donakalışını düşünüyor. *Zamandan korkuyorum.*

Ancak zamanın atışları bu göstericiler tarafından durduruluyor. Bu geçmişleri koruyorlar. Asalak iyiliği, içindeki aziz şey kıpırdanıyor.

Birden Yeni Crobuzon'u bırakmak kolaylaşıyor; oradaki ayları kolaylıkla anı oluyor.

Birkaç müşterisine yazıyor. Pennyhaugh'ya yazarak ona yaptıkları için teşekkür ediyor ve döndüğünde yine görüşeceklerini söylüyor, ama buna inanmıyor.

Öğrenmek istediği bir teknik daha var. Kinken'de iş yerlerindeki keprilerle konuşuyor, o söylüyor, onlar yazılı yanıt veriyor, onlara metadüzenekleriyle ne yaptıklarını anlattırıyor. Büyü pilleri satın alıyor ve uğraşarak bunları kendi damarlarından dolduruyor.

Birkaç deneme yapması gerekiyor. Onu seven sokak çocuklarının yaşadığı harabe evin yanına bir gergi teli yerleştiriyor. Gökyüzü tam ağarmaya başlarken çocuklardan bir tanesi uyanıp kahvaltı çalmak için dışarı çıkıyor. Kızın kirli ayakları takıldığı ince teli koparıyor, bir uğultu ve tıkırtıyla devre kapanıyor ve derken, aman Tanrım, kapının yanındaki taşlardan dans ederek küçük bir şekil çıkıyor. Kız öylece hareketsiz ve dikkatli.

Küçük golem onun eli boyunda ve Judah'nın, büyüsünü yerleştirip, enerjilerini depolar ve çalışmaya hazırlarken planladığı gibi dans ediyor. Kıza doğru dans ediyor. Paradan yapılmış. Tökezliyor ve bozuk paralar halinde ortalığa saçılıyor, küçük kız yaklaşıp paraları topluyor.

Judah bir kapı aralığından izliyor. Bir golemi ve emirlerini hazırladı. Onu bu küçük tuzak için bekletti. Bunu daha önce yapan olup olmadığını bilmiyor.

İşte yine bataklıklarda. Yerler buz tutmuş ve ağaç tepelerinden sarkan asma parçaları kaskatı olmuş, hayvanlar uyuyor ve bataklık sessiz. Kilometrelerce ötede işçi kampı ve işçi treni.

Raylar onu enkaza dönüşen kasabalardan geçirdi. İş ve işçilerin tamamen ele geçirmese de şeklini bozduğu alanlara, derken sonradan oluşturulmuş adalardaki ağaçlara, yer değiştiren taşlarla oluşan kanallara, turbalıkların içine getirdi. Judah iç kısımlara gidiyor, bir zamanlar onun kabilesi olanları arıyor.

Yükü çok: yeni ses okuyucusu ve onun silindirleri, kamerası, silahları. Bir avcı gibi görünmemeye, yürürken ses çıkarmaya dikkat ediyor. Bataklıkmızraklarından öğrendiği şarkıları söylüyor. Kahvaltı şarkısını, merhaba şarkısını, iyi bir gün olsun şarkısını söylüyor. Ellerini göstererek yürüyor.

Onu bulduklarında, tanımadığı bir kabile olduklarını görüyor ve iyi komşular şarkısıyla, gelebilir miyim şarkısını söylüyor. Ağaçlar ve titreşip duran bataklıkmızrakları halinde etrafını sarıyorlar ve dişlerini, silah ellerini gösteriyorlar, o hâlâ kaçmazsa ona vuruyor ve yine de kaçmayınca onu alıp saklı köylerine götürüyorlar. Kabileleri ve akraba grupları parçalanmış: Bunlar halklarından son kalanlar.

Çocuklar gelip onu inceliyorlar. Onlara baktığında son kuşağı gördüğünü biliyor.

İçindeki iyilik kıpırdanıyor ama Judah bunların ölü bir halk olduğunu ve hiçbir şeyin bunu değiştiremeyeceğini biliyor. Onu ava götürüyorlar –kadınları ve erkekleri birlikte, geleneksel ayrımların zamanı değil– ve çıkardıkları *uh uh uh* seslerini, ikili soluklarını ve hafif vuruşlu ritimlerini dinliyor. Su girdap yapıyor, sonra da girdaplar kesiliyor.

Dinleme borusunu çıkarıyor ve seslerini balmumuna kaydediyor. Bunu dinliyor; kolu çeviriyor ve ritimlerini işitiyor. Judah bunu *görebiliyor.* Şeklini görebiliyor. Bir mercekten bakıyor ve

balmumu şarkı ülkesinde bir coğrafyacı oluyor, uçurumları, kıvrımlı vadiyi, tepeleri ve sarp kayaları izliyor. Kolu yavaş yavaş kuruyor, şarkıyı ağır tempoda dinliyor.

Bu ölüme mahkûm halk içinde hiç arkadaşı olmaması onu utandırıyor. Korkunç nemli soğukta elinden geldiği kadar çalışıyor, bataklıkmızraklarının şarkılarının bütün seslerini, her bir zayıf ve kötü bağırtıyı kaydediyor ama çevresi onu boğuyor. Ormanda ne bir çardak, ne de yeşil bir sığınak var, yalnızca donmuş bir malç, bir gün kendilerinin de dönüşeceği hayaletlerle kavgaya giden bataklımızraklar, savaş birlikleri.

Judah onları izlemiyor. İçindeki şey iki büklüm. Ruhlarını balmumuna aktardı. Onlardan, ikinci kez ayrılıyor.

Yeniden trene dönüyor. Yeri değişmiş. Daha önce hiç karşılaşmadığı bin tane yüz görüyor. Hatlar çatal yapmış. Bir kasaba büyüyor. Ne olağanüstü bir şey.

Raylar kaygan ve trenler tarafından cilalanmış. Kıvrılarak yarı yarıya tamamlanmış barakaların içine giriyor, kör hatlara ayrılıyor, avlulara dalıyor, çatal yaptıkları bu yarı bitmiş kasabanın bayırını geçiyorlar. Bir hat bataklıkların en karanlık kısmına dalıyor ve birden kesiliyor, etrafı sık ağaçlarla çevrili.

Bir diğeri batıya doğru kayboluyor. Temizledikleri alandan adamlar çıkıyor, ellerinde sırılsıklam çekiçler ve çiviler var, sanki bir savaştan çıkmış gibi kir ve ter kaplılar. Her bir soluklarında buhardan bir atkı takıp çıkarıyorlar.

Kavşakkentin büyümekte olduğu temizlenen alana girdiğinde Judah'nın içindeki iyi şey bir bebek gibi mutlu tekmeler atıyor ve Judah burada kalacağını, artık döndüğünü ve gördüklerinin bir parçası olacağını, trenin peşine takılan bir asalak olmayacağını biliyor. Müdahaleler için burada, şarkı da onlardan biri. Bu, bu uzanan raylar da bir diğeri.

Demiryollarında bir uzman artık ama daha önce orada hiç çalışmadı. İçindeki şey onu kandırıyor. Onun bu büyük çabaya katılmasını istiyor.

Judah ıslak ağaçlardan tepelere çıkan rayları izliyor, bitmek bilmiyorlar. Sarı yol yatağı yükseliyor. Her yerde birileri var. Sıra sıra atlar, yakılan ateşlerin kokusu, ot, odun, linyit. Judah, ebedî trenin vagon çatılarına kurulan çadırların arasına giriyor. Tekraryapımlar ve kaktüsler zincirlerle yeri düzeltiyorlar. Jandarmalar takımlar halinde dolaşıyor.

Ebedî tren tekerleklerini azar azar döndürerek adeta sürünürcesine ilerliyor. Dört dev makine tarafından itilip çekiliyor, karo şeklinde dışa doğru genişleyen bacalar soluyup duruyor. Yeni Crobuzon'un hava raylarında giden makinelerden çok daha bü-

yükler. Bu vahşi doğa modellerinin önlerinde şazbüfler* var, ön farları ışıl ışıl yanıyor ve böcekler, parmak uçlarının dokunuşu gibi cama değiyorlar. Zilleri kilise çanlarını andırıyor.

Dönen bir silah kulesi olan zırhlı bir vagon geliyor. Tekerlekler üzerinde bir ofis var, malzemelerin konduğu kapalı vagonlar, özel bir yer sanki ve ayrıca kan lekeleriyle dolu yürüyen bir mezbaha, bunun da gerisinde epey yüksek, altın görüntüsü veren yaldızlı boyayla boyanmış, pencereli, her yanı tanrıların sembolleriyle kaplı bir vagon var. Bir kilise. Dört, beş tane daha çok büyük ama küçücük kapıları ve sıra sıra pencereleri olan, adamların tıka basa doldurduğu üç katlı ranzaların bulunduğu vagon. Onların ağırlığından bu uyku vagonlarının orta yerleri bel veriyor, tıpkı dişi domuzların göbekleri gibi. Düz vagonlar da var, açık ya da kapalı. Onların gerisinde de işçiler. Çekiçlerin melodisi.

Çalılıklardan geçen bir düzlükteler. Ray döşeyiciler hızlanıyor, toprağı düzeltenlerle arayı kapatıyor.

Judah trenin yanı sıra yürüyen bir adam yalnızca. Bekliyor olmasının dışında dikkati çekecek bir durumu yok. Onu da alıyorlar. Ama ortalıkta bir hoşnutsuzluk var. İnsan ve kaktüs–adamların fısıldaştığını ve kazıklara bağlı Tekraryapımların korkusunu görüyor. Ustabaşları silahlı dolaşıyor. Daha önce yapmadıkları bir şey bu.

---

* *Şazbüf:* Lokomotiflerin önlerinde bulunan ve rayların arasındaki engelleri kenara atmaya yarayan metal eklenti. Engelatan ya da domuzluk olarak da bilinir. *–Ed.*

Kilometrelerce önlerinde giden kadastrocular, çok yıllar önce Weather Wrightby ve adamları tarafından, yaşlı adamın kendisi de bir izciyken çizilen haritalara göre karanın planını çıkarıyorlar. Onların arkasında, tren ve keşfe çıkanların arasındaki alanda ise toprak düzelticiler kalın ve yükseltilmiş hatlar yapıyor. Onların da arkasında Tekraryapım köprü-maymunları zor geçit veren bu arazinin üzerine köprü ayaklarını yerleştiriyorlar.

Bunların hepsi önlerinde. Judah bağlantı tahtalarını taşıyor.

Hat döşeme böyle yapılıyor. Her sabah yüzlerce adam zil sesiyle uyanarak yemek vagonunda kahve ve masalara çivilenmiş kselerdeki etlerle kahvaltı yapıyor ya da raylar boyunca, rastgele gruplar halinde yiyeceklerini yiyorlar. Önce asıl grup: Güçlü insan işçiler; Yeni Crobuzon'un Camev'inden gelen kaktüsler, Shankell'den birkaç kaçak.

Arkalarından, yiyeceklerine kelepçeli bir halde, Tekraryapımlar ne kaldıysa onu yiyor. Aralarında birkaç tane kadın da var, buharla çalışan uzantıları, demir ve kauçuk ya da hayvan eklemeleri olan Tekraryapımlar. Kendilerine kazan eklenen mahkûmlara ise çalışmalarına yetecek kadar kömür tozu ve düşük kaliteli kok veriliyor.

Trenler bekliyor. Atlar ya da kanatlı kuşlar ya da Tekraryapım öküzler hat boyunca yığılı rayları el arabalarıyla hattın sonuna taşıyıp dönüyorlar. İşçiler bunlar geldikçe deviniyor, adeta bir dans. Hızlı dans adımlarıyla inip çıkıyor, çekiç sesleri, derken yeni raylar geliyor, arabalar tekrar tekrar dolup uzayan yola yetişiyor. Aynı anda üç metre boyunda, yüzlerce kilo demir, yol devam ediyor.

Tanrım, getirdiğimiz şeye bak? diye düşünüyor Judah, yüzlerce adamın çalışmasını görünce. *Yaptığımız şeye bak.* Gördüğü gürültülü ve özenli ihtişam karşısında ağzı açık.

Çalışırken kendi kendine şarkılar söylüyor ve görünmeden her bir dikdörtgen odun parçasını, kısacık zombi yaşamlarını atların çektiği yataklı vagonlarla yol yatağı arasında geçiren kolsuz bacaksız bir goleme çeviriyor. Her bir parçanın hiç düşünmeksizin çekilip gidişini hissediyor ve bu ona yardım ediyor. Taşıması gerekenden fazlasını taşıyor. Arkalarındaki görünmeyen trenden sucular geldiğinde, toz ve tükürük suyu kirletmeden önce, onu ilk içen olmak için bir mücadele oluyor. Bir sürü Tekraryapım bekliyor.

Judah'nın çadır arkadaşları onu seviyor. Bataklık öykülerini dinliyor ve ona işçilerin dertlerini anlatıyorlar.

— Salak Tekraryapımlar da sorun çıkarıp duruyor. Yemek, vs. için. Ayrıca fahişe fiyatları artıyor. Birisi şehirde de paranın suyunu çektiğini söylüyor. Sen bir şey biliyor musun? Fiyatlar düşüyor, para azalıyormuş.

Traversleri döşeyenlerin arkasında rayları takanlar ve çiviciler, onların da arkasında sallanarak, sanki buharlı bir hayvan tanrı gibi kollanan trenin karmakarışık cüssesi geliyor.

Judah Tekraryapımların kamçılandığını görüyor ve içindeki varlık her bir vuruşta kasılmaya başlayınca, neredeyse yere düşüyor. Bir defasında özgür işçilerle, yaşadığı yeni değişimin hırçınlığını taşıyan bir Tekraryapım arasında bir kavga oluyor. Diğer Tekraryapımlar onu hızla geri çekiyor ve tam adamların darbeleri altında iki büklüm oluyorlar. Tekraryapım kadınlar travers işçilerine yemek getiriyor. Judah onlara gülümsüyor ama buz gibiler.

Ödeme günleri ya da ona yakın günlerde, bataklığın içinden bir mucize gibi bir tren çıkıp geliyor. Çoğunlukla özgür adamlar paralarını fahişelerle ve içki çadırlarında tüketiyor. Judah geceleri dışarı çıkmıyor. Çadırında uzanıp silah seslerinin, kavgaların, jandarmaların, çığlıkların yankılarını dinliyor. Ses okuyucusunu çıkarıyor ve bataklıkmızraklarının solumalı şarkılarını dinliyor. Defterlerine notlar alıyor.

Hattın Sonu, işçi treninde basılan bir gazete. Yazım hatalarıyla dolu, bayağı bir dille yazılı ve onu destekleyen KADT'nin yüzsüz bir yandaşı. Gazeteyi herkes okuyor ve kötü taraflarını tartışıyor. Judah iki kez işçilerin gizli gizli başka gazeteleri okuduğunu görüyor.

Trene doğru ilerliyor. Rayları taşıma sırası geliyor.

Judah sınırları çiziyor. Metal son derece ağır. Gökyüzünün donuk ışığında kayaların onu izlediğini hissediyor. Her bir ray çeyrek ton ağırlığında, dört yüz ray bir buçuk kilometre yapıyor. Sayılarla yaşıyor.

İşçiler kendi kadrolarını oluşturuyor, yalnızca mahkûm Tekraryapımlar ya da yalnızca özgür adamlar, birbirlerine karışmıyorlar. Her bir rayın başında duran beş adam ya da üç kaktüs ya da büyük bir Tekraryapım kıskaçlar ya da kendi metal uzuvlarıyla rayları kaydırıyor ve bunları bir ebenin dikkatiyle yerine bırakıyor. Ölçümcüler demirleri yerleştiriyor ve çekiliyorlar, derken çiviciler geliyor.

Judah her bir raydan kısa bir an için tuhaf şekilli bir golem yapıyor. Takımındaki hiç kimse, kendilerine yardıma çalışan golemi, metaldeki balıksı titreşimleri hissetmiyor. Güçleniyor. Bir kez nasıl olduğunu görmek için trenin tavanında uyuyor. Adamlar buraya keçileri bağlıyor, hatta etrafını dikkatle çevirdikleri ateşler yakıyorlar.

Gezgin bir hokkabaz yol boyunca gösteri yapıyor. Judah onun kirli, küçük, dans eden figürlerini izliyor ama bunlar golem değil. Bunlar yalnızca kısa bir mesafeden oynatılıyormuş gibi görünen maddeler. Ne sınırlı bir gerçeklikleri, ne zombi yaşamları, ne de komutları izleyecek akılsız kafaları var, kuklalardan farklı değillller.

Trene ve kayalara sloganlar yazılıyor. Her sabah ortaya çıkıyorlar, bazıları herkesi şaşırtan edepsiz laflardan başka bir şey değil, bazıları kişisel, bazıları tartışmalı, DEFOL GİT WRIGHTBY. Judah iki kez zil sesiyle sabahın karanlığında uyandığında, tren ve ağaçlar posterlerle kaplı olduğunu görüyor.

Bazıları çok basit: ADİL ÜCRET, SENDİKA, TEKRARYAPIMLARA ÖZGÜRLÜK ve altında küçük bir BŞ. Diğerleri küçücük yazılı. Judah, ustalar bunları yırtarken okumaya çalışıyor.

BAŞIBOŞ ŞİDDET. *Rayların Sonu Ek 3.*
Bir an önce para kazanma hırsı yüzünden güvenlik önlemleri alınmadığı için KADT Demiryolu'nda ölenlerin sayısı artıyor. Raylar, özgür ve Tekraryapım işçilerin kemikleri üzerinde ilerliyor...

— Ne diyor bunlar Tanrı aşkına? diyor adamın biri. — Adil ücrete hayır diyen mi var? Para talebinde bulunmalarına bir şey demiyorum, ama Tekraryapımlara özgürlük de ne oluyor? Kahrolası caniler hepsi, yoksa bu gerzekler bunu bilmiyor mu?

Muhaliflerin cesareti, Judah'yı çok etkiliyor. Geceleri jandarmalar bekçilik yaparken sürünerek geliyorlar. Eğer bir yakalanacak olurlarsa, kaçışları olmaz. Bu arazinin bir parçası haline getiriliverirler.

Başıboş Şiddet'ler masaların altına, kayalara bırakılıyor. Kötü bir dağıtım ama yapabilecekleri bu kadar. Judah aldığı gazeteleri yalnızken okuyor.

Hat üzerinde yaşanan dramların çok az farkında. Çalışıp duruyor, raylar boyunca yağmur pıtırtıları gibi duyulan silah seslerine başını kaldırıp bakmıyor bile. Daha sonra, Özgüryapım ve Uzunadımlılardan oluşan ortak bir savaş birliği topraklarının epey batısında işçilere arkadan saldırmış. Püskürtülmüşler ama jandarmalar, uzunadımlılar kadar gururlu bir ırkın, gangster Özgüryapımlarla birleşmesinden çok rahatsızlar.

Haftalar, kilometreler ve tonlar sonra bahar geliyor ve günler yavaş yavaş uzuyor. Demiryolunun etrafında daha az çıplak arazi görünüyor. Bir uzunadımlı ailesi, üzerlerine ne olduğu anlaşılmayan mermiler gönderirken, Judah takımındakilerle birlikte devrilen bir arabanın arkasına sığınıyor. Ebedî trenin silah kulesi dönüyor ve ateş ederek yerde çiçek gibi kraterler açıyor.

Judah *Başıboş Şiddet*'i okuyor.

Borinatch, yani uzunadımlıların KADT'den nefret etmek için nedenleri var. Yeni Crobuzon işletmeleri topraklarını çalıyor, hükümet ve milislerin de bunların peşine düşmesi yakındır. Nova Esperium'u ve yerlilerin katliamını duymayan var mı? Her ölü demiryolu işçisi bir trajedi ama bu, uzunadımlıların suçu değil. İntikamlarını yanlış kişilerden alıyorlar ama korkuları gerçek. Suçlular Weather Wrightby ve Başkan, ayrıca Yeni Crobuzon'u yolsuzluk batağına sokup sömüren zengin sınıflar. Biz diyoruz ki: *Halkın demiryolu için, yerlilerle barış!*

Fahişekent yakın. Judah oranın müşterisi değil, kendi sağ elini ya da her Zincirgünü gecesi kuytu bir köşede, suçluluk içinde ve gözleri kapalı, adam adama yapışarak geçirdiği anları, fahişelerin sıkıcılığına yeğliyor.

Tekraryapımların kapatıldığı bölümlerde her hafta, Tekraryapıın kadınların Tekraryapım erkeklere sunulduğu ve gardiyanların gözetimi altında herkese ucuz içki verilen bir eğlenceye izin veriliyor. Judah gecenin ardından hamile kalmamak için soğuk nehre atlayan, üşüyerek çığlıklar atan ve söktürücü içen Tekraryapım kadınları izliyor. Bir gardiyan da görüyor bunu. Kadınlara karşı nazik. Isırık yerlerine ve morluklara pansuman yapıyor ve çok acıtan ya da kadınlarla çok sık birlikte olan Tekraryapım erkekleri cezalandırıyor. — Bazı kadınların böyle kullanılması doğru değil, diyor.

Ücret treninin gecikmesi olağan bir olay. Bir iki günlük gecikmede yalnızca homurtular yükseliyor ama bazen bir haftayı parasız geçiriyorlar. Bu üç kez olduğunda grev yapıyorlar. Bir demokrasi karmaşası içinde hat döşeyiciler aletlerini bırakıyor ve paraları ellerinde görene kadar trenin önünü kesmeye karar veriyorlar. Oluşan kitle, sayıları, kendilerini bile şaşkına çeviriyor. İçlerinde yüzlerce kaslı adam, uzun yeşil, güçlü kuvvetli kaktüs–adam var. Fahişeler, cerrahlar, memurlar, bilimciler, keşifçiler ve avcılar onları izlemeye geliyor.

Judah aralarında duruyor, heyecandan tiril tiril titriyor. Bu olanlar onu uyandırıyor bir an içindeki şeyle birleşiyor. Bir *mü-*

dahale, diye düşünüyor. Asla aletlerini bırakan ilk dalganın içinde olmuyor –bir Başıboşçu olduğuna inandığı çivici kaktüs Kalın Bacaklar, her işin adamı kavgacı Shaun Sullervan gibi– ama hep ikincilere katılıyor.

Greve tepki olarak, Tekraryapımlarla uğraşılıyor. Ustabaşları paranın bir an önce gelmesi için her şeyin yapıldığı konusunda grevcilere teminat veriyor ve sonra grevi telafi etmek amacıyla yapılmış olan Tekraryapımlara dönüyor. Zincirli ve bedenleriyle oynanmış adamlar, dayak darbeleriyle, büyücü-bekçilerin büyü dalgalarıyla sallanıyor; taşıdıkları yüklerin olduğu kadar kendi uzuvlarının da ağırlıkları altında yere yığılıyorlar.

— Lanet olası *işe yaramazlar*, diye bir bekçi bağırıyor ve ellerinde kolayca zarar görebilecek bir sürü göz olan, yere düşmüş birine vuruyor. — *Senin* gibi bir tavuskuşu olacaklarsa, daha fazla Tekraryapım yapmanın ne anlamı var ki? Her hafta onlara endüstriye uygun, yakınıp durmayacak Tekraryapımlara gereksinim duyulduğunu söyleyip duruyorum. Kalkın ve taşımaya başlayın.

Özgür adamlar ve kaktüsler bu cezalandırma sürecini izliyorlar ama yolun açılmasını da engelleyemiyorlar. İrkilerek olanları izliyorlar.

— Aptal grev kırıcı, diyor bir kaktüs-adam.

Tekraryapımlara acıyorlar ama onların grevlerini kestikleri için affedemiyorlar. Ücret treni sonunda hep geliyor.

> Saçma bir tahmin curcunası, finansçılar çalıntı ve buluntu paraların içinde yağlı balinalar gibi yüzüyor, arsa fiyatları ve KADT'nin hisseleri yükseliyor. Bu sürmez. Gelirler yavaşladıkça, KADT'deki yozlaşmanın ve hükümet tezgâhının kokusu dayanılmaz bir hal alınca, temeldeki zayıflık ortaya çıkacak. Zenginler korkunca, kötü olurlar. Biz diyoruz ki: *Açgözlülere değil, ihtiyacı olana çalışan bir hükümet*!

Tekraryapımlar çalışmayı kesiyor. Bir tanesi bekçiler tarafından dövülüyor ve ölüyor, ilk ölen olmasa da yaşlı ve çoğu kişi tara-

fından sevilen biri olduğundan birçok Tekraryapım ertesi gün çalışmıyor ve ölenin cesedini tantanalı bir törenle taşıyorlar. Bu görülmedik durum önce sindiriliyor; hat boyunca mesajlar gidip geliyor.

İnatçı Tekraryapımlar tren boyunca sıralanıyor. Jandarmalar yerlerini alıyor. Ebedî trenin tepesindeki silah kulesi dönüyor.

Aman Tanrım, diye düşünüyor Judah.

— İşe dönmek isteyen elini kaldırsın, diyor bir yüzbaşı. Tekraryapımlar şaşkın. Subay başını geriye çevirmeden önce ancak beş saniye bekliyor. Birine işaret ediyor ve kule ateş ediyor.

Bomba bir yay çizerek Tekraryapımların ortasına düşüyor. Judah, daha sonra, trenin kendisine şarapnel parçaları fırlatmamak için bombanın yükünün azaltılmış olması gerektiğini anlayacak. Şu anda bütün duyduğu ve gördüğü ateş ve patlama, Tekraryapımların orta yerindeki boş, kanlı daire.

Güçlü kuvvetli bir adam üç vuruşta çiviyi yerine yerleştiriyor. Birçok adam bunu dört vuruşta yapıyor: Kaktüsler ve parçalar eklenmiş buharlı Tekraryapımlar ise iki. Çiviyi tek vuruşta çakabilen üç olağanüstü güçlü ve herkesin saygısını kazanmış kaktüs-adam var. Tekraryapım bir kadın da bunu yapabiliyor ama onun becerisi garip karşılanıyor.

Judah özgür çivici. KADT'de onun üzerinde birisi yok. Her bir çiviyi bir golem yapıyor, toprağın içinde saklı duruyorlar, böylece her vuruşla kendilerini yerlerine çakmaya çalışıyorlar.

Tokmağının metal darbeleri bir bataklıkmızrağın solukları gibi geliyor. *Ah ah* ah. *Ah ah* ah. Onu ses okuyucusunun başına gönderiyor, dinleyerek sesin elementlerini, üst üste geçen sesleri tek tek ayırıyor. Judah, Kalın Bacaklar'ı, sırtını Tekraryapımların ağılına dayamış vaziyette, onlara bakmadan birisiyle konuştuğunu görüyor, zincirlerin arkasında duran yeniden şekil verilmiş bir adam rastgele uzanmış görünüyor ama Judah onun dinlediğini biliyor.

Kalın Bacaklar'ın arkadaşları arasında yeniden Ann-Hari'yi buluyor.

Bu militan kaktüs-adamla arkadaş olmak için ona sokuluyor. Demiryolundan, esrarengiz toz-kayaları bölgesinden, kışın sonunda gelen bu kuru soğuktan ve raylarda yük vagonları gibi ilerleyen dedikodulardan söz ediyorlar. Myrshocklu işçilerin yine grev yapmalarından, Örümcekağı hükümetinin sürekli, anlaşılmayan nedenlerle düşüşünden.

Fahişekent'te yakılan ateşlerin çevresine oturup sigara içiyor, uyuşturucu alıyorlar, kadınların bazıları da onlara katılıyor. Ateşin yarattığı titrek gölgelerde Ann-Hari'yi görüyor. Kadın kışkırtıcı bir fahişe kıyafeti içinde; o da onu görüyor ama oturduğu yerden kalkıp bağırarak ona doğru koşarken, kadın yalnızca gülümsüyor.

Judah'nın ona eşlik etmesine izin veriyor. Fahişe Ann-Hari, bir hemşire, bir planlayıcı, bir halk kadını olmuş. Bir danışman olmuş, tuhaflığı –pastoral bir bileşim halindeki kurnazlığı ve saflığı– genç ve yeni kızların yardım istemek için ona gelmesini sağlıyor. Ann-Hari, Shaun ve Kalın Bacaklar'la konuşuyor. Ann-Hari planlıyor, aracılık yapıyor.

Judah onu zincirli ağılda izliyor. Gece, bekçilerin olmadığı bir noktaya geliyor ve Kalın Bacaklar'ın yaptığı gibi yapıyor, sırtını çite dayıyor, arkasında rastgele oradaymış gibi davranan bir Tekraryapım var.

Bir başka adam da orada, bir delikanlı yirmi yaşından küçük. Tekraryapımları bazen ele geçiren o korkuyla Ann-Hari'ye yaklaşıyor. Judah öne doğru bir adım atıyor. Bu kendine acıma nöbetleri sırasında kendilerini ya da başkalarını incitebiliyorlar ve oğlan zincirlerin gerisinden Ann-Hari'ye ulaşabilir. Ama konuşmalarını duyuyor ve yavaşlıyor.

— Öleceğim, devam edemem, üşüyorum, bir baksana bana, diyor oğlan. Fırfırlı bir yaka gibi boynundan çıkan ve onu tutarak tırmalayan kocaman böcek kolları itekliyor. — Kaçacağım.

— Nereye kaçacaksın? diyor Ann-Hari.

— Rayları izleyerek eve döneceğim.

Ann-Hari'nin içerideki bağlantısı onları izliyor. Etine borular ve pistonlardan ek yapılmış, içi ve dışı buhar gücüyle çalışan bir iskelet bu.

— Rayları izleyeceksin.

— Eve gideceğim. Özgüryapımlara katılacağım.

— Eve, Yeni Crobuzon'a gideceksin? Bir Tekraryapımsın. Oraya gitmek istiyorsun? Ya da Özgüryapım olacaksın? Bir haydut gibi oradan oraya kaçacaksın. Buradan kilometrelerce uzaktalar, yaklaşmıyorlar. Otuz kilometre gitmeden jandarmalar seni öldürür.

Oğlan bir süre sessiz kalıyor. — Güneye giderim. Kuzeye giderim. Batıya.

— Güney, deniz. Yüzlerce kilometre uzakta. Balık tutmayı biliyor musun? Kuzeyde bomboş ovalara ve dağlara mı gideceksin? Batı? Delikanlı, batı uğursuz leke. Oraya mı gideceksin?

— Hayır...

— Hayır.

— Ama kalırsam öleceğim.

— Belki. Ann-Hari başını çevirip oğlana bakıyor ve Judah kadının onu gördüğünü görebiliyor ve içindeki o şey açılıyor. — Bu yolda çoğumuz öleceğiz. Belki sen de ölecek, demiryolun altına özgür biri olarak gömüleceksin. Belki de ölmeyeceksin. Uzanıp zinciri tutuyor ve neredeyse ona dokunuyor. Oğlanın böcek boyun-bacakları titriyor. — Şimdi hayattasın. Benim için böyle kal.

Judah konuşamıyor. Kadının oğlanı daha önce gördüğünü sanmıyor.

Ann-Hari onunla yatmıyor ama onu öpüyor, başkasıyla yapmadığı dakikalarca süren uzun, soluksuz öpüşmeler bunlar. Ama Judah daha fazlasını istediğinde, ondan prensipleri gereği para istiyor ve bu da Judah'yı çok rahatsız ediyor.

— Ben müşterin değilim, diyor kadına. Kadın omuz silkiyor. Judah kadının pek de para canlısı olmadığını anlayabiliyor

Yine bahar ve ortalıkta makaslardan* gelen kesif bir yanık metal kokusu var. Soğukta işler yavaşlamıştı ama şimdi adamlar giysilerini attıkça hızlanıyor ve raycılar, toprakçılara yaklaşıyorlar.

Örümcekağı Denizi'ni çevreleyen büyük ovalardalar. Ebedî tren gitgide artan sıcaklıkta, gözlerde ve ağızlarda çapak gibi biriken ve tahnit sıvısı kokan alkali tozla kaplı acımasız ve dümdüz bölgeye geliyor. Arazi ısıyı tutuyor sanki ve işçiler kışın soğuğundan kupkuru bir sıcağın içine düşüyorlar. Tren-kasaba perişan halde. Besi hayvanlarında yaralar çıkıyor. Etleri kokuşuyor. Kilometrelerce gidip buldukları dere ve nehirlerin suyunu çeken arabaların ardı arkası kesilmiyor.

Kara canlı. Altlarında çöküyor, dev toz emici hayvanların kursaklarını ve yem kaplarını ortaya çıkarıyor. Kara sıçrıyor. Bir

* *Makas:* Birbirine komşu iki demiryolu hattını hemen bunların uzantısındaki üçüncü hatta bağlamaya yarayan alet. *-Ed.*

toprak fırtınası var, disk şeklinde kaya parçaları birden fırlıyor, trenin önünü kesiyor. — Şimdi kötü topraklardayız. Herkes bunu söylüyor.

Araştırma ekibi yumuşak toz çölünden dönüyor, develerini büyük bir korku içinde kamçılıyorlar ve arabalarında hepsini kaplayan çamurdan kaskatı kesilmiş biri uzanıyor, hayır, bir heykel bu, hayır, taş yumrularla bezeli biri. Dudakları titreyen, adam şeklinde bir şeyin içine işlemişler.

— Yerden çıktı...

— Pus sandık...

— Bir ateşten çıkan duman sandık...

Uçuşarak hemen sertleşen dumantaşı bu. Kazıyarak altındaki adamı çıkarıyorlar. Sert kabukla birlikte adamın eti de kopuyor.

Günler sonra ebedî tren bu esintinin kalıntısına ulaşıyor. Durgun duman çizgileri var. Akıl almaz incelikte şekiller almış taş, sürükleniyor, dalgalanıyor ve duman kıvrımları oluşturuyor. Bazalttan daha sert kaya dumanları. Yol yatağında akmış ve en iri yarı adamlar çekiçleriyle bu yeni oluşumlara girişiyorlar. Taşlaşmış anlık rüzgârlara tutunuyorlar, sanki bir bulutun kenarlarına tırmanıyor gibiler. Dumantaşı küçük parçalar halinde kopuyor ve saatlerce uğraşarak ancak vagonların geçebileceği kadar bir yer temizleyebiliyorlar. Pusun içinden bir geçit açıyorlar.

Kafaları kızıp saldırmışa benzeyen Özgüryapımlar tarafından rahatsız ediliyorlar. ÖZGÜRYAPIMLAR DÜŞMAN DEĞİL! diyor bir sürü elle yazılı posterde ama saldırıların sonrasını gören işçiler için bunu kabullenmek zor.

Judah, özgüryapımların ne istediğini anlamıyor. Saldırılarda onlar da ölüyor. Bunu görmüyor ama özgüryapımların cesetlerinin ve ölmek üzere olanlarının, raylara uzatıldığını ve ebedî trenin bunları parçaladığını duyuyor. Çaldıkları da demir parçaları, makineler, birkaç sığır. Bunlara değer mi?

Toprak kıvrılıyor daha yüksek kayalara ve ağaçlara açılıyor. Toprak düzelten işçiler yakınlarda, yolda birden karşılarına çıkan tümsek onları yavaşlatıyor; iki yıldır kazıyarak granitte bir

delik açmaya çalışan ama henüz bunu başaramamış olan tünelcilerle karşılaşıyorlar.

Bir dalga yaklaşıyor, kahverengi bir dere. Toprakçıların ve kesicilerin peşine düşen bir böcek ordusu.

Adamlar küfrederek sakınmaya çalışıyorlar. Böcekler işçilere saldırıyor, milyonlarca sert beden: Kitinleri kesiliyor. Bir kaktüs parmağı kadar büyükler. Şuursuzca trene saldırıyorlar. Çarkların aralarına ve tekerleklerin altına girerek kendilerini kurban ediyorlar ve bu yağlı katliam sonuncunda raylar kayganlaşıyor. Borular tekerleklerin yolu tutması için yola kum savuruyor.

Ebedî trenin arkasından böceklerin saldırısına uğrayan fahişelerin ve bu kadar yolu gelmiş olan birkaç dilencinin, hayvanların, rayların üzerinde kurulu ekonominin feryatları yükseliyor.

Küçük, sevimsiz ormanın içi. Toprak düzelticilerin etrafı kurumuş ağaçlarla sarılı. Toprak onlarla savaşıyor ve hızlarını kesiyor. Toprakçılar tünelcilerle ve köprücülere yetişiyor, tren ve ray döşeyenler toprakçılara yetişiyor, fahişeler ve dilenciler de trene yetişiyor ve bütün iş duruyor.

Kara, buruşarak altmış metre yüksekliğinde bir taş kenar oluşturmuş, raylar için çok dik. Yol yatağı bir açıklığa giriyor, neredeyse bitmiş bir tünel bu. Judah yükseltiye tırmanıyor. Diğer tarafı sarp, bir uçurumun kenarı. Neredeyse bitmiş köprüyü, altmış metre altına dikilmiş, tünelin nereden açılacağını gösteren kirişleri görebiliyor. Sepetler içinde asılı adamlar var, açtıkları deliklere patlayıcı yerleştiren ve ateşlendiğinde hızla geri çekilen adamlar.

Köprünün her yerinde Tekraryapımlar var. İskele dipteki yarığa kadar iniyor. Köprü işçileri yukarıdaki yeni gelenlere el sallıyorlar. Buluşmaları büyük bir şenlik.

Adamlar kemik renkli ağaçların olduğu bu yerde aylardır çalışıyor. Tozdan yapılmışa benziyorlar. Dev makinedeki ateşçiler ve pas temizleyiciler yolculuğun kiriyle kaplı. Memurlar ve bilimciler tren dururken dışarı sarkıyorlar; canavarsuratlar tepelerinde dönüp duruyor. Trenin yarı yabani kedileri yüksek adımlarla sıçrıyor.

O gece büyük bir kutlama var, tünelciler ve köprü işçileri diğerlerinin gelmesiyle çok mutlu. Judah içiyor. Laternadan gelen uğultulu müzikte Ann-Hari ile dans ediyor, sonra kadın Shaun ve Kalın Bacaklar'la dans ediyor. Tüttürüyor, içiyorlar. Adamların, ucuz uyuşturucu ve meyhanelerin içinde büyü ile oluşturulan ay ışığından dilleri tutulmuş durumda.

Gruplar arasında farklılıklar var. Judah, çok uzun zamandır yarıntılı topraklarda kısılıp kaldığından onun bir parçası haline gelmiş olan tünel ve köprü işçilerinin, farkı onun grubundakiler

kadar anlamadıklarını görüyor. Tekraryapımlar burada ayrı yerlerde kalsalar ve onları diğerlerinden tecrit etmek için bir çaba gösterilse bile, bu cezalandırıcı topraklarda, kendi adamları arasında olduğu kadar ayrımcılık görmüyor. Görünüşe göre Yeni Crobuzon'a bağlanan demir bağ kendi ön yargılarını iletiyor. Demiryolunun Tekraryapımları, yerel Tekraryapımları izliyor. Judah onların, jandarmanın ve bekçilerin bunu gördüğünü fark ediyor.

Judah ve takımı tünelin içine, pençe gibi kıvrılan ucuna kadar, rayları döşüyorlar. Çok yavaş çalışıyorlar. Solucanlar gibi yaşayan adamlar kenara, mum lekeli oyuklara çekiliyor. Ateş ve büyülü ışıklar görmelerini sağlıyor. Judah'nın arkadaşları yılmış durumda. Solgun gözlerini kocaman açmış greyderlerin gerisinde gözlerini kırpıştırıp duruyorlar. Karanlıkta çekiç darbeleri ürkünç ve çok ses çıkarıyor.

Yapacakları başka bir şey yok. Treni temizliyor, boşuna tabii, birkaç kilometre civarı araştırıyor, bir kuyuyu genişletiyorlar. Ama tünelcilere ve köprünün yapımına katılamazlar, yalnızca bekleyebilir, kâğıt oynayabilir, düzüşebilir ve kavga edebilirler.

Toprak işçileri çalışabilir. Vadinin ötesine kadar, Örümcekağı'na doğru, hâlâ yüz elli kilometreden fazla bir alanda vahşi doğada kesmeye devam edebilirler. Ama gitmeden önce paralarını istiyorlar ve yine para yok.

Çok kısa bir süre içinde para musluklarında bir tıkanma daha olduğunu herkes duyuyor. Tünelciler öfkeli. Sözlü anlaşmayla çalışıyorlar, trenin, geçmiş ayların ödenmemiş parasını getireceğini sanmışlardı. Greyderler çalışmayı reddediyor. Haftalardır, hatların sonuna uğrayan bir tren olmamıştı.

Olan ne şimdi? Bir yavaşlatma ya da meydan okuma yok; bir öfke birikiminden, dik dik bakışlardan başka hiçbir şey olmuyor. Yeni gelenler kirli ağaçları kesip kötü traversler yaparken, tünelciler de oymaya devam ediyor.

Bir tünelci yaralanıyor, bu karabarut alanında her gün olabilecek bir şey ama adam sanki böyle bir şey ilk kez olmuş gibi

tepki gösteriyor. — Baksana, diyor kanlı elini kaldırıp. Her tarafını saran beyaz tozun üzerindeki kırmızılık hemen fark ediliyor. — Burada ölmemize göz yumuyorlar.

O gece Judah erkeklerin kendi aralarında düzüştüğü kuytuya gidiyor ve geri döndüğünde Kalın Bacaklar'ın onu beklediğini görüyor. — Toplantı sürüyor, diyor. — Bizimki değil, onlarınki. Ebedî trenin silah kulesindeki ışıkları işaret ediyor. – Düşünmemiz lazım. Hattın gerisine atlılar göndererek Wrightby'den para isteyecekler.

Ertesi gün balyozcuların arasında bir kavga çıkıyor, dev cüsseli iki kaktüs-adamın birbirlerinin odun lifinden kemiklerini ezmesine karışmaya kimse cesaret edemiyor. — Bir şeyler oluyor, diyor Ann-Hari, Judah'ya. Ateş ve soğuk suyun, dev bir Tekrar-yapımın darbelerinin böldüğü, siyah bir yarım kayanın üzerinde oturuyorlar. — Kızlar korku içinde.

Tepenin ağzına elle yazılmış birkaç *Başıboş Şiddet* bırakılıyor. Her gün ve gece bir başka kavga ya da öfkeyle kalkışılan ufak eylemler oluyor, ebedî trenin farları parçalanıyor, üzerine müstehcen laflar kazınıyor.

Toprak işçileri her gün toplanıp vadiyi geçmeyi reddediyorlar. Ustabaşları onların işini yapacak başkalarını buluyor. Adamlar grev yapmıyor yalnızca yapmaları gerekeni yapmayı reddediyorlar. Tüneli tortulardan temizleyecek ve aletleri taşıyacaklar, ama bu yarığı bir geçecek olurlarsa belki de kazılarının son bölümüne gelmiş olacaklar; yol tabanını, son yüz elli kilometrelik bölümü de tamamlayıp Örümcekağı Denizi'ne taşımış olacaklar. Bunu yapmayacaklar ama, henüz değil, demir yolda paraları kaldıkça yapmayacaklar. Bu teslim olmak anlamına gelir.

Derken gece oluyor. Tren boyunca ve tünelin içinde ateşler yakılıyor. Gezgin yıldızlar sabit olan diğerlerinin yanında ışıl ışıl salınıyorlar. Judah dikenlerden golem yapıyor.

— O ne?

Başını kaldırıp bakıyor. Herkes gözlerini oraya dikmiş, kaya tepeye doğru gidiyor. Sanki onları çeken bir şey var; küçük tekleyen adımlarla ilerliyorlar.

— Ne bu? diyor Judah, ama sorduğu adam yalnızca bağırarak tepeyi gösteriyor. — Bak bak! diyor. — Gel, işte orada.

Bayırın tepesinden sanki taşlar ve çalılar çınlıyor, sapkın bir ilahi söyleniyormuş gibi bir ses geliyor. Oraya doğru sürüklenenler bağırarak yeniden tırmanmaya başlıyor, akan taşlardan bir dere gibi görünüyorlar. Düşenler arkadaşlarını tökezletiyor. Judah otlara tutunarak düşmemeye çalışıyor.

Titrek şarkı, vahşi doğanın huzursuz sesi yüksek. Judah'nın tepesinde bir örümcek var. Hayır hayır değil, bu bir örümcek değil, bu yeşil şekil örümcek olamaz, bir ağaç boyunda, dalları kusursuz bir simetriyle yukarı doğru genişleyen kalın bir ağaç ama o işte, bir örümcek bu, en büyük adamdan daha büyük.

— Dokuyucu.

— Dokuyucu.

Hepsi bunu söylüyor. Sesleri korkunun ötesinde, saygı korkuyu silip atmış

Dokuyucu. Tanrı olmayan ama ona yakın örümcekler, çok başka şeyler; insanlardan ya da ötesoylulardan, cinlerden, hükümdarlardan daha ötesi, akıl almaz şeyler; güçleri, güdüleri, anlaşılmayan lafları. Dövüşen, öldüren, ölen ve her şeyi güzellik adına, onların gördükleri dünya olan ve akıl almaz bir sarmal simetriyle birbirine bağlanan ipliklerden oluşan ağın karmaşıklığı adına yeniden şekillendiren yaratıklar.

Dokuyucularla iligili şarkılar geliyor Judah'nın aklına. Çocukları korkutacak saçma sapan şeyler, – *Onu bana getireceğine söz verdi / Sonra boğdu onu iplikleri / Dokuyucu denilen hain seni* – saçmalıklar ve pandomim maskaralıkları. Bu donuk bir ışık saçan şeye bakarken, yoksa o, kayanın kenarındaki ışık mı; atomların, küçük sonsuz parçacıkların şarkılarını anımsıyor.

Dokuyucu tam bir dinginlik içinde asılı duruyor. Katran rengi bir beden, bir gözyaşı damlası şeklinde, parıltısız bir kafa. Dört uzun bacağı kıvrılarak kama şeklinde ayaklarla sonlanıyor, dört kısa bacak yukarıda, sanki bir ağın merkezinde, havada asılı. Üç dört metre boyunda ve şimdi, neler oluyor, yavaşça, hafifçe dönüyor ve dünya da ona takılıyor; Judah, dünyanın, Dokuyucu'nun dönerken topladığı ipek ipliklere bağlıymış gibi çekildiğini hissediyor.

Judah'nın boğazından gülünç bir ses çıkıyor. Dokuyucu'nun görünmeyen iplikleri çekip çıkarıyor bu sesi. Kendiliğinden oluşan bir tür tapınma.

Bütün bayır boyunca, demiryolunun kadın ve erkekleri gördükleri şey karşısında donakalmış haldeler, bazıları uzaklaşmaya çalışıyor ve bazı aptallar da sanki bir sunağa gider gibi daha yakınına doğru tırmanıyor, ama çoğu Judah gibi durmuş bakıyor.

— Ona dokunmayın, gitmeyin şu şeyin yakınına, lanet olası bir Dokuyucu bu, diyor epey aşağıdan birisi. Örümcek-şey dönüyor. Kayalar şarkı söylemeye başlıyor ve şimdi Dokuyucu da onlara katılıyor.

Sesi taşların altından geliyor. Sesi toprakta bir sarsıntı.

...BİRER BİRER VE BİRER İKİŞER VE KIRMIZI KIRMIZI-SİYAH-KIRMIZI-MAVİ SİYAH TEPE YARIĞINDAN TUZAKTAN SOLUK SOLUĞA AĞZINI AÇMIŞ TEMSİL EDİYOR VE KURUYOR VE BENİM BAĞLARIM BENİM GÖZLERİM BENİM ÇOCUKLARIM TAŞLARI NASIL KESİYOR NASIL BİR SES ÇIKARIYORSUNUZ ALETLERİN VE TAŞLARIN İÇİNDEN YAVAŞ BİR RİTİM ÇIKIYOR...

Sesi ritmik bir tınıya, bayırdaki küçük taşları dans ettiren bir bağırtıya dönüşüyor.

...MÜZİĞİ YE SESİ YE VURUŞLARI GÖNDER BÜYÜYÜ HAREKETE GEÇİR...

Düşünceler ve dokular tutularak Dokuyucu'nun içine çekiliyor.

...UFALA VE ÖĞÜT TOPLA TOPLAMADAN ÖNCEKİ HEPSİNİ TOPLA SENİN ADIN RAKAMADEVA KAYASI BENİM İBLİSİM KAÇIN İNŞA EDECEĞİNİZ ŞEYDEN...

Sonra, Dokuyucu bütün kollarını içeri çekiyor ve hafifçe havadaki noktasından açılmaya başlıyor, hâlâ kalan ışığı içine çekerek kabarıyor ve sanki tek gerçek olan oymuş; Judah ve üzerinde durduğu toprak, tutunduğu cılız ağaçlar, güneşte kurumuş, üzerlerinde canlı bir örümceğin yürüdüğü eski görüntülermiş gibi.

Dokuyucu bacaklarını bıçaklar gibi birer birer kaldırıyor ve derin vadinin kenarına basıyor, o dans ederek yürürken renkleri atmış kadınlar ve erkekler de adım adım arkasından geliyor, Dokuyucu arada bir sinsi ve oyuncu bir tavırla başını çevirip siyah yumurtalara benzeyen gözlerini onlara dikiyor. Her defasında onu izleyenler donup kalıyor ve geri çekiliyorlar, sonra yine dönüp yoluna devam ediyor ve herkes de sanki zorunluymuş gibi onu izliyor.

Uçurumun kenarından kayıyor ve bu eklembacaklının, yüksek topuklu ayakkabı giymiş bir kız zarafetiyle inişini izlemeye koşuyorlar. Yaratık koşuyor, koşmaya başlıyor, sonunda o koca gülünç bedeni hızla aşağı iniyor, köprünün köklerinin, kayanın içinden çıkarak toprağın ortasına kadar uzanan kirişlerin yanına geliyor ve Dokuyucu sıçrıyor, aradaki boşluktan geçmeden yarı bitmiş inşaat çıkıntısının üzerine çıkıyor ve bir tekerlek gibi dönmeye başlıyor, kenarsız bir çembere dönüşüyor ve gündüz Tekraryapım köprü maymunlarının sarkıtarak yerleştirdikleri kirişlerin üzerinde kayıyor.

...VE KIRIN KIRIN... Dokuyucu'nun sesi sanki Judah'nın kulağının dibinden geliyor. ...İT İTEKLE YEMLE BEKLİYORLAR VE SİZİN DEVİNEN MÜDAHALE ŞEYTANLARINIZ İÇİN COŞKU KUŞKU FIŞKI KULE İÇ ÇEKİYOR SEKİYOR SAPIYOR PARLIYOR VE TEMİZLİYOR ZAMANIN VAR OVALARIN ÖTESİNDE-

Kİ BUHARLI-ADAM... Sonra Dokuyucu yok oluyor ve soluk gece ışıkları yeniden Judah'nın gözlerine vuruyor. Dokuyucu yok ve demiryolunda çalışan adam ve kadınlar geriye dönmeden önce birkaç saniye köprüdeki örümcek şeklindeki boşluğa bakıyorlar. Bazıları ağlamaya başlıyor.

Ertesi gün bir avuç insanın öldüğü anlaşılıyor. Renksiz gözlerle ve sanki dingin bir mutluluk içindelermiş gibi gülümseyerek çadırların tavanına ya da gökyüzüne bakar bir halde bulunuyorlar.

Kilometrelerce yol boyunca trenin peşinden gelen, çekiçler savrulurken, fahişeler rahatlama satarken öylece oturup duran ve uzun zaman önce aklını yitirmiş yaşlı bir adam var, maskot bir adam, şans getiren biri. Dokuyucu'dan sonra tünelin ağzının üzerine çıkarak önce anlaşılmaz sesler çıkararak, sonra sözcükler kullanarak nutuk atmaya başlıyor. Örümceğin peygamberi olduğunu söylüyor ve onun verdikleri emirleri dinlemeseler de demiryolunun işçileri onu ikircikli bir saygıyla izliyor.

Zorunlu olarak boşta gezen ray döşeyicilerin arasında dolaşıyor. Tünelcilere kazmalarını bırakmalarını ve soyunarak kuzeye, kıtanın bilinmeyen yerlerine koşmalarını söylüyor. Topraktaki örümceklerle çiftleşmelerini emrediyor. Dokuyucu'nun salgıladığı ipliklerle sarılı hepsi. İpler yeni bir şekilde örülmüş.

— Bir Dokuyucu gördük, diyor Judah. — Birçok insan onu asla görmeyecek. Bir Dokuyucu gördük biz.

Ertesi gün kadınlar greve gidiyor.

— Hayır, diyorlar çadırlarına gelen ve onlara anlamadan bakan erkeklere. Kadınlar birlikte bir milis grubu oluşturuyor, ellerinde silahları var. Eski püskü giysiler ve iç çamaşırlarıyla bir grup grev sözcüsü. Sayıları çok, kendilerini bile şaşırtacak kadar kararlılar. Çekiççileri, tünelçileri ve jandarmaları geri çeviriyorlar. Reddedilenler toplanıyor. Asık suratlı şehvetli adamların bir karşı gösterisi. Mırıldanıyorlar. Bazıları kayaların arkasına geçip kendi kendini tatmin ediyor; bazıları çekip gidiyor. Çoğu kalıyor.

Karşı karşıya duran iki gruptan toz yükseliyor. Jandarmalar geliyor, tam olarak ne yapacaklarını bilmiyorlar; kadınlar reddetmenin dışında bir şey yapmıyor, adamlar da yalnızca bekliyor. — Para yoksa, diyor Ann-Hari, — Para yoksa dükkân kapalı. Para yoksa dükkân kapalı, para yoksa dükkân kapalı, para yoksa dükkân kapalı.

— Artık verilen sözlerle kanıp yapmayacağız, diyor Judah'ya.

— Geldiğimizden beri para yok, habire borçlanıyorlar. Bizimkiler, bizim jandarmalar, şimdi de yeni gelen çocuklar. Epey zamandır kadın yüzü görmemişler burada; bu bizi üzüyor, Judah. Gelip, bunu hesaba yaz kızım diyorlar ve hayır diyemiyorsun, ayrıca ödemeyeceklerini de biliyorsun.

— Cyra gözünü kaybetti, diyor. — Tünelcilerden biri geliyor, hesaba yaz diyor, kız hayır diyor ve adam o kadar şiddetli bir yumruk atıyor ki kızın gözü yarılıyor. Belladona'nın kolunu kırdılar. Para yok dükkân kapalı, Judah. Para peşin bundan sonra.

Kadınlar Fahişekent'i savunuyorlar. Sopalı ve sivri papuçlu bekçileri var; bir sınır çiziyorlar. Sırayla çocuklara bakıyorlar. Aralarında bu meydan okumadan rahatsız olanlar olmalı ama dayanışma karşısında sesleri çıkmıyor. Ann-Hari ve diğerleri eteklerini savuruyor ve izleyen adamlara gülüyorlar. Öfkeli kadınlarla arkadaş olan tek erkek Judah değil. O, Shaun Sullervan, Kalın Bacaklar ve bir grup diğer adam birlikte izliyor.

— Hadi kızlar, ne bu şimdi, diyor bir ustabaşı. — Ne var? Ne istiyorsunuz? Size ihtiyacımız var, güzeller. Gülümsüyor.

— Artık dayak yok, John, diyor Ann-Hari. — Sözlere karnımız tok. Paraları ödeyin; o zamana kadar düzüşmek yok.

— Paramız yok ki, Ann, bunu biliyorsun, tatlım...

— Benim sorunum değil, Adamlarına söyle, Wrigthby'ye paraları ödetsin, o zaman... Kalçalarını sallıyor.

O gece bir grup erkek biraz şaka biraz kızgınlıkla grev çizgisini geçmeye çalışıyor ama kadınlar bunları yakalayıp iyice pataklıyor ve adamlar kafaları yarılmış bir halde geri kaçıyor, acıdan ve şaşkınlıktan çığlıklar atıyorlar. — Gerizekâlı *kaltak* diye bağırıyor adamın biri. — Manyak *kaltak*, kafamı kırdın, *kaltak*.

Ertesi gün erkeklerin kendilerine dokunmasına izin vermiyorlar ve durumun özgünlüğü ya da eğlenceli tarafı yok artık. Adamın biri aletini çıkarıp kadınlara sallıyor. — Para mı istiyorsunuz? diye bağırıyor. — Size para vereceğim. Yiyin bunu, sizi pis para düşkünü orospular. Kalabalığın içinde birlikte yolculuk yaptıkları kadınlara karşı yakınlık duyanlar da var ve son yapılandan hoşlanmıyorlar. Adamı susturuyorlar, ama diğerleri alkışlıyor.

— Parayı alın ve gelin, diye bağırıyor kadınlar. — Bizi suçlamayın sizi kızgın piçler.

Kamplarına girmek için bir girişim daha oluyor. Bu kez tünelciler liderlik yapıyor. Cezalandırmayı planlayan bir tecavüz grubu bu. Ama çamaşırları yıkamak için Fahişekent'in çadırlarının yanına gönderilen Tekraryapım kadınlar tarafından bir alarm veriliyor. Adamların sürünerek geldiğini gören kadınlar çığlıklar atıyor, adamlar hemen bunların üzerlerine atlayıp susturuyor. Bir fahişe grubu koşarak geliyor.

Adamlar bıçaklanıyor, bir kadının yüzü kırılıyor ve fahişeler işgalci adamların üstesinden geldiğinde, Tekraryapım kadınlardan birinin beyin sarsıntısı geçirdiğini ve kafasından kan aktığını görüyorlar. Diğer kadınlar kısa bir an tereddüt ediyor ve sonra onu tedavi etmek için çadırlarına taşıyorlar.

Ertesi sabah tünelciler greve gidiyor. Tünelin ağzında toplanıyorlar. Ustabaşları onları ikna etmek için yanlarına gidiyor. Tünelcilerin sözcüleri var; ince yapılı bir adam, zayıf bir jeobüyücü, elleri bulamaç haline getirdiği taşlardan bazalt gibi simsiyah olmuş.

Diyor ki, — Kızlar bizi içeri alınca, biz de içeri gireriz, adamlar gülüşüyor. — İhtiyaçlarımız var, diyor.

Fahişeler ve tünelciler taleplerini bildiriyor. Greyderler çalışmayacak. Ray döşeyenler çalışamıyor ve yalnızca güneşte oturup zar atıyor ya da kavga ediyorlar. Bir bozkır kasabası gibi şiddet egemen olmaya başlıyor. Ebedî tren yerinde duruyor. Jandarmalar ve ustabaşları tartışıyor. Yağmur yağıyor, ama sıcak ve boğucu bir hava var.

— Örümceklerle çiftleşin, diyor yaşlı adam. — Değişme zamanı geldi.

Her şey dingin. Yalnızca köprü inşaatı devam ediyor ve şimdi, akşamları iş bittikten sonra, bazı köprü işçileri vadiyi geçip kardeş kamp yerine geliyorlar, çünkü grevi görmek istiyorlar. Gelenlerin arasında kirpi adamlar, Tekraryapımlar tarafından eğitilen maymunlar, maymun bedeni verilen Tekraryapımlar var. Grevi görmeye geliyorlar. Birinden diğerine gidiyorlar.

Ulaklar geldikçe haberleri dağıtan ebedî tren gazetecilerinin eline yeni bir olay geçiyor. Bir tanesi kadınların grevinin helio baskısını çekiyor.

— Ne yazacağımı bilmiyorum, diyor Judah'ya. *Kavga*'da sokak kadınlarından söz etmemi istemiyorlar.

— Tabağını doldurabildiğin kadar doldur, diyor Judah.

— Anımsaman gereken bir şey bu. Önemli, diyor ve içinde taşıdığı o tuhaf, mutluluk veren şey de konuşuyor. Onun sözlerini duyabileceğini düşünerek bir an soluğunu tutuyor.

— Hepimiz örümceğin çocuklarıyız, diyor yaşlı kaçık.

Kayalarda elle yazılı *Başıboş Şiddet*ler var.

> Bu üç grev değil ya da iki buçuk grev de değil. Bu bir grev. Tek bir düşmana karşı, tek bir amaçlı. Kadınlar bizim muhalifimiz değil. Suçlu kadınlar değil. Para yoksa, dükkân kapalı diyorlar ve bu bizim de sloganımız olabilir. Tek bir travers, tek bir ray daha yerleştirmeyeceğiz, söz verilen paralarımızı alana kadar. Diyoruz ki: *Para yoksa dükkân kapalı!*

Bekçiler ve jandarmalar farklı düşünen bu grupların grevden bıkmayacağını, suçlamalardan yorulmayacağını fark edince, bir değişim oluyor. Uyandığında ustabaşlarının farklı bir tavırla dolaştığını gören Judah bunu hissediyor.

Sıcak bastırmış bile, terleyip duruyor ve kahvaltısını yapıp işsiz kalan diğerleriyle birlikte tünelin ağzına gidiyor. Tünel işçileri bir dövüş kıtası gibi dizilmişler ve ellerinde kazmaları var. Ustabaşları ve jandarmalar, yanlarında bağlı Tekraryapımlardan oluşan bir birlikle, onların karşısında duruyor.

— Hadi, diyor bir bekçi. Judah adamı tanıyor. Angarya işleri yapmada kullanılan birisi. Fahişeler de bir temsilci grubu göndermiş, Ann-Hari'nin başlarını çektiği, birbirine sokulmuş yürüyen on iki kadın. Tünelciler alaycı laflar atıyorlar. Kadınlar yalnızca izliyor. Hepsinin arkasında bir boğa gibi soluyan tren.

Bekçi Tekraryapımların karşısına geçiyor. Sırtını grevcilere dönerek, yabancı et ve metal parçalarından ekler yapılmış bu karışık gruba bakıyor. Judah, Ann-Hari'nin Kalın Bacaklar'a ve başka birine daha fısıldadığını, adamların dönmeden başlarını salladıklarını görüyor. Toplanan Tekraryapımlara bakıyorlar. Bir tanesi, bedenine bir sürü borunun girip çıktığı bir adam, Kalın Bacaklar'a bakıp başını oynatıyor. Çok daha genç, boynundan kitin bacaklar fırlayan bir adamın yanında duruyor.

— Kazmaları alın, diyor ustabaşı Tekraryapımlara. — Tünele girin. Kayaları kırın. Biz size talimat veririz.

Bir sessizlik oluyor, kimse kımıldamıyor. Jandarmalar grevcilerle Tekraryapımların arasına giriyor.

— Kazmaları alın. Tünele girin. Sonuna kadar gidin ve taşları kırın.

Yine bir süre sessizlik oluyor. Ebedî trenin adamları Tekraryapımların nasıl kullanıldığını biliyor ve bazıları *iş birlikçi, iş birlikçi* diye bağırmaya başlıyor. Ama bağırtılar kesiliyor çünkü hiçbir Tekraryapım yerinden kımıldamıyor.

— Kazmaları alın.

Hâlâ yine bir kıpırtı olmayınca bekçi elindeki kamçıyı savuruyor. Kamçı vınlayarak ve bir çığlığın yayılımı gibi iniyor. Bir Tekraryapım elleriyle yüzünü kapatarak yere düşüyor. Korku sesleri duyuluyor ve bazı Tekraryapımlar hareketleniyor ama içlerinden birisi alçak sesle bir komut veriyor ve hepsi toparlanıp yerine dönüyor. Aralarından kurtulup tünele doğru koşan ve bağıran biri dışında, — Ben istemedim ve yapmayacağım, aptal bir plan, aptal.

Diğerleri ona bakmıyor ve adam karanlığa dalıyor. Böcek-bacağı çıkıntılı genç adam titriyor. Gözlerini dikmiş yere bakıyor. Arkasında, borulu adam bir şey söylüyor.

— Kazmaları alın. Bekçi, Tekraryapımlara yaklaşıyor.

Judah'nın içinde bir şey ayaklanıyor. Etrafında bir mırıltı ve öfke var.

— Kazmaları alın yoksa ben aldırırım. Kazmaları alıp içeri girin yoksa...

Herkes bağırmaya başlıyor ama bekçinin sesi onlarınkini bastırıyor.

— Yoksa müdahale etmek zorunda kalacağım... Yavaş ve gösterişi bir tavırla, birer birer, korkmuş Tekraryapımlara bakıyor, borulu adama bakarken duraklıyor, kısa bir an bile olsa bakışlarını kaçırmayan tek kişi o ve sonra titreyen oğlanı yakalıyor, oğlan bağırıp sendeliyor. — Yoksa *bu* çete başının hesabını görmek zorunda kalacağım, diyor bekçi.

Kimsenin konuşmadığı, sessiz bir an oluyor ve adam iki jandarmaya işaret ediyor ve onlar bu tarafa doğru yürürken kalabalık yine bağırmaya başlıyor ve jandarmalar genç adamı dövüyor.

Batakklıkmızraklarının şarkı söyledikleri esnada olduğu gibi zamanın yoğunlaştığını hissediyor Judah. Copların inişini, başını ve kitin uzantılarını kapatan oğlanın iki büklüm oluşunu izliyor. Tepelerinde uçan kuşları izlemeye zaman buluyor. Kalabalıktaki yüzlere bakmaktan alıkoyamıyor kendini.

Felce uğramış gibiler ve bakışlarını çeviremiyorlar. Oğlanın koruyucusu olan borulu Tekraryapım dişlerini gıcırdadıyor, ray döşeyiciler acıyarak bakıyor, kayaların gölgesinden bakan tünelciler mutsuz ve huzursuz ve Judah, kelepçeli ve jandarmaların engellediği kalabalığın her yerinde bir *tereddüt* seziyor. Herkes ikircikli ve gergin. Birbirlerine ve uluyan Tekraryapım oğlana, sonra coplara, sonra tekrar birbirlerine bakıyorlar ve jandarmalar bile duraksıyor, her bir vuruşun inmesi bir öncekinden daha uzun zaman alıyor ve arkadaşları belli belirsiz silahlarına davranıyor ve sesler yükseliyor.

Judah Ann-Hari'yi görüyor, arkadaşları tarafından engellenen kadın havayı tırmalıyor ve öfkeden ölecek gibi. Herkes sanki soğuk bir şeyin içine atlayacakmış gibi kendini kasmış bekliyor,

hâlâ kıpırdamadan birbirine bakıyor, bekliyor, bekliyor. Judah içindeki şeyin dışarı uzandığını, içindeki tuhaf ve iyi şeyin dışarı uzanıp onları ittiğini hissediyor ve bu, aşırı sıcağa karşın onu gülümsetiyor ve harekete geçiyorlar.

İlk harekete geçen Judah değil, –ilk hareket eden asla o olmuyor– borulu Tekraryapım da değil, Kalın Bacaklar ya da Shaun da değil, tünelcilerin ön saflarında yer alan ve pek tanınmayan birisi. İleri doğru adım atıp kolunu kaldırıyor. Dünyanın üzerine çöreklenmiş bir basıncı kırıp geçiyor sanki ve yatağından taşan su gibi zamanın içine akıyor, diğerleri de ona katılıyorlar, Ann-Hari koşarak öne geliyor, Tekraryapımlar jandarmaların coplarını ve kamçılarını engelliyor, Judah ise koşuyor ve çalışmaktan sertleşmiş kollarıyla üniformalı birinin boğazına sarılıyor.

Kulaklarında sıcak bir çınlama var ve tek duyduğu kendi öfkesinin ritmi. Dönüyor ve raylar boyunca edilen kavgalarda öğrendiği gibi dövüşüyor. Atılan silahları duymuyor ama havada neden oldukları çalkalanmaları hissediyor. İçindeki enerji büyülerle kaynıyor ve bir jandarmayı yakaladığında bir anlık güdüyle adamın gömleğinden, bedeninde kıvranıp duran bir golem yapıyor. Koşuyor, dövüşüyor ve dokunduğu cansız şeylere anlık ölü yaşamlar ve kavga etme emri veriyor.

Jandarmaların filintaları ve kamçıları var ama sayıları yetersiz. Büyücüleri var ama milis değiller: Grevcilerin üzerine püsküren enerji parçaları yok, yalnızca demiryolcularının yapabileceği basit büyüler var.

Hat döşeyicilerin arasındaki kaktüs-adamların sayısı, kaktüs-bekçilerden daha fazla. Koca cüsseleriyle KADT muhafızlarının arasında koşuyor ve yeşil yumruklarını indirerek onları kolayca saf dışı bırakıyorlar. Arkadaşlarına kalkan oluyorlar; jandarmaların elinde onları parçalayabilecek testere yaylar yok.

Borulu Tekraryapım adam böcek uzantılı delikanlının cesedini çekiyor. Cebinden kömür çıkarıyor ve ağzına sürüyor, dudaklarını simsiyah yapıyor. Koşuyor. Hâlâ ayakta kalan jandarmalar

geri çekiliyor. Diğerleri yerlerde, parçalanan Tekraryapımların ve özgür adamların yanında. Çok hızlı oluyor her şey.

Judah koşuyor. Her yanından ter akıyor. Jandarmalar silahlarını savuruyor, bağlarından kurtulmuş Tekraryapımlar bunların hakkından geliyor. Ateş ediyorlar ve Tekraryapımlar yere düşüyor. Trenin yanında jandarmalar yeniden toparlanıyor.

— Bunu yapmalıyız, diye bağırıyor Judah, borulu Tekraryapım yanı başında ve başını sallıyor, sonra o da bağırıyor ve onun dediklerini dinleyenler var: Tekraryapımlar, tam adamlar ve kadınlar, Ann-Hari, Shaun da orada ve bu ne olduğunu bilmedikleri Tekraryapımdan emir alıyorlar.

— Siz, diyor Judah'ya. — Benimle gelin.

Kuru ağaçların arasından yay çizerek geçiyorlar ve karşılarında ebedî tren. Onlar pislik içinde bir ordu halinde yaklaşırken tren duman soluyor ve buhar püskürtüyor. Şazbüf fırlak dişler gibi dışarı açılıyor. Bacası parlıyor, sanki güneşin enerjisini emen bir huni. Her tarafta trenden ya da trene atlayan birileri var, tepesindeki ranzalarda, özgür adamların uyuduğu vagonlarda, her tarafta, yaklaşanlara, jandarma ve grevcilere bakıyor ve bağırıyorlar. Koşarken her iki taraf ta onları kendi tarafına çekmeye çalışıyor.

— onlar, onlar—

— *eğil,* bu o Tekraryapım pezevengi—

— bize *ateş* ettiler, dövdüler—

— dağılın, budalalar sizi, yoksa ateş edeceğim—

— durdurun onları, Tanrı aşkına *durdurun* onları—

Jandarmalar apart topar trenin etrafını sarıyor, silahlarını çıkarıyor ve bir dalga halinde gelmekte olan meraklı ve öfkeli grevciler –tünelciler, fahişeler, Tekraryapımlar– birden duruyor. Jandarmalar bir o yana bir bu yana dönmekte olan silah kulelerine çıkıyorlar.

Şimdi kimsenin ne yapacağına karar veremediği uzun bir an oluyor. Ann-Hari ve borulu adam yaklaşıyor. Adamın suratı duygusuz. Ann-Hari'ninki değil. Arkalarında Tekraryapım ordusu. Uygun adım yürümüyor, bacaklarını sallıyorlar, bazılarının bacaklarında hâlâ, taşlarla ya da çaldıkları anahtarlarla açtıkları zincirle-

rin halkaları takılı. Uygun adım gitmiyorlar. Neredeyse her adımda düşüyorlar ve güneş karmakarışık renklerini ortaya çıkarıyor. Güneş, yaptıkları silahların etrafında keskin çizgiler oluşturuyor.

Etraflarını çeviren çitten kopardıkları sopaları kaldırıyorlar. Bacaklarına takılı zincirleri savuruyorlar. Ellerinde sustalı bıçaklar var, tahta parçalarına çömlek parçaları sokulmuş. Sayıca çoklar, sonra yüzlerce oluyorlar.

— Aman Tanrım, kim *bunları* çıkardı, ne *yaptınız* siz? diye deli gibi bağırıyor birisi.

Judah'nın içindeki şey onları görmek için kabarıyor. Onu şişiriyor; karnında bir bebek gibi kıpırdanıyor. Judah onlara bağırıyor, bir hoş geldin, bir uyarı çığlığı bu.

Dört ayak üzerinde giden, bedenlerine uzuvları sarılı adamları taşıyanlar ve hayvanlardan alınan parçalarla yapılmış uzun kollarının üzerinde yürüyen kadınlar, canlanmış matkaplara benzeyen pistonlu bacaklar üzerinde yürüyen adamlar, bıyıklı ya da derilerinden parmak kalınlığında dokunaçlar uzanan kadınlar, yaban domuzlarından çalınan, mermerden oyulmuş upuzun dişler, birbirine geçmiş dişlilere dönüşmüş ağızlar, titreşen kedi kuyrukları ve belleri farbelalı ve Tekraryapım bezlerinden ter gibi mürekkep akan köpekler, bir gökkuşağı curcunası ve bir araya getirilmiş suçlular, bu karmaşa, özgürlüğe yaklaşıyor.

Jandarmalar çekiliyor. Zırhlı odalarında, silah kulesindeler. Bazıları hatların bittiği yerden katır ve atları çalıp gitmiş.

— Hayır, hayır, hayır...

Tünelci ve ray döşeyenlerden çoğu Tekraryapımların serbest bırakılmasına karşı. Bunu kimin, nasıl yaptığını bilen yok. Birkaç çalıntı anahtar, bağlı suçluların ağılına dalıp çıkan birisi (ama hâlâ yerlerinden ayrılmayan, zincirlerine tutunan birkaç kişi var).

— Amacımız bu değil. Bunu yapmak için başlamadık. Bir tünelci Shaun Sullervan'a bağırıyor, Ann-Hari ya da uzuvlarını esnetip duran Tekraryapımlarla konuşmaya tenezzül etmiyor.

— Oğlanın dayak yemesini de istemedim, bir şey yapmamıştı ki, ama bu kadarı *aptallık*. Ne halt edeceksiniz? Hı? Biz...

Bakışlarını, gözlerini kırpıştırarak ona bakan Tekraryapımlara çeviriyor. Biraz dönüyor.

— Kusura bakmayın, arkadaşlar. Şimdi onlarla konuşuyor.

— Bakın, bu benim işim değil. Sizleri dövmelerine artık izin vermeyeceğimizi gördünüz. Ama, ama, bunu yapamazsınız, geri gitmelisiniz, bu... Silah kulesini gösteriyor.

Artık geç. Bir kuşatma, tuhaf bir kuşatma sakinliği var.

— Boşuna *ölenler* oldu, diyor adam. — *Öldüler*, anlasanıza.

Böcek eklentili oğlan öldü. Diğer Tekraryapımlar kurşunlarla öldürüldü. Bir kaktüs-adam uçan bir tahtanın çarpmasıyla parçalandı. Balyozlarla, çivilerle, demiryolunun uydurulmuş silahlarıyla öldürülen jandarmaların ölüleri yığılmış. Torağa açılan mezarların yanında şaşkınlık içinde yas tutanlar var.

Avcılar dönüyor. Fahişeler dünyanın bu terk edilmiş orta yerinde kayalara oturup izliyorlar. Trenin ateşçi ve frencileri, başıboş Tekraryapımların kazanı doldurup kolları çekmesini, kendi kazanları olanların iyi kaliteli kömürü çalmasını izlerken kendilerini zor tutuyorlar. İnsanlar şaşkın şaşkın dolaşıyor ve birbirlerine ne *olduğunu* soruyor. Güneşe ve değişen üç cesede bakıyor ve birinin gelip kontrolü ele almasını bekliyorlar.

Tuhaf bir endişe duyuluyor çünkü şu anda buradaki sakinlik devam edemez. Jandarmalar silah kulesini ve bir başka vagonu daha ele geçirdi: Trenin geri kalanı Tekraryapımların elinde. Demir kule sıcakta gıcırdıyor ve tepesindeki silah dönüyor.

Özgür adamlar Shaun'ı ve Kalın Bacaklar'ı, Tekraryapım kalabalığının liderleri olarak görmek istiyor ama Ann-Hari de onların, Judah'nin adının Uzman olduğunu öğrendiği boru örgülü adamın ve bir başka Tekraryapımın yanında duruyor.

— Adamlarını içeri sok. Orada ne yaptıklarını sanıyorsun? diyor özgür işçilerin sözcüsü. Kuleyi gösteriyor. — Neye hazırlanıyorlar? Sizi haklamaya. Şimdi, biz mesajımızı verdik. Eğer geri çekilecek olursanız, paralarımızı ödeyecekler ve hiç kimse cezalandırılmayacak...

Shaun'la konuşuyor ama Uzman yanıt veriyor.

— Siz paranızı alacaksınız ve bizden bunu geri vermemizi istiyorsunuz? Treni?

Gülüyor, özgür adamların istediği şeyin bir çılgınlık olduğu apaçık. Bu Tekraryapımların özgürlüklerini teslim etmelerini istiyorlar. Uzman gülüyor. — Burada ne yapacağımıza henüz karar vermedik, diyor. — Ama vereceğiz.

Sokak toplantılarında olduğu gibi bağırtılar var, silah kulesinin menzili dışında, Tekraryapımlarla Tekraryapımlar, döşeyiciler, pas temizleyiciler, tünelciler arasında. Kuleden çalışma sesleri geliyor. Grevciler barikatların arkasından izliyorlar. Ay neredeyse ikiye ayrılmış. Küçülüyor. Onun ve fenerlerin ve büyü lambalarının fosforlu ışığında, ebedî trenin kadınları ve erkekleri toplanıyor.

— Böyle bekleyemeyiz, diyor Kalın Bacaklar. — Herkes kaçmaya başladı. Tanrı bilir kaç tane jandarma gitti, bir sürü at yok olmuş. El arabaları da. Hem gidenler yalnızca bekçiler de değil, Uzman. Razı olmalarını sağlamalıyız.

— *Neye* razı olacaklar? Ann-Hari konuşuyor. Judah'nın içindeki şey kıpırdanıyor. — Neye razı olacaklar? Onlardan ne istiyoruz, dostum? Bize verecekleri bir şey yok. Hâlâ korkuyorlar –bu yüzden o kuledeler– ama bombaları parmaklıklardan dışarıya göndermeye başlayınca, ateş ederek dışarı çıkacaklar.

Sesleri yükseliyor. Kalabalık yavaşça onlara dönüyor.

— *Talepte* bununacağız, diyor Kalın Bacaklar. — Takviye getireceklerdir. Taleplerimizi hazır etmeliyiz.

Shaun, — Ne gibi, diyor. Kahrolası Tekraryapımlara özgürlük mü isteyeceksin? Olmayacak şey. Yeni sendikaları tanımalarını mı? Ne istiyoruz?

— Birlikte çalışmalıyız, diyor Kalın Bacaklar. — Yeni Crobuzon'a kendi adamlarımızı da gönderir, sendikalarla konuşur, *ortak* taleplerde bulunuruz. Eğer bizi destekleyecek olurlarsa.

— Hayal kuruyorsun. Bunu yapacaklarını mı sanıyorsun? Bizim için?

— Bunun denetimini elimize almalıyız. Bu bizim *işimiz, şimdi*, diyor Uzman.

Birisi dalga geçiyor ve lanet olası Tekraryapımlara laf atıyor. Ann-Hari bağırıyor ve öfkelenince, aksanlı Ragamollcası belirgin bir hale geliyor.

— Kes sesini, diyor lafa karışan adama. — Tekraryapımlara lanet okuyorsun, sanki bu seni daha iyi biri yapıyor. Neden buradayız? Siz kavga ettiniz. Siz -tünelcilere dönüyor- greve gittiniz. *Bize* karşı. Yardımcısı fahişe başını sallıyor. — Peki neden jandarmalarla savaştınız? Çünkü onlar, Tekraryapımlar, işbirlikçi olmadı. *Karşı* çıktılar. Sizin için dayak yediler. *Sizin* grevinizi kırmamak için. Bunu *bizim* için yaptılar. *Benim* için.

Ann-Hari uzanıp Uzman'ı yakalıyor ve onu kendine doğru çekiyor, adam şaşkınlıkla boyun eğiyor. Ann-Hari onu ağzından öpüyor. Adam Tekraryapım: Bu apaçık sınırları aşmak. Utananlar, içlerini çekenler oluyor ama Ann-Hari kükrüyor.

— Bu Tekraryapımlar bizim için grevde, *siz* kaybetmeyesiniz diye. Siz bize karşı grev yapıyorsunuz, biz de size ama bu Tekraryapımlar her *iki* tarafta. *Biliyorsunuz* bunu. Onlar için savaştınız. *Şimdi* onları hor mu görüyorsunuz? Sonunda size de bize de kazandırdılar, birbirimize karşı grev yapsak bile. Uzman'ı yeniden öpüyor. Fahişelerin arasında ağzı açık bakakalan da var, tezahürat yapan da. — Bakın ne diyeceğim, diyor Ann-Hari, — Krediyle hizmet hak eden birileri varsa, bunlar Tekraryapımlardan başkası değil.

Ann-Hari'ye en yakın olan ve en militan fahişeler abartılı hareketlerle, dokunacakları Tekraryapımları aranıyor.

— Birlikte çalışmalıyız, diye bağırıyor Kalın Bacaklar ama kimse onu dinlemiyor. Arkadaşı Ann-Hari'yi dinliyorlar. Judah topraktan bir golem yapıyor.

Gecenin yarısı ama çok azı uyuyor. Judah'nın golemi ondan uzun, yağ ve pis su ile birleştirilmiş. Dokuyucu'nun elçisi olan yaşlı adam Ann-Hari'nin arkasında durmuş, Kalın Bacaklar'la tartışan kadına edepsiz iltifatlar yağdırıyor.

Tren yönünden bir jandarma onlara doğru geliyor. Elinde beyaz bayrak var. — Konuşmak istiyorlar, diyor, kitin tekerlekleri olan bir kadın.

— Durun, diye bağırıyor adam yürürken. — Buna bir son vermek istiyoruz. Kimse suçlanmayacak. KADT ile konuşacağız, parayı getirteceğiz. Siz, Tekraryapımlar, konuşabiliriz. Mahkûmiyetinize erken son verilebilir, belki. Her şeyi konuşabiliriz. Bütün kartlar açık.

Ann-Hari'nin suratında öfkeli bir mutluluk var. Adam korkarak yanından uzaklaşıyor, Ann-Hari onu geçiyor ve arkasına takılan Tekraryapımlar, Kalın Bacaklar, Uzman ve goleminin kıçına bir bebek gibi vurup sarsan ve büyüsüyle harekete geçiren Judah ile trene doğru koşuyor. Golem yanından geçtiklerini şaşkına uğratıyor.

Bacaklar Ann-Hari'ye bağırıyor, — Bekle, bekle, ne yapıyorsun? *Beklesene.* Uzman da ona sesleniyor ama Tekraryapım kuşatmacıların barikatlarının arkasına saklandığı yere geldiğinde kadın kuledeki jandarmaların görüş alanına dalıyor. Bir adamın filintasını alıyor.

Uzman ve Bacaklar ona bağırıyor ama o trenin yanındaki tampon bölgeye yürüyor. Yalnızca Judah'nın golemi onunla gidiyor. Kulenin silahları ona çevriliyor. Tüfeği beceriksizce kaldırıyor. Yağ ve kil adamın yanında duruyor, ikisinden başka kimse yok.

— Hiçbir anlaşma olmayacak sizi pezevenkler, diye bağırıyor ve tetiği çekiyor ama mermiler zırhı delemiyor. Silah sesleri duyulunca Tekraryapımlar onu korumak için koşturuyor ve Judah kulenin tepesindeki yüzbaşının kendi adamlarına avaz avaz bağırarak bir şeyler söylediğini duyuyor, *ateş etmeyin*, diyor olabilir. Judah, golemini Ann-Hari'nin önüne geçiriyor ve birden ani bir patırtıyla jandarmaların silahları ateş almaya başlıyor.

Ann-Hari ve golem dışında herkes vuruluyor ve her yerde çığlıklar ve kan var. Silah sesleri azalıyor. Üç kişi hareketsiz, yerde yatıyor. Diğerleri, çoğu Tekraryapım ama tam adamlar da var, yardım istiyorlar. Ann-Hari kımıldamıyor. Golemin bedeninde, kurşunların yoğun maddesine değdiği yerlerde, çukurlar oluşmuş.

— Hayır hayır hayır, diye bağırıyor yüzbaşı. — Ben demedim.

Ama Tekraryapımlar artık beklemeyecek. Kükrüyorlar. Birisi Ann-Hari'yi geri çekiyor ve Judah onu görüyor, kadın gülümsüyor, Judah da gülümsediğini hissediyor.

Küçük bir savaş oluyor. — Ne *yapıyorsunuz*? Kalın Bacaklar Ann-Hari'ye haykırıyor ama artık anlamı yok. Jandarmalar, özgür işçiler, fahişeler ve Tekraryapımlar çarpışıyor ve iki taraf oluşuyor: Tekraryapımlar ve onların arkadaşları; jandarmalar ve bu coşkulu histeriye karşı olanlar. Judah bundan korkuyor ama bu şiddet bebeğinin doğumuna da karşı değil.

Tekraryapımlar silahlarla, ilkel bombalarla ve çekiç uzuvlarıyla kuleye saldırıyor. Taş, demir parçaları kuleye çarptıkça çınlama sesleri çıkıyor. Judah'nın yanında duran, çenesine yengeç kıskaçları takılı bir adam jandarmaların mermileriyle ölüyor. Judah golemini yavaşça kulenin etrafından dolaştırıyor, toprak bedeninde kurşunların değdiği yerler kopuyor.

Tepedeki ağır silahtan gelen atışı duymuyor. Ters dönmüş bir araba, bir an tekerlek parmaklıklarının arasından kadınların ve erkeklerin uzandığı bir vagon, derken bir patlama, duman püsküren bir boşluğun üzerinde havaya fışkıran, kan ve alevler saçarak fırlayan bıçak uçlu tahtalar. Judah gözlerini kırpıştırıyor. Kalıntıları görüyor. Ardında, bir yumuşakça gibi iz bırakarak ona doğru sürünen siyah şeyin bir kadın olduğunu anlıyor, kadının derisi kararmış ve yarılmış, et üzerine mürekkep yayılmış gibi. Saçları yanan kadının hiç bağırmamasına hayret ediyor ama sonra onu duymadığını fark ediyor. Kulakları çınlıyor. Silahın namlusu, sigarasının dumanını ağır ağır üfleyen biri gibi duman soluyor.

Silah dönüyor. İsyancı Tekraryapımlar, fahişeler ve onlarla birlik olan özgür işçiler silahın menzilinden çıkmak için koşuşuyor.

Judah duruyor. Yavaşça. Sonra adımını kaldırıyor ve golemini hareket ettiriyor. Silah gıcırtıyla çalışıyor. Golem pis bedenini yük vagonuna dayıyor. Yukarıya uzanıyor, Judah'nın küçük devinimlerini abartarak taklit ediyor, kendini yukarı çekerken bedenininden bir parçayı orada bırakıyor.

Tepedeki silah yine ateş ediyor. Yağlı bir duman yayıyor, demiryolunu parçalıyor ve metrelerce ötedeki insanlar havaya fırlıyor. Golem, kulenin direklerinden, jandarmaların ona çevirdiği silahları, basamak ya da birer tutacak gibi kullanarak yukarı çıkıyor. Kendini önemsemiyor, hiçbir aklı başında ya da zeki yaratığın yapacağı bir şey değil bu. Parçalar halinde dökülüyor ve yukarı çıktıkça ufalıyor ama şimdi tepeye yakın, toprak ve makine yağı derisinden fırlayan demiryolu çivileri ve çubuklar onu zayıflatmış, bacakları koparak dışkı gibi yere yığılıyor. Silah dönüyor ve Judah, golemin kolunu namlunun içine sokturuyor.

Omuzuna kadar sokuyor kolunu. Silah büyülü golem toprağıyla tıkanıyor. Ateş ediyor ve anlaşılmaz bir hareketle, gerisin geriye bir tepme oluyor. Namlu şeritler halinde açılıyor, golem bir toprak yağmuru halinde yere iniyor. Ateşlenmiş hava ve duman genişliyor, kule sallanıyor, tepesi bir kor haline geliyor ve şiddetli bir darbe yemiş gibi kopuyor, çatısı metal parmaklar gibi açılıyor.

Büyük bir gürültüyle art arda duman bulutları yükseliyor ve ölü bir adam yere düşüyor. Silahın kalıntısı sallanıp duruyor. Judah'nın üzeri goleminin kalıntılarıyla lekeleniyor. İsyancılar sevinç çığlıkları atıyor. Onları duyamıyor ama görebiliyor.

Asiler treni ele geçiriyor. Jandarmalar silahlarını atıp kanlar içinde, yanmış, sulanan gözlerle dışarı çıkıyorlar.

— Hayır hayır hayır, diye bağırıyor Uzman. Kömür yiyor ve pazuları şişiyor. Asiler; Kalın Bacaklar, Ann-Hari ve Judah'nın artık tanıdığı başkalarıyla birlikte, gitgide cinayete dönüşen dayakları engellemeye çalışıyorlar. Bıçakları topluyorlar. Kalabalık bağrışıyor, onlara boyun eğiyor. Jandarmalar daha önce Tekraryapımların tutulduğu yerlere zincirleniyor.

— Şimdi ne olacak? Judah her yerden bu soruyu duyuyor.

Tren Tekraryapımların. Birden oluşan bu yeni ülkeleri için bayraklar yapıyorlar ve bunları parçalanan silah kulesinden sallandırıyorlar. Etraflarında bu ani isyanın diğer liderleri de var. Acemi ve tutkulu bir dille isteklerini söylüyorlar. Kararlar alıyorlar.

Ann-Hari herkese söylüyor, — Geriye dönmüyoruz, geri gitmiyoruz. Buradan çıkacağız. Eliyle çorak araziyi gösteriyor.

Habercileri seçiyorlar. Sürücü bunlar. Açılmış parmaklara benzeyen buharlı-pistonlu bacaklara iliştirilmiş ve kayalık bayırlardan büyük bir sarsıntıyla çıkan bir Tekraryapım: İnsan gövdesi isteksiz bir yolcu gibi geriye yalpalıyor. Bir diğeri, garip, altı uzuvlu bir şeye dönüştürülmüş, kasları gelişmiş bir adam: Göğsünün alt kısmı iki ayaklı dev bir kertenkelenin boynuna, bozkır göçerlerinin binmek için yarı evcilleştirdiği o şeylerden birine eklenmiş. Sert bir kuyruğun önünde, arkaya kıvrılmış iki bacağın üzerinde dimdik duruyor, pençeli ön ayaklar insan derisinin hemen altında. Sırtına silah dayayarak onu süren bir jandarmayla, aylarca izcilik yapan birisi.

— Gidin, diyor Uzman. — Rayları izleyin. Kimseye görünmeyin. Kasabalara gidin. İşçi kamplarına gidin, Kavşakkent'e gidin. Mutlaka ama mutlaka Yeni Crobuzon'a gidin. Anlatın onlara. Yeni sendikalara anlatın. Yardıma ihtiyacımız olduğunu söyleyin. Buraya getirin onları. Eğer bizi destekler, gerekli araçları sağlarlarsa, bunu kazanabiliriz. Tekraryapım, ya da özgür, hepsini getirin.

— Uzman, diyorlar ve başlarını sallıyorlar. Sanki adı tek başına bir onaylama.

Sürücüler toz bulutları kaldırarak gidiyor, buharlı-böcek adam bir anda hızlanıp yok oluyor. Boğumlu, sürüngen adımlı adam hızlanarak yol yatağının yanındaki fundalıkların üzerinden aşıyor. Kuşlar ve uçabilen diğer şeyler bunları izliyor. Kuş olmayanlar ise denizdeki balıklar gibi zikzak yaparak önlerinden kaçıyor.

Fahişeler, kesin kurallara uymaları, silahsız gelmeleri ve yanlarında muhafız kadınların bulunması koşuluyla bazı adamların gelmelerine izin veriyor. Uzman ve Ann-Hari'den sonra onların bazıları da Tekraryapımlarla birlikte oluyor.

— Yeni Crobuzon'da bunu yapan çok, diyor Ann-Hari. Tam bedenliler ve Tekraryapımlar düzüşüp duruyor. Birisi ceza fabrikasına gidecek olursa ne oluyor, karısı onu bırakıyor mu?

— Öyle olması gerekiyor. Doğru bir şey değil.

— Bütün şehirde bunu yapıyorlar, tıpkı ırklar arasında, kepriler, insanlar, vodyanoiler arasında yapılan seks gibi.

— Doğru, diyor Judah. — Ama bunu açıkça yapmamak gerekiyor. Bu kadınlar... Senin kadınların... Gözümüzün önünde yapıyor bunu.

Kadın aya bakıyor. Ay, başının üzerinde yükselene kadar bekliyor. İskelet halindeki köprüye vuran son ışıklarını izliyor. —Şehrin sendikaları bize yardım edemez, diyor. — Bu yeni bir şey.

Altlarındaki kirişlerde meşaleler gidip geliyor. Köprü işçileri, başlarında bekçi olmadan, işlerinin başına dönmüşler.

— Onlara ne söyledin? diye soruyor Judah.

— Gerçeği, diyor Ann-Hari. — Duramayacaklarını söyledim. Onlara bunun bir Tekraryapma olduğunu söyledim.

Üç gün sonra, Sunup, buharlı-örümcek Tekraryapım geri dönüyor. Su içmeden konuşamıyor.

— Geliyorlar, diyor. — Jandarmalar. Yüzlercesi. Yeni bir trenle. El koydukları bir yolcu treniyle, diye anlatıyor onlara, kıtanın iç kısımlarını araştırmaya gelen gezginler ve fırsatçılar indiriliyor.

Özgür ve tamların büyük kısmı kaçmış. Bazıları bu yeni kasabanın üyeleri ve Tekraryapımların onlarla eşit olmasına kızıyor ama *Ne olacak*? sorusu onları burada tutuyor. Bu tren topluluğunun, bu grubun bir parçası oluyorlar. Tekraryapımlar kadar kendini bu işe adayanlar da var, gerisin geriye gidip rayları parçalayan sabotajcılara katılıyorlar. Geride kalan sürücüler, ateşçiler ve frenciler Tekraryapımlara öğretmenlik yapıyor.

Sabotajcılar değiştirdikleri arazide geri gidiyorlar. Arazi olduğu gibi kalmamış, büyü dalgaları ona can vermişti. Kazdıkları zaman taş olan ama şimdi bir kertenkele gibi benek benek olmuş, rayların çivilendiği noktalardan süt benzeri bir şeylerin aktığı yerlerden geçiyorlar. Toprağın bir kitap kabına benzediği ve çivilerin açtığı deliklerden kâğıt parçalarının fışkırdığı yerler de var. Takipçilerini engellemek için rayları söküyorlar.

Tersine dönen işler. Şimdi ustalıklarını rayların sökülmesinde, çivilerin yerlerinden çıkarılmasında, ray ve traversleri sırtlayarak bir kenara yığmada, taşları dağıtmada kullanıyorlar. Yol yatağını düzeltip evlerine geri dönüyorlar.

Ama — Onlar da barikatı söktü, diye gelip anlatıyor keşifçileri. — Yanlarında raylar ve tahtalar getiriyorlar. Hattı yeniden yapıyorlar. Üç gün içinde jandarmalar kampa ulaşacak.

Tünelde ışıklar var, çalışma sürüyor.

— Ne yaptınız? diye soruyor Judah.

— Tüneli bitiriyoruz, diyor Ann-Hari. — Köprüyü de. Neredeyse hazırız.

Kadının etkisi yayılıyor. Ann-Hari'de aşağı yukarı bir liderin özellikleri var, diye aklından geçiriyor Judah: Bir birey, tutkuların, değişim isteğinin merkezi.

Karanlık ve nemli dağın içinde kayanın son metrelerini kırıp ufalıyorlar. Judah aşağıdaki köprüye bakıyor. Yeni yapılan iş bir şaka gibi, apar topar kotarılmış bir metal ve tahta kafes, asıl inşaatın kalıntısı olan kazıkların ötesine atılıvermiş. Bir taklit bu; köprü benzeri bir şey.

Judah gruplardan birine dahil, -bu onu şaşırtıyor- strateji belirlemeye çalışıyorlar. Tepelerde buluşuyorlar: Shaun, Uzman, Ann-Hari, Kalın Bacaklar, Judah. Bu arada onlarınkine koşut olarak gürültülü ve ortak bir çalışma sürüyor.

Her gece gaz lambalarının ışığı altında işçiler toplanıyor. Önceleri bu toplantılar eğlenceli oluyor -içki, zar, ilişkiler- ama jandarmalar yaklaştıkça ve tepede Uzman strateji tartıştıkça partiler değişiyor. Trendeki adamlar birbirlerine *birader* demeye başlıyor.

Ann-Hari toplantıya geliyor ve bir adamın abuk sabuk konuşmasını bölüyor. Bir grup kadın adamları iterek aralarına sıkışıyor. Ann-Hari'ye bağırarak susturmak isteyenler oluyor.

— Sen bu yolda işçi değilsin, diyor adamın biri. — Bir dağ fahişesinden başka bir şey değilsin. Bu senin toplantın değil, bizim.

Ann-Hari temel bir şeyden söz ediyor. Bir araya getirilmiş uyarılardan oluşan darmadağınık bir söylemle konuşuyor, Judah

olduğu yerde kalıyor. Konuşan sanki trenin kendisi. Ateş hâlâ kımıltısız.

— Konuşmamak, diyor. — Eğer ben konuşmayacaksam kim konuşacak? — Bize karşı bu tavır da ne? Bana ve benim tarafımda olanlara karşı bu tavır ne? Bu rayları biz yapmadık mı? Tarihe geçtik. Geri dönüş yok artık. Dönüş yok. Ne yapmamız gerektiğini biliyorsunuz. Nereye gitmemiz gerektiğini.

Konuşması bitince birkaç saniye kimse konuşmuyor, sonunda birisi saygılı birkaç sözcük mırıldanıyor.

— Biraderler, oylayalım.

Uzman onlara, neye inanırlarsa inansınlar, kendileri için ne isterlerse istesinler, Ann-Hari'nin onlara kaçmalarını önerdiğini söylüyor. Çözüm bu değil. Korkuyorlar mı?

— Kaçmak değil, diyor Ann-Hari. — Burada işimiz bitti.Yeni bir şeyiz biz.

— Bu kaçmaktır, diyor Uzman. — Hayal bu.

— Yeni bir şey. Biz yeni bir şeyiz, diyor kadın ve Uzman başını sallıyor.

— Bu kaçmak, diyor.

Silah kulesini söküyor ve treni tünele doğru götürüyorlar. Arkalarında kalan rayları kaldırıyorlar. Tepenin içinden hâlâ patlamalar ve kazıma sesleri geliyor, tuhaf görünümlü yeni köprüde inşaat sürüyor. Deli gibi çalışıyorlar.

Sabahın sıcağında diğer çekiçlerin ve buharın sesi duyuluyor. Jandarmaların treni. Sıcaktan kavrulmuş ağaçların üstünden dumanı görebiliyorlar.

İşçiler tünelde, yontulmuş kenarların, farklı düzlemlerin arasındaki yarıklarda toplanıyor. Işık, taş desteklerin birleştiği yerlerde gölgeler yapıyor

Uzman, halk generali, karşısındakilerin itaat ettiği emirler veriyor. Yüz kişilik güçlü Tekraryapım ordusu ve şimdi onlara katılan özgürvetamlar: Kaçmamış olan o birkaç memur, bilimci ve bürokrat; güçsüz yer-duyumcular; birkaç tane de başkaları;

kampı izleyenler, deliler, işsizler ve isyanlarıyla bu durumu başlatan fahişeler. Geceye çıkıyorlar, hazırlar. Tren tepedeki delikte saklanıyor.

Şafak sökmeden önce hava biraz serin. Tepelerden ve dönemeçten jandarmalar geliyor. Yürüyerek, Tekraryapımların çektiği metal kaplı arabalarla, tepelerinde balonlar, arkalarında pervaneler olan tek kişilik hava araçlarıyla geliyorlar. Havadaki araçlar hızla ray-döşeyicilerin saklandıkları yerlerin üzerine gidiyor.

El bombaları atıyorlar. Beklenmedik bir şey bu. Tren halkı çığlıklar atıyor. Böyle başlamasına inanamıyorlar. Kulakları sağır oluyor ve kan içinde kalıyorlar. Böyle başlıyor. Tepelerinden toprak parçaları ve isli bir ateş yağıyor.

Silahları olanlar ateş ediyor. Bir iki jandarma vuruluyor ve kanlar içinde, tuhaf araçlarını menzilden çıkarmaya çalışıyorlar ya da ölerek emniyet kemerlerinden sarkıyor, rastgele uçuyor ya da düşüyorlar. Ama gelmeye devam ediyorlar. Ateş kusan silahlarıyla havanın rengini değiştiriyorlar.

— Mahvedin onları, diyor Uzman ve birlikleri, tekrar bir araya gelen ve zemberekli yaylarını ateşleyen jandarmaların üzerine, kütük ve kaya yuvarlıyorlar. İki tarafın büyücüleri de havayı titretiyor, nereden geldiği belli olmayan ve havada izler bırakan gri lekeler yapıyorlar, kalın su sütunları gibi fışkıran ve tuhaf şeyler yapan enerji okları gönderiyorlar. Tam bir savaş karmaşası. Sürekli ateş sesleri ve çığlıklar. Jandarmalar düşüyor ama grevciler daha büyük sayıda kayıp veriyor.

Bazı ilginç anlar da oluyor. Bir grup kaktüs korkusuzca ilerliyor ve yalnızca mermiler derilerini parçaladıkça irkiliyor. Jandarmaları dehşete düşürüyorlar, adamlar bu dev bitkilerin önünden deli gibi kaçıyorlar ama subaylarının elinde testere yaylar olmasa da, kaktüslerin derisini yakan asitler var.

— Beş para etmeyiz, diyor Uzman ve umutsuzca bakınıyor. Ann-Hari hiçbir şey söylemiyor. Jandarmaların, kule gibi yükselen dumanın ötesine, trenin geldiği yere bakıyor.

Judah bir golem yapıyor. Onu jandarmalara doğru gönderiyor. Demiryolun kendisinden yapılan bir şey bu. El arabalarını,

ray ve travers parçalarını kullanıyor. Elleri çark. Dişleri bir ızgara. Gözleri camdan.

Golem tünelden çıkıyor. Dayanıklı bir golem bu. Bir insan dikkatiyle adım atıyor.

Yürürken çatışma duruyor sanki. Çirkin ve beceriksizlerin savaşı duraklıyor. Golem ölüleri geçiyor. Yalnızca, bu demiryolundan yapılı şey kıpırdanıyor gibi.

Derken duruyor ve Judah korkuyla titriyor, çünkü onun bunu yapmasını istemedi. Yeni bir araba geliyor, yaşlı bir adam ve koruyucularını taşıyor. Adam kibarca onları selamlıyor. Weather Wrightby.

Weather'ın yanındaki bir adam tılsımlar takmış. Bir büyücü. Goleme bakıyor ve ellerini kaldırıyor.

Onu sen mi durdurdun? Judah yanıtı bilmiyor.

Weather Wrightby çatışmanın ortasında. Onu mermilerden koruyacak büyülerle korunduğu kesin ama bunu görmek yine de etkileyici. Tepelere doğru konuşuyor. Golem ondan birkaç metre ötede, sanki onunla silahlı bir çatışmaya girmiş gibi duruyor ve Weather Wrightby onunla da konuşuyor, demiryoluyla konuşuyormuş gibi.

— Beyler, beyler, diye bağırıyor. Havaya vuruyor. Jandarmalar yavaşça silahlarını indiriyor. — Ne yapıyorsunuz? diyor. — Burada ne olduğunu biliyoruz. Böyle olması gerekmez. Bu adamlara ateş etmenizi kim söyledi? Bu emri kim verdi?

— Sorunu çözmeliyiz, diyor. — Bu karışıklığı. Konunun para olduğunu söylüyorlar. Bekçilerin zorbalığı da bir diğer nedenmiş. Arabadan bir çuval çıkarıyor. — Para, diyor. — Özgür olanlar ve burada bulunanlar için. Hepinizin parasını alma zamanı. Çok gecikti, kusura bakmayın. Para akışını kontrol edemiyorum ama size hakkınız olan parayı getirmek için elimden geleni yaptım.

Judah hiçbir şey söylemiyor. Goleme kafasını oynattırıyor, biraz gösteri yapıyor.

— Size gelince Tekraryapımlar. Weather Wrightby acı acı gülümsüyor. — Bilmiyorum, diyor. — Bilmiyorum. Sizler sözleşmelisiniz. Yasaları ben yapmıyorum. Sizi yapan fabrikalara borçlusunuz. Yaşamlarınız size ait değil. Sizin paranız... Sizin paranız

yok. Ama anlayın. Size karşı kötü bir niyetimin olmadığını ve olanlar için sizleri suçlamadığımı anlayın. Aklı başında davranacağınızı sanıyorum. Bu durumu çözeceğiz.

— Size para verememem: Yasalar buna izin vermiyor. Ama kenara para ayırabilirim. KADT işçilerini korur. İyi Tekraryapımların, ustabaşlarının gereksiz zorbalığın cezasını çekmesini istemem. Bu tatsız durum için kendimi suçluyorum. Yeterince dikkatli dinlememişim ve sizlerden bunun için özür diliyorum.

— İnşaat devam edecek. Sizleri dinleyecek, o görevi hak etmeyen bekçileri cezalandırabilecek bir arabulucu olacak. Bu sorunu çözeceğiz, anlaşıldı mı?

— Özgür, tam adamlar olsaydınız ne kadar kazanacaksanız, o kadar parayı bir kenara ayıracağım ve bu demiryolu bittiğinde sizler için bir yer olacak. Bir sığınak. Eğer yaparlarsa şehirde, ama eğer Yeni Crobuzon ne gerektiğini duymayacak kadar sağırsa, burada, bu kırsal arazide, yolunuzun yanında. Sizlerin ölene kadar çalışmasına izin vermeyeceğim. Birer odanız olacak ve banyolarınız, doğru dürüst yemek bulacaksınız ve günlerinizi orada geçireceksiniz. Yalan söylediğimi mi düşünüyorsunuz? Bir yalancı olduğumu mu sanıyorsunuz?

— Artık bu işi bitirelim. Yol çok gecikti. Sizce böyle mi kalsın? Beyler beyler... Sizler günahkar değilsiniz, inanmam buna ama nedenlerinizi anlasam bile bu yaptığınız günah. Sizleri suçlamıyorum ama dünyanın hak ettiği bir şeyi engelliyorsunuz. Hadi artık. Buna bir son verelim.

Judah ayakta duruyor. Golemini, duraksamalı yürüyüşüyle Weather Wirghtby'ye yaklaştırıyor.

— *Aptal* olmayın, diyen Uzman'ın sesi, saklandığı yerden geliyor. — Hemen *yumuşadınız* mı, sizi yumuşakçalar? Wrightby'nin umursadığını mu sanıyorsunuz? Ama başka bağırtılar onun sesini bastırıyor. Birisi ateş ediyor. Birisi feryat ediyor.

— Bunu kazanamayız, diyor Judah yüksek sesle ama kimsenin dinlediği yok. Kayaların üzerinde duruyor ve tren rayı golemini koşturuyor.

Onu buharlı biri gibi koşturuyor, dişli bacaklarından metal çiğneme sesi geliyor. Gitgide artan bir mermi yağmurunun içinden, ardında kocaman ayak izleri bırakarak geçiyor, koşuyor, zıplıyor, jandarmaların kemiklerini kırıyor. Judah, Weather Wrightby'yi göremiyor ama, golemin kolları ve bacaklarını kullanarak yüzer gibi hareketlerle parçalarına ayrılışını izlerken adamın yaşadığını biliyor.

— Geri çekilin geri çekilin, diye Shaun ya da Kalın Bacaklar ya da birden general oluvermiş birisi bağırıyor. Çekilmek ama nereye? Gidecek bir yer yok. Jandarmalar karabarutun ateşlenmesiyle dağılıyor ama silahları çok daha güçlü, engellenemezler. Umutsuz ve amaçsız bir öneri, jandarmalar bir çöl savaşında olduğu gibi diziliyor, tepelerdeki Tekraryapımlar kâh düzenli kâh dağınık halde kayadan kayaya saklanma yerlerine koşuyor.

Köşenin ardında bir patırtı kopuyor. Bir şeyler oluyor.

— Ne, bu da ne, ne bu...? diyor Judah. KADT'nin adamları gerisin geriye trenlerine doğru koşuyorlar ve şimdi başka bir çatışmanın sesleri geliyor.

Onların gelmiş olduğu yönden, yol yatağında yazılan tarihten, Judah'nın o güne kadar duymadığı sesler geliyor. Kesik ve güçlü adımlarla, düz taşların üzerine vura vura yaklaşan bir şey var. Bir uzun adım birliği. Borinatchlar. Ağzı açık bırakan bir hızla deviniyor, en uzun boylu adamdan daha uzun bacaklarıyla, onları bükmeden, dimdik ve parmaklarının üzerinde kasılarak iki tarafa sallanıyor, kusursuz bir akrobasi ile dönüyor, toynaklarının üzerinde burgu yapıyorlar.

Akıl almaz bir zarafetle sallanarak yaklaşıyorlar, yüzleri şebek ve tahta oyma arası bir maske, böcek benzeri ve ürkütücü. Onların yanında cüce gibi kalan jandarmaların arasına dalıyor, kemik gibi sert bacaklarını döndürerek dingillerin arasından savuruyor, araçlar yalpalanıp parçalanırken sendeliyorlar, ama düşmüyorlar. Kolları ve elleri Judah'nın göremeyeceği hızlarda ve alanda çalışıyor.

Boyutların arasında gidip geliyor, uzuvları görünmez oluyor, çok geniş alanlara uzanarak jandarmaları yakalıyor ya da vu-

ruşlarıyla derilerini parçalıyorlar. Uzun adımlar, dokundukları hangi düzlemse orada bulunan silahlarla saldırıyorlar ve kısacık sürelerle yalnızca mor çiçekler ya da sıvı suratlar olarak göze görünüyor, vurup parçaladıkları jandarmalar garip biçimde küçülüyor, sessiz çığlıklar atarak, toprakta onları normalde rahatsız etmemesi gereken köşelere takılıp sendeliyorlardı.

Bir sürü uzun adım var, bir savaş kıtası. Aralarında koşturan ise kertenkele bedenli Tekraryapım, Yeni Crobuzon'a gitmesi için emir verilerek trenden gönderilen keşifçi.

Jandarmalar geri çekiliyor, bir çoğu uzun adımların hayalî gürzleriyle tuhaf biçimlerde öldürülüyor ya da yaralanıyor. Judah, Weather Wrightby'yi göremiyor. Tekraryapım keşifçi, ova kertenkelelerinin yüksek adımlarıyla deviniyor. Uzun adımlar onu dürtüklüyor ve lifli ağızlarıyla mırıldanıyorlar, Tekraryapım da gülüyor, onların sırtlarına vuruyor ve bir yandan da bağırıyor, — Ann-Hari, yaptım. Benimle geldiler. Senin söylediğin gibi. Onları buldum.

Buna nasıl zaman buldu? Judah'nın aklı almıyor. Ne zaman yaptı, ne zaman buna karar verdi, ne zaman keşif için seçilebilecek kişilere gitti, başka planlar yapmaya ne zaman başladı, jandarmaların saldıracağını, ek kuvvet isteyeceklerini ne zaman fark etti? Adamı nereye göndereceğini nereden biliyordu?

Kertenkele sürücü kendisine verilen işi yapmamıştı; Ann-Hari'nin talimatıyla farklı bir göreve gitmişti. Treni kurtarmıştı.

— Görüyor musunuz, görüyor musunuz? Ann-Hari sevinçliydi. — Uzun adımların demiryolundan, KADT'den nefret ettiklerini biliyordum.

— Onlara senin söylediklerini anlattım, diyor kertenkeleadam. — KADT'nin ne yaptığından, yardım istedim.

— Konseye karşı çıktın, diyor Uzman, kadına. Ann-Hari gözlerini dikip onu rahatsız edene kadar adama bakıyor ve sonunda aksanlı Ragamollcasıyla, — Gidiyoruz, diyor.

— *Konseye* karşı çıktın.

— Hepimizi kurtardım.

Herkes toplanmaya başlıyor.

— Buranın kraliçesi değilsin.

Ann-Hari gözlerini kırpıştırıyor. Hayretle adama bakıyor, yüzü, *Nasıl bu kadar aptal olabilirsin?* diyor ama yeniden ağır ağır konuşuyor. — *Şimdi*, gidiyoruz.

— Konseye karşı çıktın.

Judah lafa karışıyor. Kendi sesi onu şaşırtıyor. Herkes ona bakıyor. Toprak bir golemin bacakları, arkasında kıpırdanıp duruyor ve bitmemiş topuklarını hafif bir öfkeyle yere vuruyor. — Uzman, diyor. — Haklısın, ama dinle.

— Konsey olmadan, biz neyiz?, diye soruyor Uzman.

Judah başını sallıyor. — O olmadan neyiz? Biliyorum, biliyorum. Ann-Hari ona karşı çıkmamalıydı. Ama Uzman, ne yaptıklarını gördün. Vazgeçmeyecekler. İşimizi bitirmeye geldiler, Uzman. Ne yapacağız?

— Diğerlerine ihtiyacımız vardı, diyor Uzman. — Şehirdeki sendikalara. Onları yanımıza alabilirdik...

— Artık çok geç, diyor Judah. — Bilemeyiz, öyle değil mi? Bunu öğrenemeyeceğiz de. Gitmemiz gerekiyor. Onları şu anda yenemeyiz.

— Özgüryapım mı olmamızı istiyorsun?, diye soruyor Uzman. Sesini yükseltiyor. — Ben bir isyancıyım, Judah. Bir haydut gibi kaçmamı mı istiyorsun? Öfkeden delirmiş gibi. Hâlâ silahlar patlıyor. — Korkuyormuşuz gibi o lanet tepelere çıkmamızı mı istiyorsun? Bunu mu istiyorsun? Saçmalama, sen de Ann-Hari. Elimizde olan her şey-

— Hiçbir şeyimiz yok, diyor Judah.

— Her şeyimiz var, diyor Ann-Hari.

Birbirlerine bakıyorlar.

—Elimizdekinden vazgeçmiyoruz, diyor Ann-Hari. Judah'nın goleminin bacakları titriyor. Hiçbir şeyden vazgeçmiyoruz. Bütün etimiz ve kanımız. Bütün ölüler. Her bir çekiç darbesi. Her bir kamçı. Bizlerden akan ter ırmağı. Tekraryapımların ve makinelerin kazanlarındaki her bir kömür parçası, benim ve kız kardeşlerimin bacaklarının arasındaki her damla meni, hepsi, hepsi bu trende.

İşçilerin çalışmaya devam ettiği tünelin karanlığını işaret ediyor. — Hepsi. Tarihi ortalığa serdik. Tarih yazdık. Tarihi demirle yazdık ve tren onu arkasından kustu. Şimdi de topladık. Devam edeceğiz ve tarihi yanımıza alacağız. Yeniden yaratmaya. Bütün varlığımız o, her şeyimiz, elimizdeki tek şey. Onu götürüyoruz.

Demir konseyin grevcileri ona katılıyor. Uzman bile başka bir şey yapamıyor.

Uzun adımlar, çok düzlemli ellerini sallayarak yanlarından ayrılıyor. — Teşekkürler teşekkürler, diye bağırıyor Judah.

Dağın karnında, tren son taş perdesinin içinden geçiyor. Derin okyanus çukurları kadar karanlık tünele ışık doluyor.

Tren tekerlekleri, onun için alelacele bitirilen iskelet halindeki köprüde dönmeye başlıyor. Tren sarsılıyor ve yan yatıyor. Köprü sallanıyor. Tren yalpalıyor, sarhoş gibi. Judah soluğunu tutuyor.

Derken sabitleşiyor ve bir araya getirilmiş incecik kirişlerin üzerinde yoluna devam ediyor. Tren, tepesinden duman soluyarak, ürkütücü vadinin üzerinde sallanıp suran uyduruk köprüde metrelerce gidip asıl köprüye ulaşıyor ve hareketi kesiliyor.

Tren geçiyor. Toprağın üzerinde, dağın diğer tarafında.

İsyancılar korkunç kafesin üzerinden yürüyor, annelerinin sımsıkı tuttuğu çocuklar ağlıyor. Her bir esintide, oldukları yerde kalıp kımıltısızca bekliyorlar, ama sonunda hepsi geçiyor, kimse düşmüyor.

Kaktüs-adamlar, özgürvetam insanlar, bir tane iki böcek-kafalı kepri, kampı izleyenler ve işsiz güçsüz takımı, alçaktan uçan ve bir köpeğin heyecanıyla bakınan canavarsuratlar, daha tuhaf ırklar, llorgissler ve dilsiz bir kirpi-adam ve yüzlerce, yüzlerce Tekrar-yapım, ete verilebilecek her şekilde. Ateşçi, mühendis ve frenciler, memurlar, tam zamanında taraf değiştiren birkaç bekçi, avcılar, köprü işçileri, keşifçiler ve laboratuvarlarından ayrılmayan bilimciler, fahişeler, tünelciler, alt tabakanın sihirbazları, gerçek-ölçümcüler ve alt sınıf büyücüler, hatlarda geçim sağlayan ve artık başka bir şey olan işsiz göçebeler ve yüzlerce yüzlerce ray döşeyici.

Servetleri ve tarihleri bu trene gömülü. Hareketli bir kasaba onlar. Demir ve yağ artık onların işi. Onlar kontrol ediyor. Demir konsey. Konsey harekete geçiyor.

Onları bu kadar uzağa getiren de aynı hareket. Tamamen aynı. Raylarla ve traverslerle dolu arabalar yüklerini boşaltıyor ve işçiler tahtaları aralarında boşluk bırakarak yerleştiriyor, rayları çekerek getiriyor, yerlerine oturtuyor ve dikkatli bir ritimle bunları çakıyorlar, bir iki ve tamam. İleride toprağı düzeltenler bir yarış halinde; ama bu uzun düz arazide kolayca temizledikleri ancak birkaç pürüzlü yer var ve ufak taşları ve döküntüleri daha önce yaptıkları gibi süpürmüyorlar.

Aynı hareket ve tamamen yeni. Zorunluluğu başlarını döndürüyor. Acil emirler geldikçe hızlanıyorlar. Traversler daha geniş, ancak treni tutacak aralıklarla yerleştiriliyor. Bu raylar fazla dayanmaz. Öyle olmalarını bekleyen de yok. Yaptıkları yol yatağı yalnızca bir taslak, arazide bir hayalet. Tren bir çocuk gibi emekliyor.

Raylar açıldıkça, ağır tren geçip gittikten sonra kadınlar ve adamlar onları yeniden söküyor. Bunlar katırlarla, daha yüzlercesinin depolandığı vagonları, trenin kendisini geçerek ön tarafa, makinenin lamba gözlerinin ışığına taşınıyor. Orada tekrar boşaltılıyorlar. Sonra tekrar döşeniyorlar.

Kilometrelerce ray, tekrar tekrar kullanılıyor, bu trenin geleceği ve bulunduğu an ve biraz daha tarihle lekelenerek, tekrar taşınıyor ve bir başka gelecek oluyorlar. Tren kendi raylarını taşıyor, topluyor ve yeniden döşüyor: Bir dilim, bir demiryolu anı. Artık hatlar zamanla bölünmüyor, ama umulmadık, kısa anlarda trenin altında tekrar oluşuyor, yalnızca ayak izlerini bırakıyor.

Yaptıkları her şeyi gölgede bırakan bir hızla deviniyorlar. Günde bir buçuk kilometreyi ölçü alıyorlar ama bunun birkaç katını gerçekleştiriyorlar. Şimdi hilkat garibesi olarak görülen ve önceleri raylardan uzak tutulan, tek vuruşla çivi çakan dev Tekrayapım kadın da aralarında. Raylar döşeniyor, sökülüyor, döşeniyor, sökülüyor. Trenin önünde ve arkasında yığınlar halindeler.

— Jandarmalar geliyor.

Judah sökücülerle birlikte gerisin geriye gidiyor.

— Bunu bir golemle yapmak istiyorum, diyor. Uyduruk köprüye dokunuyor, metalle iletilen gücünü gönderiyor, ona cansız yaşam veriyor. Kimse onu dinlemiyor. — Bu rayı bir golem yapmak istiyorum. Rayların onun taşıyıcısı olmasını istiyorum.

Raylar esneyip dev bir adam olurken değişen metalden çıkan çatırtıyı duyuyor. Ürperiyor. Buna yetecek gücü yok. Arkadaşları titreşen köprüye tırmanıyor, deliğin karanlığına dalıyorlar. Hazırladıkları golem değil, bir müdahale.

Judah Örümcekağı'na doğru makas değiştiren trene dönüyor. Bir halk komitesi, görevlendirilmiş ya da bu göreve kendi kendilerini seçmiş bir grup, trenin siperliğine oturmuş, ray döşeyenlere komutlar veriyor. Yüzlerini görünmeyen hattan, kararsız kasabanın beklediği yere çeviriyorlar. Tokmakların dikkatli vuruşları, ustalıklarıyla ebedî tren yön değiştiriyor. Judah işçilerin son rayları sökmesine ve bunları öne taşımasına yardımcı oluyor. Raylar dönüyor.

Ebedî tren yön değiştiriyor, batı-kuzeybatıya dönüyor. Hiçbir şeyin olmadığı, haritalarda olmayan yeni bir bölgeye, vahşi doğanın içine doğru gidiyor. Tren yabanlaşıyor. Judah soluk alamıyor.

(Çok daha sonra patlamaların çatırtısını ve dalgalarını hissediyor. Zayıf köprünün katlanışını ve Mikado'nun çöpleri gibi dökülüşünü gözünün önüne getiriyor. Jandarma treninin kıvrılarak kendi kuyruğunu öpüşünü, adamlarını ve malzemelerini boşaltışını, uçurumun tabanına inişini hayalinde canlandırıyor. Yağlı Bill'in planını ve kurumuş nehir yatağında rüzgârla sürüklenecek enkazı düşünüyor. Tren ve köprünün iskeleti tabana yerleşip tahta ve metal fosiller haline gelecek.)

Ebedî tren çıldırdı. Demir konsey bir asi.

Baharda yazın tınıları hissediliyor ve ebedî tren Judah'nın o güne kadar görmediği, katlanmış kâğıt fenerlere, minik başlıklı keşişlere benzeyen böceklerin vızıltılarıyla doluyor. İçlerini dolduran irinsi madde kan kırmızısı.

Judah rayları çekiyor. Bunları sürüklüyor, geçmişi söküyor. Kampı izleyenlerin birdenbire bir görevi oluyor. Çapaları taşıyor ve daha önce rayların durduğu toprağı parçalıyorlar.

Etkisiz bir kamuflaj. Silinmeyen izler bırakmadan geçmeleri olanaksız. Ebedî trenin bıraktığı kabuğun yok olması için toprağın yıllarca karışması, kaya tavşanlarının ve kaya tilkilerinin gide gele kendi izlerini bırakması, yıllarca sürecek yağmur ve rüzgâr gerekiyor.

Yapılacak çok şey var. Kaçmak o kadar kolay değil.

Her gün kilometrelerce yol. Tekrar tekrar kulanılan raylar keskin dönüşler yapıyor, yoldaki engellerden kaçınıyor, göletler, kaya yığınları gibi. Toprak düzelticiler çökme çukurlarını taşlarla dolduruyor. Trenin arkasında topraktan bir iz. Tren seyrek ağaçlıklı, demiryolunun doldurmasını bekleyen bir bölgeye geliyor ve demir konsey toplanıyor.

— Daha planlı olmalıyız. Keşifçilere ve avcılara ihtiyacımız var. Su bulmalıyız. Bir rota belirlemeliyiz.

— Nereye gidiyoruz, peki?

— Biraderler, biraderler...

— Ben senin biraderin değilim, diye bağırıyor bir kadın.

— Tamam, kahrolası bacılar, o zaman ve herkes gülüyor.

— Bacılar, bacılar...

— Durmayacaklar, biliyorsunuz. Uzman bu. Herkes susuyor. — Bu bir şaka değil. Güvende değiliz. Biraderler... — Bacılar... Weather Wrightby'yi yendik. Bunu unutmayacak. Peşimizden gelecekler.

Borularından duman çıkıyor. *Bu noktaya gelmemizi hiç istemedin*, diye düşünüyor Judah. *İstediğin bu değildi. Çekilmemizi istedin. Senin güzel isyancı düşlerinde sendikalara ulaşmak vardı, sanki gelip bizi kurtaracaklarmış gibi. Hâlâ da uğraşıyorsun. Ama böyle olmasını tercih etmezdin.*

Uzman iyi bir adam.

— Yalnızca jandarmalar değil. KADT başlarımıza ödül koyacak. Trenlerini çaldık. Demiryollarını çaldık. Bunu unutacaklarını mı sanıyorsunuz?

— Rohagi'deki bütün ödül avcıları peşimizde. Ya *şehir*, bunu gözardı mı edecek sizce? Duyulan yalnızca fenere çarpan böceklerden çıkan ses. — Bu, Yeni Crobuzon'un da demiryolu ve ona sahibiz. Sizce Tekraryapımların çekip gitmesine, bozkırda yeni bir yer bulmalarına izin mi verecekler? *Milisler* de peşimizde şimdi. Milisler.

— Hava gemileriyle gelecekler. Karadan gelecekler. Bizleri burada, bir özgüryapım cennetinde bırakıp gidecekler mi sanıyorsunuz? Trene kafalarınızı asacaklar. Hop diye buradan on beş, elli ya da yüz elli kilometre ötede küçük bir vadi bulacak değiliz. Eğer bulursak... Gitmeliyiz.

— Gitmiş olmalıydık. Bana bir harita getirin. Burada ne yaptığımızın farkında mısınız? Neyiz şimdi?'

Karmakarışık bir Tekraryapım kitlesi. Tekraryapımlar ve onların ötesoylu ve özgürvetam arkadaşlarından oluşan bir kasaba. Hırsızlar, katiller, tecavüzcüler, serseriler, kasa soyguncuları ve yalancılara ait. — Oyulmuş gibisiniz, diyor Uzman, sesinde hepsinin fark ettiği bir hayretle.

— Tahta parçalarısınız, adam boyunda, tanrılar tarafndan yontulmuş. Çaldıkları trenin gölgesinde gözlerini kırpıştırarak ona bakıyor hepsi.

*
* *

Planlanan rotalarından yalnızca üç gün sapan demir konsey haritalardaki detayların ötesinde. Buralar garip yerler. Orta Düzlük burası. Rohagi bozkırı.

Daha zekice olan canavarsuratlar, onları huzursuz eden boş araziye gönderiliyorlar, bunlar küçük şehir yaratıkları tabii. Hâlâ uzaklarda olan avcıları, arabalarındaki su bidonlarını görüp heyecanlanıyorlar, adamlar kaynak arıyor. Keşifleri sırasında bir zamanlar tünelin olduğu yerdeki katliamı görecekler. Trenin iskeletine, jandarmaların güneşte kavrulmuş cesetlerine bakacaklar ve, — Burada ne olmuş böyle? diyecekler. Demir konseyin kendi adamlarının cesetlerini toplamaya canavarsuratlar gönderiliyor.

Kurdukları sistem yürüyor. Kaynak buluyorlar ve su vagonu dolduruluyor, akıtan yerleri kalafatlanıyor. Silah kulesine kaynak yapılıyor ve çekiçle düzeltilerek eski haline yakın bir hâle getiriliyor. Tekraryapımları acil bir şekilde, kalan bilimciler tarafından eğitiliyor, onlara nasıl harita çizecekleri gösteriliyor.

— Nereye gideceğiz?

Geceleri isyancılar banjo ve gayda çalıyor, trenin ikaz zili onlara katılıyor, kazanı bir davul gibi kullanılıyor. Kadınlar ve erkekler yine birlikte olmaya başlıyor. Bazı Zincirgünleri Judah rahatlamak için rayların kenarında, konuşmadan yapılan, erkek erkeğe buluşmalara katılıyor ama Ann-Hari ve o bir gece sevişiyor ve birbirlerini büyük bir içtenlikle, sevgiye en yakın duyguyla okşuyorlar.

Yavaş yavaş garipleşen arazi Judah'yı sevindiriyor. Demir konseyin altıncı günü, bir buçuk kilometrelik hat kendi kuyruğunu yutar ve tren ezilmiş sukulentlerin hayalî ülkesine girerken, yaz her taraflarını kuşatırken, bir jandarma birliği onlara ulaşıyor.

Demir konseyi çok küçük gördükleri açık. Ancak ötesoylu otuz tane adam, çivili çatlak deriler giymiş, giysilerini silaha çevirmişler. KADT sancağının altında, damar renkli otların arasından çıkıyorlar, koşuşan mantarlara benzeyen yaratıklara benziyorlar.

Birlik ateş ediyor, megafonlarıyla bağırıyorlar. — Vazgeçin! Kanun kaçakları, teslim olun!

Demir konseyin korkacağını mı sanıyorlar? Judah onların aptallıklarına ağzı açık bakıyor. On iki tanesi hemen vuruluyor, diğerleri kaçıyor.

— Yakalayın onları, yakalayın, yakalayın, diye bağırıyor Ann-Hari ve en hızlı Tekraryapımlar silahlarıyla fırlıyor. — Nerede olduğumuzu biliyorlar.

Altı tanesini daha öldürüyorlar. Diğerleri kaçıyor. — Yerimiz belirlendi, diyor Uzman. Kaçtıkları mesafe yüz eli kilometreden az. — Bizi bulacaklar.

Arkalarında tuzaklar bırakıyorlar. Barut fıçıları, karmaşık piller ve sigortalar. Treni asılı kayaların arasına gönderiyorlar, sonra yer-büyücüler ve orada bulunan kâhinler mineral duvarlara oyma şekiller yapıyor ve devreler yerleştiriyorlar, böylece bir vagonun ağırlığı altında kaya eriyecek ve akan soğuk magma boğulan jandarma ve milis öncü birliklerinin üzerinde tekrar donacak. Plan bu.

Judah golem tuzakları hazırlıyor. Piller, kendi tasarımı olan bedenbüyüsü türbinleri hazırlıyor, böylece tahta parçaları ya da kemik yığınları ya da toprak ya da parçalanmış traversler ayaklanıp demir konsey için savaşacak.

Geceleri, birbirinden çekinen ama başka çareleri de olmayan Uzman ve Ann-Hari, biri stratejist, biri ileri görüşlü bu ikiliyle birlikte, isyancı demiryolu boyunca yürüyor. Ebedî tren gece de durmuyor. Tren bir sürü beceriyle dolu. Tekraryapımlar tamir edilebilecek filintaları tamir ediyor ve yeni silahlar yapıyorlar. Eski rayları fırınlarda eriterek kesici aletler ve zırh yapıyorlar. Tekerlekli kasabalarını bir savaş makinesi haline getiriyorlar.

— Çok sürmez, diyor Uzman. — Treni terk etmemiz, kaçmamız gereken an gelecek.

— Bunu yapamayız, diyor Ann-Hari. — O olmadan bir hiçiz.

Bir grup konseyci, memurların vagonunda belirsiz haritaların –kabataslak çiziktirilen söylencelerin– üzerine eğiliyorlar. Tahta kaplama masalar ve işlemeli duvarlar, sarhoş isyancıların barbarlık sanatını ortaya koydukları ilk günlerden kalan oymalarla ve yazılarla kaplı.

— Burası. Uzman haritaya bastırıyor. — Neresi burası?

— Bataklık.

Uzman parmağını haritada gezdiriyor.

— Bilinmiyor.

— Tuz düzlükleri.

— Kayşat.

— Bilinmiyor.

— Katran çukurları.

— Bilinmiyor.

— Dumantaşı. Dumantaşı kanalları.

Uzman parmak boğumlarını ısırıyor. Pencereden dışarıya bakıyor. Konseyciler, bir buçuk kilometrelik çalıntı hattın bir ucundan diğerine rayları taşıyor.

— Aramızda hiç hava kâhini var mı?

— Bir kız var, adı Toma. Birisi başını sallıyor. — Giysilerini kurutmak için bir esinti çağırabiliyor ama, biliyorsunuz işte, oda büyüsü...

— Bize fırtına yaratacak biri lazım...

— Hayır. Araştırmacılardan biri konuşuyor. Uzun sakallı ve üzerine işçilerin terli giysilerini geçirmiş genç birisi. Başını sallıyor. - Ne istediğinizi biliyorum. Dumantaşının içinden geçmeyi düşünüyorsunuz, değil mi? Hayır. Malke ona yakalandığında ne olduğunu görmediniz mi? Neredeyse ölüyordu. Nasıl bir şey olduğunu biliyorsunuz.

— Ne zaman geleceğini anlamanın yolları olmalı...

Genç adam omuzlarını silkiyor. — Basınç, diyor. — Çatlaklar. Bir iki şey. Sıcak su kaynaklarından anlaşılabilir. Yine omuzlarını silkiyor. — O zaman araştırmıştık. Çok özellikli bir şey.

— Ama anlamanın yolları var...

— Evet ama, Uzman, düşünmüyorsun. Bu haritalar elimizdeki en iyi tahminler. Orta Düzlük'teyiz. Orada ne olduğunu da hepimiz *biliyoruz*. Adam parmağını haritada gezdiriyor. Vagon sarsılıyor.

— Görüyor musunuz? Ne bu?

Burası çapraz çizgilerle taranmış, kırmızı mürekkeple belirtilmiş bir kara parçası. Onlardan üç yüz kilometre ötede, bu hızla giderlerse bir aydan daha kısa sürede varabilecekleri yerde. Dumantaşının, ya da eski haritacıların dumantaşı bulunabileceğini sandıkları yere bitişik.

— Ne olduğunu biliyorsunuz, değil mi?

Uzman tabii biliyor. Hepsi biliyor. Orası Uğursuz Leke.

— Bizi lekeye götürmüyorsun, Uzman.

— Sizi hiçbir yere götüremem. Konsey nereye karar verirse oraya gider. Ama size yapabileceğimiz tek şeyi söyleyebilirim. Bunu isteyip istemediğinize karar verin. İstemezseniz, kalıp savaşacağız ve öleceğiz.

— *Lekeyi* kastediyorsun.

— Hayır, leke değil. Sınırları. Çeperleri.

Uzman'ın yüzünde bir farklılık var. Ayakta duruyor ve sanki ışık saçıyor. Kendi borularının ısısından terliyor, kömür yiyor. Dudakları simsiyah.

— Leke değil. Dumantaşı ovalarını geçmemiz gerekiyor...

— Eğer oradaysalar.

— Eğer oradaysalar. Dumantaşı ovalarını geçmemiz gerekiyor ve onun ötesi de uğursuz lekenin *sınırları*. Peşimizdekiler dumantaşını geçecek olsalar bile, arkamızdan oraya gelen olmaz.

— Nedenini biliyorsun Uzman, öyle değil mi? Çok iyi bir nedeni var.

— Başka şansımız yok. Hayır, doğru değil. Kaçarız. Treni çürümeye bırakırız. Özgüryapımlığa koşarız. Ya da treni bırakmayız. Bütün alın terimiz. Yol. Ama bırakmazsak, bunu yapmak zorunda kalırız. Başarmalıyız, ya da ölürüz. Batıya gitmemiz gerekiyor. Buranın batısında ne var? Balmumu kaplı haritaya parmağıyla vuruyor. — Uğursuz Leke. Yalnızca sınırına gideceğiz.

Sesi sanki yalvarıyor gibi çıkıyor.

— Oraya dalanlar oldu daha önce. Bir şey olmaz. Bunu yapmak zorundayız.

Yalvarıyor.

— Yalnızca sınırına.

Bu yarık, Tork, beş yüz yıl önce açıldı, içinden büyük miktarlarda yabani ve kötü bir güç akmaya başladı. Anlaması olanaksız bir bozkır. Adamların camdan yapılı fare benzeri şeylere dönüşebildiği ve şeytani farelerin hükümdarlık yaptığı, ya da doğa dışı seslerin, jaguarların ve ağaçların olamayacak anlar haline gelebildiği, olanaksız açılar oluşturabildiği yer. Canavarların doğduğu yer. Karanın, havanın ve zamanın dengesiz olduğu yer.

— Boşuna konuşuyoruz, diyor birisi. — Hava kâhinimiz yok zaten, hava ilkellerini çağıracak birisi de yok ve rüzgâr çıkaracak birisi olmadan da dumantaşını geçemeyiz.

Judah masaya eğiliyor; perçemi gözünün önünde düşüyor. Mürekkepli araziye bakıyor.

— Bakalım, diyor. — Bir bakalım.

Bedenbüyüsü, golemetri, bir müdahaledir. Cansız maddelerden hizmetkar yapmak, aslında ikna etmek, ima etmek. Bir yaşam verme stratejisi.

— Bir bakalım.

Havadan bir golem yapabilirim, diye düşünüyor Judah. *Havanın içinde bir hava tutamı. Bizimle koşturabilirim. Havanın içinden akan hava.* Bu onu yoracak. Ama onları dumanın içinden geçireceğini biliyor.

Judah gideceklerini biliyor.

Uzman'la yürüyor, yanlarında da bir golem var. Ayaklarını sürüyen bir bitki posası. Tuhaf bir üçlüler: Kendisini saran borulardan buhar püskürten Tekraryapım, uzun ve kemikli Judah, sakalı kirden keçeleşmiş, biçimsiz ayaklarını vuran golem. Tren küçük devinimlerle ilerliyor.

Ay ışığı sıvı yağ renginde, sanki gecenin kapanmayan bir yarası var. Judah arkasına baktığında treni görüyor, duman savuran, takırdayan treni, davul ve zillerden oluşan bir sokak bandosu gibi. Bir kilometre kadar ileride Tekraryapımlar ray döşüyor ve onların önünde giden takımlar bir çığır açacak baştan savma bir iş sergiliyorlar. Arkada demiryolu sökülüyor ve yüzlerce izleyicisi, hacılar gibi ardından geliyor.

Judah her şeyi bir şehir olarak görüyor. Bunu ona Yeni Crobuzon öğretti. Trenin topraktaki bir çıkıntının yanından geçişini izliyor, dönemeci ve nehir duvarının kenarlarını görüyor, Katran'ın yanındaki ardiyelerin duvarlarını. Yarısı devrilmiş bir ağaç görüyor ve sarhoş bir Yeni Crobuzonlunun aynı açıyı yaparak eğilişini anımsıyor.

Anımsayacağımız, aklımızda kalacak şeyleri biz seçmiyoruz, diye düşünüyor. Şimdi bu yeni göçebe barınağın bir vatandaşı olsa bile, Yeni Crobuzon'u içinde taşıyor.

— Dumantaşı bizi kurtarmaz, diyor Uzman. Ebedî tren içini çekiyor. — Milisler onu parçalar, üzerinden uçar. Dumantaşı değil, uğursuz leke bize gereken. Bizi o saklayacak.

Ertesi gün jandarmalar saldırarak, konseyi izleyenlerden elli kişiyi öldürüyor ve Tekraryapımlar karşı saldırıya geçemeden kaçıp gidiyorlar. Canavarsuratlar bağırarak vurulduklarını söylüyor. Kaba cümle yapılarıyla ne gördüklerini anlatıyor, kanatlarını açarak sert derilerindeki kurşun deliklerini gösteriyorlar.

Sıcak. Bir boş alana, kalın iyi topraklı bir yaylaya geliyorlar.

— Ne bunlar? Bir panik yaşanıyor. — Bir şey bize saldırıyor.

Trene ayak uyduran, tekerleklerine atılan hayvanlar. Hayır, hayvan değiller, şayet eriyip tekrar şekillenen ve yerden çıkan, içlerinden ışık geçen şeylere hayvan denmiyorsa. Onları delip geçen kurşunlara aldırmıyorlar.

Korkusu geçtikten sonra, Judah onları artan bir keyifle izliyor. Tren döşenen kısa rayların üzerinde her hareket ettiğinde, bu şeyler tekrar geliyorlar.

Devinim şeytanları. Saldırmıyor, oyun oynuyorlar. Yunus balıkları gibi eğleniyor, toprağa dalıp çıkıyor ve dönen tekerleklerin etrafında dönüyorlar. Ritmi yutuyorlar, demirin demir üzerinde dönerken çıkardığı *ka ka ka* seslerini. Bir yıldır yalnızca ova avcılarının ve saldırganlarının hızlı adımlarını yakalayan şeytanlar, bu ağır ritimle sarhoş oluyor. Renksizleşerek gözden kaybolurken, tilkilere ve kaya farelerine –başka hayvan bilmiyorlar– benzeyen şekiller alıyorlar. Saatler geçtikçe yeni gelenleri tanıyor ve beceriksizce insanları ve kaktüsleri taklit ederek, ray döşeyicileri güldürüyorlar.

— Bak, bak, sensin bu, senin çirkin kafan, işte.

Bu ürkek şeyler daha fazla yemek için tekerleklere doğru dalıyor. Eğer konseyciler trenden inecek olursa onların adımlarının yankılarını da yiyorlar. Bir kadın dans etmeye başlıyor, onun ritmini yutan ve bir görünüp bir gözden kaybolan devinim şeytanlarının sevinciyle hava canlanıyor. Ebedî tren ayaklarını vuranlarla çevriliyor: Tekraryapımlar, bir zamanlara fahişe olan özgürvetam kadınlar, huysuz tavırlarını bir tarafa bırakan kaktüsler. Trenin yanında dans ediyor, çalılıklarda, arpa yığınlarında ve çırçırların arasında tempo tutturmaya çalışıyorlar. Ayakları ışığı yakalayan şeytanlarla dolu. Bu bir yarışma: En karmaşık, en çok tekrarlayan, en kusursuz ritimler en iyi yiyecekler.

Gün ışığı kuruttuğu otların renginde. Judah trene ve dans edenlere, şeytanların devinimine bakıp gülümsüyor. Tuhaf bir manzara, bir hasat törenine benziyor, büyük tren otların ve kurumuş derelerin arasından geçerek, yolunu döşeyen müritlerine

doğru gidiyor. Raylar bir tasma, çektikleri de evcilleştirilmiş bir bozkır hayvanı sanki ve birdenbire uysallaşan demir canavarın etrafında yüzlerce rahip yaz toprağını savuruyor. Hareketli şekiller ayak bileklerinin etrafında köpük gibi titreşiyor. Judah onların ritimde bulduğu enerjiyi düşünüyor. Titreşim büyüsü. Yinelenen seslerde ne garip kaloriler var.

Judah baktığında demir konseyi sevdiğini anlıyor. Üç ayaklı bir sehpayı açıyor. İyi bir heliotipçi değil ama ayakların devinimini, demiri ve akşam güneşini sabitleştirirken bunun iyi bir baskı olacağını biliyor. Hareketler bulanık, küçük karanlık odasında yapabileceği sınırlı ama bacakların ve şeytanların hayalet gibi görüntüsünü bir tarafa bırakırsa ebedî trenin ve dans edenlerin gülümsemelerinin ve bedenlerinin iyi çıkacağını biliyor. Onları sepya mürekkeple sabitliyor, bataklıkmızraklarını golem şarkılarıyla yaptığı gibi donduruyor.

Doğudan bir hava gemisi geliyor. Temkinli ve saldırmaya hazır sallantısıyla yaklaşıyor, onlara doğru ilerliyor.

Kabadayılık taslayan canavarsuratlar ciyaklıyor ve abuk sabuk bir şeyler söylüyor. Deriden yapılmış gergin balinanın karşısında birer nokta gibiler; sepetini taciz ediyorlar, sallıyorlar. Judah kese kâğıtlarının patlamasın benzer sesler duyuyor, silah sesleri olmalı ve canavarsuratlar kaçışıyor. Düşüyorlar. Oldukları yerde düşüyorlar, kanatlarını katlıyor ve uyum içinde dalışa geçiyor, trene doğru kıvrılıyorlar, derken bir parçalanma sesi, gürültülü bir boğaz temizleme ve hava gemisinin pencerelerinden cam parçaları fırlıyor, siyah dumanlar çıkıyor.

— Evet, diyor Uzman.

Balon sallanıyor. Altından barut dumanı yayılıyor. Bu halde Yeni Crobuzon'a ya da ufuktaki üssüne, milislerin saldırı birliklerinin emir beklediği yere dönecek. Diğer hava gemilerinin konuşlandırıldığı yere. Bomba yüklü, daha büyük savaş gemileri bunlar. Çamurdan yapılı el bombalarının kırıp giremeyeceği pencereleri olan gemiler.

Yeni Crobuzon onları buldu. O gece bir toplantı oluyor. Tam bir curcuna. Düşünceler düşüncelerle çatışıyor. Herkes bağırıyor. Daha önce fahişe olan kadınlar kendi adlarına konuşması için Ann-Hari'yi görevlendiriyorlar.

Diğerleri de onları buluyor. Otlaklardan gelenler var. Demir konsey kimsenin göremediği yolları boyunca kendisiyle ilgili sözler bırakıyor. Çaresizleri ve kanun kaçaklarını kendine çekiyor.

Özgüryapımlar. Küçük bir kabile. Yeni Crobuzon'dan kaçanlar bunlar. Liderleri kolları olmayan, onların yerine süs olmaktan başka bir işe yaramayan böcek kanatları takılmış bir adam. Ayrıca kauçuk kaplı kıskaçları olan bir adam, bir timsah burnu takılı bir başka adam, güzel bir kadının kafası takılı bir sokak köpeği de var. Köpeğin bedeni erkek. Giydikleri hayvan derilerine ve delikli taşlardan takılarına, odun gibi olmuş ciltlerine bakılacak olursa, yıllardır özgüryapım oldukları belli, diye düşünüyor Judah.

— Sizin haberinizi aldık, diyor bir adam. O ve ailesi trene bakıyorlar. Ne bekçilere, ne Judah'ya, ne de besi kuşlarının kemiklerinden yapılı golemine bakıyorlar. — Batıya gidiyorsunuz, diyorlar. Dünyanın öte yanına.

— Diyorlar ki, diyor adam, — Yeni bir yaşam kuruyormuşsunuz. Gözlerden uzakta.

— Size sormaya geldik, diyor ve duruyor. -Size sormaya geldik... diyor adam.

Judah, konseyin adına, başını sallıyor: *Evet bize katılabilirsiniz.*

Bir sürü göçebe. Suçlular ve kaçaklar. Ovanın kendi ırkları ve dışarıdan gelenler, konuşmadan trenin yanından koşarak giden uzun adımlar, gökyüzünden süzülen ve kavgacı canavarsuratların, karşısında hizaya girdiği bir garuda bile var. Demir konsey hepsini içine alıyor.

Etrafları, tuhaf, alışılmadık bir ateşkes uygulayan silahlı özgüryapım kabadayılar ve trenin yanında akıl almaz zarafetleriyle salınan Borinatch yiğitlerle sarılı. *Korunuyoruz*, diye düşünüyor Judah. *Bize tanrıların hızını vermek için buradalar.*

Ödül avcıları üç kez çabuk ve acımasızca saldırıyor. Pek karşılık veremeden, silahlı adamlar kaçıyor.

— Bu hiçbir şey değil. diyor Uzman, Judah'ya. — Daha çoğu gelecek. Gece farların ışığında demir konseye nutuk çekiyor. Ann-Hari onun tarafını tutuyor, kömürcüler ve makinistler kömür stoklarının azaldığını söyleyerek yakınsalar da, konsey daha hızlı gitme kararı alıyor. Yorgunluğun verdiği bir uyuşukluk içinde ve çekiç sallarken düşlere dalan kadınlar ve erkekler bütün gün ve gece ray döşüyorlar.

Demir yol kilometreleri yutuyor. Geceleri trenin aydınlığında kayalar yer değiştiriyor, sanki gitmeye çalışıyorlar. Böcekler ve böcek boyunda yaratıklar fenerlerin camında bedenleriyle bir ritim tutturuyor, içeri girmenin yolunu bulduklarında alev patlamaları haline geliyorlar. Tren gece ovasında karanlık bir ışık çizgisi.

Toprakta bir huzursuzluk var. Konsey gergin. Yeni gelenler hedefte, casus oldukları söyleniyor. Judah, bir özgüryapımı ölesiye döven dehşet içindeki öfkeli bir adamı engellemeye çalışan kalabalığa katılıyor, adamı lafla ve döverek engellemeye çalışırlarken ne Judah, ne de bir başkası adamın haklı olabileceğini, aralarında casuslar olduğunu kabul etmiyor.

Ovanın kenarında aradıkları arazi şeklini buluyorlar. Bir dumantaşı silsilesi. Hareketsiz puslu şekiller yavaş yavaş netleşiyor. Önden giden bir birlik katılaşmış pusu patlatarak içinden geçebilecekleri bir yol açıyor.

Ebedî tren bir kale. Tuhaf silah kulesi yeni metalle kaplı. Bütün konseycilerde sopalar var, mızrak gibi keskinleştirilmiş, sapları paçavralarla sarılı taş kırıkları bunlar. İlkel ve alışılmadık silahlar. Konsey bekliyor.

Judah'nın içindeki şey yer değiştiriyor ve Judah, daha zamanı gelmiş olmasa bile, gideceğini biliyor.

Dumantaşı tepelerinin dışından geçiyorlar. Arazi aniden düşsel ve huzursuz edici bir şeye dönüşüyor, bazalt sertliğindeki donmuş oluşumlardan ve üzerlerinde dumantaşının dayanıklı hayvanlarının koştuğu pıhtılaşmış bulutlardan çıkan belirsiz, ipliksi tutamlar var. Dumanların neredeyse püskürür püskürmez katılaştığı yerlerde gaz sütunları, kaynak başları oluşmuş. Yol yatağı onların arasından, gazların açığa çıktığı bir volkan ağzından geçiyor.

Demir konsey greyderleri patlatma yoluyla bir geçit açıyor. Donmuş dumantaşının zarafeti, kabaca açılan kenarları kertikli deliklerle bozuluyor.

Taş kütlesinin çoğu dalgalar halinde ama belirsiz bir burgu yaparak yükselen sütunlar da var, en tepede, dumantaşının çok durgun havada sızdığı yerlerde, tutamlar oluşmuş. Tren, hava

akımlarının dumantaşını yerden kaldırıp indirdiği yerdeki kemerlerin altından geçiyor.

Yol yatağı genişletiliyor, raylar döşeniyor, tekrar sökülüyor. Esrarengiz arazi güzel ve rahatsız edici. Yer çatlayıp onları içine alabilir, akciğerlerine yerleşen pus onları acı içinde bir heykele çevirebilir. Sigara içilmiyor, yemek yapılmıyor, tren sendeleye sendeleye yol alıyor, egzozunu hemen temizliyor. Dikkat dağıtacak duman çıkışına izin veremezler. Judah bir hava golemini bırakmak için bekliyor. Etraflarını saran taş yine yok olabilir, dumantaşları bazen bir saat, bazen bin yıl sonra bunu yapabiliyor.

Ufuktan, Tekraryapım atlara, develere, bir sürü tekerlek üzerinde giden buharlı arabalara binmiş ordu geliyor. Savaş düzeni almış, dumantaşlarına doğru geliyorlar. Demir konseyin canavarsuratları onları izliyor, dumantaşının erişebileceğinden daha yüksekte uçuyorlar.

Greyderler kestirilemez araziyi patlatıyorlar. Bu tanımadıkları alanda, bir dumantaşı bağlantı yerini kırıp kırmadıklarını anlamak için endişeyle bekliyorlar.

Diğer işçiler, yerde emekleyen yer-duyumcunun komutlarına göre, dikkatle kazdıkları deliklere patlayıcı devreleri yerleştiriyorlar. Kadın, hayvan sesleri çıkararak, ilkelce bir trans halinde toprağı yalıyor. Onunkisi güçlü ya da bir alana odaklanmış bir yetenek değil ve toprağı anlamak gibi böylesine güçlü bir şey denemek onu gülünç duruma sokuyor.

Demir konseyciler donmuş bulutların arasındaki bir yardanga barikatlar kuruyor. Bir buçuk kilometre kadar ötede ebedî trenin dumanı, döşenen ve sökülen rayları. Judah, Kalın Bacaklar ve yüzlerce diğeri pusudayken, Uzman ve Ann-Hari trendeler.

Artık orduyu görebiliyorlar. Bütün hazırlıklarından sonra, Judah bitkin. Şimdiden o kadar yorgun ki düşleri düşüncelerine karışıyor. Bir an önce demir konseye dönmeli. Trenin onun korumasına ihtiyacı var. Şazbüfün üzerine bir golem tuzağı bıraktı ve eğer silikat buğusu meydana gelirse, onu nasıl çalıştıracakla-

rını söyledi ama bir hava golemi, başında kendisi olmadan çok dayanmaz.

— Başka saldırılar da gelecek olmalı, diyor diğerleri gibi. Yeni Crobuzon sadece bu cepheyi açmaz. Ama saldırganlar yaklaşırken bunu düşünmenin zamanı değil, şu anda bunu düşünecek zaman da yok ve ilk düşman atışları siperlere düşmeden demir konsey saldırıyor.

Canavarsuratlar kalın kanatlarıyla havayı dövüyor, mermilerin arasından kıvrılıyor ve çamur el bombalarını atıyorlar. Birkaç mermi bunları havadan koparıyor.

Küçük bombalar düşüyor, konseyin elinde ne varsa onunla hazırlanmışlar: Barut, dağılmış alet parçaları, asit şişeleri, büyülü bileşimler, yağ. Neft yağı, yakıcı maddeler, sıcak duman üstlerine geldikçe milisler parçalanıyor ama hızla tekrar toparlanıyorlar, canavarsuratların ikinci saldırısında yine parçalanıyorlar. Güneş parlıyor ama Judah'ya birdenbire hava çok soğuk geliyor.

— Uzak değil, diye mırıldanıyor. Kendi sesini duyuyor. Çok sürmeyecek.

Dışarı uzanıyor, arazi gözlerini alıyor. Canavarsuratlar kurşun yağdıran düşmanın üzerine nefretlerini pisliyor. Bir tanesi isabet alıyor: Avvatry, Judah'nın selamlaşacak kadar tanıdığı zalim bir erkek yaylım ateşle parçalanıyor ve yere düştüğünde bir hayvandan çok paçavraya benziyor.

Konseyciler, demir konseyin dökümhanelerinde yapılan mancınıkları çalıştırıyor. Devreleri ateşliyor ve bunları dosdoğru saldırganların üzerine gönderiyorlar. Judah bu savaşı kazanmanın ya da kaybetmenin onun elinde olduğunu biliyor.

Ayakta duruyor. Siperin üzerinde. Bedeninden çıkan teller, pillere, bir dönüştürücüye bağlı. Cesareti onu titretiyor. Onunla beraber siperin içinde olan kadın ve erkekler –hepsinde bir büyü işareti, belirteç var, hepsi birbirine bağlı– ellerini kesiyor ve yaraların etrafına gergin teller bağlıyorlar. Onları birbirine bağlayan, böylesine açıkça kana gerek duyan, ilkel bir makine, bulunmuş maddelerden yapılmış bir şey. — Gönderin, diye bağırıyor Judah

ve Shaun da kabloları yuvasına sokuyor, çöplük motoru inliyor ve bu motor güçlerini çekip Judah'nın göğsüne iliştirilen mandallara gönderirken, siperde bir araya toplananlar sendeliyor.

Judah'dan tanımlanması olanaksız bir ses çıkıyor. Derisi geriliyor ve sanki birisi parmaklarını batırıyormuş gibi kıpırdanıyor. Toprağın içinden adamlar doğruluyor. Ordunun yolu üzerindeler. Judah terliyor. Ter her yanından fışkırıyor. Ellerini oynatıyor. Adamlar, golemler hantal ve uzun adımlarla ilerliyor.

Sayıları çok. İnsandan büyükler. Daha önceden hazırlandılar ve bekletildiler. Yeni Crobuzon milislerine doğru gidiyorlar. Zayıf olan arkadaşları bayıldı. Judah kan ter içinde.

Siyah golemler ağır ağır yürümeye devam ediyor. Bir tanesini milis atları tekmeleyip parçalıyor. Bedeni titriyor, yeri tırmalayarak daha ileriye gitmeye çalışıyor ve Judah üzerine taşlar yağmış gibi sarsılıyor. Havaya asılıyor, cisimsiz bir şeyi çekiyor. Kil adam-yaratıklar kavganın içine yürüyor ve etraflarındaki binek hayvanları ürküyor. Ödül avcıları ve üniformalı milisler yaklaşan golemleri görünce yön değiştiriyor. Bazı golemler haç şeklinde duruyor. Bazıları kollarını çırpınan avlarının bedenine sarıyor. Onları görüp yönlendirebildiği yerlerde, Judah golemlerinden zombi güçleriyle muhafızların içinden geçerek subaylara sarılmalarını istiyor. Her birinin etrafını bir sürü savaşçı sarıyor, mineral bedenlere vuruyor, silahlarını kaldırıyorlar.

— Ateş edin, hadi! diye soluyor Judah. Düşmanları onu duymasa bile, söylediğini yapıyorlar. Golemlerden birine bir mermi saplanıyor. Golem çakmak taşı ve baruttan yapılı.

Korkunç bir gürültüyle ateşleniyor ve sütun halinde bir patlamayla yok oluyor. Bir an bir adam gibi, derken toprak renkli bir ateş rüzgârı. İçine yerleştirilen taşlar dışarı fırlıyor ve ödül avcılarını bir halka şeklinde yere seriyor; ısısı bir goleme erişiyor, o da havaya uçuyor ve yarattıkları duman kalkınca, Judah onların daha önce durdukları yerdeki is lekelerini ve bunların etrafında dalga dalga yayılan kapkara ve kanlı ölü adamları görüyor; halkanın dışına doğru daha katılaşıyor, daha çok bedene benziyor ve her bir kraterin dış çevresinde hâlâ devinip bağırıyorlar.

— Ateş edin, diyor Judah yine. Silah sesleri, mancınıktan atılan alevli oklar. Sıcak mermiler yağıyor ve bu yapma şekilleri bir alev girdabına döndürüyor.

Birer birer saldırganlara doğru tökezliyor ve onları kucaklıyor, baruta buluyor, ateşle sarıyorlar. Barut golemleri, ayak sürüyen bombalar orduda yakarak delikler açıyor. Judah ayakta dikiliyor ve kulağına ritmik bir gümbürtü geliyor, kalbi bu. yoldaşları onun şerefine bağırıyorlar. Yüzünden kan damlıyor. Golemlerinin sonuncusu saldırganların üzerine gidiyor, her sarsak adımıyla askerleri dağıtıyor. Bir nişancının yayından gelen alevle o da yok oluyor, tozlu ateş yayılıyor.

Hâlâ yüzlerce ödül avcısı ve milis var, ama geri çekiliyorlar. Kumandanları avaz avaz bağırıyor, hayvanlarının toynakları ölülerinin kanlarının üzerinde kayıyor. Derken canavarsuratlar dönüyor, konseyciler daha çok kaya parçası hazırlıyor ve mancınıkları bu koca şeyleri fırtlatıyor.

— Low! Diye bağırıyor adamlar, — Evet! Judah da onlara yanıt veriyor.

Demir konsey akıncıları geliyor, en büyük Tekraryapımlar, kaktüs–adamlar, ellerinde kazmalar ve ağır baltalar var. Judah'yı çekiştirip öpüyorlar. Arkadaşları solgun, titriyor ve ona verdikleri enerji yüzünden üşüyorlar ama yine de ondan güçlüler. Judah gözlerini kapıyor.

Kendinden geçiyor, eller üzerinde güvenli bir yere taşınıyor. Barut golemlerini ve güneşi düşlüyor. Birden uyanıyor.

— Ne, ne? diyor sendeliyor. — Ne, ne var?

Kalın Bacaklar ve Shaun doğuyu, havayı gösteriyor. — Daha çoğu geliyor. Trene saldırdılar.

Judah ve Shaun daha hızlı gitmesi için yeniden şekillendirilen bir atla gidiyorlar. Judah uyuşmuş gibi. Bir önceki gürültülü ve gelişigüzel ödül avcısı-milis saldırısı apaçık dikkat dağıtıcıydı.

Ne yapacaksın, golemci? diye kendine soruyor. *Onları nasıl durduracaksın? Durduramayacaksın; öleceksin.* Konseyiyle birlike ölecek. *Bu perişan halinde hiçbir şey yapamazsın. Akan kanına bak.* Ama öleceğini sanmıyor. Judah öleceğini sansa, gitmezdi.

Gökyüzünde adamlar var, gergin kürelerin altında sallanan milisler. Ebedî trenin dumanını görüyor ve patlamaları işitiyor. Balonlar bomba bırakıyor, bir dizi krater halinde dumantaşı heykelleri parçalayor, konseye doğru bir kanal açıyorlar.

Ne yapacaksın, golemci? Judah kendine soruyor. Bir şey yapacak. İçindeki şey, tuhaflık, içindeki iyilik kasılıyor.

Herkes kaçışıyor. Yine mülteci oluyorlar: Erkekler, yaşlı, korkmuş ve yaralı, onları orada tutacak bir sadakat borcu olmayan yeniler, çocukları kucaklarında kadınlar, sert bulut tepelerini aşıyor. Judah ve Shaun rayların yanından onları geçiyorlar. Savaşın içine sürüyorlar atlarını.

İşte tren, perçinlerle birleştirilmiş silah kulesinden ateş ediyor. Milisler ve sayıca üstün olan ama savaşta kaybeden konseyciler. Önlerindeki gökyüzü garip, matlaşmış kalay gibi, olmaması gereken renklerle benek benek.

İleride, ötede, kaktüs ve Tekraryapımların koruduğu ray döşeyiciler. Deli gibi deviniyor, bir karabulut molozu üzerinde, her zamanki çalışmalarının hızlandırılmış bir gösterisini yapıyorlar. Milis nişancılar onları hedef alıyor, yaralı ya da ölü raylara düşüyor, arkadaşları onları bir tarafa iterek acil işe devam ediyor.

Judah kavganın içine giriyor.

Milisler treni durduramayacak: Birçok kişiyi öldürecekler ama sadece metreler kaldı ve ray döşeyicileri haklasalar bile (bir tanesi daha kanlar saçarak ölüyor) tren burayı geçecek. Judah'yı endişelendiren gelen balonlar. Batıda yağmur sesi var, ama yağmur yok henüz.

Shaun gevşiyor. Judah onun arkaya yaslandığını hissediyor ve kollarını adama sardığında göğsündeki ıslaklığı fark ediyor, ter olamayacak kadar ıslak ve Judah arkadaşının öldüğünü anlıyor. At tökezleyip duruyor ve Judah iniyor, Shaun'u da çekiyor, adamın göğsü parçalanmış. Yaylım ateşi onu rahatsız edene kadar arkadaşını taşıyor, ama onu bırakmak zorunda ve yoldaşlarının arasından geçerek tren boyunca koşuyor, eğilerek gidiyor, geçerken bir yığın içinden bir yay kapıyor. Bir testere yayı bu. Ağırlığına ve sınırlı menziline lanet okuyor ama isabet almış vagonların

yanından, golem tuzağının kurulu olduğu buhar tüten bacaya doğru koşarken, onu kaldırmaya çalışıyor.

Testere kenarlı bir disk fırlatıyor; Tekraryapımların yanına çömeliyor ve ufak ufak şazbüfe doğru ilerliyor. Milislerin arasında büyücüler var ve uğursuz enerji okları konseycilere çarpıyor, gizemli zararlar veriyor.

Canavarsuratlar milislere cesurca ve tehlikeli saldırılarda bulunuyorlar ve milisler çekilmeye başlıyor.

— Onları püskürttük! Onları püskürttük! diye çığlıklar atıyor bir canavarsurat, gururdan çılgına dönmüş ama yanılıyor. Milisler çekiliyor çünkü hava gemileri geliyor.

— Yola devam! Bir bağırtı geliyor. — Biz tamamız! Gösterişli yapı sendeliyor, titriyor ve taş pusun içinden emeklercesine yukarıya doğru gidiyor, dumantaşı parçalarının üzerinde sanki her an raydan çıkacakmış gibi. Çakıllar kayacak gibi oynuyor ama yine de tutuyor ve tren ilerliyor, demir derisine patır patır mermiler düşüyor. Tren dumantaşı kırığının tepesinde duraksıyor ve inmeye başlıyor. Bir yol çukuruna rastlıyor, bir ray çatlıyor, vagonlar yan yatıyor ama nasılsa tekerlekler yolu tutuyor ve tren yaralı bir şey gibi titreyerek ileriye ulaşıyor.

— Devam edin! diye bağırıyor Judah ve yüzlerce konseyci trene atlamak için koşuyor. — *Hadi.* Gökyüzü ve kara olması gerektiği gibi değil. Çok uzakta, güneşin önünde, sanki içi boş bir şeye vuruluyormuş gibi bir ses var.

Yer-duyumcu kayalardaki bir yarığın başında, devreleri kesen patlayıcı uzmanlarının yanında duruyor. Toz toprak içinde ve gözlerinden büyüsünün aşağılandığı duygusu okunuyor ama Judah'ya bakarak o sormadan başını sallıyor ve yeri gösteriyor.

— İşte, diyor. — Sanırım.

Tren buhar fışkırtıyor ve sabırsızca tıslıyor. — Atlayın, atlayın atlayın atlayın, diye vagondan bağırıp duruyor Ann-Hari. Canavarsuratlar hızla kayalıkların üzerinden son konseycilerin beklediği yarığa uçuyorlar. Tekraryapımlar koşuyor. Ne kadar küçükler. Orayı gören yok mu henüz? Judah batıya ve yukarıya bakıyor. Kimse gökyüzünü göremiyor mu? Karayı?

Geçtikleri her şeye benzeyen ve benzemeyen bir manzara.

Nesin sen? Batıya doğru kilometrelerce gidiyor, bu uzanmış büyük arazide bir anlık mesafe *–Tanrım, orta karadayız, haritaların dışındayız, hiçbir yerdeyiz–* burada taşlı zemin daha eğri büğrü, sanki toprağa balmumu dökülmüş gibi incecik kanallar oluşmuş, Judah iyice görmeye çalışıyor ama özellikleri belirsiz. Kara gitgide kayboluyor. Arazide ağaçlar var ama değişiyorlar, ağaca benzemiyorlar, yanıp sönüyorlar, değil mi? Koyu bir alev gibi titreşiyorlar, aşama aşama var oluyorlar ya da göz mü bu kadar uzağı görmeye çalışıyor, hayır, bu ağaçlarda bir şey var ya da bunlar başka şeyler mi? Bir dağ var ama bir serap olabilir, böyle dalgalandığına bakılırsa, çok daha yakında bir tepe olabilir, Judah'nın gözünde bir benek olabilir. Hiçbir şey göründüğü gibi değil.

Kuş olmayan şeyler kuşlar gibi tepede uçuyor, yağmur benzeri kuşlar. Konsey kaybolanları toplarken Judah gökyüzüne bakıyor. Bir bebek gibi devindiğini görüyor.

Bitkin ve kan içindeki savaşçılar trene tırmanıyor. — *Atlayın*, diye bağıran Uzman. Bir tepenin üzerinde durmuş, kayadaki yarıklara, evlerine dönmeye çalışan konseycilere bakıyor. — Hadi, hadi, diyor adamlar geldikçe ama Judah adamın sesinden, milisler tekrar toplanırken, adamların hepsini almaya zamanlarının yetmeyeceğini anlıyor. Çok geç. Uzman patlayıcı uzmanlarına, yer-duyumcuya bakıyor. Ebedî tren hareket halinde, ray döşeyiciler çalışmaya devam ediyor, tren emekler gibi gidiyor, son dumantaşlarını geride bırakıyor.

— Burası yalnızca, diyor Judah gökyüzüne bakarak, — Uğursuz lekenin çevresi. Daha sınırlarındayız. Ama zemini hissediyor; olmaması gereken şekilde enerjisini hissediyor. Uzman'ın umutsuzluğunu görüyor.

Son yoldaşlarını da kurtarmaya çalışırken, bağlantıyı patlatmada geç kalıyorlar ve bir araya gelen milis kuvvetleri sona kalan Tekraryapımlara yetişiyor. Nihayet tekleyerek üç patlama oluyor ve gözenekli topraktan büyük bir dumantaşı sağanağı püskürüyor ve bir duman halinde hızla yayılarak toprak işçilerinin açtığı kanalı tıkıyor, sertleştikçe yavaşlıyor.

Bu duman artçı Tekraryapımlardan birini sararken, Uzman umutsuzca bir çığlık atıyor. Gaz haline gelen kayanın yayılışını izliyor.

Ann-Hari golem tuzağı çalıştırırken, Judah içinde bir yenilik hissediyor, yaşamsız bir şeyin oluşumunu, iki ayaklı dev bir rüzgârın ona çarpışını. İçine eğiliyor, büyük bir çaba göstererek o şeyi kontrol altına alıyor, sanki elini tutacakmış gibi uzanıyor, Judah ve golemi yayılan kayaya koşuyorlar. Golem kayanın içine yürüyor, hava kollarını açıyor, esintileri geri itiyor, beceriksizce bir delik açmaya çalışıyor.

Judah, şu anda yavaşlamış olan ve sertleştikçe boğan buharın metrelerce gerisinde. Taşlaşan buharın içinden boğuk sesler geliyor. Bulut, kızgın esintilerle içindekileri dışarı itiyor ve Judah içerideki hareketi fark ediyor, bu garipliğin içinden yalvaran kollar ve bir adam çıkıyor, üzerine yapışan ve kitin bir kabuk oluşturan esintiyle grileşmiş ve onun arkasından öğürerek bir başkası daha. Artık iyice sertleşen dumantaşını iterek, onu kabuk gibi saran bu hamursu şeyin içinden çıkıyorlar.

Judah onlara uzanıyor. İlk adam bir milis, ufalanmış bir taş tabakasından bunu görebiliyorlar ama tiril tiril tireyen ve mineral pıhtısıyla sertleşmiş bir ağızdan solumaya çalışan birinden nefret etmek ve ona kızmak imkânsız. Diğeri konseyci. Onu kurtaramıyorlar. Arkadaşları yüzünde sertleşen kayayı kırmaya çalışıyor ama sonunda başardıklarında, adamın kafatası da kırılmış oluyor.

— Gitmeliyiz, Uzman tepeden bağırıyor. Üzgün ama kendini bırakmıyor.

Trenin içinden geçtiği şey fokurdayan dev bir kaya. Raylar içinde kayboluyor, ebediyen ya da tekrar sıvılaşana kadar oraya gömülüyorlar. Judah golemini bozuyor ve etraflarındaki hava akımları değişiyor.

Bir kıpırtı oluyor ve Judah yüzünü eğip baktığında bu yeni kayalık coğrafyanın ortasından bir kolun dışarıya uzandığını görüyor, yatay büyüyen bir uçurum bitkisi gibi fırlamış, hâlâ bir şeye tutunuyor sanki, ya da dumantaşının içinde kalan cesedin sinirleri ölürken, hâlâ tutunmaya çalışıyor.

Bombalarıyla treni sarsıp dursalar da, balonlar ne yapacaklarını bilmiyor gibi. Arkadaşlarıyla dolu kayayı, bu ani engeli görüp dönüyorlar. Yürekli konseyciler bunları vuruyor. Bir tanesi, yırtılan balonu gaz kaçırarak düşerken, Judah onu izliyor.

Birden toparlanan balonlar alçak tepelerin üzerinden arı sürüsü gibi uzaklaşıyorlar. Uzman emirler yağdırıyor ve konseyciler pilotun malzemelerin almaya, balonun kumaşını kurtarmaya koşuyorlar. — Çöpleri toplamalıyız, diyor Uzman. — Bunu öğrenmemiz şart, bundan sonra. Gökyüzüne bakıyor.

— Daha gelecekler, diyor, Judah'nın henüz rahatlayacak zamanı olmamışken.

Ama oluyor, bu çıplak bozkıra girdikleri gün ve onun gecesi bir rahatlama hissediyor. Rahatlama ve umutsuz bir üzüntü ve yitirdikleri için yas.

— Hepsi yakalanmadı, diyor Uzman. Judah adamın ses tonundan irkiliyor, acıyı erteleme hevesi seziyor. — Bazıları diğer taraftaydı.

Milislerin olduğu tarafta. Bu sevinilecek şey değil. Judah, milisler ve konsey için, bulut fırtınasının taşlaşarak arkadaşlarını yutmasını izlemenin nasıl bir duygu olabileceğini düşünüyor.

Şimdi bu yerin yeni sakinleri olan konseyciler çevrelerine bakınıyor. Meşalelerin ışığında arazi değiştikçe ürperiyorlar. Uzakta, olmadık biçimlerde hareket eden ışıklar görüyor ve tanımadıkları ya da kendilerinin olduğunu sandıkları sesler duyuyorlar, saatlerdir hapsedilip bozulmuş bir halde serbest bırakılan yankılar.

Kaçaklar bir araya geliyor. Raylar biraz yön değiştiriyor. Kuzey bir gölge, bir fısıltı. Uzman onları uğursuz lekeye götürüyor. Tam sınırında ama daha önce hiç kimsenin gelmediği kadar yakınındalar.

Arkalarında bir tepe kapısını kapattılar ve güneş doğarken yeni araziyi ilk kez görüyorlar. Gri kayalardan sonra, kilometrelerce uzanan, bilinen renklerde yoğun çalılıklar. Yer oynuyor, yalpa vuruyor, iyice vahşileşiyor. Akıl almaz sayıda ağaç ve onları koruyan taş dişler ve her renk çiçekle donanmış sarmaşıklar. Ayrıca küçük göller ve diğer yeryüzü şekilleri, trenin ve rayların gittiği yönde ise karada korkunç bir değişim var. Judah bunu hissedebiliyor. Hepsi hissedebiliyor. Tekerleklerden anlıyorlar.

Gölgeler aynı düzlemde uzanmıyor. — Yalnızca ucuna dokunuyoruz, diyor Uzman. — Yalnızca ayak parmaklarımız dokunuyor. Gölgeler yanlış ve Judah çelişkili yönlerde esen rüzgârları hissediyor. Bakmadıkları zaman yer eğiliyor.

Ölülerinden çoğunu arkalarında bıraktılar, gömmeden. Shaun bir yerlerde, bir travers gibi uzanıyor.

Son bir gün daha Judah rayları taşıyor. Yeni kayadan, mumyalaşmış elin altından, rayları kazıp çıkarıyor ve katır arabalarıyla trenin önüne taşıyarak, onları yine oraya bırakıyor. Taş sisin içinden iki demir topak fırlamaya devam ediyor

Onları izleyen hayvanlar, gözleri olan bitkiler var. İkinci gece Judah, bembeyaz bir iksirin yandığı bir ateşin etrafında arkadaşlarıyla konuşuyor. Uzman, Ann-Hari, Kalın Bacaklar ve yeni seçilen -mühendisler, maden arayıcılar, frenciler, sucular, eski fahişeler ve konseyi izleyenlerin oylarıyla- diğerleri.

— Başardın, diyor Judah. Uzman ve Ann-Hari bu övgüye tepkisiz. — Bizi kurtardın. Bu tuhaf yere geldik işte.

Henüz bitmedi.

— Evet, öyle. Ama sonunuz iyi olacak. İyi olacaksınız. Bunun ötesinde bir yer var. Yeterince uzak bir yer. Sizleri izlemeyecekler. Burayı boydan boya geçeceksiniz. Meyve ve et bulacağınız bir yer. Trenin durabileceği bir yer. Avlanıp balık tutabilir, sığır yetiştirebilirsiniz, size kalmış artık. Okuyabilirsiniz, kütüphane

vagonundaki kitapları bitirdikten sonra başka kitaplar yazabilirsiniz. Oraya gitmelisiniz.

— Peki burada ne var? Burada başımıza ne gelecek?

— Bilmiyorum. Zor olacak ama başaracaksınız. Judah neden bir peygamber gibi konuştuğunu bilmiyor. Konuşan kendisi değil; içindeki şey, içindeki iyilik. — Sizi izlemeyecekler. Parasına iddiaya girerim.

Buna gülüyorlar. Para artık bir süs. Hâlâ biriktirenler vardı ama çocuklara not defteri oldu bunlar. Takı oldu.

— Hem Uzman haklıydı, yanılmış olsa bile, diyor Judah. Yeni Crobuzon'a haber vermeliydik. Bir düşünün. Kimsenin haberi olmayabilir.

Bir sessizlik oluyor. — Kimseye söyleyemeyebilir, yok olup gidebilirsiniz ve onların bütün söyleyecekleri, bir zamanlar bu demiryolunu yapmaya başladıkları ve trenin çekip gittiği olur. Tekraryapımlar özgüryapım oldu ve treni de alıp gittiler, diyecekler. Bundan fazlası olmalı. Şehirdeki Tekraryapımlar, bekliyorlar, daha fazlasını hak ediyorlar.

— Ne olduğunu bilenler var...

— Evet ama doğrusunu mu anlatacaklar? Sen bir söylenti olacaksın -bu değişmez- ama ne tür bir söylenti? Yok olmayan bir söylenti olmak ister misin? Greve gittiklerinde konseyin adını bağırmalarını ister misin?

Ann-Hari gülümsüyor.

Judah, devam ediyor, — Ben geri gidiyorum. Sizin ozanınız olacağım.

Bazıları önce bunun korkaklık olduğunu, onlarla birlikte uğursuz lekenin sınırlarını geçmekten korktuğunu söylüyor ama aslında hiçbiri onun gerçekten korkak olduğuna inanmıyor. Onlardan ayrıldığı için üzgünler.

— Senin golemlerin bize lazım ama, diyor bir kadın.

— Nasıl gidebilirsin? Konsey umurunda değil mi, Judah?

Judah dönüp bakıyor.

— Bunu bana mı soruyorsun? diyor. — Bunu bana mı soruyorsun? Onları utandırıyor.

— Sizin ozanınız olacağım. Onlara anlatacağım. Kımıldamayın. Flaş patlıyor ve toplananlar gözlerini kırpıyor.

Böylesine yabancı bir yer, akıllarından çıkmayan Tork, uğursuz lekenin tuhaf göğü ve farklılığı, arkalarında bıraktıkları dumantaşı başkalarının da konseyden ayrılmasına neden oluyor.

— Bazıları başaracak, diyor Judah. — Özgüryapım olacaklar. Yeni Crobuzon'a dönmezler artık, bu Tekraryapımlar dönmez.

— Siz de, siz de başaracaksınız kız kardeşlerim. Hiç tereddüt etmeden bakıyor suratlarına. — Alın bunu, diyor. Ses okuyucusu. Anlamadan bakıyorlar. — İşte. Söylediklerinizi böyle saklıyorsunuz. Onun balmumunu ekleyişini ve elindeki boş silindirleri çıkarışını izliyorlar. — Yılda bir tane, diyor yavaşça.

— Bana bir tane yollayın. Nerede olursanız olun. Gemiyle, atla, yayan, nasıl olursa. Bana ulaşmalarını bekleyelim. Seslerinizi duymak istiyorum. Ann-Hari'ye bakıyor. — Seslerinizi duymak istiyorum.

Hepsini birer birer kendine çekiyor. Yoldaşlarına teker teker sımsıkı sarılıyor, adlarını bilmediklerine bile. — Demir konsey çok yaşa, diyor hepsine. — Çok yaşa, çok yaşa.

Ani bir muzurlukla dilini Uzman'ın ağzına sokuyor, Tekraryapım irkiliyor ve önce çekilir gibi yapsa da sonra aldırmıyor. Judah onu çok uzun öpmüyor. — Zincirgünü gecesi çocuklarına iyi davran diyor Tekraryapının kulağına ve Uzman gülümsüyor.

Sonra Ann-Hari'yi kucaklıyor ve iki sevgili oldukları zamanki gibi öpüyor, kalçalarından tutarak kendine çekiyor ve kadın birkaç saniye Judah'nın yüzünü tutuyor. — Çok yaşa, diye kadının ağzına fısıldıyor. — Çok yaşa.

Tek başına ne kadar hızlı gidilebileceğini unutmuş. Dumantaşlarına gelmesi bir gün bile değil. Taşla kaplanan adamın kayadan uzanan kolu kırmızı kemiğine kadar kemirilmiş.

Judah kabartıların tepelerinde yürüyor, sanki denizi geçiyormuş gibi. Savaşın kalıntılarını ve ortalığa saçılmış cesetleri görüyor. Öğle vakti gölgeler hissediyor ve tepesinde bir hava gemisi filosu görüyor, ebedî trene doğru gidiyorlar. Judah ellerini gözlerine siper ediyor ve eşyalarına dayanıyor.

Arkadaşları için belki de korkması gerektiğini düşünüyor ama korkmuyor. Zeplinlerin düzen değiştirmesine bakıyor. Barakudalar gibi ağır ağır giderlerken, yerde tek başına, onlara gülümsüyor. Duraksıyor gibiler. Oturuyor, sırtını granit kıvrıma dayıyor ve izliyor.

Trenin dumanını görebiliyor. Orta boy bir savaş filosu tedirgin bir halde uğursuz lekenin sınırına yaklaşıyor. Buradan bakıldığında arazi tamamen normal görünüyor ama Judah dünyanın kabuğunun altından uğursuz bir şeyin kabardığını hissedebiliyor.

Hava gemisi ebedî trene yaklaşırken bombalarını bırakıyor. Judah tepelerin gerisinde, çiçekler gibi açılan küçük patlamaları görüyor. Şimdi bile korkmuyor.

Uzakta gökyüzü sarsılıyor. Topağımsı bir şey, organik bir kıvrım hareket halinde, bu bir bulut değil, gökyüzünün bir parçası elle tutulabilir ve mürekkep balığı benzeri bir şey halinde tam olarak görünmeyen karanın üzerinde. Garip bir ses. Judah soluğunu tutuyor. Bir tekleme var. Hava gemisi duraksıyor, tekrar toparlanıyor ve birden farklılaşıyor –azıcık bir farklılık var, daha aşağıda– ve dönüyor, Judah'nın, dehşet içinde yaptığına yemin edebileceği bir hızla, oradan ayrılıyor.

Tren yoluna devam ediyor, lekenin içine, Yeni Crobuzon'u yenen uğursuz bölgenin içine doğru.

Judah aylarca yürüyor. Yaşamı yürüyüşte geçen bir düş halinde. Dereleri, bataklıkları, kayalıkları geçiyor, camsı ağaçları olan ormanların, fossilleşmiş ağaçlar sandığı ama sonra dev iskeletler olduğunu anladığı ağaçlarla dolu ormanların içinden geçiyor. Bir kemik arazisinde, kendi bitkileri ve leşcilleri olan bir kemik özü bölgesinde yürüyor.

Kavga eden vodyanoi kabilelerinin kabarcıklarıyla dolu göllerin yanından geçiyor. İlkel yaratıkların yaşadığı dağ yamaçlarından fırlayan bacalar görüyor. Unutulmuş rahip-kabilelerin misafiri oluyor. Özgüryapımlar tarafından soyuluyor. Bir özgüryapım gruba katılıyor.

Bedeni yeniden bir gezginin bedeni oluyor. Kollarında ve göğsündeki şaşırtıcı kaslar sönüyor ve tekrar yolculuğun sertleştirdiği zayıf bir vitrin mankenine dönüyor. Garudalar onu besliyor, tek bir söz söylemeyen hayırsever kuşlar yukarından yiyecek atıyor. Ancak işini görebilen haritalara, pusulasına bakıyor. Gerisin geriye izlemiyor geldiği uzun yoldaki adımlarını, dosdoğru doğuya gidiyor.

Yeni Crobuzon'un yüzlerce kilometre dışında bazalt kaplı bir alanda fırtınanın içinden, kilometrelerce yüksekliğe uzanan yıldırım ağaçlarının yanından geçiyor. Gizemli güçlerle tutulan yıldırımların dallara dağıtıldığı, magnezyum parıltılı bir orman.

Zamanın aşındırdığı bir demir kasabasının alçak, paslı silüeti. Sonra büyülü çamuru çizmelerini solucanlara çeviren bir bataklık. Bir tepe, gömülü bir kilise ve yabani böğürtlen tarlaları, güzel tepeler. Beş kez hayvanlarla, üç kez akıllı yaratıklara dövüşüyor. Kaçıyor ya da öldürüyor.

Daha sakin biri. Hiç zorlanmadan hareket ediyor. Haftalar önce otlardan bir golem yapıyor, rüzgâr dağıtana kadar yanında yürüyen ve konuşabileceği bir golem. Bir zamanlar evcil olan,

şimdi yabanileşmiş bir sığır sürüsünü geçiyor. Çit kalıntıları, terk edilmiş otlaklar, kilometrelerce uzanıyor.

Derken, sonunda birden ortaya çıkan tepelerden iniyor ve bir budala gibi kalakalıyor. Sonra ilerliyor ve şimdi tökezliyor. Dizlerinin üzerine çöküyor. Soğuk. Hangi mevsimleri geçti? Judah emekliyor ve raylara dokunuyor.

Bu metale dokunabiliyor olması olanaksız görünüyor, iklimlerin ve coğrafyanın etrafında dolaşan, kendisinin onların üzerine akıttığı bütün kan ve tuza, üzerinden geçtikleri bütün kadın ve erkek kemiklerine rağmen bu metal kuşaklar bir hiç, hiçbir şey, zaman ve toz onları bir hiç yapmış.

Yağmalanmışlar. Bozulmuşlar. Parçaları yok olmuş. Raylar topraktan çıkıyor ve yine kayboluyor. Bu tarafa bir tren gelmeyeli epey bir zaman olmuş.

Judah kopuk raylar boyunca kuzeye bakıyor. Yol yatağının açılışını anımsıyor. Şu anda bataklığın çok kuzeyinde.

Geri döndüğünde rayların neden kullanılmadığını öğrenecek. Sahtekârlığın artık hükümeti bile utandıracak kadar dal budak salması sonucunda para musluğunun nasıl tıkanıp sonunda akışın kesildiğini. İsyan ve demir konseyle ilgili yalan yanlış haberlerin demiryolunu destekleyenlere ulaşmasıyla parada duraksama olduğunu. Sonra, ücretleri arttırarak ve Tekraryapımı acımasızca hızlandırarak KADT'yi kurtarma çabalarının sonucunda sermaye kaybının çok büyüyerek Kıtalar Arası Demiryolu Tröstü'nün yara almasını ve rayların fosilleşmesini.

Yakında, şehre ulaştığında Judah bunları öğrenecek. Şimdi yalnızca gülümsüyor. Yere düşen çantasını alıyor ve eğilmiş durumdayken sanki bir kediymiş gibi rayı okşuyor. Sevgiyle, hatta bir hüzünle okşuyor onu.

Adımlarını hızlandırıyor ve ölü rayların üzerinde yürüyor. Etrafını saran set onu içine alıyor. Geniş araziyi göremiyor. Bir tünelden baktığı izlenimini veren bu yol, onu Yeni Crobuzon'a götürecek. Şehir onu bekliyor.

— Yeni Crobuzon, diyor, fısıldıyor. Günlerdir ilk kez ağzından bir söz çıkıyor. — Yeni Crobuzon, hep sana döneceğim.

Bir aşığın sözü değil bu, bir meydan okuma, bir boyun eğme ya da hırçınlık değil. Hepsinden bir şey.

Yürümeye devam ediyor. Demir konseyin heliotipleri çantasında. Gerçek, kaçış, yeni bir yaşam, tekerlekler üzerinde bir demokrasi, Tekraryapım cenneti. — Sizi bir efsane yapacağım, diyor ve kuşlar dinliyor, — Ve doğru bu.

Judah demir yolda gidiyor, şehre dönüyor, Yeni Crobuzon'un kulelerine.

4. Kısım

HAYALETLERİN ZİYARETİ

14

Kalabalık sakat bir adamı kovalıyor. Tesh Savaşı'ndan gelen asker ya da denizcilerden biri. Her sokakta bunları görmek mümkün: Sanki taşların altından fırlıyorlar.

Hiçbir gazete savaşın kötüye gittiğini söyleyemiyordu ama yaralıların ve sakat kalanların sayısının artması felaketin habercisiydi. Ori, Yeni Crobuzon zırhlılarının devrilişini ve savaşın ısıttığı suyun altına kayışlarını düşünüyor, deniz ejderlerinin, köpek balıklarının yediği adamların, dalgaların üzerindeki kaygan kalıntılarını gözünün önüne getiriyordu. Korkunç dedikodular dolaşıyordu. Kötü Toprak Muharebesi'ni ve Güneşteki Çatışma'yı duymayan yoktu.

İlk gelen yaralılar korku ve saygıyla karşılandı. Bunlar milisti ve onlara güvenilmiyordu ama şehir için savaşıp yaralanmışlardı ve halk onlara gerçek bir coşkuyla yaklaşıyor, Yeni Crobuzon'a sadakat şarkıları söyleniyordu. Şehirdeki birkaç Teshli öldürüldü ya da yer altına gizlendi. Yabancı aksanlı herkes dayak yeme tehlikesi altındaydı.

Gitgide, suçlular Tekraryapıma ya da cezaevlerine gönderilmek yerine orduya alınmaya başlandı. Teshlilerin toplarından ve iblis rüzgârlarından söz edip ağlaşarak dilenen birçok sakat toplandı ve yalnızca savaşmaları için orduya alındı. Bunlar eğitimli milis değildi. Mağlup, gönülsüz savaş yadigârlarıydı.

Gaziler önce hoş karşılandı, ama sonra bu durum değişti, istenmediler, reddedildiler. Milisler, onların eski yoldaşları, bunları parklardan, şehrin meydanlarından topluyordu. Ori, Kilise Meydanı'ndan apar topar götürülen bir adam gördü, derisi dişle-

rinin kökü ortaya çıkacak derecede yarılmış, bağıra çağıra bir diş bombasından söz ediyordu.

Yeni Crobuzonlular, büyülerden etkilenenlere yardım eden kuruluşlara sadakalar veriyordu. Savaşı destekleyen konuşmalar ve yürüyüşler hâlâ oluyordu: *Özgürlük Geçitleri,* diyorlardı, trampetlerin ve süslenmiş askeri araçların bu geçitlerine. Tuhaf yaralarla dönenler bunların uğursuzluk getirdiğini düşünüyorlardı.

Peki, yaraları basit, bedensel, büyülenmemiş olanlar? TESH SAVAŞI GAZİSİ, Y. CROBUZON İÇİN SAKATLANDI işaretleri taşıyan yaralılar, çok uzuvlu olmaktansa eksik uzuvlu olanlar, körler. Birçoğu, yaralarına sahte bir askeri başarı öyküsü yazan eski sakatlardı ve Crobuzonluların şehirlerinin savaşına duyduğu öfke ve endişe sonunda bir çıkış noktası buldu.

Bir kişinin yuhalaması yetiyordu –*sen böyle doğdun, yalancı sahtekâr*– ve bir çete toplanıp yakaladıkları sakatı pataklayabiliyordu. Tabii bunu Yeni Crobuzon için yaptıklarını söylüyorlardı: *Kendini nasıl savaşıp ölen çocuklarımızla karşılaştırabilirsin piç herif.* Kasvetli Kıyı'nın kalabalığı yalan söylemekle suçladıkları, hiçbir gemiye binmediğini söyledikleri, palavracı, kolsuz adama yaklaştı. Onu taşlarlarken adam rütbesini haykırıyordu. Ori yürüyüp gitti.

Diğer kurbanlar en akıllıca şeyin şikâyet etmemek olduğunu biliyordu. Tekraryapımlar, savaş için yapılan köle-milisler, tezkerelerini alan gaziler. Eklenen kolları, adamlar Yeni Crobuzon sokaklarına gönderilmeden önce sökülüyordu. Tekraryapımların –yarılan etleri, kaybedilen gözleri ve parçalanmış kemikleri unutup– savaş yaralıları olduğunu iddia etmeye kalktıklarında, başlarına gelecek en iyi şey yuhalanmak oluyordu. Ori yürümeye devam etti.

Serin bir yazdı ve yemyeşil ağaçların altından yürüyerek, artık kalabalığın ya da döverek ihanetle suçladıkları adamın bağırtılarını duyamayacağı bir noktaya geldi. Karanlık Su İstasyonu'nun kemerlerinin altında esintiler ona eşlik etti. Sokaklar damarlar gibi gergindi, tuğla binaların yanı başında beyaz sıvalı evler ve bir tanesi yanmış, temizlenmemiş küllerin içinden kömürleşmiş

bacaklar fırlıyor. Yeni Crobuzon'un batısında, Pincod'un duvarları havadan nemi çekmiş ve onu terliyor, sıvaları kist gibi kabarmış. Üzerlerindeki nem renkli ve parlak.

Sokaklar kuzeye doğru genişliyor. Settimana di Polvere Meydanı güllerle ve yüksek taşlarla dolu düzenli bir meydan, Yakın Kuyu'nun mermer kaplı pencereleri buraya bakıyor. Ori burayı sevmiyordu. O, Dog Fenn'de büyümüştü. Kötüyaka'nın çete ormanından değildi ama, o kadar da değildi, yine de çocuk Ori, yoksulların yaratıcılıklarının tekrar şekillendirdiği binalarla dolu izbe sokaklarda koşmuş, asılı çamaşırlara, dışarıdaki tuvaletlere bakan tahta perdelerin üzerinden atlamıştı. Yol boyunca bozuk para dilenmiş, ağız dalaşlarına girmiş, seksi ve Dog Fenn Çetelerinin tükürüklü gösteri argosunu öğrenmişti. Ori, Yakın Kuyu'nun ve şehrin yukarı kısımlarının coğrafyasını anlamıyordu. Çocukların nerede koşacağını anlamıyordu. Evlerin basitliği onu irkiltiyordu ve bu yüzden onlardan nefret ediyordu.

İyi giyimli mahalle sakinlerinin kibirli bakışlarını üzerinde hissetmeye başladı. Gece bastırıyordu. Ori eliyle silahlarını yokladı.

Kavşakta bağlantılarını gördü. Yaşlı Omuz ve diğerleri onu görmemezlikten geldi ama her köşeye dikilmiş söğütlerin altından Çapraz Bulvar'a doğru aynı hızla yürümeye başladılar.

Burası şehrin en güzel yerlerinden biriydi. Dükkânlar ve evler sütunlu, eski Kemik Höyükler tarzında fosillerle kaplıydı. Önlerinde ünlü Camev uzanıyordu, desenleri binaların boşlukları boyunca akıp giden yüzlerce yıllık vitray bir cephe. Muhafızlar tarafından korunuyordu ve hiçbir arabanın, yapının dışındaki kaldırım taşlarından geçerek camları tehlikeye atmasına izin yoktu. Bir kez Ori, sırf kışkırtmak için onu kırmayı önermişti ama Toro'nun adamları bile bu öneri karşısında dehşete düşmüştü. Burada olma nedenleri bu değildi. Yaşlı Omuzlar sallanarak bir ofise doğru ilerledi.

Sonra terk edilmiş ardiyede defalarca yaptıkları dikkatli bale: İki adım, bir iki, Ori kapının yanındaydı ve Catlina denen kadına, üç dört, çarptı; prova yapar gibi ayaklarını sürüdüler; Ori tö-

kezledi; Catlina ve Ori numaradan bağırıp dikkatleri dağıtırken, Marcus ve Yaşlı Omuz içeriye kaydı.

Her taraflarında elektro-barometrik ışıklar yanıyor, bu ışıklar Camev'i bir akkor haline getiriyor, Ori ve Catlina'yı hayalet renklerine bürüyordu. Birbirlerine hakaret etmeye başladılar, Ori kadının omuzunun üzerinden etrafı izliyor, *köpek* diye bağırmaya hazırlanıyordu. Bu, eğer birisi arkadaşlarının olduğu ofise bakacak olursa, kadının çığlıklar atarak dikkati çekmesi için bir sinyaldi. İçeride birini sorguluyor olmalılar. *Kimi gammazladın?* diye soracaktı Yaşlı Omuz.

Camev muhafızları yaklaştı ama sadece Ori ve Catlina'ya baktılar. Dükkân sahipleri de dikkatle ve eğlenerek izliyor, yukarı mahallede alışveriş yapanlar gözlerini onlara dikmiş bakıyordu. Ori şaşırdı. Neler olduğunu bilmiyorlar mıydı? Nasıl oluyor da Yakın Kuyu kendini olanların dışında tutuyordu?

Biraz sonra –acımasız olmaya çalışsa da bu düşünce onu rahatsız ediyordu– Yaşlı Omuz ispiyoncuyu öldürecekti. Bunu çabucak yapacak, sonra ölüyü, bir boğanın boynuzları gibi iz bırakacak çift boynuzlu bir nişanla damgalayacaktı.

Bir savaş var, diye bağırmak geçti Ori'ın içinden. *Şehrin dışında. İçinde de. Gazeteleriniz bunu yazmıyor mu?* Bunu yapmak yerine rolüne devam etti.

Toro onlara emirler veriyordu, sert ve hırçın bir dille değil, gerekli olan şeyleri vurgulayarak. Bu şarttı. Toro, adam ile tutuklama dalgası, milis kuleleri, sendikacılara ve aktivistlere musallat olan yakalama birlikleri arasında bir bağ buluvermişti. Ofisteki adam bir milisti, bir kulis adamı, ispiyorcuların bağlantısıydı. Yaşlı Omuz alabileceği bilgiyi alacak, sonra da onu öldürecekti.

Ori Toro'yu ilk gördüğü zamanı anımsadı.

Elindeki Sarmal Jacobs'un parasıydı. *Katılmak istiyorum* demişti Ori ve Yaşlı Omuz'un, bu paranın bir haftalık birikimi olmadığını anlamasını sağlamıştı ve Yaşlı Omuz yeşil dudaklarını büzerek başını sallamış, iki gün sonra ona geri dönmüştü. *Gel hadi. Parayı getir.*

Dog Fenn'den Kötüyaka'ya uzanan Barley Köprüsü'nün üzerine. Çoktan terk edilmiş ve durgun, sığ suyun içinde sıkıştırıldıkları yerlerinden fırlayan tekne omurgalarıyla dolu tersanelerin, bir felaketi andıran manzarası. Bu paslı heykelleri kimse sahiplenmemiş. Yaşlı Omuz, Ori'ı, eskiden zeplinlerin yapıldığı bir hangara götürüyor ve Ori palamarın gölgesinde bekliyor.

Çete geliyor. Birkaç erkek ve kadın; adı Ulliam olan bir Tekraryapım, dikkatle yürüyen, başı boynunun üzerine ters takılmış, gözleri arkasına bakan, ellili yaşlarda bir adam. Biraz daha beklediler. Sonunda şehrin yansıttığı son ışık cam panellerden içeri akmaya başladı ve onun halesinde yürüyen Toro göründü.

Her bir adımıyla yerden küçük toz bulutları kalkıyordu. Toro, diye düşündü Ori, ağzı açık, dikkatle baktı.

Toro bir pandomimci gibi, hiç boğaya benzemeyen, öylesine abartılı bir tavırla yürüyordu ki Ori neredeyse kahkahayı basacaktı. Toro ondan daha inceydi, daha kısa, neredeyse bir çocuk gibi ama *benden korkun* diyen bir kesinlikle yürüyordu. Zayıf bedenine kocaman bir başlık takmıştı, bu kadar gergin küçük kasların taşıyamayacağı kadar ağır görünen demir ve pirinç bir kütleydi bu ama Toro sendelemeden yürüyordu. Tabii bu başlık bir boğa kafasıydı.

Bir stil doğrultusunda metal düğümlerden yapılmış, ama kavgaların sonucu yıpranmış. İşte efsane, o başlık. Sessiz bir metalden fazlası. Ori büyü tadı alıyordu. Boynuzlar fildişi ya da kemikti. Burnu diş biçimindeki küçük bir ızgara ile sonlanıyordu; egzoz borusu bir burun halkası olmuştu. Gözleri kusursuzdu, bembeyaz parlayan alaşımlı camdan –arkadan mı aydınlatılıyor, yoksa büyülü mü, Ori anlayamadı– yuvarlak, küçük pencereler. Arkalarında insan gözü göremiyordu.

Toro durdu, bir elini kaldırdı ve konuşmaya başladı. Küçücük bedenden derin bir bas ses, bir hayvan titreşimi çıkıyordu ve bu Ori'ı sevindirdi. Burun halkasından ufak duman bulutları püskürdü ve Toro başını arkaya attı. Ori şaşkınlık içindeydi, bu bir boğanın *sesiydi*, Ragamollca konuşuyordu.

"Bana vereceğin bir şey var," dedi Toro ve Ori bir mürit gibi hevesle, para kesesini fırlattı.

"Onları saydım," dedi Yaşlı Omuz. "Bazıları eski, bazılarını değiştirmek dert olacak ama çok var. İyi bir delikanlı."

Girmişti. Artık denenmeyecek, kendini göstermek için aptalca işler yapmayacaktı.

Hâlâ çırak olduğundan, gözcülük yapmada ya da dikkatleri dağıtmada kullanılıyordu ve bu, onun için yeterliydi. Kendini bir şeyin parçası yapmıştı. Kendisine epey bir süre yetecek olsa bile, paranın birazını alıkoymayı düşünmemişti. Bir kısmı yine ona geri döndü zaten: Cinayetlerinde ve intikamlarında kullanmaları karşılığında ona para ödüyorlardı.

*
* *

Yeni Crobuzon onun için yeni bir şehir oldu. Şimdi sokaklara baktığında kaçış yerleri, baskın rotaları görüyordu: Çocukluğunun şehir tekniklerini anımsadı.

Daha acımasız bir yaşama girmişti. Yanından bir milis geçtiğinde kalbi fırlayacak gibi atıyordu; duvarlardaki işaretleri izliyordu. Dışkı düşkünlüğünü gösteren pornografi ve hakaretler oldukça önemli işaretlerdi. Temel büyülerin yapıldığı yerlerdeki tebeşir yazıları, büyü sözleri ve piktogramlar. Korkutucu biçimde yayılan ve şimdi bütün mahallelerde gördüğü işaretler vardı: helezon şeklinde ve çok kenarlı ideogramlar. Çetelerin haberleştiği duvar yazılarını arıyordu. Savaşa ve isyana çağıran özlü sloganlar. Ortalık mezhepçilik ve dedikoduyla kaynıyor: *Bakın Jabber! Vedne Bizi Koru! DK dumanını savurarak geliyor!* Toro, Yasaklı ve Şiddetçi gibi hizipler ve hırsız çetelerinin, doğu şehrin katillerinin arasındaki alandaydı. Toro'nun adamlarını iki taraf da tanıyordu.

Ori iki kez gangsterlerle görüşme yaptı. Yaşlı Omuz ve Tekraryapım Ulliam ile birlikte Kasvetli Yaka Örümcekkuşları denilen kabadayılara yarı tehdit, yarı ricayla anarşist saldırılarının milisleri getirme tehlikesi taşıdığı rıhtımlardan uzak durmaları-

nı söylemeye gittiler. Ori, Örümcekkuşlarına apaçık bir nefretle bakıyordu ama Toro'nun istediğini yapıp adamlara para verdiler. Bir kez de tek başına Kemikkent'e gitti ve çatlak dolu, eski göğüs kafesinin altında, Bay Alaca'nın yardımcısıyla dikkatli bir anlaşma yaparak ondan yüklü miktarda ot aldı. Toro'nun onunla ne yapacağını bilmiyordu.

Toro'yu seyrek görüyordu. Ara ara, uzun süren, sıkıcı ve tecrit edilmiş bir yaşam sürüyordu. Başıboşçular gibi okumuyordu bunlar. Yeni arkadaşları, Kötüyaka'daki hangarda oyunlar oynuyor, amaçsızca dolaşmaktan başka bir şey olmayan "bakınmaya" çıkıyorlardı. Hiç himse neyin peşinde olduklarını, hedeflerini söylemiyordu; hiç kimse ne yapmak istediklerini söylememişti. Başkan'ın adını hatta başkan sözcüğünü bile ağzına alan yoktu, onun yerine *Yönetim Kurulu Başkanı* ya da *domuzpatron* diyorlardı. Konuşmaları bir parola gibiydi. *Sizce ne zaman hmm toplantıyı yöneten arkadaşımızı sürekli bir tatile gönderebiliriz?* diyordu, örneğin içlerinden birisi ve hep birlikte Başkan'ın günlük düzenini tartışıyor ve silahlarını kontrol ediyorlardı.

Ori arkadaşlarının ne yaptığını her zaman bilmiyordu. Bazen, ancak başka bir saldırıyı, ceza fabrikasından mahkûmların kaçırılmasını, Bayrak Tepesi'nde yaşlı ve zengin bir çiftin öldürülmesini duyduğunda ya da okuduğunda ne yaptıklarından haberi oluyordu. Bu sonuncusu, Toro'yu masum insanları öldürmekle itham eden gazetelerin baş sayfalarında yer aldı. Ori kurbanların kim bilir ne yapmış olabileceğini, kaç kişiyi Tekraryapıma soktuklarını ya da öldürdüklerini düşündü. Çetenin milislerden topladıkları ıvır zıvırı koyduğu kutuyu elden geçirdi, rozetlere ve iş anlaşmalarına baktı ama yukarı mahalledeki yaşlı çiftin neden hedef alındığını söyleyen hiçbir şey bulamadı.

Toro çoğunu gizemli ve pahalı bir proje için kendine ayırsa da, Sarmal Jacobs'un katkısıyla rüşvet verecek, hem de iyi rüşvet verecek paraları vardı. Torocular bilgi ve bağlantı peşindeydiler. Ori kendine bir çevre kurmaya çalıştı. Eski arkadaşlarını ihmal etmişti. Haftalardır Petron'u ya da Yenilikçiler'den kimseyi görmemişti. Yeni bir muhalif öfkeyle eski arkadaşlarının boş işler yaptığını,

müdahalelerinin çok ölçülü olduğunu düşündü. Sonunda onları aradı ve oyunlarını ne kadar özlemiş olduğunu anladı.

Sonra her şeyi onlardan öğrendi. Bütün günlerini çeteyle geçirirken dedikodulardan nasıl uzak kaldığını anladı. Böylece haftada bir gün Griss Otlağı'ndaki aşevine gitmeye başladı. *Başı-boş Şiddet* toplantılarına tekrar katılmaya karar verdi.

Sarmal Jacobs'u ihmal etmemeye çalıştı. Adamı bulmak kolay değildi. Uzun bir zaman ortadan kayboldu ve Ori ona ancak barınaklara ve yaşlı adamın ailesi olan dilencilere bir sürü mesaj bıraktıktan sonra ulaşabildi.

"Nereye gittin?" diye sordu ve Sarmal Jacobs yanıt veremeyecek kadar dalgındı. Ori ona eski yaşamından, Jack Yarı Peygamber Devesi'nden söz edince adamın kafasındaki sis dağıldı.

"Toro'nun planlarını nasıl oluyor da bu kadar iyi biliyorsun, Sarmal?"

Yaşlı adam güldü ve başını aşağı yukarı salladı.

Toro'nun bir arkadaşı mısın? diye düşünüyordu Ori. *Buluşup eski günlerden, Peygamber Devesi'nden mi söz ediyorsunuz?*

"Neden parayı kendin vermedin?" Yanıt yok.

"Onları tanımıyorsun, değil mi?"

Toro'nun çevresinden hiç kimse Sarmal gibi birini anımsamıyordu. Ori, Jacobs'dan, ona Jack Yarı Peygamber Devesi'nden söz etmesini istedi. *Sanırım beni seviyorsun,* diye düşünüyordu. Yaşlı adam ona sıcak bir ilgiyle baktı. *Bence parayı hem onlara, hem de bana yardım etmek için verdin.* Sarmal'ın zayıf aklı gelip gidiyordu.

"Görüşmeyeli çok oldu," demişti Petron, Uğultu Tepesi'ndeki izbe bir barda buluştuklarında. Kötü striptiz gösterisine ve diğer masalarda dönen yasa dışı işlere aldırmadılar.

"İşlerim vardı."

"Yeni bir gruba mı katıldın?" Petron'un sesinde bir suçlama ya da iğneleyici bir ifade yoktu. Bohem yaşayanlar arasında grup değiştirmek sık rastlanan bir şeydi. Ori omuz silkti.

"İyi şeyler yapıyoruz bu arada, eğer gelmek istiyorsan."

Flex'inkiler yeni bir gösteri yapıyor: 'Rud, Gutter ve Şeytan Elçiliği.' Rudgutter'ın adını apaçık kullanamıyorlar tabii ama bu yıllar öncesinin Yaz Dönümü Karabasanlarıyla ilgili: O zaman sorunu çözmek için şeytani anlaşmalar yapmaya çalıştıkları söyleniyor."

Ori dinleyip düşünüyordu, *Gelecek yıllarda da benimle ilgili bir gösteri yapacaksınız. "Ori ve Toro-Boynuzlu Başkan." Her şey faklı olacak.*

Art arda iki Zincirgünü Bakkalın Sevgilisi'ne gitti. İlk gece kimse yoktu. İkinci gece yerdeki kapak açıldı ve *Başıboş Şiddetin* toplantısına girmesine izin verildi. Jack'ler daha öncekilerle aynı değildi. Aylar önce gördüğü Tekraryapım adam hâlâ oradaydı. Bir vodyanoi liman işçisi ve Ori'ın tanımadığı sakat bir kaktüsadam, yazıları gözden geçiren birkaç kişi daha.

Toplantıyı bir kadın yönetiyordu. Ufak tefek, heyecanlı ve ondan yaşlı olsa da yine genç biri. Güzel konuşuyordu. Ori'ya baktı ve kadının yüzünde anlaşılmaz bir ifade belirince onu anımsadı: Örgücü kızdı bu.

Savaştan söz ediyordu. Gerilimli bir toplantıydı. *Başıboş Şiddet* yalnızca, –ki bu, ister onlar tarafından ifade edilmiş, ister böyle yorumlanmış olsun– savaşın amaçlarını desteklememekle kalmıyor, –bu, küçük muhalif grupların ortak tavrıydı– Yeni Crobuzon'un kaybetmesi için de savaşıyordu.

"Tesh daha mı iyi sizce?" dedi kızgın ve duyduğuna inanamayan birisi.

Örgücü, "Sorun onların daha iyi olduğunu düşünmek değil, bizim asıl muhaliflerimizin burada olması, tam burada."

Ori konuşmadı. Kadını izledi ve sadece bir an, adam, kadında Tesh-sevgisi olarak gördüğü şeye öfkelenip saldırganlaşacak gibi görününce gerildi ama kadın onu sakinleştirdi. Ori kadının herkesi ikna ettiğine inanmıyordu. Savaş hakkında kendisinin de ne hissettiğinden emin değildi, sadece iki tarafın da beş para etmediğini düşünüyor ve umursamıyordu ama kadın iyi bir konuşmacıydı. Diğerleri gittikten sonra bekledi ve kadını alkışladı, biraz dalga geçerek.

"Jack nerede?" diye sordu. "Eskiden bunları alan Jack?"

"Curdin mi?" diye sordu kadın. "Gitti. Milisler götürdü. Kimse bilmiyor."

Sessiz durdular. Kadın kâğıtlarını topladı. Curdin ölmüş, ya da tutuklanmıştı, ya da kim bilir neredeydi.

"Üzüldüm."

Kadın başını salladı.

"İyiydin."

Kadın yine başını salladı.

"Bana senden bahsetti." Ori'ya bakmıyordu. "Seninle ilgili bir sürü şey anlattı. Artık gelmediğin için düş kırıklığı yaşıyordu. Seni çok düşünüyordu. 'Bu çocuk öfke dolu,' diyordu. 'Umarım bunu nasıl kullanacağını biliyordur.' Ee, söyle bakalım çılgın bölgede hayat nasıl, Jack? Bonnot Çetesi'yle, Toro'yla, ya da Gelincik takımıyla, ya da kiminle berabersen, işler nasıl gidiyor? Kimsenin bilmediğini mi sanıyorsun? Söylesene, ne yapıyorsun şimdi?"

"Senden fazlasını." Ama alıngan tavrından nefret etti ve bir tartışmaya girmek istemedi, "Sen nasıl başa geçtin?" dedi. *Çok şey biliyorsun, iyi tartışıyorsun, buraya yükselmişşin,* demek istiyordu. Kadını son gördüğünde, isyan felsefesini benimsemiş deneyimli asi kendisiydi: Bir sürü ölüme şahit olup katılaşmış, bir milis bıçağıyla yaralanmış ve doğu şehrin pislik takımıyla nasıl konuşacağını öğrenmişti ama kadın ondan daha çok şey biliyordu ve aradan yalnızca birkaç hafta geçmişti.

Kadın omuz silkti.

"Zamanı gelmişti," dedi. İlgilenmiyor göründü, sonra Ori ile göz göze geldi. "Sen... Bunu nasıl yapabildin? Şimdi? Sence neler oluyor? Neler olduğunu biliyor musun? Hissediyor musun? Geçen hafta beş dökümhane kapandı, Jack. Beş tane. Tersane işçi sendikalarının Direnç Platformu, *ırklararası* bir sendika için vodyanoilerle konuşuyor. Bunu başlatan bizim haverim, bizim *BŞ*. Bir sonraki yürüyüşümüzde bir toplantı yapacağız, böyle çürüyüp gidecek değiliz." Duvarlara elini salladı, yumruklarını bacaklarına götürdü. Neredeyse tepinecekti. "Hikâyeleri duydun. Neyin geri geldiğini biliyor musun? Bize dönen ne, biliyor mu-

sun? Sen ise tutup bir serüvenci olmayı seçiyorsun, öyle mi? Alt tabakaya sırt çevirmeyi?"

Alt tabaka sözcüklerini duyunca alaycı bir soluk verdi. BŞ'nin bıkmadan kullandığı bir tanımdı bu, *alt tabaka, alt tabaka.*

"Biz de bir şeyler yapıyoruz," dedi. Kadının uzun, sert konuşması onu huzursuz etmiş ya da hüzünlendirmiş, onda geçmişe bir özlem yaratmıştı. Kadının anlattığı ve kalmış olsaydı, onun da şimdi içinde olacağı edimleri ve değişimleri bilmiyordu. Ama bütün heyecanına rağmen gururu üstün geldi ve endişesini gizledi, gülümseyerk, "Oh, Jack," dedi. "Bizim ne yapacağımızı bilmiyorsun."

Ofisin kapısı açıldı, Yaşlı Omuz ve Marcus göründü, yalnızca Ori görmüştü onları. Kaktüs-adam, Ori'la göz göze geldi ve meraklı kalabalığın arkasında kayboldu.

Dikkatle, çok acele etmeden, Ori Catlina'ya adamların işlerini bitirdiğini belirtti ve seslerini tartışmaktan bıkmış iki kişi gibi alçalttılar. Ori, hava raylarının, Dexter Hattı'nın kemerlerinin, tepedeki gaz lambalarıyla aydınlatılmış trenlerin, kahverengi gün batımının sardığı gökyüzünün altından geçerek Kötüyaka'ya, Toro'nun beklediği yere yürüdü. Arkasında ölü bir adam bırakarak, gerisin geriye, çok seyrek karşılaştığı, yüzünü hiç görmediği maskeli patronuna yürüdü.

15

Ori, Kelltree tersanelerine gitti. Birden oluşmuşa benzeyen ama Topluluğun ve ona bağlı grupların yapılacağını haftalardır yaydıkları bir toplantı vardı. Bunu *BŞ*'de ya da *Demirhane*'de ilan edemeyeceklerinden, duvar yazılarına, el argosuna ve dedikodulara bel bağlamak durumunda kalmışlardı. Milisler duysa engellerdi: Sorun ne kadar zamanlarının olduğuydu. Paradoks Ambarları'nın önünde bir grup dolanıp duruyordu, tersane işçileri ve birkaç memur, çoğu insandı ama bütün ırklar oradaydı; Tekraryapımlar bile, dikkatlice kalabalığın kenarında dizilmişlerdi.

Tersaneleri nehre bağlayan kanallardaki vodyanoiler, bu topluluğu izliyordu. Birkaç metre ötede, çatıların gizlediği Büyük Katran vardı, Katran ve Septik nehirlerinin birleşme yeri, şehrin doğusunu bölen geniş nehir. Yüksek gemiler geçerken, Ori evlerin arkasında devinen direklerini; bacaların üzerinden geçen halatlarını görebiliyordu.

Hava gemileri geçti. *Acele edin,* diye aklından geçirdi Ori. Birtakım kadın ve erkek kalabalığın içinden yürümeye başladı, rastgele diğerlerinin arasında kaynaşıyor, beklenmedik amaçlarla harekete geçiyorlardı. Bir adamın etrafında biriktiler ve onu iterek tuğlalardan yapılan bir sahnenin yanına getirdiler, adam bunun üzerine atladı ve yanına, Ori'ın, Yasaklılar'dan anımsadığı, Toplulukçu biri daha geldi.

"Arkadaşlar," diye bağırdı adam. "Sizinle konuşmak isteyen biri var, benim bir arkadaşım, *Jack*." Etraftan kuru gülüşmeler duyuldu. "Size savaşla ilgili bir şey söylemek istiyor."

Zamanları çok azdı. Milis casusları adamlarına koşuyordu. Ekser'deki büyülü dinleme noktasına dizilen haberci ve med-

yumlar, hızlı hızlı gözlerini kırpıştırıyor ve şehrin zihinsel curcunası içinden hangi yasak konuların tartışıldığını çıkarmaya çalışıyordu. *Acele edin*, diye düşünüyordu Ori. Kalabalığın büyüklüğünü ölçmek için arkasına bakarken Petron'u görmek onu şaşırtı. Yenilikçi, gözlemci aktivistliğini gerçek başkaldırıya bağlıyor, Salacus Bahçeleri'ndeki son kavgadan daha fazla tehlikeye atılıyordu. Ori etkilenmişti.

Toplulukçular her yerdeydi. Ori, *Aşırı*'dan, *Oy Hakkı*' ndan birini gördü; *Başıboş Şiddet*'in bir editörünü fark etti. Bu konuşmacı bir yere bağlı değildi ve şu anda kararsız, düzensiz, sürtüşen ve dost bütün cepheler onu paylaşmak zorundaydı. Adam için yarışıyorlardı.

"Söyleyecekleri var," diye bağırıyordu Yasaklılar'ın adamı. "Burada duran Jack... Bu Jack savaştan geldi."

Bütün sesler kesildi. Adam bir *askerdi*. Ori iyice dikildi. Neydi bu, nasıl bir aptallıktı? Evet, devşirmeler ve askeri Tekraryapımlar vardı ama ne söylerse söylesin bu adam, en azından resmî olarak, bir milisti. Hem de buraya davet edilmişti. Öne doğru bir adım attı.

"Bana kızmayın. Size gerçeği anlatmak için buraya geldim, buradayım," dedi adam. İyi bir konuşmacı değildi. Ama sesini yeterince yükselttiği için herkes onu duyabiliyordu ve adamın kendi kaygısı kalabalığı orada tutmayı başardı.

Hızlı konuşuyordu. Zamanının çok olmayacağı konusunda uyarılmıştı. "Daha önce böyle kalabalık karşısında konuşmadım," dedi ve Yeni Crobuzon için silah taşımış ve öldürmüş bu adamın sesindeki titremeyi duyabiliyorlardı.

Savaş bir yalan *(dedi)*. Rütbem işte. *(Onu pis bir şey gibi parmak uçlarıyla tutup çıkardı. Şehir artık onu ölü bulur, diye düşünüyordu Ori.)* Aylarca gemilerdeydik, Ateşsuyu Boğazı'ndan geçtik, karaya varana kadar, denizlerde savaşacağımızı düşünmüştük, öyle eğitildik, denizci-asker olarak, çünkü Tesh gemileri bizi arıyordu, onları ve silahlarını gördük ama onlar bizi görmedi, bütün

milisler de şehre sadık değil, şimdi değil, O gemide bulunan Dog Fennliler başka yapacak işleri olmadığından oradaydı. Gemilerden indirildik ve Tesh kasabalarını özgürleştirmeye gitmemiz emredildi.

Bizi istemiyorlar. Öyle şeyler gördüm ki... Bize yaptıkları şeyler. Bizim orada yaptıklarımız. *(Sokaklarda bir yerde huzursuz bir kaynaşma oldu ve Topluluk gözcüleri gelip heyecan içinde, el argosuyla Yasaklılar'ın adamına bir şeyler anlattı ve o da konuşmacıya fısıldadı. Ori kaçmaya hazırlandı. Milis kaçağı öfkeyle ve hızlı hızlı bir şeyler söylüyordu.)* Bu özgürlük savaşı değil, Teshliler için değil, bizden nefret ediyorlar ve bir şey söyleyeyim mi, biz de onlardan nefret ettik, yapılan tam bir *katliamdı*, apaçık cinayet. Çocuklarını bizleri eritecek büyülerle doldurup üzerimize gönderdiler, adamlarımın üzerime eriyişini gördüm, tabii ben de bir şeyler yaptım... Tesh'in nasıl bir yer olduğunu bilemezsiniz. Bize benzemiyorlar. Tanrım, onlara neler yaptım... *(Yasaklılar'ın adamı onu aceleyle sahnenin kenarına çekti.)*

Kahrolsun milisler ve kahrolsun savaşları. Yaptıklarından sonra Teshlilerin dostu olamam ama bunların yarısı kadar bile nefret etmiyorum onlardan. *(Eliyle, bazalt sütunlu Parlamento sarayını gösterdi, saray, üzerindeki borular ve fildişi benzeri çıkıntılarla göğe uzanıyor, saygısız ve kibirli.)* Ölmesi gereken biri varsa, bu lanet olasıca bir Tesh köylüsü değil, bunlar, oradakiler, bizi bu savaşa sokanlar. Onları kim oradan çıkaracak? *(Başparmağını aşağı eğdi ve Parlamentoya doğru birkaç kez salladı, Tekraryapım olmayı gerektirecek bir suç).* Savaşları batsın.

Tam bu noktada *Başıboş Şiddet*'ten birisi bağırdı. "Peki o zaman, kaybetmek için savaşın, yenilmek için savaşın," ve bunu çok aptalca bulanlar kızgın kızgın laf attılar. Şiddetçiler'e Tesh'i desteklediklerini, Sürünen Sıvı'nın ajanları olduklarını söyleyerek bağırıyorlardı ama gruplar arasında yumruklaşma başlamadan muhafızların düdükleri öttü ve kalabalık dağılmaya başladı. Ori aceleyle bir kâğıt parçasının arkasına bir şeyler yazdı.

Milisler geliyordu. Herkes buna hazırlıklıydı ve kaçtı. Ori da koştu ama çıkışa ya da kırık çite doğru değil. Dosdoğru konuşmacının yanına gitti.

Adamı saran gürültücü Topluluk üyelerini geçti. Yanlarından geçip öfkeli asker-Jack'in yanına giderken bazıları onu anımsadı, ya selam verdi, ya da sorgulayan gözlerle baktı. Ori adını ve adresini yazdığı kağıdı konuşmacının cebine koydu ve fısıldadı.

"Onları kim oradan çıkaracak?" dedi. "Biz. Bu güruh değil. Gel beni bul."

Derken pervanelerin uğultusu duyuldu ve tepelerinde bir hava gemisi belirdi. Aşağıya ipler sarkıtıldı ve silahlı milisler aşağıya akmaya başladı. Köpek sesleri geldi. Halk panik içinde Paradoks Ambarı'nın kapılarına hücum etmişti. Birisi, "Savaşçılar," diye bağırdı ve evet, duvarların üzerinde yavaş yavaş yükselen, çıkıntılar ve organik deliklerle sarılı tuhaf salgı bedenler göründü, üstlerine binmiş milisler bu salınan dev ipliksi şeylerin açıktaki sinirlerini yönetiyor, dokunaçlarından zehirler damlayan yaratıkları sakin sakin Topluluk gruplarına doğru uçuruyordu. Ori kaçtı.

Sokaklarda başka milis grupları da olacaktı: süvariler, sivil giyimli casuslar. Ori dikkatli olmalıydı. Hava gemisindeki keskin bir nişancının onu hedef alabileceği duygusu onu tedirgin etti. Ancak bu sokakları iyi biliyordu. Dinleyicilerden çoğu Yeni Crobuzon'un tuğla labirentinde kaybolmuştu bile, şaşkın dükkân sahiplerinin ve köşelerde toplanmış aylaklık eden dilencilerin yanından koşarak geçmiş ve birkaç sokak sonra birden durarak diğer yürüyenlere katılmışlardı. Daha sonra, nehrin karşı tarafında bir buçuk kilometre kadar ileride Ori kimsenin tutuklanmadığını ya da öldürülmediğini duydu ve deli gibi sevindi.

Askerin adı Baron'du. Ori ile konuşurken gizlilik ya da dikkat konusunda muhalifler gibi endişeli davranmıyordu. İki gece sonra ortaya çıkmıştı. Ori kapıyı açtığında Baron'un elinde ona verdiği kâğıt vardı. "Söyle bakalım," demişti. "Ne yapacaksınız? Sen kimsin bakalım, haver?"

"Nasıl oldu da seni hâlâ yakalamadılar?" diye sordu Ori. Baron, yüzlerce milisin asker kaçağı olduğunu söyledi. Saklanmayı planlayanların çoğu ortalıkta görünmüyor, Yeni Crobuzon'un yer altı ekonomisine katılmaya hazırlanıyor ve eski arkadaşlarından uzak duruyordu. Şehrin bu karmaşasında, dedi, milislerin bütün adamlarının izini sürmesi çok zor. Grev ya da isyan olmayan gün yoktu: İşsizlerin sayısı artıyor, Tüycüler ötesoylulara saldırıyor, ya da ötesoylular ve muhalifler onlara saldırıyordu. Parlamentoda bazıları, bir uzlaşma olmasını ve sendikalarla görüşülmesini tartışıyordu.

"Ben saklanmıyorum," dedi Baron. "Umurumda değil."

Nehirkabuğu'nda, kaktüs mahallesinin yanındaki Korkunç Saksağan'a yaklaşıyorlardı. Ori, İki Kurtçuk barına ya da muhaliflerin yeri diye bilinen ve izlenecek yerlere gitmiyordu. Burada, Nehirkabuğu'ndaki yollar, nemli tahta evlerin arasında akıp giden sakin kanallardı. Burada başlarına kötü bir şey ancak, Yeni Crobuzon'un sokaklarını sanki bir kalıp çıkarır gibi keserek dört yüz metre uzanan, seksen metre yüksekliğindeki Camev'in tabanındaki kirişlere tembel tembel uzanmış, yeşil derilerine kabarık dövmeler kazılı, uyuşturucu almış kaktüs çetelerinden gelebilirdi. Kaktüs serseriler, Ori ve Baron'u izledi ama rahatsız etmediler.

Baron'a bir şey olmuştu. Yaşadıkları konusunda anlattıklarında Ori'ı merak ettirecek bir şey yoktu ama duraksamalarında vardı, söylemekten kaçınma biçiminde. Bir öfke. Savaştan dönen adam sayısı kadar anlatılamayacak öykü olduğunu düşündü Ori. Baron'un aklında bir şey vardı, bir *tek şey*, bir an –ama ne anı? kan? ölüm? başkalaşım?– onu bu kızgın kavgacıya, bir zamanlar ona para ödeyenleri öldürmeye can atan biri haline getiren bir vahşet. Ori ölü arkadaşları ve duyulan acıyı düşündü.

Topluluk'taki her grup Baron'a ve diğer ihanetçi milislere yanaşmaya çalışıyordu. Dikkatli bir küçümsemeyle Ori ona değişik hiziplerin gündeminden söz etti. Toro'nun serüvenlerini, grubundakilerin çalışmalarını anlattı ve Baron'u kendi yörüngesine oturttu.

Baron bir ödüldü. Torocular sevinç içindeydi. Baron'un onlara katıldığı akşam Toro da geldi ve milis adamın göğsüne kemikli bir el koyarak ona hoş geldin dedi.

Ori, Toro'nun nasıl yolculuk yaptığını ilk kez orada gördü. Yaşlı Omuz ve çete konuşmayı bitirince, Toro oymalı, döküm metal kafayı ve boynuzları eğerek itti. Başlıklı görüntü, olmayan bir şeye, havaya dayanıyordu ve ileri doğru itip kakmaya devam etti, sonunda büyülü boynuzlar bir şeye takıldı ve evren eğilip iki noktada geriliyor gibi oldu, Ori havadaki büyü çatırtılarını duyuyordu ve Toro'nun boynuzları dünyayı deldi, Toro birden diğer tarafa atladı. Gerçeğin yırtılan derisi dudaklar gibi yeniden kapanarak eski haline döndü ve Toro yok oldu.

"Toro ne *yapıyor?*" diye, Tekraryapım Ulliam'a sordu Ori o akşam. "Patronluk mu? Yakınımıyorum biliyorsun, değil mi? Sadece soruyorum işte. Toro ne yapıyor?"

Ulliam gülümsedi.

"Umarım hiç öğrenmezsin," dedi. "Toro olmadan, biz hiçiz."

Baron çeteye bir asker vahşiliğini getirdi. Savaştan söz ederken başını sallıyor ve öfke kusuyordu; damarları kabarıyordu. Ama bir işe çıktığında, ispiyonculara karşı intikam baskınlarında, Toro'nun bölgesinde iş tutan uyuşturucu çetelerini pataklarlarken, eylemin kendisinde son derece soğuk duruyor, hiçbir duygu göstermeden birinin işini görürken, dudakları bile oynamıyordu.

Yeni çete arkadaşlarını korkutuyordu. Mekanik çalışması, ceza verirkenki rahatlığı, gözlerinin, tüm duygusunu kaybetmiş bir halde donuklaşması. *Biz hiçiz,* diye düşündü Ori. Torocular kendilerini haşin kabadayılar olarak görüyordu –ve evet, değişim adına şiddet uygulamış, ölümcül şeyler yapmışlardı– ama onların anarşist öfkesi, askerin sakin, hiddetsiz becerisi yanında belli belirsiz bir çırpınıştı. Adamın karşısında dilleri tutulmuştu.

Ori gördüğü ilk infazı düşündü, bir yüzbaşı-ispiyoncununkini. Adamı tutup getirme kısmı kolaydı. Delilleri kara listeye alınan isimleri, hükümetin emirlerini bulmuşlardı. Ancak bütün nefretlerine, ölen arkadaşlarının anısına, hatta Ulliam'ın ken-

di ceza fabrikası anılarına rağmen, infaz zor bir şeydi. Ori ateş ettiklerini görmemek için gözlerini sımsıkı kapatmıştı. Bunun, onun Tekraryapımı için olduğunu söyleyerek Ulliam'a silahı vermişlerdi ama Ori bunun bir diğer nedeninin de adamın kurbana bakamayacak olması olduğunu düşündü. Geriye bakan kafasının gördüğü bir şey yoktu. Yine de Ori, adamın, tetiği çekerken gözlerini kapattığına bahse girerdi.

Bunun tam tersine, Baron kendisinden istenen her yere gidiyor ve söylenen kişilerle kavga ediyor, istenirse acımasızca öldürüyordu. Ori'ın çocukluğundan anımsadığı en iyi robotlar gibi davranıyordu: yağlanmış, metal ve aklı olmayan bir şey gibi.

Kasvetliyaka Örümcekkuşları yeniden, rahatsız edici tahriklerine başlayıp Toro'nun sokaklarına yayıldığında, Ori, Enoch ve Baron bu tecavüzlere bir son vermeleri için gönderildi. "Yalnızca biri," dedi Toro. "Tavşan dudaklı olan. Planlayıcıları o." Her zaman en iyi silah kullanan Ori bir çakmaklı tüfek aldı, Enoch'da bir çift tatar yayı vardı, ama ikisinin de bunları kullanma şansı yoktu. Baron, otomatik silahının namlularını kontrol edip temizlemişti bile.

Genç erkekler ve kızlar, Örümcekkuşlarının gençlik derneğine takılanlar, çatıya çıkan merdivenlere yayılmış, esrar çekiyor, kafa güzelliyorlardı. Ori ve Enoch, Baron'u izledi. İki kez, belli ki muhafız olan bir keş önünü kesti: İki kez, bir bakışla ve fısıltılı bir tehditle onları durdurdu. Ori son asma kattaki köşeyi dönerken hızlı tekmelerle parçalanan tahtanın sesini ve bağırışları duydu.

Kapıya gelene kadar iki el silah atılmıştı bile. On yedi yaşlarında iki oğlan parçalanmış bacaklarıyla yere yığılmış, çığlıklar atıyordu. Diğerleri kaçıp silahlarını ateşlerken Baron yoluna devam etti. Birisi ona ateş etti ve Ori, Baron'un sol koluna yayılan kanı gördü: Adam homurdandı ve yüzü bir an acıyla kasıldı, sonra tekrar duygusuzlaştı. İki kısa atış bunu atanları ya hakladı, ya da korkuttu, sonra çetesine emirleri veren tavşan dudaklıya yaklaştı ve onu vurdu. Enoch ve Ori bakakaldı.

Ölmek umurunda değil, diye düşündü Ori o gece. Baron onu dehşete düşürüyordu. *Emrettiğimizde öldürüyor. Engellemezsek öldürüyor.*

Dövüşmeyi vahşi doğada öğrenmiş bir adam değil bu. Girdiği bir odayı gözleriyle taramasındaki çabuk ve yabanıl beceri, bütün köşeleri ardı ardına görebilmesi. Baron bunu defalarca yapmıştı, şehir zorbalığı yabancısı olduğu bir şey değildi. Yeni askere alınmış, sonunda işi olan bir işsiz, apar topar asker yapılan biri değildi.

Toro ne yapabilir, diye merak ediyordu Ori. Patronunu dövüşürken hiç görmemişti.

"Kafasındaki başlık ne peki?" diye sordu ve Ulliam, Toro'nun ceza fabrikalarından, hapishaneden, bozkırlardan ya da yeraltından gelmiş olduğunu, uzun ve yorucu bir araştırmanın sonunda onu yapacak bir usta ve malzemelerini bularak başlığı yaptırdığını söyledi: Ona bazen rasulbagra deniyordu, boğa kafası. Ulliam ona başlığın güçleriyle ilgili inanılmaz öyküler anlattı, onun yapılışından, uzun yıllar alan tehlikeli dökümünden söz etti. "Yıllarca hapishane, yıllarca parçalarının peşinde koşmak, yıllarca kafasında taşımak," dedi. "Neler yapabileceğini görürsün."

Gruptaki herkesin bir görevi vardı. Ori laboratuvarlardan kayasütü ve büyülü likörler çalacaktı. Bir planın geliştiğini biliyordu, parıltılarını görebiliyordu. Onun, Toro'nun, emirlerindeki parıltıları görebiliyordu.

Parlamento'nun alt katlarının planını bul. Neyi bulacağım? Ori nasıl başlayacağını bilmiyordu. *Yönetim bölümünden bir memurla yakınlık kur. Başkan'ın müsteşarının adını öğren. Parlamentoda günlük bir iş edin, diğer talimatları bekle.*

Grev ve isyan havası yayılıyordu: Ori onu hissediyor, dışarıdan bakıyor, heyecanlanıyordu.

Sarmal Jacobs aşevine döndü. Ori onu görünce, üzerinden tuhaf bir yük kalkmış gibi oldu. O akşam, Jacobs'un aklı yerindeydi. Cin gibiydi ve sansar bakışlarını Ori'ya dikmişti.

"Senin paranın bize çok yardımı oluyor," dedi Ori. "Ama şimdi nasıl yerine getireceğimi bilmediğim emirler aldım." Anlattı. "Ne demek bu şimdi?"

Griss Otlağı'ndaki nehir duvarında, iki nehrin birleşme noktasının hemen aşağısındaydılar ve karşılarında, Strack Adası ve Büyük Katran'dan dimdik çıkan kuleleriyle Parlamento duruyordu. Işıkları, akşamın bu saatinde gri parıltılar yayıyor, suda donuk yansımalar yapıyorlardı. Küçük Strack'ten, nasılsa nehirdeki bu kara kalıntısına düşmüş bir kedinin miyavlamaları geliyordu. Sarmal Jacobs Eski Kent'in sınırlarını belirleyen su sütunlarına tükürdü. Bunlar son derece eski, oyma eserlerdi, üzerlerindeki kıvrılarak inen stilli şekiller, Yeni Crobuzon'un tarihinden olayları tasvir ediyordu. Suyla birleştikleri yerlerde, genç vodyanoiler bunlara hasar vermişti.

"Değişik şeyler deniyorlar, öyle mi?" Jacobs, Ori'ın verdiği ince puroyu aldı. "Bir stratejileri yok galiba? Her türlü şeyi deniyorlar. İçeri girmenin çok yolu var." Purosundan bir nefes çekti, düşündü ve başını iki yana salladı. "Hmm, ama Jack böyle yapmazdı." Güldü.

"Jack olsa ne yapardı?"

Jacobs sigaranın yanan ucuna bakıyordu.

"Başkan sürekli Parlamento'da kalamaz." Dikkatli konuşuyordu. "Ama, Başkan gibi birisi de çıkıp yürüyemez, ya da arabaya binemez. Korunması lazım, değil mi? Onlara güvenmeli. Nereye giderlerse gitsinler –bunu bana Jack söyledi– nereye giderlerse gitsinler, Başkan'ın Kalkan Muhafızlar orada. Yalnızca onlara güveniliyor." Başını kaldırdı. Yüzünde muzip ya da şakalaşır gibi bir ifade yoktu. "Onlardan birinin ihanetini düşün. Birinin satın alınabileceğini."

"Ama onlar satın alınamayacakların arasından seçili..."

"Tarih..." Jacobs kısa kısa, vurgulayarak konuşuyordu. Ori sesini kesti. "*Namuslulara* güvenenlerin. *Cesetleriyle.* Dolup. Taşıyor."

Ori'a bir isim verdi. Yaşlı adam yürüyüp giderken Ori arkasından baktı. Adam, etrafında su birikintisi oluşmuş her sokak

lambasında görüntüye girerek aksak adımlarla sokağın sonuna kadar yürüdü ve sonra eğildi, elinde tebeşir olan, yorgun, yaşlı bir adamdı.

"Nereye gidiyorsun?" dedi Ori. Nehrin tam kenarında sesi tınısız çıktı, taş duvarların ve pencerelerin arasında yankı yapmadan dağıldı ve yok oldu. "Hem söylesene Sarmal, sen bunları nereden biliyorsun? Toro'ya katılsana," dedi. Heyecanlı ve sinirliydi. "Bunu nasıl yapıyorsun? Hepimizden iyisin, boğaya gel işte, bize katıl. Olmaz mı?"

Yaşlı adam dudaklarını yaladı ve bekledi. Konuşacak mıydı? Ori adamın karar vermeye çalıştığını görüyordu.

"Jack'ın bütün yolları yok olmadı," dedi adam. "Bilmenin yolları var. Bazı şeyleri duymanın. Biliyorum." Burnuna dokundu, bir entrika çevirir havasındaydı. "Bildiğim şeyler var, öyle değil mi? Ama bir oyuncu olamayacak kadar yaşlıyım, delikanlı. Bunu genç ve öfkelilere bırakmalı."

İsmi yineledi. Yeniden gülümsedi ve uzaklaştı. Ori onun arkasından gitmesi, onu Toro'nun yanına çekmek için çalışması gerektiğini biliyordu. Ama içinde ona karşı çok güçlü ve garip bir saygı vardı, hayranlığa varan bir şey. Ori giysilerine işaretler takmaya başlamıştı, Jacobs'un duvarlara bıraktığı sarmalları taklit eden kıvrımlar. Sarmal Jacobs, olmadık biçimlerde gelip gidiyordu ve Ori onun çıkış yolunu kapatamazdı.

16

Yaşlı Omuz, Ori'ın verdiği bilgiye, isme çok sevindi ama bilginin kaynağı konusunda ona takılmadan da edemedi.

"Sheck'te, doğru barlarda içerek bu bilgiye ulaşmış demek, sen onu külahıma anlat delikanlı," dedi. "Bu içeriden gelen bilgi. Sen söylemiyorsun. Koruduğun bir bağlantın var. Onu saklıyor musun? Kadın mı? Bir subayın dalgası mı? Yatay çalışan birilerini mi işe aldın, Ori? Her neyse. Ne yaptığını bilmiyorum ama...bu altın değerinde. Eğer doğruysa. Bu yüzden çok fazla kurcalamayacağım.

"Sana güveniyorum evlat, güvenmesem seni buraya getirmezdim. Bunu saklama nedenin ne olursa olsun, akla yatkın nedenlerin olduğunu sanıyorum. Ama hoşuma gittiğini de söyleyemem. Eğer bir oyun oynuyorsan..." *Eğer karşı taraftaysan,* demedi. "Ya da doğru nedenlerle yapıyor ama *yanılıyorsan*, hatta yanlış birini arayarak, bizi güç durumda bırakırsan, seni öldürürüm."

Ori irkilmedi bile. Yaşlı Omuz birdenbire fazlasıyla sinirlerine dokunmaya başlamıştı.

Dikkatle ayağa kalkıp kaktüsün gözlerine baktı. "Bunun için hayatımı veririm," dedi ve doğru söylediğinin farkındaydı. "Başkan'ı devireceğim, bu yılan hükümetin başını koparacağım. Ama, söylesene Yaşlı Omuz. Eğer bir oyun oynuyorsam? Eğer bizim için edindiğim bu bilgiyle –çok iyi biliyorsun ki bu bilgi bize istediğimiz şeyi yaptırabilecek– *ben* sizi tuzağa düşürüyorsam, beni nasıl öldürecektin, Yaşlı? Çünkü bu durumda ölen sen olacaktın."

Bu bir hataydı. Yaşlı Omuz'un gözlerini gördü. Ama onu kızdırdığı için pişmanlık duyamadı. Uğraştı ama duyamadı.

Baron hepsini korkutuyordu. Ateş edebileceğini, dövüşebileceğini görmüşlerdi ama ikna edebileceğinden emin değildiler. Onu bilgilendirirken büyük bir endişe içindeydiler, sonunda adam patladı ve hepsine seslerini kesmelerini ve kendisine güvenmelerini söyledi. Başka seçenekleri yoktu.

"Milislerle, milisce konuşacak biri lazım bize," dedi Toro. Başlığın mekanizması ya da büyüsü sözcüklerini bir böğürtüye dönüştürüyordu. Ori bu başlığın cüceleştirdiği ama nedense gülünç durmayan, bir dansçınınki kadar gergin ve sert bedene baktı. Özelliksiz gözlerinin lambaları ışık saçıyordu. "Bizler suçlularız," dedi Toro. "Milislerle konuşamayız, ne olduğumuzu anlarlar. Suçsuz biri lazım. Onlardan biri. Kışla argosunu bilen biri. Bir milis."

Şehirde milis bölgeleri vardı. Bazıları gizliydi. Hepsi büyü ve ateşli silahlarla korunuyordu. Ama her birinin yakınında milis barları bulunuyordu ve bütün muhalifler buraları biliyordu.

Bertold Sulion, Sarmal Jacobs'un adını Ori'a ve Ori'ın da yoldaşlarına verdiği adam, Jacobs'un söylediğine göre, mutsuz bir Kalkan Muhafızdı, sadakati anlamsız bir şey ya da yalnızca hırs olarak görmeye başlamıştı. Parlamento'nun içinde ya da Başkan'ın bölgesinde ya da civarında bulunuyordu. Bu da, iki nehrin birleştiği, Brock Bataklığı üçgenindeki milis kulesi ve hava raylarının altındaki barlar demekti.

Brock Bataklığı, büyücünün bölgesi. Şehrin en eski bölümü. Kuzeyinde, kaldırım taşlı sokaklar ve cazip malzemelerle dolu, falcıların, sihirbazların, fizikçilerin ve her işi yapan büyücülerin yaşadığı eğik çatılı, sağa sola yalpalayıp duran tahta barakalar. Bölgenin güneyinde ise, kanalizasyondan iksirler akmıyordu; havada kasvetli bir büyü kokusu yoktu. Bilimciler ve asalak endüstriler tıngırdayıp duran hava raylarının ve kapsüllerin altında çok önemsiz ve küçük görünüyorlardı. Yakınındaki nehirden Strack Adası ve Parlamento yükseliyordu. Kalkan Muhafızlar bu bölgede içiyordu.

Yıpranmış ve bakımsız bir sanayi bölgesi, beton bloklar ve kirişlerden oluşan kasvetli birkaç sokaktı burası. Baron, sık sık

bu bölgenin barlarına –Yenilen Düşman ve Porsuk'a, Pusula ve Havuç'a– gitmeye, Sulion'u aramaya başladı.

Kavga ve *Fener*'in başlıkları Ateşsuyu Boğazı'ndaki yavaş başarılardan, bozguna uğrayan Teshi teknelerinden ve Tesh topraklarındaki köylerin özgürlüklerine kavuşmalarından söz ediyordu. Köylüler ve Yeni Crobuzon milisleri birbirlerine gülümserken, milisler bir yiyecek dükkânını yeniden inşa ederken, bir milis cerrah, köylü bir çocuğu tedavi ederken çekilen soluk heliotipler vardı.

Demirhane, Topluluğun bir gazetesi, Baron gibi kaçak bir asker daha bulmuştu. O savaşı daha farklı anlatıyordu. "Yaptığımızı söylediği şeylerle bile," diyordu Baron, "savaşı kazandığımız yok. *Kazanmıyoruz.*" Ori öfkesinin temel nedeninin bu olmadığından pek emin değildi.

"Baron bana gördüğüm şeyleri anımsatıyor," dedi Ulliam. "İyi şeyleri değil." Yeni Crobuzon'un güneyinde, Pelorus Bahçeleri'nde, bir akşamdı. Memurların, büro çalışanlarının bölgesi olan sakin, küçük bir yer, varlıklı kasabalar gibi etrafı çevrili, soğukta çiçek ekilmemiş meydanlar, kuytu çeşmeler, kiliseler ve Jabber'a dua edenler. Ayakkabıcıları ve çayhaneleriyle dolu Wynion Caddesi'nin curcunasından uzakta, sakin kaçış yerleri.

Ori ve Ulliam orada olmakla kendilerini tehlikeye atıyorlardı. Grevlerin ve yasa dışı işlerin artması yüzünden Pelorus Bahçeleri bir kuşatma altında gibiydi. Parlamenterler, istekleri daha tutarlı bir hale gelen sendikalarla buluşuyor, Topluluk, organları yoluyla isteklerini söylüyor ve Pelorus Bahçeleri kaygılanıyordu. Saygın vatandaşları, Ahlak Koruma Komiteleri oluşturmuş, geceleri bekçilik yapıyordu. Korkmuş reklam yazarları ve sigortacılar, ötesoyluları ve berduş kılıklı Tekraryapımları kovalıyordu.

Ama Boland'ın Yeri gibi yerler de vardı. Oraya kahve içmeye gelen ve sarmaşık kaplı pencerelerinin arkasında saklanan Yenilikçi şairlere, muhaliflere yalnızca "Biraz dikkatli olun, bayanlar ve baylar," diyordu. Ori ve Ulliam birlikte oturdular. Ulliam, sandalyesini ters çevirmişti ve böylece arkadaki yüzü öne gelmişti.

"Daha önce böyle bir yere baskın yapanları gördüm," dedi Ulliam. "Öyle adamlar bana bunu yaptı."

"Bu yüzden Toro beni Alaca'ya göndermedi, eskiden onun için çalışıyordum. Çok çok zaman önce." Boynunu işaret etti.

"Neden Tekraryapım oldun? Neden bu şekilde yapıldın?" Ona sormak bir güven gösterisiydi. Ulliam soru karşısında irkilmedi, şaşırmadı. *Güldü.*

"Ori, bana inanmayacaksın, evlat. O zamanlar sen daha bir bebek olmalıydın, belki de doğmamıştın. Sana şimdi her şeyi anlatamam; oldu bitti. Ben bir sürü çobanıydım, her tür hayvanı güttüm." Yine güldü. "Neler gördüm neler. Ah, güttüğüm o hayvanlar. Artık hiçbir şey beni korkutmuyor. Ama, biliyorsun... Baron'un o odaya girişini gördüğüm an dışında. Yeniden korktuğumu söylemiyorum ama korkmanın nasıl bir duygu olduğunu anımsadım.

"Sonra ne yapacağımızı düşündün mü, bu işi bitirdikten sonra?" diye sordu bir süre sonra. "Bu iş? Yönetim Kurulu Başkanı'ndan mı söz ediyorsun?" Ori başını salladı.

"Değişim yapacağız. Her açıdan." Her zaman olduğu gibi içinde hızla bir heyecan dalgası yükseldi.

"Kafasını koparıp koltuğundan düştüğünü görünce, herkesi uyandıracağız." *Hiçbir şey bizi durduramayacak. Her şeyi değiştireceğiz. Tarihi değiştireceğiz. Şehri uyandıracağız ve kendilerini özgürleştirecekler.*

Oradan ayrılıp aralarında birkaç adım mesafe bırakmaya dikkat ederek yürürlerken, (Pelorus Bahçeleri'nde tamlar ve Tekraryapımlar dost olamazdı) birkaç sokak aşağıdan bir çığlık ve koşan bir kadının ayak seslerini duydular, ses Wynion Caddesi'nin gece ışıklarıyla aydınlatılmış arduvaz taşlarının ötesinden geliyordu. *Birden geldi, birden geldi*, diye bağırıyordu. Ori ile Ulliam tedirgin bir şekilde birbirlerine baktılar ve acaba kadının yanına gitsek mi diye düşündüler ama ses bir ağlamaya dönüştü ve kayboldu. Kuzeye döndüklerinde kadını bulamadılar.

Octuary ayının 12'sinde, Tersanegünü, soğuk yaz güneşinin önünü bir şey kesti. Ori daha sonraları, onun geldiği anı görmüş

müydü, yoksa defalarca duyduğu şey onda bir anı mı oluşturmuştu, anımsayamıyordu.

Bir trendeydi. Sink Hattı'nda, Leke'nin gecekondularını geçerek, Vaudois Tepesi'nin görkemli evlerine giden eğime doğru ilerliyorlardı. Vagonun ön tarafından gelen çığlığa önce aldırmadı ama daha sonra diğerleri geldi ve başını kaldırıp camdan baktı.

Tepedeydiler, tren kemerlerin üzerindeydi ve küçük çıkıntılara benzeyen bacaların, sıvaları mantar ağaçları gibi nemden yarılmış kulelerin arasından geçiyorlardı. Doğuya doğru manzara açıktı, sabah güneşi etrafa gölgeler ve yoğun bir ışık yayıyordu ve tam merkezinde yüzen bir şey vardı. Güneşin tam göbeğinde küçük bir şekil, ne bir insan, ne saçaklı bir plankton, ne de hızla atılan bir kuş ama aynı zamanda bunların hepsi ve başka şeyler, sırayla ya da aynı anda. Akıl almaz bir kımıltıyla, dosdoğru güneşin içinden dışarıya doğru sürünüyor, çelişkili bütün uzuvlarını kullandığı bir yüzme hareketiyle güneşten çıkıyordu.

Ori'ın yüzüne, yanında oturan kepri kadının kimyasal korku tükürüğü sıçradı, gözlerini kırpıştırıp bunun kaybolmasını bekledi. Daha sonra öğrendiğine göre halk şehirde nereden bakarsa baksın, kuzeydeki Bayrak Tepesi'nden, on kilometre güneydeki Barrackham'a kadar, pusuladaki her noktadan, bu şeyin dosdoğru kendilerine doğru yüzdüğünü, güneşin kalbinde büyüyüşünü görmüş.

Yaklaşıyordu, ışığı engelleyerek şehri donuklaştırdı. Dans eden, yüzen bir şey. Tren yavaşlıyordu, Oturan Ceset İstasyonu'na gelmeden duracaklardı. Sürücü güneşi görmüş olmalıydı ve dehşete düşerek treni durdurdu.

Yeni Crobuzon'un üzerindeki gökyüzü yağlı gibi parlıyordu. Plazma gibi. Yaratık duraklamaya başladı, titrek devinimlerle büyüklüğü değişiyordu, etrafını saran güneşin yanında küçücük kaldı ve derken korkunç bir an, şehirdeki herkesin kafasının üzerinde o vardı, bu kez Yeni Crobuzon onun yanında küçücük kalmıştı ve o an tek görünen şey, dümdüz aşağıya, binaların aralarına, bütün sokaklara ve kendisine bakan her göze dikilmiş, uğursuz yabancı renklerde yıldızlı bir göz bebeği olan bir gözdü.

Bütün şehirden korkunç bir dehşet çığlığı duyuldu ve sonra bu şey kayboldu.

Ori kendi çığlığını duydu. Gözleri acıyordu ve onları güneşin yaktığını anlaması zaman aldı, o şeyin bulunduğu ama şu anda yalnızca güneşin göründüğü noktaya bakıyordu. O gün, bütün gün, her şeyi gözlerinin yandığı yerdeki yeşil hayalet renklerin içinden gördü.

O akşam Dumanlı Dönemeç'te ayaklanmalar oldu. Fabrikalardaki öfkeli işçiler Aziz Jabber Tepesi'ne koşarak, bir sebepten, kendilerini bu korkunç ziyaretçiden koruyamadıkları için, milis kulesine saldırdı. Diğerleri Dereboyu'na, Kepri mahallesine gitti, sanki bu görüntüyü onlar göndermiş gibi oradaki yabancıları cezalandırmaya. Buradaki en büyük aptallık, bu kalabalığın içinde bağırıp çağıran Toplulukçuların olması, ama silahlı birkaç kişinin ötesoyluları cezalandırmaya gitmesine engel olamamalarıydı.

Dedikodu bütün şehre çabucak yayılmıştı ve bu saldırılardan Ori'ın henüz daha sürerlerken haberi olmuştu. İsyancıların, milis kulesinin dibinde sert bir milis direnişiyle karşılaştığını ve milislerin medusalarıyla hazır beklediğini, bu denizanalarının kalabalığın üzerine saldırdığını neredeyse olay biter bitmez öğrenmişti.

Varoşlardaki kepriler için kaygılıydı. "Oraya gitmeliyiz," dedi. O ve arkadaşları yüzlerini gizler ve silahlarını kuşanırlarken Baron'un ne olduğunu anlamayan sakin bakışlarla onu izlediğini gördü. Ori, Baron'un da geleceğini biliyordu, bunu Dereboyu'nun keprilerini umursadığından yapmıyordu, bağlı olduğu örgüt bir karar vermişti, o kadar. "Toro bizi bulacak," dedi Ori.

Ele geçirdikleri bir arabayla hızla Echomire'dan, Kemikkent'in dev Kaburgalar'ının altından, Danechi Köprüsü'nden ve Brock Bataklığı'ndan geçtiler, gökyüzü balonlarla doluydu, her zamankinden daha fazla sayıda, siyah üzerinde siyah ışıklar halindeydiler. Sokaklarda milisler vardı, kalkanların arkasına gizlenmiş, kalabalığı kontrol etmek için büyülü coplar ve alaybozanlar taşıyan özel birlikler. Enoch, kanatlı binek kuşlarını kamçıladı. Kalabalıkların vitrinleri kırılan dükkânlara girip çıktığı ve ku-

maş topları, kavanozlarla yiyecek ve ilaç sürükleyerek kaçıştığı Karga'nın sınırından geçtiler.

Çatıların tepesinden, birkaç sokak ötedeki Ekser göründü, milislerin içinden her yeri yönettiği, hava raylarıyla yedi yöne bağlanan kasvetli çıkıntı. Onun da yanında devasa çatıları yükselen, gözden kaybolup sonra bütün heybetiyle tekrar görüntüye giren Perdido Sokağı İstasyonu vardı.

Sud ve Sink Hatları'nın kemerleri altından deli gibi koştular, milislerin ıslıklarını dinlediler. O akşam, isyancıları, o kitleyi düşündükçe *Aptal kör* budalalar, diyordu Ori. *Keprilerle savaşmak, olacak iş miydi. Bu yüzden sizi uyandırmamız lazım.* Silahlarını kontrol etti.

Onlar vardığında ilk ve en kötü şiddet dalgası sona ermişti ama mahalle sakin değildi. Çöplerin yakıldığı sokaklarda dolaştılar. Dereboyu'nun asırlık evleri, kötü malzemelerle, özensizce, insanlar için ve onlar tarafından yapılmıştı ve halsiz düşmüş gibi birbirlerine doğru eğilmişlerdi. Evleri yaparken, ev tırtıllarından, keprilerin evlerini yeniden şekillendirmede kullandıkları dev kurtçuk larvalarından çıkarılan ipliksi salgı kullanılmıştı. Ori ve arkadaşları, katı tükürüğün donuk ve yoğun sarı ışığında çok görülmeden, evlerin altından yürüdüler.

İsimsiz bir meydanda son bir saldırı sürüyordu. Ortada milis yoktu, tabii. Keprileri korumak onların gündeminde bulunmuyordu.

Yirmi ya da otuz kişi bir kepri kilisesine saldırıyordu. Girişte duran Ulu Anatanrıça heykelini kırıp çiğnemişlerdi. Zavallı, acınası bir eserdi bu, insanlara ait bir kalıntıdan çalınmış ya da ucuza satın alınmış, kafası kesilip yerine dişi bir kepriye benzemesi için, özenle yapılan, lehimle kalınlaşmış, telli bir böcek başının vidalandığı, kocaman, mermer bir kadın heykeliydi. Bu yoksulluk ve inanç tanrıçası yerlere saçılmıştı.

Adamlar kapıyı yumrukluyordu. Kilisedeki cemaat ise ilk katın pencerelerinden aşağıya bakıyordu. Böcek gözlerindeki heyecan okunabiliyordu.

"Tüycüler," dedi Ori. Adamların çoğunda Yeni Tüy Partisi'nin dövüş giysileri vardı: siyah takım elbiseler, Ori'ın çelik astarlı olduğunu bildiği melon şapkalar. Yanlarında usturalar ve zincirler vardı. Bazıları silah taşıyordu. "Tüycüler."

Baron aralarına daldı. İlk atışı bir Yeni Tüy saldırganının şapkasında bir delik açtı, çelik astarı bir keçe, kan ve metal karışımı bir toz halinde püskürdü. Adamlar durdu ve Baron'a baktı. Ori, *Tanrım, buradan kurtulacak mıyız?* diye düşünerek, arkasına saklanabileceği taş duvara doğru koşmaya başladı. Bir Yeni Tüycüyü iterek yere düşürdü ve mermilerin birbiri ardına patırdadığı taşların ardına çöktü.

Korkunç geçen bir yarım dakika kadar Torocular yerlerinden kıpırdayamadılar. Ori, Baron'un zalim suratını, Ruby ve Ulliam'ın nereye sindiklerini, Ruby'nin fısıltıyla verdiği talimatlara göre ateş eden Ulliam'ın kederli suratını görebiliyordu. Düşmanlarının bazıları dağılmıştı ama içlerindeki kolay vazgeçmeyen Tüycüler, kendilerini iyice kaptırmış, sürünerek yaklaşırlarken, silahlı olanları diğerlerini koruyordu.

Ori, kendisine doğru yaklaşan, bedeni kendisine küçük gelen giysisinden fırlayan şişman ve cüsseli bir Yeni Tüycü'ye ateş etmeye hazırlanırken, kulak tırmalayan bir yırtılma sesi duydu ve birden aptallaşan Yeni Tüycü ile arasındaki havada bir kesinti oldu. Sanki bir deri tabakası gerilmiş gibi nesnelerin dokuması birbirine yakın iki noktada eğildi, ışığı ve sesi bozdu, derken bu eğrilme bir bölünme haline geldi ve açılan yarıktan Toro fırladı.

Dünya yeniden kapandı. Toro bağırdı. Çömeldi ve boynuzlarını ön ayaklarının arasından iterek ilerledi, derken, elindeki copu Toro'nun boynuzlarından tuhaf kırılmalarla yayılan karanlığa doğru savurup duran şişman Tüycü'nün yanı başındaydı. Boynuzlar, soluyan ve kanlar içinde kalan, çengelde asılı et gibi kayarak yere düşen şişman adama saplanmıştı.

Toro bağırdı ve yine o esrarengiz boynuzlu yürüyüşüyle, kötü bir karanlık saçan boynuzlarını izleyip devinerek bir başka adamın yanına geldi ve ona da boynuzlarını geçirdi; boynuzlar gecenin loşluğunda kanı emiyor gibi görünüyordu. Ori'ın ağzı açık

kalmıştı. Bir Yeni Tüycü'nün silahından çıkan mermi, boynuzlardan yayılan ve kanı içine çeken o zarı deldi, Toro böğürdü ve arkaya doğru sendeledi, sonra toparlandı ve havayı boynuzlayarak silahlı adamı metrelerce öteye fırlattı.

Ama Toro üç adamı hemen haklamış olsa da, Yeni Tüycüler sayı olarak onlardan üstündü ve kendi ırklarına ihanet edenlere duydukları öfke onları coşturuyordu. Onlardan kaçınarak saldırıyı sürdürüyorlardı. Bazıları hantal, bazıları dört dörtlük boksör ve silahşordü. *Keprileri oradan çıkaramayacağız,* diye düşünüyordu Ori.

Hızlı ayak sesleri duyuldu ve Ori, başka sokak kavgacılarının onlara saldırmaya hazırlandığını düşünerek iyice umutsuzluğa düştü. Ama Yeni Tüycü'ler dönmeye ve yeni gelenlerin önünden kaçmaya başladı.

Kaktüs-kadın ve erkekler; iğneli kutularının iki teli havada dönüp duran kepriler; gürütülü, kurbağa yürüyüşlü vodyanoiler. Üç bıçaklı bir llorgiss. Şaşırtıcı bir dayanışma içinde, bir düzine karışık ötesoylu. Geniş bedenli bir kaktüs kadın emirler yağdırıyordu, "Scabeyes, Anna," kaçan Tüycüleri işaret etti, "Chez, Silur," kilisenin kapısını gösterdi ve karışık ötesoylu ordusu ilerledi.

Ori donakalmıştı.Yeni Tüycüler ateş ederek kaçıyordu.

"Sizler de kimsiniz böyle?" diye Toroculardan biri bağırdı.

"Kes sesini," dedi Toro. "Silahlarınızı atın, kendinizi tanıtın."

Bir vodyanoi ve llorgiss kilisedeki keprilere seslendi ve korku içindeki tutsaklar koşarak dışarı çıkarlarken, bunlar da kapıları tuttu. Çıkanlardan bazıları kurtarıcılarına sarılıyordu. Kesilmeyen bir erkek kepri yağmuru –sıcaklık ve karanlık peşinde akılsız iki ayaklı böcekler– kapıya gelir gelmez tekrar içeri kaçıyordu. Ori ürperdi. Soğuğu şimdi hissetmeye başlamıştı. Dereboyu'nu değişken ve karanlık bir ışık katmanıyla kaplayan ateşlerin sesini duyabiliyordu. Azalıp çoğalan ışıklarında anneleriyle birlikte kiliseden çıkan çocukları gördü. Böcek kafalı kepri-kız çocuklarının kafa bacakları çocuksu konuşmalarla titreşip duruyordu. İki kepri kadın yeni doğmuş bebeklerini taşıyordu, bedenleri yeni

doğan insan bebekleri gibi, küçük bebek boyunları kocaman kıvrılmış kurtçuklara benziyor.

Silah tutan elini indirdi ve bir kepri, yeni gelen militanlardan biri, ona doğru koşmaya başladı, iğneli kutusunun çivili uzantıları havada sarmal kıvılcımlar yapıyordu. "Dur," dedi Ori.

"Aysla." Kaktüs-kadın adını duyunca durdu. "Silahı var, Baş Parmaklar Havada," dedi bir vodyanoi ve kaktüs-kadın, "Biliyorum, silahlı. Ama istisnalar," diye yanıtladı.

"İstisnalar mı?"

"Onlar koruma altında." Baş Parmaklar Havada, Toro'yu gösterdi.

Kavganın karmaşası içinde, ötesoyluların çoğu zırhlı görüntüyü ancak şimdi fark ediyordu. Irklarına has değişik biçimlerde soluklarını tuttular, dostça yaklaştılar. "Boğa," dediler ve saygıyla selamladılar. "Boğa."

Toro ve Baş Parmaklar Havada, aralarında Ori'ın duyamayacağı kadar alçak seslerle konuştular. Ori Baron'un yüzünü inceliyordu. Baron, yüzünde en ufak bir kıpırtı olmadan tek tek oradaki ötesoyluları gözden geçiriyordu. Ori, adamın, eğer yapmak zorunda kalsaydı, onlara hangi sırayla saldıracağını düşündüğünü biliyordu.

"Hadi artık, hadi, hadi," dedi Toro birdenbire. "İyi iş yaptınız bu gece. Bir sürü kişiyi kurtardınız." Köhne kilisede hiç kepri kalmamıştı. "Şimdi gidin artık. Sizinle orada görüşürüz. Hemen gidin." Ori onun hızlı hızlı soluduğunu duydu, kan içinde ve bitkindi, titriyordu. "Gidin, geri gidin, bilgilendirileceksiniz. Bu gece, Dereboyu, Militan Karma tarafından korunuyor. Silahlı insanlar meşru hedeflerimiz."

Kötüyaka'daki saklanma yeri. Şafağın ışıkları duvarlara vuruyordu. Uzanıyor, merhem ve bandajlarla birbirlerinin yaralarını tedavi ediyorlardı.

"Baron'un umurunda değil, biliyor musun?" dedi Ori. Bir yandan içine yatıştırıcı kattıkları bir çay yapıyorlar, bir yandan da, Ori alçak bir sesle Yaşlı Omuz'la konuşuyordu. "Onu gördüm.

Kepri kadınlarının ölmesi umurunda bile değildi. Tüycülerin onları öldürüp öldürmemesi umurunda bile değildi. Hiçbir şey umurunda değil. Beni korkutuyor."

"Beni de korkutuyor, evlat."

"Toro onu neden tutuyor, peki? Neden burada?"

Yaşlı Omuz çaydanlığın üzerinden baktı, kaşıkla reçineyi karıştırdı ve çayı tatlandırdı.

"Burada, evlat... Çünkü Yönetim Kurulu Başkanı'ndan bizden daha çok nefret ediyor. O, adı-lazım-değili devirmek için ne yapması gerekiyorsa yapacak. Hem, onu buraya getiren *sensin*. Haklıydın da. Gözümüzü üzerinden ayırmayız."

Ori bir şey söylemedi.

"Ne yaptığımı biliyorum," dedi Yaşlı Omuz. "Gözümüz üzerinde olsun."

Ori bir şey söylemedi.

Uğultu Tepesi'nde, Echomire'da, Kasvetliyaka'da yangınlar var. Dereboyu ve Dog Fenn'de ayaklanmalar. Varoşlarda ırkçı şiddet sürüyor, Sud Hattı'nda giden bir trenden Camev'e etkisiz el bombaları atılıyor, iki camı daha kırılıyor. Topluluk, saldırıları kınayan posterler asıyor.

"Jabber Tepesi'ndeki kulede neler oldu?"

"Üç saldırı oldu: İlk kez milisleri kaçırdılar, kulenin dibine kadar gittiler. Sonra yenildiler. Aynı hikâye.

Aspic Çukuru'nda tuhaf bir büyü; Tekraryapım oldukları söylenen bir grubun saldırısına uğrayan, Barrackham, Chnum ve Yakın Kuyu'nun korku içindeki saygın vatandaşlarının kendini savunma komiteleri.

"Ne lanet bir gece. Tanrım." Bir şeyler parçalanıyordu.

"Hepsi de o şey yüzünden, o güneş şeyi."

"Ih, sanmam."

Aslında ortalığa ciddi bir korku salmıştı –çıkış kapısını bulan bir dehşet ve öfke. Herkes, *Bizi koruyun,* diye bağırmış, onlarla ilgilenmesi gereken düzeneklere saldırmıştı. "O sadece bir hızlandırıcı oldu," dedi Ori.

"Neyin nesiydi o öyle, Tanrı aşkına?"

"Ben biliyorum." Baron ne zaman konuşsa, arkadaşları susuyordu. "Biliyorum, ya da en azından ne sandığımı biliyorum, öyle olduğunu sanıyorum çünkü milisler ve Başkan da öyle düşünüyor.

"Bir gözetleyici. Uzaktan görüntüleyici. Tesh kamerası. Ne yaptığımıza bakmaya geldi. Durumumuza."

Herkes donakalmıştı.

"Size söyledim. Savaşı kazanmıyoruz. Henüz bitmedi. Ama evet, bizi gözlüyorlar. Normal casuslarının olduğu kesin ama artık bizi izlediklerini göstermekten korkmuyorlar. Tesh'de garip tılsımlar var. Onların bilimi bizimki gibi değil. Bize göz bebeği gönderdiler. Dahası da gelecek."

Dünyanın diğer ucunda, kıyıların dönemecinin ötesinde, fiziğin, büyünün ve coğrafyanın farklı, kayaların gaz olduğu, yerleşimlerin araştırmacıların kemikleri üzerine kurulduğu; tüccarların ve öncülerin batı Rohagi'nın vahşi adaletinde öldüğü; şehirlerin ve devletlerin, Yeni Crobuzon felsefesinde bilinmeyen monarşilerin bulunduğu yerlerde bir savaş sürüyordu. Milisler, Yeni Crobuzon'un taleplerini yerine getiriyor, toprak ve ticaret yolları için, kuramlar için savaşıyor, diyorlardı. Belirsiz bir şey için savaşıyorlardı. Yeni Crobuzon'un mermilerine, toz bombalarına, büyülerine, lanetlerine karşılık, Sürünen Sıvı Şehri Tesh de onlar hakkında bilgi almak için bu gözetleyiciyi göndermişti.

"Nasıl?" dedi Ori. "Yeni Crobuzon... En güçlü şehir... Değil mi?"

"Bu dediğini yutacak mısın?" diye dalga geçti Enock. Sesi yorgun çıkıyordu. "Yeni Crobuzon, dünyanın en güçlü şehriyse, bu göz ne oluyor? Külahıma anlatsınlar..."

"Ama öyle," dedi Baron, yine sessizlik oldu. "Ori haklı. Yeni Crobuzon Bas-Lag'ın en güçlü şehri. Ancak bazen en güçlü olan kazanmıyor. Özellikle, güçlü olan, daha güçlü olduğu için, savaşması gerekmediğini düşününce.

"Bizden iyi savaşıyorlar. Hükümet de bunu biliyor. Bundan da hoşlanmıyor ve bunu bir zafere dönüştürecekler. Ancak bir şey var: Duruma bir son vermeleri gerektiğini *biliyorlar.* Barış isteyecekler."

Güneş yükselmeye devam ediyordu ve ambarın pencerelerinden sızan ışıkları gitgide daha keskin gölgeler yaparak sırayla her birinin üzerine vurdu, saçlarında dolaşarak Yaşlı Omuz'un derisinde parıldadı.

"*Teslim* mi olacaklar?"

Tabii ki olmayacaklar. Açıkça değil, attıkları nutuklarda, tarih kitaplarında ya da sandık başında söylenmeyecek. Tarihi bir uzlaşma, kusursuz bir zamanlaması olan ince bir strateji. Ama Başkan'ın Şişman Güneş Partisi'nin sadık üyelerinden bile çoğu ve Kentsel Birlik Hükümeti'ndeki ortakları buna itiraz edecek. Ne olduğunu bilecekler, –herkes bilecek– Başkan ne söylerse söylesin, Yeni Crobuzon'un yenildiğini.

"Uğraşıyorlar," dedi Baron, "ama Tesh'le nasıl iletişim kuracaklarını bile bilmiyorlar. Oradaki heyetimizle dört yıldır bağlantımız olmadı. Şu anda Yeni Crobuzon'da dünya kadar Teshli olmalı, ama bunlar kimdir, nerede yaşıyorlar bildikleri yok. Elçilikleri oldum olası boş. Teshiler işlerini öyle yürütmüyor. Bunlar ise büyü, mesaj tekneleri, zeplin, aklınıza ne gelirse deniyor... Ne gerekiyorsa yapmaya hazırlar. Yakında barış güvercini bile gönderirler. Bir toplantı peşindeler. Günün birinde bize gelip, 'Haberler iyi, Başkan barışı getirdi,' diyene kadar neler yapacaklarını kimse bilmeyecek. Bu arada da teknelerdeki ve karadaki zavallılar savaşmaya ve ölmeye devam edecek."

Yabancı bir gökyüzünün altında. Ori'ın başı dönüyordu.

"Nereden biliyorsun?" dedi Yaşlı Omuz. Ayakta duruyordu, bacaklarını birbirine geçirmiş, kollarını birleştirmişti. "Ne düşündüklerini nereden biliyorsun, Baron?"

Baron gülümsedi. Ori yere baktı ve bu gülüşü bir daha görmemeyi umdu.

"Konuştuğum kişiden öğreniyorum, Yaşlı. Nasıl olduğunu biliyorsun. Brock Bataklığı'nda devirdiğim bütün o kadehlerin sonunda öğreniyorum, çünkü yeni en iyi arkadaşımla konuşuyorum, Bertold Sulion ile."

5. Kısım

YENİLEME

17

"İşte. Geldik, burası. Tam sınırı. Uğursuz lekenin sınırı"

Bundan çok önce, şahinlerin gökyüzünde çizdikleri yay şeklindeki uçuşları bozuldu. Dağıldılar. Bir jaguarın utangaç yürüyüşü kesildi ve kedi birden fırladı ve yok oldu. Toz ve siyah duman hayvanları kaçırdı. O kaba gürültünün gelmesiyle yüzlerce yıl değişti.

Topraktaki bir açıklıktan, bir basil, kanı bozan küçük bir organik iplik gibi, araziye bulaşarak, Demir Konsey geldi. Buhar üfüren ve puflayan metal bir hayvan tanrı. Yıllar önce yaptıkları gibi önünden gidenler rayları döşüyor, diğerleri bunlara yol açıyor, başkaları rayları yeniden kullanıma hazırlıyor, sol arkadaki yolu izleyerek, bunları gürültülü makinenin gideceği yola taşıyorlardı.

Nereye giderse gitsin bir işgalciydi. Asla arazinin bir parçası olmuyordu. Tepelerdeki güdük ağaçlıklarda ve sık ağaçlı gerçek ormanlarda, dağların arasındaki vadilerde, aşınmaz tepelerin boynuz gibi fırladığı kanyon ovalarda hep tarihi istila ediyordu. Esrarengiz yerleri, farklı ovaları, tepeleri, dumantaşı fırtınalarını ve fulgurit heykelleri, donmuş şimşek fırtınalarını işgal ediyordu.

Bir hayalet. Bir kasaba dolusu kadın ve erkek toprağı eşeliyor, rayları yerleştirecek kadar düzleştiriyordu. Gaspediyorlardı.

Bazılarının, kendilerinin gençliği olan ilk konseyci ataları gibi kasları gelişmişti, yıpranmış ve uzmanlaşmışlardı. Tekraryapım, tam, kaktüs, yabancı başkaları, harıl harıl işleyen bir fabrika, ellerinde kıskaçlarıyla ray döşeyiciler, yerleştirilen traversler, dans edilebilecek kadar ritimli vuran çekiçler.

Deri giysileri vardı; yeniden dikilen çuval önlükler ve pantolonlar giyiyorlardı. Demiryolu metalinden takılar yapıyor, birbirine karıştırdıkları şarkılar söylüyor, onlarca yıllık inşaat şarkılarını bozarak şimdi kendi öykülerini anlatan dizeler ekliyorlardı.

İşte geldik batıya
Hiçbir iz bırakmadan dinlenecek bir yer bulmaya
Tekraryapım ve özgür bir arada
Hepimize özgürlük sunmaya

Bu arı kovanının merkezinde yüzlerce kişi tarafından karmaşık gereksinimleri karşılanan, muhafızlarca korunan, tepelerde, ağaçlarda ve havadaki gözcülerin etrafını kolladığı, bütün bu koşuşturmanın nedeni tren. Zamanın izlerini taşıyor. Değişmiş. Tren yabanileşmiş.

Mezbahalar, yatakhaneler, silah kulesi, kütüphane, yemekhane, iş arabaları, bütün vagonlar yerinde duruyordu ama değişmişti. Tepelerine güvercinliklerin konduğu süslü mazgallarla donatılmışlardı. İp köprüler, farklı vagonlardaki yeni kuleleri birbirine bağlıyordu ve bunlar Demir Konsey'in yolundaki en ufak bir virajda geriliyor ve sarkıyordu. Çatılara kuşatma makineleri perçinlenmişti. Vagonların kenarlarına yeni pencereler açılmıştı. Sarmaşıklar ve mumsu asmalar bunların bazılarını iyice sarmış, eski kiliselerdeki gibi pencerelerden dökülüyor, silah kulesi boyunca kıvrılarak uzanıyorlardı. Açık vagonların iki tanesi çeşitli bitkilerle dolu mutfak bahçelerine çevrilmişti. Diğer ikisi de toprakla doldurulmuştu ama üzerleri, mezar taşlarının araları, yalnızca çim kaplıydı. Küçük bir grup yarı ehlileşmiş devinim şeytanı, oyunlar yaparak Konsey'in tekerleklerine atılıyordu.

Yeni vagonlar da vardı; bir tanesi tamamen, dalgaların attığı düzleşmiş odunlardan yapılıp kalafatlanmış, yeni dökülmüş ya da yeniden kazanılmış, az sayıdaki tekerleğin üzerinde sallanarak gidiyordu. Yabancı konseycilere ayrılan vagonlar, suda yaşayanlar için taşınabilir havuzlar. Uzun treni, makineleri itiyor ve çekiyordu. İkisi arkada, ikisi öndeydi, bacalarına metal kenarlar

takılmış, bunlar toprak renklerine boyanarak alevlere benzetilmişlerdi. Trenin en önünde, koruyucu eteğinin arkasındaki en büyük baca ise ilkel bir yaratıcılıkla öyle değiştirilip yenilenmişti ki sanki yıllar boyunca genişlemiş görünüyordu. Bu aşırı büyümeye boyun eğmişti neredeyse.

Farları ise, tahmin edilebileceği gibi, kalın tel kirpiklerle doluydu, lokomotif mahmuzu, dişler fırlayan bir çeneydi. Yabanıl hayvanların dev dişleri bunlara bağlanmış ya da perçinlenmişti. Bacanın ön parçasına koca bir burun kaynaklanmıştı, duman borusu bu tuhaf yapının içinden fırlıyordu. Keskinleştirilmiş kirişler boynuzları olmuştu. Bu hantal koca suratın arkasında ise, makine, ganimetlerle ve totemlerle tıka basa doldurulmuştu. Bir hayvan koleksiyonunun kafatasları ve kitin kafa iskeletleri donuk, ölü bir vahşetle bakıyordu: dişli ve açık kalmış ağızlar, yassı, gözsüz, boynuzlu, bofa balığı ağızlı, kemikçıkıntılı, şaşırtıcı derecede insana benzeyen, karmaşık. Onları buldukları yerlerde bu ganimetlerin derileri tabaklanmış ve sarılmıştı, kemiklerini ve dişlerini çatlaklar sarmış ve dumandan renkleri bozulmuştu. Yüzlü makine, ölüleri gürültücü bir avcı tanrı gibi takınmıştı.

Yollarını bir başka patikanın yankısında açıyorlardı. Bazen gözden kayboluyordu ya da coğrafya onlara oyun oynuyordu. Saatlerce, tepelerin gölgesinin düştüğü göllerin kenarlarında kayaları parçalayarak bir yarık bulmaya, çalıları kesip yabani otları ayıklayarak, bir yol yatağının hayaletini, köklerin sardığı, yıllar önce diğer taraftan üzerinde geldikleri bombeyi bulmaya çalışıyorlardı. Yılların aşındırdığı gizlenmiş raylar ve bazıları hâlâ döşeli duran traversler buldular, üzerleri toprağı lekeleyen katranlı muşambalarla örtülüydü. Raylarını onları bekleyen uçlara taktılar.

Bunları biz bıraktık, diyordu bunlar ilk döşenirken orada olan yaşlılar. *Şimdi anımsıyorum. İşi kolaylaştırmak içindi. Ne olur ne olmaz, demiştik, geri gelmek zorunda kalabiliriz.* Gençliklerinden bir armağan, kaya dişli ülkede, muşambaya sarılmış bekliyordu.

Judah Low, Cutter'a rayların nasıl döşendiğini öğretti.

Otlaklara ilk geldiklerinde, hırpani giysiler içinde, sessizce gelmişlerdi. Vardıklarına inanamadıkları hedeflerine ulaşmışlardı. Pomeroy ve Elsie çok sessizdi. Fısıltı üfüren Drogon, siperli şapkasını gözlerinin üzerine indirmişti. Keşif gezilerinden bitkin düşen, iyice azalan, görünmez Qurabin, gizli bulguyu hissediyordu. Cutter imkân buldukça Judah'nın yanında duruyordu. İmkân buldukça Judah'nın elini tutuyordu.

Tepeden bulutların kayıp geçtiği çayırlarda, tarlalar kilometreler boyunca uzanıyordu. Birbiri üzerine yıkılan ekinler ve onların etraflarını demir bir eğri yaparak saran raylar. Rayların ötesinde diğer tarlalar vardı, ileriye doğru yayılıyor ve yabanıl bitkilerle karışıyorlardı.

Rehberleri, açılan ve tekrar kapanan otlar onları oraya götürdü. Tarlalarında çalışanları izlediler. Hiçbir şeyin olmadığı bu yerde bir çiftlik. Gruptakilerin çoğu konuşmuyordu. Judah durmaksızın gülümsüyor ve *Çok yaşa* diye mırıldanıyordu. Yol boyunca karşılarına kadınlar ve erkekler çıktı, demiryolunun kenarındaki çimen kaplı kulübelerden, içinden tren geçen bütün bu normal topoğrafyadan, herhangi bir çiftçi köyünden gelenler.

Judah yerlileri izliyor ve yeterince yaklaştıklarında gülerek *Çok yaşayın* diye bağırıyordu, onlar da karşılık olarak başlarını sallıyordu.

"Merhaba, merhaba, merhaba," dedi yaklaşan küçük bir çocuğa. Babası bir tırpanı bilerken, arada bir kafasını kaldırıp izliyordu. Judah yere çömeldi. "Merhaba, merhaba küçük yoldaş, küçük kız, küçük haver," dedi. Eliyle onu kutsadı. "Ne dersin?"

Sonra geri çekildi ve mutluluk sesleri çıkardı. Hecesiz, şekilsiz seslerdi bunlar, yalın bir mutluluktu, Judah metal sarsıntıyı duymuştu; isli dumanı ve tren in, Demir Konsey'in, otların arasından çıktığını görmüştü. Dev gibi yükselen ve sallanan; demir, odun, ip ve buluntu malzemelerden yapılı tekerlekli kasaba, otların arasından çıkarak onlara doğru geliyordu.

Ellerinde ne varsa bıraktılar. "Demir Konsey." "Demir Konsey." Boynuzlu tren taklaşırken her birinin ağzından bu sözcükler döküldü.

Tren, son birkaç kilometreyi, çok uzun zamandır yaptığını tekrarlayarak; ne yerleşik, ne de göçebe olan kendi yuvasını taşıyarak geldi. Yavaşlıyordu.

"Ben Judah Low," diye bağırdı. Sanki bir istasyona yanaşıyormuş gibi trenin yanına gitti. "Ben Judah Low." Makine bölümünden birisi indi ve Cutter bir çığlık duydu, sözcüklerini seçemediği bir selamlama, ama Judah koşmaya başlamış ve çığlık çığlığa bir isim söylüyordu. "Ann-Hari!"

18

Çamurlu bataklıklardan geçmişlerdi. Eğrelti otlarının sakladığı toprak ve yabani otlar birdenbire yoğun suyun üzerinde bir bitki tabakasına dönüşüyordu. Demir Konseyciler suyun içine kaya parçaları, dubalar, apar topar kesilmiş direkler döşediler. En az yirmi yıl önce çıkarlarken kerestelerini aldıkları ve şimdi yeni büyüyen ağaçlarla karışmış kütük kümeleriyle karşılaştılar. Demir Konsey, suyun ya tam altında, ya da tam üstündeki raylarda yavaş yavaş gidiyordu. Tren, sığlıklardaki sakin bir yaratığa dönüşmüştü. Altından, etrafından bataklık yaratıklarının sesleri geliyordu.

Pomeroy ray döşüyordu. Elsie araştırmacılara katılmıştı. Qurabin akşamları yolculara geliyor ve onlara tepelerde ve bataklıklarda bulduğu şeyleri anlatıyordu. Gizli şeyleri. Cutter, keşişin açıklamalarının bedeline yavaş yavaş teslim olmasında, bir üzüntü, bir korkağın ölme hevesini hissediyordu. Qurabin her şeyi yitirmişti ve amaçsız bir ibadetle dünyanın içinde çözünüyordu.

Fısıltı üfüren Drogon muhafizlık yapıyordu. Buhar püskürterek yoluna devam eden Konsey'i izleyen silahlı adamlardan biri olmuştu. Cutter Judah'yla birlikteydi, gitmesine izin vermiyordu. Birlikte ray döşüyorlardı.

Judah bir masal kahramanı olmuştu. Çocuklar gelip onu izliyordu, ama yalnızca onlar değil, Demir Konsey dünyayı boydan boya geçerken doğmamış olan kadınlar ve erkekler geliyordu. Nazikti. Golemler yaparak onları sevindiriyordu. Onun golemlerini duymuşlardı. Bir kez, ateşin etrafında ona şarkı söylediler, sesleri hayvan ağaçları irkiltti.

Judah'ya şarkıyla Judah'nın öyküsünü anlattılar. Çamurdan yaptığı bir golemle askerleri haklayarak Demir Konsey'i kurtar-

dığı ve sonra nasıl çöle gidip bir ordu kurduğu, nasıl cinler kralının tepenin dibindeki sarayına girdiği ve prensesin çarşafından bir kadın yaptığı, çarşafla cin prensesin nasıl yer değiştirdiği ve Judah Low'un orman prensesiyle nasıl kaçarak denizleri aştığını anlatan iki sesli bir şarkı söylediler.

Geceleri Cutter, Judah'ya yanaşıyordu ve yaşlı adam bazen, bunu bir iyilik diye düşünerek, ona yanıt veriyordu. Cutter Judah'ya giriyor ya da kendini ona açıyordu.Birlikte olmadıkları gecelerde, Judah, Ann-Hari ile birlikteydi.

"Mesajını aldım," demişti Judah geldikleri akşam. "Senin silindirini. Rahul'un sesi. Uzman'la ilgili olan. Çok yaşa."

"Çok yaşa."

Uzman aniden ölmüştü, dedi kadın, aslını hiç bilmedikleri organik ya da mekanik tüplerinin birden durması sonucu.

"Ses okuyucusu hâlâ sende mi?"

"Bizden kaç mesaj aldın?"

"Dört tane."

"Dokuz tane gönderdik. Kıyılara ticarete giden birisine verip bir gemiye vermesini, güneye gideceğini, boğazlardan, Tesh'den geçerek Myrshock'a ve oradan da Yeni Crobuzon'a gidebileceğini söyledik. Hangilerini aldığını merak ediyorum.

"Hepsi yanımda. Ne kaçırdığımı anlatabilirsin."

Birbirlerine gülümsediler, orta yaşlı bir adam ve ondan çok daha yaşlı görünen bir kadın, güneşten kavrulmuş, zor yaşamın çizgilerini taşıyor ama Judah kadar enerji dolu. Cutter kadına hayranlıkla bakıyor.

Tanıştırmalarla geçen ilk uzun akşam, Kalın Bacaklar'la karşılaştılar. Adamın dikenleri sökülmüştü ve Judah bu güçlü, grileşmeye başlamış kaktüs-adamı sımsıkı kucakladı. Golemcinin anımsadığı başkaları da vardı ve onları da neşeyle selamladı ama onu bilgilendirenler Ann-Hari ve Kalın Bacaklar oldu.

Tanıdığı diğerleri çiftçilik yapıyordu, göçebe, tuzakçı ve sakalları birbirine karışmış avcılar olmuşlardı. Konsey'in başına Ann-Hari ile birlikte, yeni gelenler geçmişti.

Kadını geçtiği yerlerde selamlıyorlardı. Zayıf, dimdik, yüzü çizgilerle dolu, zaman içinde belki çirkinleşmiş ama canlı ve tutkulu, büyüleyici bir çirkinlik bu. Tren yolculuğu sırasında, yıllar içinde tren yolunun ötelerine kadar yayılmış fabrikalardan, çiftliklerden, silolardan ve konaklardan geçiyordu. Kalabalığın beklediği her yere gidecekti.

İnsanların ona verdiği meyveleri, baharatlı et dilimlerini ekibiyle, kimi yedisinde kimi yetmişinde, bir grup kadın devriyeyle paylaşıyordu. Cutter kadının nasıl tuhaf bir sevgiyle kucaklandığını görüyordu. Judah'nın koluna giriyordu. Görkemli bir çifttiler. Demir Konseyciler tezahürat yapıyor ve Judah'ya gelmesinden nasıl memnun olduklarını söylüyor, diğerlerine yiyecek ve içecek veriyor, yanaklarını öpüyorlardı. Garip aksanlarla konuşuyorladı: karman çorman Yeni Crobuzon.

Ebedî tren, belediye binası, kilise ve tapınaktı. Bir iç kaleydi. Düdüğünü öttürerek gidiyor, köylülerinin, avcılarının, cerrahlarının, öğretmenlerinin, tren sürücülerinin ülkesinin etrafını kolaçan ediyordu. Kaktüs-adamlar ve çok az sayıda kaktüs-kadın vardı, ayrıca birkaç vodyanoi, madenciler ve kâhinler ve onların çocukları. Gökyüzü hızla uçan canavarsuratlarla doluydu. En yaşlıları Yeni Crobuzon'u unutmuştu; en gençleri orayı hiç görmemişti.

Küçük gruplar halinde diğer ırklar da vardı: Esas dil Yeni Crobuzon Ragamollcası olsa da, tuhaf tınılarla öksürür gibi konuşanlara da rastlanıyordu. Ray döşeyicilerin ülkesine gelen göçmenler. Gençler, tabii ki tamdı, Tekraryapım olamazlardı ama kırk yaşlarında ya da daha yaşlı olan insanların çoğu Tekraryapımdı. Bunlar ilk Konseycilerdi. Konsey'i kuranlar.

Yol yatağının hayaleti bayırları tırmanıyordu. *Bak, işte.* Taşın içinden geçen damarlar. *Marimon'u kaybettiğimiz yer değil mi orası? İlerideki uçurum? Çok hızlı çıkıyordık ve* – Onlara ölenleri anımsatan yerlerde saygıyla durakladılar.

Tepedeki hayvanların çoğu Konsey'in önünden kaçıyordu ama yolunu kaybetmiş yolcuları alıp götüren, uçan ve kayaların üzerinde koşabilen saldırganlar vardı, ayı büyüklüğünde ve ya-

pışkan yastıksı çıkıntıların üzerinde, dimdik kayalarda sinsice dolaşan, keçi ayaklı, deri kanatlı, dokunaçlı kütleler. Bu rahatsız edici etoburlar için en iyi gözcüler et kokmayan kaktüslerdi.

Olabildiğince Konsey'in eski yolunun üzerinden geçiyorlardı. Bazen yeni yollar açmak zorunda kaldılar. Laboratuvarlarında yaptıkları barutlarla dağları deldiler. Yıllar önce yaptıkları, hâlâ duran köprülerin birbirine bağladığı uçurumların kenarına geldiler. Konseyciler tırmanıp köprüleri kontrol ediyor, birbirine değen tahtaların çıtırtıları ayak seslerini aksettiriyordu. Çoğu düştü. Hava koşulları tahtaları aşındırmış, böcekler bunları delik deşik etmişti.

Hemen döşenen ve zaten orada olup pasları temizlenen rayların üzerinden geçtiler. Kayalık duvarlara vardıklarında, eski yol yatağının yolun kilometrelerce dışına uzanan izini görebiliyorlardı, ama tam önlerinde kabaca açılmış olsa da onları içine alabilecek yükseklikte bir tünel vardı. Konsey'in var olduğu yıllar boyunca, bir gün acele bir dönüş gerekebilir diye, geçit açmak için vardiyalar halinde tünelci grupları gönderilmişti.

Vardıklarının üçüncü günü bir ticarete şahit oldular. Hiç kıpırdamayan otların arasından dimdik bacaklarının üzerinde hızla koşarak gelen Uzun Adımlar, garip mallarını Konsey tüccarlarının önüne bıraktılar: saç, balgam ve değerli taşlardan oluşan bir pıhtı, bir miktar da toprak tükürüğü bezoar.

"Hokus pokus işi bu," diye Cutter'a fısıldadı bir Konseyci. Demir Konsey yabancı büyülere kapalıydı.

"Bizi bulabilirseniz, bizimle ticaret yapabilirsiniz." Tahıl, bilgi, et ve mühendislik teknikleri. Demir Konsey, hepsinden çok uzmanlarının bilgilerinin ticaretini yapıyor, bunları Biraderler'den, Vadaunk'dan ve gezgin kabilelerden gelen tacirlere satıyordu.

Bu yaşamın bir eşi benzeri daha yoktu. Böyle bir şey görülmemişti. Cutter tedirgindi. Konsey'i bilmediği bir zaman anımsamıyordu. Çocukken tuhaf bir öyküydü bu, delikanlılığında bir serüven, politikaya giren bir adam olarak da bir tür olasılık olmuştu. Şimdi ise buradaydı ve düş kırıklığını tam olarak ifade edemese de, onu hissediyordu.

Hissettiği farklılığı tam olarak anlayamıyordu. Bu yaşamda daha önce görmediği çok az şeyin olmasına ve yine de izlediği herkesin sürekli ekip biçiyor, hayvanlarla ilgileniyor, yazıyor, tarışıyor, çocuklara bakıyor ve yaşamında gördüğü binlerce edimi yerine getiriyor olmasına karşın, bütün bunların yeni şeyler gibi görünmesine, yeni şeyler gibi gelmesine sessizce öfkeleniyordu. Treni kazıyıp yeniden boyayan şu adamın neden Cutter'ın daha önce gördüğü bir şey yaptığını anlayamıyordu.

Rayların ötesindeki ticaret için kullanılan dışında, para yoktu. Bu onu nedense kızdırıyordu. İsyancıların neden tutup da, arazi sahiplerinin, paranın kendisinin hiç görmediği ama köylülerin getirdiği başka şeyleri kabul edildiği bozkırın eski beyliklerini taklit ettiğini asla anlayamamıştı. Parasız ekonomiden rahatsız oluyor, onu bir özenti olarak görüyordu. Parayla yapılsın ya da yapılmasın, fark etmiyordu, boya fırçasını aşağı yukarı sallayıp duruyorlardı, para olsun ya da olmasın.

Yanıldığını anlaması günler sürdü. Tam aynı şey değildi. Boyamak farklıydı, tarlayı sürmek, bıçak bilemek, muhasebecilik de. *Bunlar yeni insanlar*, diye düşündü. *Benim gibi değiller*. Cutter son derece huzursuzdu.

Korkunç bir gün boyunca gördüklerinden neredeyse tiksindi. Dışında tutulmaktan nefret etti. Yeterince tuhaf olmadığı ve çok tuhaf olduğu için. Sonra bunun nedeninin Konsey değil kendisi olduğunu anladı, –tabii, tabii– oydu.

Bu yapılırken burada değildim. Bunu yapan yaşlılardan biri değilim; gençler gibi burada doğmadım. Burayı ben oluşturmadım, o da beni oluşturmadı.

"Buraya gelmek çok zaman aldı." Yolcular, Ann-Hari ve asıl komitenin diğer üyeleri bir akşam yemekhanede toplanmıştı. Demir Konsey'in batıya yolculuğunu anlatan, tekrarlayan ritimli bir şarkı antika ses okuyucusuna kaydedilmişti ve Judah'ya verildi: "Golemci için şarkılar."

"Size gerçek Konsey öyküleri anlatcağım," dedi adamın biri yemekler yendikten sonra. "Şimdiye kadar anlatılanlar yalan değil ama bazı şeyleri atladılar. Her şeyi bilmelisiniz." Geç olmuştu ve soğuktu, dinlerken yassı ekmeklerini didiklediler. "Buraya

gelmek çok zaman aldı," dedi ve onlara, ayrıntılarına girmeden, uğursuz lekeyi anlattı. "Işıksız kaldık," dedi yalnızca. "Ürkünç bölgenin kenarında, neredeyse bir ay."

Onlara haritalarda olmayan bu araziye iki yıldan fazla, bir kısmı kaybolan, çoğu ölen keşifçiler gönderildiğini, rotaları üzerinde kafa patlattıklarını, yeni teknikler öğrendiklerini anlattı. Konsey rayları döşedi, kendini savaşların içinde buldu. Treni hiç planlamadan, üstlerine ok ve taşlar yağdıran düşman orman yaratıklarının arasına sokmuşlardı: onları işgalle suçlayan hayvan-adamlar. Kaçak tren, adlarını daha önce yarım yamalak duydukları ülkelerin temsilcileriyle karşılaştı: paralı askerlerin krallığı Vadaunk; su kenti Gharcheltist gibi. Demir Konseyciler yeni diller öğrendi, acımasız ticaretin gereklerini öğrendi. "Uğursuz lekenin ardından kara açıldı."

Zavallı şaşkın küçük Yeni Crobuzonlular. Cutter, tanımadıkları yerlerde zorlukla yol alan kendi gençliklerine bir tür acımayla baktıklarını hissetti. Geçmiş beceriksizliklerini hissetti. O zamanlar yalnızca gözlerini kırpıştırıp yollarına devam etmiş, çekiç savurmuş, rahatsız ettikleri kişilerden özür dilemiş olmalıydılar. Kurbanlar vermişlerdi, bilmeden şu ya da bu küçük zorbalıklarla karşılaştıkça, herhangi bir egemenliği ya da da sözde tanrıyı geçtikçe ciddi ve korkunç fiyatlar ödenmişti. "Bir defasında Konsey'i bir ormana sokmuştuk ve oradaki bir magma-atı bütün kömürlerimizi yemişti. Anımsıyor musunuz? İçimizden bazılarının, arkasında cam ayak izleri bırakan o korkunç şeyin kurbanı olduğu zamanı anımsıyor musunuz?"

Dışarıdan gelenleri cezalandıran bir kara parçasıydı. Hayvanlara, soğuğa ve sıcağa kurbanlar vermişlerdi. Aç kalmışlar, hastalanıp titreyerek, su arabaları kaybolunca da susuzluktan ölmüşlerdi. Kendi kendilerine yeni şeyler öğrenmiş, kaçak demiryollarını döşemeye devam etmişlerdi.

Zorunlu kalınca, arazilerinden geçmeleri için teklif ettikleri rüşveti kabul etmeyen kabilelerle savaşmışlardı. Konsey'cilerin kısaca utanarak anlattığı –Aptallık, diye isimlendiriyorlardı– bir dönem olmuştu. Trenin kendisi, hangi strateji uygulanacak, yola nasıl devam edilecek tartışmalarının yol açtığı bir iç savaşla par-

çalanmıştı. En arkadaki işçi vagonunun ve en öndeki vagonun generalleri, birbirlerine el bombaları fırlatmış, vagonların tepesinde bir hafta süren gerilla savaşları yapılmış, koridorlarda katliam olmuştu.

"Kötü bir kıştı. Açtık. Aptaldık." Bunu anlatırken kimse başını kaldırmadı.

Sonunda ovalar. Haritalar çizmiş, komşularıyla barış yapmışlardı. "Yeni Crobuzon kütüphanesinde bulunanlardan daha fazla haritamız vardı." Tren, yoluna devam ediyordu. Sonunda, iyice batıda, izcileri denizi buldu.

"Tren bizim gücümüz. Onu güçlü tutmalıyız." Treni asla durduramazlardı. Bu ihanet olurdu. Dinlenebilecekleri, toprağın onları destekleyebileceği bir yer buldukları zaman bile treni durduramayacaklarını biliyorlardı, bunun hep farkındaydılar. inî olmayan biçimde ona tapıyorlardı. Onu yeniden şekillendirmişler, devasa bir şey yapmışlar, makinelerini geliştirmiş, yanabilen her şeyle çalışabilecek hale getirmişlerdi. Bir hayat oluşturmuşlardı.

Yıllarca. Gereksinim duydukça eklemeler yapıldı. Kasabaları büyümüştü. Her ırktan göçebeler ve yollarını yitirmiş serüvenciler kaçak kente katılmaya geldi. Demir Konsey'e.

Kasaba ve yönetimi bir bütündü. Delegeleri, komitesi; yapılan işe, yaşa ve gelişigüzel faktörlere göre seçiliyordu. Her zaman hoşa gitmeyen şiddetli tartışmalar, ikna yöntemleri oluyordu. Demokrasinin, adam kayırmanın ve karizmanın hinterlandı. Gitmeyi önerenler, tekerleklerin durması gerektiğini söyleyenler. İlk yıllarda endüstri ve tarım konusundaki farklı düşünceler hizip içinde hizipler oluşturmuştu. Hayatı büyütmeye devam ederek, işleri paylaştırmış, tartışmış, farklı düşünmüş ve her şeyi yoluna sokmuşlardı.

"Bundan önce ben yağcıydım," dedi öykücü. "Tekerlekleri yağlıyordum."

"Neden burada olduğumu biliyorsunuz," demişti Judah. "Artık yeni bir karar almanızın zamanı. Gitmenizin zamanı. Yeniden yola çıkma zamanı."

19

İçinden geçtikleri platoda, bu tuhaf yüksek ovada, uygarlıklar yaşamıştı. Kendi tarihiyle kafa kafaya çarpışarak geldiği yöne giden Demir Konsey, harabelerin arasından geçti.

Bir zamanlar belki de tapınak olan bir şey, bir tapınaklar kenti. Tepesi çökmüş bir zigguratın gölgesinde raylarını döşediler ve makinelerin soluğu sarmaşıkların üzerinde yükseldi. Köklerle sarılmış ev kalıntılarını, kırık, aşınmış mermer tanrıları geçtiler. Demir Konsey bu ölü evi çekiç darbeleriyle titretti. Demir Konsey sarmaşıkların sardığı şehri, çürümüş kuleleri delip geçti.

"Çoktandır tanıdığım biri var," demişti Judah komiteye. "Ortaktık. Bir ara hükümette çalıştı, şimdi büyük bir şirkette ama kulakları hâlâ açık. İkimizin bir geçmişi var ve bazen işi için golem gerekiyor. Bunun için geldiğinde konuşuyoruz."

Judah, Cutter'a bu tuhaf konuşmalardan söz etmişti, kibirli Pennyhaugh, düşmanı olmuştu ama yine birlikte içiyorlardı. Tartışmıyor, bir oyun oynuyorlardı. "Onunla görüşme nedenim bana bilgi veriyor olması, ben de bunu Topluluğa aktarıyorum," diyordu Judah. "Hem bilmem ama... Bunları sadece laf olsun diye söylediğini sanmıyorum. Bu bir tür *hediye*."

Komite dinliyordu. Yeni Crobuzon'u anımsayan orta yaşlılar ve Tekraryapımlar vardı, bir zamanlar kamp fahişesi olan kadınlar: Ama delegelerin yarıdan çoğu gençti, Konsey yapıldığında ya çocuktular, ya da daha doğmamışlardı. Konuşurken Judah'yı izliyorlardı.

"Hep söylentiler var dedim ve bunu öyle söyledim ki bilgiyi bana o teklif ediyormuş gibi oldu. Neler olduğunu anlattı. Tesh'le

süren savaşı biliyorsunuz." Ayrıntıları bilmiyorlardı ama Bas-Lag'ı sarsacak kadar büyük bu savaşın öyküleri serüvenciler yoluyla Demir Konsey'e ulaşmıştı.

"Ateşsuyu Boğazı'nda katliam var: Kanlı Boğaz deniyor oraya artık. Cadı Egemenliğinin deniz büyüsünü bozdular ve burayı geçen donanma gemileri şimdi bütün kıyılarda. Binlerce kilometre. Ama haftalar önce bir başka sefere daha çıkıldı. Savaş gemilerinin altına. Denizaltılarla. Belki de su iblisleri yönetiyor, bilmiyorum ama neredeyse burada olurlar. Karayı görmüş olmaları lazım.

"Şehirde sizi hiç unutmadılar, biliyorsunuz. Demir Konsey'i hiç unutmadılar. Çok Yaşa. Herkes bu sözleri fısıldıyor. İsimleriniz duvarlarda. Parlamento sizi asla affetmedi, ne yaptığınızı unutmadı. Şimdi de nerede olduğunuzu biliyorlar."

Oluşan telaşın yatışmasını bekledi.

"İlelebet saklanamazsınız. Bunu biliyordunuz. Nasıl öğrendiklerini bilmiyorum. Yirmi yıldan fazla oldu ama, her şey mümkün. Bir gezgin birine anlatır, o bir diğerine, o da bir diğerine: İçinizden biri de olabilir, Yeni Crobuzon'a dönen ve yakalanıp sorgulanan biri. Bir casus olabilir." Gürültüyü bastıran bir tonda konuştu. "Uzağı görmenin ölçüsü farklı artık, bilemem. Sorun *sizin nerede olduğunuzu bilmeleri*. Sizi buldular. Ne kadar zamandır bunu bildiklerini bilmem. Ama uğursuz lekeye ya da Galaggi Bozkırı'na, ormanlara ya da her neresiyse oraya, asla bir birlik göndermezlerdi – *bizde* Qurabin vardı." *Ama başlangıçta yoktu, Judah,* diye düşündü Cutter. *Ne yapmayı planlıyordun*? "Ama savaşla birlikte bu değişti. Çünkü Ateşsuyu Boğazı açıldı.

"*Bütün yolu dolaşarak* geliyorlar, denizden. Tesh'in yanından geçip yukarıya çıkarak Maru'ahm'ı da geçmeye ve sonra ovaların kenarına çıkmaya çalışıyorlar. Size doğudan değil *batıdan* saldıracaklar. Bunu şu ana kadar yapamazlardı.

"Bacılar, konseyciler, yoldaşlar. Saldırıya uğramak üzeresiniz. Zaman yok. Sizi yok etmeye geliyorlar. Devam etmenize izin veremezler. Siz ellerinden kaçtınız. Kardeşler... Şu anda her zamankinden daha çok bu işi bitirmeleri gerekiyor."

Judah'nın, Yeni Crobuzon'daki karmaşayı Konseycilere anlatması zordu. Daha yaşlı olanlar kendi grevlerini ve büyük sonucunu anımsıyorlardı ama Yeni Crobuzon'un kendisi binlerce kilometre uzaklıktaki eski bir anıydı. Judah sıkıntıları onlara aktarmaya çalıştı. "Bir şeyler oluyor," dedi.

"Sizi parçalayıp geri getirmek zorundalar. Böylece vatandaşlarına, *Bakın ne yaptık. Bakın başkaldıranlara ne yapıyoruz. Konsey'inize ne yaptığımıza bakın*, diyebilecekler.

"Sizi mahvetmeye geliyorlar. Harekete geçme, rayları yeniden döşeme zamanı. Gitmeniz şart. Kuzeye gidebilirsiniz, bilemiyorum. Tundralara doğru gidin. Soğuk Pençeler'e gidin. Bilmiyorum. Yeniden saklanın. Ama gitmeniz şart. Sizi buldular çünkü, geliyorlar ve sizi ortadan kaldırana kadar durmayacaklar."

"*Ya evet, saklanabilirler,*" diye fısıldadı Drogon, Cutter'ın kulağına, birden ve ısrarla. "*Ya da başka bir olasılık var. Geri gelebilirler. Geri gelmeleri gerektiğini söyle onlara. Söyle.*"

Bunu bir talimat olarak fısıldamamıştı ama öyle heyecanla, öyle vurgulayarak söylemişti ki Cutter onun sözünü dinledi.

Konsey günlerce o kadar şaşkındı ki plan yapamadı. Yerleşik kasabasına bir bağlılığı yoktu. Yaşadıkları yerin, hep tren olduğunu, diğer binaların yalnızca eklentiler, tekerleksiz vagonlar olduğunu iddia ediyorlardı. Ama yıllardır biriktirdikleri, zor kazanılmış kaynaklar özlenecekti.

"Kalmalıyız. Gelenleri halledebiliriz," dedi genç Konseyciler ve Tekraryapım olan aileleri, çocuklarına Yeni Crobuzon'un ne olduğunu anlatmaya çabaladı.

"Gelenler bir grup uzun adım değil," dediler. "At hırsızlarından söz etmiyoruz. Bu çok farklı bir şey. Low'u dinleyin."

"Evet ama şimdi, Bay Low kusura bakmasın ama, onun bilmediği tekniklerimiz var. Yosun büyüleri, el falları, bunları biliyor mu Bay Low?" Gizemli kabilelerden öğrenilen sihirler. Anne ve baba başlarını salladı.

"Yeni Crobuzon'dan söz ediliyor. Bildiğin gibi değil"

Judah, Cutter'ın ona getirmiş olduğu aynayı paketinden çıkardı. "Yalnızca bir tane," dedi. "Diğeri kırıldı ve o olmadan bu

silah olarak kullanılamaz. Hem zaten diğeri elimizde olsaydı da, yeterli olmayacaktı. Gitmelisiniz."

En akıllı canavarsuratı kilometrelerce öteye, kıyıyı izlemeye göndermişlerdi. Bir hafta geçti. "Bir şey bulamadım," diye geldi. Judah öfkelenmişti. "Geliyorlar," dedi.

Belli bir şey önermeyi reddediyordu. Öte yandan Drogon, Konsey'in dönmesini delicesine ister olmuştu. Konseycilere tekrar tekrar, dönmeleri gerektiğini söyliyordu. Tuhaf bir heyecandı bu.

Cutter danslara gitti. Oradaki uğultu, sarhoş genç erkeklerin ve kızların köylü valsine ayak uydurmaları onu yatıştırıyordu. Eş değiştirip içiyor, uyuşturucu katılmış meyvelerden yiyordu. Genç bir adama takıldı, yakalayıp eliyle becerdi ve hatta bir çocuk oyunu oynar gibi onu uzun uzun öptü, seks içermeyen, bir güreş ya da ona benzeyen bir oyundu sanki. Daha sonra elini silerken adamın Demir Konsey'in ne yapması gerektiği hakkında konuşmaya hevesli olduğunu fark etti

"Herkes gideceğimizi biliyor," dedi. "Ne yani, Judah Low'u görmemezlikten mi geleceğiz? Bazıları yukarıya diyor, bazıları aşağıya ve hiç kimse hangi yöne gideceğimizi bilmiyor ama ben ve bir sürü kişi daha bir plan yaptık. Epey düşündük. Kuzeye ya da güneye değil *doğuya* gidelim diyoruz. Bıraktığımız raylardan geriye. Eve dönme zamanımızın geldiğini düşünüyoruz. Yeni Crobuzon'a."

Cutter, bunun Drogon'un işi olmadığını fark etti. Bu kendiliğinden gelen bir istekti.

"Sanırım bir şey geliyor," dedi Qurabin, bedensiz ses.

Drogon, "*Geldiğini biliyorlar. Gitgide daha çoğu Yeni Crobuzon'a gitmek isteyecek*," dedi.

"Hayır," dedi Judah. Cutter adamın içinde bir sürü şeyin dolaştığını gördü: gurur, korku, kızgınlık, hiddet ve şaşkınlık. "Hayır, delirmiş onlar. Ölecekler. Tek bir Yeni Crobuzon taburuyla yüz yüze gelemezken, şehrin karşısına nasıl çıkarlar? Milislerin elinden kaçıp yine milislere gitmenin hiçbir anlamı yok. Geri dönemezler."

"Düşündükleri bu değil. Onları sen gaza getirdin, öyle değil mi? Neler olduğunu anlatarak. Dengeyi değiştirebileceklerini düşünüyorlar, Judah. Bence haklı da olabilirler. Kalabalıklara dönmek, raylara çiçekler atmak istiyorlar. Eve, yeni bir şehre dönmek istiyorlar."

"Hayır," dedi Judah. Ama Cutter, Pomeroy'un ve Elsie'nin heyecanladığını gördü. Kendi alaycı ve soğuk tavrının gerisinde de bu heyecanın bir parçasını duyduğunu hissetti.

Geri dönmek için bir yaygara koptu. "Hız meselesi," dedi yaşlı bir Tekraryapım kadın. "Buraya gelirken yedek raylar döşedik, eğer gitmemiz gerekirse bizi bekliyor olacaklardı. Eh, şimdi bizi yakalamaya geliyorlar ve güvenliğimizle aramızda kilometreler var, çok hızlı olmalıyız. O raylar bekliyor. Bir kilometre burada, iki orada. Onları kullanmamak aptallık olur." Bilgiçlik taslıyordu.

Judah tartışmaya girdi ama Konsey'in dönme ve bu Yeni Crobuzon anında bir şey olma isteği, Cutter'ın gördüğü kadarıyla, onu gururlandırıyordu. Onları korkutarak vazgeçirmek istiyor ama –Cutter bunu görüyordu– bunu tarihsel bir duyguyla yapmak istemiyordu.

"Bilmiyorsunuz," dedi yumuşak bir ses tonuyla. "Nasıl olacağını bilmiyorsunuz, orada neler olduğunu bilmiyorsunuz. Hayatta kalmanız gerekli. Bu her şeyden önemli. Sizin gezgin ozanlığınızı yaptım, bir düşünsenize ve yaşamanızı istiyorum."

"Mesele –kusura bakmayın, Bay Low, saygısızlık etmek istemem– mesele sizin ne istediğiniz değil, bizim ne istediğimiz. Gelen piçleri haklayamazsak ve eğer kaçacaksak, bu kaçışın bir anlamı olsun. Yeni Crobuzon'a haber gönderelim. Eve döndüğümüzü söyleyelim." Konuşan, Konsey'den beş yıl sonra doğmuş, otlaklarda büyümüş bir genç adamdı.

Ann-Hari ayağa kalktı. Heyecanla konuşmaya başladı.

Ben Yeni Crobuzon'da doğmadım, dedi oradakilere ve etkili bir konuşmayla acımasızca hayatından bahsetti. "Hiçbir zaman bir ülkem olabileceğini düşünmedim: Benim ülkem Demir Kon-

sey. Yeni Crobuzon'dan bana ne? Ama Demir Konsey nankör bir çocuk ve ben nankör çocukları hep sevdim. Yeni Crobuzon'a müteşekkir olmamızı gerektiren bir şey yok –orada yaşadım ve biliyorum– ve biz özgürlüğünü elde etmiş çocuklarız. Başka kimse yapmadı bunu. Şimdi de diğer bütün çocuklar nankörlük yapıyor ve onlara yardım etmeliyiz."

Cutter'a göre sanki Judah'nın takımı Demir Konsey'i özgür bırakmış, bağlarını çözmüş, çoktandır var olan bir eğilim onu ele geçirmiş gibi geldi. Hangi nedenleri gösterirlerse göstersinler, geri dönmeyi öneren Konseyciler, uzun zamandır istedikleri, içlerine gömülü bir şeyden söz ediyor gibiydiler. Judah'nın söz ettiği direniş onları heyecanlandırmıştı.

Cutter, düşündüklerini sözcüklere dökmek istediğinde bunu tam yapamadı. Bu kadar yolu, bu kadar zorlukla, Konsey'i *kaçması* için uyarmaya gelmişlerdi, gelmişti: Konsey şehrin karşısına nasıl çıkabilirdi?

Ama ifade edemese de Cutter dönmelerindeki mantığı görebiliyordu. Ann-Hari konuşurken, içinden bu duygunun kabardığını hissetti ve bunu hisseden tek kişi o değildi.

Konseyciler kadını alkışlayarak adını haykırıyorlardı ve "Yeni Crobuzon" diye bağırıyorlardı.

Elsie ve Pomeroy sevinçten havalara uçuyordu. Hiç bunu beklememişlerdi. Qurabin memnun bir ses çıkardı, Yeni Crobuzon'a, manastırına ihanet eden Teshliler daha fazla destek veriyor değildi ve Konseycilerden ve onu hoş karşılamalarından etkilenmişti. Qurabin nasıl olursa olsun bu çabanın bir parçası olmaktan mutluydu. Drogon sevinçliydi. Judah sessizdi, gururluydu ve korkmuştu.

Cutter onun korkusunu gördü. *Bunun bir efsane olmasını istiyorsun, değil mi?* diye düşünüyordu. *Bu seni rahatsız ediyor, bu şeyin geri dönmesi. Bunu istediği için onu seviyorsun ama onun başına bir şey gelmesini istemiyorsun, yaptığın bu şeyin. Düşleyebileceğimiz şeyin.* Judah, Demir Konsey için her şeyi yapabilirdi, her şeyi. Judah'nın ona duyduğu sevgi tamdı.

Kasabayı yıktılar, çamur ve hasır toplantı odalarını parçaladılar, toz haline getirdiler. Toplayabildikleri ekini topladılar. Konseyciler arasında buna öfkelenen bir sürü kişi vardı.

Ebedî tren, oradan buradan buldukları tuhaf malzemelerle yapılmış yeni katarlarına, odun ve mineral vagonlarına rağmen bütün Konseycileri alamıyordu. Yüzlercesi, yine, kamp izleyicisi, trenin peşinden gelen göçebe olacaktı. Birkaçı gelmiyordu. Bazıları tepelere çıktı ya da sökülen raylarla çevrili yerleşik alanda çiftçi olarak kalmakta ısrar etti.

"Geldiklerinde," dedi Judah onlara, "öleceksiniz." Onlar da blöf yaparak, kuru sıkı kabadayılık taslayarak karşılık verdi. Bir işe yaramaz, diye düşündü Cutter. Yeni Crobuzon milisleri, en güçlü ve en iyi silahlarla donanmış birlikleriyle, avlarını bulacaklarını düşündükleri yere gelip elli tane yaşlı çiftçi bulunca, hiçbir şansınız olmayacak, diye düşündü Cutter. Onları izledi, ölü olduklarını biliyordu. *Umarım sizi çabuk öldürürler.*

Cutter, Ann-Hari ve Judah'nın iki âşık olup olmadığını bilmiyordu ama birbirlerine derin ve basit bir sevgi duyuyorlardı. Kıskanıyordu ama Judah'nın başka sevdiklerini kıskandığından fazla değil. Cutter bu şeyin bu kadar karşılıksız olmasına alışmıştı.

Judah, Demir Konsey'in otlaklardaki sığınağını terk etmeden önceki son akşam Ann-Hari ile birlikteydi. Cutter yalnızdı, genç, kaslı adamla boğuştuğu akşamı düşünerek kendine dokunuyordu.

Ertesi gün toplandılar: Yabani otların tren ve çiftçiler tarafından ezildiği kenar mahallelerde Cutter duruyor. Güçlü Pomeroy silahını oyun oynayarak, bir tırpan gibi sallıyor ve Elsie kolunu adamın beline dolamış; Drogon siperli şapkasını takmış, Demir Konsey'in at yetiştiricilerinden yalvar yakar aldığı atı sürüyor, dudakları oynuyor ve Cutter onun kiminle konuştuğundan emin değil; Qurabin, kadın ya da erkek her neyse, tuhaf tanrısının ona söylediği gizli yoldan yürürken otlar titreşiyor ve ileride kol kola girmiş Ann-Hari ve Judah var, sabahın böcekleri tarafından teftiş ediliyorlar.

Arkalarından Demir Konsey geliyordu. Birazdan sıraya girecek, rayları döşemeye, taşları kırmaya, aşağı ovalardaki büyük taşların arasından kıvrılmaya başalyacaklardı ama şu anda yürüyorlardı. Demir kavis açılıyordu, Konseyciler yeniden ray döşeyici olmuştu. İzciler ve su arayanlar, avcılar ve toprak düzelticiler de vardı, ama hepsinden önemlisi, kasabalarının kenarını açan ve onu, düz bir çizgide, gelişlerinin izini belli belirsiz hâlâ taşıyan topraklarda gerisin geriye tekrar döşeyen raycılar.

Onlardan epey uzakta, saldırgan milisler, tek amaçları onları yok etmek olan askerler, batıya ulaştı. Demir Konsey sarsıldı ve yoluna devam etti, doğuya, Yeni Crobuzon'a, evine doğru.

Böyle olmuştu. Sonra bu sınıra, tam anlamıyla kötü topraklara geldiler.

"İşte. Burası, işte. Sınırı. Uğursuz lekenin Sınırı."

6. Kısım

TOPLULUK YARIŞI

20

DIŞINDAKİ VE İÇİNDEKİ CANAVAR YENİ CROBUZON'UN İKİZ DÜŞMANLARI: İZLEYİCİ VE HAİN. UTANÇ GECESİ

Gazeteler çoşmuştu. Kocaman puntolarla GözYüzü İsyanlarını kınayan başlıklar atıyorlardı. Dükkânlarda sıkışıp kalarak dumandan boğulan, pencerelerden fırlatılan şeylerle ezilen, vurularak öldürülenlerin heliotiplerini yayınlıyorlardı.

Sonraki Zincirgünü, Bakkalın Sevgilisi'nde, Ori, *Başıboş Şiddet* toplantısının dolup taşacağını umuyordu ama kimse gelmemişti. Ertesi akşam, bir sonraki akşam yine gelerek tanıdık bir yüz aradı. Sonunda Tozgünü örgücüyü gördü, para denkleştiriyor, mekân sahibinin kulağına bir şey fısıldıyordu.

"Jack," dedi Ori. Kadın, döndü, kuşkuyla baktı, ancak gelenin Ori olduğunu görünce yüzü biraz değişti.

"Jack," dedi.

"Zamanım az," dedi. "Gitmem lazım. Birer kadeh şarap alalım, hadi."

"Sarmallanmışsın, hıh?" dedi ve Ori'ın giysilerindeki halka işaretlerini gösterdi. "Bunları şimdi her yerde görüyorum. Duvarlardan giysilere atladı. Kaktüs kabadayıların hepsi bunları takıyor, Yenilikçiler, radikaller. Anlamları ne?"

"Yarı Peygamber Devesi'yle," dedi dikkatle Ori, "bağlantısı var. Bunları başlatan adamı tanıyorum."

"Adını duydum sanırım..."

"Bir arkadaşım. İyi tanıyorum." Bir sessizlik oldu. İçkilerini yudumladılar. "Toplantıyı kaçırdım."

"Toplantı falan yok artık. Aklını mı kaçırdın sen, Ori... Jack?" Kadın telaşlandı. "Özür dilerim, Jack," dedi, "gerçekten." Adını Curdin söyledi. Nerede yaşadığını da.Yapmaması gerekiyordu

ama gerektiğinde sana *Başıboş Şiddet*'i ulaştırabilmemi istedi. Kimseye söylemedim."

Adam şaşkınlığını sakladı ve başını salladı.

"Toplantılar?" dedi ve kadın pişmanlığını hemen unuttu.

"Neden toplantı yapalım?" dedi. "Olan oluyor." Ori başını yine iki yana salladı, kadın içini çekiyormuş gibi bir ses çıkardı. "Jack... Jack... Tanrı *Aşkın*a. Ne *yapıyorsun* sen? *Orada* değil miydin?"

"Ne diyorsun sen, tabii oradaydım. Dereboyu'ndaydım. Ben..." Sesini alçalttı. "Militan Karma da neyin nesi oluyor? Sizin beyinsiz *ayak takımının* katletmeye çalıştığı lanet olasıca keprileri korumaya çalışıyordum."

"Karma? Hmm, eğer bir ötesoylu olsan ve köşe başındakiler yalnızca Muhtelif Eğilimler'deki komprador pezevenkler olsa, yüzünü başka yere dönmez miydin? Hem sakın bir *daha yapma*. Kimseyi küçümseme. Yenilikçilerin ayak takımı insanları kabul ettiğini biliyorsun. Arkadaşın Petron bile bunu biliyor, hem bana da öyle bakma, Jack, onun adını herkes biliyor, Flex'inkilerle birlikteydi. Hem Yenilikçilerin yaptığı bütün o çılgınlıklardan da pek emin değilim, hayvanlar gibi giyinip ortaya çıkmalarından, aptal kanlı oyunlarından, ama onlara güvenirim. Sana güvenip güvenemeyeceğimi bilmiyorum, Jack ve bu acı bir şey, senin, benimle aynı şeyi istemediğine inandığımdan değil bu. Böyle olmadığını biliyorum. Ama senin sağduyuna güvenmiyorum. Bana kalırsa, budalanın birisin Jack."

Ori hiç öfkelenmedi. Başıboşçuların kendini beğenmiş tavırlarına alışkındı. Kadına soğuk soğuk ve evet, kadının Curdin'den dolayı hak ettiği bir saygı kalıntısıyla baktı.

"Peygamberleri oynarken, Jack," dedi, "gözlerini açık tut. Ben harekete geçtiğimde... Haberin olur. Planlarımız var."

"Demir Konsey'in geri döndüğü söyleniyor."

Kadının yüzü birden aydınlanmıştı.

"Geri geliyor."

Ori'in ne söyleyeceği açıktı. Kadına hakaret etmek istemedi ve söyleyecek başka şeyler aradı ama, bulamadı.

"Bir peri masalı bu," dedi.

"Değil."

"Bir efsane. Demir Konsey diye bir şey yok."

"Böyle düşünmeni istiyorlar. Eğer Demir Konsey yoksa, asla gücü elimize geçiremeyiz. Ama varsa, ki *var*, bunu daha önce yaptık ve yine yapabiliriz demektir."

"Aman Tanrım, söylediklerini bir dinlesen..."

"Bana heliolarını hiç görmediğini mi söylüyorsun? Neydi peki onlar? O treni, kadınlar, *fahişeler* önde, yol boyunca yan yana yürüyerek mi yaptılar sence? Çocuklar vagonların tepesinde koşuşturken mi?"

"Bir şeyler oldu, tabii ki oldu ama bastırıldı. Bir grevdi yalnızca. Çoktan ölüp gittiler..."

Kadın gülüyordu. "Bilmiyorsun, bilmiyorsun. Onları öldürmek istediler ve yine ölmelerini istiyorlar ama geri geliyorlar. Topluluk'dan birileri onları aramaya gönderildi. Bir mesaj aldık. Onlara dönmelerini söylemeyeceklerse, neden oraya gitsinler?

"Duvar yazılarını görmedin mi?" dedi. "Her yer dolu. Şu üzerindeki kıvrım ve sarmallarla yan yana. DK Seyrediyor. Demir Konsey. Geliyor ve yalnızca bunu bilmek bile inanılmaz bir esin kaynağı.

"Halk onları istiyor, onları bulacak, onlara inanacak, Jack...

"Senin bilmediğin şey," dedi ve artık kızgın da değildi, "bizim hareket halinde olmamız. Topluluğu bir duyabilseydin." İçkisini yudumladı. Bir tür meydan okumayla adama baktı. O Topluluğun *üyesiydi*. İsyancılar grubu, hizipçilerin ve bağımsızların ateşkesi. "Parlemento'nun içinde anlaşmak isteyenler var, biliyorsun. İtiraf edemezler ama işçilerin çalışıp çalışmayacağına bizim karar verdiğimiz fabrikalar var. Görüşmek istiyorlar. Parlamento artık Yeni Crobuzon'daki tek yetkili değil. Şimdi iki güç var."

Örgücü masanın üzerinden elini uzattı.

"Madeleina," dedi üzerine basarak. "Di Farja."

Ori eli sıktı, kadının güveninden etkilenmişti. "Ori," diye fısıldadı, sanki kadın bilmiyormuş gibi.

"Sana bir şey söyleyeyim, Ori. Bir yarıştayız. Topluluk her şeyi hazırlamak için yarışıyor. Daha haftalar, aylar var bitmesine. Yal-

nızca dönüp dolaşacağımız bir yarış değil bu, bir şeye *doğru* yarış yapıyoruz. Hiç aptal değiliz. Yapmamız gereken şeyi oluşturmak için koşuyoruz..." Etrafına bakındı. "*Komuta*, iletişim zincirlerini. Dün gece bir başlangıçtı. Gidecek yol uzun ama yarış başladı. Savaş kötüleşiyor, diyorlar. Sakatlar sokakları dolduracak. Tesh eğer şu şeyi..." Gözlerini kapatarak soluğunu tuttu, anımsamak onu korkutmuştu. "Şu şeyi, şu havadaki şeyi gönderebiliyorsa, başka kim bilir neler yapar? Zaman... Çok fazla zamanımız yok."

"Ayrıca Demir Konsey geri geliyor," dedi. "Halk bunu duyunca, ipler kopacak."

Belki hep birlikteyiz, diye onu rahatsız eden bir hüzünle aklından geçiriyordu Ori. *Belki Topluluğun yarışı bizim de yarışımız.*

"Hepimiz yarışıyoruz," dedi.

"Evet ama bazılarımız yanlış yönde."

O anda olabilecek şeyi düşündü. Hakları ellerinden alınanların, ağır işçilerin, ayak takımının *Başkan*'ın, Şişman Güneş'in liderinin, Yeni Crobuzon'un efendisinin *devrildiğini* duyduğu o anda. Ne olacağını.

"Esinlenmekten mi bahsetmek istiyorsun?" dedi. Kadının sabit fikirli açıklamaları onu yine öfkelendirmişti. "Sana söyleyeyim," dedi. "Bana teşekkür edeceksin, Jack. Bizim yaptığımız, *bizim* yaptığımız... *Halkı uyandırmamız* gerekiyor."

"Çoktan uyandılar, Jack. Senin görmediğin bu işte."

Adam başını salladı.

Clypean Muhafızı Bertold Sulion, Yeni Crobuzon'a, Başkan'a, bağlı olduğu yasalara karşı güvenini yitirmişti. Baron onlara öyle söylüyordu.

"Bağlılık duygusu yok olmuş," dedi. "Bir Kalkan'a pek güvenilmez. Ettiğin yemin bunu açıkça söyler: *Yalnızca Başkan'ın ve sorumluluklarımın izin verdiği şeyleri görüp duyarım.* Bertold pek bir şey bilmiyor. Ama savaşın yitirildiğini biliyor. Ayrıca birlikte eğitim aldığı kişiler savaşıp ölürken burada hazırlanan anlaşmaları görmüş. Onlara inancını yitirmiş.

"Konu da bu," dedi. Dikkatle konuşuyordu. "Damarlarındaki kan gibi akan bir şey." Göğsüne vurdu. "Kötüleşince, iltihapla-

nınca, çıkarıp atarsın, sonra ya başka bir şeyle doldurursun, ya da için bomboş kalır. Sulion'ın içinde hiçbir şey yok artık. İspiyonculuk yapmak istiyor ve sırf işin gereği, çok para istiyor ama asıl istediği para *değil*. İhanet etmek istediği için ihanet etmek istiyor. Kötülük yapması için ona yardım etmemizi istiyor. Bunun farkında olsun ya da olmasın."

Kötüyaka'da değildiler. *İşte anahtarlar,* diye yazıyordu notta ve iki boynuzlu bir çiviyle duvara iliştirilmişti. *Yeni bir toplantı yerimiz var.* Bir adres. Ori notu Enoch'la birlikte okumuştu ve sonra ikisi birbirlerine bakmışlardı. Enoch budalanın biriydi ama bu kez şaşkınlığını Ori da paylaşıyordu. "Bayrak Tepesi mi?"

Şehrin kenarında, Perdido Sokağı İstasyonu'ndan çıkarak kuzeye uzanan Merkez Hattı'nın sonundaki Bayrak Tepesi, bankacıların ve sanayicilerin, hükümet görevlilerinin, zengin sanatçıların yaşadığı bir yerdi. Geniş yolları olan, arka bahçeleri ortak olan gösterişli evlerle dolu bir bölgeydi. Çiçeklenmiş ağaçlar ve budaklanmış sarmaşıksı dallarını sarkıtarak bunlarla kökler ve gövdeler oluşturan, siyah kaldırımlardan fırlayan banyan ağaçları.

Bayrak Tepesi'nde yıllarca bir gecekondu bölgesi olmuştu, bir apse gibi: Şehir planlamasındaki bir tuhaflığın eseri. Yenilikçi Başkan Tremulo, iki yüz yıl önce, bölgeye adını veren tepenin bayırlarına mütevazı evlerle dolu birkaç sokağın yapılmasını emretmişti; böylece, demişti, Korsan Savaşları'nın kahramanları, savundukları kişilerle yan yana yaşayabilecekti. Bayrak Tepesi'nin zenginleri yeni gelenleri hoş karşılamamış ve Mayo Tremulo'nun "sosyal kaynaşma" planları gülünç bulunmuştu. Para olmadan, mütevazı evler gecekondulara dönüşmüştü. Arduvazlar ve tuğlalar harap olmuştu. Bayrak Tepesi'nin yoksul azınlığı trenlerle gidip geldi, komşuları ise yüksek rayları küçümseyerek faytonlara bindi ve sefaletin kritik bir noktaya ulaşmasını bekledi. On beş yıl önce oldu bu.

Yoksullar yıkılan evlerinden çıkarılmış, Echomire ve Aspic'deki on-on beş katlı beton bloklara yerleştirilmişti. Ardından eski komşuları, garip bir şekilde, bu terk edilmiş, delik deşik kenar mahalleye taşınmış ve sonunda para gelmeye başlamıştı. Bazı

binalar yeni zenginler için evlere dönüştürülmüş, desteklenmişler, ikisi ya da üçü birleştirilmişti: Bu "temel kulübeler"de yaşamak bir moda olmuştu. Ama Bayrak Tepesi'nin isimsiz yoksul bölgesinin merkezindeki birkaç sokak korunmuş ve bir gecekondu müzesi yapılmıştı.

Ori ve Enoch buradan geçerek gelmişti. Yıkanmış ve en iyi giysilerini giymişlerdi. Ori bu sokak boyu uzanan yoksulluk anıtına daha önce hiç gelmemişti. Pis kokmuyordu tabii ve on yıldan fazladır böyleydi. Ama camları hâlâ kırıktı (Cam parçaları görünmeyen tellerle güçlendirilmiş, daha fazla kırılmaları engellenmişti), duvarlar nemden kabarmış ve renkleri atmıştı (Büyü ve kirişler bunları tam yıkılma noktasında bir arada tutuyordu).

Evlere tabelalar konmuştu. Kapılarına asılan pirinç levhalarda gecekondunun tarihi ve sakinlerinin içinde yaşadığı koşullar anlatılıyordu. BURADA, diye okudu Ori, SOKAKLARI SARARAK, SAKİNLERİNİ YANGININ VERDİĞİ HASARLA YAŞAMAK ZORUNDA BIRAKAN KUNDAKLAMA VE KAZA ESERİ OLUŞAN YANGINLARIN İZLERİ GÖRÜLEBİLİR. Ev isle kaplanmış, kömür gibi simsiyah olmuştu. Kömürleşmiş sıvası mat bir cila ile kaplanmıştı.

İçlerine girilebilen ön odalar ve evlerin dışında yer alan tuvaletler vardı. ALTI YA DA SEKİZ KİŞİLİK BİR AİLE BU KORKUNÇ KOŞULLARDA YAŞIYORDU. Gecekondu yaşamının döküntüleri olduğu yerde bırakılmış ve pislikten arındırılmışlardı, görevliler tarafından tozları alınıyordu. BU MODERN ÇAĞDA BÖYLE GECEKONDULARIN GÖZDEN KAÇMASI İNANILMAZ GELİYOR.

*
* *

Gönderildikleri ev Bayrak Tepesi'nin tipik mimari özelliklerini taşıyordu: Büyük, güzel, boyalı çakıllarla mozaiklenmiş. Ori adresi doğru mu okuduklarını merak etti, ama anahtarlar kapıyı açtı. Enoch kaşlarını çattı. "Daha önce buraya geldim," dedi.

Ev boştu. Ev bir taklitti. Odaları kemik rengiydi, perdeleri gibi. Enoch'un eve ve bahçelere duyduğu hayranlık Ori'ı sinirlendirdi.

Bayrak Tepesi sokaklarında dolaşanlar vardı, ısmarlama ceketler giymiş adamlar, eşarplı kadınlar. Çoğu insandı ama hepsi değil. Burada kanallar vardı ve ince su geçirmez taklit giysiler içinde, ağızlarında insanların tüttürdüğü ama vodyanoilerin yediği puroları çiğneyerek, emekleye hoplaya geçen varlıklı bir vodyanoi topluluğu yaşıyordu. Arada sırada, yukarı mahallenin başarılı kaktüslerinden geçenler oluyordu. Burada işçi robotlar da vardı, Ori'a, bunların her yerde bulunduğu çocukluğunu anımsatan, sarsak buharlı şeyler. Bayrak Tepeliler, bunların ruhsatlarını çıkaracak, aletlerini, Robot Savaşları'ndan sonra uygulmaya konulan bir dizi teste sokabilecek paraya sahiptiler. Ama çoğunun, zengin olanların bile, golemleri vardı.

Bir robot dikkatiyle yürüyen, boş bakışlı, toprak, taş, odun ya da tel erkekler, ya da kadınlar. Çantaları taşıyor, sahiplerini taşıyor, insan davranışlarını taklit ederek, sanki bu anlamsız gözleriyle görebilirmiş, sanki emirleri akılsız ve olağandışı biçimde sezmiyorlarmış gibi sağa sola bakıyorlardı.

Diğer Torocular geldiğinde hepsi aynı soruyu sordu: "Burada ne işimiz var?"

Baron geldiğinde oranın bir yerlisi gibi şık giyinmişti. Giysileri kuzu yünü, ince keten ve ipektendi. Herkes ağzı açık bakakaldı.

"Ah, evet," dedi Baron. "Traş olmuş, yıkanmış, ince bir puro tüttürüyordu. "Artık benim adamımsınız. Buna alışın artık." Bu yeni, büyük, boş evlerinde sırtını duvara dayayarak oturdu ve onlara Bertold Sulion'dan söz etti.

Toro oradaydı. Ori fark etti. Bu tuhaf silüetli görüntünün ne kadar zamandır kenarda, boynuzlarının çevresini belirginleştiren ışığın altında durduğunu bilmiyordu. Akşamdı.

"Neden buradayız, Boğa?" dedi. "Ulliam nerede?"

"Ulliam buraya pek sık gelemeyecek. Bu sokaklarda bir Tekraryapım pek alışılageldik bir manzara değil. Buradasınız, çünkü ben öyle istedim. Susup dinleyin ve nedenini öğrenin. Size para vereceğim. Kendinize kıyafetler alın. Artık hizmetkârsınız. Sizi gören olursa; uşak, hizmetçi, bulaşıkçı olduğunuzu söyleyeceksiniz. Temiz görünün. Aralarına kaynayın."

"Kötüyaka'daki yerimiz ortaya mı çıktı?" diye sordu Ruby. Toro oturmadı ama eğiliyor, olmayan bir şeye dayanıyor gibi görünüyordu. Ori boynuzlardaki büyüyü hissedebiliyordu.

"Amacımızı biliyorsunuz. Ne istediğimizi biliyorsunuz, neye hazırlandığımızı." Toro'nun sesinin doğal olmayan derin tınısı sürekli bir bir şok, bir eletrik yaratıyordu. "Yönetim Kurulu Başkanı Parlamento'da. Strack Adası'nda. Nehirde. Suda vodyanoi milisler, kaktüs muhafızlar, her odada subaylar. Büyücüler, şehrin en iyileri, tampon alanlar yaratıyor, her türden engeller, büyü tuzakları yerleştiriyor. Parlamento'ya giremiyoruz.

"Bir de Ekser ve Perdido Sokağı İstasyonu var. Ekser'de kimin çok zaman geçirdiğini biliyorsunuz. Milisleri yönettiğini de. Ya da istasyonda. Elçilik kanadında, yüksek kulede." Burası Yeni Crobuzon trenlerinin merkezi olmaktan çok daha fazlasıydı. Bir kentti, üç boyutluydu ve tuğlalarla sarılıydı. Çılgın mimarisinin büyüklüğü, yalnızca mimari tarz kurallarını çiğnemiyor, fizik kurallarına da başkaldırıyordu.

"Avımız oradayken, sorunumuz bir tek Perdido olmayacak." Orayı ele geçirmek kolay olacağı için değildi. İstasyonun savunma görevi iyi eğitilmiş ve silahları güçlü sadık milislere verilmişti. "Yönetim Kurulu Başkanı nereye giderse, Kalkanlar da orada. Sorunumuz onlar.

"Peki şehir? En son ne zaman Şişman Güneş'in kodamanlarından birinin konuşma yaptığını duydunuz? Çok korkuyorlar, Tesh ile gizli bir barış yapmaya çalışınakla meşguller. Bu yüzden başka bir taktik izlememiz lazım." Uzun bir sessizlik oldu.

"Kimin bir yargıçla çok yakın, çok samimi olduğunu biliyorsunuz. Yargıç Legus'la. Her hafta buluşuyorlar. Bunun dedikosusu ortalıkta dolaşıyor, kime soracağınızı bilin yalnızca. Legus'un *özel* evinde. Bir vatandaş gibi yaşadığı, maskesini çıkardığı yerde. Özel konuşuyorlar. Bazen ertesi sabaha kadar ayrılmadıkları oluyor.

"Her hafta, bazen haftada iki kez. Legus'un evinde.

"Bitişikteki evde."

Bir kargaşa oldu. *Nereden biliyorsun?* diye bağırmaya başladı birisi, *Bilemezsin* ve *Burası kimin peki? Bu evi nasıl ele geçirdin?*

Ori bir anı hatırladı. İçinde netleşmeye başlayan bir şey huzursuzca titredi, yaklaştı ve tekrar uzaklaştı, sonra yine geri döndü. Ori başkalarının da anımsadığını, ne anımsadıklarından emin olamadıklarını, parçaları birleştiremediklerini görebiliyordu.

"Bir takma adın arkasındaki gerçek adı bulmak zor oldu," diyordu Toro. "Ama başardım. Uzun zamanımı aldı. İzini buldum." Ori bir pusun gerisinden dinliyordu.

"Bu ev..." dedi Ori ve başka bir şey söylemedi. Onu kimse duymamıştı ve buna sevindi. Ne yapmak istediğini bilmiyordu. Ne hissettiğini bilmiyordu.

Yaşlı çiftin yaşadığı ev bu. Duyduğum olay, senin işin, aylar önce, sana parayı verdikten hemen sonra. Gazetelerin öfkeli başlıklar attığı olay. Onları öldürdün, ya da Yaşlı Omuz, ya da içimizden başka biri bunu yaptı, milis oldukları için de değil. Zengindiler ama bunun için yapmadın. Zengin oldukları için değil, yaşadıkları yer için yaptın. Ölmelerini istedin, böylece evi satın alabildin. Jacob'un parasıyla bunu yaptın.

Ori midesine yumruk yemiş gibi oldu. Birkaç kez yutkundu.

Çok kararsız kaldı. İçinde bir şey kabardı. Bütün belirsizlik, bir türlü bilememek, derken bilginin verdiği ağırlık ama düşüncelerindeki bocalama, sonunda Toro'nun anarşist tutkusunda ve öfkesinde bulduğu bir dayanak noktası, politik bir yuva peşinde onu Başıboşçulara, bütün farklı ve muhalif gruplara gönderen utanç verici kuram karmaşası. Kuşkuları geri gelmişti. Ne hissettiğini –bunun korkunç bir şey olduğunu, aklının almadığını– biliyordu ama Başıboşçuların, her şeyden çok, sürekli vurguladığı, bir *bağlam içinde değerlendirme,* bağlamı göz önünde bulundurma uyarılarını anımsadı.

Eğer bir ölüm on ölümü durduracaksa, daha iyi değil mi? Eğer iki ölüm bir şehri kurtaracaksa?

Hâlâ olduğu yerde duruyordu. Neyin en iyi olduğunu bilmediğini, bunu öğrenmesi gerektiğini, bu topluluk içinde dışarıdakinden daha iyi biri olduğunu, onları yargılamadan önce bunun neden yapıldığını anlaması gerektiğini hissetti. Toro onu izliyordu. Yaşlı Omuz'a döndü. Ori kaktüs-adamın yüzünün gerildiğini gördü. *Bildiğimi anladılar.*

"Ori. Beni dinle."

Diğerleri anlamadan bakıyordu.

"Evet," Toro böğürdü. Ori, kendini öğretmenin karşısındaki küçük bir okul çocuğu gibi hissetti, onun kadar güçsüz ve endişeli. Midesi bulanıyordu. Toro'nun büyülü sesi derisine işliyordu.

"Evet," dedi Yaşlı Omuz. "Bu ev, o ev. Yaşlı, zengin, yalnız, kimsesizdiler, ev satılacaktı. Ama hayır, iyi bir şey değil bu. Sakın bir suçluluk ya da acı duyulmadığını sanma, Ori.

"Yanımızdaki eve girdik sayılır... İş tamam. *Kazanıyoruz. Kazanıyoruz.*" Kaktüsün bu sözlerine Toro kükreyerek katıldı. Bir hayvan bağırtısından, gerilim altındaki demir ve elektrikten çıkan çığlığa dönüşen bir sesti. Epey sürdü ve çok yüksek olmasa da bütün odayı ve Ori'ın kafasının içini doldurarak düşünmesini engelledi, sonunda ses kesildiğinde gözlerini Toro'nun yanar döner cam gözlerine dikti.

"Kazanırsak, şehri elimize geçiriyoruz," dedi Yaşlı Omuz. "Başı koparacağız. Kaç kişinin hayatını kurtarmış olacağız?" Birer birer diğer Torocular anlamaya başlıyordu.

"Başka yolların denenmediğini mi sanıyorunuz? Yargıcın evi kapalı. Hop diye giremiyoruz. Patron boynuzlarıyla bile dalamıyor. Bir koruyucu bizi engelliyor. Silahlar işe yaramıyor: Ne mermi, ne patlayıcı, ne de taş işliyor. Büyülerle güçlendirilmiş. Eve ziyarete gelen yüzünden. Kanalizasyonu cinlerle dolu, oradan da girilemiyor. Yapmamız gerekeni yaptık. Bir düşün. Çıkmak mı istiyorsun?"

Neden bir tek bana soruluyor? Diğerleri de karar vermek zorunda değil mi? Ama hepsi ona bakıyordu. Enoch bile şimdi anlamıştı ve ağzı açık o akşam neyin gözcülüğünü yapmış olduğunu düşündü. Yaşlı Omuz ve Toro, Ori'ı izliyordu. Gerilim, kaktüsadamı kaskatı yapmıştı. Baron rahattı. Ori'ın elini kolunu sallayarak çekip gitmesine izin vermeyeceklerdi tabii. Bunu biliyordu. Onlarla kalmazsa, ölecekti. Kim bilir, belki kalsa bile. Eğer ona güvenemeyeceklerini hissedecek olurlarsa.

Gerekliyse *gerekliydi.* Muhaliflerin bir ilkesiydi bu. Tabii ki bu *gereklinin* kavgası verilecek, tartışılacak ve kazanılacaktı. Ama

buna çok yaklaşmışlardı. Hedeflerinin yalnız, korunmasız, savunmasız bulunduğu, sonunda Yeni Crobuzon'a armağanlarını verebilecekleri bir yere girme yolunu bulmuş olmaları çok müthiş bir şeydi. Eğer bunu yapmak iki ölümü gerektirdiyse... Ori tarihin önüne geçebilir miydi? İçinde bir bahane bulmuştu. *Gerekliydi,* diye düşündü. Başını eğdi.

Üst katta, Yargıç Legus'un evine bitişik duvar tamamen kazılarak ortaya çıkarılmıştı. Boyaları kazınmış, ince tahtaları sökülmüştü.

"Daha derine inersek, büyüler devreye girer." Yaşlı Omuz büyük bir dikkatle yüzeye dokundu. Ori'a bakıyordu. Ori'ın yüzünde bir oynama olmadı. Dinliyordu. Toro haftalardır hazırlanıyordu. *Başka çetelerin de var mı?* diye düşündü, adını koyamadığı bir duyguyla. *Yoksa bir tek biz miyiz? Bu ev kimin adına? Kendi adına almış olamazsın, öyle değil mi?*

Baron konuşuyordu, her zamanki kusursuz tonlamasıyla. *Dinlesem iyi olur,* diye aklından geçirdi Ori. *Planları bu.*

"Sulion teslim olmaktan yanaydı. İki şey satın alıyoruz: Bilgi, kimin nerede olduğu bilgisi ve taktiklerinin ne olduğu. Kapıda o olmazsa, işimiz bitik."

Bu bir milis tekniği, diye düşündü Ori, *bunu öğreniyorum.* Bir kez daha, savaşa giden ve böylesine umutsuz dönen kaç milis olduğunu merak etti. Ne yapacaklarını merak etti. Baron'u izlerken, Baron'un içinde hissettiği her şeyin onu buna ittiğini, başka planları olmadığını, bunun onun intikamı olacağını anladı.

Bir cinayet salgını. Başımıza gelecek olan bu. Eğer bu asker kaçaklarının ve savaştan dönenlerin başka çıkış kapıları olmazsa. Ayrıca Yeni Tüy de adam alacak. Bu adamları alacaklar, aman Tanrım. Ori'ın, hükümetin başını alma isteği güçlenerek geri geldi. *Yakında,* diye düşündü. *Yakında.*

Kendini kaybedecek gibi oldu. Birkaç kez kendi kendine, bundan iyice emin olana kadar, olması gereken yerde olduğunu tekrarlamak zorunda kaldı.

21

İnsanlar Yeni Crobuzon sokaklarında başlarını kaldırıp yukarıya bakmadan yürüyemez oldu. Gökyüzünü dolduran hava gemilerinin ve canavarsuratların, yüzlerce yaşamın –yabancı, yerli, yaratılmış– ötesine, soğuk, beyaz ve donuk güneşe bakıyor, kavurucu organik gölgelerden birinin daha gelip gelmeyeceğini merak ediyorlardı.

"Hâlâ anlaşmaya çalışıyorlar," dedi Baron adamlarına. Bunu, Başkan'ın adamlarının, diplomatlarla ve dilbilimcilerle elçilik kanadına koşmasından çıkaran Bertold'dan öğrenmişti.

Ori barnağa döndü. Ladia ona hoş geldin dedi ama tedirgindi. Öyle bitkin görünüyordu ki Ori şaşırdı. İçerisi her zamanki gibi renk renk kir lekeleriyle kaplı, orada burada uzanan kadınlar ve erkeklerle doluydu ama şimdi salonun kendisi lekelenmişti. Duvarlar parçalanan tahtalar ve soyulmuş boyalarla kaplıydı, pencerelere tahtalar çakılmıştı.

"Tüycüler," dedi kadın. "Üç gün önce. Bizim... İlişkilerimizi duymuşlar. Gevşek davrandık, Ori, kâğıtları ortalıkta bıraktık. Sanırım Dog Fenn'de olanlar kafamızı karıştırdı: Dikkatli olamadık. Ukalalaştık."

Ori kadının uzanmasını sağladı ve Ladia, Ori ile şakalaşsa da, eski kanapeye uzandığında ağlayarak bir süre adama sarıldı, sonra içini çekerek sırtına vurdu ve son bir şaka yaparak uyudu. Ori ortalığı temizledi. Evsizlerden bazıları ona yardım etti. "Dün bir oyun vardı," dedi masaları temizleyen kırık dişli bir kadın. "Bir Flex grubu. Bize oyun sergilemeye geldi. Daha önce gördüklerimden farklı değildi ama olsun, iyiydi. Ne dediklerini de doğru dürüst duyamadım. Ama ne güzel buraya gelip oynadılar işte."

Jacob'u günlerdir kimse görmemişti. "Buralarda ama. Meşgul. Görmedin mi? Her yerde işareti var."

Jacob'un gittiği her yere bıraktığı, ona adını veren, tebeşirle çizdiği sarmal işaretler bir virüs gibi yayılıyordu. Her mahalleyi sarmıştı; boyayla, balmumu renginde, katranla tapınaklara oyuluyor, yüksek binaların camlarına ve kirişlerine kazınıyordu.

"Sence bunu gerçekten o mu başlattı? Belki de başka birini taklit ediyor. Belki de kimse başlatmadı. Neye dönüştüğünü duydun mu? Halk bunu bir slogan olarak kullanıyor. Benimsendi artık. "

Ori işaretleri duymuş ve görmüştü. Edepsiz hakaretleri izleyen sarmal işaretler hükümete karşı kullanılır olmuştu. Milisler göründüğünde, *Sarmalanıp defolun!* bağırtıları duyuluyordu. Neden duvarları yıllardır çirkinleştiren bir başka sembol değil de bu?

Yaşlı adamın köşesi bu sarmal işaretlerle kaplıydı. Mürekkep ve kurşun kalemle yapılmış, değişik boylarda, kıvrımların açıları ve yönleri çeşitli ve karmaşık diziler halinde iç içe geçmiş olanlar. *Bir dil olabilir* diye düşünüyordu Ori. Saat yönünde ya da ters yönde, bir sürü kıvrımdan sonra duruyorlar, farklı yönlerde ve sayıdalar; her bir burgunun kıvrımından yenileri türüyor.

Ori dokuz gece oraya geldi. Gece vardiyasına gönüllü oldu. "Bunu yapmam gerekiyor," dedi Yaşlı Omuz'a. "Gündüzleri ne isterseniz yaparım, ama bunu yapmam gerekli."

Torocular ona uzunca bir izin verdi ama güvenmeyerek. Ori, yürürken durup ayakkabısının bağını bağlıyor, bir duvara yaslanarak arkasına bakıyordu. Eğer Baron değilse, bir başkası peşinden gelecekti, bundan emindi: Bu görünmez takipçisinin, Boğacı görev arkadaşının güvenmediği, konuştuğu ilk kişi ölmüş demekti. Ya da belki kimse yoktu arkasında. Arkadaşlarının gözündeki yerini bilmiyordu.

İki Kurtçuk barında, Petron Carrickos, Ori'a kendi yazdığı şiirlerden oluşan ve Flex Yayınevi'nden çıkan bir kitap verdi.

"Çok zaman oldu, Ori," dedi. Temkinliydi –ağzı, Nerelerdeydin? Ortadan kayboldun, diye sormak için kıpırdadı– ama Ori'a bir grappa alıp projelerinden söz etti. Petron –apaçık göstermese

bile o günlerin getirdiği yeni bir serkeşlikle– elinde bir *Başıboş Şiddet* tutuyordu.

Ori bir dörtlüğü yüksek sesle okudu.

"Bir mevsim burada / Çiçeğinin / Odun ve demir yapraklarında / Bir Dog Fenn hiddetinin taşlaşmış korkusu." Başını onaylar gibi salladı.

Petron Ori'a Flexçilerden söz etti: Kim ne yapıyordu, kim kalmış, kim gitmişti. "Samuel çekip gitti. Salacus Bahçeleri'ndeki adi bir galeride bir şeyler satıyor." Bir kahkaha attı. "Nelson ve Drowena hâlâ Uğultu Tepesi'nde. Tabii şimdi her şey değişti, tahmin edebilirsin. Yapabildikçe gösterilerimize devam ediyoruz. Kiliselerde, salonlarda falan."

"Söylesene, nasıl oluyor da İstemsiz Yeni, ayak takımıyla flört ediyor?" Bu ikinci Yenilikçi Manifesto'da geçen anahtar bir düşünceydi. Ori alay ediyordu.

"İstemsiz Yeni'ye karşı değiller, Ori. Sorun yok."

Bütün yer altı sendikalarının, Dumanlı Dönemeç ve Büyük Kıvrım'daki militan fabrika işçilerinin yasa dışı bir kongresi oldu, dedi Petron ve bu diğer endüstrilere de yayılıyordu. Dökümhanelerin, tersanelerin, boya fabrikalarının temsilcileri, Dog Fenn'deki gizli bir yerde buluşarak, Parlamento'dan hangi taleplerde bulunacaklarını tatışıyorlardı.

"Topluluk da onlarla konuşuyor," dedi ve Ori başını salladı. Aklından geçeni söylemedi, *Yine habire konuşma, sorun da bu değil mi?*

Petron'un şehrin yeniden biçimlendirilmesi diye kuramlaştırdığı amaçsız yürüyüşleri sırasında geldikleri Sangwine'da, kanalın yanındaki kalabalık bir pazarda, birden çığlıklar duydular. "Bu da ne, bu da ne," diye birisi bağırıyordu ve kalabalıkta ileri geri garip bir dalgalanma oldu. Halk ne olduğunu görmeye koşuyor, sonra gerisin geriye, kitap ve ıvır zıvır tezgâhlarının arasından geçerek kaçıyordu.

Kanal havuzuna açılan bendin yanında zangır zangır titreyen bir kadın yatıyordu, eteği ıslanmış, saçları havayı sarsan statik elektrikle solucanlar gibi kıvrılıyordu. Halk kadına bakıyordu ve

koşup onu yakalayıp çekmeye hazırdı ama tepedeki görüntü onları dondurmuştu.

Bir buğu, parlak ve iğrenç bir çürük mavisi bir morluk, sanki dünyanın kendisi, hava, derisinin altında kanıyordu. Hava ekşimeye başladı, madde parçacıkları süt kesiği gibi bir hiçlikten çıkarak topaklaştı, kokuşmuş hava pıhtıları birleşerek bir şekil oluşturdu ve kabuklu bir hiçten yapılı, kıpırdayan böceksi bir şey göründü, sanki iplerle bağlı gibi havada dönen bir gölge, parıldayarak bir görünüyor, bir kayboluyor ve derken kesinlikle orada, çürük renginde, kanca bacaklı bir şey, insan büyüklüğünde. Bir arı, incecik beli, ışığı alacalı bir cam gibi yansıtan bir gövdenin altında, iğnesi kıvrılmış bir parmak gibi karnından çıkıyor, uzanıyor ve bir şey damlatıyordu.

Karmaşık ağzıyla bacaklarını temizledi. Çirkin çoklu gözlerini çevirdi ve donakalmış kalabalığa baktı. Bacaklarını birer birer açtı, silkeledi ve devindi, ama bu hareket o bacaklarınkiyle oluşmuş gibi değildi, sanki bir ipin ucundan sallanıyordu ve bunu tutan dev el kıpırdamıştı. Yaklaştı.

Kadın bir atak geçiriyordu. Yüzü simsiyah olmuştu. Soluk almıyordu. Ön sırada onu izleyenlerden derin bir soluk, bir tıkanma sesi geldi. İki kişi daha yere düştü. Bir adam ve bir başka kadın saralı gibi kriz geçiriyor, etrafa tükürük ve kusmuk saçıyorlardı.

"Yol açın!" Milisler. Pazarın girişinden ateş ederek geliyorlardı ve silahlarının sesleri halkı donmuş gibi olduğu yerde tutan soğuğu kırınca, herkes bağrışarak kaçışmaya başladı. Ori ve Petron eğildiler ama kaçmadılar, iğrenç görüntüden uzaklaşarak milislerin onun bedenine ateş edişini izlediler.

Kurşunlar onun içinden geçerek arkasındaki toprak bardakları ve tabak çanağı kırdı. Gölgesindeki kadın tükürdü ve öldü. Ateş yağmuru altında, arı titredi ve bacaklarını bir makas gibi birbirine geçirdi. Kurşunlar tuhaf bedenine girerken yalnızca hafif bir dalgalanma oluşuyor, bazıları dışarı çıkıyor, bazılarını ise yutuyordu. Yaratık, askerlerin ateşinde dans ediyordu. Ölü kadının ağzından akan şey simsiyahtı, iç organları katranlaşmıştı.

Bir subay-büyücü parmaklarını çatırdattı ve esrarlı şekiller yaptı, parmaklarıyla arının arasında ipliksi uzantılar dolaşmaya başladı, plazma büyülü lifler ve bir doku oluşturdu ama saldırgan şey bu ağın içinden geçti, birden çok uzaktaydı ya da yan dönmüştü ya da bir göz gibi kapanmıştı, ışıksız bir leke içinde yine göründü ve ağ yavaş yavaş kaybolurken milislerin yüzü kusmuk yeşili bir renk aldı.

Ama birden arı yok oldu. Hava temizlendi. Hemen sonra milisler yavaşça toparlanmaya başladı, Ori doğruldu, arının hayalet görüntüsü bir an gökyüsünde görülünce yine bir çığlık atarak yere eğildi, görüntü gitti, bir kez daha geldi, şimdi yalnızca yaban arısını andıran bir görüntüydü ve sonunda tamamen yok oldu.

"Bu ilk değil," dedi Petron. İki Kurtçuk barına geri dönmüşler, şekerli rom çaylarını içiyorlar, sıcağın ve şekerin keyfini çıkarıyorlardı. "Duymadın mı? Önce bunların aptalca dedikodular olduğunu sanmıştım. Saçmalık diye düşünmüştüm."

Toksik ortamıyla öldüren görüntüler. "Bir tanesi kırkayak benzeri bir şeydi," dedi Petron. "Gallmarch'da. Bir tanesi ağaçtı. Bir tanesi de, Kuzgun Kapısı'nda, bir hançer, öyle duydum."

"Hançeri ben de duydum," dedi Ori. *Fener*'deki tuhaf bir başlığı anımsadı. "Başkaları da yok muydu? Bir dikiş makinesi? Bir mum?"

"Lanet Tesh'in işi, değil mi? Öyle tabii. Bu savaş bitmeli."

Bu hokkabazlıklar Tesh silahları mıydı? Her biri için bir sürü, çok güçlü psikonom gerektiriyor olmalıydı, özellikle bunlar Tesh'den çağırılıyorsa ve her biri de ancak birkaç kişiyi öldürüyordu. Nasıl etkin olabilirlerdi?

"Evet ama sadece bu değil, öyle değil mi?" dedi Petron. "Sadece kaç kişinin öldüğüne bakma. Etkisine bak. Akıllardaki etkisine. Moralleri nasıl etkilediğine."

Ertesi gün Ori'ın kulağına bir başka görüntü haberi geldi. Serpolet'deydi. Birbirine yapışmış, çiftleşen iki kişiydi bu. Yüzlerini kimse görememişti.Yalnızca havadan sarktıkları, birbirine sarılmış olarak dönüp durdukları, dudaklarını birbirine bastıra-

rak ezdikleri, ellerini birbirlerinin etine geçirdikleri görülmüş. Gittiklerinde –bölge halkının saldırıları sonucunda ya da değil, kim bilebilir?– geride beş ölü bırakmışlardı, kaldırım taşlarının üzerine sızan, katranlaşmış bedenler.

Sonunda Sarmal Jacobs aşevine geldiğinde Ori adamın görüntüsüne inanamadı. Yaşlı adam kendi kemiklerinin ağırlığı altında iki büklüm olmuş, derisi kırışmış, perişan bir haldeydi.

"Aman Tanrım," dedi Ori, adama yemek verirken. "Aman Tanrım, Sarmal, ne oldu sana? "Berduş adam güzel ve aydınlık bir tebessümle baktı. En ufak bir anımsama belirtisi göstermedi. "Neredeydin? Bu kadar zaman?"

Jacobs soruyu duydu ve kaşlarını çattı. Uzun bir süre düşündü ve dikkatle konuştu: "Perdido Sokağı İstasyonu'nda."

O akşam söylediği anlamlı tek şey bu oldu. Yabancı bir dilde ya da çocuksu sesler çıkararak kendi kendine mırıldanıp durdu, gülümsedi, derisine mürekkeple sarmal şekiller çizdi. Gece olunca, Jacobs'un kendi kendine konuşup durduğu yere geldi. Ori konuşurken bir hayaletten farklı davranmıyordu.

"Seni kaybettik, değil mi Jacobs?" dedi. Üzgündü. Gözlerinin dolduğunu hissetti. "Geri gelip gelmeyeceğini bilmiyorum. Nereye gittiysen seni bulmak, sana teşekkür etmek istedim, yaptığın her şey için." *Sen beni duymuyorsun ama ben duyabiliyorum.* "Sana bunu söylemem lazım. Bunu sana şimdi söylemeliyim, çünkü birtakım yerlere gidip birtakım işler yapacağım, seni artık göremeyebilirim, Sarmal. Bilmeni istediğim... Senin paranı aldık, armağanını ve bunu d*oğru* yerde kullanıyoruz. Gurur duyacaksın. Jack gurur duyacak. Sana söz veriyorum.

"Benim için yaptıkların. Tanrım." Sarmal Jacobs kendi kendine anlaşılmaz sözcükler mırıldanarak helezonlar çizdi. "Jack'i tanıyan birini tanımak. Senin yardımını almak. İster geri dön ister dönme, Sarmal, hep bu işin bir parçası olacaksın. Ayrıca iş bittiğinde, tamamlandığında şehrin senin adını bilmesini sağlayacağım. Eğer burada olursam. Söz. Teşekkür ederim." Buruşuk alnı öptü ve derisinin inceliğine şaşırdı.

O gece ay ışığı yoktu ve Griss Otlağı'nın gaz lambaları sönmüştü. Karanlıkta, Yeni Tüy Partisi yine aşevine saldırdı. Ori, "pislikler" bağırtılarıyla, tahta çakılı pencerelere düşen mermi sesleriyle uyandı. Tahtaların arasındaki bir delikten toplanmış kitleyi görebiliyordu. Sıra sıra adamlar, şapkalarının inik siperleri, gözlerini resimlerdeki gölgeler gibi siyah bir kuşak haline getirmiş. Özenle giyinmiş sokak dolusu kötülük, dövüşçü kasların doldurduğu siyah keten omuz sıraları, şapkalarını eğip, beyaz gömleklerine bağlanmış siyah kravatlarını düzelttiler. Üzerlerindeki hayalî tozları silkelediler ve silahlarını kaldırdılar.

Evsizlerin korkusu kısa sürdü. Onlara saldıranlar Militan Karma mıydı? Topluluğun karışık birlikleri miydi? Ori göremedi. Yalnızca bağırtıyı ve silah seslerini işitti, Tüycülerin, bu aşağılık kâtip sürüsünün, hızla dönerek kavgaya koştuğunu gördü.

Ladia ve barınağın sakinleri kaçıştılar. Ori Jacobs'un yanına koştu ama yaşlı adam kararlı ama hiç acele etmeyen adımlarla yanından geçip gitti. Ori'a ya da başka bir yere değil, dümdüz ileriye bakıyordu. Hızlı hızlı kaçışan son evsizleri geçti, bu arada sokağın sonundan kavga sesleri geliyor ve karanlıkta yalnızca hızlı ve çirkin bir grup şekil seçiliyordu. Jacobs diğer yöne, Güherçile İstasyonu'na ve şehrin kuzeyine çıkan yüksek kemerlere doğru döndü.

Ori durakladı, belki de bu boş kabukta konuşacak hiçbir şeyi kalmamıştı, ama adamın nereye gittiğini ve ne yapacağını görmek istediğini anladı. Lambaları yanmayan çok karanlık bir Yeni Crobuzon'da, Ori, Sarmal Jacobs'u izlemeye başladı.

Onu bir avcı gibi izlemiyor, sadece birkaç adım arkasından yürüyordu. Yere yavaş basmaya çalışıyordu. Adımları, berduş adamın ayak sürümesinin birer hayalet yankısıydı. Sokakta onlardan başka kimse yoktu. Bir tarafı tahta ve demir bir parmaklık, diğer tarafı, başlarının üzerinde metrelerce yükselen nemli tuğla yığınlar olan bir sokaktan geçiyorlardı. Sarmal Jacobs, yabancı notalarla bir şarkı söyleyerek ilerledi, birkaç adım geri geldi, uçları kesik eldivenlerinden çıkan parmaklarını oluklu demirin üzerinde dolaştırdı ve paslarını sildi, Ori saygılı ve gözlemci bir öğrenci gibi peşinden geliyordu.

Sarmal Jacobs bir tebeşir parçasıyla, bir yandan fısıldayarak, ona adını veren şekli çizdi. Şaşırtıcı mükemmellikte, bir matematik işareti. Ayrıca dış kabuğundan çıkan daha küçük kıvrımlar da yapmıştı ve Jacobs ellerini bunun üzerinde gezdirdi, sonra yoluna devam etti.

Ori, Jacobs'un yaptığı işarete geldiğinde yağmur başladı. İşaret silinmedi.

Güherçile İstasyonu'nun köhne tuğla kemerini geçip Tepeyaka'ya doğru yürüyerek, gaz lambalarının sönmediği, kirli ışık çizgilerinin duvarlara ve kapılara vurarak garip şekiller oluşturduğu bir yere geldiler. Yaşlı adam işaretlerini çizdi. Bir defasında bir pencereye yazdığında, elindeki her neyse, onun yağı, parıltıyı içine çekti. Ori'i saran sokağın dar ucu, aptal gurusunun ardında, tuğla bir kemerin altından geçerek, gazın elektro-barometriklerin, boğumlu camlarda donuklaşan soğuk, kırmızı ve sarı renkli gaz lambaları tarafından emildiği soluk ışıklı daha geniş bir alana açılıyordu.

Artık yalnız değildiler. Düş karanlığında bir bölgedeydiler. Ori şehrinin ne zaman ele geçirildiğini, ne zaman böyle olduğunu merak etti.

Bir zincir. Kemanların yüksek sesi. Şehir fahişeleriyle kırıştırdıkları meyhanelerden çıkan zengin adamlar, gözleriyle onları izleyen ve parmaklarıyla iyi saklanmamış silahlarına dokunan sokak kabadayılarına aldırmadan yürüyüp gittiler. Şimdi yukarıya, bir milis kulesine doğru, ışıkları yanan bir vagon geçerken tıngırdayan hava rayları. İsim ve hizmetlerin yazıldığı, basit hareketli görüntüler –ışıkla çizilmiş kırmızı dudaklı bir kadın, yerini titreyerek kadehini kaldıran birine terk ediyor, sonra yine aynı otistik hareketler– tüplerin altı kalabalık. Köşelerde uyuşturucu satan gençler, gizli dümenler çeviren milisler, onların ışığı yeniden sokağa yansıtan aynaları. Kızgın, sarhoş ve aptalların kavgaları ve daha ciddi kavgalar, tabii.

Kuzeye, Nabob Köprüsü'ne doğru, Nehirkabuğu'na yaklaşıyorlar. Tepeyaka'nın sonunda bir sürü boş arsadan geçtiler ve Ori

bir çete kavgasının son yumruklarını gördü, takım elbiseli bir Tüycü kalabalığı yaklaştı, iyi giyimli uğursuzlar ama onu rahatsız etmediler, onun yerine gülerek koşan ve kelebekler gibi uçuşan büyülü ışık zerreciklerini izleyen öğrencilerle dalga geçtiler; sonra bir yuhalama, bir kimya fabrikasının dışında grevcilerin yaktığı mangal, grevcilerin sayısı, ellerinde sopalar ve çatallarla, onları kenardan izleyen ama kafalarında bir hesap yapıp uzaklaşan Tüycülerden korumaya gelen destekçileriyle artıyor.

Yara izi kaplı bir kaktüs-çocuk, bu geç saate rağmen para dileniyor, bir yandan da eşeğine dans ettiriyordu, iri bir kaktüs–adam dostça bir küçümseme ile oğlanın kafasını kaşıdı. Adam, silahlarını açıça göstermeyen (milisler çok yakında) ama yine de gecenin bu saatinde bu rezil sokakta gövde gösterisi yapan, Militan Karma olsa gerek, bir çeteyi yönetiyordu ve dostça bir meydan okuyuşla, kendisine laf atanlardan birine el argosuyla bir şey söyleyen Toplulukçu'ya başıyla selam verdi, adam ise, şaşkın bir milis bekçi koşarak geçerken eski, soğuk bir geçide daldı. Geçidin sonunda yanan bir ateşin başına toplanmış keşler görünüyordu, bir canavarsurat ciyaklayak yere indi ve tekrar havalandı.

Adamlar ve kadınlar geçiyordu. Alkol, sigara ve uyuşturucu kokusu, kuş seslerine benzeyen çağrılar, ötüşler.

Sarmal Jacobs deliliğe vurup oraŷı yürüyüp geçti. Durup şekillerini çizdi, sonra yine durdu, yine çizdi, asırlık yüksek Nabob Köprüsü'ne çıktı; oradan, daha varlıklı kepri topluluklarının, eski paranın ve yeni zenginlerin Heykeller Meydanı'nda düşlerindeki kültürü, kepri tükürüğüyle yapılmış yoz mitik şekillerle korudukları Kinken'den geçti. Havada kepri konuşmalarının kimyasal esintilerinin tadı vardı.

Sarmal Jacobs Eski Şehrin, Yeni Crobuzon'un ilk kurulan ama şimdi genişleyip metropol boyutuna ulaşmış bölgesinin, nehirlerin arasındaki çamurda yer alan bu V şeklindeki alanın dar sokaklarından geçti. Ayaklarını sürüyerek, kendi kendine şarkı mırıldanarak ve kararmış tuğla duvarlara işaretlerini çizerek Sheck'den, bu gıda pazarı ve Yeni Tüycülerin kalesi olan bölgeden geçti. Ori burada dikkatli oldu. Melon şapkalı tüycü piyade-

leri değil ama savunma komitelerinin, kendi cesaretleri karşısında pek heyecanlanan koca göbekli adamlarını gördü. Fahişelerin yatağı Salya Fırını'nın dış kenarlarından geçerlerken, sokakta yürüyenler bunları gözleriyle süzdü. Sarmal Jacobs burada da işaretini çizdi. Yolun bir tarafında, penceresinde alışılmadık zevklerin ilan edildiği bir genelev vardı: Diğer tarafta dökülen bir posterde, radikal bir grup "sıra dışı hizmet profesyonelleri" aradığını ilan ediyordu.

Yeni Crobuzon'un ticaret merkezi Karga, dolu değildi. Böyle geç saatlerde yürüyen birkaç kişi vardı yalnızca. Sarmal Jacobs, arkasında Ori, kemerli çarşıları ve binaların içinden geçen ne açık, ne de tam olarak kapalı olan tünelleri geçti. Buralarda, yaşlı adamın sevgiyle dokunduğu sarmal şeklindeki demir süslemeler vardı. Dükkânların vitrinleri mahalleli için bir sürü ıvır zıvırla doluydu.

Sonra Ori durdu ve Sarmal ilerledi, Yeni Crobuzon'un çekirdeğinin alacalı gölgesine doğru: Bir kale, bir fabrika, bir kuleler kenti; bir tanrı, bazılarının dediğine göre ilahi yaratılışı hedefleyen bir çılgının eseri. Bir bina değil, yapı malzemelerinden bir dağ, yasak bir zekâyla birleşmiş kırma bir biçem. Şehrin beş demiryolu onların ağızlarından çıkıyordu, ya da belki orada toplanıyorlardı, belki de içe doğru hareket ediyorlardı ve bir kral farenin kuyrukları gibi birbirinin içine kıvrılıyor, düğümleniyor ve onları içine alan bu yapıyı oluşturuyorlardı: Perdido Sokağı İstasyonu'nu. Bir demiryolu düğümünü.

Sarmal Jacobs, yapıyı Milislerin ana kulesi Ekser'e bağlayan; görkemli ve üzerindeki havayı ve o koyu geceyi bozmaya yetecek kadar yüklü olan; tuğla, beton, tahta ve demirden yapılmış tapınakta uzanan kemerin altına yöneldi.

Ori yaşlı adamın gidişini izledi. Perdido Sokağı İstasyonu şehirdeki çalkantıya, hiçbir şeyin daha önce olduğu gibi olmamasına aldırmıyordu. Ori döndü, saatlerdir ilk kez kulakları açıldı ve kavga çağrılarını duydu.

22

Herkes, diyordu mesaj. *Şimdi.* Ori'ın kapısına iliştirilmişti.

Yaşlı Omuz ve Toro dışında herkes oradaydı. Baron planı açıkladı.

"Bir haftaya yakın," dedi. "Bu kadar zamanımız var. Bu bilgi Bertold'dan geldi. Dikkatli olmalıyız. Bu –tebeşirle çizili bir daire– en üst kattaki oda. Orada olacaklar.

"Unutmayın. Saldırı beklemiyorlar ama Kalkanlar zorlu. Her birinize tam olarak ne yapacağınız söylenecek. Anlaşıldı mı? Nasıl içeri gireceğinizi, ne yapacağınızı ve nasıl çıkacağınızı anımsayın. Ayrıca –beni dinleyin– ne görürseniz görün, planı değiştirmeyin. Beni anlıyor musunuz? Size söyleneni yapın, başkalarının da kendilerine söyleneni yapmalarına izin verin."

Bir hücre miyiz? diye düşündü Ori. *Bizim bilmediğimiz başkaları da var mı?* Ori'ın arkadaşları kıpırdandı.

Baron plana bir sürü çizgi daha ekledi, herkes iyice ezberleyene kadar talimatları tekrarladı. Ses tonu değişmiyordu; bir balmumu kaydı gibi konuşuyordu.

Yeni silahlarla dolu gizli bir yer vardı. Otomatik silahlar, alaybozanlar, ateş kusanlar. Ori arkadaşlarının silahlarını temizleyip yağlamasını izledi. Kimlerin elinin titrediğini gördü. Kendi elleri titremiyordu.

Baron onlara nasıl önde gideceklerini, bölgeyi güven altına alacaklarını bir milisin mekanik becerisiyle anlattı. Bir oyun provası yapar gibi yapacaklarını tekrarladılar. İlerle, dön, adım at, çık, güven altına al, iki üç, iki asker diyelim, iki üç adım, dön, başınla onayla. Ori stratejisini kendi kendine ezberledi. *Nasıl yapacağız?*

"Bir sürprizle karşılaştık diyelim," dedi Baron, "O anın, o yarığın içinden bir geçin siz. Ellerinde bizi engelleyecek hiçbir şey

yok. Yine de sana bir şey söyleyeyim, Ori." Eğildi. "Hepimiz oradan çıkamayacağız. Bazılarımız ölecek." Korkmuş görünmüyordu. Dışarı çıkıp çıkamamak umurunda değildi.

Hissedebiliyorsun, değil mi? diye düşündü Ori. Hiçbir yere bağlı olmayışını. Ori bir dalın üzerinde yürüyor gibiydi. Her an kopabilirdi. Jacobs'la geçirdiği geceyi, adama yaptığı veda konuşmasını, onun hiç rahatsız edilmeden, psikozlu, bayağı ve kırık dökük bir şeye dönüşen bir şehirde yürüdüğü zamanı hâlâ hissediyordu.

İçinde bir telaş yoktu. Umutsuz bir duygu değildi. Ori yalnızca bağlı değildi. Bazı şeyler onu uzaktan rahatsız ediyordu. İçinde, ondan uzakta, kuşkular büyüyordu.

Ayaklanmalar vardı. Isınan sokaklarda, alışılmış mekânlarından çok uzakta, çığırtkanlar ve gazeteci çocuklar koşarak geçiyor, manşetleri bağırıyorlardı. *Dog Fenn'de Toplantı* diyorlardı. *Parlamentoya Talepler. Ötesoylu Çeteleri, Tahrikçi Topluluk.* Torocular öldürdükleri çiftten aldıkları evde oturdular. Gazetecileri, sokaklardaki endişeyi boş verdiler. Ortalığı dağıtmaya, bir tür saldırgan bir tutum içinde yaşamaya başladılar. Çivili eldivenlerini kemerlerine astılar; boynuzları bilediler.

Yargıçlar, en üst düzeydeki başkanları bile, vatandaştı, bu vurgulanıyordu, herkes gibi vatandaştılar. Adalet adına, adaletin gizliliği adına maskeli çalışıyorlardı. Şehrin herhangi bir yerinde, herhangi bir konut bir yasa hizmetlisini barındırabiliyordu. Bayrak Tepesi'nde, çeteninkine bitişik olan ev güzel ama sıradan bir evdi.

Sonunda bir sabah, bu sıradanlık değişti ve güneyden silah sesleri gelirken –Yeni Crobuzon'un alıştığı seslerdi bunlar, artık milisler bunlar için balonlarından inmiyordu, gecenin bir parçası olmuşlardı– ziyaretçiler sökün etmeye başladı. Gece için izin verilen aşçılar, hizmetçiler ve uşaklar ayrıldı. Efendilerinin işini, ona kimin geldiğini bilmiyorlardı. Ağırbaşlı bir parti için hazırlanmış züppeler, yukarı mahallenin iyi giyimli insanları gelmeye başladı. Şık giysili bir kaktüs-adam göründü.

Çalışanlar muhtemelen adamın seks partileri düzenlediğini sanıyor, diye geçirdi aklından Ori. *Efendilerinin dalavereler çevirdiğini, bir suçlu olduğunu sanıyorlar.* Misafirler milisti. Kalkanlardı. Başkan için hazırlık yapıyorlardı.

Ulliam bir başlık taktı. Sıkıca bağladı ve içini çekti. Gözlerinin önünden aynalar çıkıyordu. "Asla, asla bir daha bunları takacağım aklıma gelmemişti," dedi.

"Anlamadım," diyip duruyordu Enoch, Ori'a. "Nasıl çıkacağımı anlamadım."

"Onu duydun, 'Noch, kilerin penceresinden bahçeye, sonra da uzaklaşacaksın.'" *Oradan asla çıkamayacaksın.*

"Tamam, tamam, biliyorum. Sadece... Eminim böyle olacak." *Asla çıkamayacaksın.*

"Gitme zamanın geldiğinde anlayacaksın, Ori," demişti Baron ve Ori bekliyordu. Duvardaki çatlak alçıya dayanmıştı. *Yürü yürü kontrol et nişan al nişan al ateş.*

"Ne yapacağını biliyorsun, değil mi, Ori?" diye sormuştu Baron. "Ne istendiğini?"

Neden bu... Bu şeref? diye merak ediyordu Ori. Neden görevin en önemli noktasına yerleştirilmişti? Barondan sonra en iyi atıcı oydu; sağ çıkacağını ummuyordu ama hâlâ kaçmamıştı. Belki de Toro buna karar vermişti. *Hiçbirimiz sağ kalmayacak*, diye düşündü. *Bunu binlerce kere daha yapardım.* Bir dayanak noktası bulduğunu hissetti.

"Benim nerede olmam gerektiğini biliyorsun, Omuz'un da nerede olacağını biliyorsun. Tepede birine ihtiyacımız var, Ori."

Ori işin başında, diye düşündü. *Ori, tehlikeye atıl.*

Altında şehrin ağırlığını hissetti, sanki Yeni Crobuzon ona zincirlenmişti. Gözlerini kapadı. Evin duvarlarında oyukların açıldığını derisinde hissediyordu. Yıllar boyunca ne yaptığına baktı. Bir kilise çanı duyuldu. Bir canavar surat gökyüzünden seslendi. Arkadaşları Dog Fenn'de savaşmaya devam ediyordu.

Aşağıda Yaşlı Omuz'un gelip gidişini duydu. Başını duvardan ayırmıyordu. Gövde-bacakları duydu, kaktüsün fil ayaklarının

yere şaşırtıcı ölçüde yumuşak dokunuşunu. Bir süre sonra bir ses giderek yaklaştı ve kulak tırmalayıcı bir hal aldı. Dönüp de ne olduğuna bakmadı. "İyi akşamlar, patron," dedi. Toro gelmişti.

Sabah iki ile üç arasında, gökyüzü mürekkep renginde, bulutlar yıldızları ve yarım ayı kapatmışken başladılar.

Toro titredi ve seslendi: "Ev büyüsü çözüldü."

Sulion, onların hain bağlantıları, bir kilitte bir anahtar bırakmış, güçlü bir koruma büyüsünü baş aşağı çevirerek onu büyülü tuzla ovalamış, bir teli kesmişti. Onlara bütün gereken buydu.

Toro'nun, büyü dalgaları şeklinde çıkıntı yapan boynuzlarından gelen mırıltılarıyla, Ori gelişmeleri izliyordu.

Çete içerideydi. "Bir duyumcu var," dedi Toro. "İçeri girdiğimizi biliyorlar." *Tabii ki duyumcuları olacak*, diye düşündü Ori. Bir duyumcuları, bir falcıları, her şeyleri var. Durdu, çünkü bir histeriye kapılmak üzere olduğunu hissedebiliyordu.

Bir şaşırtmaca oldu. Ori bir şey hissetti. Basamaklarda ayak sesleri mi vardı? Duvarın tam arkasında birisi yukarı, diğerleri aşağı koşuyordu. Girişin ilk işareti, bölünecekler: İç kısımdakiler Başkan'a gidecek, dışındakiler ise baskını gerçekleştirecek. Başkan'ı çıkarmak için acele edecekler.

Milisler inerken, Kit de merdivenlerin ilk basamaklarından çıkıyor, yapışkan aleviyle karşısına çıkan her şeyi yok ediyor, başlattığı yangınların yanından hızla geçiyor olmalı. Onun arkasından, bu ilk akım –şaşırtmaca– sırasında dikkatleri dağıtma –Ruby ve Enoch silahlarıyla gelerek tuzaklarını kurarken, güvenlik görevlileri de bu dalganın giriş noktasında koşarken, Ulliam kapının altına barut döküyor, patlayıcıdan bir iz yapıyordu. *İşte*, güvenliği kırmalarının delili. Ori silah seslerini duydu.

Misafirlerin ürkünç milis zarafetiyle devinişlerini gözünün önüne getirdi. Arkadaşlarının onları yeterince şaşırtıp birkaçını haklamış olmasını umdu. Hatta sağ kurtulmalarını bile ummaya başladı.

Ulliam kapıyı patlattı. Şimdi sokaktakiler olayı duyacaktı. Ama ortalık bu kadar karışıkken belki de pek ilişmezlerdi. Kal-

kanların bazıları bu yeni saldırıya yöneliyor olmalıydı. Giriş katı karışmış olmalıydı. Sonunda, Baron içeri girecekti.

Ori onu gözünün önüne getirdi. Keşke görebilseydim diye düşündü. Birinci katın penceresinden bitişikteki evin penceresine bir ip atacak; yeni silahı ve başlığı içinde, kollarıyla kendini çekerek karşıya geçecek; basamaklı ipi Yaşlı Omuz'un tırmanması için aşağıya bırakacaktı. Baron şimdi holde, patlayıcıları tırabzana yerleştiriyor ve uzun fitilini tutuşturuyor olmalıydı. Ayrıca basamaklara yağ püskürterek milislerin çoğunun aşağı katta mahsur bırakmayı planlayan Baron bir hayvan gibi uluyacak ve testere yayını hazırlamış Yaşlı Omuz da yanında, merdivenden çıkıyor olacaktı. İçerideki muhafızlar bakınıp merdivenlerin tepesine bir gözcü birlik gönderecek ve aman Tanrım, Ori Baron'u gördükleri andaki şaşkınlıklarını ve kararlılıklarını düşünebiliyordu. Baron ateş ederek geri çekilecek, onları kendine çekecekti. Onu öyle silahını kaldırmış, omuzları dimdik, zırhlı ve özenle taklit edilmş, perçinli boğa başının içinde görünce donup kalacaklardı.

Toro! diye bağıracaklardı. *Toro!*

Bağırıyorlar mıydı? Böyle ünlü bir haydutun, böyle bir ölüm ve isyan suçlusunun orada olması Clypean'ları bile korkutacaktı. Saldırmak zorunda kalacaklardı. Ori kulağını alçı tozuyla kaplı tahtaya dayadı. Diğer tarafta telaşlı koşuşturmalar oluyordu. "Gidiyorlar," dedi arkasında Toro.

"Zaman geldi," dedi.

Koşuşmalar oldu, Ori bunu duyabiliyordu. Altıpatlarını çekti ve ellerinin hiç titremediğini gördü.

"Zaman geldi, şimdi," dedi Toro. Kalkan Muhafızlar, aşağıdaki yangını ve geri çekilmeyi görerek Baron'un yerleştirdiği patlayıcının yanından koşacak, boynuzlarını iki tarafındaki duvarlara vurup duran boğa kafalı Baron'a ateş edeceklerdi. Baron'un başlığını Ori bağlamıştı. *Görebiliyor musun?* diye sormuştu ve Baron da, *Öldürmeye yetecek kadar,* diye yanıtlamıştı onu. Ölmeye de. Ori, Baron'un umursadığını sanmıyordu.

Yaşlı Omuz, testere yayını önce kaktüs milislere karşı kullanıyor, sonra diğerlerine dönüyor olmalıydı; yanında ise bir uzman

ustalığıyla ateş eden, Sahte Boğa Baron. Milisleri dışarı çıkarıyor. Toro, yine zamanın geldiğini söyledi.

Gelmişti, neredeyse, her an olabilirdi. Ori kasıldı. *Adım adım iki üç çabuk çabuk adım ateş.*

"Şimdi," dedi Toro ve bu kez tamamdı. Bir patlama oldu. Yayılan yangının sesi ve duvarların sarsıntısı. Ori'ın etrafındaki duvarlardan toz kalktı. Baron'un bombasının tepedeki odayı aşağıdaki arbedeye bağlayan merdiveni havaya uçurmasıyla, yukarıdan bir gümbürtüyle aşağıya moloz yağmaya başlamıştı. Ori'ın bitişiğindeki odanın bağlantısı kopmuştu.

"Şimdi," dedi Toro ve silahını doğrultan Ori'ın yanına gelerek eğildi ve bir öfke sesiyle boynuzlarını kaldırdı. Bu kez büyülü tekniklerle dünyayı değil, en yalın biçimde duvarı yırttı. Zorlanmadı. Derken Toro ve Ori diğer tarafa geçti ve duvarın kireci ve kalasları arasında, bir yatak odasında, onlara bakan erkeklerin ve bir kadının karşısında durdular.

Ori'ın sakinliği devam ediyordu. Zaman yavaşladı. Devinim ağırlaştı. Sanki suyun içinden yürüyor gibiydi.

Sıcak bir oda, duvar halıları ve tablolar, süslü mobilyalar, bir şömine, bir kadın ve bir erkek kanepede, diğer adam ayakta, hayır iki adam, tozlu deliğe ve Toro ile Ori'a bakıyorlar. Müzik vardı. Birisi deviniyordu: Frak giymiş bir adam, organik olarak açılarak, metal bir pençeye benzer bir silaha dönüşen bastonunu kaldırmış bir kedi zarafetiyle onlara doğru yürürken, ceketinin kuyrukları inip kalkıyordu. Çok yaklaşmıştı ve Ori korkmadan silahını kaldırırken, hedefine zamanında nişan alıp alamayacağını, üzerine geleni durdurup durduramayacağını merak ediyordu.

Toro homurdandı. Boynuzlarını eğerek ilerledi ve adama tükürdü, güvenlikçinin bedeninde iki delik açıldı ve adam kanlar içinde gözleri kapalı, Ori'ın ayaklarının dibinde öldü.

Ori silahını oynattı: *Adım adım, nişan nişan, bir iki, köşe köşe.* Silah sesi duydu. Diğer adam ellerini kaldırmış bağırıyordu, "Sulion! Sulion!" Ori onu vurdu.

İspiyoncularının cesedi kanlar içinde yerde yatıyordu. Adam ve kadın ses çıkarmadan oturuyor, cesede bakıyordu. Toro silahını onlara doğrulttu ve bembeyaz parlayan cam gözleriyle Ori'a baktı.

Tabii ki suratında en ufak bir ifade yoktu. Hiç kimse Ori'a, Sulion'u öldürmesini emretmemişti. Cesede baktı ve kendini haklı çıkaracak bir şey bulamadı. Paniğe mi kapılmıştı? Bunu yapmayı planlamış mıydı? Neyin intikamıydı bu? Ori bilmiyordu. Hâlâ titremiyordu.

Toro kapıya bakarak başını salladı: *Odayı güvene al.* Ori, Sulion'un ıslak cesedinin üzerinden atladı.

Yangın, koridoru kapatmıştı. Aşağıdan kavga sesleri geliyordu. Kimlerin sağ kaldığını merak etti. Yağlı alevler sarmaşık gibi duvarları sarmıştı. Birkaç dakika içinde evin tamamı alevler içinde kalacak ya da milis büyücüleri evde açtıkları siyah deliği kapatacaklardı.

"Çok zamanımız kalmadı," dedi. Toro'nun yanı başında duran ve hâlâ ateşin yanında oturup onları izleyen son iki kişinin karşısında duruyordu.

Bir ses okuyucusundan bir viyolonsel süiti geliyor, balmumu çatlaklarıyla atlamalar yapıyordu. Adam altmış yaşlarındaydı, iri ve kaslı biriydi, ipek bir kaftan giymişti. Dingin ve zeki bir suratı vardı, Gözlerini Ori'a ve Toro'ya dikmiş, dikkatle bakıyordu ve Ori onun bir plan yapmaya çalıştığını biliyordu. Adam kadının elini tutmuştu.

Kadın da ona yakın yaşlarda olmalıydı –tarih bunu ortaya çıkardı– ama yüzünde neredeyse hiç çizgi yoktu. Açık bıraktığı saçları beyazdı. Ori onu bir sürü heliotipten anımsadı. Elinde parmak kemiği kadar ince, uzun, toprak bir pipo vardı. Haznesi hâlâ tütüyordu. Baharatlı bir koku geldi. Omuzlarına bir şal atmıştı ve altında başka bir şey yoktu. Sinmiş değildi, öfkeli ya da küstahça bakmıyordu. Aynı âşığı gibi, sorgulayıcı ve sakin bakışlarla izliyordu.

"Size para verebilirim," dedi. Sesinde en ufak bir titreme yoktu.

"Hşşşş," dedi Toro. "Başkan Stem-Fulcher, hşşşş."

Başkan Stem-Fulcher. Ori merak ediyordu. Kızmaktan, ya da tiksinmekten, ya da intikam için yanıp tutuşmaktan daha çok merak ediyordu. Bu kadın Paradoks Katliamı'nı emretmiş, Tekraryapım oranını habire arttırmıştı. Bu kadın Yeni Tüy Partisiyle kapı arkasında anlaşmalar yapmış, onların ötesoylulara yaptığı

saldırılarının peşine düşmemişti. Yasal sendikaları ispiyonculara dolduran bu kadındı. Açlık ve hırsızlığın mantar gibi türediği kokuşmuş bir politika izlemişti. Bu kadın savaşa yol açmıştı. Başkan Eliza Stem-Fulcher, La Crobuzonia, Şişman Güneş Ana.

"Buradan çıkamayacağınızı biliyorsunuz," dedi Başkan. Sesi titremiyordu. Sanki içecekmiş gibi piposunu bile kaldırdı. "Sizi çıkarabilirim." Umutlu konuşmuyordu. Âşığına baktı ve aralarında bir şey geçti. *Bir veda,* diye düşündü Ori ve ilk kez içinde kabaran bir şey hissetti, çözümleyemnediği bir duygu bileşimi. *Biliyor.*

"Hşşş, Başkan."

Başkan ve yargıç yine birbirlerine baktı. Eliza Stem-Fulcher Toro'ya döndü ve elini adamın elinden çekmese de biraz doğruldu ve piposundan bir nefes *çekti.* Onu elinde tutarak bir an gözlerini kapattı, dumanını burun deliklerinden üfledi, yine Toro'ya baktı ve Tanrım, diye düşündü Ori, hayret içindeydi, Tanrım, kadın gülümsedi.

"Ne yapacağını sanıyorsun?" dedi. Bir ilkokul öğretmeni gibi hoşgörülü bir tavırla. "Ne yaptığını sanıyorsun?"

Yüzünü tamamen Toro'ya döndü ve yine gülümsedi, piposundan bir nefes çekti, dumanlı soluğunu tuttu, soru sorar gibi yüzünü eğdi ve kaşını kaldırdı. *-Eee?-* ve Toro onu vurdu.

Kurşun sesi âşığını yerinden hoplattı, adam dudaklarını ısırdı ama sesini kontrol edemedi, ağzından çıkan ve kedi miyavlamasına andıran bir inlemeye dönüşen sese engel olmadı. Oturup kanlar içindeki başı geriye düşmüş kadının elini tuttu. Kadının açık kalan ağzından hâlâ duman çıkıyordu. Kafası ve Toro'nun eli silahın dumanıyla oluşan sülfür sarmalında bir anlığına birleşti. Adam hıçkırarak soluyor ve kadının elini tutuyordu. Ama kendini topladı ve Toro'ya baktı.

Ori bir düş sersemliği içindeydi ama işi *bitirdikleri* ve hâlâ ölmedikleri bilgisinin titreşimlerini içinde hissedebiliyordu. Buradan çıkabilecekleri, hâlâ çıkabilecekleri düşüncesi yüzeye çıktı. *Hadi gidelim.*

"Gözünü ondan ayırma," dedi Toro ve Ori silahını kaldırdı. Toro koca metal başı yerinde tutan bağları açmaya başladı. Ori

gördüklerine inanamıyordu. Toro demiri çıkarıyordu. "Gözünü ondan ayırma." Ses yine geldi, bu kez onu dolgunlaştıran mekanizma her ne ise ondan ayrılmıştı, ses şimdi daha tedirgin ve insani geliyordu.

Toro başlığı çıkarıp büyü akımını keserken bir şey yükselip havaya krıştı. Toro metali kaldırdı, ağır pirinç başlığını çıkaran bir dalgıç gibi. Toro terli saçlarını savurdu.

Ori kadına baktı ve yargıcın göğsüne dönük silahı oynamadı. Şaşırmayalı uzun zaman olmuştu.

Toro bir Tekraryapımdı, tabii. Başını çevirdi. Orta yaşlarında onu Toro yapan kim bilir hangi travmalarla, tellerle donanmıştı. Yüzü gergin ve bir hayvan gibi açtı. Ori'a bakmıyordu. Yargıcın karşısına, bir tabureye oturdu, boğa başlığını yanına bıraktı.

Kadından bir bebeğin kolları çıkıyordu. Yüzünün her bir tarafından bir tane. Kaşlarının üzerinden. Huzursuzca sallanan, kadının uzun saçlarına karışıp açılan bebek kolları. Başlığın içinde gerilerek, her biri bir boynuza sokulmuştu.Yüzünün kenarında bir örümceğin kolları gibi dalgalanıyorlardu.

Kadın oturup gözlerini kapattı, kollarını ve bebek kollarını uzattı. Birkaç dakika ses çıkarmadı.

"Legus," dedi. "Şu anda acı çektiğini biliyorum ama beni dinlemeni istiyorum." Ori, kadının çarpıtılmayan sesinde şehrin güneybatısının aksanını duyabiliyordu. Kadın, yargıcın gözlerini işaret etti, sonra kendisininkileri: *Bana bak*. Silahını hafifçe adamın karnına dayadı.

"Sana öykümü anlatacağım. Neden burada olduğumu anlamanı istiyorum." Başkan'dan bir gaz ya da akan kan sesi geldi. Kadın gözlerini bir ölü gibi tavana dikti. "Anlatacağım. Belki de zaten biliyorsun. Ama dinle.

"Gerçek adını bulmak çok zor, zaten istediğiniz de bu, ama yapılabiliyor. İsim bilgisi edinilen bir karaborsa var. Ama eğer seni rahatlatacaksa, iyi saklandığını söyleyeyim. Çok uzun zaman uğraştım.

"Hapisten çıkalı on yıldan fazla oldu. Mezuniyet diyorduk biz buna. Dedikodular, içeride öğrendiklerimiz. Bulunan her bir

yargıç için elimizde bir bilgi vardı. Duyuluyor. Uyuşturucu, oğlanlar, kızlar, şantaj. Bazıları saçma sapan şeyler. *Legus*, demişlerdi, *şeytanın çırağı. İçişleri Bakanı'nı becerdiğini biliyor musun?* O zaman öyleydi." Soğumaya başlayan Stem-Fulcher'a bakarak başını salladı. "Bu hiç değişmeyen bilgiydi. Bunu güvendiğim kişilerden yeterince duymuştum, içeride ve dışarıda.

"Ne kadar yoğun çalıştığımı görüyorsun değil mi, Legus?" Adamın gerçek adını kullanmıyordu. "Kendimi nasıl hazırladığımı. Başlığı yaptırabilmek için savaşmak zorunda kaldım." Çocuk kolları alnına vuruyordu. "Kendimi yarattım; yıllardır hazırlanıyorum. Tam doğrusunu söylemek gerekirse, Legus," dedi, "Beni sen yarattın. Anımsıyor musun?"

"Yirmi yıldan fazla oldu. Ketch Fundalığı'ndaki o eski yüksek binaları anımsıyor musun? Evet, anımsıyorsun. Orada yaşıyordum ben. Canımı öldürdüm. Anımsadın mı, Yargıç? Bebeğim Cecile'i öldürdün.

"Ağlıyor, ağlıyor, ağlıyordu, ben de ağlıyordum ve sonra onu kucağıma alıp, sanırım, belki de susması için sarstım, anımsamıyorum ama tekrar kendime geldiğimde, ölmüştü. Sonra onu sıcak tutmak için bedenime bastırarak, iki haftada bir Mavi günlerde bedava çalışan bir cerraha götürdüm, ama tabii işe yaramadı.

"Sonra sen devreye girdin." Eğildi. "Şimdi anımsıyor musun?"

Adam anımsamadı. Tekraryapıma gönderdiği binlerce kişi arasından bir tanesini nasıl anımsayabilirdi ki? Ori, Legus'u izliyordu. Toro uzandı, bir ebeveynin düşünmeden yaptığı gibi yumuşakça, oyun oynayarak çocuğun elini çekiştirdi.

"Bana böylece unutmayacağımı söyledin. Unutmadım." Yine öne doğru eğildi, Cecile'in kolları Başkan'ın ölü elini tutan yargıca doğru uzandı. Gürültüler geliyordu. Bombalarının açtığı oyuğa saldırılıyordu. Toro boynuz çıkıntılı eldivenini giydi. "İki hafta önce doğum günüydü," dedi "Benim onu doğurduğum zamanki yaşımdan büyük. Küçük bebeğim."

Ayağa kalktı ve silahını Legus'un şakağına dayadı. Legus, Stem-Fulcher'ın elini sıktı ve ağzını açtı ama konuşmadı.

"Benim için," dedi kadın. Sesinde kızgınlık yoktu. "Makineye çevirdiğin adamlar, canavara çevirdiğin kadınlar için. Tanklar, salyangozkızlar, benekli atlar, endüstri makineleri için. Hücre dediğiniz tuvaletlere tıktıklarınız için. Benim için ve Cecile için, evet bendim, benim ellerim yaptı ve bunu hissedecek olan benim. Cecile büyümüyor ve mezarında yatmıyor. Kızım. Onun için de."

Silahının namlusunu adamın şakağında tutarak boynuz çıkıntılı eldiveniyle ona vurdu, sonra defalarca yumrukladı, adam inledi ve kan kustu, yüzü buruştu ve elini onu engellemek için değil, sevgilisinin elini, ölü kadının parmakları kıvrılacak kadar sıkarak karşıladığı çift boynuzlu batırmaları durdurmak için değil, bir şeye uzanıyormuş gibi kaldırdı. Acıdan böğürmekten kendini alamıyor ve Toro tekrar tekrar acımadan vurdukça, boğazına ve kalbine boynuzları batırdıkça daha fazla kan akıyordu. Bebeğinin elleri kadınınkilerin üzerinden uzandı ve ölmekte olan yargıcın saçlarıyla oynadı.

Ori, bu olurken ve daha sonrasında, hiç kıpırdamadan uzun bir süre durdu. Toro'nun –bu küçük, güney aksanlı ve eski bir kinle dolu kadının– kıpırdamasını bekledi. Bir iki dakika geçip, etrafında yargıcın kanıyla, başı eğik bir halde, hâlâ oturmaya devam edince konuştu.

"Hadi," dedi Ori. Yaklaşma sesi geliyordu. "Gitmemiz lazım."

Kadın, yapmayacağını sansa da, döndü. Uykudan kalkan birinin gayretiyle baktı ve Ori'ın ne dediğini anlamıyormuş gibi başını salladı. Konuşmadı ama yine de Ori'a, bir yere gitmeyeceğini, işinin bittiğini söylüyordu.

"Demek, demek..." Bir gurur ya da saygı Ori'ın sesinin ağlak ya da şaşkın çıkmasını engelledi ve ancak sesi normal çıkmaya başlayınca konuşmasını sürdürdü. "Demek tek yolu buydu, hıh? Biz?" *Ruby,* diyordu, *Ulliam, Kit, aşağıdaki herkes bunun bir parçası olmak zorunda mıydı? Baron, o bile ve Yaşlı Omuz. Kim bilir senin için kimler öldü.*

Kadın sertleşen yargıcı gösterdi.

"Onların istediğini yaptık. Buraya yapmaya geldikleri işi yaptık."

"Doğru." *Ama aynı şey değil. Ufak bir gösteriydi bu, sen buraya bunun için gelmedin ve bu farklı bir şey, onu farklı kılıyor.*

Öyle mi? Kazanmadık mı?

Güneybatı Yeni Crobuzon'un işçi evlerinden gelen orta yaşlı bir kadın, kanları pıhtılaşan iki cesedin yanında oturuyordu. Dog Fennli genç bir adam silahını huzursuzca kaldırmış, yaklaşan düşmanlarının sesini dinliyordu.

"Gitmek istiyorum," dedi, yatıştırdığı bütün endişeleri birden kabarmaya başlamış, tiril tiril titriyordu.Günlerdir ilk kez istediğini fark etti. İstediği şey ise buradan çıkmaktı.

"Git o zaman."

İçinden geçtikleri delikten, kendi boş evlerinin kapılarına indirilen çekiç ve balyoz sesleri geliyor, merdiven boşluğundan yukarıya yansıyordu.

"Beni *öldürdün!*"

"Tanrı Aşkına, Ori, git." Başlığını ayağıyla ona fırlattı. Fırlayan başlık iki boynuzun üzerine düştü. Ori başlığa ve kadına baktı, sonra başlığı yerden aldı. "Büyü yok. Hadi git." Başlık çok ağırdı.

"Bunu nasıl kullanacağımı bilmiyorum. Ne *yapacağım?*"

"Sadece it. Sadece it."

Yaklaşan milislerin bağırtıları duyuldu

"Başlığını bana veriyorsun?

Kadın bağırdı. *Git!* dedi ama bu bir sözcük olmaktan çıkmıştı, birden daha hayvani bir şey olou, yalnızca bir mutsuzluktu. Ori gerileyip kadına eşlik eden yapışkan ölülere baktı, kadının oturuşuna, bebeğinin kollarını tutamayacak kadar yorgun haline.

"Bunu yapmamalıydın," dedi. "Bizi böyle kullanmamalıydın. Bizi kötü kullandın. Buna hakkın yoktu." Maskeyi kaldırdı, altında bocalıyordu. Çıkan sesinden nefret etti. "Hepsini öldürdün. Belki beni de. Seninle çalışmak... bir şerefti." Atılan kancaların sesi geliyordu. Milisler tırmanıyordu. Başkan'ın adını bağırdıklarını duydu. "Bunu yapmamalıydın. İstediğini elde ettiğine... sevindim. Böyle yapmamalıydın ama biz de istediğimizi elde ettik." Maskeyi omuzlarına indirdi ve ona bir militan selamı vermek istedi ama Toro bakmıyordu.

Başlık oturunca hafifledi. Bir kumaş gibiydi. Büyülerle hiç ilgisi olmamıştı ama metaldeki büyüleri hissedebiliyordu. Odayı aydınlatan, kenarları netleştiren kristalin ışığının içinden baktı; bağları omuzlarının altından geçirerek sımsıkı çekti ve yükseldiğini hissetti.

Nefes nefeseydi. Boynuna küçük iğneler battı; parmakları metali tuttu. Kurban, bu demir başa güç verecek kan. *Nasıl yapacağım?* diye bağırmak istedi. Dişlerinin altına metal çıkıntılar değiyordu, onları ısırmaya ya da bir tarafa itmeye çalıştı, hâlâ kadının tükürüğüyle ıslak olduklarını hissetti. Kendi sesi kulaklarında çınladı.

İt. Ori kadının yaptığını gördüğü gibi durdu ve yeni bir güç kazanmış bacaklarını iterek öne atıldı, sendeledi, dengesini buldu, yine denedi. Boynuzun uçlarını duvara dayadı ve ancak tahtaya saplayabilidi. Kapıya doğru koşanları duyabiliyordu. *İt,* demişti kadın. *Nereye itiyorum?*

Bu heyecan ve birden oluşan umutsuz yaşam isteğiyle, o telaş içinde aklına evi, küçük odası geldi. Onu düşündü ve bu isteğe odaklandı, yeniden öne atıldığında gözlerini ve dişlerini sıktı, boynuzun alnıyla birleştiği iki kabarık noktadaki kaynamayı hissetti, onu tekrar itti ve bir şeye takıldığını, gerilmiş mumlu bir kağıdın yırtılmasına benzeyen kösnül bir parçalanma hissetti. Nefes nefeseydi, havanın özü parçalanmaya başlamıştı ve su gerilimi gibi onu içine çekmeye çalıştı.

Ori bu küçük varlıksal ürkünçlüğün, deliğin kenarında durdu, evren gerilmişti. Önünde endişeli bir karanlık vardı. Boynuzları hâlâ yaptığı delikte, döndü ve çocuğun kollarıyla yanaklarına vurarak oyun oynadığı kadınla göz göze gelmeye çalıştı. Kadın bakmıyordu. Cesetlere de bakmıyordu.

Milisler kapıdaydı. Ori itti, ivmenin, onu açtığı yarığa sokmasını ve bu odadan, bir kuşağın en namlı hırsızı ve katilinin sessizce ağladığı, Yeni Crobuzon'un liderinin kaskatı olduğu bu yerden götürmesini bekledi ve

bir an uzun bir an bir kırışıklığın içinde, zamanın, dünyanın iç organlarında kaldı, sinir uçları uyuştu, böylece yavaşça bulanan su gibi paniğinin azaldığını hissetti ve bu arada eğer evrenin yüzeyini kıracak ve bir kurtçuk gibi gerçeğin hücreleri arasındaki anları birleştiren harcın içine süzülecek gücü olsaydı ne olurdu diye düşünüyordu, ama ya tekrar ortaya çıkacak gücü olmasaydı ve boyutların dokusunda kaybolsaydı, değişimin içinde, boşluk ve zaman içinde bir mikrop olarak kalsaydı?

O zaman ne olurdu?

Ama itmeye devam etti ve uzun uzun bir süre ve ilk yırtıktan hemen sonra bir diğerini hissetti: Diğer tarafta zar onun için yine ayrıldı ve onu bir kıymık gibi kustu. Beceriksiz geçişi bir sarsıntı yarattığından, gerçeğin kanıyla ıslak, kaygan zemine düştü, yanar döner yumaklar halinde yavaş yavaş gözden kaybolan kan, havadaki tavus kuşu renkli an yok olmuş ve Ori'ı, kafası karışmış ve tekrar kuru bir halde

çöplerle kaplı bir sokakta bırakmıştı.

Uzun bir süre sızlanarak yerde yattı, sonunda bu aşırı halsizlik azaldı ve gücü yerine gelmeye başladı.

Nerede olduğunu çıkaramadı. Başı dönüyordu. Toro kılığının onu bir hedef haline getireceğinin farkındaydı. *Yakında dinleneceğim* diye düşündü bir pusun içinden. Boynuzların değdiği iki noktada alnı acıyordu. Geçmişti ama gitmek istediği yerle ilgisi olmayan bir yere.

Bir serinlik hissetti ama onu rahatsız etmedi. Birbirine geçen dar sokaklardan tökezleyerek geçerken başını kaldırıp yukarı baktı, yolunu kesen bir hat vardı, Toro'nun gözlerinin bile tam göremediği, gece siyahı kemerler, yükseltilmiş demiryolu hattı. Ötede ise onları aydınlatan gaz lambalarının ışığında diş sarısı görünen, Kaburgaların alt yüzeyi. Ori Kemikkent'teydi.

Saatlerce yattı. Uyandığında gökyüzü grileşmişti. Başlığı çıkarınca neredeyse bayılıyordu ve demiryolunun altındaki bir boşlukta soluk almak zorunda kaldı. Sessizlik onu huzursuz etti.. Şehrin fısıldadığı birkaç ses duydu ama dayandığı tuğlalarda bir kıpırdanma yoktu. Titreşim iletmiyorlardı. Yeni Crobuzon trenlerinin bütün gece çalışması gerekiyordu ama hiçbiri görünmüyordu.

Ori, başlığı taşımak için ceketini çanta olarak kullandı, silahını cebine koydu ve Kemikkent Kaburgaları'na doğru sendeleyerek yürümeye başladı.

*
* *

Hava boğucu, bir tel gibi gergindi. Neler oluyor? Söylentilerin bu kadar çabuk yayılmasına inanamıyordu, işin aslına bakılırsa, *inanmıyordu*. Birden heyecanı altüst oldu ve önsezisi onu ürküttü: *Ne oldu?*

Sokaklarda hiç kimse yoktu, ya da garip karşılanacak kadar az kişi vardı ve onlar da başları önde geçip gittiler. Kaburgalar'ın yanındaki katran kaplı evleri geçti, yüksek demiryolu hattının tuğlalarını soluna aldı, tökezleyerek Sunter'i geçti, Paslı Köprü'den Kasvetli Kıyı'ya, oradan da Syriac'a geçmeye hazırlanıyordu ama yakılan ateşlerin ışığını gördü, davul ve borazan seslerini duydu. Bu erken saatlerde bu kadar gürültü olmamalıydı.

Sesler gittikçe arttı; yine şoka girdiğini hisseti, deli gibi titriyor, başlığın ağırlığı onu çekiyordu. Yüksek Kıbrıs Tepesi'nin güneyinden aşağıda, çiçekçiler ve ıvır zıvır satıcılarıyla dolu bu caddenin çatılarının yanından trenlerin gelmesi gerekiyordu. Hatlarda, Dexter Hattı'nın, aşağıya, Kelltree'ye ve oradan da doğuya kıvrılarak, nehrin üzerinden Dog Fenn'e gitmek için ayrıldığı bir çatal vardı. Ori'ın yolunu bir şey kapatmıştı.

Gözlerini yorgunluktan sulanana kadar kırpıştıran Ori, ateşlerin aydınlığında, kabaca yapılmış bir bariyer gördü. Buna bir anlam veremedi. Bu sıcak aydınlıktaki gölgesi yabanıl bir şeye, şehirde oluşmuş coğrafi bir şekle benziyordu.Tepesinde birileri vardı.

"Dur," diye bağırdı birisi. Ori yürümeye devam etti, bu sözün kendisine söylendiğini anlamadı.

Kaldırım taşları, molozlar, arabalar, bacalar, eski kapılar ve tezgâh kalıntılarıyla yapılmış bir barikattı. Şehrin tonlarca artığı bu küçük dağ sırtını, bayrakların dikildiği bu üç metrelik çöp kordonunu oluşturmuştu. Yan tarafından mermerden bir heykelin kolu fırlıyordu.

"*Dursana* adam." Bir beton parçasından seken bir mermi sesi yankılandı. "Nereye böyle, ahbap?"

Ori ellerini yukarı kaldırdı. Onları sallayarak yaklaştı.

"Ne oldu? Ne oluyor?" diye bağırdı ve barikattan bağırışlar duyuldu. *Kim bu tatilden dönen salak bir Mafatonlu mu?* "Bulunduğun yerde gazete, büfe, çığırtkan yok muydu, ahbap?" diye seslendi nöbetçi. Arkasından ışık gelen silahlı bir adam şekli. "Defol evine."

"Burası benim evim. Syriac. Ne *oldu?* Kahretsin, ben ne kadar zamandır... Onunla ilgili değil mi? Duydunuz? Başkan'ı duydunuz?" Bütün heyecanı geri gelmişti. O kadar heyecanlandı ki konuşamadı. *Günler geçmiş olmalı,* diye düşündü. *Ben yokken neler oldu? Yaptık mı? Oldu. Bu onları uyandırdı. İlham verdi. Tanrım.* "Yapma haverim, bırak gireyim! Neler olduğunu söyle." Soğuğu ve yorgunluğunu unuttu ve ateşlerin titrek sarı ışığında dimdik durdu. "Her şey gerçekleşti... Öleli ne kadar zaman oldu?"

"Kim?"

"Başkan." Ori kaşlarını çattı.Yine bir bağırış koptu. *Ölü mü? Kaltak öldü mü? Bu salak da kim, delinin teki, senin aklına...*"

"Neden söz ettiğini bilmiyorum, dostum. Bence sen git artık." Hazırlanan silahların sesini duydu.

"Ama..."

"Dinle ahbap, sana kefil olacak biri var mı? O yoksa ne girebilir, ne çıkabilirsin. Ara bölgedesin ve burası güvenli bir yer değil. Eğer bana birinin adını veremeyeceksen, en iyisi Eski Kent'e geri dön. Birinin adını verirsen, seni araştırırız." Başka kafalar da çıkıyordu şimdi; adama katılanlar vardı. Silahlı bir grup, insan ve diğer ırklar dalgalanan bayrakların altında, silahlarını çekmiş bekliyorlar.

"Şu anda tam eşiktesin, dostum, ya bir tarafta, ya da diğer tarafta olacaksın. Buraya şimdi gelmedik. Şehirde günlerdir iki güç var, delikanlı. Karar vermen için günler var. Ya kuzeyde –yuhalamalar yükseldi– eski günlerde ve eski yaşamdasın: Ya da burada, Kelltre ve lanet olasıca Dog Fenn'de, gelecektesin, o da şimdi.

"Şimdi yavaş yavaş bana doğru gel ve ellerini öyle tut. Sana, şu aptala, bir bakalım." Neredeyse kibarca konuşuyordu. Bir şişe kırıldı. "Biraz yakına gel. Özgür Topraklar'a hoşgeldin. Yeni Crobuzon Birliği'ne hoşgeldin."

7. Kisim

LEKE

23

"Onlardan kaçmamızdan nefret ediyorum."

"Duydun ama. Nasıl olduğunu duydun. Riske almamalıyız. Silahlarıyla bizi yok etmeye geliyorlar."

"Ama eğer onlardan kaçmak zorundaysak, neden şehre doğru gidiyoruz ki? Çok daha kötü olacak."

"Öyle değil işte. Beklenen bu değil. Haber gönderiyoruz. Geri dönmekle bazı şeyleri değiştireceğiz. Döndüğümüzde bizi bekleyenler onlar olmayacak. Farklı bir şehirle karşılaşacağız."

Cutter ve adam yeniden düzenlenmiş bir vagonda ettikleri bir danstan sonra duvara yaslanmış konuşuyorlardı. Ceza gibi bir yolculuktu ve Demir Konseyciler her gece, uydurdukları ritimlere ayak uydurarak burada dans ediyordu.

Ölenler olmuştu, buna hiç kuşku yoktu, kopan basamakların, hinterlant virüs ve bakterilerinin, iç bölgeden saldırganların, pençeleri, dişleri, tüyleriyle saldıran ve öldüren hayvanların kurbanı olmuşlardı. Drogon, Konsey güçleriyle birlikte avlanmaya gitmiş ve garip saldırganların kafalarıyla, yeni yaralar ve öykülerle geri gelmişti. *Bunun dönemleri var ve buz halindeyken tuzağa düşürdük, kalbinden yakaladım. Bu dişleriyle görüyor.*

Cutter, Demir Konsey'in öğrendiği yeni büyüleri görüyordu. Konsey, onu izleyenlerin işini zorlaştırmaya çalışarak arkasında bıraktığı köprüleri havaya uçuruyor, hendekleri molozlarla dolduruyordu. Judah, Demir Konsey'in arkasına golemler yerleştiriyordu, ancak bir birliğin tetikleyeceği golemler. Bunlardan yapabildiği kadar çok yerleştirdi, onun enerjisini alıyordu bunlar. Cutter, Judah'nın tuzak yerleştirdiği yerlerde kıvrılan ve açılan toprağın bir kaya şekline, ağaçlara, derenin suyuna dönüşmesini

gözünün önüne getirdi. Beyin yerine sabit ve basit tek bir emir taşıyorlardı: *dövüş*. Özünde vahşileşmiyorlardı ama örgütlenerek saldırmaya, milisleri yumruklarıyla devirmeye hazırlardı.

Eğer milisler bu kadar uzağa gelirse, ki Cutter geleceklerine inanıyordu, bazıları ölecekti ama muhtemelen çoğu değil. Karayı gördüklerinde, Konsey'in izini bulduklarında, Judah'nın büyük golemlerinin gücü bile onları durduramazdı. Milisler, Demir Konsey'in gerisinde kalanlara, trenin geride bıraktıklarına yetişecekti. Demir Konsey, uğursuz lekeye güveniyordu. Onları saklayacak olan buydu.

"Bunu tekrar göreceğimi sanmıyordum," dedi Judah. Raylara tepeden bakan bir kayanın üzerindeydiler, hat boyunca benekler halinde, katırlara binmiş, zorla ve hızlı hızlı yürüyen, toprak açıcıların etrafını sarıp onlara katılan kadınlar ve erkekler görülüyordu.

Ya Konsey yolda politikasını değiştirirse? diye düşünüyordu Cutter. *Ya yolu tam yarılamışken, yeteri sayıda yolcu fikir değiştirir ve geri dönmek isterse?*

İşte. Güneş arkalarında alçaldı. Parlaklığı, batarken yeşilleşiyor, sanki bakır pası rengini alıyor gibiydi. Soluklaşan ışıkta kuzeye ve doğuya, uğursuz lekeye baktılar. Yüzlerce kilometre gelmişlerdi, bu haftalarca sürmüştü ve işte oradaydılar, kenarında.

Cutter onu görünce bembeyaz oldu. "Qurabin," dedi, "bize bir sır ver. O ne? Ne oluyor orada?" Havada aceleyle koşuşan bir şeyin sesi duyuldu.

Keşişin sesi geldi: "Bazı sırları bilmek istemiyorum."

İşte bir Tork arazisi. O kötü enerjiyle, binbir türlü şekille, inişli çıkışlı korkunç bir çeşitlilikle kaplı. Görünümler. *Gördüğümüz gerçek hali değil,* diye düşündü Cutter. *Bu yalnızca bir düşünce. Varlığının bir biçimi.*

Uğursuz lekenin sınırında bile arazi bir eşik, neredeyse dünya dışı, bir kabus setiydi. Merhametsizdi, taş boynuzlar ve onlara benzeyen ağaçlar; bodur çamları gölgede bırakan, baş yüksekliğinde mantar ve eğrelti otu ormanları ve biraz ileride, gökyüzü-

nün çok uzun çıkıntıların arasına sıkışmış göründüğü bir delta düzlüğü. Cutter hareket halinde bir şey göremiyordu. Bu hiçbir yere benzemeyen yer ufka kadar uzanıyordu. İçinden geçmek kilomtrelerce yol almak demekti.

Cutter, tepeleri mi yoksa gözünün önünde uçuşan böcekleri mi gördüğünü bilmiyordu: Böcek olamazdılar, biliyordu ama bir yere odaklanamamak kafasını karıştırıyordu. Uzakta görünen bir orman mıydı? Şu kilometrelerce uzanan şey? Yoksa orman değil bir katran çukuru muydu? Ya da, belki de, bir katran çukuru değil de bir kemik ormanı, ya da bir parmaklık, mozaikleşmiş karbon ya da kabuklardan oluşan bir duvar mı?

Seçemiyordu. Bir dağ gördü ve dağ yeni bir şekildi, tepesindeki kar, karın olmaması gereken bir renkti ve kar değil, koyu renkli, yaşayan bir şeydi. Uzaktaki maddeden, yaklaşan karanlığa doğru ağaçların boyunda iplikler uzanıyordu. Gökyüzündeki ışık, yıldızlar, sonra kuşlar, aylar –iki ya da üç tane– önce vardı, sonra yok oldu.

"Bir anlam veremiyorum." Qurabin'in sesi berbattı. "Gizli ve Yitik An'ın bilmediği ya da söylemeye korktuğu bazı şeyler var."

Tork ülkesi birçok şeyi ima ediyordu ve kızgındı, değişik varlıklarla, *granit nasıl avlanacaksa ona göre* avlanan canlı kayalar ve uç uca eklenmiş olanaksızlıklarla doluydu. Hepsi anlatılanları duymuştu: hamam böceği ağacını, keçi ve hayalet cadısını, sürüngen böcekleri, ağaçsı şeyleri, zamanla çukurlara dönüşen ağaçları. Bunlar Cutter'ın kaldırabileceğinden fazlasıydı. Gözleri ve aklı sürekli anlamaya, benimsemeye çabalıyor, zorlanıyordu. "Bunu nasıl *yapabilirler?* Bunun içinden nasıl geçebilirler?"

"İçinden değil," dedi Judah. "İçinden geçmediler ki. Bunu unutma. Sadece kenarından geçtiler. Korkutacak kadar yakınından."

"Ölecek kadar yakınından," dedi Cutter ve Judah başını eğdi.

"Nasıl şeyler yaşıyor orada?" diye sordu Cutter.

"Listelemesi zor," dedi Judah. "Her biri kendine has. Sanırım birkaç süvari ve sınırda da tırtıl-adamlar var..."

"Bizim gideceğimiz yerde."

"Bizim gideceğimiz yerde."

Uğursuz lekenin sınırında, belki de üç hafta geçireceklerdi. Bu tehlikeli araziye olabildiğince yaklaşacakları üç hafta. Patolojik bir doğumla püskürmesinden bu yana geçen yarım milenyum içinde, daha önce birileri burayı geçmiş olmalıydı. Cutter kanatlı adam Cully öykülerini biliyordu; onun lekedeki serüvenlerinin söylentilerini duymuştu.

"Başka bir yolu olmalı," dedi. Ama hayır, dediler, yoktu.

"Milislerden saklanmanın tek yolu bu," diye fısıldadı Drogon. *"Bizi izlemeyeceklerinden emin olduğumuz tek yol. Dışında kalacaklar. Kesin emirleri var: Bölgeye asla girmeyin. Hem zaten..."* Sesi değişti, sözcüklerini daha hızla soludu. *"Yollarını böyle açtılar. Konsey, demek istiyorum. Kıtanın içinden geçen bir yol bu. Bunun için ne kadar uğraştıklarını biliyor musun? Bir geçit açmak için? Dumantaşları, sıradağları, bataklıkları, tepeleri aşan? Bunu değiştirmeyi göze alamayız. Sanırım başka yol yok."*

Birkaç kilometre ileride, Judah, saatlerce ortadan kayboldu ve döndüğünde bitkin durumdaydı. Cutter tek başına bir yere gitmemesi için ona bağırdı ve Judah ona yine bir aziz tebessümüyle karşılık verdi

Rayların bazı bölümleri çalıların altında kalmıştı. İzciler ve toprak işçileri bunları parça parça birleştirdi ve tren, lekenin sınırından geçen yoluna devam etti. Cutter trene asıldı ve rüzgârın, yüzüne vurarak onu canlandırmasına izin verdi. Birkaç devinim cini, artık tamamen evcilleşmiş, tekerlekleri çiğneyen ilk yabani, titreşim yiyen cinlerin çocukları ya da torunları oradaydı. Ruhani küçük yaratıklar iyice sinmişlerdi. Cutter onları izledi.

Kayaları ve ağaçları izledi, görünmeyen hayvanların tekerleklerin ve çarkların altından gelen iniltilerini duydu. Vagonlardaki uyuma sıraları yüzünden kavgalar çıkıyordu. Toprak düzelticilerin kampı, güvenlik açısından daireler şeklinde kurulmuş, birbirine bitişik çadırlardan oluşan küçük bir kasabaydı. Yine de, hiçbir şey onları uğursuz lekenin bazı etkilerinden alıkoyamadı.

Su idareli kullanılıyordu ama yine de her gün, konseyin birkaç vodyanoi su kâhininin liderlik ettiği grupları içilebilir kaynakları aramaya çıkıyordu, hep güneye, Tork'tan ve tehlikeden

uzağa gidiyorlardı. Yine de birkaç günde bir, perişan bir halde, kekeleyerek ve kaybettikleri birinin kalıntılarını taşıyarak, ya da değişen birini sırtlanmış olarak dönenler oluyordu. Tork geceye başkalaşım parmaklarını dokunduruyordu.

"Eve dönerken iyiydi," diyebiliyorlardı, durmaksızın deli gibi titreyen, bulanık uzuvları ve kafası yarı gölge halindeki bir Tekraryapım kadını tutan adamlar ve bu arada kadının yarı katı bedeninden çıkan hafif çığlıkları duyuluyordu. "Gölgeyiyen" diyebiliyorlardı, pırıl pırıl parlayan, açık ağzının içi, kafasının etrafını saran ışıklı taç kadar aydınlık bir oğlanı göstererek. Son derece hızlı, solucanı saldırganların dişleriyle çiğnenmiş olarak dönenler oldu. Demir Konsey ayak izlerinin üzerinden geçti: Bir denizkestanesi kralın bıraktığı incecik delikler, bir tırtıl-adamın, birbirinden dört beş metre mesafe ötede toprakta bıraktığı tuhaf izler.

Bir sanatoryum haline getirilen sığır vagonunda, Tork'un –ya da hayvanların– yaraladıklarından kurtarabildiklerini kurtardılar. Diğerlerini gömdüler. Geleneklerine göre rayların ötesine. Bir defasında bir mezar kazarlarken atalarından birinin kemiklerini ortaya çıkardılar, gidiş yolunda ölen Konseycilerden biriydi bu ve büyük bir saygıyla özür dileyerek yeni öleni, ebediyete kadar o kadının yanına yerleştirdiler.

"Olacak şey değil," diye öfkeyle konuşuyordu Cutter. "Daha kaçımızı alacak? Kaç kişi daha ölmek zorunda?"

"Cutter, Cutter," dedi Ann-Hari. "Sus. Korkunç bir şey. Ama kalsaydık, milislerle karşılaşsaydık hepimiz ölürdük. Hem, Cutter... İlk yolculukta daha çok ölen oldu. Çok daha fazla. Daha iyiye gidiyoruz. Ebedî tren güven dağıtıyor. Büyülü o." Trene her gün yeni saldırganların kafaları asılıyordu. Tren ürkünç bir av müzesine dönüşmüştü.

Cutter, Drogon'u, fısıltı üfüreni gördüğünde adam sürekli bir şaşkınlık içinde oluyordu. Bu bozkırda bile avlanmanın tadını çıkarıyor ve gittikleri her yere dikkatle bakıyor; yarıkların, kayaların arasından geçen yollarını izliyor, uğursuz lekenin hareketlerini kolluyordu. Onu hafızasına taşıyor, anlamaya çalı-

şıyordu. Bir yolu buydu. Cutter diğer yolu tercih ediyordu: Bu zamanın geçip gitmesini istiyordu, yalnızca sonunun gelmesini istiyordu.

*
* *

Odun, kömür, turf ve kazanlarda yakılabilecek ne varsa aramaya giden adamlara katıldı. Su arayan arkadaşlarıyla gitti.

Su kâhini, vodyanoilere ayrılan su-tankı vagondan çıktı. Adı Shuechen'di. Suratsız ve suskun bir adamdı, tam klişeleşmiş bir vodyanoi tipi. Bu Cutter'ın hoşuna gidiyordu. Kendi hırçınlığı, kötümserliği ve öfkesi bu aksi suratlı vodyanoiye uyuyordu.

Su dolu eyer-torbasında sallanan Shuechen ile birlikte giderlerken, su kâhini onlara Konseycilerin aralarındaki fikir ayrılıklarını, hizipleşmeleri, Konsey'in yeni yönüyle ilgili tartışmaları anlattı. Eski Başıboşçular, kötümserler, gençler, korkan yaşlılar. Bunun en iyi strateji olup olmadığı konusunda artan bir endişe var, dedi.

Shuechen geniş avuçlarını yere dayıyor ve toprağı kokluyor, ona vuruyor ve yankıları dinliyordu. Trenden üç saat uzaklaştılar. Kayalardan çıkan temiz su, köklerle sarılan ve Tork'un çok az zarar verebileceği bir havzada toplanmıştı. Cutter, Kötüorman'a döndüğünü düşündü. Bunu yaptığında içinde uzun süren bir üzüntü duydu.

Su torbalarını doldurdular ama gece olmuştu, güneşin üzerine bir örtü atılmış gibi birdenbire karanlık bastırmıştı. Aceleyle kamplarını kurdular. Ateş yakmadılar. "Bölgenin yakınında olmaz," dedi Shuechen.

Hepsi birlikte çıkıntılı bir kayaya sırtlarını yasladığında, iki Tekraryapım, Cutter'ın grubundakilere Yeni Crobuzon'u anlattırdı. "Rudgutter öldü mü? Üzüldüğümü söyleyemem. Pezevenk, ilelebet Başkandı. Şimdi de *Stem-Fulcher* mı? Tanrılar yardımcımız olsun."

Değişim hepsini şaşkına çevirmişti. "Milisler *apaçık* dolaşıyor, öyle mi? Üniformalarıyla? Neler oldu böyle?" Pomeroy kısaca

Robot Savaşı'nı anlattı, çöplüklere yapılan baskını, orada bulunan şeyle ilgili dedikoduları. Gerçek gibi gelmiyordu, olanları anımsayan Cutter'a bile. Uzun bir süre Cutter'ın el cinleriyle ilgili anlattıklarına inanmak istemediler.

"Bir tanesi peşimizden geldi," dedi. "İnanın bana. Birkaç sene önceki isyanların biri sırasında, Stem-Fulcher, onlarla, her ne iseler, bir bağlantı kurduklarını ve aslında bu yaratıkların tamamen yanlış anlaşıldığını söyledi." El cinleri; yüzyıllardır dehşet saçan figürler; cesetlerden alınan yırtıcı eller (bazılarına göre); cehennemden kaçan şeytanlar (bazılarına göre); konaklarının aklına giren ve onların bedenini olduğundan çok daha başka bir şeye çeviren varlıklar. Mahkûmlar zaten ölecekse, demişti Stem-Fulcher ve şehrin de el cinlerinin yardımına ihtiyacı varsa, bundan doğru sonucu çıkarmamak, aptal bir duygusallık olur. Tabii ki sıkıca denetleneceklerdi.

Yine de bu açıklama yeni başkaldırılara, başarısız El Cini Ayaklanması'na yol açmıştı. Teknelerle Büyük Katran'ı geçerek Parlamento'ya saldırmaya kalkanlar, protesto ettikleri kişiler tarafından yenilgiye uğratılmış; birden kitlelerin içinden fırlayan kadınlar ve erkekler, hükümlülerin bedenine bürünmüş sağ el cinleri, ateş tükürmeye başlamıştı.

Cutter geç saatlere kadar konuştu. Değişmekten ödü patlıyordu. "Ya Tork buraya kadar gelirse?" deyip durdu ve Tekraryapımlar farklı şeyler söyleyerek onu yatıştırmaya çalıştılar. Bir tanesi, eğer zamanın geldiyse geldi derken, diğeri yeterince uzakta ve güvende olduklarını söyledi.

O gece saldırıya uğradılar.

Cutter bir yırtılma sesine uyandı ve gözlerini açtığında gri ay ışığını ve kendisine bakan bir suratı gördü. Düşte olduğunu düşündü. Silah sesleri duydu. Kendini üzerine eğilen surattan, meraklı ve korkunç bakıştan uzaklaştırdı.

Adrenalini iyice yükseldiğinde çoktan harekete geçmiş, koşmaya başlamıştı bile. *Diğerleri nerede, ne oluyor, ne yapacağım,*

diye düşünüyordu. Kampa girerken gelenleri ve ne olduğunu daha açık gördü, sendeledi ve düşmemek için çabaladı.

Grubundakiler etrafındaydı, koşuyor, ateş ediyorlardı ve birinin çığlık attığını duyan Cutter da bir çığlık attı. Çadırın parçaları, onu yırtan şey bunları kanat gibi salladıkça, bir paçavra-hayvan gibi uçuşuyordu. Bir kıvrım gördü, bir kasılma ve yere çarpan bir şeyin, sonra bir diğerinin vuruşunu duydu. Vuruş sesleri her tarafını sarmıştı.

"Tırtıl-adamlar!" Elsie'nin bağırışını duydu. "Tırtıl-adamlar!"

Yaratık, çadırını yırtarak parçalarına ayırmıştı ve rüzgâr bunları havaya savuruyordu. Ortalarından, sanki ucuz bir sahne efekti gibi, acımasız ve aç, aranarak ona gelmiş, örtüsünden onu koklamış olan şey ortaya çıkıyordu. Uçuşan paçavraların arasından saldırganını gördü. Ölçenlarva. Kohramit. *Homo raptor geometridae*. Bir tırtıl-adam.

Cutter bakakalmıştı. Görüntünün suratı kötü kötü ona baktı ve birden, yukarı aşağı kıvrılarak Cutter'ın bir süre anlamadığı bir hareketle, öne atıldı.

Ondan uzundu ama tamamı gövdeydi, göğsü yerden çıkıyor gibiydi ve kafası onunkinin iki katıydı, uzun kolları sıska ve kemikliydi. Ellerini açmış ya da kıvırmış, yere tutunarak hareket ediyordu. Yarı insan; açık ağzından siyah, uzun, çivi gibi dişler görünüyor. Gözlerini göremiyordu. İki çukur, bir buruşuk deri ve gölge yığını: Eğer görebiliyorsa, karanlıkta görebiliyordu. Döndü ve kokladı, çıplak başını geriye attı ve diş dolu ağzını olabildiği kadar açıp kapattı. Sonra kımıldandı ve Cutter arka ayaklarını gördü.

Devasa ve tüp biçiminde, püsküllerle kaplı bir tırtıl beden ve büzücü kasların açılıp kapandığı odacıklar vardı, boz ama uyarıcı renklerle beneklenmişti. İnsan göğsü, bu metrelerce uzun bedenin önünde kaskatı, kalça kemikleri larvamsı etin içinde. Tırtıl-adam devindi.

Önünde, soluk göğsünün altında bir tomar; küçük titreşen bacaklar ve tam arkasında iki, üç tane güdük ayak çıkıntısı vardı. Arkasını büyük bir kavis yaparak çekti, güdük çıkıntılarını sert toprağa geçirdi, ön bedeninin ağırlığını yüklendi ve bir savuruşla onu yukarı kaldırdı, bedenini düzleştirdi, insan göğsü bu havaya vurup duran gerilmiş kurtçuk bedenin ucunda yükseldi, sonra gözenekli, ön tırtıl bacakların üzerine indi.

Yine kokladı. Bedeni yine kavis yaptı, yakaladı ve açıldı, ön bedenini daha yakına çekti. Tırtıl devinimi. Yoklayarak yürüyor, aralarındaki mesafeyi kapatıyor.

Cutter ateş etti ve kaçtı. Tırtıl-adam hızlandı. Demir Konseyciler savaşmaya çalıştı. Kampın köşelerinde başka tırtıl-adamlar da vardı. Bir katırın anırtısı ve bağırtılar duyuldu.

Ayın donuk ışığında Cutter kurtçuk adamlardan bir diğerinin hapur hupur saldırdığını, yarı aydınlıkta bütün önünü ve ağzını kaplayan kanı, altında tireyen hayvanı bastıran kocaman eli gördü. Ağzı açıktı, çiğniyormuş gibi oynuyordu.

Bir tırtıl-adam elektrikli bir böğürtü yaymaya başladı. Diğerleri de ona katıldı, ağızlarından pis parçalar saçtılar.

Katırlar ve atlar bağırıyordu. Shuech ateş etti ve saçmalar, kafatası ve beyni parçaladı ama isabet alan tırtıl – adam ya aptallığından, ya da inadından yere düşmedi. Tuhaf larvamsı sallanışıyla yalpalayarak ilerledi ve deri kaplı eliyle bir adamı yakalayıp dişlerini geçirdi. Adam bir çığlık attı ama tırtıl-adam onu parçalarken sesi hemen kesildi.

Shuech yanan bir zehir fırlattı ve yakıcı madde tırtıllardan birinin üzerine yayıldı, yaratık telaşlanmadan alevleri söndürdü. Yine gırtlaktan gelen o sesi çıkardı, arka ayak çıkıntılarının üzerinde yükselirken bir meşaleye dönüştü ve hepsini aydınlattı.

Bu şeyler önlerini kesiyordu. Bir vadinin tepesindeki kaya çıkıntısında sıkışmışlardı ve kaya döküntüsü, üzerinde koşamayacakları kadar gevşekti. Cutter sırtını kayaya vererek ateş etti. Birisi bağırdı. Judah mırıldanıyordu.

En arkadaki tırtıl-adam yassı dişlerini tıkırdattı. Kafası patladı. Parçaları arkadaşlarının üzerine saçıldı. Pomeroy silahını yeniden doldurdu.

Cutter, bir Demir Konsey büyücüsünün ardında, ilkel otların ayak izleri şeklinde büyüyüşünü gördü, yosun büyüsünün ayak izleriydi bunlar. Yosuncu homurdandı ve tırtıl-adamın derisinde bir sürü benek benek leke birikti, ağzını ve göz boşluklarını kaplayan bir yosun tabaka haline geldi. Yaratık geriledi, kusmaya çalıştı, yapışarak saldıran bitkiyi koparmaya çalışırken, kendi kanını akıttı.

Demir Konseyciler testere yaylar, kalın, düz-kesici diskler ya da tırpan kenarlı oklar fırlattı. Tırtıl-adamlardan oluk gibi kan akıyordu ama gelmeye devam ettiler. Judah yüzünde neredeyse kutsal bir öfkeyle ilerledi. Yere dokundu. Çarpık eli kasıldı.

Bir an hiçbir şey olmadı, sonrasında ise tırtıl-adamlar, kaya ve taş döküntülerinin kullanıldığı bir bedenbüyüsüyle dev bir adam şeklini almaya başlayan kımıltılı bir toprağın üzerinde yürürlerken havada bir duraksama ve kopma oldu. Judah sendeledi ve sertçe, gevşek taşların üzerine oturdu. Yer yatıştı. Yerden oluşmaya başlayan insan şekli yeniden dağıldı.

Cutter, Judah'nın adını haykırdı. Judah başını tutuyordu. Bir tırtıl-adamla arasında bir adım mesafe kalmıştı.

Ama Pomeroy oradaydı, bıçağı da elindeydi. Elsie'nin çığlıklarına aldırmayarak, delice bir cesaretle elindekini tırtıl-adamın insan göğsüne sapladı.

Çok güçlü bir adamdı. Tırtıl-adam darbenin şiddetinden bir an duraladı bile. Pomeroy kılıcını bıraktı ve geriye adım attı, Judah'nın önünde durdu. Bu arada kendini toparlayan Judah, başını kaldırdı ve tırtıl-adamın, Pomeroy'un kafasını yakaladığını gördü. Kocaman avucunu adamın yüzüne bastırmıştı ve bir bebeğin bilinçsiz yabanıllığıyla Pomeroy'un kafasını savurdu.

Cutter Pomeroy'un boynunun kırıldığını ve Elsie'nin çığlığını duydu. Tırtıl-adam, Pomeroy'un bedenine vuruyordu. Judah yine iki büklüm olmuş, topraktan golemini çıkarıyordu. Bu kez golemin tamamı oluştu. Ayağını yere vurdu, toprak bedeni dökü-

lürken en yakındaki tırtıl-adama saldırdı. Onun güçlü vuruşuyla yaratık kayadan aşağıya, boşluğa uçtu. Solucan kıçı kıvrıldı; düştü ve ıslak bir patlamayla yere vurdu.

Elsie ağlıyordu. Diğer tırtıl-adamlar yaklaşıyorlardı. Judah parmaklarını eğdi ve golem onun adına harekete geçti. Cutter, yürüyüşünün, Judah'nınkiyle aynı olduğuna yemin edebilirdi; onun yürüyüşünün toprak tarafından taklidiydi. Konseycilerin önünde durdu ve bir başka solucan yaratığa saldırdı.

Yorgun Konseycilerin ateşi sırasında bir an kararsız kalan tırtıl-adamlar, güçlenen golemden kaçarak geri geri gitti. İki tanesi dik kayadan baş aşağı indi. Üçüncüsü ise kanlı-çamur güreşine yakalanmıştı ve dağılan golem, rakibiyle birlikte yuvarlanarak kayanın kenarına geldi.

Judah, Pomeroy'un yanına diz çöktü ve Demir Konseyciler arkadaşlarına yardım etmeye koştu. Cutter, titreyerek, kenardan aşağıya baktı. Tırtıl – adamların dik yüzeyden aşağı inişleri gördü. Kaya tabanında ise düşen iki beden ve golemin kırmızı toprağı vardı.

Cutter Pomeroy'un yanına gitti ve arkadaşının ölü bedenini kucakladı. Ağlamakta olan ve hıçkırıklara boğulan Elsie'ye sarıldı. Judah perişandı. Cutter ona da sarılmaya çalıştı, onu yakına çekti. Birbirlerine dayandılar. Elsie bir yandan ağlarken, üçü birbirine tutundu ve Cutter Pomeroy'un soğuduğunu hissetti.

"Ne *oldu*?" diye Judah'nın kulağına fısıldadı. "*Ne oldu*? Sen iyi misin? Tökezledin... ve Pom..."

"Benim için öldü." Judah'nın sesi tamamen duygusuzdu. "Evet."

"Ne oldu?"

"Bir şey... Uzaktan bir şey. Beklemiyordum. Bir golem tuzağı tetiklendi. Kimyasalları ve pilleri tutuyorum, bütün enerjisini benden alıyordu ve odaklanamadım. Beni sarstı ve düşürdü." Gözlerini kapattı, başını eğdi. Pomeroy'un yüzünü öptü.

"Yolumuza bıraktığım bir golem tuzağı," dedi. "Milisler harekete geçirdi. Karaya çıktılar. Geliyorlar."

24

Yüzlerce kilometre ötedeki kıyıda (dedi Judah) bir denizaltı, Yeni Crobuzon'un yarattığı deneysel ichthyscaphoi karaya çıkmış olmalı. Dev bir balık, güdük bacaklara dönüşen yüzgeçlerinin üzerinde okyanustan çıkarak, sonunda bu güdük uzuvlar ağırlığı altında parçalanana kadar ilerliyor ve devasa Tekraryapım balık-şey uzanıp titremeye başlıyor. Gelen kesinlikle böyle bir şey olmalıydı.

Biyo-büyü ile bir katedral boyutuna getirilen bir balina-köpekbalığı melezi, üzeri kabuklarla kaplı, metal boruları insandan kalın, fırlamış damarlar gibi çıkıntılar yapıyor, yağlı menteşeler üzerinde dönen tekne boyunda yüzgeçler, omurga kemiklerini andıran, beyaz duman tüten sıra sıra bacalar. Balık-geminin ağzının (dedi Judah) açılması, Yeni Crobuzon askerlerinin silahlarıyla çıkarak Demir Konsey'in peşine düşmeleri için, alt çene bağlantısının açılır kapanır bir köprü biçiminde inmesi ve zincirlerle tutturulması epey iş gerektiriyor olmalıydı.

"İlk geçişimiz hiç de kolay olmadı. Lekeden uzak kalmaya çalışırken yolumuzu kaybettiğimiz, yolun kıvrılarak bizi dosdoğru Tork'un içine, bağırsak benzeri ya da diş benzeri göğüne çektiği oldu. Birçok kişiyi kaybettik," diyordu adam.

Eski bir Dog Fenn Tekraryapımıydı. Elleri yoktu, sol eli birbirine geçmiş kuş ayaklarından bir pençe topağı halindeydi, sağ eli ise bir yılanın kalın kuyruğu. Bir ozandı, bir Demir Konsey şarkıcısı ve konuşmasındaki belirgin duraksamalar bir oyundu: Karmaşık, bir acemiyi taklit ettiği, dikkat çekici bir senkopla an-

latıyordu. Öyküsü, solucan adamların öldürdükleri arkadaşları için okuduğu bir tür şiirdi.

"Birçok kişiyi kaybettik. Önce bir kemik olan, sonra kemiklerden bir yığına dönüşen, sonra tekrar tepe olan bir yerde camlaştılar ve derken yok oldular. Bu ara bölgeyi geçmenin yollarını öğrendik." Bas-Lag dünyasında, Tork ve uğursuz ülke hakkında Demir Konsey'den daha fazla bilgisi olan bir bilimci yoktu.

"Şimdi geri dönüyoruz, Tork toprağa yapacağını yapmış. Sakladığımız rayların bazıları yok olmuş, bazıları eğrilmiş, bazıları raylar şeklinde deliklere, bazıları taş kertenkelelere dönüşmüş. Ama buradan çıkmamıza yetecek kadar var. Diğer tarafa ulaşana, bizimle Yeni Crobuzon arasında yalnızca ovalar kalıncaya kadar bizi götürür. Yüzlerce kilometre, haftalar, belki aylar ama daha önce olduğu gibi yıllar sürmez."

Kilometrelerce batıda Yeni Crobuzon milisleri izlerini sürüyordu.

Tırtıl-adamlar yine geldi. Bu kez trenin kendisine saldırdılar, püskürtüldüler ama bedeli ağır oldu. Öne arkaya yalpalayan kurtçuk yürüyüşleriyle kendilerini çekerek, ağır ağır trene doğru geldiler ve hatta dokunup onu dişlemeye kalktılar, üzerinde taş gibi sert diş izlerini ve yakıcı tükürüklerini bıraktılar. Onları itmeye çalışırken ölen Konseyciler oldu. Başka yaratıklar da vardı: köpek biçimli gölgeler, ot ve yapraklarla saldıran sırtlan sesli maymunlar.

Toprak, Konsey'in işini zorlaştırıyordu. Hızlanmış bir aşınmayla, sanki zaman kurallarıyla bağını koparmış gibi psikotik bir hızla buruşarak değişiyordu. Yer sürünüyordu. Ani ve aşırı soğuktan ötürü buzlanmanın rayları büktüğü yerler oluyordu ve hemen ardından kaya duvarlarının yakınlaştığı ve tepelerin onların peşi sıra geldiği ılıman bölgelere geliyorlardı.

Birazcık düzgün olan her yere, yeterince sağlam ve birbirine yeterince yakın olan her traversin üzerine ray döşüyorlardı. Ucu ucuna bir demiryoluydu bu, trenin geçtiği anda var olan, sonra kaybolacak bir demiryolu. Tekraryapımlar ve ailelerinin eski yu-

valarını hiç görmemiş olan gençler tarafından taşınıyordu. Geniş bir bataklığın, rayları yutan çamurların ötesine.

Cutter zaman zaman, çekiç sallamayı, toprak düzeltmeyi bırakıp başını kaldırıyor ve yakınlarındaki uğursuz lekenin öfkeli bakışlarını görüyordu: gökyüzünün ve manzaranın karmaşası, bir bebeğin yüzü, bir yaprak patlaması, havanın bulanıklığında ve tepelerde bir hayvan. *Artık görmüyoruz bile*, diye düşündü ve hayretler içinde başını salladı. Gökyüzü açıktı ama üzerlerine yağmur çizeliyordu. *En olmadık saçmalığa alışılıyor,* diye düşündü.

Milislerin onları izlediği bilgisi beraberinde bir dinginlik getirmişti. "Leke'de dururlar," dedi Judah ama Cutter bundan artık emin olmadığını fark etti. Kırtasiye vagonundan, dengesiz arazinin, böcek, kertenkele, kuş ya da metal çark olmayan ama rastgele bir Tork yaratımı olan ve bunların hepsinden bir şeyler taşıyan yaratıkların heliotiplerini aldı.

Judah sessizdi. Kendi içine kapanmıştı. Bir gece Cutter'a geldi ve genç adamın kendisini becermesine izin verdi. Cutter bunu, hiç kontrol edemediği bir aceleyle ve sevgiyle yaptı. Judah gülümseyerek onu öptü ve yanağını okşadı, ama bir âşık gibi değil, bir rahip gibi.

Judah, saatlerinin çoğunu büyüleyici ıvır zıvırların doldurduğu laboratuvar vagonunda geçiriyordu. Ses okuyucusunu kuruyordu. Bataklıkmızraklarının şarkılarının kayıtlarını tekrar tekrar dinliyordu. Cutter onun defterlerini görmüştü. Doluydular: renkli çizgilerle, sorularla, ayraçlarla bölünmüş notalar. Judah içinden mırıldanarak tempo tutuyordu.

Bir kez Cutter onun, gün sonunda azalan ışıkta, ebedî trenin önünde durduğunu gördü. Bir şarkı mırıldanıyordu ve bir eliyle yüzüne vurup diğeriyle bir senkop yakalamıştı. Judah'nın başının etrafında zerrecikler vardı, devinmeyen benekler, rüzgâra kapılmayan sinekler ve dağ tatarcıkları: doğal olmayan ve derin bir eylemsizlik. Tren kıpırdanıp bir iki metre ilerleyince Judah devinimsiz böcekleri arkasında bırakarak oradan ayrıldı.

Canavarsurat Konseyciler uçuyordu. Bölgenin sonunu arıyorlardı. Bazıları tabii ki geri dönmedi, bir hava katmanında kaybol-

dular ya da birden nasıl uçacaklarını unuttular, taşlaştılar, ya da canavarsurat yavrularına, ya da dolanmış iplere dönüştüler. Ama çoğu, günler sonra, sıradanlıkla mükemmelliğin karması olan yabancı bölgelerden geri döndü ve Demir Konsey'e sona yaklaştıklarını söyledi.

Son raylarını, yergörücülerin dolaşıp, arkalarına düşenlerin kafalarını karıştıracağını söylediği bir yol boyunca döşediler. Makinesine yeni kafalar asılı, yepyeni bir mezarlık kurmuş, vagonları yol boyunca çizilmiş, işaretlenmiş olan Demir Konsey, dimdik bir bayırı çıkıyordu. Cutter'a Tork'un değmediği bir bölgeyi düşünmek olanaksız geliyordu.

Zirveye vardılar, çekiççiler son rayları yerleştirdi, arkadan gelen işçiler geçtikleri yoldaki rayları taşıdı. Cutter rüzgârın savurduğu dumantaşlarıyla kaplı araziye baktı. Canlı ve tuhaf bir yerdi ama uğursuz lekenin o korkunç yok ediciliği, o patolojisi yoktu.

"Aman Tanrım," dedi Cutter kendi kendine. Doğal ve katışıksız mutluluk çığlıkları duyuldu. "Aman Tanrım, aman Tanrım, çıktık, çıktık."

Yolları, tam kenardan, Tork'un sınırlarını sıhhatli karadan ayıran kıyıdan geçiyordu. Metal evleriyle dumantaşlarını geçerek doğal bölgeye geldiler.

Ebedî tren duman ülkesinden geçti. Rüzgârın esintisi, geri dönebileceklerini düşünerek huzursuz bir şekilde, hızla raylarını döşedikleri tepelerde kaya bulutları, kümülonimbus oluşturmuştu. "Geldiğimiz yer aşağıda bir yerde," dedi Judah. Açtıkları yol kayan taşlarla çoktan kapanmıştı.

Judah, Cutter ve Kalın Bacaklar sertleşmiş bir bulutun kuytusunda, uğursuz ülkenin kenarında yürüyorlardı.

"Bazılarımız korkuyor," dedi Kalın Bacaklar. "Ne yaptığımız konusunda pek seçeneğimiz yok gibi." Sesi ılık rüzgârda inceldi.

"Bazen seçenek olmaz," dedi Judah. "Bazen tarih karar verir. Tarihin yanılmamasını dileyelim. Bakın, bakın, bu o değil mi?"

Aradıklarını buldular: dikey bir kaya uzantısı, üzerinden sarkan sarmaşıklar ve güdük çalılar. Toprakta bir farklılık vardı, bir ölçüm kalıntısı, uzun zaman öncesinin patlayıcı izleri. Yirmi yıldır büyüyen bitkilerin altında bir yol görülüyordu.

"Buradan geldik," dedi Judah, "İlk defasında."

Bulutsu duvarın yanında durdu ve bir kaya bitkisini çekiştirdi. Cutter bunun bir kaya bitkisi değil, taştan kopan bir kemik olduğunu gördü. Kuru bir bilek kemiği, üzerinde zamanın soldurduğu bir kösele parçası.

"Çok yavaşmış," dedi Judah. Bir adam sıkışmıştı. Bir dumantaşı dalgasına yakalanmıştı. Cutter gözlerini kocaman açıp baktı. Bilek kemiğinin etrafında, kol etinin bulunduğu ve çürüyüp döküldüğü yerde bir hava boşluğu, ince bir delik vardı. İçeride ise, içi kurtlar ve bakteriler tarafından boşaltılan bir beden olmalı. Bir adam şeklinde kemik deposu. Bir kemik ve kemik tozu çökeltisi.

"Konseyci ya da milis. Şimdi anımsayamıyorum, ya sen Kalın Bacaklar? Başkaları da var. Orada burada. Kaya içinde bedenler." Kayanın tepesine tırmandılar. Demir Konsey devindi, çekiç çınlamaları, dumanının içinde rüzgârda savrulan yapraklar gibi uçuşan canavarsuratlar... Cutter trenin ilerleyişini izledi. Şeklinin tuhaflığına, tuğla ve taş kulelerine, vagonları bağlayan ip köprülere, vagonlara eklenen bahçelere ve bacalarından çıkan dumana, başında ve sonundaki bacaların yansımalarına baktı.

İleride, doğuda, taşların içinden milis silahlarının çoktan paslanmış namluları fırlıyordu.

Ötelerindeki arazide, Yeni Crobuzon'a uzanan toprakta, bir ova sonbaharı yaşanıyordu. Konseyciler dikkatle suya, ormana ve tepelere, ellerindeki haritalara baktılar. Oldukları yere inanamadılar.

Demir Konsey, KADT'nin treniyken ellerine geçirdikleri haritalar yine işe yarıyordu. Ebedî tren hâlâ üstünkörü çizgilerle gösterilmişti, bej renkte çapraz tarama belirsizliği gösteriyordu ama doğuya doğru çizgiler daha netti; fırça izleri, bataklığın su-

luboya çizimi, tepelerin kesin çizgilerle belirtilmiş sınırları. Bu rayların döşenmiş olduğu arazi değildi ama şehre götürüyordu. Konsey mürekkebi takip ederek yolunu bulabilirdi.

Tekrar tekrar kontrol ettiler. Yavaş yavaş ortaya çıkıyordu. Sarhoş gibiydiler ve şaşkındılar. "Buradaki uzun gölü dönünce. Güneyimizde Örümcekağı Denizi. Onlardan kaçınmalı, olabildiğince çabuk gölün kuzeyine gitmeliyiz. Yeni Crobuzon'a Konsey adaleti getiriyoruz."

Milislerin peşlerinde olduğunu bilmek bile onları korkutamadı. "Arkamızdan geldiler. Lekeye kadar izlediler," dedi, Judah Cutter'a. "Uğursuz ülkeye kurduğum bir golem tuzağını çalıştırdılar." Bu güne kadar, hiçbir milis o kadar içeriye girmemişti. Konseyin, Yeni Crobuzon'a gittiğini fark eden çok kararlı bir birlik olmalı bu.

"Tepelere yakın gideceğiz." Günler sürecek bir mesafede, bir dağ sırası yükseliyor ve sekiz yüz kilometre kadar Yeni Crobuzon'a doğru uzanıyordu. "Onlardan kaçınacağız; treni ovalardan geçireceğiz. Yeni Crobuzon'a."

Hâlâ aylarca yolları vardı ama hızlı gidiyorlardı. İzcileri önden giderek nerelere köprü ya da geçit gerektiğine, nerelerde bataklıkların doldurulacağına, nerelerde tünelci ve yer-büyücülerin geçitler açağına bakıyordu. Tarih hızlı ilerliyor gibiydi.

Fısıltı üfüren Drogon heyecandan yerinde duramıyor, Cutter'ın kulaklarına, bu kadar yolu geçtiklerine, bunu başardıklarına, evlerine bu kadar yakın olduklarına inanamadığını söylüyordu. *"Bu tarihi düşmeliyiz,"* dedi. *"İşaretlemeliyiz. Daha önce bunu hiç kimse yapamadı ve bir sürü deneyen oldu. Hâlâ gidecek yolumuz var ve hâlâ hiç kimsenin iyi tanımadığı topraklardan geçeceğiz ama bunu yapacağız."*

Judah trenin tepesinde oturmuş, bu birden artık yabancı gelmeyen araziye bakıyordu. "Güvenli değil," dedi Cutter'a. "Güvenli olduğunu hiç söyleyemem." Çoğu zamanını yalnız geçiriyor, ses okuyucusunu dinliyordu.

"Judah, Cutter," dedi Elsie, "Şehre dönmemiz gerekli."

*
* *

O günlerde, Pomeroy'un ölümü nedeniyle pek sesi çıkmıyordu. Onu yalnızlığa iten bir durgunluk içindeydi. "Orada neler olduğunu bilmiyoruz; ne durumda olduklarını bilmiyoruz. Geldiğimizi haber vermeliyiz. Olayları etkileyebiliriz. Değiştirebiliriz."

Daha hâlâ, gidecekleri uzun bir yol vardı ve yollarına onları durduracak bir sürü şey çıkmıştı.

"Haklı," dedi Drogon her birine. *"Bilmemiz gerekiyor."*

"Bence sorun değil," dedi Judah. "Yaklaşınca, gideriz. Gidip karşılama için onları hazırlarız."

"Ama orada neler olduğunu bilmiyoruz..."

"Hayır. Ama fark etmez."

"Sen ne *diyorsun*, Judah?"

"Fark etmez."

"Neyse, eğer o gitmiyorsa, dert değil. Ben giderim," dedi Drogon. *"Şehre geri döneceğim, buna inanın."*

"Bizi bulacaklar, biliyorsunuz," dedi Elsie. "Kuzeye dönsek bile, Örümcekağı haberimizi alacak."

"Sanki Konsey lanet olasıca *Örümcekağı* adamlarıyla baş edemez gibi," dedi Cutter ama kadın onun sözünü kesti.

"Hem eğer Örümcekağı bizi bulacak olursa, Yeni Crobuzon'un bizi bulması çok sürmez. Bu durumda onlarla yine karşılaşmak zorunda kalırız. Bizi takip edenler ve karşımıza çıkanlar olarak."

Ebedî trenin vagonlarından biri değişiyordu. Tork'un kenarından fazla etkilenmeden geçtiklerini, başlarına bütün gelenin, esrarengiz hastalıklarla ya da ölümle boğuşanların doldurduğu bir sanatoryumdan ibaret olduğunu sanmışlardı. Ama uğursuz lekenin bazı tehlikeleri yavaş etki gösteriyordu.

Tork zehri etkisini gösterdiğinde yük vagonunda üç kişi vardı. Tren yüksek yerlerin bitkilerinin ve havaya ağızlarını açmış taş şekillerin arasından sarsılarak geçiyordu. Karların toz gibi

uçuştuğu, çekiççilerin her vuruşta parmaklarını ısıttığı bir sabah vagonun kapısı açılmayacaktı. İçerideki Konseyciler yalnızca tahtadaki çatlakların arasından bağırabildiler.

Baltayla kapıya vurdular ancak balta ne boyasında, ne de tahtada en ufak bir çizik bile bırakmadan geriye sıçradı ve Konseyciler bunun, uğursuz lekenin parmaklarının son uzantıları olduğunu anladı. Ancak o zamana kadar içeridekilerin sesleri bitkinlikten kesilmişti, teslim olmuşlardı.

Gece boyunca iyice güçsüzleştiler. Ertesi gün vagon şekil değiştirmeye başlamıştı; soğansı bir şekil almış, genişliyor, tahtası geriliyor ve içindekiler mutlu deniz memelileri gibi sesler çıkarıyordu. Duvarları saydamlaştı ve şekiller görülebilir hale geldi, sanki suyun içinde dönüyor gibiydiler. Kalaslar ve çiviler, odun lifleri matlaştı, sonra saydamlaştı ve vagon kocaman haliyle tekerleklerin üzerine çöktü ve içindeki konseyciler daha da dinginleşti, yoğunlaşan havanın içinde akarcasına devinmeye başladı. Dolapların döküntüsü, biçimini yitirmişti ve çökelti gibi dönüp duruyordu.

Vagon, üç çekirdeği hâlâ belli belirsiz kadın ve erkek şeklinde, sitoplazmanın içinde yüzen, devasa bir hücre zarına benzemişti. Şekiller dışarıdakileri izliyor, güdük kol-kamçılarını arkadaşlarına sallıyorlardı. Bazı Konseyciler bu tuhaflığı trenden ayırmayı ve durumundan kurtulmak, ya da yeni biyolojisine göre doğasını değiştirmek için kendi haline bırakmayı istiyordu ama diğerleri *onlar bizim kardeşlerimiz* ve onları bırakamayız dedi. Uzun tren, yolun sarsıntısında dalgalanıp duran ve içindekilerin sürekli gülümsediği, şişman amipsi şeyle yoluna devam etti.

"Ne bu Tanrı aşkına?" diye Cutter, Qurabin'e sordu.

"Hiç bilmediğim bir şey. Pazarlığımı yapmayacağım şeyler var. Hem yapsam bile, anlamı olmayan gizler, yanıtsız sorular var. Bu öyle bir şey işte."

Uğursuz lekeden ayrıldıktan iki hafta sonra, yirmi yıldır ilk kez, doğulu bir grupla karşılaştılar. Tepelerden ortaya çıkan küçük bir göçebe grubu. Bir Özgüryapım çetesi, yirmi ya da otuz güçlü

kişi. Seyrek rastlanan bir vodyanoi Tekraryapımın da aralarında olduğu, endüstriyel ya da gösteri amaçlı Tekraryapım kadınlar ve erkekler.

Tedirgin bir nezaketle trene geldiler. "İzcilerinize rastladık," dedi liderleri. Kadına organik kamçılar takılmıştı. Gözünü dikmiş dikkatle bakıyordu ve Cutter'ın, kadının gözlerinde gördüğü şeyin saygı olduğunu anlaması için epey bir süre geçti. "Geldiğinizi söylediler."

Konseyin Tekraryapımları ona ve çetesine baktı. "Her şey değişti," dedi Özgüryapımlar, o geceki fakir sofrada. "Şehirde bir şeyler oluyor. Bir kuşatma altında. Tesh, sanırım. İçeride başka bir şey daha oluyor." Ama ayrıntıları öğrenemeyecek kadar uzaktaydılar, onları yapan şehre gitmeyeli yıllar olmuştu. Yeni Crobuzon onlar için, Demir Konseyciler için olduğu gibi, neredeyse bir efsaneydi.

Konsey'e katılmadılar: Onlara dostluklarını sundular ve tepelerdeki gezgin soyguncu yaşamlarına döndüler ancak Konsey'in karşılaştığı bir sonraki Özgüryapım grup onlara katıldı. Saygılarını sunmaya, bu kendini yaratmış Tekraryapım kente tapmaya (Cutter bunu görebiliyordu) gelmişlerdi ve vatandaşlar, Konseyciler olarak orada kaldılar. Demir Konsey onları Örümcekağı'ndan koruyacak gölün kuzey kıyılarına geldiğinde onları bilerek arayan ilk Özgüryapımlarla karşılaştı.

Dedikoduları kıtanın olmadık yolları, toplumlar ve gezginler arasındaki patikaları boyunca ilerliyor olmalıydı. Cutter bunu bir enfeksiyon gibi düşündü. Dedikodu iplikçikleri, Rohagi'yi birbirine bağlayan bir fibrom. *Demir Konsey geliyor! Demir Konsey dönüyor!*

Demir Konsey çatlıyordu. Öylesine bir ivme kazanmışlardı ki geri dönemezlerdi. Metropolise yaklaştıkça yaşlı Konseyciler daha endişeli, daha ikircikli olmaya başladı. "Nasıl olduğunu biliyoruz," diyorlardı. "Orada ne olduğunu biliyoruz." Çocukları ise daha emin, daha umutlu hissediyorlardı. Şehri hiç görmemiş olanlar orada bir şey görmeyi bekliyorlardı: Neydi bu, bir intikam mı? Öfke mi? Adalet, olabilirdi.

Ray döşeme işinin başında onlar vardı, ebeveynlerinin gücüne sahip olamayabilseler de çekiçlerini enerji ve açlıkla sallayan genç adamlar. Tekraryapımlar onlarla birlikte rayları yerleştiriyordu ama daha yaşlı Konseyciler artık trenin izleyicileriydi.

Ann-Hari farklıydı. Gururluydu. Israrla daha hızlı gitmelerini istiyordu. Kaya çıkıntılarının üzerinde duruyor, düşe kalka tepelere ve tümseklere tırmanıyor, sanki onu kontrol ediyormuş, bir buhar senfonisinin şefiymiş gibi ebedî trene eliyle devam et işareti yapıyordu.

Birden çok hızlanmışlardı: Yılmadan devam ettiler, izcileri onları, bu küçük boğaz, o akıntı konusunda uyarıp duruyordu. İşçiler Yeni Crobuzon geleneklerini ve tuhaflıklarını karıştırarak yeni biçimler inşa ediyordu, kalın bitki örtüsüyle tutturulan, taşlarla değil, yoğun bir renkle desteklenen, ancak ışık üzerlerine vurduğunda geçilebilecek kafes köprüler.

"Savaş var!" dedi bir Özgüryapım onlara. "Tesh saldırıları kestiğini söylüyor ama sonra yine başlıyor. Yeni Crobuzon'dan iki heyet geldiğini, bunların farklı koşullar talep ettiğini söylüyorlar. Yeni Crobuzon artık tek ağızdan konuşmuyor."

Eğer buradaki Özgüryapımlar geldiğimizi biliyorsa, diye düşündü Cutter. *Yeni Crobuzon'dakilerin bilmemesine olanak yok. Laf ağızdan çıkmaya görsün. Onlarla ne zaman karşılaşacağız?*

Her birkaç günde bir, peşlerindeki milisler tuzaklarına bastıkça Judah kasılıyordu. Her birinde, birkaç asker daha ölüyor olmalıydı ama birkaç gün sonra başka bir tuzak çalışıyor ve geldiklerini kanıtlıyordu. Judah onların ilerleyişini bitkinlik anlarında izleyebiliyordu.

"Buradalar," dedi sonunda. "Bunu tanıyorum. Kesinlikle uğursuz bölgedeler. Arkamızdan oraya kadar gelmiş olmalarına inanamıyorum. *Umutsuzca* bizi arıyor olmalılar." Tork değmiş malzemelerden yapılan golemler nasıldı ki? O kötü matrise gönderilen ölü yaşam?

Toprak düzeltici ve ray döşeyiciler kuzeye ve doğuya uzandı. Rayları ve çapraz traversleri yanlarında götürseler bile geçişlerinden sürekli etkilenecek bir kara parçası bıraktılar: metal kırpın-

tıları, ray izleri. Gökyüzü soğudu ve karanlığın içinde dev kitle görünür hale geldi, kuzeye doğru kilometrelerce. Karanlık bir çisenti başladı.

Burada, belki de Yeni Crobuzon demiryolunun beş yüz kilometre batısında mültecilerle karşılaştılar. Özgüryapım değil, yakın zamana kadar vatandaş olan, yağmurdan ıslanmış bir grup, pusun içinden belirdi ve homurdanan makineye doğru son bir buçuk kilometreyi koşarak geldi, trenin önünde hac yolcuları gibi çömeldi. Ann-Hari, Judah ve diğer Demir Konseycilere, Yeni Crobuzon'da neler olduğunu, şu andaki gelişmeleri, Birliğin öyküsünü onlar anlattı.

"Tanrım," dedi Elsie. "Yaptık. Oldu. *Oldu.* Aman Tanrım." Kendinden geçmişti. Judah'nın yüzü aydınlandı.

"Dog Fenn'de başladı," dedi bir mülteci. "Birden oldu."

"Olay bu değil," dedi bir diğeri. "Sizin geldiğinizi biliyorduk, Konsey'in. Sizin için hazır olmak zorundaydık, birileri söylemişti."

Demir Konsey'in karşısında iyice sinmişlerdi. Bu kaçaklar yıllardır, defalarca ünlü heliotipte gördükleri kişilerle karşı karşıyaydı. Rahatça konuşmaları için epey uğraşıldı.

"Ayrıca ücretler ödenmiyor: Halk aç. Savaş var ve eski milisler işin aslını anlatıyor, ayrıca Tesh saldırıları var. Kendimizi güvende hissetmiyoruz ve şehir bize sahip çıkmıyor... Ayrıca birisinin Demir Konsey'i bulmaya gittiğini duyduk." Bunu duyunca Judah'nın yüzünde bir kıpırtı oldu.

"Tesh saldırıları mı var?" dedi Cutter. Adam başıyla onayladı.

"Evet. Gösteriler. Hem hükümet Tesh sorununu çözeceğini, savaşa son vereceğini söylüyor ama tam bir karmaşa var ve hiç kimse söylediklerini gerçekleştirip gerçekleştirmeyeceklerini bilmiyor. Parlamento'ya yürüyerek korunma isteğiyle bir gösteri yaptık, kalabalığın içinde bundan fazlasını isteyenler ve el ilanları dağıtanlar da vardı. Toplulukçular sanırım. Ama üstümüze deniz anaları ve milisler geldi.

"Bu arada birisi, önde bir *el cini* olduğunu söyledi. Herkes kavgaya girişti."

"Ben orada değildim, duydum. Sokaklar ölü doluydu. Sonra halk milisleri kovalamaya başlayınca... Şehrin her tarafına barikatlar kuruldu. Ne istiyorsak onu kendi başımıza yapmanın zamanıydı. Milislere ihtiyacımız yoktu. Onları istemiyorduk.

"Bunlar Başkan'ın öldüğünü duyduktan sonra oldu."

Bütün bölgelerin temsilcileri bir birlikte toplanmış, heyecan ve panik içinde çağrı yaparlarken şehir merkezinde yaşayanlar artık seçme hakkı piyangosu diye bir şey olmadığını, hepsinin doğrudan söz hakkı olduğunu fark etti. Günler sonra karşı-Parlamentocular bu oturmamış demokrasiyi kısıtladılar; ama, yemin ederek, yalnızca, çifte savaş verdikleri için bunu yaptıklarını söylediler. Birlik'te bulunan çok kişi Tesh ile anlaşma yapmaya istekliydi, güneydeki denizlerde kimin egemen olduğu umurlarında değildi.

"Neden buradasınız?" diye sordu Konseyciler.

Yeni Crobuzonlular önce yere bakıp sonra başlarını yukarı kaldırdı ve kavganın şiddetinin onları yerlerinden ettiğini, birçok mülteci olduğunu söylediler. Haftalarca yürümüş, Demir Konsey'i bulmaya çalışmışlardı.

Toplulukçu ya da Birlikçi değiller, diye düşündü Cutter, bunlar yalnızca, kendilerini birden şehir-içinde-muhalif-bir-başka-şehrin parçası olarak ateş altında bulan ve el arabalarına yükledikleri eşyalarıyla oradan kaçan halktı. Konsey'i bir kuramla ya da politik bir görüşle değil, dindar vatandaşların saygısıyla aramışlardı. Cutter onları küçümsüyordu. Ama Judah çok sevinçliydi.

"Oldu, oluyor," diyordu. Sesi boğuklaşmıştı. "Ayaklanma, ikinci İsyan, *biz yaptık*. Biz neden olduk. Demir Konsey.... İlham verdi... Geldiğimizi duyunca..."

Ann-Hari ona bakıyordu. Adam, günün son ışıklarının yarattığı bir ağıla bürünmüş gibiydi. Şiir okur edasıyla konuştu. "Bu şeyi yıllar önce yaptık ve o, raylarını tarihin içine döşedi, izlerini bıraktı. Sonra Yeni Crobuzon'a bunu yaptık."

Büyüleyici görünüyordu, çok güzeldi. Sanki değişmişti. Ama Cutter onun yanıldığını biliyordu. *Bunu biz yapmadık, Judah. Onlar yaptı. Yeni Crobuzon'da. Konsey ile ya da Konseysiz.*

"Şimdi," dedi Judah. "Şehre gidiyoruz, onlara katılmaya. Hatların sonundan uzakta değiliz. Tanrım, değişen bir şehre gireceğiz, *değişimin* parçası olacağız. Bir *yükle* geliyoruz. *Tarih* getiriyoruz."

Evet ve hayır, Judah. Evet, getiriyoruz. Ama onların çoktan kendi tarihleri oldu.

Cutter, Demir Konsey'e değil, Judah'ya gelmişti. Hiç unutmamayacağı bir suçtu bu. Tarih için burada değilim, diye düşünüyordu. Alçak dağların zirveleri tepesinden bakıyordu. Soğuk bir nehirde Demir Konsey vodyanoileri yüzerken, tren de vadide oyalanıyordu. *Senin için buradayım.*

"Şimdi artık milisler de olmaz," dedi Judah. "Geldiğimizi biliyorlar ama isyan halindeki bir şehirde bize ayıracak adamları olmaz. Geldiğimizde yeni bir hükümet olacak. Biz... isyana noktayı koyacağız. Yeni Crobuzon Milletler Topluluğu."

"Zor oldu," dedi mültecilerden biri, kararsızca. "Birlik ateş altında. Parlamento üstlerine kötü gitti..."

"Ah ah ah." Hiç kimse kimin konuştuğunu duymadı. Sesler birden kesildi. "Ah."

"Bu da ne?"

Ses Qurabin'den geliyordu. Cutter havadaki dalgalanmayı aradı, hafif bir esinti gördü.

"Bu da ne?" Ziyaretçi-mültecilerin gözleri bu bedensiz ses karşısında korkudan kocaman açılmıştı.

"Saldırılar olduğunu söylediniz, Tesh saldırıları. Gösteriler? Ne tür gösterilerdi? Ayrıca, *bu* ne böyle? Bu, bu, buradaki?"

Bir çekiştirme oldu, yeni gelenlerden birinin lekeli deri çantası Qurabin'in dokunuşuyla ses çıkardı.

Kadın bunun bir hayalet olduğunu düşünerek bağırdı ve Qurabin, "*Bu ne işareti?*" diye yinelerken,

Cutter kadını susturdu. Kadın salakça bir korkuyla çantasındaki karmaşık sarmal işaretine baktı.

"Bu? Bu özgürlük işareti. Özgürlük sarmalı bu. Şehrin her yanında var bunlardan."

"Ah ah ah."

"Ne bu, ne bu Qurabin?"

"Tesh saldırıları nasıl?" Keşişin sesi daha sakindi ama çok hızlı konuşuyordu. Cutter ve Elsie kaskatı kesildi; Ann-Hari endişelenmeye başladı; Judah bir şeyler olduğunu anlayınca yavaşça iki büklüm oldu.

"Hayır, hayır... Bunu anımsıyorum. Anımsamam gerekli, anımsamak zorundayım, soracağım..."

Keşişin sesi titredi. Bir içe dönme duygusu, renkler hissedildi. Qurabin Sırlar Anı'na bir şey soruyordu. Sessizlik oldu. Mülteciler korku içindeydi.

"Tesh atakları nasıl?" Qurabin'in sesi güçlü çıkmaya başladı. "Gösteriler dediniz? Renk emmiş şeyler, varlıklar mı? Dünyadaki şeylerin şeklinde boşluklar mı, hayvanlar, bitkiler, eller, her şey? İnsanlar da yok oluyor, onları görünce hastalanıp ölüyorlar, değil mi? Birden ortaya çıkıyorlar, parıltısız, değil mi? Gelmeye de devam ediyorlar. Öyle mi?"

"*Tanrı* aşkına, ne *oluyor* Qurabin...?"

"Tanrı aşkına mı?" Keşiş histerik bir sesle konuşuyordu. Ordan oraya gidiyor ve sesin merkezi, aralarında dolanıp duruyordu. "Tanrı yardım edemez, hayır hayır. Daha da gelecekler, daha çok gelecekler. Demek sizi bunların özgürlük işareti olduğuna inandırdı. Sarmal. Ah."

Cutter irkildi, ses tam dibinden geliyordu. Bir soluk esintisi duydu.

"Ben Teshliyim, anımsasanıza. Biliyorum. Şehrinize gelen şeyler, hayalet görüntüler, bunlar saldırı değil, *dalgalar*. Henüz gelmeyen bir olayın dalgaları. Zaman ve yerdeki noktalar. Bir şey geliyor, su gibi zamanın içine atılmış ve bunlar geriye sıçramış. Bu damlacıklar indikleri yere, dünyayı emecek kurtçuklar gibi ulaşıyor. Yakında bir şey geliyor ve bunlar, bunlar, bu sarmallar, bu kıvrımlar onu getiriyor.

"Yeni Crobuzon'da ortalıkta dolaşan biri var. Bu elçi büyüsü. O küçük görüntüler hiçbir şey. Tesh bundan fazlasını istiyor. Şehrinizi yok edecekler. Bu sarmallar, bunlar, toplu katliam işaretleri."

Qurabin birkaç kez açıklamak zorunda kaldı.

"Bu işareti bırakan birçok büyünün satıcısı. Bu sonuncusu. Yasanın tamamlayıcısı. Şehrinizi *ele geçirecek ve yerle bir edecek*. Bunu anlayın."

"Bunlar *özgürlük* sarmalları," dedi bir mülteci ve Cutter az daha susturmak için adamın ağzını kapatacaktı.

"Tesh'in konuştuğunu mu söylüyorlar? Görüşmeler yapıldığını mı söylüyorlar? Hayır hayır hayır, öyleyse bile, bunlar bir taktik. En son yapacakları şey bu. Son saldırıları. Aylarca hazırlık, korkunç bir enerji. Her şeyin sonu olacak. Yeni Crobuzon için başka savaş olmayacak. Bir daha asla."

"Ne peki, ne olacak?"

Qurabin bu soruya yanıt vermedi.

"Bir daha savaş ve barış olmayacak," dedi. "Başka dalgalar da gelecek. Olayın diğer tarafına sıçramış lekeler. Son damlalar. Şehrin yok olmasını izleyen hiçlikteki görüntüler. Şehri yerle bir edecekler."

Çok soğuktu ve vadilerden gelen rüzgâr odun ateşlerinin dumanını üfürüyordu. Önlerinde ve arkalarında, Konseyciler, demir kasabalarındaki yataklarına uzanmıştı. Dağ hayvanlarının sesleri geliyordu. Konuşmalar ve uyuyan trenin yerine oturan metallerinin sesleri.

"Ne yapabiliriz?" Judah dehşet içindeydi.

"İstersen... eğer durumu düzeltmek istersen, onu bulmak zorundasın. Bunu yapanı, bu şeyleri çağıranı. Onu bulmalıyız. Onu durdurmalıyız.

"Sen – biz Yeni Crobuzon'a dönmek zorundayız. Şimdi gitmemiz lazım."

8. Kısım

TEKRARYAPIM

25

Horozibiği Köprüsü Savaşı erken başladı. Güçsüz görünen güneş ışınları nehrin iki yakasında toplanan birlikleri aydınlatıyordu. Evlerle birlikte inşa edilmiş olan bin yıllık Horozibiği, Katran'ın güneyindeki Nehirkabuğu'nu kuzeydeki Küçük Kıvrım'a bağlıyordu. Birlik, Horozibiği Köprüsü için büyük savaş vermişti. Yeni Crobuzon'un güneyinin büyük kısmının en azından resmî olarak Birliğin kontrolünde olduğu ilk birkaç şaşırtıcı günün ardından, bölgelerini yitirmişlerdi. Şimdi, haftalar sonra, Horozibiği Köprüsü, Birliğin Dog Fenn kuruluşu tarafından kontrol edilen en batıdaki noktaydı.

Tepeyaka Milis Kulesi'nin gözcü noktalarını ele geçiren asiler, daha şafak sökmeden milis birliklerinin hareketlerini izliyor ve isyanın taktikçileri de, birçok bölgedeki kuvvetlerini saldırıya hazırlıyordu. Milisler, firarcı keşişlerin hâlâ ortalıkta dolaştığı ya da saklandıkları yerlerde taraflardan biri ya da ikisi için dua ettikleri Salya Fırını'nı geçerek, Karga'dan, artık gözden düşmüş Küçük Kıvrım'a geldi. Bir zamanların şaşaalı ama şimdi boyaları kabarmış ve cepheleri yıkılan binalarının baktığı, görkemi bozulmuş Şaşırtan Meydan'da birkaç kola ayrıldılar. Işık, aynalarından binlerce yöne yansıyordu. Toplarını ve motorlu silahlarını Horozibiği'nin eski taşlarına bakar biçimde yerleştirdiler ve beklediler.

Suyun karşı tarafına Birlik taburları geldi, bölgelerinin adını taşıyan kıtalar. "Wynion Yolu, buraya." "Gümüşsırt Caddesi, soldan kuşat." Kıtaları birbirinden farklı renkteki bez parçaları, fularlar ayırıyordu,

Wynion yeşil, Gümüşsırt gri. Kendi adamları tarafından kolaylıkla tanınacak olsalar da –onları seçenlerdi bunlar– her su-

bay kendi renklerinde bir bandana takıyordu. Her ırktan askerin olduğu karışık müfrezelerdi bunlar. Aralarında Tekraryapımlar bile vardı.

Milis taktikleriyle ilgili bir sürü söylenti dolaşıyordu. "Deniz anaları olacakmış." "El cinleri olacakmış." "Ejderhalar olacakmış." "Tesh ile anlaşmışlar, köprüde görüntüler oluşacakmış." Her Birlik kıtasının başında, yeni arkadaşlarını ellerinden geldiğince çabuk ve dikkatle eğitmiş eski bir milis vardı. Halkçı bir yaklaşımın sonucunda son derece acemi, eğitimsiz ya da işe yaramaz biri, subay olarak seçilmiş ve bu yanlış yerdeki sadakat nedeniyle bunlar bulundukları kadroyu koruyorsa, eski bir asker sessizce, bir danışman, taktik fısıldayacak biri olarak işe alınmıştı.

Hava gemileri, patlayıcı zıpkınların, el bombalarının ya da Birlikçi canavarsuratların menzili dışında, Parlamento'nun hava sahasının kenarlarına leşçil balıklar gibi toplanmış, tepeden Birliğe bakıyordu. Güneydeki gözcüler dikkatle izliyor, balonculara yapabileceği bir bomba saldırısının işaretlerini arıyordu.

Karşılıklı güç gösterisi sürüyordu. Dog Fenn grubu, bunun bir oyun olduğundan, milislerin başka bir yerde büyük bir saldırıya geçeceklerinden endişe ediyordu. Dik Köprü'ye, Kemikkent'in güneyindeki barikatlara ve Mog Tepesi'ne, Büyük Ölçek Köprüsü'nün doğusundaki gecekondulara adamlar gönderildi ama bir şey bulamadılar. Sabahın ortalarına doğru patlamalar başladı, Birliğin üç takımına karşı günün bombardımanı.

"Uğultu Tepesi bugün düşer." Üç kesimin birbirinden ayrı, tek başılarına kalması onları felce uğratmıştı. İlk heyecan dolu haftalardan sonra milisler Tepeyaka'yı Uğultu Tepesi'ne bağlayan sokak koridorunu kesmiş, Kinken'i ele geçirerek Uğultu Tepesi'ni Sinsi Geçit'ten ve Dumanlı Geçit'ten ayırmıştı. Hava koridorlarına saldırıda bulunmuşlar ama Birliğin hava gemileri Parlamento'nunkileri yenememiş ya da onları atlatamamıştı. Bu üç isyan bölgesi birbirinden ayrılınıştı ve aralarındaki haberleşme umutsuz ve güvensiz yöntemlerle yapılıyordu.

"Uğultu Tepesi düştü." Birliklerinin en küçüğüydü bu, bir endüstrisi, fabrikaları ya da silah depoları yoktu. Uğultu Tepesi bir

bohem ayaklanmasıydı ve coşkuları gerçek olsa da bu heyecan ve milislere karşı zayıf birkaç büyünün ötesinde ellerinde pek bir şey yoktu. Eskiden olsa, Dog Fenn, kanalizasyon kanallarından birlik gönderip yer altı yollarıyla Uğultu Tepesi'ndeki yoldaşlarına katılırdı ama şu anda bu bir lükstü. Yalnızca, bombalanan bölgede taş duvarların patlamasını duyabiliyorlardı. "Belki Dumanlılar onlara yardıma gider," dedi birisi ama bu gerçek bir umut değildi. Dumanlı Dönemeç kimseyi gönderemezdi. Sanatçılar ölüme mahkûmdu.

Öğleden önce, Horozibiği Köprüsü'nü terk etmemiş olanlardan biri, elinde beyaz bir bayrakla saklandığı mahzenden çıktı ve milisler tarafından vuruldu. Diğer evlerden çığlıklar duyuluyordu.

"Onları oradan çıkarmalıyız," diye söyleniyordu Birlikçiler. Bu vatandaşlar onların koruması altındaydı.

Belki de milisler, Birliği köprüye çekmeye çalışıyordu. Belki de aptalcasına geirde kalanlar korunma haklarından vazgeçmişlerdi. Yine de subaylar kurtarma planları yapmaya çalıştı.

Bir ulak taktik konseyinden emirler getirdi. Wynion Yolu'nun lideri genç, ateşli bir kadındı ve diğer subaylar gibi, üzerine birliğinin ismini aldığı sokak işareti çivilenmiş bir kalkan taşıyordu. Adamlarını ve kadınlarını eski toplarıyla birlikte köprüye doğru harekete geçirdi ve karşıdaki milisler de yaklaşmaya başladı. Güneyden Camev Nişancıları geldi, bir kaktüs-adam müfrezesi.

Saf ırk birlikleri için ne çok tartışıldı! Kepri muhafız kızlar gelip birlik için çarpışacaklarını söylediğinde, kaktüs birlikleri ağır topçu olarak kullanılmak istediklerini belirttiğinde, bazı subaylar buna karşı çıktı. Bunlar ise, "Biz Birlikçiyiz!" demişlerdi. "Kaktüs ya da insan ya da Tekraryapım ya da vodyanoi, ya da her neyse, değiliz! Birlikte savaşıyoruz." Bu etkileyici, hatta dokunaklı bir durumdu ama bazen anlamsız kaçtığı da oldu. "Acaba," diye, bir vodyanoi, kahkahalar içinde, sesi en çok çıkan aşırı-eşitlikçi anarşist bir insana sormuştu, "Haver bu gece benimle birlikte nehir kıyısında milis bombası avlamaya gelir mi?"

Ayrıca, eğer vodyanoilere birlikte çalışma özgürlüğü verilmek zorunda kalındıysa, (ancak eşitlikçiler, her birliğin içinde, bir dostluk işareti olarak, bir başka ırktan, sembolik olarak güçsüz bir subay bulunmasında ısrar ediyordu) bunu diğerlerinden esirgemek saçma değil miydi? İğneli kutu eğitimi almış bir kepri grubunun kendi adamlarını istemeden incitme olasılığı daha az olmaz mıydı?

Kaktüsler için bu uygundu: Çok güçlü adamların bulunduğu birlikler gerekiyordu. Yalnızca, o da onların onayıyla, çok geliştirilmiş bir Tekraryapım onlara katılabiliyordu. Camev Nişancıları anlaşmıştı: Onlarca kaktüs içinde, kabarmış ek kasları ve yağlanmış metallariyle iki tane Tekraryapım vardı. "Kurtarma baskını," dendi onlara ve havaya toz bombaları, yakıcı ve büyülü karışımlar fırlatan Birliğin koruması altında, Camev Nişancıları köprüye çıktılar. Evlerde kalanları aradılar ve bulduklarını bitişik evlerin duvarlarında açtıkları deliklerden güvenli alana kaçırdılar.

Milislerde çok az hareket vardı. Ateşe devam edip taşlarda delikler açsalar, evlerin cephelerini parçalayarak göçen odaları ortaya çıkarsalar bile, milisler bir şey bekliyordu. Birlik ilerlemeye başladı, cesaretlenmişlerdi ve izcileri (kirpi-adamlar, canavarsuratlar, akrobatik insanlar) çatılardan ya da havadan ne geldiğine bakarken, onlar da karşı saldırıya geçti. Derken milis safları ayrıldı ve ortaya havada sallanan, boğazlarına eller yapışmış üç adam çıktı. El cinleri.

Horozibiği Köprüsü'nde asılı çamaşır yoktu ama sokağa sarkan, üzerinde mandalların çürük meyveler gibi asılı durduğu ipler vardı ve bombalar atıldıkça titreşip duruyorlardı. Uçan adamları gören Birlik safları neredeyse dağılıyordu.

Parlamento'nun el cinleri takım elbiseler giymiş, melon şapkalar takmıştı, pantalonları birazcık kısaydı. Tuhaf bir korkutma taktiği. Bunlar hükümlü Yeni Tüycülerin bedenleri miydi? Ortalıkta söylentileri dolaşan gönüllüler olabilirler miydi? Yeni Crobuzon hükümetine sonsuz bir sadakatle bağlı olan ve bedenlerini, el cinleri tarafından kullanılmak üzere feda eden kadınlar ve erkekler miydi?

Kutsal muhafazakar bir intihar biçimi. Belki de yalmızca, kötü duygular uyandırması için ölülere bu kostümleri giydirmişlerdi.

Büyüyle kaplı ve ateş tüküren, kaktüslerden güçlü bu görüntüler, Üstün-Tüycülere benziyorlardı, bir tepki karabasanı gibiydiler. Kostümleri Kinken Kırıkları Gecesi'ni anımsatıyordu. Yeni Tüy Partisi, kepri mahallesine ölümcül bir saldırı gerçekleştirmiş, Heykeller Meydanı'ndaki salya-heykelleri parçalamış, akılsız erkeklerini ezmiş, kadınlarını katletmiş; sonunda, ayaklarını bastıkları her yer, iğne gibi cam kırıkları, irin ve kanla kaplanmıştı. Bu saldırıdan sonra, şehrin saygın kesiminin dehşete düşeceği korkusuyla, milisler kaçmayan ya da öldürülmeyen birkaç kepriyi korumaya gelmişlerdi. Ama Tüycüler kaçmak zorunda kalmadı: Zafer kazanmış gibi normal yaşamlarını sürdürmelerine izin verildi.

Şimdi, Tüycüler ya da onlara benzeyen şeyler gökyüzünden yaklaşıyordu. Birlikçiler hızla, bombalanmış evlerin sığınağına çekildi. Bin yıllık tuğlaların tozu içinde öksürmeye başladılar.

Güneyden, köprü boyunca doğaüstü bir güçle koşarak zayıf ve çıplak bir adam geldi. Boynuna ya da kafasında değil ama yüzüne, gözlerine ve burnuna yapışmış siyah bir sol el vardı. Bir sol el cini.

İç savaşlar olmadık müttefikler yaratıyor. Kim bilir hangi nedenlerle, ister tuhaf bir özgecilik, isterse politik bir hesap, Birlik görüşmecileri bunu hiç bilemedi. Kardeşlerine karşı çıkan birkaç el cini vardı. Bu yozlaşma ve parazit kurnazlığın sembolleriyle anlaşma yapmak görüşmecilerin midesini bulandırmış olmalıydı ama şu sırada hiçbir şeyi geri çeviremezlerdi. Özellikle bu dönek el cinlerinden çoğu sol el ciniyken.

Üç milis el cini, sağ el ciniydi, savaşçıydı ama bütün güçlerine rağmen adamın suratında bir sol el cini olduğunu görünce yön değiştirdiler. Onun atış alanından çıkmaya çalıştılar ama Birlikçi el cini bir insanın yapabileceğinden çok daha yükseğe sıçradı ve parmaklarını şıklattı. Sol el cini, sağ el cininin asimilasyon salgısını kapatınca, koyu renk giysili adamlardan biri kasıldı. Artık,

beyni ölmüş, melon şapkası arkasında, gökyüzünden, ağır ağır akan kirli Katran nehrine düşen, adama yapışmış beş parmaklı kör bir yaratıktan başka bir şey değildi.

Sol el cininin ikinci bir parmak hareketi ve çıplak adam, uçanlardan birini daha kasılmış bir halde yere gönderdi, yaratık taşların üzerine kıpkırmızı yayıldı. Birlikçiler sevinçle bağrıştılar. Ama üçüncü sadık el cini hızla uçarak görünmeden saçakların altına girmişti ve sol el cini, konağını parçalanan kurbanından uzaklaştırırken, sağ el cini adamın ağzını açtı ve yakıcı tükürüğünü püskürttü.

Koyu alev dalgaları açıldı ve çıplak adamın derisini yaladı, bedenini kapladı ve sol el cini konağının sesiyle ve fiziksel olarak kendi sesiyle bir çığlık attı, sekiz yüz metrelik bir alan içinde sesi duyanlar irkildi. Düştü ve yandı, yok oldu.

Milis motorlu silahları açıldı ve hava bir parçalayıcı haline geldi. Birlikçiler kendilerini taşın arkasına fırlattı, sağ el cini ise ateş altında umursamadan uçuyor, isabet aldıkça gövdesi sarsılıyor, ödünç aldığı bu et ile el-bedenini koruyordu.

Köprünün kuzey ucundaki çatılardan bir büyü yükseldi, bir Brock Bataklığı isyancısı Birliği korumaya geldi. Bedeni bir ışık küresiyle sarılıydı. Sessiz, kobalt mavisi bir ışık yayıyordu, sonra adam bağırdı ve ondan kopan bir renk kümesi bir kelebek gibi milis silahının en önüne uçtu, bir kavis yaptı, sendeleyen ve bembeyaz olmuş, körleşen suratlarındaki maskeleri çekip çıkaran topçuları ele geçirdi.

Adamlar ve silah cam gibi kırılganlaştı, her yerlerini çatlaklar sardı ve birer birer parçalandı. Durdukları yeri, toz haline gelen kupkuru parçaları kapladı.

Bir sevinç çığlığı daha ve Wynion lideri tüfeğini ateşleyerek öne ilerledi ama el cini dönerek aşağıya inişe geçmişti, ağır botları havayı dövüyordu. Öfkeli bir oyun oynuyormuş gibi bir Birlik grubunun arasına daldı, onlara hızla çarptı, alevli bir sarmal halinde üzerlerine tükürdü, geride korkunç biçimde ölenler, ölmekte olanlar ve alevlerin lekelediği duvarlar bıraktı.

"Geriye çekilin! Şimdi!"

Sokaklı köprüde Camev Nişancıları göründü, artık beklemeyen ve güllelerini sürükleyerek ilerlemeye başlayan milislerin üzerine testere yaylarını fırlatarak gerilediler. Milislerin motorlu silahları yine çalışmaya başladı. El cini ve Birlikçi büyücü birbirlerine bakıyordu. Adam bir yıldırım oku göndermek için yumruklarını kaldırdı; el cini onu yakarak havadan yere fırlattı.

"Geri çekilin dedim size!" Milisler geliyordu. Camev Nişancıları döndü ve ani bir öfkeyle üstlerine yürüdü. Bu dev gibi, dikenli savaşçılar görülmeye değerdi. Milisler durakladı.

Sağ el cini tükürdü ama çok erkendi. Bir sürü çamaşır ipini yakıp geçti. Bir kaktüs-adam, el cininin konağına bir bıçak fırlattı, bir zafer çığlığı attı. Kocaman bir bıçaktı bu; insan etinin derinine kadar işledi, adamı saf dışı bıraktı. Kaktüs, ağaç gövdesi bacağıyla, paraziti ve konağını tekmeledi, çiğnedi. Nişancıların sırası yaylım ateşine tutuldu ve kaba döküm metal zırhları olsa bile, motorlu silahın mermileri onları parçaladı.

Yorgun kaktüs savaşçılar, yaklaşan silahlarına doğru geri çekilmeye başladı. Son Nişancı Tekraryapım bir insandı. Ayağına benekli bir şey giymişti. Kaktüs arkadaşları ona döndü ve adam onların suratına ateş tükürdü. Konağı öldürmüşlerdi ama el cinini değil. O da Tekraryapıma tırmanmıştı.

Horozibiği'nin birkaç metre uzağındaki bir demiryolu köprüsünün üzerinden, şehri bölerek gelen bir tren geçti. Kuzey kıyıda raylara barikat kurulmuştu ama Küçük Kıvrım İstasyonu, Sud Hattı, Birlikçilerin elindeydi. Tren köprünün yanında durdu ve bir varoş garudasının yönettiği Birlikçiler trenin pencerelerinden el bombaları fırlattı. Bombalar ve kurşunlar, Horozibiği Köprüsü'nün silüetini iyice mahvetti ve milis hatlarını böldü.

Ama bu yeterli değildi. Milisler, trene ateş ediyor, Horozibiği Köprüsü'nü ele geçiriyorlardı. Doğuda, Parlamento'nun siyah omurgası, koyu gözlerden uzak karanlık bir mimari, bunu ve diğer çatışmaları izliyordu (Kelltree Tersaneleri'ne bir hava gemisi saldırısı, süvarilerin iki ayaklı bineklerini Dereboyu'na sürmesi, sadık Tekraryapımlardan oluşan bir Mamluk alayının, kendile-

rine hainler diye bağıran Birlikçilere aldırmadan Echomire'da çatışmalara girmesi).

Zaman geldi. Birliğin Nehirkabuğu komutanlarından gelen bir fısıltı. Güherçile İstasyonu'nun yanındaki demiryolu kemerlerinin altında, bir komuta karargâhı. Frengeler, eski milis, taktik uzmanı ve radikallere katılmış olan Birliğin bu olağanüstü askeri düşünürü bas bas bağırıyordu. *Kazanmak mı kaybetmek mi istiyorsunuz, bir karar verin artık. Zamanımız yok, harekete geçin. Köprüleri uçurun.*

Parlamento topraklarından dosdoğru Birlikçilere geçen birkaç köprü kalmıştı: Her biri milislere terk edemeyecekleri bir iletim hattıydı. Katran'ın yüzeyinin altında Birlikçi vodyanoiler, su istihkâmcılarının çıktığı kanalizasyon girişlerini kontrol ediyordu.

Yapmak zorunda oldukları işi hiçbiri sevmiyordu. Hiçbiri bu sevilen eski şeyleri yok etmeyi istemiyordu. Ama yapmak zorunda olduklarını hissediyorlardı.

Karanlık suyun içinden köprü kemerlerinin çamurun içinden yükseldiği yere ilerlediler, yollarını el yordamıyla bulmuşlardı ancak gitikçe artan bir endişe içinde patlayıcılarını bulamadılar. Birbirlerine tutunup gizli dilleriyle bağırdılar ama karanlığın içinden düşman şekiller belirdi. *İhaneť,* diye bağırdı birisi milis vodyanoiler üzerlerine gelirken ve bulanan temiz su kütleleriyle sarılı şamanlar, su perileri, Birlikçileri yakalayıp ezdi.

Biri kaçabildi. Bilgi yayıldı: *Lanet olasıca köprüyü uçuramıyoruz.*

Dik Köprü, o halde. Ama bu kez vodyanoiler bir pusuya karşı uyanık olsalar da, aynı şey yine yaşandı, patlayıcıları yoktu. Kim bilir ne zaman bulunmuş ve ortadan kaldırılmıştı. Birlikçilerin milislerin girişini kapatma planları suya düşmüştü.

"Mandrake Köprüsü'nde de aynı şey olacak, Tepe Köprüsü'nde de. Bunu yapmanın *yollarını* biliyorlar."

Artık geliyorlardı. Birlik silahlarının bastırıcı ateşi, sihirlerinin ölümcül odakları ve bubi tuzakları yüzünden, milislerin bir

zamanlar duvar olan çıkıntılar, camsız ve amaçsız pencerelerle korkunç bir hale getirdikleri bu alanda ilerleyişleri saatler sürdü. Ama ilerliyorlardı. Horozibiği Köprüsü yine Parlamento'nun olmuştu.

Birlikçiler geriledikçe yeni barikatlar kuruluyordu. Bombalanmış binaların molozlarını getirip bunlardan temel yapıyor ve onun üzerine *ne bulurlarsa* ekliyorlardı, fabrikalardan getirilen mucur, kalaslar, mobilya, Sobex Haçı'ndan getirilen ağaç kütükleri. Birlikçiler, ana caddelerde yoğunlaşmak için Sedilia Meydanı'nın batısında kalan birkaç sokağı feda etmek zorunda kaldı. Güney kıyıdaki savunmacılara, eğer milisler köprüden doğuya dönecek olursa kendilerini bir istilaya hazırlamaları için haber gönderildi.

Dönmediler. Nehri geçtiler ve meydanda durdular, binalara el koydular (Birlikçiler binalardan birini daha yeni boşaltmıştı ve milisler onların izlerini sistematik biçimde, aşağılayarak yok etmeye başladı, üzerine işedikleri heliotipleri pencerelerden attılar).

Büyük Kıvrım'da isyancılar çöplüklerden yirmi yıllık çöpleri alıp Dik Köprü'yü kapattı. Kötüyaka bombalanıyordu, yoksul halkı ve bölgeyi korumak için sembolik Birlik grupları orada bırakıldı. Kimse Kötüyaka'yı kendine istemiyordu; ama Echomire ve Kelltree'ye açılan bir kanal ve Dog Fenn'e, Birliğin kalbine bakan nehri yatağı olduğundan korunması gerekiyordu.

Şehrin kuzey batısında, Dog Fenn Birlikçilerinin gidemediği yerde kardeş birliklerinin başı dertteydi. Katran ve Septik üçgeninde bir şey hazırlanıyordu, kesinlikle Dumanlı Dönemeç'e bir saldırıydı. Orayı, makinelerini ve organize işçileriyle birlikte bir yok etseler, Birliğin bu sayfası kapanacaktı.

Uğultu Tepesi kolay işti. "Bir avuç eşcinseli, sapığı ve ressamı daha kıçımızı kaşırken yerle bir edebiliriz," demişti yakalanan bir milis kumandan ve bu aşağılayıcı ifade herkesin diline düşmüştü.

Yenilikçi birlikler, askeri balet taburları, adı çıkmış Güzeller Tugayı, elbiseler giyen, aşırı makyajlı, birbirlerine eşcinsel argo-

suyla seslenen cici oğlan-fahişelerden oluşan bir Birlikçi grupla Uğultu Tepesi hikâyesi çok sürmezdi. Önceleri bu cici oğlanlara tiksintiyle bakılıyordu; sonra sonuna kadar savaştıkları görülünce hoş görüldüler, daha sonra ise deli gibi sevilir oldular. Hiç kimse onların saldırıya uğramasını istemiyordu ama bu kaçınılmazdı.

Milisler, Horozibiği Köprüsü'nü ele geçirdi, Camev Nişancılarını dağıttı ve Katran Nehri'nin kenarına kamp kurdu. Doğuya, Dog Fenn'in can damarına, Yeni Crobuzon Birlikçilerinin kalesine saldırmaya hazırdılar. Bunun sonun başlangıcı olduğu ve hiçbir Birlikçinin buna ses çıkaramayacağı düşüncesi hâkimdi.

Judah, Cutter ve beraberlerindekiler şehre, bu atmosfer, bu savaş içinde girdi.

26

"Aman Tanrım. *Aman Tanrım*. Buraya nasıl geldiniz?"

Yeni Crobuzon Birliği'ne girmek ve oradan çıkmak çok zordu. Barikatların başındakiler gergindi ve korku içindeydi. Kanalizasyon girişleri kontrol ediliyordu. Parlamento balonlarının kendilerinin olmayan bütün hava araçlarını yok etmesi, iki tarafı koruyan büyüler, giriş çıkışları uzun ve tehlikeli bir oyun haline getirmişti.

Ürkütücü halk öyküleri anlatılıyordu: Hiç ses çıkarmadan milisleri öldürmeye giden kahraman bekçi; arka sokakların labirentinde yanlış yere dönüp kendilerini Birlik toprağında bulan Parlamento birliği. Şimdi de savaşçıların geldiği, Birlikteki bütün zavallı açları alıp götürecekleri öyküsü ortalıkta dolaşıyordu.

Kuşkusuz Birliğe girmiş ama sonra, kötü kontrol edilen bariyerlerden, büyü kullanarak geçerek ayrılan yüzlerce kişi vardı. Başkan'ın şehri Birliğin tarafını tutanlarla doluydu: Çancı'da, Ölü Geçidi'nin dışındaki sanayi bölgesinde, sıkıyönetim uygulanan ama sendikacı, kışkırtıcı ve meraklıların bazen Dog Fenn ya da Dereboyu'na gidip onlara katılmak için yalvadığı yerlerde. Birliğin kendisinde de açıkça ya da göstermeden onların yenilmesini dileyen ve banliyölere kaçan ya da kalıp casusluk yapanlar vardı.

Bu yüzden yeni katılanlar sevinçle karşılanıyordu ama kuşku eksik değildi. Judah ve diğerleri şehrin doğusundan, Büyük Ölçek Köprüsü'nün yanındaki harap olmuş bölgeden geçerek geldi. Qurabin'in yardımıyla gizli yollar buldular ama bu arada keşiş her yolculukta biraz daha yok oluyordu. Barikatçıları geçtiler. İki taraflarında tuğla binaların yükseldiği sokakları geçerek Dog Fenn'de, temsilci konseyinin toplandığı postaneye geldiler. Birlik temsilcileriyle konuştular.

Cutter kendini bomboş hissediyordu. Yeni Crobuzon'a gelmeyeli aylar olmuştu ve şu anda öyle yeni, öyle daha önceki halinden farklıydı ki. Bu bir sürü şeyi aklına getirdi. Drey, Ihona, Fejh ve Pomeroy'u, demiryolunun altındaki kemikleri düşündü.

Bu hangi şehir? diye düşünmüştü girerlerken.

Büyük Ölçek Köprüsü'nün, Büyük Katran'dan fırlayan binlerce yıllık kuleleri, şimdi şehrin yukarı mahallelerine bombalar püskürten silahlarla çevriliydi. Her zaman yoksul olan Kötüyaka şimdi yoksulluğun da ötesinde değişmiş, yıkılmıştı.

Her yerde. Barley Köprüsü'nün kirişlerinin üzeri ve sokaklarda günlük yaşam, korkunç ve güzel olan sürüp gidiyordu. Issız sayılmazlardı. Sargılar içindeki askerler yıkık binalardan grubu izliyordu. Artık fareler gibi yaşayan halk, yiyecek çuvallarının, mobilyaların ve oradan oraya taşıdıkları bir sürü ıvır zıvırın dibine çömelmişti. Sinmişlerdi.

Cutter ve yoldaşlarından dökülen toz meraklı bakışları üzerlerinde topluyordu –herkes kirliydi ama onların kiri farklıydı– ancak hiç kimse birlikte yolculuk yapmalarını tuhaf bulmuyor gibiydi: Yorgun binek hayvanlarını çeken iki Tekraryapım, dört tam insan. (Qurabin'i göremiyorlardı.)

Tekraryapımların kendileri binekti. Kertenkele-bedenli adam, Rahul bunlardan biriydi: Demir Konsey doğduğu zaman Ann-Hari'nin aracısıydı ve Cutter'a, Uzman'ın ölümünü söyleyen sesin sahibiydi. Orta yaşların sonuna gelmişti ama hâlâ bu arkaya kıvrılan bacakların üzerinde diğer atlardan hızlı koşuyordu. Judah şehre gelirken, bozkırlara onu sürmüştü. Diğeri bir kadındı. Acayip bir Tekraryapımla kafası, kuş kanatları eklenmiş bir araba atının boynuna takılmış olan Maribet. Elsie onu sürüyordu.

Özgür doğan genç Konseycilerin çoğu Yeni Crobuzon'u görmek için yanıp tutuşmuştu ancak Ann-Hari Konsey'in kendisinin her bir kişiye ihtiyacı olduğunda ısrar etmişti. Şehri yakında göreceklerdi. Demir Konsey yalnızca bu temsilcileri göndermişti.

İki Tekraryapım, Mendican Bayırı'ndan baktı. Sanki coğrafya onları büyülemiş gibiydi. Kendi geçmişlerinin parçalanmış düşünde yürüyorlardı.

Sokaklarda çocuklar vardı. Yabanileşmiş, kendilerine bina yıkıntılarından oyun alanları yapan çocuklar. Bombalar, şehrin bazı yerlerinde büyük gedikler açmış, diğer yerlerde ise soluk, amaçsız, hâlâ dayanan duvarlar, moloz yığınları, kirişler, yerden çıkan kol kalınlığında kalın kablolar fantastik bir değişim yaratmıştı: yıkıntı bahçeleri. Onların arasında da yeni tür güzellikler.

Büyüler, bu yıkılan tuğla binalara tuhaf renkler vermişti. Bir yerde, yalnızca yarısı olan, sarmaşık kaplı bir duvar yapmışlardı, cam benzeri bir tuğla kırılımı. Yeni Crobuzon'un kedileri ve köpekleri bu yeni görünüm içinde koşturup duruyordu. Tetikteydiler, av hayvanıydılar artık: Birlikçiler açtı.

Tuhaf bir gösteri. Bomba sesleri sürerken, bir sokağın köşesinde, izleyicileri gururlu ve neşeli aileler ve arkadaşlardan oluşan bir çocuk oyunu sergileniyordu. Duvarlarda sarmallar. Karmaşık, kıvrılıyor, tekrar kıvrılıyor. Görünmeyen Qurabin, tısladı, bir *evet* sesi.

Bir defasında, yanlarından geçtikleri birisi çığlıklar atarak koşuşturan hareketli bir renk parçasından uzaklaşırken ürktüler. "Bir görüntü! Bir görüntü!" diye bağırıyordu. Ama bu yeni yapılmış, mürekkkebi akan bir sokak yazısıydı. Kadın utanarak gülümsedi. Bir korna sesi duyuldu ve bir hava gemisinin, Birliğin üzerine bombalar yağdırmaya başlamasıyla düşen havanların patırtısı duyuldu. Sokaktakiler irkildi ve kendilerini sakındı ama korkmuştan çok kabullenmiş gibiydiler.

Sokaklarda her tür stile rastlanıyordu. Yoksullaşmış züppeliğin son bir gösterisi.

Burası neresi? diye düşünüyordu Cutter. *Burada olduğuma inanamıyorum. Geri döndüğüme inanamıyorum. Döndüğümüze.*

Judah'ya baktı. Judah perişandı. Yüzünden büyük bir üzüntü okunuyordu. *Kazandığımız şey bu mu?* Cutter onun aklından geçeni anlıyordu.

Yolculuklarının son günlerinde, şehre yaklaştıklarında, Demir Konsey temsilcileri bir sürü mülteciyle karşılaşmıştı; yoksul, varsıl, şehrin merkezinden, dışından. Açık arazide kayıp bir

grup. "Çok fazla şiddet," demişti birisi, kiminle konuştuğunu bilmeden, onları gezgin sanarak. "Aynı değil," demişti Crobuzonlular.

"Başlangıçta bir şey vardı," dedi bir kadın. Kucağında bir bebek taşıyordu. "Kalabilirdim. Kolay değildi ama bir şey vardı. Hapishaneleri ve ceza fabrikalarını boşaltmaları, Tarmuth'un kaybedilmiş olduğunu duymak, düşene kadar oradaki Birlikçilerden haber almak. Yiyecekler tükendi ve bir de baktık ki fare yiyoruz. Gitme zamanı gelmişti."

Sheckli bir dükkân sahibi, dehşet içinde, Birliğin, ele geçirdiği zaman, Aspic'in güneyindeki bütün değerli şeyleri topladığını, evlerine el koyduğunu, erkekleri vurduğunu, kadınlarına tecavüz edip onları da vurduklarını ve çocuklarını köle olarak yetiştirdiklerini söyledi.

"Ben gidiyorum," dedi. "Ya kazanacak olurlarsa? Ya Başkan Triesti'yi de Stem-Fulcher gibi öldürecek olurlarsa? Örümcekağı'na gidiyorum. Çalışkan bir adama nerede olsa ekmek var."

Bir zamanlar tanıdığı, şimdi havanlarla, grupların renklerini taşıyan unutulmuş flamalarla, aptal kuramlarla ya da yeni kilise habeleriyle dolu ilanlarla, yeni şeylerle, yeni olma biçimleriyle, tuhaflaşmış, çatlamış, soyulan sokaklardan geçtiler. Sokaklardaki şamata ve enerji kaybolmuştu ama binalarda yankıları hâlâ hissediliyordu: tarihin izleri, destanlar, savaşlar, taşlarına gömülmüş başka isyanlar.

Temsilci konseyinde on altı Toplulukçu vardı. Beşi bulunabildi. Dikkatle baktılar. Sonra yeni gelenleri kucakladılar.

"İnanamıyorum, inanamıyorum."

Hepsi sırayla yaptığı şey için, Demir Konsey'i bulduğu için Judah'ya ve Judah'yı bulup geri getirdikleri için de Cutter ve Ann-Hari'ye sarıldılar. Drogon'u selamladılar. Judah onlara Qurabin'den de söz etti, Teshli kaçak bir keşiş olduğunu söyledi. Tedirgin görünerek havada ellerini sallayıp onu selamladılar.

Sonra Tekraryapımları. Demir Konseycileri.

Yeni Crobuzon Birliği'nin Toplulukçuları, saygıyla, ürkerek, birer birer Konseycilerin ellerini ya da kuyruk benzeri uzuvlarını sıkıp, dayanışma sözcükleri mırıldandılar. "Onlarca yıl oldu," diye fısıldadı biri, Rahul'u kucakladı ve o da umulmadık bir nezaketle alt sürüngen kollarıyla karşılık verdi.

"Geri geldin, haver, nerelerdeydin? Tanrım, bekleyip durduk."

Soracak çok şey vardı. *Ne oldu? Neredeydiniz? Nasıl yaşıyorsunuz? Bizi özlediniz mi?* Bu sorular ve diğerleri daha dile getirilmeden bir hayalet gibi odayı doldurmuştu. Sonunda birisi ağzını açtığında, sorduğu soru "Neden geri döndünüz?" oldu.

Cutter delegelerden bazılarını tanıyordu. Yaşlı bir kaktüs-kadın vardı, Şiş Gözkapağı diye anılan Yasaklılar'dan biri olduğunu anımsadı; Terrimer diye bir adam, ki bağlantısını bilmiyordu ve Curdin.

Curdin, Başıboş Şiddet'in liderlerindendi, Tekraryapım olmuştu.

Tekraryapımın da modası vardı. Cutter bu şekli daha önce görmüştü. Pandomim atları deniliyordu bunlara. Curdin bir dört bacaklıya çevrilmişti. Kendi bacaklarının arkasında, kararsızca kıpırdaşıp duran bir çift bacak daha vardı, bellinden aşağı kıvrılmış, insan göğüsleri yatay durumda ve sanki mat bir sıvıymış gibi Curdin'in kalçasının üzerindeki etten çıkıyorlardı. Bedenine bir başka adam daha sokuluydu.

"Beni oradan çıkardılar," dedi Curdin sessizce. "Olay başladığında. Birlik kotrolü ele geçirdiğinde. Ceza fabrikalarını boşalttılar. Benim için çok geçti."

"Curdin," dedi Judah. "Curdin, ne bu durum? Neler oluyor? Birlik mi bunu yapan?"

"Öyleydi," dedi Curdin. "*Öyleydi.*"

"Konsey neden *dönüyor*?"

"Bizi arıyorlar," dedi Judah. "Yeni Crobuzon bizim için Ateşsuyu Boğazı'nı geçti. Nerede olduğumuzu öğrendiler. Yıllardır peşimizdeydiler. Curdin, bizi *uğursuz lekede* izlediler. Konsey daha uzakta ama geliyor. Size anlatmaya geldik ve bakıp..."

"İzlendiğinizden emin misiniz? Leke boyunca? Siz o *lanet şeyi nasıl geçtiniz?*"

"Onları başımızdan atamadık. Güçleri tükenmiş olabilir yine de geliyorlar. Parlamento Konsey'in döndüğüne inanmasa bile, kiralık katilleri peşimizde."

"Peki ama siz niye *buradasınız?*"

"Sizin için, tabii. Tanrı *aşkına* Curdin. Ayrıldığımda bir şeyler olduğunu biliyordum. Biliyordum ve Konsey bunu duyunca eve dönme zamanının geldiğini anladı. Bunun bir parçası olmak için."

Ama sen uzaklaşmak istedin, Judah. Cutter tuhaf bir duyguyla Judah'ya bakıyordu.

"Geri dönüyoruz. Birliğe katılacağız."

Toplulukçuların suratları neşeli görünse de, Cutter hepsinde bir kararsızlık sezdiğinden emindi.

"Birlik diye bir şey yok."

"Lanet olasıca *çeneni kapat*," dedi diğerleri hemen, Curdin'e çıkıştılar, "Sen *ne* saçmalıyorsun." Diğer Başıboşçular bile donup kalmıştı ama Curdin dört ayağının ucunda yükseldi ve bağırdı.

"*Biliyoruz.* En fazla haftalar sürer. Hiçbir şeyimiz kalmadı. Bağlarımızı kestiler, Dumanlı Dönemeç'tekileri öldürüyorlar, Uğultu Tepesi muhtemelen kaybedildi. Komitenin beşte birinden azız, diğerlerinin yarısı ne istediğini bilmiyor, ya da, biliyor musunuz, Başkan'la *barış yapmak* istiyor, sanki Parlamento şimdi bunu istiyormuş gibi. *İşimiz bitti.* Günlerimiz sayılı. Şimdi de tutmuş *Demir Konsey*'i bunun içine sokmak mı istiyorsunuz? Onu da yok etmek mi?

"Haver." Konuşan genç bir adamdı, bir Başıboşçu. Sesi titriyordu. "Söyleyeceğim şeyden hoşlanmayacaksın."

"Hayır bu bana yaptıkları yüzünden *değil*..."

"Evet, öyle. Tekraryapım oldun, haver ve bu korkunç bir şey, seni umutsuzluğa sürüklüyor ve ben bu durumda farklı davranacağımı söylemiyorum, kesinlikle kazanacağımızı söylemiyorum ama kalkıp da işimizin bittiğine karar verme diyorum. Bizimle savaşmalısın, Curdin."

"Durun." Judah'nın ağzı, planlarının bozulmasının paniğiyle oynuyordu. "Dinleyin, dinleyin. Her ne ise, neler oluyorsa, burada olma nedenimizin bu olmadığını bilmeniz gerekiyor. Yapacağımız bir iş var. Dinleyin.

"Dinleyin.

"Yeni Crobuzon ele geçirilecek.

"Gösterilerle –dinleyin, lütfen– hayalet ziyaretçilerinizle ilgili haberlerimiz var. Bunlar kesilmedi, değil mi?"

"Hayır ama küçüldüler..."

"Tabii. Bir sıçramanın etrafında damlacıkların olmamasıyla aynı neden. Çünkü bir şey yaklaşıyor. *Tesh barış aramıyor.* İster sizinle, ister Parlamento ile, ya da isterse her ikinizle görüşme yapsınlar... Barış yapmıyorlar, sonu hazırlıyorlar. Hayalet ziyaretçiler silahları değil. Silahları başka bir şey. Sarmalların içinde.

Sonunda anladıklarında onun aklını kaçırdığını sandılar. Ama bu çok sürmedi.

"Bunun bir oyun olduğunu mu sanıyorsunuz?" diye bağırdı Cutter hepsine. "Buraya gelmek için neler atlattığımız konusunda en ufak bir fikriniz var mı? Var mı? Burada ne yapmak istediğimiz hakkında? Sarmallar *saldırı* getirecek. Parlamento'ya, Birliğe, hepinize."

Ona inandılar ama Judah yardım isteyince, Curdin güldü.

"Bizden ne istiyorsun, Judah? Birliklerimiz yok. Yani var ama, 'biz' kimiz? Birlik savaşçılarını ben kontrol edemem. Eğer onlara bize ne gerektiğini söyleyecek olursam bunun, Birliği ele geçirmeye çalışan Başıboşçuların –şimdi bile öyle düşünüyorlar– boktan bir oyunu olduğunu sanacaklar. Ben askeri bir kumandan değilim; onları denetleyemem. Yoksa *Başıboşçuları* mı istiyorsun? Özel olarak?

Kendi grubundakilere baktı.

"Kalanlar var. Kirriko Sokağı Aykırıları bizden, ama onlarla nasıl bağlantı kuracağımızı kim bilebilir? Diğerleri cephede. Barikatlardalar, Judah. Ne yapmamı bekliyorsun? Bütün temsilcileri toplantıya çağırıp durumu açıklayabileceğimizi mi sanı-

yorsun? Parçalanıyoruz, Judah, her bölge kendisinden sorumlu. Milisleri uzak tutmak zorundayız."

"Curdin, bunu engellemezsek, Birliği bırak, *şehir* diye bir şey kalmayacak."

"Anlıyorum." Tekraryapım adamın gözleri kumla ovalanmış gibiydi. Savaşın yaralarıyla kaplıydı. Sallanıyordu. "Ne yapmamı istiyorsun?"

Bir soğukluk, sanki birbirlerine düşmanlarmış gibi. Sessizlik.

"Şehrin buna ihtiyacı var."

"Anlıyorum, Judah. Ne *yapmamızı* bekliyorsun?"

"Birisi olmalı, bir büyücü, kimsesizlerden..."

"Sarmalları kimin yaptığını biliyorum," dedi birisi.

"Belki vardır, ama onları bulmak gerekir ve bana böyle bakma Judah, tabii ki elimden geleni yapacağım ama nereye gideceğimi bilmiyorum. Yolun sonundayız: Emir veren kimse yok."

"Sarmalları kimin yaptığını biliyorum. Sarmalları kimin yaptığını biliyorum."

Sonunda sessizlik oldu. Konuşan genç Başıboşçuydu.

"Sarmalları yapanı. Bir şey çağıranı. Tesh casusunu."

"Nasıl yani?" diye sordu Judah. "Kim?"

"Onu tanımıyorum, aslına bakılırsa... Ama tanıyan birini biliyorum. Bir Başıboşçuydu, ya da neredeyse. Toplantılardan tanıyorum onu, Curdin. Sen de tanırsın. Ori."

"*Ori*? Toro'ya katılan?"

"Ori. Hâlâ Toro'yla, sanırım. Stem-Fulcher'ı öldüren Toro'ymuş diyorlar, her ne işe yaradıysa artık. Toro daha sonra ortadan kayboldu ama yine görünmeye başlamış. Belki Ori, onunla birliktedir. Belki Ori, Toro'yu yardıma getirir.

"Ori, sarmalları kimin yaptığını biliyor. Bana söyledi."

27

Toro artık bir köpekti, nefret ettiği bir efendiyi izleyen, duramayan, aptal ve gaddarlaşmış bir köpek. Ori onu öyle görüyordu.

Yaptık! diye düşünmüştü. Çok kısa bir süre. Bir gece bile sürmemişti. Boğa'nın gerekçelerini ve kendi çıkarlarını ön plana aldığını öğrenmenin üzüntüsü ve şoku içinde bile, onu tanımladığını sandığı hareketten koptuğunu hissettiğinde bile, Başkan'ı öldürmenin beklenen hızlandırıcı güç olmasından gurur duymuştu.

Birkaç saat bunu düşündü: Stem-Fulcher'ın öldüğünden habersiz olan, bunu yabanıl bir coşkuyla karşılayan ama amaçlarında büyük bir değişiklik yapmayan asileri, savaş ruhunun yükselmeyişini. Torocular ne yapmış olursa olsun, onlar barikatların kurulduğu ilk günlerde yeterince savaşmışlardı. Birlik'le birkaç saat geçirmenin ardından Başkan'a karşı girişilen hareketin Birliğin doğuşuyla bir ilgisi olmadığını öğrenmişti.

Ori, Toro, başlığıyla dünyaya bastırıyor ve onu tekrar tekrar yırtıyordu. Kolayca hareket edebiliyordu. Gizlice, Birlik'ten Parlamento'nun şehrine gidiyor, aralarındaki tuzak ve bariyerleri dikkate bile almıyordu. Bir köpek gibi avını izliyordu. Sarmal Jacobs'u izliyordu.

Eh, bu durumda, Başkan'ın ölümü hareketin bir parçası olacak, diye düşünmüştü. O an öyleydi. Düzen değişti. İvmenin bir parçası olacaktı. Çirkin bir şey, evet ama bir özgürleşme, olayları ileriye taşıyacak bir şey. Birliğin önüne geçilemeyecekti. Yukarı

mahalleler düşecekti. Birlik içinde isyancılar temsilci olacak ve Parlamento'ya karşı savaşı Birlikçiler kazanacaktı.

Milisler, Yeni Crobuzon'un ellerinde olan bölgelerini tecrit ettiler. Halk isyan etti, Birliğe katılmak için bazı yerlerde çatışmalara girdi, ama başaramadı. Ori beklemişti. Artan bir endişeyle, içinde Başkan'ı öldürmenin kesinlikle hiçbir işe yaramadığı kanısına vardığını fark etti.

Ori, Toro olduğunda, gerçeğin gözenekleri arasında deviniyor, yukarı mahallenin sakinliğinde, akşamları Mog Tepesi'nde, görünmeden, manzara seyredenlerin arkasında ortaya çıkıyordu. Chnum ve Mafatonlu yukarı mahalleliler, sanki havai fişek atılıyormuş gibi bombaların patlamasına, Parlamento'nun büyücülerinden gelen ışıksız sihirli parıltıya karşı çığlıklar atıyor, Birliğin önlem büyülerinin ışıltı zerrelerini çocuklar gibi yuhalıyordu.

Çoğunuzu, diye defalarca düşündü Ori, *kardeşlerim, kaybettiklerim için öldürebilirim* ve hiçbir şey yapmadığını fark etti.

Arka arkaya birçok gece Kelltree ardiyesine gitti. Yoldaşlarının hiçbiri gelmedi. Baron'un kaçmış olabileceğini düşündü ama milisin buna kalkışmamış olduğundan emindi. Randevuya gelen olmadı.

Ori'ın ev sahibesi, verdiği senetleri nazikçe kabul ediyordu. Birlik sınırları içinde her şey dostluk içindi. Akşamları kadınla oturuyor ve saldırıları dinliyordu. Parlamento'nun, yirmi yıldır ilk kez savaşçı robotlar kullandığı söylentileri dolaşıyordu.

Zırhını yatağının altında saklıyordu. Boğa başlığını. Geceleri dolaşmasının dışında onu kullanmıyordu ve nedenini de bilmiyordu. Bir defasında, boynuzlarını kullanarak artık tehlikeli olan sokaklardan, sarhoş birlik muhafızlarının, ayık ve dikkatli olan diğerlerinin yanından, gürültülü gecenin içinden geçerek aşevine geldi. Evsizler arasında bir tartışma vardı.

Ori son günlerde yine oraya dönmüştü. Çatı gitmişti, Parlamento'nun gönderdiği meteor bombalarının döküntüleri kalmıştı. Mutfak boştu. İsyancı dergilerin kalıntıları, ortalığa ıslak parçalar halinde yayılmıştı. Battaniyeler küf içindeydi.

Toro, Birlik için savaşabilirdi. Toro barikatlarda durabilir, bombaların çıplak bıraktığı ağaçların arasından bulvarlarda koşup milisleri boynuzlayabilirdi.

Ori bunu yapmıyordu. Bezgindi. Başarısızlık onu duygusuzlaştırmıştı. İlk günlerde, Birlik'te olmaya, savunmalarını desteklemeye, halka açık konuşmalarından ve ilk başta artan sanat gösterilerinden bir şeyler öğrenmeye çalıştı: Yalnızca uzanıp *ne yapmış olduğunu* merak edebiliyordu. Tam bir cahil gibiydi. *Yaptığım ne? Ne yaptım?*

Syriac'ta bir hayalet şekil gördü. Kalın, açılmamış, olmayan renklerle alacalı bir kitap, güçlü örümcek ipliklerinin üzerinde dönüyordu. Işığı ve gölgeyi içine çekti ve solmadan önce yoldan geçen iki kişiyi öldürdü. Bir sonraki gün boyunca havada kitabımsı izini bıraktı. Ori korkmadı; görüntüyü, hareketlerini, konumunu, üzeri yazılarla dolu duvarın önünde durup izledi. Edepsiz laflar ve sloganların, saçma işaretlerin ve küçük resimlerin arasında bildik sarmalları gördü.

Jacobs'u bulmalıyım.

Toro bunu yapabilirdi. Toro'nun gözleri hangi boyalı burgu işaretlerin yeni olduğunu görebilirdi. Bunlarda büyü vardı: Gizlenemiyordu. Toro olduğunda, Ori, işaretlerin eskiliğine göre geriye giderek, şehrin kendi görkemli ve aşırı karmaşık sarmalında Sarmal Jacobs'u izliyordu.

Jacobs hiç zorlanmadan, Toro'nun yaptığı gibi, Birlik ve Parlamento'nun şehri arasında gidip geliyordu. Sarmal, bileşen kıvrımların içinden geçerek Yeni Crobuzon'un merkezine doğru dönüyordu. Toro geceleri şapkasının altına gizlenerek dolaşıyordu. Birliğin oluşumundan iki hafta sonra, halk savunma ve erzak komitelerinin gürültüsü arasında, Ori, boğa başlığı içinde görünmeden Syriac Çeşmesi'ni geçti ve Sarmal Jacobs'u buldu.

Yaşlı adam, elinde gereçleriyle, ayaklarını sürüyerek gidiyordu. Toro onu izleyerek, etrafı beton binalarla kaplı dar bir sokağa girdi. Adam yaylarından birini daha çizmeye başladı.

Sarmal Jacobs başını kaldırmamıştı. Yalnızca bir şeyler mırıldandı, "Delikanlı, selam, bir zamanların başıboşçusu, artık kimsesiz, ha? Ayrıldın demek, öyle mi? Selam, delikanlı." Başlığın büyülü demiri onu şaşırtmamıştı. Kiminle konuştuğunu biliyordu.

"Düşündüğümüz gibi gitmedi," dedi Ori. Ağlamaklıydı ve bunun için de kendisinden nefret ediyordu. "Sonuç vermedi."

"Harika sonuç verdi."

"Ne?"

"Sonuç, harika, oldu."

Yine yaşlı adamın deliliğinin baskınlaştığını, sözlerinin anlamsız olduğunu düşündü. Önce bu düşündüğüne inandı. Ama içinde bir endişe belirdi. Kasvetliyaka, Echomire ve Dogg Fenn'deki toplantılara katıldıkça bu endişesi daha da arttı.

Boğa kılığında yine Jacobs'u buldu. İki gününü aldı bu.

*
* *

"Ne demek istedin?" dedi. Sheck'de, Dış Karga İstasyonu'nun altında, boyalı burguları bulduğu yerdeydiler. "Harika sonuçlandı derken, ne demek istedin?"

Gerçek onu dehşete düşürdü kuşkusuz ama, daha kötüsü buna şaşırmamasıydı.

"Bir tek sen mi olduğunu mu sanıyorsun, delikanlı?" dedi Sarmal Jacobs. "Her yerde önerilerde bulundum. Sen en iyisiydin. Aferin, evlat."

"İstediğin ne?" dedi Toro'nun gırtlaktan gelen sesiyle ama yanıtı biliyordu, anladı. Jacobs karmaşa istiyordu. "Kimsin? Neden Birliği oluşturdun?" Ori'ın, Jacobs'un bakışlarındaki aşağılamayı anlaması saniyeler sürdü.

"Git, delikanlı," dedi berduş adam. "Böyle bir şey *oluşturulmaz*. Bunu yapan ben değilim. Ben başka şeyler yapıyorum. Hem sizin yapmış olduğunuz şeyin hiç *değeri* yok. Hadi git."

Ori sersemlemişti, sonra kendini aşağılanmış hissetti. Torocuların yaptığı her şey ufak bir gösteriden ibaretti.

Toro, Baron, yoldaşları... Ne için kullanıldıklarını bilmiyordu ama kullanıldıklarını biliyordu. İçinde bir şey koptu. Soluk alamadı.

Hiç öfke duymadan –aniden gelen bir dinginlik içerisinde– Jacobs'u öldürmesi gerektiğini fark etti. İntikam için, şehrin korunması adına, emin değildi. Yaklaştı. Bir yaylı tüfeği kaldırdı. Yaşlı adam kımıldamadı. Ori adamın gözüne nişan aldı. Adam kımıldamadı.

Ori ateş etti, ok havayı delerek fırladı ve Sarmal Jacobs kımıldamadı, iki kansız gözle bakmaya devam etti. Ok duvara gömülmüştü. Ori bir toplu tabanca çıkardı. Sarmal Jacobs'a gönderdiği mermiler birer birer yere ya da duvara çarptı. Yaşlı adama çarpmıyorlardı. Ori tabancasını bir tarafa bıraktı ve Sarmal'ın kafasına yumruk attı ama Jabobs kıpırdamasa bile Ori'ın yumruğu havaya gitti.

Öfkelenmişti. Onu Toro'ya göndermiş, ona yardım etmiş, öldürmesine neden olmuş adamın üzerine atladı. İçindeki bütün güçle, gizemli başlığın ona verdiği bütün kuvvetle onu tekmeledi ve yaşlı adam en ufak bir harekette bulunmadı.

Ori Sarmal Jacobs'a dokunamıyordu. Tekrar denedi. Dokunamadı.

Öfkesi umutsuzluğa dönüştü ve savaşın seslerini kanıksamış olan Birlik ve bir buçuk kilometre ötedeki milisler bile onun böğürtüsünü duyunca çatışmaya ara verdiler. Ori yaşlı adama dokunamıyordu.

Sarmal Jacobs ayyaştı. Gerçek bir serseriydi. Ayrıca başka bir şeydi de.

Sonunda, neredeyse avare adımlarla yürüyüp uzaklaştı ve Toro'nun tek yapabileceği, onu bir köpek gibi izlemekti. Jacobs, Yeni Crobuzon'un merkezine Perdido Sokağı İstasyonu'nun mahzenlerine doğru gitmiş ve Toro onu izlemişti. Sonunda işi, Sarmal Jacobs'un yanıtlamayacağı soruları ona haykırmaya kadar vardırdı.

"Ne yapıyordun?"

"Neden ben?"

"Ya diğerleri, onların ne yapmaları gerekiyordu? Gerçek plan ne?"

"Ne yapıyorsun?"

Birlik. Bir Tekraryapımdı.

Başlangıçtaki hınç, şiddet, şaşkınlık ve beklenmedik olaylar, intikam, nedenler, özgecilik ve temel gereksinimler, karmaşa ve tarihin taşkınlığı içinde, Yeni Crobuzon Birliği'nin ilk anlarında, Tekraryapımlarla çalışmak istemeyenler olmuştu. Gereksinim çoğunun fikrini değiştirdi.

Çok hızlı oldu bu. Parlamento'nun yıkılması için eylem yapanların şimdi ağızları açık kalmıştı.

Milisler yerlerini terk etti, kuleler, hükümetin kaleleri, Birlik bölgesinde bomboş bırakıldı. Hava raylarının trafiği durdu. Yağmacılar milis kulelerini talan ederken, asker kaçakları silahlarıyla ortalıkta dolaşırken, eski bir laf değişmeye başladı. Turgisadi Dökümhanesi'ndeki grevcilere konuşan Toplulukçu bir eylemci Tekraryapım işçilere el sallayarak onları ana kitleye katılmaya çağırdı ve "Biz bu lanet şehri Tekraryapıyoruz: Bunu sizden iyi kim bilebilir?" diye bağırdı.

Ori, halk tabakası ayaklandığında, isyancı eski arkadaşlarının, eski yoldaşlarının orada olacağını biliyordu. Onlara yardım edebilirdi; Toro olarak Birliğin silahlarından biri olabilirdi.

Olamadı. Ori çökmüştü. Yalnızca, çoğu gece, Sarmal Jacobs'u bulup onu izleyebiliyordu. Onunla tekrar konuşana, ne yapmış olduğunu öğrenene kadar kendinde bir eksiklik kalacağını hissediyordu.

"Diğerleri nerede?" dedi. "Bize ne yaptırdın? Başkan'ı neden öldürdük?" Jacobs yanıt vermiyor, yalnızca yürüyüp uzaklaşıyordu. *Neden karmaşa istiyor?*

Ori her zaman onu bulabiliyordu. Sarmallar, Toro'nun gözlerinde parıldıyordu. Ori acınacak haldeydi.

"Senin için üzülüyorum, canım," diyordu ev sahibesi. "Perişan haldesin, herkes görebiliyor. Yemek yiyor musun? Uyuyor musun?"

Konuşamıyor, yalnızca günlerce yatıyor, kadın ne verirse onu yiyor, sonunda endişesi baskın geldiğinde kalkıyor ve Toro olarak gidip Sarmal Jacobs'u buluyordu. Hep böyleydi. Tuhaf yaşlı adamın peşinde geçen geceler.

Önceleri onu boğa kılığında izliyor, gerçeğin içine girip çıkıyordu. Onu bu izinsiz halde takip ederken, Ori yaşlı adamın kendi devinimlerindeki tuhaflığı gördü. Başlığını çıkardı. Sarmal Jacobs umursamadı.

Ori onu Toro'nun büyüsü olmadan izledi ve nasılsa, yine Birlik ve Parlamento'nun şehri arasında gidip gelebildi. Sarmal Jacobs, yaşlı adam yürüyüşüyle canlı elektro-barometrik tüplerin yanı sıra, gaz ışığında, gecenin rengini almış tuğla, koyu beton, koyu tahta ve demir binaların doldurduğu caddelerde gidiyor ve Ori da, amaçsız bir yolcu gibi ardından geliyordu.

Jacobs Aspic'den, Birliğin kenarından başlayabiliyor, ayaklarını sürüye sürüye kalabalık gece muhafızlarını geçip bir tahta kemerin altına dönebiliyordu. Binaların arkasındaki isli geçitlerden, ağaç gölgelerinin ve kutsal evlerin kulelerinin yanından geçebiliyor ve bir dönemeçten sonra geçit onu ve izleyicisini Pincod'un sokaklarına çıkarabiliyordu. İki dakikalık bir yürüyüş ama başlangıç noktalarından en az altı kilometrelik bir mesafe.

Ori, şehrin coğrafyasını eğip büken Jacobs'un arkasından gidiyordu. Birbirine komşu olmayan bölgelerin arasından kolayca geçiyordu. Daha sonra, tek başına bu yolları bulmaya kalkıştı ama tabii ki bulamadı.

Tepeyaka'dan Dereboyu'na, Salacus Bahçeleri'nden Aziz Jabber Tepesi'ne kadar, Sarmal Jacobs, şehri kendine uydurmuştu. Sessizce bu bölgeyi bir başkasının yanına koyuyor, bir ev sırasını (her zaman o anlık kimsenin geçmediği) akıl almaz biçimde birbirinden uzak bölgelerin arasından geçirebiliyordu. Barikatlarla ya da milislerle karşılaşmadan Birliğe girip çıkıyor ve Ori da onu izliyor, sorularına yanıt vermesi için yalvarıyor, bazen öfkelenip yaşlı adama ateş ediyor, bıçakla saldırıyor ama silahı hiçbir hedefi bulmuyordu.

Başım dertte. Ori bunu biliyordu. *Kapana kısıldım.* İçinde bir şey vardı: Aklı çürüyordu, iyi değildi, umutsuzdu. Bu curcunada, bu kargaşada, şehrin Tekraryapımında, bu anı yaşaması gereken o, perişan bir durumdaydı. Ağlıyor, bazen günlerce yataktan çıkmıyordu. *Bana bir şeyler oluyor.*

Bütün yapabildiği, yarattığı o gizli yollarda Jacobs'u izlemekti: Bir de tek başına oturup, bazen ağlamaktı. Her şey değişirken, ilk günler –heyecanın, yapılanmanın, tartışmaların ve sokak toplantılarının ilk günleri– yaralanmaların, kayıpların sayıldığı günlere, dehşete, bir son duygusuna dönüşürken, o bir ağırlık altında eziliyordu.

Birlikçiler son bir direnme için, geldiğini bildikleri bir şey için güçlerini topladılar. Ori uyuyor ve şiddetin kol gezdiği sokaklarda yürüyordu. Birliğin bocalamasının ve geriye çekilişinin yayılmaya başladığını gördü. Milislerin yavaşça girdiklerini gördü. Her gece bir barikat yok oluyordu. Milisler Domuz Ağılı Caddesi'ndeki tuğla ocaklarını, Ayçiçeği Bulvarı'ndaki ahırları, Sunter'deki kapalı çarşıları ele geçirdi. Birlik küçülüyordu. Ori, Toro, tek başına uzanıyordu.

Birine söylemeliyim, diye düşünüyordu. *Sarmal Jacobs bir bela. Bir şeyin nedeni.* Ama hiçbir şey yapmadı.

Şehir, Jacobs'un kullanıp bir kenara attıklarıyla mı doluydu? Görevleri bitmiş, ne yaptıklarını bile anlamadan Sarmal Jacobs için yaptıkları iş, her ne ise, sona ermiş, şaşkın kadınlar ve erkekler. Başarmış olmak iyi miydi, kötü müydü?

"Şşşş, şşşş," dedi Sarmal Jacobs gece yürürlerken. Yaşlı adamın duvar boyaları daha gizemli, daha burgular daha karmaşık olmaya başlamıştı. Ori ağlıyor sayılmazdı ama kaybolmuş gibiydi, izliyor, yalvarmaya yakın bir ses tonuyla soruyordu. "Bana ne yaptırdın, ne yapıyorsun, ne yaptın?"

"Şşşş, şşşş." Jacobs kaba konuşmuyordu. "Neredeyse tamam. Herkesi meşgul edecek bir şeye gerek vardı yalnızca. Çok kalmadı."

Ori eve döndü ve onu bekleyenlerle karşılaştı: Madeleina di Farja; aylardır görmediği Curdin, Tekraryapım ve üzgün; bir grup tanımadığı erkek ve kadın.

"Seninle konuşmamız lazım," dedi Madeleina. "Yardımına ihtiyacımız var. Arkadaşın Jacobs'u bulmalıyız. Onu durdurmamız şart."

Bunu duyunca, bu bilgiye başkalarının da ulaştığını, bir şey yapılabileceğini, bunu tek başına yapmak zorunda olmadığını anlayınca rahatlayan Ori ağlamaya başladı. Çok yorgundu. Onları böyle karışık bir grup halinde, bir amaç için taşıdıkları silahlarıyla, o günlerin paniğine kapılmamış görünce, içinde onlara karşı bir yakınlık hissetti.

28

Güneyde, bir kurtarma birliği Aspic'i Sobek Haçı Parkı'ndan ayıran caddelerde tehlikeli bir görev üstlenmişti. Park, hapishane firarilerinin ve hiziplerden ayrılanların bulunduğu, Birlik ya da Parlamento'nun kontrol etmediği bir serbest bölgeydi. Birlikçilerin yakıta ihtiyacı vardı: Balta ve testerelerle ağaçları kestiler. Ama milis ateşi altında bunları taşımak ve bu ağır kütüklerle dönmek onlara pahalıya mal oldu. Parkın köşelerinde vurulup taşların üzerine düştüler, duvarların gölgesinde kıstırılıp öldürüldüler.

Hâlâ kararlar alınıyordu ama, Birliği bir güç, alternatif bir şehir-devlet haline getiren yaygın strateji parçalanıyordu. Bazı birlikler stratejik istihbarat kanalıyla idare ediliyordu ama her bir hareket kendinden sorumluydu, daha büyük bir parçaya ait değildi.

Tepeyaka Milis Kulesi'nin silahları çoktan sökülmüş, büyü yerleşkeleri dağıtılmış, gizli haritaları alınmıştı. Tepesinden çıkan hava rayları, bu kalın, gürültülü teller güneye ve kuzeye dağılıyor, gergin bir şekilde son duraklarına ulaşıyorlardı. Güneyde, Barrackham'ın banliyölerinde, şehrin son milis kulesiydi bu; kuzeye giden ray, arduvaz ve demir çatı yığınlarının onlarca metre üstünde dimdik yukarıya dönüyor, Camev'in gettoları ve Katran Nehri'nin karmaşık kıvrımlarının üzerinden geçerek Yeni Crobuzon'un merkezine uzanıyordu. Perdido Sokağı İstasyonu'nun yanından göğü delen Ekser'e gidiyordu.

Bu şiddet dolu son günlerde Tepeyaka Kulesi'nin Birlikçileri, iki kapsülü patlayıcılarla, kimyasallar ve karabarutla doldurdu. Öğleden biraz önce, gaz pedallarını sabitleştirerek, her birini bir

yöne gönderdiler. Pirinç borulu, cam ve tahtadan yapılı bu küçük araçlar büyük bir hızla, şehrin üzerinde çığlıklar atarak gitmeye başladı.

Kapsüllerin ağırlığı altında eğillen telleri gören canavarsuratlar şaşkınlıkla kaçıştılar. Havaya yükselip edepsizce bağırdılar.

Perdido Sokağı İstasyonu şehrin merkeziydi, artık bütün görevlilerin siyah kalesini terk ettiği Parlamento'yu bile geride bırakıyordu. ("Parlamenter" Hükümetin, Parlamento'yu askıya alması o günlerin bir ironisiydi.) Başkan kararlarını Ekser'den veriyordu.

Kuzeye giden kapsül Nehirkabuğu'nun üzerinden hızla geçerken milisler el bombaları fırlattı. Menzil dışına, zehirli bir duman çıkararak, Sheck'e ya da Küçük Kıvrım'ın yakınındaki sokaklara düştüler. Ama bu çok sürmedi. Kapsül metal rayları ciyaklattı, aşağıdan bir iki tane füze fırlatıldı, kapsülün pencerelerini kırdılar ve infilak ettiler.

Kapsül patladı, yükü alev aldı ve dumandan bir yay çizerek yere düşüşe geçti. Dükkânların ve Sheck'in sıra sıra evlerinin üzerinde, eriyen metal ve ateş parçaları halinde parçalandı.

Güneye giden patlayıcı yüklü kapsül ise gösterişli sokakların, Aspic ve Barrackham'ın sınırındaki bir barikatın tam üzerinden hızla geçti. Milisler ve Birlikçiler moloz ve tuğla üçgeninin iki tarafından onu izledi.

Kapsül çalılık araziyi aştı, dimdik aşağı dönen hava rayıyla birlikte, yüksek binaların arasında alçaldı. Hızla Barracham Kulesi'ne doğru uçtu.

Bir-iki-üç patlama oldu ve milis kulesinden kirli alevler yükseldi. Betonu kabardı ve yarıldı: İçinde açığa çıkan bir gazla parçalandı; havaya fırladı, patladı ve düşmeye başladı, alttaki katlar çöküyordu. Kulenin tepesi, bir volkanik patlama benzeri patlamayla yakıcı parçalar saçarak koptu, milis kapsülleri düşmeye, yuvarlanmaya başladı.

Hava rayı tehlikeli biçimde sarkmıştı ve şehrin üç kilometrelik bölümünden bir kamçı ucu gibi geçti. Arduvuazların arasından kıvrıldı, kendine bir hat çizdi ve önüne çıkanı öldürdü.

Tepeyaka Kulesi'nden sallanarak Aspic'e doğru kıvrıldı, burada sıcak ağırlığı binaları parçaladı.

Muazzam bir zafer ama Birlikçilerin biri, bunun, gelen dalgayı değiştiremeyeceğini biliyordu.

Paslı Köprü civarındaki atölyelerin çoğu sessizdi, çalışanlar ve sahipleri gözden uzak duruyor, ya da Birliğin sınırlarını koruyorlardı. Ama yine de önerilen paraya ne iş gelirse yapan birkaç küçük fabrika vardı ve milis kulesinin yıkıldığı gün Cutter'ın gittiği de bunlardan biriydi.

Eski cam işçileri sokağının ateşleri soğumuştu ama bir araya getirdiği üç beş kuruşu kullanarak ve politik davranarak Ramuno Camcılarının, fırınlarını yeniden çalıştırmalarını, bunları potas, eğreltiotu ve kireçtaşıyla bir güzel ovalayıp temizlemelerini sağlamıştı. Cutter adamlara, Judah'nın kırmış olduğu yuvarlak aynasının, içinde durduğu kılıfı verdi. Sonunda ona kristal cam bir ayna yapacaklarını söylediler. Ori'ın yaşadığı yere giderek onu ve Judah'yı beklemeye başladı.

Eğer Cutter Ori'ı daha önce görmüşse bile, ki bu Birlik öncesi isyancılarının küçük dünyası düşünülürse olasıydı, onu anmsamıyordu. Madeleina di Farja Ori'ı tarif etmiş ve Cutter gözünün önüne kavgaya hazır, arkadaşlarını pásif olmakla suçlayan öfkeli, atılgan, hırçın bir delikanlı getirmişti. Ori tamamen farklı biri çıkmıştı.

Çökmüş bir haldeydi. Cutter bunu pek anlayamasa da bunun için gayret etti. Ori kendini dış dünyaya kapatmıştı ve Cutter, Judah ve Madeleina onu yeniden dünyaya döndürmek zorundaydı.

"Zaman daralıyor," dedi Qurabin. "Yaklaşıyor, acele etmemiz gerek."

Keşiş gittikçe daha telaşlanıyordu: Sözcüklerinin gerisindeki akıl her gün biraz daha siliniyordu. Tesh Anı'na çok şey sorulmuştu ve bunun sonucunda da Qurabin'den birçok parça gizlenmiş olmalıydı.

Kadın ya da erkek, her ne ise, yavaş yavaş çözülen Qurabin endişeliydi. Geçtikleri her sarmal onu kaygılandırıyor, gelen her

neyse, onu, bu toplu katliamı getireni hissediyordu: kıyım ruhunu, toplukıyımcıyı, yabanıl saldırganı. Qurabin öyle isimlendiriyordu. Yakında geliyordu, dediğine göre, bunu hissediyordu. Onun telaşı ve korkusu Cutter'a da bulaştı.

Küçük hayalet görüntüler şehre rahat vermiyordu. Ori'ın evine giderken Cutter bir sokak ötede bir kargaşa olduğunu gördü ve Qurabin birden onu oraya çekti, görünmeyen elleriyle ona yapışmıştı ve ağlamaklıydı. Oraya vardıklarında bir köpeğe benzeyen yayılımın sonunu gördüler, karmaşık desenler halinde parçalanıyor, gözden kayboluyor ve giderken de dünyanın rengini ve ışığını topluyor gibiydi. Etrafındaki ufak Birlikçi kalabalığı çığlıklar atıyor ve elleriyle onu gösteriyorlardı ama hiçbiri ölmemişti.

Qurabin inliyordu. Dünya yanıp söner ve o şey kaybolurken, "İşte bu, işte bu," diye söylendi. "Oyunun sonu."

Cutter, Ori'ın Başkan Stem-Fulcher'ı öldürdüğüne inanıp inanmadığını bilemiyordu. Bu ona hâlâ inanılmaz geliyordu. Heliotiplerinden, posterlerden, meydanlarda gözüne kısaca ilişen görüntülerinden tanıdığı, çok uzun zamandır nefret ettiği, o özgüvenli, beyaz saçlı kadının artık olmadığını düşünmek çok zordu. Ne hissedeceğini bilmiyordu. Ori'ın odasında oturup bekledi.

Judah, Ori'la birlikteydi, Toro olan Ori'la. Ona yapışmış, birlikte dünyanın derisini geçerek Brock Bataklığı'ndaki eski atölyesine gelmişlerdi.

"Ne yapacaksın?" demişti Cutter. "Ben bir ayna yaptırıyorum, -Konsey için- senin istediğin ne? Dükkânın kapanmış olacak zaten"

"Evet," demişti Judah," öyle. Ayrıca, evet, ayna gereken bir şey, ama benim istediğim şeyler var. Gereksinim duyabileceğim. Bir planım var."

Diğerleri cephaneliklerdeydi. Demir Konsey Tekraryapımları barikatlardaki Birlikçileri savunmaya hazırlanıyordu. Onlar için bu garip savaşın ne anlamı var acaba? diye düşündü Cutter.

Daha önce bu iç bölgelerde bulunmuş olan Drogon'un liderliğinde, bozkırları ve ovaları, aşınmış kayalıkları geçtikleri, akıl almaz bir hızla yüzlerce kilometre yol katederek sonunda nehir

ağzının batısında yükselen bu şehre ulaştıkları yolculuklarını düşündü. Hayalet kasabalardan geçmişlerdi. Yıllarca tek başına bırakılmanın sonunda yıkılmaya başlayan çirkin binaları, yalnızca toz fırtınalarının yaşadığı küçük ıssızlıkları.

"Evet," diye fısıldamıştı Judah. Bu onun geçmişiydi, bu ileri karakollar, çit kalıntıları, küçük, dallarla işaretlenmiş mezarlar. Otuz yıldan az bir süre önce bu kasabalar mantar gibi türemişti.

Demir Konsey'in ayaklanması, ebedî trenin kaçışı; Wrightby Kıtalar Arası Demiryolu Tröstü'nü mahveden yozlaşma, beceriksizlik ve aşırı üretim krizinin son parçası olmuştu. Ovalarda aceleyle inşa edilen mantar kasabalar ve mezralar, sığır ve melez et hayvanları, silahşorler ve paralı askerler, tuzakçılar, paranın ve şiddetin yarattığı bu melez nüfus aylar içinde buharlaşıvermişti. Evlerini, yılan derileri gibi arkalarında bırakmışlardı. Sığır çobanları, atlı haydutlar, fahişeler gitmişti.

Demir Konsey hızlanacaktı. Rayların döşenmesi her ne kadar ağır ve yavaş işliyor görünse de mesafeleri yiyp yutacaktı. Cutter, Konsey'in açık arazide olması gerektiğini tahmin etmişti. Onu izleyen, onu bulmak için bütün dünyayı arayan, yerlerini yurtlarını arkada bırakan milisler de ardında, her gün ona biraz daha yaklaşıyor olmalıydılar. Akıl almayacak kadar dolambaçlı bir yolculuk, kıtanın bir ucundan ta diğerine, sonra gerisin geriye, ama korkunç bir yol!

Işık parıldayıp söner ve odanın havası eğilip iki yerinden yırtılırken, nereden geldiği anlaşılmayan boynuzlar göründü. Toro, gerçeğin kanını damlatarak, Judah ile birlikte içeriye daldı, ikisi birbirine âşıklar gibi sarılmıştı.

Judah tökezleyerek doğruldu ve üzerinden yukarıya doğru renkler akmaya başladı, tavana ulaşmadan gözden kayboluyorlardı. Adamda dolu bir torba vardı.

"Gereken şeyleri aldın, demek?" dedi Cutter. Judah ona baktı ve dünyanın kanının son damlaları yok oldu.

"Bunu bitirmek için gereken her şeyi," dedi. "Hazır olacağız."

Demir Konseycilerin Birliğe katıldığı haberi dışarıya sızmıştı. O umutsuz günlerin mutsuzluğu ve korkusu içinde bile bu büyük bir haberdi.

Heyecanlı kalabalıklar Dog Fenn postanesinin yanındaki ara yollarda koşturarak konukları aramaya başladı. Sonunda Maribet ve Rahul'u buldular, buluştukları barikat bir tür savaş mabedine dönüştü.

Tepelerinden geçen milis mermilerine aldırmadan bekleyen Birlikçiler kuyruklar oluşturdu.

Kalabalık gruplar halinde Konseycilere yaklaşıp sorular sordular, dile getirilmeyen bir kibarlıkla herkes ancak üç soru soruyordu. "Konsey ne zaman gelecek?" "Bizi kurtarmaya mı geldiniz?" "Beni de yanınıza alır mısınız?" Sırasıyla dayanışma, korku ve olmadık saçmalıklar. Sıra bir sokak toplantısına dönüştü, bombaların altında, hiziplerin arasındaki eski tartışmalar yeniden alevlendi.

Sokağın sonunda, barikatların diğer tarafında, periskoplarından bakan gözcüler savaş robotlarının yaklaştığını gördüler. Pirinç ve demirden yapılı, cam gözlü, bedenlerine silahlar kaynak yapılmış asker-makineler geliyordu. Bir noktada, daha önce görülenlerden çok daha fazla robot vardı.

Yere vura vura yürüyor ve kırkayak uzantılarıyla yerdeki molozları ve cam kaplı sokakları çiğneyerek barikatlara yaklaşıyorlardı. Başlarında, ön kısmına barikatı yıkıp geçecek üçgen bir pulluk takılı, dev bir buldozer vardı.

Birlikçiler el bombaları, bombalar fırlattılar. Bu çirkin canavarı durdurabilecek bir büyücüye haber gönderildi ama onun yetişemeyeceği açıktı. Geri çekilmek zorundaydılar. Bu barikat, bu sokak kaybedilmişti.

Tarafsız bölgedeki çatılarda keskin nişancılar ve sihirbaz nişancılar belirdi, robotların ve milislerin üzerine ateş etmeye ve büyü göndermeye başladılar. Önce hükümet güçlerini böldüler ama dönen bir motorlu silah çoğunu vurarak kanlar içinde bıraktı, diğerlerini korkutu.

Robotlar hızlandıkça, Birlikçiler paniğe kapıldı ve karmakarışık bir halde arka sokaklara kaçmaya başladılar. Rahul ve Maribet ne yapacaklarını bilmiyordu. İkinci hatta doğru gittiler ama bu da onları milislerin ateş menzilinden çıkarmıyordu. Daha sonra Cutter neler olduğunu duydu: Yardım etmeye çalışan, dehşete düşmüş bir Birlikçi onlara seslenince, iki Tekraryapım, hayvan bacaklarıyla bir o tarafa bir bu tarafa giderek, caddenin karşısına koşmaya başlamışlardı. Maribet'in toynakları bir bomba çukuruna takılmış ve kadın tökezlemişti, tekrar ayağa kalkmak için çabalar ve Rahul insan ve kertenkele ellerini uzatarak ona yardıma çalışırken, bir ezme sesi duyulmuş, üçgen düzen almış robotlar barikatı parçalamaya başlamıştı. Sadık bir milis kaktüsadam tonlarca şehir dökün tüsünün kenarına gelip durmuş ve Maribet'in ensesini hedefleyerek testere yayını çekmişti.

Rahul bunu onlara Ori'ın evine gelince anlattı. Yeni Crobuzon'daki ilk Demir Konsey ölümüydü bu.

Birlik bölgesinde posterler görülmeye başlamıştı, yarı yalvarır yarı zorlar bir halde halkı kalmaya davet ediyorlardı. EKSİK OLAN HER KADIN ERKEK YA DA ÇOCUK BİRLİĞİN ZAYIFLAMASI DEMEKTİR. BİRLİKTE KAZANABİLİRİZ. Tabii ki kordonların altından geçerek şehrin yer altına ya da Büyük Ölçek Köprüsü'nün ötesindeki dış mahallelere gidenlerin göçünü yavaşlatamadılar.

Çoğu Tahıl Ambarı'na, Mendican Bayırları'na kaçtı, en serüvenci olanlar Kötüorman'a gidip orman haydutu oldu. Ama bazıları, riski göze alarak, gerilla işçi grupları oluşturup şehrin dış kısımlarının karmaşasını ve bazı milis gruplarını geçerek aşağı bölgelere indiler, yiyecek bulamadıklarından saldırganlaştılar ve Parlamento'nun onlara dokunmaya kalkışamayacağı kadar tehlikeli bir hale geldiler. Şehrin batısında ise sığınmacılar, bir zamanlar KADT'nin kalbi olan, uzun zamandır terk edilmiş hangar ve malzeme depolarının içinden geçtiler. Paslanan makineler ve açık vagonlar öylece bırakılmıştı.

Weather Wrightby'nin şirketinin hâlâ varlığını sürdürmeye çalıştığı; son işçilerini, yirmi otuz kadar memur ve mühendisini

koruduğu ofislerinde hâlâ çalışanlar vardı ve ışıklar yanıyordu. Mali spekülasyonlarla, demiryolunun hurdalarıyla, güvenlikçi olarak çalışarak ve KADT'nin, Wrightby şirketine sadık kalan, Tüycüler'in ırkçı kabadayılıklarını küçümseyen küçük paramiliter örgütlerin ödül avcılığıyla hayatta kalıyorlardı. Adamlar KADT'nin geniş arazisinde konuşlanmıştı ve köpekleri bazen sığınmacıları kovalıyordu.

Sığınmacılar malzemelerden alarak bir zamanlar Örümcekağı-Myrshock demiryolunun başladığı yerdeki son duraktan çıktılar.

"Deviniyor, altımızda, deviniyor, onlar, Teshliler bunlar" dedi Qurabin. Keşişin sesi bir oradan bir buradan geliyordu. Hepsi oradaydı, Drogon ve Elsie, Qurabin, Cutter, Judah ve Toro. Rahul bekçilik yapıyordu. Maribet'in yasını tutuyorlardı. Qurabin endişeliydi.

"Yakında bir şey olacak," dedi keşiş.

Bu tuhaf ve bezgin sesiyle Ori onlara gizemli serseriyle olan ilişkisini anlattı: parayı, Jack Yarı Peygamber Devesi'nin heliotipini. Toro'ya yardım edişini. "Planların nereden geldiğini bilmiyorum," dedi Ori. "Jacobs? Hayır, hayır, Toro'nun planıydı, biliyorum, çünkü düşündüğüm plan değildi. Ama *iş gördü*. Ama Jacobs, onu gördüğümde dedi ki... Onun için fark ettiğini sanmıyorum. Aklında başka şeyler var. Bu yalnızca bir... Dikkat dağıtmaydı."

Curdin ve Madeleina'yı bekleyeceklerine söz vermişlerdi, yardım umuyorlardı. O sabah Judah onlara temsilcileri yardım konusunda ikna etmeleri için yalvarmıştı ama ne yapabilirlerdi ki? Milisler, ev ev bölgelerini ele geçiriyordu: Ele geçirilen sokaklardaki Birlikçilerin intikam olarak cezalandırıldıkları söyleniyordu. "Verecek kimsemiz yok, Judah," demişti Curdin.

Geç döndüler.

"Elimizden geldiğinde çabuk döndük. Zor oldu," dedi Curdin. "Selam, Jack," dedi Ori'a.

"Bugün, Uğultu Tepesi'ni kaybettik," dedi Madeleina.

Güçlüydü: İkisi de güçlüydü. Kadın, umutsuzluğa düşmemeye çalışıyordu.

"Bu da bir şey," dedi Curdin. "Beklenenden iki gün daha fazla dayandılar. Milisler Tepe Köprüsü'ne geldi, orada yalnızca barikatçılar vardı. Derken nereden geldiği anlaşılmayan Güzeller Tugayı ortaya çıktı. *Muhteşemdiler.*" Bunu yüksek sesle söyledi ve göz kırptı. Sözcüğün ardından gelen sessizlikte, cepheden gelen bomba sesleri duyuldu.

"Ayak bağı mı? *Aslanlar* gibiydiler. Formaları içinde, düzenli bir sıra halinde gelip ateş ettiler." Bir an gerçek bir keyifle güldü. "Saldırıya devam ettiler, el bombalarını fırlattılar. Dudakları rujlu, etekleri uçuşarak ön saflara koştular, karabarutlarıyla milisleri cehenneme gönderdiler. Günlerdir bayat ekmek ve sıçan dışında bir şey yememişlerdi ama Shankell'deki gladyatörler gibi dövüştüler. Onları durdurmak için motorlu silahlar gerekti. Bağırmaya ve birbirlerini öpmeye devam ettiler." Gözlerini yine kırpıştırıp durdu.

"Ama karşı koyamadılar. Yenilikçiler öldü. Petron ve diğerleri. Milisler içeri girdi. Sokak çatışmaları sürüyordu ama Uğultu Tepesi gitmişti. Bugün son küreyi aldık." Uğultu Tepesi suya kapalı cam küreler bırakıyordu ve bunlar Katran Nehri boyunca giderek, Strack Adası'nı geçiyor, sonra Birliğin mavnacıları ve köprüaltı çocukları bunları sudan çıkarıp kırarak içindeki mesajları alıyorlardı.

"Denedim, Judah, doğru söylüyorum, senin planın bir çılgınlık olsa bile. Ama ayıracakları kimse yok. Herkes Birliği koruyor. Onları suçlamıyorum ve kendilerine katılacağım. Bir iki haftamız kaldı, o kadar."

Madeleina acı çekiyor gibiydi ama hiçbir şey söylemedi.

"Sana yardım edemem, Judah," diye devam etti Curdin. "Ama bir şey söyleyeceğim. Sen ayrıldığında ve nedeni konusunda söylentiler yayıldığında, senin... Deli değil, *aptal* olduğunu düşündüm. Demir Konsey'i bulacağını hiç düşünmedim. Onun çoktan yok olduğuna, çölün orta yerinde çürüyen bir trenden başka bir şey olmadığına bahse girebilirdim. İskeletlerle dolu olduğuna.

"Yanıldım, Judah. Sen ve hepiniz yapılabileceğini düşünmediğim bir şey yaptınız. Birliğin *sizin yüzünüzden* var olduğunu

söylemiyorum, çünkü değil. Bütün söylediğim Demir Konsey'in geldiği sözü... Nasıl desem, her şeyi değiştirdi. Bunun yalnızca bir dedikodu olduğunu düşündüğümüzde bile, bunun bir *söylence* olduğuna inandığımda bile, sanki bir şey vardı... Farklı bir şey. Belki de geldiğinizi biraz erken duyduk. Belki de olan buydu. Ama her şeyi değiştirdi.

"Ama sana pek güvenmiyorum, Judah. Ah, Tanrım, sakın beni yanlış anlama, sana hain demiyorum. Bize hep yardım ettin, golemlerle, parayla... Ama dışarıdan izliyorsun. Sanki yaptıklarımızdan mutlu olman gerekiyor gibi. Doğru değil, Judah.

"Sana şans diliyorum. Eğer haklıysan, belki de haklısın, o zaman dilerim kazanırsın. Ama seninle birlikle savaşmaya gelmiyorum. Ben Birlikçiler için savaşıyorum. Sen kazanır ve Birlikçiler kaybederse, zaten yaşamak istemem." Bunun bir abartı olduğu aşikâr olsa da, Cutter çok kararlı görünüyordu.

"Bu işi nasıl bitireceksin, Judah?"

Judah dudaklarını büzdü. "Bir şey bulacağım," dedi.

"Ne bulacaksın?"

"Bir şey bulacağım. Hem burada ne yapılacağını bilen biri var. Tesh büyüsünü bilen biri."

"Biliyorum, biliyorum," dedi Qurabin birden ve yüksek bir sesle. "Tapındığım An bana söyleyecek. Yardım edecek. Bu bir Tesh şeyi. Benim An'ım bu konsolosun çağırabileceği tanrıları biliyor."

"Konsolos mu?" diye sordu Madeleina ve Judah, Sarmal Jacobs'un Tesh elçisi olduğunu söyleyince Curdin güldü. Pek memnun bir gülüş değildi bu.

"Senin Teshliler ne yapılacağını söyleyecek yani, öyle mi?" diyerek Curdin, dört sarsak bacağıyla yürüyerek yaklaştı. "Öleceksin, Judah," dedi. Gerçekten üzgün konuşuyordu. "Eğer haklıysan, öleceksin. Bol şans."

Curdin her birinin elini sıktı ve gitti. Madeleina da onu izledi.

29

Kışa rağmen hava birden ısındı. *Mevsim dışı* diye geçiştirilemeyecek kadar -sanki şehir soluk veriyor gibi- tuhaf bir durumdu. İç organlarınki gibi bir sıcaklık caddeleri sardı. Grup, Toro ile birlikteydi.

İki gece, durup bütün duvar yazılarına bakan Ori'ın arkasından yürüdüler. Jacobs'u bulamadıkları her gece sonunda, Qurabin'in üzüntüsü zaptedilmez bir hal aldı. Toro Sarmal'ın işaretlerini parmağıyla izliyor, belirtiler buluyor ve başını eğerek itiyor, uzun dakikalar boyunca yok oluyor, sonra geri dönerek başını iki yana sallıyordu: *Hayır, hiçbir iz yok.*

Bir kere onu bulamadı; bir keresinde buldu ama şehrin en kuzey köşesinde, Bayrak Tepesi'nin sakinliğinde işaretlerini çiziyordu ve her zaman olduğu gibi Ori'dan hiç çekinmemişti. Diğerlerini oraya getirmenin yolu yoktu. Ori, Sarmal Jacobs'u şehirde izleyip durdu ama Dog Fenn'e gelene kadar ona ancak Ori ulaşabilirdi ve onun da tek başına yapabileceği bir şey yoktu.

Her gün, şehrin yıkımına aracılık eden adamın özgürce dolaştığını, ona dokunamayacaklarını bilerek yaşıyorlardı. Birliğin sokaklarını koruyabilecekleri yerlerde ellerinden geleni yapmaya çalıştılar. Nehrin kıyılarından baktıklarında, Dexter Hattı boyunca yan yana giden, biri milislere, diğeri Birlikçilere ait olan iki trendekilerin, birbirlerinin pencerelerine ateş etttiklerini gördüler.

Balonlar yağmur gibi el ilanları fırlattı. "BİRLİKÇİ DENİLEN SİZLER," diye yazıyordu kâğıtlarda. BAŞKAN TRIESTI HÜKÜMETİ, YENİ CROBUZON'DA UYGULADIĞINIZ BU TOPLU KIYIMI, BU KAN DÖKÜMÜNÜ ASLA KABUL ETMEYECEK. BARRACK-

HAM KULESİ REZALETİNDEN SONRA BİRLİKTEN AYRILMAYANLAR KOMİTELERİNİZİN ALÇAKÇA DAVRANIŞLARININ SUÇ ORTAĞI OLARAK KABUL EDİLECEK. ELLERİNİZİ GÖSTERİP HAVAYA KALDIRARAK MİLİSLERE YAKLAŞIN, TESLİM OLDUĞUNUZU SÖYLEYİN, vesaire vesaire.

Üçüncü gece. İşte yine sokaklardaydılar, yüzlerce Birlikçiyle beraber, bütün ırkların katıldığı, son seferberlik dalgasının içinde. Küçük büyü gösterileri, ışık oyunları, havaya ışınlardan oluşan kuş taklitleri gönderen renkbüyüleri. İsyancılar geceyi bir karnavala çevirmişti, bir zamanlar olduğu gibi.

Bir milis baskını haberi alan halk, her yerde koşuşturmaya başladı, bu bir anlık panik, bir söylenti, aslı esası olmayan bir şeydi aslında. İçmeye devam ettiler, buldukları ya da milis kordonundan kaçırabildikleri iğrenç yiyecekleri tükettiler. Bir milenyum şenliği gibiydi. İçenler, Judah, Toro ve Cutter'a, kadehlerini kaldırıyor, yarı aydınlatılmış gaz lambalarının altında yürüyen diğerleri ise kaçak içki ve bira bardaklarını kaldırarak, Birlik adına, yoldan geçenleri selamlıyorlardı.

Qurabin inleyip duruyordu. Alçak ama hep duyulan bir sesle.

"Bir şeyler oluyor," dedi Cutter, ama etrafında bunu duyacak kimse yoktu.

Evlerin eski, üçgen şeklinde bir mimariyle birleştiği Bohrum Kavşağı'nı, savaş yetimlerinin taşlarla bir oyun oynadığı ve yenilemeyecek kadar hastalıklı bir köpeğe mermi kovanları bağladığı kurumuş çeşmeleri geçtiler. Toro, kendini saklamak için en ufak bir çaba harcamadan yürüyordu ve çocuklar onu gösterip bağrışıyorlardı. *Hey, Boğa, hey Boğa, ne yapacaksın? Kimi öldüreceksin?* Cutter, çocuklar Ori'ı, yalnızca tuhaf bir üniforma giyen herhangi biri olarak mı görüyor, yoksa o gece yapayalnız gezen haydutu gördüklerini biliyorlar mıydı, karar veremiyordu. Belki de Birliğin garipliği içinde, tanrılar ve özgün tuhaflıklar saygıyı hak etmiyordu.

Rahul sürüngenler gibi yürüyordu; her bir insan elinde bıçak taşıyordu ve sürüngen pençelerini sıkmıştı. "Gel, gel hadi," dedi Qurabin.

Ori her duvar yazısında duruyor, ışık saçan Boğa maskesi gözleriyle dikkatle bakıyordu.

Zorlanmadan çıkardığı bir homurtuyla bacaklarının üzerinde dikiliyor, olmayan bir şeyi dürtüp yok oluyor, sonra birkaç metre ötede yine ortaya çıkıyordu. O kadar hızlıydı ki, Cutter, kafası ikinci delikten çıkarken, bacaklarının hâlâ ilk delikten sallanıp sallanmadığından emin olamıyordu.

"Burada," dedi Ori. "Trauka İstasyonu. Gelin."

Bir buçuk kilometre bile değil. Nehir kenarına yakın çoktan boşalmış pazar yerlerinden, terk edilmiş tezgâh kalıntılarının, birbirine geçen metal kirişlerin, bir iskelet sürüsünün arasından geçtiler.

O gece koşan gruplardan biriydiler. Çirkin binaların sardığı eski dar sokaklardan, *Birlik Toprağına Özgürlük Verin* ve *Defol Git Stem-Fulcher* yazılıp sonra üzeri çizilerek *Oldu bitti dostum* diye yazılmış duvar yazılarının altından geçerek Trauka'ya geldiler. Toro ortadan yok olup sonra birkaç sokak ötede ortaya çıkıyor, onları çağırıyor, avını kaçırmamak için dünyanın derisini yarıyor, gruba dönerek onlara yönlendiriyordu. Sanki bir düzine boğa suratlı adam onlara yol gösteriyordu.

Duman ve Toro'nun başlığından damlayan olağanüstü-renkli kan çok yoğundu; boynuzlardan, sanki sürtünme neden olmuş gibi, kıvılcımlar sıçrıyordu. Bu kadar ontolojik saldırı büyü devrelerini zorlamaya başlamıştı. "Gelin," dedi Toro yine ve işaret etti. "Tam burası ve buradan iki kez dönülecek, sola ve sola, hareket halinde, hadi."

Judah durdu ve aceleyle seramik iletkenleri ve bir huniyi, bir tuğla çıkıntının en karanlık köşesine yerleştirdi. Bir büyü çıtırtısı oldu. Judah, duamsı bir fısıltı çıkardı –hayır, dua değil– Cutter'a farkın çok önemli olduğunu söylemişti, dua değil ama bir yaratım, bir cisim ya da düşüncecisim oluşturmaydı. Cutter izlerken, Judah bir araya getiriyordu. Cutter, her zaman hayvani bir şehvet duyduğu, kesinlikle Yeni Crobuzon'un en etkili golemcisi, en

kendini yetiştirmiş büyücüsü olan bu adama bakarken derisinde bir saygı ürpermesi hissetti.

Karanlık toplandı. Judah'nın düzeneği karanlığı emiyordu. Koyu renk bir plazma kımıldadı; yavaş, kızgın bir kütle haline geldi, gölgeler ışıksız bir buluta dönüştü ve bir delikten kıvrılan su gibi huniye akmaya başladı, yoğunlaştı, aktıkça koyulaştı. Ayrıldığı tuğlalarda fiziksel bir felaket, doğa dışı bir şey oluştu. Üzerlerine ışık düşmüyordu ama karanlıkları gidince, sanki üzerlerine keskin bir ışık vuruyormuş gibi açık seçik görülür olmuşlardı. Çıkmaz sokak akıl almaz bir haldeydi: Zifiri karanlıkta, parıldamayan, ışıksız, renksiz bir görünürlük.

Huninin ağzından gölgeler çıkmaya başladı ve toplanarak, insan ve yağ birikintisi arası bir şekil aldı; karanlık, katı olmayan ama kesinlikle var olan, siyahlıktan oluşan bir insan şekli. *Tanrım, araştırmalarından öğrendiğin bu mu?* diye düşündü Cutter. Judah'nın yüzlerce golemi canlandırdığını görmüş ancak hiç bu kadar bedensiz olanını görmemişti. Judah ellerini kaldırdı. Karanlık golemi doğruldu. İki buçuk metrelik bir gölge. Geceye adım attı ve yarı görünür bir hal aldı, karanlığın içinde bir insan gibi devinen bir karanlık.

Judah malzemelerini topladı ve fısıldadı. *"Git!"* Kendisi koşmaya başladı ve gördüklerinden aptallaşmış arkadaşları tekrar kendilerine gelene kadar onun geçip gitmesine izin verdiler. Arkasından, tamamen sessiz adımlarla golem gidiyordu, gölgeden yapılı bir goril gibi.

Sol, sol. Yüksek karanlık duvarların çevirdiği dar sokalara girdiler, yalnızca pencereler, kapısı olmayan, sanki tamamlanmamış bir şeye, cephelerinin arkasındaki alana bakar görünen tuğla ve beton falezler.

Önlerinde Toro vardı, bir boynuzu ateş almış ve titriyordu. Onlara seslendi ama sesi, başlığın titremesinden, boynuzların soyulup yarılmasından duyulmadı. Çığlıklar atarak, metalin kendisi ateşe tükürürken, bağlarını çözmeye çalıştı. Başlığı zorla çekip çıkardı ve doğruldu, yüzünden ter damlıyordu. *"İşte!"* Eliyle işaret etti.

Sokağın sonunda duran yaşlı bir adam onları izliyordu. Elinde boya damlayan bir fırça vardı. Döndü ve sokağın döndüğü noktaya doğru beceriksizce koşmaya başladı. Sarmal Jacobs.

"Gözünüzden kaçırmayın!'" diye bağırdı Ori ve koşmaya başladı, bıraktığı başlığını mavi bir alev sarmıştı. Cutter büyülü cam gözlerin çatladığını; ısı, metalin gizemini yok ederken ateşin çıkardığı tuhaf renkleri ve kıvılcımları gördü. Artık bir heykel başına değil, bir kafatasına, yanan bir hayvan kafatasına benziyordu.

Sanki hâlâ içindeymiş gibi, Toro'nun gücüyle koşan Ori'a yetişmeye çalıştılar. "Koşun, ona yetişin," diye bağırıyordu.

Görüş alanlarının dışında, sola dönen uzun sokağı artık göremedikleri yerde, Jacobs yaşına karşın hızla hareket ediyordu. Judah ve Cutter onun peşindeydi, golem karanlık gölgesiyle onların yanından gidiyor, Drogon ve diğerleri de arkalarından geliyordu. Dar sokak yankılarla, onların ayak sesleriyle doldu. Başka hiçbir ses yoktu, ne savaşın silah sesleri, ne de Birliğin, ya da Başkan'ın şehrinin korna sesleri ya da gürültüsü. Yalnızca kışın nemini içmiş tuğlalarda çınlayan ayak sesleri.

"Nereye gidiyor?" diye bağırdı Orj. Cutter döndü ve Rahul'u gördü, iki üç saniye arkasından geliyordu ve bir anda köşenin ardında kayboldu ve ortaya çıkmadı. Neredeydi? Jacobs'un yeniden şekillendirdiği alanın ötesine geçmiş, Yeni Crobuzon'a gönderilmişti; köşeyi dönüp Tanrı bilir, nereye çıkacaktı.

Jacobs hâlâ koşuyordu ve o da ne, *gülüyor muydu?* Daha hızlı koştular ve çatıların tepesinden tekrar ışık ve sesler gelmeye başladı. Drogon birden yavaşladı, boyası hâlâ elinden damlayan Jabobs yürümeye başlamıştı. Sokak sona erdi ve bir açıklığa çıkan adamın adımlarının arası açıldı. Onu izleyenler arkasından koştu. Soğuk bir rüzgâra çıktılar, yine şehrin içindeydiler, o olanaksız sokağın diğer ucunda.

Rahul yok olmuştu, Drogon da. Tökezlemiş ve bu yanlış coğrafyada bir yerlerde kaybolmuşlardı. Cutter ilerledi. Judah yü-

rüyor ve karanlık golemi adım adım onu izliyordu. Metrelerce ötelerinde Sarmal Jacobs vardı. Onlara bakmıyordu bile.

Neredeydiler? Cutter ayı buldu. Kulelerin ve duvarların arasından aşağıya baktı. Yarısı çevrili durumdaydı. Bunu anlamaya çalıştı: Bu ve sonra şu yekpare sivri tepeli bina, burada bir kule, bir de şurada ışıklarla sarılı daha geniş bir tane daha ve yukarıda hava gemilerinin dev hatları. Birliğin sınırları dışındaydılar.

Tepelerinde ışıklı tellerle çevrili dev bir sütun vardı. Ekser. Düzensiz bir avludaydılar. Duvarları farklı taşlardan, farklı renklerdeydi. Betonun içinden geçen bir sarsıntı hissettiler. Yüksekteydiler. Cutter aşağıya, şehrin üzerindeki geniş ufuk çizgisine baktı.

Perdido Sokağı İstasyonu. Tabii. Bina yapılırken istenmeden ortaya çıkmış, kocaman boş bir açık hava sahnesi, istasyonun tepesinde, tabanı otlarla kaplı, el değmemiş bir doğada. Planlanmamış, dev binada unutulmuş bir alan. Onları buraya getiren geçit şimdi bir sokağa değil Betondaki bir bükülmeye benziyordu.

Duvar, yanında oyuncak bebekler gibi kaldıkları, dev tuğlalardan oluşan bu gösterişli yapı, bir zamanlar bu açıklığın, iç kısmını meydana getirdiği tahta katların kalıntılarıyla bölünüyordu. Tamamen sarmallarla kaplıydı. En tepeye kadar. Bazıları birbirine geçmiş helezonlar gibi karmaşık, bazıları yalnızca basit salyangoz desenleri. Binlerce. Aylarca çalışmanın eseri. Cutter nefes verdi. Duvarın en tepesinden siyah bir çizgi iniyor, bu sarmal piktogram ormanının içinden geçiyordu. Burayı işaret eden bir sarmal.

Tuğla tozu ve yabani otların ötesinde Jacobs, Tesh elçisi duruyordu. Havaya işaretler çiziyor ve şarkı söylüyordu.

"Hızlandı," dedi Qurabin. Bedensiz sesi yakından geliyordu. "Acele etmek zorunda. Hazır değildi ama şimdi harekete geçti, erken... Onu zorlayacak, bin, katil ruhu... Hisset! Acele," ve ses kayboldu.

Ori koştu. Soğuktan çıtırdayan bacak boyundaki ölü otların arasından, mezbelelik alanın karşısına. Altında Yeni Crobuzon'un ışıkları uzanıyordu. Diğerleri onu izledi, ama hiçbiri ne yapacağını bilmiyordu.

Sarmal Jacobs titredi ve etraflarını saran hava da onunla birlikte titredi. Nereden geldikleri bilinmeyen yüzlerce küçük şekil belirmeye başladı. Cutter sütsü bir hava parçası, bir kurtçuk gibi sığamsal hareketlerle topaklanan bir şelale ve soluk hayalet bir tabure, yüzüne sarkan üç bacaklı bir mutfak şeyi gördü. Onun yanında son derece büyük bir böcek, bir çiçek, bir saksı, bir el, bir mum ve bir lamba vardı, Yeni Crobuzon'u rahatsız eden bütün hayalet görüntüler. Olgunlaşmamış, tam şekillerini almamış bu renksiz şeyler sallanıp kendi etraflarında dönüyorlardı. Cutter yaklaşırken görüntüler dönmeye ve bozulan bir yörüngede birbirlerinin etrafında devinmeye başladı, sessiz sarmal patikalar akıl almaz ölçüde karmaşık biçimlerde birbirlerinin içine geçiyordu. Bu şeyler asla çarpışmıyor, birbirlerine de değmiyordu. Görüntüler hızla deviniyor, Sarmal Jacobs'un üzerinde toplanıyorlardı. Gündelik bir girdap, ürkünç bir sıradanlık.

Ori bunlara vurup duruyordu. Tam oluşmamışlardı; tehlikeli olacak kadar rengini emmiyorlardı. Sarmal Jacobs'a uzandı. Yaşlı adam ona bakıp bir şey söyledi: Selamlama, diye düşündü Cutter.

Ori'ın yumruklarını savuruşunu ve Sarmal Jacobs'u hep ıskalayışını, kaçırışını izledi, her vuruş sürekli yanlış zamanlanıyor, yanlış kararlaştırılıyordu. Ori bağıra,rak dizlerinin üzerine çöktü. Judah tam arkasındaydı ve karanlık golem ilerledi.

Büyük şey, dev gölge ellerini savurdu ve Sarmal Jacobs'u yakalarken, ışıksızlık adamı sardı. Uzun bir süre onu gizledi. Jacobs duraksadı, görünmez ve belirsiz bir hale geldi ve onunla birlikte bütün ektoplazmalar da duraksadı, sönen lambalar gibi yok olmaya başladılar. Ancak Jacobs gücünü ve ışığını kazanınca tekrar geri geldiler ve adam homurdanarak ilk kez öfkesini gösterdi.

Ellerini oynattı ve hareket eden hayalet görüntüler değişti, bir araya geldiler, birden golemin içinden fırtına gibi estiler ve geçtikleri yerde yaratığın özünde bir ışık bıraktılar. Golem yaralı biri gibi sendeledi ve tekrar uzanarak Jacobs'u boğmaya çalıştı, Judah'nın hareketlerini taklit etti. Karanlık golemin içindeki ışık büyüyordu.

Arka üstü düştü, içindeki fenerin parıltısı onu silerken solan topuklarının üzerinde doğruldu. Jacobs uğraşarak gölge ellerden kurtuldu. Siyah lekeli dişlerini gösterdi. Görüntüler kaynaşıyordu. Jacobs golemin bıraktığı karanlıkla kaplıydı; boğuluyordu. Bir sürü boş gölge kustu. Bunlar yere dağıldı ve doğal yerlerine, ışıkların altına kaçıştı. Karanlık golemi düştü, Judah da onunla birlikte ve bir an yerde bilinçsizce uzanırken golem yok oldu.

Ori ağlıyor, hâlâ Jacobs'a vurmaya çalışıyor ve hâlâ isabet ettiremiyordu. Sarmal Jacobs ona bakmadı ve hıçkıran adam çırpınıp dengesini yitirerek tekrar çırpınmaya başlarken döndü. Elini Ori'a uzattı ve aniden hızla itilen Ori duvara çarptı. Bir tutam görüntü hızlı bir dokunaç halinde havadan geçip tam dokunmadan Elsie'ye vurdu, kadının etrafını bir an dönen renksiz şekiller sardı, bir kâse, bir kemik, bir parça pamuk. Yüzü hemen grileşti ve birden boğuldu, gözlerine kan oturdu ama renksiz kan. Düşmedi. Sanki yatmaya gidiyormuş gibi, yerde kendine bir yer hazırladı, uzandı ve öldü.

Görüntüler o kadar hızlı bir girdap yapıyordu ki, bütünlüklerini yitirdiler, eriyerek dönüp duran yağa dönüştüler sanki. Sarmal Jacobs bir başka şekil çizdi ve her şey kıvranmaya başladı. Ori içine gömüldüğü duvarda titriyor, küçük sesler çıkarıyordu.

Judah kendine geldi. Sarmal Jacobs ellerini oynattı. Artık görüntüler yoktu; ama hava, onların buhar izleri bırakarak kaybolan kalıntılarından seyreltilmiş süte benzemişti. Jacobs gösterdiği çabadan soluk soluğa kalmış, olmayan bir şeyin içinden, görünür biçimde titreşen bir şey çekiyordu. Sanki bir kayanın ardından, suyun içinden çıkıyormuşçasına bir varlığı andıran bir şey oluşmaya başladı.

Çok küçük ya da çok büyük ve uzaktaydı, belki de Cutter'ın düşündüğünden çok daha büyük ya da daha yakındı ve son derece yavaş ya da korkunç bir hızla büyük bir mesafeyi aşıyordu. Değişkenlerini göremedi. Hiçbir şey göremedi. Onu duydu. O şey ses çıkarıyordu. Sarmal Jacobs'un getirdiği şey, katil ruhu, şehir katili, uluyordu. Döne döne, büyüyen bir sarmaşık gibi geliyordu,

büyüyor ya da sanki bir kuyudan çıkıyor gibi yükseliyordu. Metal bir uluma sesi çıkarıyordu.

Cutter altlarındaki şehir ışıklarının değiştiğini gördü. Görünmeyen ve hissedilen şey yaklaştıkça binaların cepheleri sertleşti. Yeni Crobuzon mimarisi düşmanca bakmaya başladı. Sokak lambaları ve fabrikaların ışıkları gözlerde yanıp sönüyordu.

Canavar kendini Yeni Crobuzon'un kendisinde ortaya çıkarıyordu. Yeni Crobuzon'un derisine işliyordu. Ya da hep orada olan bir şeyi mi uyandırıyordu? Cutter o şeyin kendilerine yaklaştığını söyleyebiliyordu çünkü duvar, yanlarındaki beton değişmedi ama ona, saldırıya hazırlanarak gerilen bir hayvanın böğrü gibi göründü. Tesh şeyi, şehrin kendisini bir saldırgana çeviriyor, metropolisin avcı güdülerini uyandırıyordu.

Ne kadar, ne kadar büyük, ne zaman tepeye ulaşır? diye düşünüyordu Cutter. Bir uyku, içinde yükselen bir ölüm hissetti.

"Senin tanrılarını biliyorum," dedi Qurabin. O şey gelmeye devam etti. Bina gerildi. Sarmal Jacobs birden korkmuş göründü.

Qurabin yalnızca bir sesti ve boş alanda deviniyordu. Keşiş çılgına dönmüştü, saldırgan ve kavgaya hazır durumdaydı. Qurabin Sarmal Jacobs'a sataşıyordu. Kadın ya da erkek, her neyse, hâlâ Tesh dilini konuşuyor olsaydı, bu gırtlaktan gelen rahatsız edici dili duyacağından emindi Cutter. Qurabin'e bırakılan yalnızca Ragamollcaydı.

"Uğursuz büyüler... Ne olduğunu bilmeyenleri korkutmak kolay, değil mi? Ya bilen biriyle karşılaşacak olursan, ha? Bir başka Teshli ile? Teshli sırlarını ortaya çıkarabilen biriyle? Senin sırlarını?"

Sarmal Jacobs bağırarak bir şey söyledi.

"Seni anlamıyorum artık, dostum," dedi Qurabin ama Cutter, elçinin *hain* dediğinden emindi.

"Kim olduğumu biliyor musun?" dedi Qurabin.

"Tabii kim olduğunu biliyorum," diye bağırdı Jacobs ve ellerini uzattı, sesin geldiği yöne sarmal şeklinde bir hayalet görüntü

gönderdi ama anafor yapan hava hiçbir dirençle karşılaşmadı. "Sen zırvalayıp duran bir Ancısın."

Judah doğrulmaya çalışıyor, ellerini, gelen hayalet şeyle sarsılan toprağa batırıyordu. Bir golem, herhangi bir golem, bir şey, oluşturmaya çalışıyordu.

"Geliyor," diye bağırdı Cutter. O şey yuvasından çıkarak gerçeğe giriyor, gittikçe daha olanaksız bağlantılar halinde açılıyordu. Tuğlaların ve duvarların kenarlarının boyutları o yaklaşırken gerildi. Bina kıpırdandı.

"Senin tanrıcıkların ve ilahların, hepsi Anlar'da yaşıyor Teshli. Benim An'ım bunu biliyor." Qurabin'in sesi inanılmazdı, yaklaşan katil şeyin sesini bastırıyordu. Sarmal Jacobs tükürdü ve tükürüğü süt beyazı karışıklığı dalgalandırdı. Qurabin kükredi ve bağırmaya başladı.

"Tekke Vogu," dedi keşiş, "lütfen söyle bana..." ve Qurabin, An'ın yaşadığı ve dinlediği yer her neresiyse oraya geçerken, ses kayboldu.

Hiçbir şey oynamıyordu: Gelen ruh durmuş gibiydi. Derken Qurabin tekrar konuştu, soluyor, korkunç bir acı çekiyordu çünkü büyük sırlar ortaya çıkarılmıştı. Bunun neye mal olduğunu Cutter düşünemiyordu bile ama keşiş bir şey öğrenmişti. Phasma Urbomach, titrek bir desen halinde normal boşluğa açılarak Yeni Crobuzon'un tuğlalarını, kulelerini, rüzgâr güllerini ve gecenin çatılarını korkunç dişlere ve pençelere çeviririp etrafı saran şeyleri uyandırarak Cutter'ı dehşete düşürürken, Qurabin gizli bilgiyi serbest bıraktı ve o şey birdenbire, gerisin geri, geldiği hiçliğe çekildi. Çıkmak için zorlanıyordu.

Judah, Jacobs'un üzerine, sendeleyerek giden bir ot ve toprak golemi gönderdi ama golem daha yaklaşmadan ufalandı. Judah uzanarak havadan bir golem yapmaya çalıştı ama beyazlık onu engelledi.

Sarmal Jacobs Tesh dilinde küfrediyordu ve Qurabin bir çığlık attı. Ruh gerisin geriye tırmanmaya başlamıştı ama son bir deneme, son bir bilgi haykırışıyla, Qurabin uğursuz ve katil canavar ziyaretçinin geriye kaymasını sağladı. Sarmal Jacobs incelen

havaya lanet okurken, aynı hava bir şekil kustu. Yüzü kan içinde ve bitkin bir haldeki Qurabin yaralarının arasından gülümsüyor, konuşmadan yalnızca soluyarak bir fok balığının seslerini çıkarıyordu, Cutter, *gözlerinin* olmadığını gördü. Onları koruyan bütün sırların bedeliydi bu. Qurabin uzanıp elçi Jacobs'u yakaladı ve kaçak Teshliye, belki de kullanabileceği son sözcüğü fısıldadı, gerçek bir sırra, gizli bir yere, Tekke Vagu'nun alanına geçti. Hava arkalarından titreşti, onlarla birlikte, kabaran bir boşluk halindeki Urbomach da kayboldu.

Havada yalnızca o renk kırpışımları kalmıştı. Kalınlaşmaya, kıpırdamaya ve sıcak suya atılan yumurta beyazı gibi yoğunlaşmaya başladı, pis kokulu katı bir halaldı. Koyulaştı, pıhtılar halinde, balgamsı bir yağmur halinde döküldü ve gökyüzü boşaldı.

Bir sessizlik oldu, sonra azaldı ve Cutter savaşın silah seslerini duydu yine. Yerde otların arasında yuvarlandı ve uyku sersemi, hayalet görüntülerin ayrışmasının yarattığı kokuya bulanmış Judah'nın kendini toplamaya çalıştığını gördü. Ori'ı gördü, hareketsiz, nasıl olduysa tuğlalara gömülü, kanlar içinde. Elsie'nin bedeni, grileşmiş bir hiç. Havada hiçbir şey yoktu. Cutter, Qurabin'in, Sarmal Jacobs'un ve şehir katili şeyin gitmiş olduğunu gördü.

30

Qurabin'e seslendiler, fısıldadılar ama keşiş kesinlikle gitmişti. "Şimdi An'da," dedi Judah.

Elsie'nin rengi yok olmuş, ölmüştü. Ori bir duvara yapışmış, derisi değdiği yerde tuğlaya dönüşmüştü. Birleşme yerinde kandan bir kabuk oluşmuştu. O da ölüydü.

Ori'ın gözleri açıktı, kapanmıyordu. Cutter bu genç adam için çok üzüldü. Kendini, Ori'ın yüzünde bir huzur, bir tür dinginlik olduğuna inandırmaya çalıştı. *Dinlen*, diye düşündü. *Dinlen.*

Yavaş yavaş bulundukları kapalı alandan bir çıkış yolu aradılar ve taş duvardan bir delik buldular. Yeni Crobuzon'da hatasız bir duvar yoktu. Tünellerden, metal kaplı geçitlerden ve merdivenlerden geçerek Perdido Sokağı İstasyonu'na girdiler. Ölü arkadaşlarını gizli bahçede bırakmak zorunda kalmışlardı. Yapabilecekleri başka bir şey yoktu.

Perdido Sokağı İstasyonu'nun kocaman, payandalı meydanında Judah ve Cutter silahlarından kurtuldular, görüntü lekeli giysilerini temizlemeye çalıştılar, gece yolcuları ve milislerle birlikte ortalıkta dolandılar. Trene bindiler.

Gece vardiyası işçileriyle birlikte, Kutsal Çayır'ın orta halli manzarasının üzerinden geçtiler. Kuzeydeki pencerelerde Yeni Crobuzon Üniversitesi'nin kubbeleri görününce Sedim Kavşağı İstasyonu'nda indiler. Sonunda peronlar sakinleşince, Cutter, Judah'yı çatal hatlara, Kelltree ve Dog Fenn hatlarına doğru sürükledi. Bir yarım ayın sönük parıltısı, şehrin ışıklarının üzerine düşerken raylara tırmanıp güneye doğru yola çıktılar.

Bazı hatlar Birliğin toprağına çıkıyordu. Birlik, Triesti'ninkilere karşılık olarak, Syriac Tepesi'nden Güherçile, Kayan Balçık

ve Kıyı'ya kendi kısa hatlarını koymuştu. Geleneksel trenler ve Birliğin bayraklarınının sallandığı trenler, çok köşeli çatıların tepesinde, her biri hatlar boyunca yerleştirdikleri kendi barikatlarının üzerinde, birbirlerinden birkaç metre uzakta duruyordu.

Kaburgalar kocaman pençeleriyle gökyüzüne yükseliyordu. Boylarının yarısına gelen yerde, tren hatlarının metrelerce üzerinde, Kaburgalar'dan birinin atılan silahlarla kırıldığı pütürlü çıkıntı. Kırığın koptuğu kenar daha beyazdı ama sararmaya başlamıştı. Aşağıdaki sokaklara bakan Cutter kırık parçanın düşerek, evleri parçaladığı yerdeki çukuru gördü. Tonlarca kemik kalıntısı, hâlâ düştüğü çukurda duruyordu, bombaların yarattığı yıkımın arasında.

Sahipsiz bir demiryolu uzantısında, periskoplar gibi merakla bakınan baca kapaklarıyla dolu sokaklar boyunca yürüdüler, sonunda rayları tıkayan döküntü yığınlarını gördüler. Meşaleler yanıyordu. Aşağıda, sokaklarda, milislerle, yerlerini bırakarak birkaç sokak arkaya çekilmiş ve sokak büfelerinden, ses okuyucu kulübelerinden, demir sütunların arkasından ateş eden Birliğin barikatçıları arasında çatışma sürüyordu.

Barikatların ötesinden bir savaş treni yaklaşıyordu, ışıklarını görebiliyorlardı. Gelirken ateş ederek sokaklardaki milislerin üzerine mermi yağdırdı. Güneyden, Kelltree tersanelerinden geliyordu.

"Durun, geri zekâlılar!" diye biri barikatlardan seslendi. Cutter giriş için rica etmeye hazırdı ama Judah gür bir sesle lafa karıştı, uyuşukluğu geçmişti.

"Kiminle konuştuğunu biliyor musun, haver? Bırak geçeyim, şimdi. Ben *Judah Low'um*. Ben *Judah Low'um*."

*
* *

Ori'ın ev sahibi kadın onları içeriye buyur etti. "Geri gelip gelmeyeceğini bilmiyorum," dedi Cutter ve kadın diğer tarafa bakıp dudaklarını sıktı, başını salladı. "Sonra temizlerim," dedi. "İyi bir oğlan. Onu seviyorum. Arkadaşlarınız burada."

Curdin ve Madelenine Ori'ın odasındaydılar. Madeleina'nın gözleri yaşlıydı. Yatağın kenarına oturmuştu ve hiç ses çıkarmadı. Curdin yatıyordu ve şilte kandan sırılsıklam olmuştu. Adam terliyordu.

Judah ve Cutter içeri girince, "Kurtulduk mu?" diye sordu onlara. Yanıtlarını beklemedi. "Çok şiddetli oldu," dedi. Yanına oturdular. Judah başını ellerinin arasında aldı. "Rehine almıştık, birkaç rahip, birkaç Parlamento üyesi, Şişman Güneşçiler, eski Başkan'ın partisinden. Kalabalık ise... Her şey kontrolden çıktı." Başını salladı.

"Ölü ya da ölüyor," dedi Curdin. Arka bacaklarına dokundu. "Bu. İçimdeki adam. En kötüsü." Kendi yaralı bacağını uzattı.

"Bazen bir yere gitmek istiyordu sanki. Karnımda bir topak var. Acaba ölü biri miydi diye düşünüyorum, yoksa onu oraya canlı mı soktular. Beyni orada, o karanlıkta mı, diye. Aklını kaçırırdı herhalde, değil mi? Ya yarı bir ceset, ya da yarı deli oldum. Kim bilir, belki de bir *hapishane* oldum."

Öksürdü, ağzından kan geldi. Uzun bir süre kimse konuşmadı.

"Keşke, biliyor musunuz, keşke ilk günlerde burada olsaydınız." Tavana bakıyordu. "Ne yaptığımızı bilmiyorduk. Sokaktaki halk Topluluk'tan daha hızlı hareket ediyordu. Milislerin bazıları bize katılıyordu. Yetişmek için koşmak zorundaydık.

"Konuşmalar düzenledik, yüzlerce kişi geldi. Kaktüsler Camev'in içini göstermeyi önerdi. Her şeyin yolunda olduğunu söylemiyorum çünkü değildi. Ama çalışıyorduk."

Yine sessizlik oldu. Madeleina gözlerini adamdan ayırmıyordu.

"Kaos. Ödüncüler Başkan'la buluşmayı öneriyor, Kolaycılar, ne olursa olsun barış istiyordu. Muhafazakarlar bağırarak Tesh'i *ezmemiz* gerektiğini söylüyordu: Şehrin pısırıklaştığına inanıyorlardı. Toplulukçular. Bir de Kışkırtıcılar." Gülümsedi. "Planlarımız vardı. Hatalar yaptık. Bankaları ele geçirdiğimizde, Topluluk yeterince sert tartışmadı, ya da yanlış tartıştık çünkü sonunda, nasıl diyeyim, ufak ufak ödünç almaya başlamıştık. Hiç sorun değildi, nasılsa başlangıçta bizim olması gerekiyordu."

Uzun bir süre ses çıkarmayınca Cutter öldüğünü sandı.

"Önceleri, başka bir şeydi," dedi. "Keşke görebilseydiniz. Rahul nereye gitti? Ona anlatmak istiyordum.

"Neyse, o ya da onunkiler bir şey görecek, sanırım. Geliyorlar, değil mi? Neyle karşılaşacaklarını Tanrı bilir." Sanki kıkırdıyormuş gibi başını salladı ama hiç ses çıkmadı. "Milisler Demir Konsey'in geldiğini biliyor olmalı. *İyi ki* geliyorlar. İstediğimizden daha geç olduğu için üzgünüm. Yaparken onları düşünüyorduk. Umarım gurur duyarlar."

Öğlen olduğunda komaya girmişti. Madeleina onu izliyordu.

"Rehinelerin intikamını almaya çalışırlarken, çeteyi durdurmaya çalışan oydu. Aralarına girmek istedi," dedi.

"Dinle beni," dedi Judah, Cutter'a. Koridordaydılar. Judah'nın bütün kuşkusu dağılmıştı. Demir golemleri kadar sertti. "Birlik ölü. Hayır, dinle, sessiz ol. *Ölü* ve eğer Demir Konsey buraya gelirse onlar da ölecek. Hiç şansları yok. Milisler trenlerin geldiği sınırlara yığılacak. Bekleyecekler. Konsey gelene kadar –ne kadar sürer ki, dört hafta?– Birlik bitmiş olacak. Milisler de ellerindeki bütün gücü Demir Konsey'i yok etmeye harcayacak.

"Cutter. Buna izin vermeyeceğim. Vermem. Dinle şimdi. Onlara bunu söylemelisin. Geri gidip onlara anlatmalısın. Gitmeleri gerek. Treni kuzeye gönder, dağlarda bir yol bul. Bilemem artık. Belki de trenden ayrılmaları, Özgüryapım olmaları gerekecek. Her ne ise. Ama şehre gelemezler.

"*Sessiz ol.*" Cutter bir şey söylemek üzereydi ama ağzını hızla kapattı. Judah'yı hiç böyle görmemişti: O mutluluk saçan tebessümü yok olmuş, geride taş gibi sert bir şey kalmıştı. "Sessiz ol ve dinle. Şimdi gitmelisin. Şehirden, *nasıl yaparsın bilemem ama*, çık ve onları bul. Rahul, ya da Drogon, ya da bir başkası dönebilirse, arkandan gönderirim. Ama Cutter, trenin gelmesini engellemelisin."

"Peki sen ne olacaksın?"

Judah'nın yüzü gergindi. Hüzünlü görünüyordu.

"Sen başarısız olabilirsin, Cutter. Eğer öyle olursa, ben, bakarsın, bir şeyler yapabilirim."

"Aynaları nasıl kullanacağını biliyorsun, değil mi? Anımsıyor musun? Çünkü o milisler... Uğursuz lekeyi geçerek dünyanın yolunu geldi. Konsey'e ulaşacaklar. Emin değilim ama, sanırım ne olduklarını; bu yaptıklarımı yapabilmek, bizi ele geçirecebilmek için ne kadar dayanıklı olmaları gerektiğini biliyorum. Eğer haklıysam, elinden geleni yap, Cutter. Konsey'e göstermelisin. Beni onurlandır. Cutter."

"Peki sen? Sen ne yapacaksın? Ben lanet Konsey'i ikna ederken?"

"Söyledim. Bir fikrim var, güvenlik adına yapılacak bir şey. Son bir plan. Çünkü, Tanrılar adına, her şey adına, Cutter, bunun olmasına izin vermeyeceğim. Onları durdur. Ama durduramazsan, ben burada olacağım, planımla birlikte. *Beni onurlandır, Cutter.*"

Piç herif, diye düşündü Cutter, paramparçaydı, konuşmaya çalıştı. *Bunu bana nasıl söylersin. Benim için ne anlama geldiğini biliyorsun. Piç.* Göğsünün boşaldığını hissetti, sanki kendi içine düşüyordu, sanki bütün *iç organları* Judah'ya uzanıyordu.

"Seni seviyorum, Judah," dedi. Başını çevirdi. "Seni seviyorum. Elimden geleni yapacağım." *Seni çok seviyorum, Judah. Senin için ölürüm.* Sessizce, hıçkırmadan ağlıyordu, buna çok öfkelendi ve gözyaşlarını silmeye çalıştı.

Judah onu öptü. Doğruldu, nazik ve karşı konulamaz biçimde yavaşça Cutter'ın çenesini tuttu ve başını yana eğdi. Cutter duvar kağıdındaki nemi, kapı çerçevesini gördü, Judah'nın uzayan gri sakalına, ince yüzüne baktı. Judah onu öptü ve Cutter kendi boğazından gelen bir ses duydu, önce kendisine öfkelendi, sonra da Judah'ya. Seni piç, diye düşündü, ya da öpücüğü düşünmeye çalıştı ama yapamadı. Judah'nın istediğini yapacaktı. *Seni seviyorum, Judah.*

9. Kısım

SES VE IŞIK

31

Bir balon hızla uçuyordu. Rüzgârın ve motorun gücüyle taş parçalarının üzerinden kayarak geçti.

Üzerinden geçtiği ölü kasabalar ve demiryolu patlamasının ardında bıraktığı kalıntılar, soluk heliotipleri andırıyordu. Cutter küçük kokpitten etrafı izledi.

Birlik onları şehirden çıkarmıştı. Önce, kukla pilotları olan iki balon uçurulmuş ve milisler bunlara ateş ederken kaçış gemisi havalanmıştı. Pilot çok alçaktan, etrafını saran yüksek kulelerin arasından uçtu. Hava gemisi, yıkılan fabrikaların bacalarının arasından geçmiş, avcı milisleri atlatmıştı.

Hava korsanlarıyla karşılaşmaktan ödleri kopuyordu ancak birkaç budala ibliskanatlının ve üç beş yabancı canavarsuratın saldırısı dışında, bu yabanıl alanda onları rahatsız eden olmadı. Cutter sürekli Judah'yı düşünüyordu. İçinde karmaşık bir öfke ve çıkarıp atamadığı bir tür gereksinim kıpırdanıyordu.

"Dikkatli ol, Cutter," demiş ve ona sarılmıştı Judah, yola çıkmalarından önce. Ne yaptığını, neden kaldığını söylememişti. "Acele etmelisin. Milisler uğursuz lekeyi geçti ve Konsey'in peşinde. Geri gel," dedi. "Konsey dönünce ya da dağılınca geri gel, seni bekleyeceğim. Eğer geri dönmeyi kabul etmezlerse, onlardan önce gel, burada bekliyor olacağım."

Asla beklemeyeceksin, diye düşünüyordu Cutter. *Benim istediğim biçimde beklemeyeceksin.*

Pilot bir Tekraryapımdı, kolu, bedenine bağladığı bir pitondu. Neredeyse konuşmuyordu. Üç gün içinde Cutter'ın bütün öğrendiği onun bir zamanlar bir çete lideri için çalıştığı ve Birliğe bağlı olduğuydu.

"Hızlanmalısın," dedi adama. "Uğursuz lekeden gelmekte olan bir şey var." Söylediklerinin sanki bir Tork canavarı avına çıkmışlar izlenimini verdiğinin farkındaydı ama bunu değiştirmek için bir şey yapmadı. "Konsey'i bulmalıyız."

Taşıdığı aynaları kontrol etti. Camcılar çok güzel iş çıkarmıştı. Bunları Madeleina di Farja'ya göstermiş ve ne işe yaradıklarını anlatmıştı.

Kadın "Bunu kaç kere yaptın?" diye sormuş ve gülmüştü.

"Hiç yapmadım. Ama Judah Low bana nasıl yapılacağını öğretti."

Cutter, kuşların ve rüzgârla sürüklenen artıkların, aldıkları yol boyunca lekelediği havaya bakıyordu. Dumandan zemini andıran yağmur bulutunun üzerinden uçtular. Görüş alanlarının ucunda, kilometrelerce güneyde, birilerini gördüler. Araziyi kesen uzun, dağınık bir sütun, isyankâr trenin, toprak ve köprü işçilerinin bile önünde giden öncüleri.

"Yanlarından geç, çok yaklaşma," dedi Cutter. "Kötü niyetli olmadığımızı anlasınlar." Kalbi deli gibi atıyordu. Konsey'in öncülerinin geriye doğru izini sürerek, molozları temizleyen, toprağı düzelten işçilere, sonra hiç hata yapmadan, neredeyse robotlar gibi rayları döşeyenlere ve sonunda ebedî trene ulaşmaları bir saat sürdü.

"İşte."

Cutter trene baktı. Yük vagonlarına, yolcu vagonlarına, sonradan yapılan kulelerine, sallanan köprülerine, eklenen kısımların alacalı renklerine, kafatası süslemelerine, treni saran bütün bacalardan çıkan dumana. Ayrıca trenin etrafında, üzerinde, yol aldığı açıklıkta devinen Konseycilere. Altlarında büyülü bir barut alevi yükseldi.

"Kahretsin, saldırdığımızı sanıyorlar. Dön, mesafeyi aç, bayrak sallayalım."

Tren döşenen rayların üzerinde ilerliyor, geçtiği hat sökülüyordu. Arkasında dökuntüler ve değişmiş bir toprak parçası bırakıyordu.

"Şuna bak, nasıl hızlı gidiyorlar. Birkaç hafta içinde şehirde olurlar," dedi Cutter. *Haftalar. Çok yavaş. Çok geç. Zaten,* diye düşündü, *ne yapabilir ki? Ne yapabilir?*

Cutter, ebedî trenin terk edildiğini, eskidiğini ve sonunda yılların ve havanın etkisini gösterip yağmur ve rüzgârın demirini kırmızı pasa çevirdiği, sonradan yapılmış arduvaz ve ot çatılarının bakımsızlıktan kaydığı, küflendiği ve bir saman tabakasına dönüştüğü halini gözünün önüne getirdi. Açık vagonların gölgesinde büyüyen otların sert tabanı delip geçtiğini ve tekerlek çubuklarının ve dingillerinin bitki saplarıyla, hanımelleriyle, bir kelebek çalısı yumağıyla tamamen sarıldığını düşündü. Örümcekler ve yabanıl bölge hayvanları kuytularında koşuşturacak, trenin kazanı soğuyacaktı. Son kalan kömürler bir zamanlar bulundukları hale, maden tabakasına dönüşecekti. Bacalar rüzgârın taşıdığı kumlarla tıkanacaktı. Tren arazininin parçası olacaktı. Oturduğu kayalar trenle lekelenecekti.

Demir Konsey'in geride bıraktığı yol, tuhaf bir coğrafi kalıntı olacaktı. Sonunda, gelen milislerden ve Yeni Crobuzon'un intikamından kaçmaları söylenen, Cutter'ın bunu yapmaları gerektiği konusunda ikna edeceği Konseycilerin soyundan gelenler, kuşaklar sonrası torunları, bu kalıntıları bulacaktı. Etrafında yürüyecek ve garip höyüğü kazarak tarihlerini ortaya çıkaracaklardı.

Cutter, teleskopundan, Konsey'i izleyen son grubun kilometrelerce gerisinde, daha yabanıl ve ağaçlıklı bölgede bir çizgi, bir sürünme hareketi, siyah şekiller gördü. Gelen adamlar vardı. Yaklaşık iki günlük mesafedeydiler.

"Aman Tanrım geliyorlar," dedi Cutter. "Onlar işte. Milisler."

Aşağı indiklerinde liderler onları bekliyordu. Ann-Hari ve Kalın Bacaklar, Cutter'a sarıldı. Pilota döndüklerinde, Cutter Birlikçinin gözlerinin yaşardığını gördü.

Cutter'ın aklından sürekli görevinin ne kadar önemli olduğu geçiyordu. Konseyciler etrafını sarmış, Yeni Crobuzon'da neler olduğunu anlatmasını istiyorlardı. Ann-Hari duruma hâkim olmaya, Cutter'ı yanına çekmeye çalışıyordu ama adam onunla

başbaşa kalmaktan kaçınıyor, getirdiği mesajı kadının kontrol etmesini istemiyordu. Ann-Hari ona göre çok etkileyici ve güçlü işler peşindeydi.

"Beni dinleyin," diye bağırarak herkesi susturdu. "Milisler geliyor. Uğursuz lekeden çıktılar. Bir iki günlük mesafedeler. Şehre *gidemezsiniz*. Kaçmanız gerekiyor."

Sonunda ne dediğini anladıklarında hayır diye bağrışmalar oldu ve Cutter onların kollarından sıyrılıp düş kırıklığı içinde trenin çatısına tırmandı. Judah ve Topluluğun politikalarının onda yarattığı bir ümitsizlik, keder ve neredeyse tiksinti dalgasını hissetti. Buradakileri kendi umutsuz isteklerinden korumak istiyordu.

"*Budalalar*," diye bağırdı. Kendine hâkim olması gerektiğini biliyordu ama olamıyordu. "Susun da beni dinleyin. Peşinizde, *lanet olasıca uğursuz lekeden* çıkıp gelen bir milis birliği var, anlamıyor musunuz? *Sadece sizi öldürmek* için iki kez dünyayı geçtiler. Ayrıca Yeni Crobuzon'da bunlardan binlercesi daha var. Geri dönmelisiniz." Sesi onların öfkeli seslerini bastırdı. "Ben sizin *arkadaşınızım*, düşmanınız değilim. O lanet çölü geçmedim mi? Sizi *kurtarmaktan* başka bir niyetim yok. Onlarla savaşamazsınız ve biliyorsunuz, onların efendileriyle hiç savaşamazsınız."

•

Bir grup Konseyci canavarsurat uçarak neler olduğuna bakmaya gitti. Konseyciler tartışıyordu. Ama bunun tek taraflı bir tartışma olması Cutter'ı deliye döndürdü.

"Milisleri daha önce yendik, yıllar önce."

"Hayır, yenmediniz," dedi. O hikâyeyi biliyorum. Onları engelleyerek kaçabildiniz, aynı şey değil bu. Buralar ova. Kaçabileceğiniz bir yer yok. Karşı karşıyasınız ve sizi öldürürler."

"Şimdi daha güçlüyüz, hem artık kendi büyülerimiz de var."

"Milislerin ne taşıdığını bilmiyorum ama, Tanrı aşkına, sizin uyduruk yosun büyünüzün, bir Yeni Crobuzon ölüm kıtasını durduracağını mı sanıyorsunuz? *Gidin*. Çıkın buradan. Tekrar toplanın. Saklanın. Burada kalamazsınız."

"Peki, ya Judah'nın aynaları?"

"Bilmiyorum," dedi Cutter. "Onları çalıştırabileceğimden bile emin değilim."

"Denesen iyi olur," dedi Ann-Hari. "Hazırlansan iyi olur. Bu kadar yolu kaçmak için gelmedik. Onları atlatamazsak, yok ederiz."

Cutter kaybetmişti.

"Birlik sizinle dayanışma içinde ve sevgilerini gönderiyor," dedi pilot. Sesi titriyordu. "Size ihtiyacımız var. Bize katılmalısınız, olabildiğince çabuk. Sizin kavganız bizim kavgamız. Gelin bizim kavgamıza katılın," dedi ve Cutter "Onların kavgası bitti," diye bağırdıysa sesi duyulmadı.

Ann-Hari yanına geldi. Cutter umutsuzluktan neredeyse ağlayacaktı.

"Bunu yapmamız gerekiyor," dedi Ann-Hari.

"Tarihe geçecek bir plan yok,"diye bağırdı adam. "Öleceksiniz."

"Hayır. Bazılarımız ölecek ama şimdi geri dönemeyiz. Dönmeyeceğimizi biliyordun." Bu doğruydu. Böyle olacağını biliyordu. Canavarsuratlar geri döndüğünde güneş alçalmıştı.

"Bir vagonu dolduracak kadarlar ancak," diye bağırdı bir tanesi. Görünüşe göre milislerin sayısı azdı ve bunu duyan Konseyciler onları küçümseyerek bağrıştılar. Onların sayısı bunun kat kat üzerindeydi.

"Evet ama, anlasanıza, hepsi bu değil," diye bağırdı Cutter. "Beraberlerinde başka bir şey olmadığını mı sanıyorsunuz?"

"Sen de hazır olsan iyi olur," dedi Ann-Hari. "Judah'nın aynalarıyla denemelere başla artık."

Demir Konseyciler savaşabilecek herkesi topladılar. Geride kalanların, güvenlik açısından, onlara yetişmesi istendi. Yerden birkaç volkanik sütunun çıktığı, birkaç kurak tepenin bulunduğu ve küçük bir sığınak görevi yapabilecek yere gelene kadar raylar hızla döşendi. Yılların kazandırdığı deneyimle savaşa hazırlandılar.

"Yok oldu," diyordu canavarsuratların biri. Keşfe çıkanlardan biri hakkında konuşuyordu. "Havada yok oldu. Bir şey onu havadan çekip aldı, anlıyor musunuz?"

Cutter'ın beklemiş olduğu fırsat, Birliğin öykülerini anlatma, Konsey'in öykülerini sorma şansı bir türlü oluşmadı. Her şey bir oldu bittiye gelmişti. Ölmeye hazırlanan Konseycilere baktıkça umutsuz bir öfke duyuyordu. Kendisinin de başarısız olduğunu, Judah'ya ihanet ettiğini hissediyordu. *Yapamayacağımı biliyordun, seni domuz seni. Bu yüzden orada kaldın. Ben başaramayınca başka planlar uygulayacaksın.* Yine de, Judah bu gelişmeleri beklemiş olsa bile, Cutter başaramadığı için kendinden nefret ediyordu.

O gece hiç kimse uyumadı. Gecenin karanlığında Konseyciler trene gelmeye devam etti.

Günün ilk ışığında Cutter ve Kalın Bacaklar, altı metre yüksekliğinde, birbirinden birkaç metre mesafedeki iki dikili taşın üzerinde yerlerini aldılar ve ellerinde Judah'nın aynalarından birini tutarak yüzlerini güneşe döndüler. Cutter gitmeden önce Ann-Hari'yi buldu ve ona kardeşlerinin, Konseycilerin intiharına neden olduğunu söylemeye çalıştı. Sözünü bitirene kadar kadın onu gülümseyerek dinledi.

"Büyücülerimizde Judah'nın verdikleri var," dedi. "Kendi büyülerimiz var. Judah'nın bize öğrettikleri var. Bize verdiği tuzaklardan golemleri çağıran büyüler bunlar."

"Bunların her birini çağırdığınızda, bunu o da hissedecek, biliyorsunuz. Ne kadar uzakta olursa olsun."

"Evet. Hepsini harekete geçireceğiz. Birer birer. Milisler geldikçe. Eğer zorunlu kalırsak."

"Kalacaksınız."

Cutter ve Kalın Bacaklar, her bir kaya çıkıntısının üzerinde dimdik durdular. Şafak sökeli çok az olmuştu. Ay hâlâ görülebiliyordu, soluk ve tepedeydi. Güneş yükseldikçe ışıkları aynalarına vurmaya başladı ve Cutter kendininkini aşağıya eğdi, ışınını daha önce yerde yaptığı çarpı işaretine yönlendirdi. Kalın Bacaklar da Cutter'ın ona göstermiş olduğu gibi, aynısını yaptı ve yoğunlaştırılmış güneş ışını lekeleri molozların ve toprağın üzerinde sinirli hayvanlar gibi gezinerek X işaretinin üzerinde birbirine karıştı.

Yüzlerce Konseyci savaşa hazırlanmış, dalgalar halinde siperlere ve toprak setlerin arkasına yayılarak silahlarını ateşe hazır hale getirmişlerdi. Cutter batıya, milislerin geleceği yöne döndü.

Çok sürmedi. Önce yalnız toz göründü. Cutter teleskobundan baktı. Hâlâ çok ufak görünüyorlardı ve çok da azdılar.

Bir canavarsurat sürüsü, yanlarına asit ve fırlatma bıçakları alarak, onları rahatsız etmek için yola çıktı. Arkalarından onları, içinde piton kollu pilot ve iki gönüllü topçunun bulunduğu hava gemisi izliyordu. Milisler yaklaştı, canavarsuratların gri ve boş alanı geçmeleri saatler sürdü, hava gemisi alçaktan uçmaya devam ediyordu. Judah'nın golem tuzakları hazırdı; büyücüler büyülü sözler mırıldanıp duruyordu.

Taşların arasından çılgına dönmüş bir Konseyci çıktı. Onlara doğru tökezleyerek ilerledi, birkaç saniye konuşamadı, bitkinlikten ve korkudan sesi kesilmişti.

"Tuzağa düşürüldüm," diyebildi sonunda. "Karımı aldılar. Sekiz kişiydik. Topraktan bir şey çıkarttılar, *bizim içimizden bir şey çıkarttılar.*" Çığlık çığlığa bağırıyordu. Herkes birbirine baktı. *Ben size söyledim,* diye aklından geçirdi Cutter. Umutsuzdu. *Size bunun göründüğü kadar basit olmadığını söyledim.*

Üç kilometre ötede, canavarsuratlar atlı milislere yaklaşmıştı. Sürücüler görülebilecek bir malzeme taşımıyordu. Bir düzen içinde deviniyorlardı. Garip bir an oldu ve canavarsuratlar birer birer havadan çekilip alındı.

Uzun süren birkaç saniye hiçbir ses duyulmadı. Derken: "Ne...? Nasıl...? Sanırım, sen...?" Henüz korku yoktu. Hâlâ ne olduğu anlaşılamamıştı. Cutter ne olduğunu bilmiyordu ama birazdan korkunun geleceğini biliyordu.

Son canavarsurat havada yalpaladı, mücadele etti, görünmeyen bir zarla adeta kundaklandı. Cutter, ölümcül bir hava pıhtısı gördü. Ne olduğunu biliyordu.

"Nereye gittiler?" diye bağırdı birisi.

Canavarsuratlar onları bozguna uğratan, tehlikeli akımlarla parçalayan havayla mücadele ediyordu.

Hava gemisi milislere yaklaşmıştı ve yerden onlara doğru bir mermi tozu kalktı. Derken mermiler üzerlerine inmeye başladı; ani ve şiddetli bir yalpalamayla araç iyice eğildi, dalgalı denizdeki bir gemi gibi burnu havaya kalktı. Birkaç saniye durakladı, sonra düşmeye başladı, sanki yer çekimiyle düşmüyor, ama savaşıyor, sanki dönen motorları ve hava pervaneleri bir mücadele veriyor gibiydi. Hava gemisi acımasız bir el tarafından gökyüzünden çekildi ve parçalandı.

Yaklaşan milislerin yanında şekiller belirmeye başladı, havadan, ya da topraktan, ya da taşıdıkları meşalelerin alevlerinden ortaya çıkan şekiller. Görülebilecek kadar yakındaydılar. Bütün askerler toplu bir çağrı yapar gibi ellerini oynatıyordu. Cutter hepsinin üniformasındaki yırtıkları, başlıklarındaki yarıkları, derinin bir başka şeye dönüştüğü yerdeki çizikleri ve Tork lekelerini görebiliyordu. Atları kan içindeydi. Uğursuz lekeden geçişlerinin bıraktığı izlerdi bunlar.

Başlarına gelenler onları ne kadar etkilemiş olsa da sayıları yine çoktu. Başlarına gelenler onları delirtmişti ve kaçışları onları uğursuz lekeye sürükleyen bu asilerden intikam almaya hazırdılar. Neden bu kadar hafif silahlanmış oldukları çok açıktı. Silahlarını etraflarındaki nesnelerden, dünyanın maddesinden oluşturduklarına göre malzemeye ve silaha gereksinimleri yoktu.

Cutter onların tuhaf kamçılarına baktı. Havayı biçimlendirişlerini gördü. Canavarsuratları ve hava gemisini yere indiren hava perileriydi bunlar, korkunç güçleri olan hava ilkelleri. Silahları ortaya çıkardıkları varlıklar olan bir çağrı kıtasıydı bu. Doğaüstü bir tür olan canavar terbiyecileri. İlkelci bir heyet.

Cutter arkadaşlarına bağırıyordu. Bazılarının anladığını gördü. Bazıları korku içindeydi.

Demir Konsey'de ilkelci yoktu. Bir adamda, kavanoz içinde yaşayan bir yag, minicik bir ateş ilkeli vardı, bir kibrit alevinden daha büyük olmayan bir özgür ruh. Su ilkeli taşıyan bazı vodyanoiler, onlarla bir anlaşma yapmıştı; ilkelleri kontrol edemiyorlardı. Ama neyle karşılaştıklarını bilenler vardı.

İlkelcilerin belli bir dizilimi vardı, her alt grup kendi çağrısını hazırlıyordu. *Böyle olmalı*, diye düşündü Cutter. *Silah çekmeden savaşabilenler. İlkelci olmalılar, iblisler çok riskli. İşe bak, bir ilkelci heyet.* Yeni Crobuzon'un bu adamları kaybetmeyi göze alması, hükümetin Konsey'e son vermeye ne kadar istekli olduğunu gösteriyordu.

"Hadi, yapalım şu işi," diye Kalın Bacaklar'a seslendi ve metadüzeneği kurabildiği kadar kurdu. Yansıyan ışığa odaklandı, ışını ayarladı, bu arada sık sık başını çevirip omuzunun üzerinden, saldırıya gelenlere bakmaktan kendini alamıyordu.

Hangisi olacak? diye düşünüyordu. *Şimşek mi, taş mı, yoksa su perileri mi?* Yıldırım mı, taş mı yoksa su ilkelleri mi, ama diğerleri de olabilirdi: metal, güneş, odun ve ateş. Ya da ilkellik durumu belirsiz ya da tartışmalı olanlar: tarihin oluşturduğu, bir hiçlikten çıkan ve gerçeğe dönüşen ilkeller. Somut bir ilkel mi olacaktı, bir cam ilkeli gibi? Ne olacaktı?

Şimdiden rüzgâra doğru devinen toz kıvrımlarını, uzayan hava uzuvlarını görebiliyordu. Hava ilkelleri. Milisler başka şeyler oluşturmaya başladı.

Güneş? Karanlık?

Bütün meşaleleri yere attılar ve ateş, sanki her alev olması gerekenden daha büyük görünüyormuş gibi genişledi, yer akıl almaz bir aydınlığa büründü ve bu şaşırtıcı ateşten, inanılmaz mutluluk çığlıkları atarak, alevlerden yapılma köpek ya da kocaman maymun benzeri yaratıklar çıktı. Koşmakla yanmak arası bir hareketle sınırlanmış bir yag, ateş ilkelleri sürüsü. Cutter binicisiz atların bir ağıla kapatılır gibi etraflarının çevrildiğini, onlara büyülü şarkılar söylenildiğini ve atların kişnemelerini duydu.

Birer birer titrediler, ıslak sesler çıkardılar ve içlerinden, titreyen cesetlerinden, onların enerjisi, kasları ve organlarının kanlı derisiz saldırganlar halinde yeniden biçimlenmiş halleri olan yaratıklar fırladı, et ilkelleriydi bunlar.

Hava, ateş ve et hayvansı bir heyecanla koşup döndü. Bir milis grubu büyü ile güçlendirilmiş kamçılarını savurdu ve şaklattı, il-

keller korku, sevinç ve küstahlıkla gerilediler. Kamçılar ağır deri ve elektrik gibi, gölgeler gibi, havaya çarptı. Şakladıklarında, çıkan ses koyu bir ışığa sebep oldu.

İlkelciler, saldırganlarını öne çağırdı. Hava, ateş ve et ilerledi. Konseyciler çığlıklar atmaya başladı. Ateş ediyorlardı, mermileri ilkellerin arasında patlıyordu. Herhangi bir stratejileri olmaksızın, panik içinde Judah'nın golem tuzaklarını çalıştırdılar.

Robotsu devinimlerle, toprak ve metalden, demiryolunun tahta molozlarından golemler ortaya çıktı. Sayıları ilkeller kadar yoktu ve her biri Judah'nın gücünü çekiyordu. Her neredeyse, bu ani çekişi hissediyor olmalıydı. *Yakında daha çoğunu da hissedecek,* diye düşündü Cutter ve aynayı odaklamaya çalıştı.

Yagların yolunda bir bomba patladı ve yüksek alevlerin arasında kayboldular, esrarengiz neşe çığlıkları atıyorlardı. Bomba söndüğünde dumanın içinde, daha da büyümüş ve hâlâ koşmakta olan ateş ilkelleri vardı. Karşılarına bir sıra toprak golemi çıktı.

Cutter aynadaki düzeneğin uğultusunu, çarkların karmakarışık boyutlarda açılışını duyabildi. Aynanın bir bebek gibi devindiğini hissediyordu.

"Makineni çalıştır," diye bağırdı ve Kalın Bacaklar bunu yaptığında Cutter bir çekiş daha hissetti. Aynasını sımsıkı tuttu ve Kalın Bacaklar'ın da aynısını yaptığını gördü. Yansımaların birleşen ışığı büyümeye başladı.

Kıvrılıyor, kendi etrafında genişliyordu. Kendi içinde bir şeydi, gerçek bir şey, boyutları olan, devinen bir şey. Cutter yüzen balıksı varlığı gördü, bir hiçten ortaya çıkan ve keskin ışıktan oluşan, güneş gibi parlayan bir şeydi. İçinden gücünün çekildiğini hissetti. "Elde ettik," diye bağırdı. "Bunu onlara gönder."

Kalın Bacaklar ve kendisi aynaları birbirine doğru tuttular, aynı anda onları oynattılar ve yapışkan ışık varlığı bu devinimi izledi ve onlar ilkelcilere doğru dönerken, ışık da yerde sürüklendi. Müthiş bir şey oluyordu. Milis kamçıcıları öne çıkmış, kamçıların ucundaki ilkelleri yönlendirmeye çalışıyordu ve Konseycilerin uç kesimleri ellerinde ne varsa kullanarak ateş etmeye çalışsalar da, et ilkelleri yaklaşıyordu.

Mermiler, bir araya toplanmış kaslardan oluşan yaratıklara saplanıyor ve yaratıklar katlanıp kıvrılarak, içlerine işleyen bu kurşun, bilenmiş çakmak taşı ya da demir bıçakları geri püskürtüyordu. Et ilkelleri, atlardan çıkarılan bu yaratıklar, toprak bariyerlere ulaştı.

Bariyerlerin üstlerine çıkmaya başladılar; amiplere, deniz kestanelerine benziyorlardı, uzuv olarak kullandıkları kemiklerle kaplıydılar, kendilerini birdenbire insanlara ya da derisi yüzülmüş uluyan antiloplara benzetiyorlardı, yükseltiye tırmanarak tepede biraz durdular ve bağrışan adamların üzerine atıldılar. Cutter ne yaptıklarını görebiliyordu.

Adamların etlerine daldılar. Konseycilerin derilerine dalarak içlerinden aktılar; etlerini doldurdular; kurbanları, yeni evleri, birden dona kalıp, iğrenç biçimde şişerek, kısa bir an göğüslerini, boyunlarını ya da et ilkelinin patlamadan, yani bir kan pıhtısı, bir deri kıvrımı ya da titreşimi haline gelmeden önce girdiği yeri kaşırken, ilkeller kurbanlarının içinde yüzmeye başlamıştı bile. Sonra, çalıntı etle büyümüş olarak yine koşmaya başlayacaklardı. Bir sıra halinde koşuyorlardı. Adamların iç organlarını çekip çıkararak geride iğrenç paçavralar bıraktılar. Daha büyümüş ve daha fazla kemikle kaplanmışlardı.

"Tanrım, bizi koru," dedi Cutter.

Metal aynasını çekti ve bir direnç hissetti. O ve Kalın Bacaklar aynalarını farklı hızlarda çektiler ve aralarındaki şey kopmaya, kızgın bir halde parçalanmaya, ışık çizgileri bu parçaların arasında sümük gibi esnemeye başladı. Cutter, "Arkanı kolla, bir araya topla yine!" diye bağırdı. Işık golemini tekrar toplamaya çalıştılar.

Milislerin ruhani yaratıklarının etkileri düşünüldüğünden daha uzağa ulaşıyordu. Metrelerce yukarıdaki hava ilkelleri ciyak ciyak bağırıyordu ve ilkelciler tarafından denetlenerek saldırıya geçtiler. Aşağıya doğru, görünmeden süzüldüler. Boşuna ateş eden ve silahlarını savuran Konseycileri, kendilerini solumaya mecbur ettiler, adamların ciğerlerine dalarak onları patlattılar.

Art arda gelen ataklar, bombalar, güçsüz bir büyü saldırısı derken milisler yeniden toparlandı. Bir tanesi isabet aldı: Yalnızca biri öldürüldü. Ateş ilkelleri, ilk golemin, taş ve ray parçalarından oluşan devasa görüntünün karşısına çıktı. Onunla boğuştular, bedenine sarıldılar ve sert siyah metali ısılarıyla eğdiler. Metal parçalar akarak bir gölcük oluşturdu ve golem, bedeni çökerken hâlâ kavga etmeye çalışıyordu. Erimiş golem akıntıları derecikler halinde akıp gitti.

Konseyciler savaşıyordu ama ilkeller onların içlerinden çok kolay bir katliam yaparak geçiyor, köpekler, çocuklar gibi koşuşuyorlardı. İlkelleri, bu hayvanları, saldırgan ve oyuncu bedenler haline getirilen bu cisimleri çağırmak son derece tehlikeli bir stratejiydi: Evcilleştirilemiyorlardı. Ama zaten ilkelcilerin onları yalnızca bu kısa tek saldırı için kontrol etmesi gerekiyordu. Ateş ve hava ilkelleri arkalarında ateş ve bozulmuş hava izleri bırakarak ebedî trene doğru gidiyordu. Golemler onları durdurmaya çalıştı: Akıllı varlıkların denetlediği görüntüler, hayvanlaştırılmış kaba güçlere karşı. İlkeller kazanıyordu.

Ama hava ilkelleri, toprak golemleri bir anda toz haline getirebilse de, hava golemlerini yenmek için uğraşmaları gerekiyordu. Tuhaf, gözle zor görülür bir kavgaydı. Judah'nın neredeyse son savunma hattı. Doğaüstü rüzgârın ani esintileri hava ilkellerinin karşısına çıktı ve kapıştıkları yerde belli belirsiz bir fırtına koptu. Yapılmış ve yabanıl olanlar, müdaheleci ve kontrolsüz olanlar birbirini parçalıyordu.

Gökyüzünden bir şeyin parçaları düştü ve çarpmanın etkisiyle yerdeki toprak bozuldu. Bunların görünmeyen hava parçaları olduğunu; yukarıdaki kavgadan fırlatıldığını ve acımasız bir hava goleminin yok ettiği bir hava ilkelinden koptuğunu; deliye dönmüş bir hava ilkelinin golem tarafından koparılan elleri olduğunu fark etti Cutter. Ölü hava-beden yere çarptı ve kayboldu.

Yaglar alevler tükürüyordu. Et ilkelleri ortalığı kolaçan ediyor, cesetlerin son beden parçalarını emiyor, ölülerle besleniyordu. Cutter çok korkuyordu.

Çukur bir dere yatağından, milislerin epey uzağından gelen atlılar göründü. Aralarında, uzun adımlarla koşan Tekraryapım Rahul ve onun sırtına binmiş, elinde bir kement savuran, şapkasını iyice indirmiş Drogon, sığır çobanı, fısıltı üfüren de vardı.

Tanrım, diye düşündü Cutter, *süvariler bizi kurtarmaya geliyor.* Deli gibi heyecanlanmıştı.

Bazıları Tekraryapım atları süren atlı silahşorler, Yeni Crobuzon'dan ya da kim bilir nereden bu kadar yolu gelip görünmeden kanallardan geçmiş ve şimdi de ortaya çıkarak büyük bir ustalıkla ateş etmeye başlamışlardı. Milisler şaşkınlıklarını atıp yeni düşmanlarına saldırabilene kadar uzun saniyeler geçti.

Sayıları çok olmasa da, atlılar avcılar gibi yerlerini aldılar ve korunaklı yerlerinden milislere ateş etmeyi sürdürdüler. Silahları havayı uğultuyla yaran, uçarken ırırıldanan güçlü mermiler fırlatıyordu. Silahşörler iki, üç, dört derken bir sürü ilkelciyi hakladı ve bunu görebilen Konseyciler sevinç çığlıkları attı.

Sonra ama, bazı milisler hızla kamçılarını savurdu ve büyülü kamçılar bir an canlı, boşlukla oyun oynayan yılansı varlıklar gibi atıldı, yanma sesleri çıkaran yağların kıçlarına dokundu, yaratıklar korkunç bir hızla yeni düşmanlarına doğru döndüler. Demir Konsey'in silahşörleri ve bombacıları, büyücüleri bütün güçleriyle saldırdı ama ateş ilkelleri çok hızlıydı.

"Kontrol et. Oraya, *oraya,*" diye avaz avaz bağırdı Cutter ve başıyla milis üçgenini gösterdi. Kalın Bacaklar'la birlikte aynaları, direnen ışık golemine doğru çekti. *Ol,* diye içinden geçirdi. *Ol, artık.*

Aynayı yarı doğmuş goleme doğru çekti ve ateş ilkellerinin yeni düşmanlarının üzerine atılışını izledi. Kim onlar? diye düşünüyordu. Drogon'un arkadaşları mı? Adamlar yaklaşırken Drogon, Rahul'un üzerinde doğruldu ve elini ağzının bir kenarına koydu, bir şeyler fısıldamış olmalıydı. İlkelcilerden biri birden kamçısını savurdu, ucuyla toplanan ateş ilkellerine dokundu. İlkellerden pek eğlenceli değil öfkeli bir bağırtı koptu.

Drogon yine fısıldadı ve bir diğer milis aynısını yaptı, yaklaşan ilkelleri kamçıladı ve ateş ilkelleri gerileyip birbirilerinin

üzerine yığıldı, efendilerine yanan balgam parçaları fırlattılar. Drogon fısıldadı, fısıldadı, ilkelcilere birer birer komutlar gönderdi, onları kışkırtmaya, hayvanların kafasını karıştırmaya çalıştı. Milisler, ilkellerin öfkesinden, kendilerini ustalıklı kamçı darbeleriyle korumak zorundaydı.

Işık golemi doğdu. Var oldu. Ansızın. Yaratık oynarken, Cutter'ın aynası da sarsılıyordu. Golem, onu oluşturan ışık fetusundan çıkarak dikildi. Bir adam ya da kadındı, bakması olanaksız bir ışıltıdan, ama ışık yaymayan, olan ışığı emiyormuş gibi görünen ve anlaşılamaz biçimde kendi sınırlarının dışına çıkmayan keskin şiddetli bir parıltıdan oluşan geniş bir şekil. Dimdik durdu ve ilerledi, aynaları da beraberinde çekiyordu. Cutter ve Kalın Bacaklar, onu yarı izliyor, yarı denetliyordu.

"Oraya," diye bağırdı Cutter ve aynalarını çevirince golem de bir robot devinimiyle ilerledi, bağrışan Konseycileri geçti, bu onları kurtarmaya gelen bir melek miydi? Hepsi, yaratığın parıltısının bir an kararttığı gözlerle birbirlerine, golemin parlayan ayak izlerine baktılar. Işık golemi ateş ilkellerine doğru yürüyordu. Hamursu bir şey gibi esnedi, ilkelleri yakaladı ve ışımaya başladı.

Cutter bitkinleştiğini hissetti. Golem, ilkellerle boğuşuyordu ve onların ateşi, katı ışığını hiç etkilemedi, boğuştukça daha da parıldadı, insansı bir yıldız oldu, ateş ilkellerinin ısısını yok eden soğuk bir ışıltı yaymaya başladı ve görülemeyecek kadar parlak bir hale geldi. Derken onunla boğuşan ilkeller ortadan yok oldu, onun parıltısında söndü ve golem güçlendi. Sessiz ve dinginlik içinde hareket etti.

Ateş ilkelleri korkmuştu. Bazıları hayvansı devinimlerle arazide kaçarak yok oldu, bazıları da tekrar bir araya gelerek ışık golemine saldırdı ve onun fosforlu ışığında yok oldu. Birkaç ilkelci, korkan ilkelleri kamçılamaya kalktı, ama bu onları deliye döndürdü ve bazıları efendilerine kötü, yakıcı darbelerle saldırarak onları öldürdü.

Milisler toparlanıyordu. Oklara benzeyen küçük hava ilkelleri yeni silahşorlerin peşine düşmüş, onlara saplanıyor, kanlarını içiyordu. Drogon emirlerini fısıldıyor, milisler ona karşı koyama-

yarak yok edici kamçılarını savurup duruyorlardı. Artık onun, düşmanları olduğunu anlamışlardı. Et ilkellerini Drogon'un üzerine gönderdiler.

Cutter ve Kalın Bacaklar, golemi milislere, top benzeri bir şeyin başında toplanmış bir gruba doğru gönderdi. *Ne yapıyorlar?*

Havadan bir şey çekiyorlardı, bu arada et ilkelleri de sonunda yeni gelen silahşörlere ulaşmış ve kanlarının içinde yüzmeye başlamıştı. Işık golemi yaklaştı. Milisler ne çağırıyordu?

Gökyüzünden bir ışıltı serpintisi boşalıyor gibiydi, çok yoğun, zor görülen bir sütun halinde. Etrafında durdukları düzeneğe düşüyordu. Işık aydan geliyordu. Gündüz-ayı, belli belirsiz, gün ışığında solgun. Soluk parıltısının ışığı makineye giriyordu ve top namlusunun ucunda bir delik açılıyor gibiydi.

İyice derininde, ışıltıdan yapılı bir şey deviniyordu. Cutter bakakalmıştı.

Ne olduğunu anlaması uzun sürdü. Bir taraftan ışık golemini, hâlâ patlayan bombaların bıraktığı hasarın; ateş ilkelleri gittiğinden, et ilkelleri yeni gelenlerle meşgul olduğundan ve milisler de ebedî trene doğru gelişi güzel saldıran yıkıcı ve ölümcül hava ilkellerinin kontrolünü yitirdiğinden, sonunda ilerlemeye başlayan Konseycilerin bıraktığı enkazın üzerinden yürütmeye çalışıyordu, ama Cutter delikte bir şey gördü. Özellikleri sürekli değişiyordu, tanımlanması mümkün değildi. Anlamaya çalıştı.

Şekli saniyeler içinde değişti. Bir balık iskeletiydi, kaburgaları, bir omur dizisi ya da lastik kaplı kordon benzeri bir gövde boyunca dalgalar halinde uzanıyordu. Ayrıca bir ayıya, bir fareye benzeyen özellikleri de vardı. Boynuzlu ve kocaman cüsseli bir şeydi, sanki kemikleri fosforluymuş gibi, iç organları ve derisi ışıyordu. Sanki soğuk ve parlak bir kayaydı. Bir ateş böceği, bir ölüm maskesi, tahta bir kafatası.

Bir fegkarion. Bir ay ilkeli.

Cutter bunları duymuştu, tabii ancak çok kısa bir an gördüğü, bu iskelet benzeri böceksi hayvanın, bir boşluk izi ya da katlanması denilebilecek şeyin, hakkında bir sürü öykü anlatılan ay şeyi olduğuna inanamıyordu. *Aman Tanrım, aman Tanrım.*

"Bacaklar... Golemi bu şeyin üzerine gönder, hemen."

Ama golem o kadar hızlı değildi. Sabit bir hızla milisleri geçti, geçerken ellerini uzattı. Geçtiği her adama değmesi; elleriyle kafalarını bastırıp içlerine ışık akıtarak her birini ışıkla patlatması; ışınların adamların başlıklarını parçalaması; kulaklarından, anüslerinden, penislerinden göz alıcı parıltıların çıkması; giysilerinden geçerek onları birer yıldıza çevirmesi ve sonunda onları bırakıp yere düşürmesi zaman alıyordu.

Fegkarion tırmanarak bir hiçlikten dışarı çıkıyordu. *"Hadi,"* dedi Cutter.

İlkelciler geriye çekilerek, korumak için ay çağıranların etrafında toplanmaya başladılar. Golemi kamçılıyor ve her kamçı darbesiyle cismini parçalıyor, etrafa ışık parçaları sıçratıyorlardı. Her darbe Cutter ve Kalın Bacaklar'ın kafasına iniyordu. Kanıyorlardı. Yaratığın devinimini sürdürdüler.

Et ilkelleri unutuluyor. Sonuncusu hızla iki nişancının içinden geçiyor ve sonra kemik-iç organ bedeniyle kardeşlerinin peşinde bozkıra dalıyor, Drogon ve Rahul'dan uzaklaşıyor. Drogon fısıldamaya devam ediyor ama bir büyü kullanan milisler artık onu dinlemiyor. Onu kamçılıyorlar: Golemi kamçılıyorlar.

"Hadi, hadi."

Şimdi golemin ışık dolu bacakları ona saldıran adamların içinden yürüyordu ve adamlar parıldayarak patlıyordu. Ay ilkelinin çıkması yakındı, soğuk ve gri-ışıyan bedenini açılan delikten bir sarmal hareketiyle geçiriyordu. Cutter, onun kocaman, dev gibi bir şey olduğunu gördü ve ay topunu engellemek için uzandı, golem de uzanarak delikten geçmeye çalıştı, ilkelin bedeninden geçerek makinenin içine girdi. Golem ve ilkel boğuşmaya başladı, onlar boğuşurken etrafa ter gibi kabarcıklar halinde –soğuk, sıcak, gri ve magnezyum beyazı– bir ışık saçıldı.

Konseyciler, et ilkellerinin gittiğini gördü, en ağır birliklerini, kaktüsleri ve büyük Tekraryapımı saldırıya gönderdiler. "Bazılarını canlı ele geçirin!" diye bağırıyordu birisi. Kaktüsler bilinçli ve yarı baygın durumdaki milislere deli gibi saldırdı, bir patla-

ma, bir parçalanma oldu ve ay-ilkeli, golem ışığı ve ay ışığı okları içinde yandı.

Milisler yenilmişti. Drogon, arkadaşları ve ışık golemi onları haklamıştı. Yer, ölü ilkelciler ve sayısız Demir Konsey ölüsü, et ilkellerinin ve kurbanlarının parçalanmış artıkları ve toprağın içinde parıldayan ışık kümeleriyle kaplıydı. Yapabilen milisler, atlarını Rohagi'nin bozkırlarına doğru sürebildiler ve bunu yaparken vahşi bir sürü halini almış et ilkellerinin yolunu takip ettiler: Islak kırmızı zırıltılı şeyler toz ülkesini kolaçan ediyordu.

Kalan milisler kurşunlarla, testere yaylarla ya da golem ışığıyla etkisiz hale getirilmişti. Yerde yatıyor, tükürüyor, gelen Konseycilere küfrediyorlardı.

"Lanet olsun size," diyordu bir tanesi yansıtıcı başlığının çatlaklarının arasından. Sesinde korku vardı ama daha çok öfkeliydi. "Lanet olsun size, bizi o uğursuz lekeye soktunuz, sizi korkaklar, bunun bizi durduracağını mı sanıyorsunuz? Birliklerimizin yarısını kaybettik ama yine de bizim gibisi yok, nereye giderseniz gidin peşinizdeyiz, hem şimdi yolu da biliyoruz, bu kez belki bu saçmalıklarınız, ışık gösteriniz ve pis fısıltıcınız işe yaradı. Ama yolu biliyoruz." Adamı vurdular.

Canlı kalan bütün milisleri vurdular. Kendi ölülerini de gömebildikleri yerlere gömdüler, çok zaman önce Aptallık dönemi sırasında aracılık yapmakla bilinen Tekraryapım bir kadın dışında. Onu trenin taşınan mezarlığına, büyük ölülerini gömdükleri açık yük vagonuna gömmeye karar verdiler. Milisleri çürümeye bıraktılar. Bazıları ise cesetleri parçaladı.

Güneş, ateş ilkellerinin kavurduğu trenin üzerinde yeniden doğduğunda, Cutter, Ann-Hari'yi ve Konsey'in diğer liderlerini buldu. Hepsi bitkindi. Drogon, Rahul ve Kalın Bacaklar da onlarla birlikteydi. Cutter da yorgunluktan sendeliyordu. Drogon'a ve onu taşıyan Tekraryapıma tutundu.

"Geçen defa milislerden kaçtık," diyordu Kalın Bacaklar. "Bu kez onları *yendik*. Onların *hakkından geldik*." Bu zafere yol açan

bütün rastlantıları bilen Cutter bile sevinmekten kendini alıkoyamıyordu.

"Evet. Geldiniz."

"Geldik... Sen... Işık... Hepimiz yaptık bunu."

"Evet, yaptık, doğru. Biz yaptık."

"Dışarı çıktık, hepsi bu," dedi Rahul. Drogon fısıltıyla katıldığını bildirdi. "Kaybolduk. O tünelden, o geçitten, her neyse artık, şehrin merkezine çıktık. Nerede olduğumuzu anlamak biraz zaman aldı. Ama o gece çok olaylıydı. Sizden en ufak bir haber almadık. Hiçbirinizden. Teshli adamın işini bitirip bitirmediğinizi bilmiyorduk. Hiçbir fikrimiz yoktu. Onu halletiniz, değil mi?

"Birliğe dönmemiz zaman aldı ama o kadar çok deliğe baktık ki. Gittiğinizi öğrenince –hayır sizi suçlamıyorum, kardeşim, geleceğimizi bilemezdiniz– geri gelmek zorunda kaldık.

"Şehirden gizlice kaçtık, sonra Drogon bir iki gün ortadan kayboldu ve kardeşleriyle birlikte geri geldi."

"Bizim gibi atlı gezginler çok fazla değil," dedi Drogon, Cutter'a. *"Haber gönderdim. Onları nerede bulacağımı biliyorum. Hem bana borçlular."*

"Neredeler şimdi?"

"Çoğu *gitti. Bazıları yarın gidecek: Bu adamlar göçebe, Cutter. Onlara teşekkür et, birkaç kuruş ver. Bütün istedikleri bu."*

"Milislerin geldiğini biliyorduk," dedi Rahul. "Çok hızlı sürdük."

"Nereden çıktınız öyle?"

"Drogon'un bildiği yollardan geldik. Çok hızlı geldik. Bu adamların atları gibisini hiç görmedim. Keşiş nerede? Gizli patikalardan bahseden. Qurabin. Oh, hayır... Tanrım. Ya Ori? Demek Ori?... Tanrım, Tanrım. Başka..."

"Elsie."

"Oh. Hayır. Aman Tanrım."

"Yapabileceğinizi sanmıyordum," dedi Cutter, Konseycilere. "Bunu kabul ediyorum. Yanlış düşündüm. Şimdi mutluyum.

Ama yeterli değil. Size neden Judah'nın burada olmadığını söyledim... Bir şey üzerinde çalışıyor. Birlik'te. Ama çok geç. *Çok geç*. Elinden geleni yapmaya çalışıyor.

"Beni dinleyin.

"Birlik yenildi. Kapa çeneni de dinle... Hayır... Dinle... Birlik bir... Bir hayaldi, ama bitti. Başarısız oldu. Daha ölmediyse bile, günleri sayılı. Anlıyor musunuz? *Günleri* sayılı.

"Konsey şehre yaklaşana kadar... Birlik ölmüş olacak. Yeni Crobuzon'da sıkı yönetim başlayacak. Peki sonra? Stem-Fulcher öldürüldü, en ufak bir değişiklik olmadı: Sistem yenilmiyor, bana öyle bakmayın, bu benim de hoşuma gitmiyor. Siz, *Selam, biz size ilham verdik*, diyerek *tam bunun üzerine* ortaya çıktığınızda neler olacağını biliyorsunuz. Neyin beklediğini biliyorsunuz.

"Yeni Crobuzon'daki her milis adam ve kadın. Her lanet olası savaş makinesi, her falcı, her büyücü, her robot, her casus ve dönek. Şehir adına sizi öldürmeye hazır ve size bağlanan umutlar da sizinle birlikte ölür.

"Dinleyin. Size Judah'nın mesajını vereceğim yine.

"Geri dönmelisiniz. Demir Konsey geri dönmeli Ya da treni terk edin. Yeni Crobuzon'a gelmeniz, bir intihar. Öleceksiniz. Sizi yok edecekler. Buna izin vermeyin. Bu kabul edilemez. Demir Konsey geri dönmeli."

32

"Sizi mahvedecekler," dedi. "Ölmek ister misiniz?" dedi. "Bu dünyaya borçlusunuz, size ihtiyacımız var."

Tabii ki ikna edilemediler. Devam ettiler, arkalarında kavganın kabuklarını bırakarak engebeli arazide yol aldılar. Söylediğini yapmayacak olmaları Cutter'ı korkutuyordu ama başka bir şey de beklemiyordu. O durumu ortaya koymuş, Demir Konseyciler de farklı biçimde ona yanıt vermişti.

Bazıları budalaca bir üstünlük taslayarak karşılık vermiş, onu deliye çevirmişlerdi. "Yeni Crobuzon'u daha önce yendik, yine yeneriz!" diyorlardı. Cutter anlamadan bakıyordu çünkü kendilerinin de, ağızlarından çıkanın yanlış olduğunu *bildiklerini* görüyordu. Biliyorlardı.

Diğerleri iyice düşünüp taşınanlardı. Bunlar onu bekletti.

"Biz ne olacağız?" dedi Kalın Bacaklar. Kaktüs-adam kolunun içini oymuş, hayvan dişli bir yılan şekli kazımıştı. "Bizi, haydutları, ne yapacaksınız? Kurduğumuz bir cumhuriyette özgür yaşadık. Bundan vazgeçmemi, bir bozkır serserisi olmamı mı bekliyorsunuz? Dövüşerek ölmeyi yeğlerim, Cutter."

"Bir sorumluluğumuz var," dedi Ann-Hari. Cutter kadının yanında her zaman tedirgindi. Kadının coşkusu onu hep huzursuz ediyordu, yoruyor ve onu zorla yenebilecekmiş gibi bir güvensizlik duymasına neden oluyordu. Ann-Hari'yi kıskandığının farkındaydı, çünkü Judah Low üzerinde, onun kadar etkili olan birini tanımıyordu.

"Biz bir düşüz," dedi kadın. "Halk tabakasının düşü. Her şey buna yol açtı, buraya geldi. Buraya ulaştık. Buyuz. Tarih bizi zorluyor."

Bu da ne demek? diye düşündü Cutter. *Ne diyorsun sen?*

"Zorlamalıyız. Ne pahasına olursa olsun. Geri dönmeliyiz şimdi, anlıyor musun?" Söyleyecekleri bu kadardı.

Fısıltı üfürenin arkadaşları, yoldaş süvarileri, tam ve Tekrarya-pım atlarına binip kayboldu, arkalarında bir toz bulutu bırakarak doğuya ve güneye doğru gittiler. Drogon kaldı. Cutter bunu neden yaptığından emin değildi.

"Bu güruhun ne yapmasını istiyorsun? Şehre gittin... Oraya gidersek öldürüleceğimizi biliyorsun."

"Belki öldürülecekler." Drogon omuzlarını silkti. *"Neler olduğunu biliyorlar. Ben kimim ki onları durdurayım? Şimdi duramazlar. Kendini bir rayın üzerine bırak ve o artık senin yolun olur. Gitmek zorundalar."*

Tartışmıyorlar, diye düşündü Cutter. Pasiflik olarak gördüğü bu şey onu dehşete düşürdü. *Eğer tartışacak olurlarsa, kaybedecekler... Ama bunu bilseler bile, yine de yola devam ediyorlar... Çünkü gerçeklere karşı giderek, onları değiştiriyorlar.* Bu onun kendi karar verme yönteminden, düşünme biçiminden tamamen farklıydı. Akılcı mıydı? Bunu bilemiyordu.

Demir Konsey puslu bir bölgeden geçiyordu. Uçurumlar, tepecikler ve ağaç tabakaları, havanın içinde geçici olarak yoğunlaşmış su tabakalarına ve ebedî tren geçtikçe donan buhar bulutlarına benziyor, trenin arkasında yine dağılıyorlardı.

Birden bildikleşen, eski anıları canlandıran bir araziden geçtiler. Burası Yeni Crobuzon ülkesiydi. Islak beyaz diken çalılarının arasında ispinozlar uçuyordu. Bu, Yeni Crobuzon kışıydı. Birkaç haftalık yolları kalmıştı.

"Çok eskiden bir adamımız vardı," dedi Ann-Hari, Cutter'a. "Dokuyucu geldiğinde, daha Konsey olmadan, bize sırlar verdi. Adam sonra aklını kaçırdı ve yalnızca örümceklerden söz eder oldu. Bir peygamber gibiydi. Ama sonra sıkıcı olmaya başladı, sonra sıkıcı bile olmadı, artık hiçbir şeydi. Onu duymuyorduk bile, anlıyor musun? Konuştuğunda hiçbir şey duymuyorduk.

"Sen de böylesin. 'Geri dönün, geri dönün.'" Gülümsedi. "Seni artık duymuyoruz, dostum."

Benim bir görevim var, diye düşünüyordu Cutter. Başarısız oldum. Sevdiği adamın bunu beklediğini bilmek üzüntüsünü engellemiyordu.

Bir hayalet oldu. Saygı görüyordu, Demir Konsey'i kurtarmak için dünyayı geçenlerden biriydi. Şimdi karşı görüşte olması, Konsey'in öleceğini söyleyip durması kibar bir aldırmazlıkla karşılanıyordu. *Ben bir hayaletim.*

Cutter oradan ayrılabilirdi. Şehrin ahırlarından aldığı bir ata binip gidebilirdi. Ovaları, terk edilen hatları, Kötüorman'ı bulur, Yeni Crobuzon'a dönmüş olurdu. Yapamadı. Aklından geçen tek şey, *Şimdi buradayım*'dı. Ancak zorunlu kaldığında kaçacaktı.

Haritaları görmüştü. Konsey, rayların bastırdığı killi toprağın kalıntısı ve çivi deliklerini bırakarak doğuya gidecek, demiryolu yeniden kullanacak ve sonunda Yeni Crobuzon'un kilometrelerce güneyindeki demiryolu kalıntılarına ulaşacaktı. Orada eski raylardan kalanlarla birleşecek ve yola devam ederek saatler içinde şehre yaklaşmış olacaktı.

Cutter zorunlu kaldığında kaçacaktı. Ama şimdi değil.

"Biz bir umuduz," diyordu Ann-Hari.

Belki de haklı. Tren gelecek, Birlik'ten kalanlar ayaklanacak ve hükümet düşecek.

Bu nemli arazide yalnızca onlar yoktu. Birkaç günde bir çiftlik evleri, tepelere yapılmış küçük tahta barakalar görüyorlardı. Tepelerin yamaçlarında birkaç dönüm, düzeltilmiş, eğimli ve taşlık arazi. Meyve bahçeleri, sebze tarlaları, boz renkli koyun ağılları. Bu yalnız tepe çiftçileri ve aileleri, Konsey'in saatler süren geçişi sırasında ortaya çıkıyordu. Kendi aralarında çiftleşmeleri sonucunda derileri süt rengini almış bu insanlar, bu büyük varlığın ne olduğunu anlamadan bakıyordu. Bazen takas için yanlarında mal getiriyorlardı.

Ticaret yapan kasabalar da olmalıydı ancak Konsey buralardan geçmedi. Haberleri –batıdan, bir Özgüryapım ordusu ve

çocuklarının eşlik ettiği asi tren geliyordu– bataklık ülkeyi en olmadık yollarla boydan boya geçti.

Dedikodular Yeni Crobuzon'a ulaşacak. Belki de yakında onları bulmaya geleceklerdi.

"Duydunuz mu?" diye dişsiz bir çiftçi kadın onlara sordu. Ellerindeki para (eski Batı altınları) ve bir tren hatırası (kadının kutsal bir kitap gibi saygıyla kabul ettiği yağlı bir dişli) karşılığında, onlara elma odununda tütsülenmiş domuz eti getirmişti. "Ben sizin haberinizi duydum. Siz duydunuz mu?" Onları gururla küçük arazilerinden geçirdi, ısrarla yollarını onun tarlasından geçirmelerini istedi. "Benim için toprağı sürüyor olacaksınız," dedi. "Duydunuz mu? Yeni Crobuzon karışmış, diyorlar."

Birliğin işinin bittiği anlamına da gelebilirdi. Kazandıkları anlamına da gelebilirdi. Her anlama gelebilirdi bu.

Doğuya gittikçe bu haberi daha sık duyar oldular. "Savaş bitti," dedi bir adam onlara. Barakası bir istasyon olmuştu, sundurması ise peron. Yakınındaki komşuları aşağı ovalardan kilometrelerce yol kat ederek gelmiş, Demir Konsey geçerken onun yanında olmuşlardı. Arazisi kadın ve erkeklerle doluydu. Çiftçiler ve bozkır halkı zevkle onları izliyordu.

"Savaş bitti. Öyle söylediler. Tesh ile savaşmışlar, öyle mi? Neyse işte, bitmiş, biz kazanmışız." *Biz? Yeni Crobuzon'a adımını bile atmadın sen be adam. Yüz elli kilometreden daha yakınına gitmedin.* "Bir şey yapmışlar ve onları yenmişler, şimdi de Tesh barış istiyormuş. Neyi biliyor muyum? Neyi? Birlik de ne?"

Yeni Crobuzon bir şey yapmıştı. Öykü yine karşılarına çıktı. Gizli bir görev, dedi, birisi, bir suikast. Bir şey durdurulmuş ve yaşam değişmişti, Tesh engellenmiş, anlaşmaya ya da teslim olmaya zorlanmıştı. *Bir şey Tesh'in planlarını mı engellemiş?* diye içinden alay etti. Bu zafer, görünüşe göre Parlamento ve Başkanı güçlendirmiş, Birlik kan kaybetmişti. Bununla alay edemezdi. Böyle bir şey düşünemezdi.

"Grevciler? Kaybetmişler. Hükümet işlerini görmüş."

Şehirden kaçanlar, yağmurlu tepeleri geçmiş, Demir Konsey'in geçtiği küçük kasabalara gelip oralara yerleşmişti; buldukları terk edilmiş köyleri, demiryoluna hücumun kalıntılarını yeniden doldurmuşlardı. Alçak tepelerin ardından Konsey'in kalabalığı ortaya çıkıp önceden düzeltilmiş patikalara, kazanılmış ana yollara raylarını döşeyebiliyordu. Yeni sakinler, bir zamanların bar, kilise, ve genelevlerinden dışarı fırlayıp saatler boyunca işçilerin traversleri ve rayları eski at izlerinin üzerine yerleştirmelerini, bir zamanlar at arabalarının ve işsiz güçsüz takımının bulunduğu yerden geçişlerini izleyebiliyordu.

"Duydunuz mu?" Aynı öyküleri defalarca duymuşlardı. Parlamentocu mahallelerden de kaçanlar olmalıydı, ama kimse söylemiyordu: Herkes Birlikçiydi ve milislerden kaçıyordu. *Tabii ki beş para etmez birer fırsatçı değilsiniz, öyle mi?* diye geçiriyordu içinden. *Tabii ki hepiniz söylediğiniz gibi birer örgütleyicisiniz.*

"Duydunuz mu?" Savaşın bittiğini, Tesh'i yendiğimizi ve Tesh'i yendiğimiz zaman Başkan'ın tekrar denetimi ele geçirdiğini ve her şeyin yoluna girdiğini, Birliğin, alt edildiğini?

Evet, duyduk. Tartışmalı olsa da.

Bu hayalet kasabalarda, seks ve Yeni Crobuzon mutfağı onları mutlu ediyordu. "Ne için geldiniz? Duydunuz mu? Artık Birlik diye bir şey yok. Yalnızca döküntüleri, Dog Fenn'de birkaç terörist kaldı, orada burada birkaç sokak ancak." "Benim duyduğum farklı, ben hâlâ orada olduklarını ve savaştıklarını duydum." "Yardıma, Birliğin yanında savaşmaya mı gidiyorsunuz? Ben dönmezdim. Kötü bir *savaş* sürüyor." "Ben dönerdim. Gelebilir miyim? Sizinle gelebilir miyim?"

Başıboş dolaşmak için şehirden ayrılanlardan bazıları – gençlerden bazıları– kaçışlarından yalnızca haftalar sonra Yeni Crobuzon'a dönmek için ebedî trene katıldılar. "Bize Demir Konsey'i anlatın," diye ısrar ediyorlardı ve yeni yoldaşları da onlara bütün öykülerini anlattı.

Yeni özel güçlerle ilgili söylentiler dolaşıyordu. "Golemci Low'dan?" diye duydu Cutter, "Haberiniz var mı?"

"Ne?" dedi, kaçağın olduğu yere doğru yürüdü.

"Golemci Low, golemlerden bir ordusu varmış. Mahzeninde, çamurdan yapıyormuş bu adamları, şehri ele geçirmeye hazırlarmış. Yeni Crobuzon'un dışında, ray deposunda, yan hatlarda, demiryolu üzerinde görülmüş. Planları varmış."

Yaklaşıyorlardı ve gitgide şehirden daha yeni çıkan kaçaklara rastlıyorlardı. "İşleri bitti," dedi birisi. "Artık Birlik diye bir şey yok. Keşke olsaydı."

Cutter, o gece, Drogon'u aradı ve fısıltı üfürenin gittiğini fark etti. Tren boyunca yürüdü, sordu soruşturdu ama bir sonuç alamadı.

Fısıldayıcının, atıyla avlanıyor ya da bir işini hallediyor olması olasılığı da vardı ama Cutter nedense Drogon'un gittiğinden emindi. Yeni Crobuzon'a yeteri kadar yaklaştıklarından, atlı gezginin bundan fazlasına gelemeyeceğinden ve atına atlayıp Demir Konsey serüvenine nokta koyduğundan emindi.

Hepsi bu mu? Bu kadar yavaş bir son, böylesine donuk bir bitiş. *Bütün istediğin bu muydu, Drogon? Elveda demek geçmedi mi aklından?*

Cutter ayrılmaya hazırlanıyordu. Fazla zaman kalmamıştı. İçinde bir boşluk, daha şimdiden bir eksiklik hissediyordu. Milislerin ne zaman ve nerede karşılarına çıkarak onları yok edeceğini merak ediyordu. Tekraryapımlar, aileleri ve yoldaşları, Konseyciler, onları neyin beklediğini biliyordu. Ray döşerken söylenen şarkıların yerini marşlar almıştı. Silahlar yağlanıyordu; hat üzerindeki ve vagonlardaki dökümhaneler silah üretiyordu. Demir Konseyciler el yapımı ve çalıntı tabancalar taşıyordu. Şamanların cam ve pirinçten malzemeleri. Raflar dolusu mızrak ve batı kıyısı silahları.

"Herkesi etrafımıza toplayıp bir ordu olacağız, silip süpüreceğiz. Olayların gidişini değiştireceğiz." Cutter duydukları karşısında irkilmekten kendini alıkoyamıyordu. "Tarih yazıyoruz."

Her yer, nereye olursa olsun giden, plansız ama Yeni Crobuzon'daki kıyımdan uzaklaşan halkla kaynıyordu.

Arazi hâlâ boştu, yalnızca birkaç tane bakımsız meyve bahçesi, ılıman iklim meyvelerinin ekili olduğu ağaçlık. Bir geçiş anı

oldu. Bozkırda, güvensiz alandaydılar ve derken birdenbire ve tuhaf bir değişimle kendilerini uygar ülkede buldular. Yaklaştıklarını biliyorlardı.

Toprak düzelticiler ve izciler geri döndü. "Şurada. Hemen ötede." Taşlık kıvrımların gerisinde. "Eski raylar. Kavşakkent'e kadar iniyor, bataklıkların içine. Sonra Yeni Crobuzon'a çıkıyor."

İki günleri kalmıştı. Yola devam ettikleri her an, Cutter, bu ıslak bölgenin tünellerinden ve kuytularından araziye konuşlanmış bir Yeni Crobuzon birliğinin çıkmasını bekliyordu ama gelmediler. Daha ne kadar kalacaktı? Onları caydırmaya çalışmıştı. Bir kez daha aynaları kullanabilir miydi?

"Golemci Low görülmüş, tepelerdeymiş, bizi izliyormuş. Eski rayların yanındaymış."

Ya, öyle mi? Burada mıymış? Cutter üzgündü. Çok yalnızdı. *Neredesin, Judah?* Ne yapacağını bilmiyordu.

Bazı Konseyciler –çoğunlukla daha yaşlı, ceza fabrikalarını anımsayan ilk kuşaktan olanlar– küçük gruplara ayrıldı. Çok değildiler ama eksiklikleri hissediliyordu. Tepelere gidip odun ve yiyecek arayacak, geri gelmeyeceklerdi. Yoldaşları, kız kardeşleri kaygıyla ve onları küçümser bir ifadeyle başlarını salladılar. Herkesin korkusuz olduğu, korkusunu umursamadığı ya da umursamayabildiği söylenemezdi.

Eski rayları gördüğümde karar vereceğim, diyordu Cutter kendi kendine ancak sonra, demir hattı, döküntülerin arasındaki boşluklardan, bazalt direklerden ve toprak düzelticilerin yumuşak toprakta açtığı V'den geçiren ray döşeyicilerle birlikte yürüdü ve işte, işte, orada, ıslak ıslak parlayan, siyah ama ışıldayan rayları gördü. Yirmi yıldan eski. Kıvrılıyor, bir perspektif doğrultusunda beraber uzanıyor, kayarak araziyi kat ediyorlardı. Metal hat. Traversler bakımsızlıktan eğilmişti ama raylar yine de yerli yerinde duruyordu. Konseycilerin tezahüratı soğuk nemli havada bir ıslık gibi yankılandı ama uzun bir süre devam etti. Ray döşeyiciler ellerindeki aletleri salladı. Tekraryapımlar biçimsiz uzuvlarını oynattı. Yeni Crobuzon yolu. O eski yol. Paranın ve depolarda-

ki stokların bitmesinin KADT'nin yükselişine son vermesiyle küflenmeye bırakılan yol. Değişen toprakta öylece bırakılmıştı, Cutter, yarığın kenarların nerede eğilip metali kapattığını görebiliyordu. Yabanıl yaratıklar için koşu alanları olmuşlardı.

Bazı yerlerde metal, hurdacılar tarafından çalınmıştı. Konsey buralara kendi stoklarından ray eklemek zorunda kalacaktı. Demir Konsey daha önce bu yoldan gelmişti, daha doğmadan, yalnızca bir tren iken. Cutter dikkatle bakıyordu. Olup biten neydi? Şehrinde ne oluyordu? Birlik neredeydi? Nasıl kaçabilirdi?

Judah, seni lanet olası, neredesin?

Çekiççiler rayları döşemeyi sürdürdüler ve mesafeye dikkat ederek çekiçlerini savurup kavisleri yerleştirdiler. Özenle dönemeçleri yaptılar, böylece rayları batıdan gelecek ve yavaş yavaş kıvrılarak tren yarığının içinden geçip eski ray yatağıyla birleşecekti.

Bu bir sonsöz, diye düşündü Cutter. *Hepsi öykünün ardından oluyor.*

Birlik kaybediyordu ya da kaybetmişti ve şiddet her yerde kol geziyordu. Cutter, *Onu sarsacağız, değiştireceğiz,* diye üzgün ve alaycı, bir Konseycinin sesiyle düşündü.

Yeni Crobuzon tarihindeki en büyük an. Savaş sırasında ortalıkta yoktuk ama, sonu tanrıların yardımıyla benim, bizim sayemizde geldi. Ama ne yapabilirdik ki? Şehrin düşmesine izin mi vermeliydik? Birlik nasılsa yenilecekti, diyordu kendi kendine ama bundan emin de değildi. Toprağa simgeler çizdi, tren taslakları, bir şeyden ya da bir şeye doğru koşan kadın ve erkekler yaptı. *Belki, Birlik yalnızca saklanıyordu. Şehirde herkes bekliyordu. Belki de trende kalmalıyım.* Kalmayacağını biliyordu.

Genişleyen tren-kasabanın etrafında milis ve haydut korkusuyla muhafızlar dolaşmaya başlamıştı. Çoğunlukla da gelen çeteciler, Özgüryapımlar ve tamlar, Konsey'e katılmaya geliyordu. Her gün yenileri geliyor, bir sınava alınıp alınmayacaklarını merak ediyor, işe yarayıp yaramadıklarını göstermek istiyorlardı. Kon-

seyciler onlara kucak açtı ama bazıları gelenlerin arasında casusların olabileceğinden endişeleniyordu. O son günlerde yaşanan kaos kaygı vericiydi. Cutter her yerde, tereddütlü bir heyecan içerisinde yeni gelenleri görüyordu. Bir keresinde, bir atın boynuna arkası dönük biçimde eklenmiş bir adam gördüğünü sanıp ürktü.

Gecenin soğuğunda, korkmuş bir kaya güvercini sürüsünün arasından geriye doğru yürürken bir ses duydu. Kulağının ta içinde.

"Buraya gel. Sana söyleyeceklerim var. Sessiz ol. Lütfen. Sessizce gel."

"Drogon?" Kuşların budala ötüşlerinden başka bir ses duyulmuyordu. "Drogon?" Yalnızca, seken küçük taşların sesi.

Bir emir değil, bu bir ricaydı. Fısıltıcı isterse onu yanına getirebilirdi ama rica ediyordu.

Drogon trene bakan karanlık tepelerde bekliyordu.

"Gittiğini sanmıştım," dedi Cutter. "Nereye kayboldun?"

Drogon'un yanında yaşlı, beyaz saçlı bir adam daha vardı. Kendi elinde bir silah tutuyordu ama nişan almamıştı.

"Bu mu?" dedi yaşlı adam ve Drogon başıyla onayladı.

"Kim bu?" dedi Cutter. Yaşlı adam kollarını arkasında birleştirmişti. Üzerinde eski moda bir yelek vardı. Seksenli yaşlardaydı, dimdik durmuş, ciddi ama dostça Cutter'a bakıyordu.

"Kim bu Drogon? Sen de *kimsin?*"

"Bak, delikanlı..."

"Sessiz ol," dedi Drogon Cutter'ın kulağına. Yaşlı adam konuşuyordu.

"Sana neler olduğunu söylemek için buradayım. Kutsal bir görev bu ve senin bilmemene razı olamazdım. Sana gerçeği anlatacağım, evlat: Seninle ne daha önce ilgilendim, ne de şimdi ilgileniyorum." Şarkı söyler gibi konuşuyordu. "Treni görmeye geldim. Uzun zamandır görmek istiyordum ve karanlığın basmasını bekledim. Ama arkadaşın..." –Drogon'u gösterdi– "Israrla konuşmamızı söyledi. Bunu duymak isteyebileceğini söyledi."

Başını eğdi. Cutter, Drogon'un elindeki silaha baktı.

"Her şey ortada artık. Ben, Wrightby."

"Evet, beni tanıdığını görüyorum, kim olduğumu biliyorsun. Memnuniyetimi belirteyim, evet." Cutter hızlı hızlı soluk alıp veriyordu. *Olacak iş değil.* Doğru olabilir mi? Göz ucuyla Drogon'un silahına baktı.

"Kımıldama." Fısıldanan bir emir. Cutter birden o kadar hızlı doğruldu ki bel kemiği çatırdadı. Kolları bacakları kasılmıştı. *"Öyle kal,"* dedi Drogon.

Tanrım... Cutter böyle emir almanın nasıl olduğunu unutmuştu. Titredi, parmaklarını bükmeye çalıştı.

"Ben Weather Wrightby'yim ve sana teşekkür etmek için buradayım. Yaptığın bu iş için. Biliyor musun? Ne yaptığını biliyor musun? Dünyayı bir uçtan bir uca geçtin. Dünyayı geçtin, ben yaşarken yapılması gereken bir şeydi ve sen bunu yaptın.

"Birden fazla kez denedim ben, biliyorsun. Adamlarımla. Elimizden geleni yaptık. Dağları deldik, sürünen tepelerden geçtik. Dumantaşlarından. Bütün araziyi. Sen biliyorsun oraları. Denedik, öldük, geri döndük. Yem olduk, öldürüldük. Soğuğa yenildik. Tekrar tekrar denedim. Sonra deneyemeyecek kadar yaşlandım.

"Bütün bu..." –Koluyla bir yarım daire çizdi– "Yeni Crobuzon'dan bataklıklara, çatlağa, Örümcekağı Denizi'ne, Myrshock'a giden bu demir hat, önemliydi. Ama benim uğraşım o değildi. Hayır, değildi. Benim düşüm değildi. Bunu biliyorsun.

"Hayır: Diğer düşünce, demirin denizden denize ulaşması, işte bu benim düşümdü. Kıtayı açmak. Yeni Crobuzon'un batısına. Bu benim düşümdü. Bu bir tarihti. Uğraştığım, istediğim buydu. Biliyorsun, değil mi, hepsini? Biliyorsun.

"Beni kızdırmadığınızı söylemiyorum. Kızdırdınız, tabii ki yaptınız, trenimi aldığınızda çok kızdırdınız. Ama sonra ne yaptığınızı gördüm... Kutsal bir iş. Suçlandığınız şeyden çok fazlası. Bunu görmek benim için kolay olmasa da, yapılmasının önüne geçemezdim." Weather Wrigthby heyecanlanmıştı: Tutkuyla bakan gözlerinde yaşlar vardı. "Gelip sizi görmeliydim. Size bunu anlatmalıydım. Ne yapmış olduğunuzu, ne yaptığınızı. Sizi selamlıyorum."

Cutter, fısıldayıcının tekniğiyle aşağılanmış, tuzağa düşmüş bir hayvan gibi titriyordu. Çabaladı, devindi ve kulağının içine fısıldanan *"Kımıldama"*yı duydu. Kulak kemiğinde çınlıyordu sanki. *Kahrolasıca*. Hava tamamen dingindi. Aşağıdan bir metalin çarpma sesi gedi. Soğuktu.

"Derken siz yok oldunuz, batıya gittiniz, kim bilir nereye? Bitmişti ama sizden tekrar haber alacağımı biliyordum, evet." Weather Wrightby gülümsedi. "Habire başarısız olsam bile bir haber ağım var, planlarım var, Parlamento'da, başarmamı isteyen dostlarım var. Kulağıma haberler geliyor. Bu yüzden sizi *bulduklarında* –izcilerinden ya da tüccarlarından biri o denizi aşıyor ve tren-kasabadan söz edildiğini duyuyor, sonra öncüler gönderip sizi buluyorlar– bu olduğunda, haberim oldu. Savaş bahanesiyle, sizlerin kafasını getirmek için adamlar gönderdiklerinden de haberim oldu.

"Ne yapabilirdim? Size gelmekten başka ne yapabilirdim? Yolu biliyorsunuz. Kıtadan geçen yolu biliyorsunuz. Biliyor musun? Bu ne demek? Bu kutsal bilgi. Onların bunu yok etmesine izin veremezdim. Hızla yol adınız, ben yolu şaşırabilirdim, Tork'un yakınlarına, daha güneye gidebilirdim ama siz buraları ustalıkla geçtiniz, buraları yolunuz yaptınız. Bu bilgiye ihtiyacım vardı.

"Böylece şehirdeki en iyi savunucunuza haber ilettim, Konsey doğarken orada olan birine. Bilinmediğini mi sanıyorsun?" Başını keyifle iki yana salladı. "Konsey'in nereye gitmiş olabileceğini kim biliyor? Tabii ki biz. Uzun zamandır şehirdeki adamlarının kim olduğunu biliyorduk. Arkadaşlarından birine para verdik, uzun zaman önce ve onunla bağ kurduk. Ona gelip seni bulması haberini ilettik. Yapabileceğini biliyorduk. Biz de gelip yardım edebilirdik. Konsey'i bulmaya, geri getirmeye. Benim fısıltı üfürenim."

Drogon bir ücretliydi. KADT'nin bir güvenlikçisi, ajanıydı. Cutter kanının çekildiğini hissetti.

"Yakınlarda bir yerdeymiş, öyle diyorlar. Koruyucunuz, Low. Görülmüş. Birlik ortadan kalktığından beri kayıp bir ruh gibi. Hatların çevresinde görülmüş. Sonunuzu bekliyor. Biz gerekeni aldık.

"Yardıma ve yolu öğrenmeye geldik. Hepsini öğrendik. Drogon, adamım. İyi bir adam. Sizi engellemelerine izin veremezdik. Onları durdurmamız şarttı. Bu kadar yaklaşmışken, evin bu kadar yakınındayken. Şehrin bu kadar yakınında sizi engellemelerine izin veremezdim. Sizin dönüşünüzü görmemiz gerekiyordu."

Drogon bu yüzden geri geldi. Wrightby denilen manyak serserinin lanet olasıca planı. Diğer süvariler, onlar da mı KADT? Hey Tanrım. Bizim geçmemizi bekliyordu. Bütün yolu geldiğimizi bilmesi gerekiyordu. Rotamızı bilmek istiyordu. Şehirle savaştı. Bizi geri getirmek için kahrolası milisleri öldürdü.

"İşte buradasınız. Hişşşt, sakin ol."

"Sakin ol," dedi Drogon ve Cutter'ın yavaş çabası sonlandı.

"İşte buradasınız. Yarın yolda olacaksınız. Şehre doğru. Görüyorsunuz ya, gerekeni yaptınız. Kıtayı geçen rotayı öğrendim. Uğursuz lekenin yakınından geçiyor. Bedenlerinizle, ihtiyacınıza göre yaptığınız yol. Size bunun için teşekkür ediyorum."

Drogon, abartmadan ve herhangi bir küçümseme belirtisi göstermeden, başını eğdi.

"Onu kullanacağımızdan emin olun. Demiryolu yapacağım. Bu kıta yeniden yapılacak, Tekraryapılacak, güzelleştirilecek." Cutter karşısında para ve demiryolu hayali kuran adama baktı. Konuşamıyor, kıpırdayamıyor, Wrightby'ye aklından zoru olduğunu söyleyemiyordu. Uzun zaman deneyip başarısız olmanın ardından, Wrightby artık kıtayı geçebilecekti. Dar tren şeridinde ilerleyecek, batıya para akıtacak ve bu parayı gene emecekti. Dünyayı ve Yeni Crobuzon'u değiştirecekti.

Yapabilir mi? Çok uzun bir yol. Hem de çok uzun.

Ama şimdi artık *yolu biliyordu.*

"Neler olacağını söyleyeyim. Sizi bekliyorlar. Birlik öldü. Bunu biliyorsunuz, değil mi? Milisler de geldiğinizi biliyor. Bekliyorlar. Nereye geleceğinizi biliyorlar. Hatların ayrıldığı yere, yaptığımız terminale. Siz bekleyen dünya kadar milis olacak."

Taburlar gelecekti. Bütün tugaylar orada olacaktı. Sıra sıra dizili, silahları hazır, kitle katliamı öncesinin sessizliği içinde bekleyeceklerdi. Avlarının gelmesini, kendi hızlarıyla, ateş, demir

ve sıcak büyü katliamına dalmasını bekleyeceklerdi. Bu kıyımı püskürtecek ne bir ışık golemi, ne yosun büyüsü, ne Özgüryapımların ve arkadaşlarının yürekli direnişi, ne kaktüs vahşeti, ne de şaman güdümü olacaktı.

"Öleceksiniz. Size bunu söylemeye geldim." Bunu bir uyarı gibi değil, konuşmanın doğal bir parçası olarak söyledi. *Artık aracılık yapmayacak. Lanet herif dinî bir manyaklık, ticari bir çılgınlıkla yardıma kalktı. Hükümete bile karşı geldi. Ama artık döndük, işi bitti. Yuvaya döndük, gerekeni yaptık, yolu öğrendi. İstediği her şey, Drogon'un, pezevenk herifin kafasında, bıraktığımız raylarda.*

"Olağanüstü olduğunuzu bilmenizi istiyorum. Böylesine bir yüreklilik, bu kadar cesaret. Düşünemeyeceğim kadar. Aferin, aferin. Artık bırakabilirsiniz.

"Bunu neden söylediğimi söyleyeyim.

"Bilmemeniz uygun olmazdı. Ne olduğunuzu bilmeniz gerekiyor. Son dönemeçleri döndüğünüzde, tren istasyonunu ve milisleri gördüğünüzde."

Cutter titriyordu. Drogon'un gözleri üzerindeydi.

"Ya da gidebilirsin."

Sanki Wrigthby'nin söylemesiyle durum gerçekleşmiş gibi Cutter'ın kalbi deli gibi atmaya başladı. Sanki ona kaçması için izin veriyordu. "Gidebilirsin. Drogon sana bu şansı vermemi istedi. Bu yüzden buradayım."

Drogon? Öyle mi? Cutter, kendinde ancak gözlerini oynatıp eski dostuna bakacak gücü bulabildi. Irgat şapkalı katil başını kaldırıp bakmadı bile. Böylesine içten bir dostluk... Neydi bu? Cutter'a verilen son bir şans mı? *Her zaman bir şansım oldu,* diye düşündü, Drogon ona bir armağan vermiş gibi hissetse bile.

"Rohagi steplerinden tarih geçirdiniz. Adı daha önce bir yalan olan KADT'yi gerçek yaptınız. Gerçekleşti, bir kıtayı geçti. Artık gidebilirsin.

"Ya da. Ya da bize yardım edebilirsin. Tekrar geri dönmemize yardım edebilirsin. Bir kez daha. Bu kez rayları arkamızda bırakarak." Wrightby ona bakıyordu ama Drogon değil. "Drogon

bana senin becerilerinden, yolculuk etmeyi, toprak düzlemeyi, izcilik yapmayı öğrendiğinden söz etti. Hep kendine has biri olduğundan. Bunu biliyoruz. Bize yardım edebilirsin."

Tanrım, şuna bak, bunu söylüyor olamazsın. Hayır. Ağzındaki baklayı çıkardı. Niyeti belli oldu. Drogon'un engelleyici büyüsünün etkisinde bile Cutter alayla gülümsedi.

Hepsi bu mu? Konuşmak istiyor ama konuşamıyordu. Yüzündeki ifade bunu anlatıyordu. *Siz ne sanıyorsunuz? Ne sanıyorsunuz?*

Siz beni ne sanıyorsunuz? Yolculuk ve kavgalar sırasında onlardan ayrı düştüğümü, artık bıktığımı, sizin için onları bırakacağımı mı sanıyorsunuz? Sizin para seferiniz için? Bütün dindarlık zırvalarınızın ucu buna gelmiyor mu? Bu bir iş görüşmesi miydi? Beni takımınıza mı istiyorsunuz? Yolu bildiğim için? Bunu becerdiğim için? Beni takımınıza mı istiyorsunuz? Benim ne olduğumu sanıyorsunuz?

Tiksinti içindeydi, hâlâ fısıltı büyüsünün etkisinde, elleri iki yanında, ayakta duruyordu.

"Ne diyorsun?" dedi Wrightby.

Cutter kulağının içinde Drogon'un sesini duydu: *"Söyle."*

"Defolun," dedi Cutter hemen. Wrightby başını sallayıp bekledi.

"Trenimden defolun. Sizi pezevenkler, seni dönek piç, Drogon, bizden kaçamayacaksınız..." Bağırmak için soluk aldı ve Drogon onu yine susturdu.

"Sizi geçemeyecek miyiz?" dedi Wrightby. Merakla bakıyordu. "Emin değilim. Gerçekten, bence geçeceğiz. Şimdi gidiyoruz. İstasyonda olacağım. Tren geldiğinde. Orada bekliyor olacağım. İstersen, sen de gel, eğer düşüncelerini değiştirirsen."

Drogon yine fısıldadı. Cutter acıdan kasıldı. Fısıltı üfüren tepelerden giden bir yolu işaret etti, Weather Wrightby'yi uzaklaştırdı.

"Bilesin diye söylüyorum," Arkasına baktı ve Cutter'a yeniden şunları fısıldadı: *"Hiç fark etmeyecek de. Ama bilesin işte. Çünkü artık bitmesi gerekiyor. Aynaların kırıldı. Bittiğinden emin olmak için."*

Weather Wrightby Cutter'ın gözlerine baktı. "Beni nerede bulacağını biliyorsun."

Gitmişlerdi ve Cutter acıdan zorlanıyordu. *Neden beni öldürmediniz, salak herifler?*

Kolunu kaldırdı. Önemli değildi. O bir tehdit değildi ki. Ona anlattıklarının önemli bir tarafı yoktu. *Milisler bekliyordu,* haftalardır onun söylediği şeydi bu. Herkes böyle düşündüğünü biliyordu. Ama birdenbire bundan ne kadar emin olursa olsun, daha önce hep söylediği şeydi bu. Demir Konsey'in kutsal planlarını neden değiştirecekti ki?

Drogon ve Writhby'nin onu sağ bırakmalarının bir nedeni daha vardı. Hâlâ onun dönebileceğini düşünüyorlardı. Ayrılabileceğini, buharlar içinde, bozguna uğrayıp sonu gelecek olan Konsey'den ayrılıp onlara katılacağını düşünüyorlardı. Bu yüzden onlardan nefret ediyordu ama, aynı zamanda *Ben kimim? Kimim de benim hakkımda böyle düşünüyorlar,* diye düşünmekten de geri durmuyordu.

Biraz ağladı. Buna büyüyü bozmaya çalışmasının mı yoksa başka bir şeyin mi neden olduğunu bilmiyordu. Kendine, Drogon'un gözünden baktı: Alaycı tavrı ve yalnızlığı onu refakatçi bir hain yapıyordu.

Aynalar, cephane vagonunda, özenle sarıldıkları paketlerden çıkarılmıştı. Camları damarlanmış, sırları toz haline gelmişti. Cutter birilerine neler olduğunu anlatmak istedi ama ağzındaki acı tat, bir beklentinin gerçekleşmesindeki mutsuzluk onu korkutuyordu, havalara uçuyor görünebilirdi. İçindeki bu duygudan nefret ediyordu. Drogon'un bunu hissettiğini biliyordu. Bu yüzden ona yaklaşmışlardı.

Kırık aynaları Ann-Hari'ye götürdü ve ona anlattı.

Eski raylar ay ışığında parlıyordu. Görebildikleri yerin sonunda, doğuda, koyunun da koyusu bir gölge vardı: Kötüorman yaklaşıyordu. Trenin ışıkları ve yemek yapmak için yakılan ateşler etrafa küçük haleler yayıyordu.

"Ee?" dedi Ann-Hari.

"Ee?"

"Pekâlâ."

"Ne yapacaksın?"

"Sen ne yapardın?"

"Ben *dönerdim*, tabii ki. Dönüp güneye giderdim, kuzeye değil."

"Bataklığa?"

"Önce oraya. Eğer kaçmak bunu gerektiriyorsa. *Yaşamak*, Ann-Hari. Anlasana. Yaşamak. *Bekliyorlar.* Yarın, belki öbür gün, oradalar."

"Öyle mi? Ne olmuş yani?"

Cutter bağırmaya başladı. Gecenin içine doğru. "'Ne olmuş yani?' mi? Aklını mı kaçırdın sen? Anlattıklarımı *dinlemedin* mi? Hem ne demek, 'Öyle mi?'?" Birden durdu. Birbirlerine bakıyorlardı. "Bana inamıyorsun."

"Bilmiyorum."

"Yalan söylediğimi sanıyorsun."

"Dur bir dakika," dedi. "Yapma. Konsey'in iyi bir dostusun sen, Cutter, biliyoruz..."

"Tanrım, *yalan söylediğimi* sanıyorsun. Peki ne demek şimdi bu? Sence, inanamıyorum, sence, lanet olasıca aynaları *ben* mi kırdım?"

"Cutter, dur bir dakika."

"*Böyle* sanıyorsun."

"*Cutter.* Aynaları sen kırmadın. Bunu biliyorum."

"Öyleyse ne, Drogon hakkında mı yalan söylüyorum?"

"Geri dönmemizi hiç istemedin, Cutter. Burada olmamızı hiç istemedin. Şimdi de tutmuş milislerin beklediğini söylüyorsun. Drogon'un ya da bu adamın yalan söylemediğini nereden biliyorsun? Senin ne düşündüğünü biliyorlar; sana ne söyleyeceklerini biliyorlar. Belki de korkup başarısız olmamızı istiyorlar."

Cutter birden durdu. Weather Wrightby onları korkutup kaçırmaya çalışıyor olabilir miydi?

Belki de Birlik kazanmıştı. Şehrin gerisindeki taşlık bölgelerde karşılaştıkları mülteciler yanılıyordu; Birlik yeni bir demokrasi oluşturuyordu, oy piyangosuna son vermiş, milisleri silahlarından arındırmış, halkı silahlandırmıştı. Ölenlerin heykelleri dikiliyordu. Parlamento yeniden kuruluyordu. Artık milis kapsülleri yoktu, bulutların içinde sivil hava gemileri dolaşmıyor, havada yalnızca canavarsuratlar, balonlar ve flamalar görülüyordu. Belki de Weather Wrightby onların bu yeni Yeni Crobuzon'a katılmalarını istemiyordu.

Hayır. Cutter biliyordu. Gerçeği biliyordu. Durum böyle değildi. Başını iki yana salladı.

"Konseycilere anlatmalısın," dedi.

"Ne anlatmamı istiyorsun?" diye sordu Ann-Hari. "Onlara, hiç tanımadığımız, ya da güvenmediğimiz birinin buraya hiç tanımadığımız bir adamı getirdiğini ve bize doğru *olabileceğini* her zaman bildiğimiz bir şeyin doğru *olduğunu* söylediğini ama kanıt göstermediğini mi söyleyeceğim? Bunu mu istiyorsun?"

Cutter içinden bir şeyin, titrek bir çaresizliğin kabardığını hissetti. "Ah, Tanrım," dedi. "Umurunda bile değil."

Kadın gözlerini ona dikti.

Eğer haklıysan, diyordu –eğer gelenler Drogon ve Weathar Wrightby bile olsa, binlerce milis hazır bekliyor bile olsa– biz buradayız, buyuz. Burada olmak zorundayız. Bu onun çıldırmış hali miydi?

"Biz Demir Konsey'iz," dedi. "Bir daha asla geri dönmeyiz."

Cutter gecenin içine doğru koşmayı ve artık ilgilenmeye başladığı muhaliflere –yoldaşlarına, dostlarına, kız kardeşlerine– gerçeği haykırmayı ve onları geri döndürmeyi, dönmeleri için yalvarmayı, onları neyin beklediğini, bildiği şeyi, Ann-Hari'nin bildiği şeyi söylemeyi düşündü. Hiçbir şey söylemedi. Haykırmadı. Bunun bir başarısızlık olup olmadığından emin değildi –bir zayıflık olup olmadığından da– ama gerçeği ilan edemedi. Çünkü bunun bir fark yaratmayacağını, hiçbirinin geri dönmeyeceğini biliyordu.

33

Tren eski rayların üzerinde yavaş yavaş ilerledi, işçiler önü sıra koşup hemen yıkılan bir taş seti onardı, kolay bir geçiş için molozları yoldan temizledi. Kırılan rayları kaynakla birleştirdi, paslanıp kopmuş çivilerin yerine yenilerini çaktılar. Ama onları asıl yavaşlatan raylardaki hasar değil, kuşku, bulundukları yer ve yaptıkları şeydi. Saatte yirmi beş kilometre hızla giden ebedî tren, Demir Konsey, etrafı volkanik kaya pençeleriyle sarılı, kuzeye, Yeni Crobuzon'a doğru yol alıyordu.

Her pencereden silahlar çıkıyordu. Açık vagonlar, küçük çimen mezarlık, kuleler, çatılardaki çadır-kasabalar silahlı Konseycilerle doluydu. Çömelmiş, savaş türküleri söylüyorlardı. "Bize Yeni Crobuzon'u anlatın," diyordu, Konsey hâlâ bir işçi treniyken, fahişelerin ya da Bas-Lag'in iç kesimlerindeki özgür kadınların, ya da Demir Konseycilerin doğurduğu gençler.

Trenin arkasından savaşamayacak durumdaki Konseyciler geliyordu. Çocuklar, hamileler, Tekraryapımlarının işe yaramaz kıldıkları. Yaşlılar. Raylarda uzun bir kuyruk oluşturmuşlar, kendi şarkılarını söylüyorlardı.

Canavarsuratlar tepelerinde uçuyor, gidip gelip gördüklerini çığırıyorlardı. Yol, saatlerce tırmandı, sonunda granit çıkıntıların uzandığı bir tepeye geldi. Bir kütük ormanını geçerlerken sağda solda ağaçlar belirdi ve bunların içlerinde yaşayan şeylerin ağaç tepelerindeki ciyaklamalarını duydular. Kilometrelerce batıda ağaç karmaşası Kötüorman'a dönüştü. Tren tekerleklerinin büyüleyici ritmiyle saatler geçti. Cutter bu sesi unutmuş, Demir Konsey'in herhangi bir ritim tutturamayacak kadar yavaş devinimi, şu andaki ritmi kafasından silmişti. Tren ses çıkarmaya yetecek bir hızla gidiyordu. Tekerleklerin çarpışı, pistonların vuru-

şu. Çuh, çuh, çuh sesleri, sanki tekrar tekrar omuzuna vuruluyor, bir şey anımsatılıyor gibi, huzursuz bir ses. Cutter kendini trenin endişesine kaptırdı.

Anlayacağım, bir an sonra, anlayacağım, dedi içinden. *Bir an sonra karar vereceğim.* Ebedî tren durmadı ve görünüşe göre, Cutter'ı, karar vermeye fırsat bulamadan, Yeni Crobuzon'a kilometrelerce daha yaklaştırdı.

Ne olacak?

Silahı hazırdı. Mültecilerle, yabancılarla, önlerinde onları bekleyen şeyden korkan ve heyecanlananlarla birlikte işçi vagonunda yolculuk yapıyordu. Yol kıvrıldı, kıvrıldı, sanki son durağını saklamaya çalışıyordu. *Daha kilometreler var*, diye düşündü Cutter ama hattın sonu, görünmeyen bir noktada karanlık ışıltılar yayıyor gibiydi.

"Eve dönmeliyim. Beni bekliyorlar," dedi birisi. *Bir şey*, diye geçirdi aklından Cutter. *Seni bir şey bekliyor.*

Kalmayacağım. Kesindi bu, birdenbire karar vermişti. *Pis Drogon'a gitmeyeceğim ama ona ölümümü de göstermeyeceğim.* Ne yapacaksın? Sorusunu seslendirdi. *Kaçacağım.* Nereye gideceksin? *Gitmem gereken yere.* Ya Judah Low? *Bulabilirsem. Eğer onu bulabilirsem.* Judah Low.

Oh Judah oh Judah. Judah, Judah.

Gece, sanki karanlık havayı yoğunlaştırmış gibi bastırdığında, tren durmadı. Işık pencerelerden gri ovalara vuruyor ve treni, gaz lambası ışığından bacakların üzerinde giden bir kırkayağa benzetiyordu.

Az bir yolları kalmış olmalıydı. Birdenbire raylar temiz ve parlak görünmeye başladı. Belki de bir hat var, diye düşündü Cutter; belki de şehrin bu kadar uzak mesafeye gidip gelerek, hayalet yolcuları hayalet istasyonlara taşıyan trenleri var. Sonra, çok erken sabahın donuk ışığında, hat kenarında durmuş, ellerindeki keserleri ve kalın çalı süpürgelerini sallayarak, trene, *Hadi, hadi*, diye bağıran ve ona *Yuvaya hoşgeldin*, diyen görüntüler ortaya çıktı.

Yeni Crobuzon Birliği'nin kaçakları. Artan sayılarda, karanlığın içinden trenin önüne çıkıyor, ayı andıran ışıklarına

gözlerini kırpıştırıp el sallıyorlardı. Gün ağarmaya başlamıştı. Kötüorman'dan ya da Dog Fenn'in batısında, milislerin intikam avcılığı yaptığı tehlikeli sokaklardan geçerek gelen, Birliğin asker kaçakları. Bunlar hatları temizleyen vasıfsız işçiler olmuştu.

Crobuzonlular şapkalarını ve eşarplarını sallıyorlardı. *Koşun yuvaya gidin,* diye bağırdı birisi. Bazıları ağlıyordu. Raylara kuru çiçek yaprakları attılar. Ama durup kollarını sallayarak, *Hayır,* diye bağıranlar da vardı, *Hayır, sizi öldürecekler* ve üzgün bir gurura bürünmüş diğerleri.

Koşup Konsey'e atladılar. Konseycilere ve çocuklarına kış meyveleri ve yiyecekler attılar, birbirlerine bağırarak bir şeyler söyleyip yine trenden indiler. Görevleri ve bunun tarihi önemi trendekileri ciddileştirmiş ve sessizleştirmişti. Kaçakları karşılayan ve onları kucaklayanlar yaya izleyicileriydi.

Halk trenin yanında koşuyor, ona yetişmeye çalışıyor ve isimler bağırıyordu.

"Nathaniel! Orada mı? Nathaniel Besholm, Tekraryapım, kolları odundan. Kayıp trenle birlikte bozkırlara gitmişti."

"Kesik Burun! Babam. Geri gelmedi. Nerede?"

İsimler ve öyküler, Demir Konsey'in dönüşünün, kendileri için, gerçekleşen bir söylence olmasının dışında, bir ailenin umudunun yeniden yeşermesi anlamına da geldiği kişilerin ağzından, art arda dökülüyordu. Sürgünde çoktan kaybolmuş ve belki şimdi birden geri dönmüş kişilere yazılı mektuplar pencerelerden içeriye fırlatıldı. Çoğu ölü ya da çekip giden kişilerdi bunlar: Bu mektuplar okundu ve herkes için birer mesaj haline geldi.

Gün doğmuştu, Demir Konsey'in yolunun sonuna geleceği gün. Yavaşlıyordu, sürücüleri yolculuğun her anını yaşamak istiyordu.

"Golemci Low!" diye bağıran yaşlı bir kadın sesi duydular geçerlerken. "Ortalıkta dolaşıyor, sizin için hazırlık yapıyor! Hızlanın!"

Ne? Cutter dönüp geriye baktı. İçinde bir kuşku oluştu. *Ne?*

"Korkmayın," diye bağırdı birisi. "Dinleyin, biz yalnızca saklanıyoruz, biz Birlikçiler, bekliyoruz, sizi bekleyen milis hatlarının arkasındayız," ama Cutter Judah'dan söz eden kadını arıyordu.

Uzak değildi. Belki de öğlene kadar oraya, hattın sonuna, makaslarda bekleyen milis sıralarına varırlardı. Birkaç kilometre kaldı yalnızca. *"Bir planım var," demişti Judah. Tanrım, Tanrım. O burada.*

Demir Konsey'in canavarsuratları iki yöne de uçuyordu. El ilanları yakında şehirde olacaktı.

Cutter ata binmişti, aylar içinde bozkırların adamı olmayı öğrenmiş, dört nala gidiyordu. Neredeyse, Tekraryapım Rahul'u süren Ann-Hari ile başa baş gidiyorlardı.

Rahul'un adımları yeri dövüyordu, kayşat ve çakıl döküntülerinin altında, yükseltilmiş bir yol duvarının, bir rüzgâr siperinin yanından gidiyordu, duvarın eğik kenarını hindibalar ve otlar sarmıştı. Cutter atını rüzgârın en acımasız olduğu yerde sürüyor, gözleri tozla doluyordu. Umursamıyordu. Birden hızlanan ve yakınlara yağmur indiren bulutların altından atını hızla sürdü. Raylara baktı, ileriye baktı. Rayın yanındaydı.

"İstersen benimle gel," demişti Ann-Hari'ye. "Yanıldığımı göster. Her an geri dönebilirsin. Ama eğer haklıysam, bak söylüyorum... Sana Judah'nın bir şey planladığını söylüyorum." Ann-Hari artık çileden çıkmış olsa da, Cutter'ın telaşında ve endişesinin belirsizliğindeki –heyecanlı mı, kaygılı mı, kızgın mıydı?– bir şey onu etkilemiş ve kadını yanında gelmeye razı etmişti.

Judah'nın istediğini yapamamıştı ve onu görmesi, ne aradığından emin olmasa da, eğer yapabilecekse, onu Konsey'i geri döndürmesi için ikna etmesi, yaptıklarını anlatması, başarısız olduğu için pişmanlığını kabul ettirmesi gerekiyordu. Atlılar önünü kestiğinde Ann-Hari'yi çağırmalarını istedi. "Gitmeme izin vermelisin," dedi. "Bana bir at ver. Judah ileride. Onu görmem gerekiyor!"

Kadın sabrının sonuna gelmişti ama yine de yumuşadı. Geleceğini söyledi. "Pekâlâ. Bana güvenmiyorsan, yanımda gel, umurumda değil ama yalnızca birkaç saat kaldı ve onu görmem şart."

Ne yapıyor?

Sonra. Yeni Crobuzon'a en yakın tarlalarda. Nehirler yükseltilmiş yolun altından akıyor ve asit yağmurları yolu örten taşları aşındırmış. Tepeler uzanarak arazide engebeli otlakları oluştur-

muş, Kötüorman'ın zift karası yoğunluğu siyah ve siyah-yeşil bir dalga halinde trenin yoluna akıyor ve bazı yerlerde, ara ara, ormanın küçük elleri hattın kenarına kadar uzanıyor. Cutter, Rahul ve Ann-Hari ağaçları ve ağaç gölgelerini geçtiler.

Ebedî tren arkalarında hızla görünmez olmuştu, yeni onarılan raylar önlerinde dolananarak gidiyordu. Cutter, tek başınaymış gibi, doğanın örgüsünde bir yumruya, gururlu bir bedene benzeyen yükseltilmiş metalin yanı sıra at sürdü. Hâlâ ona el sallayan mülteciler vardı ama çoğu trene koşmuştu. Selamlarına aldırmadı. *Konsey nerede? Bizi kurtarmaya mı geldi? İlerideler, delikanlı, dikkatli ol.* Bakışlarını raydan, rayların kenarından ayırmıyordu. Tren ancak bir saat kadar gerisindeydi.

Yeni Crobuzon'un onu içine çektiğini, sanki şehrin çekim gücü -tuğla, çimento, odun ve demirin, çatıların görüntüsü, duman ve kimyasal ışık beneklerinin yoğunluğu- onu sarmıştı. Taşlık arazi, demir hatta doğru kabaran bir dalga gibi yükseliyordu ve Cutter'ın atı aşağı doğru inerek, yol yatağının ve arazinin aynı düzeyde olduğu bir yerden geçti. Rahul arkasındaydı. Büyük kayaların bulunduğu bir ovanın yanından geçen bir mavna gördü. Çiftliklere yaklaşmışlardı. Demiryolunun kenarını izledi. Bir zamanlar belki de bir sinyali, trenlerin hızını ölçen bir göstergeyi çalıştırmış bir düzenek. Orada burada tren yolunda ya da kenarında metal ve taş kalıntıları.

Bir canavarsurat sürüsü hızla Yeni Crobuzon'dan geri geldi, bulutların altına dağıldılar ve onlara ciyakladılar. "Bekliyorlar! Binlerce ve binlerce ve binlerce! Sıra sıra! Hayır!"

Cutter ve Rahul rayların doğu tarafında dörtnala gidiyorlar, mesafeyi hızla katediyorlardı, o kadar hızlı gidiyorlardı ki Cutter hipnotize olmuştu, sonunda son kez kayalıkları döndüklerinde, birden çıplaklaşan düz arazide, su kuşlarının da çevreleri gibi grileştiği alçak bir bataklıkta raylar birleşti. Kusursuz bir perspektifin en ucunda, yan hatların birer yelpaze gibi dağıldığı bir merkez vardı. Atölyelerin dumanı, tren barakalarının kışın donuklaştırdığı oluklu demirleri, Yeni Crobuzon'un ucundaki geniş terminal. Cutter bir ses çıkardı, Rahul'un da sesini duydu, uzakta

tek bir kütle, maskelerinden yansıyan donuk ışıkla, flamalar ve toplardan oluşan bir organizma halindeki milisler görünmüştü.

"Aman Tanrım." *Judah, neredesin?*

Birlikler bekliyordu.

"Judah nerede?" diye sordu Ann-Hari. Kilometrelerce ötede bekleyen adamlara bakıyordu ve Cutter, ürpererek, kadında bir meydan okuma, gözlerinde bir savaş ışığı gördü. Bir gülümseme.

"Onu kaçırmış olmalıyız. Hadi ama, yemin ederim burada..."

"Hiçbir şey bildiğin yok, değil mi, hiçbir şey bilmiyorsun..."

"Yapma Tanrı aşkına, Ann-Hari, onu bulabiliriz." *Neden onu arıyoruz? Ne yapacak?*

Tren, koruyucu taş vadiden Yeni Crobuzon milislerinin beklediği o düz platoya çıkacaktı. Cutter trenin geldiğini görüyordu. Gelmeye devam edecek ve onları neyin beklediğini gören Konseycilerin suratları bembeyaz olacaktı ama başka yapacak bir şey olmadığının bilincinde, dimdik duracaklardı. Trenin makineleri yavaşlamaya başladığında milisler tepelerine inmiş olacaktı. Son bir cesaret, hırçın bir ölümden başka bir olasılık yoktu. Bu bilgiyle trendeki yüzlerce Konseycinin terleyen ve korkmuş suratları yeniden sertleşecek ve tren hızlanacaktı. Düşmana doğru hızını arttıracaktı.

Hadi ama, milisleri daha önce iki kez yendik, yine yapabiliriz, bağırtıları, herkesin sevinerek inanmış göründüğü yalanlar duyulacaktı. Bazıları tanrılarına, ya da ölü atalarına, ya da sevgililerine fısıldayacak, onları korumayacak muskaları öpeceklerdi. *Demir Konsey! Birlik ve Tekraryapımlar İçin!* diye bağıracaklardı.

Demir Konsey, ebedî tren homurdanacak, dumanı savrulacak, lokomotifinin düdükleri ciyaklayacak, silahlarının sesleri bir mermi fırtınası gibi uğuldayacaktı. Tren Yeni Crobuzon silahlarının bölgesine girecek, bir yaylım ateşi ve parçalanan metal yağmuru içinde, sıcak bir ölüme yakalanarak yanan muhaliflerin, Özgüryapımların acı çığlıklarıyla, Demir Konsey yok olacaktı.

Tanrım, Tanrım.

Konseyciler gerisin geriye trene doğru gitmeye başladı. Cutter daha yavaş bir hız tutturdu. Metali izliyordu. *Son şans.* Taşların çemberindeki korunağa en fazla bir buçuk kilometre kalmıştı.

Tepelerinde yine canavarsuratlar belirdi ama bunlar farklı bir aksanla konuşuyordu, bunlar yeni gelenleri karşılamaya gelen *şehir* canavarsuratlarıydı. "Gelin, gelin," diye bağırdılar. "Bekliyoruz. Milislerin arkasındayız. Sizi bekliyoruz." Dönerek hattın kenarındaki bazı makinelere doğru gittiler. Cutter atını sürmeye devam etti.

"Ann-Hari." Altı metre yukarıdan, çukurun başından biri seslendi. Cutter başını kaldırıp baktı, Judah'yı gördü.

Cutter bağırdı. Atını durdurdu, Rahul da durdu ve Ann-Hari ile birlikte yukarı baktı. Judah kenarda duruyordu. Heyecanla ellerini ve kollarını sallıyor, dikkatlerini çekmeye çalışıyordu.

"Ann, Ann-Hari," diye seslendi. "Cutter." Eliyle onları çağırdı.

"Judah," dedi Cutter.

"Yukarı gelin, yukarı gelin. Burada *ne işiniz* var? Ne yapıyorsunuz? Hadi, hemen yukarı çıkın."

Rahul, büyük kertenkele ağırlığıyla, bu eğimli yoldan çıkmayı göze alamadı. Cutter ve Ann-Hari köklere tutunarak tırmanırlarken rayların kenarında bekledi. Cutter bayırı çıkarken başını iyice eğmişti ve ancak son anda, kil rengi suratını kaldırıp Judah Low'a baktı.

Judah, anlaşılmaz bir ifadeyle Ann-Hari'ye bakıyordu. Cutter onları izlerken, kadına uzun uzun sarıldı. Cutter dudaklarını yaladı. Bekledi. Judah ona döndü, yarım yamalak bir tebessümle ona da sarıldı ve Cutter kısacık bir an ağırlığını Judah'ya yasladı. Gözlerini kapattı ve başını ona dayadı, sonra tekrar doğruldu. Bulundukları yükseklikten rayların çıkışını görebliyordu.

Üçü de izliyordu, birbirilerini izliyordu. İşte oradaydı, uzun gri saçlı adam, Judah Low. *Sen nesin?* diye düşündü Cutter. Judah'nın etrafında, beklediğini gösteren işaretler vardı. Bir su şişesi. Golem zanaatının tuhaf kalıntıları. Bir teleskop.

Burada, etraflarında başka kimse yoktu. Şehirden önceki son dönemeç. Canavarsuratlar başlarının üzerinde yine belirmiş, dönüp duruyorlar ve geçerlerken histerik biçimde bağırarak onları uyarıyorlardı.

"Neler yaptın?" diye sordu Cutter. "Ne yapıyorsun? Durmadılar, Judah, dönmediler. Denedim..."

"Biliyorum. Dönmeyeceklerini biliyordum. Önemli değil."

"Ne oldu? Şehirde ne oldu?"

"Ah, Cutter. Bitti, bitti." Judah durgunlaşmış ve korku içindeydi. Cutter ve Ann-Hari'nin başlarının arasından demiryolunun dönemecine, ebedî trenin geleceği yöne baktı. Sonra onlara döndü, bakışlarını tekrar raylara çevirdi. Dikkati iki taraf arasında sürekli gidip geliyordu.

"Ne yapacağız?" diye sordu Cutter.

"Şu anda yapılacak bir şey yok," dedi Judah. "Artık aynı değil. Şehir... Şehir yine değişti."

"Sen niye buradasın, Judah?" diye sordu Ann-Hari. "Neden buradasın, Judah Low?" Onun suç ortaklığını yapıyordu. Birbirlerine gülümsüyorlardı, neredeyse. Seslerinde bir oyun seziliyordu. Bekleyen katliama, milisleri görmüş olmalarına rağmen kadında hâlâ şakacı bir taraf vardı. Uzandı ve tekrar tekrar adama dokundu, adam da ona. Aralarındaki şey ikisi arasında gidip gelen bir hayvan gibiydi. Judah, kadının omuzunun gerisine baktı ve sonra yine ona döndü.

"Judah!" Cutter bağırdı ve Judah ona döndü.

"Evet, evet, Cutter," dedi. "Tabii." Yatışıyordu. "Neden buraya geldiniz?"

"Ne yaptın, Judah?" diye sordu Cutter. Ama bir gürültü oldu ve Judah küçük bir oğlan çocuğu gibi mutlu bir ifadeyle soluk verdi ve yine bir çocuk gibi, ayak parmaklarının ucunda zıpladı. Gözlerinde yaşlar vardı. Gülümsüyor ve ağlıyordu.

Sekiz yüz metre kadar ileriden bir duman bulutu yükseldi. Ebedî tren. Yuvasından çıkan isli bir kurtçuk gibi kıvrıldı, keskin bir dönüş yaparak tahrip edilmiş bariyerlere doğru yaklaştı. Trenin önünden bir rüzgâr eserek yüzlerine çarptı, Cutter ve Ann-Hari dönerek etrafı saran ve gün boyunca cılız bir parıltı yayan, taş ve rayları yıkayan ışıklara baktılar ve Demir Konsey son dönemece girdi.

Hayır. Cutter bunu yüksek sesle söyleyip söylemediğinin farkında değildi. Milislerin ardında devrimcilerin gizlendiğine inanmıyordu. Demir Konsey taş yarıktan geçerken ve ölümüne doğru hızla atılırken izliyor ve yüksek sesle ya da kafasının içinde bağırıyordu. *Hayır.*

Dişleri meşalelerden, fetiş kafalı, üzeri efsaneleri konu edinen şekillerle bezenmiş, hayvan artıklarının asılı olduğu bir makine en haşin savaşçılarla, en büyük Tekraryapımlarla, bıçaklı kaktüsadamlarla dolu bir halde kükrüyor, yanı sıra koşan ve umutsuzca ona tezahürat yapıp konfeti atarak onu ağırlayan Yeni Crobuzonlu mültecilerle birlikte geliyordu. İkinci makine, bütün takipçileri, bütün hat sakinleri militan olup, onun silahları haline geliyor, Demir Konsey savaşçı bir şehre dönüşüyor. Tekerlekleri demiri dövüyor, bacalarından duman fışkırıyor, plansız ama onlara *ileri* dedirten budalaca bir cesaretle, herkes savaşa hazır.

Çuh çuh çuh. Cutter bu sesi, tekerlekleri, rayların tıkırtısını duydu. Yarığın kenarına giderek bağırdı ama sesi duyulmadı. Judah'nın ağladığını ama hâlâ gülümsediğini; Ann-Hari'nin ise yalnızca gülümsediğini gördü. Tren, daha önce gitmediği kadar hızla, insan ve kertenkele ellerini sallayan Rahul'u geride bıraktı.

Cutter sendeledi ve arkasında duran Judah'nın mırıldandığını, iki bölümlü bir ritmi, trenin ritmini tekrarladığını duydu. Trenle birlikte şarkı söylüyor ve bir şey bekliyordu. Cutter eğildi, trene ve savaşa, şehirleri için son savaşlarına hazırlanan Konseycilere baktı. Önlerinde, traverslerin arasında tuhaf engeller vardı, treni raydan çıkaracak, ya da parçalayacak kadar ağır şeyler değil ama belirgin bir engelleyici dizisi, rayın birkaç metre üzerinde, bir yol işaret levhasındaki noktaları andıran şeyler.

"Çuh *çuh* çuh *çuh*," diyordu Judah ve aşağıdan da aynı anda çuh *çuh* sesi geldi ve Demir Konsey'in ön kısmı Cutter'ın daha önce görmüş olduğu ve bir sinyal kalıntısı ya da yarım kalmış bir şey diye düşündüğü bir düzenekten geçti. Tekerlekler ona dokunduğunda ve düzenek takırdayarak harekete geçtiğinde Judah soluyarak dizlerinin üzerine çöktü. Derisi gerilmişti; bütün eti

bedeninden çekilmiş gibiydi. Cutter adamın yüklendiği enerjinin kuvvetini ve çekiş gücünü gördü.

Trenin değişen ritmini ve bir başka şeyi, karmaşık bir müdaheleyi, ters yönde bir vuruşu duydu. Demir Konsey Judah'nın yerleştirdiği anahtarı açtı, bıraktığı akım canlandı, adamdan güç çekmeye başladı ve yalnızca Cutter bunu görebiliyordu. Judah'nın gözlerini kırpıştırıp soluduğunu gördü.

Raylar arasındaki küçük engel, Judah'nın ilk çığlığının Cutter ve Ann-Hari'nin görmelerini engellediği şey, çakılların arasına sıkıştırılmış, traverslerin üzerine yatırılmış şey –iğnelerden, metal çubuklardan, kütüklerden oluşan bir engel– Demir Konsey tarafından itildi. Her bir parça hızla Judah'nın yerleştirdiği bağlantıların üzerine düştü ve tuhaf kesin sıralanışları ve malzemeleri yüzünden hepsi düşerken kendi sesini çıkardı. Bu sesler birleşerek, kırılma, çarpma ve çınlayan demirden oluşan ve trenin kusursuz ritmine katılan tam bir müzik oluşturdular. Çok kısa süren bir an, bir atım büyüsü, anımsatıcı bir tempo duyuldu ve bu karmaşık anda, her bir gürültü bloğu, zamanı müdahale ederek biçimlendirdi ve böylece Demir Konsey'in kocaman kafası kaya kıvrımlarının, taş tabakalarının arasından açık alana çıktı ve *her bir an* gürültüyle parçalandı, şekillendi, Judah Low'dan, Yeni Crobuzon'un kendini eğitmiş büyük beden büyücüsünden enerji emen mekanizmadan geçen müdahale; kaba, enerji dolu, kaçınılmaz şey; bölünmüş zamanın kesinliği, zamanı *yeniden biçimlendirdi*, zaman *içinde* bir çatışma oldu,

zamanın kendisini yeniden şekillendirdi ve onu

bir golem

zaman golemi

yaptı

ve golem cansız yaşamda doğruldu, bir ses ve zaman golemi doğruldu ve kendisinden istenileni yaptı, kendisine verilen komut oydu, komutu varlığı idi, komutu yalnızca *ol* idi ve oldu. Canlan-

dırılan bu şekil zamandan yapılmıştı, kenarlarında biçimsiz saniyeleri ve ezilen anları yaparken oluşan kertikler, zaman uzuvlarının zaman bedenine bağlandığı anlar. Oldu. Yapanın bile aklının almadığı boyutlarda, oradaki hiç kimsenin görmediği bir şekil; sınırları treni sarıyordu, farklı bir görünümdü.

Zaman golemi oldu ve vardı, etrafındaki doğrusallık onu ilgilendirmiyordu, yalnızca vardı. Bir şiddetti, art arda gelen anlara karşı korkunç bir saldırıydı, art zamanlılıkta bir pıhtıydı ve varlığının sessiz kibriyle bu ontolojik rezalete hiç aldırmıyordu.

Yüzü kan içinde, emeklerken, kumsala düşmüş bir balık gibi çırpınarak ve kanını toprağa bulaştıran ve büyü için gösterdiği çabadan bitkin ve sarhoş biri gibi ayakta durmaya çalışan Judah Low dönemece baktı ve gülümsedi. Cutter onu izliyordu.

Çirkin bir ses duyuldu. Büyük bir ağırlığın çarpma sesi. Ann-Hari çığlık atıyordu. Arkasında bir toz bulutu bırakarak aşağıya inmeye başladı. Düştü, yuvarlandı ve doğruldu, giysileri yırtıldı. Rahul da şaşkın bir haldeydi, hemen ötesinde duran Demir Konsey'e bakıyordu. Konseyciler ve kaçak yolcular, ne yapacaklarını bilmeden durmuş, bekliyorlardı. Herkes trene bakıyordu.

Ebedî tren. Demir Konsey'in kendisi. Kaçak, geri dönmüş ya da dönüyor ve şimdi bekliyor. Zaman goleminin bedeninde tamamen kıpırtısız. Trenin anı donup kalmış.

Görüntü hep net değildi. Golemin yapıldığı dünyevi maddedeki kaba yırtıklar kenarlarında yaralı zamanın yanar döner bir görüntüsünü taşıyordu. Bazı açılardan treni görmek ya da düşünmek zorlaşıyordu, ya da anımsaması güçtü, her an değişiyordu bu. Ama tren devinmiyordu.

Bacalarından çıkan duman, metrelerce yukarıda dumantaşları kadar hızla yükseliyor, sonunda duman dalgaları zamandaki yarığa, golemin bedenine ulaştığında hareketsiz kalıyor ve bu rastgele engelin üzerine çıktığında sürüklenerek uzaklaşıyor, son kötü soluğu da tarihe karışıyordu. Konseyciler hâlâ silahları ellerinde, hazır bekliyor, tren şehrin ötesindeki düzlemlere atılıyordu ve hiç kıpırdamıyordu.

Son vagon, iki makineden biri, çekmek yerine iten makine, bu sarmalayan zamansızlığın koruyuculuğundan uzakta, hareket etmeye devam etmiş ve raydan çıkarak meydana gelişi hesaplanamayan maddenin beklenmedik kriziyle karşılaşmıştı. Patlamıştı, sıcak kömür ve kalıntıları ve ölü mühendisler havaya saçılmıştı. Vagonun önündeki son uzantı akordeon gibi olmuştu ve sonsuz zaman golemiyle birleştiği yerde yaranın ucu bir çizgi halinde kesiliyordu.

Ann-Hari bağırıyordu. Konseyi izleyenler kayaların arkasından çıkmaya devam ederek birbirlerine ne olduğunu anlatıyor, geride kalanlara haber gönderiyorlardı: *Demir Konsey... Ne?*

Trenden hiçbir ses çıkmıyordu. Bir trendeki kadın ve erkekler gibi şekil almış dev bir sessizlikti. Demir Konsey suspus olmuştu. Ann-Hari bağırarak ona tutunmaya, trene atlamaya çalıştı ve zaman golemin sınırlarında, ondan kayarak uzaklaştı ve eli havada kaldı, ya da yönünü şaşırdı, ya da bir an Demir Konsey orada değilmiş gibi ona dokunamadı, ona dokunamadı. Zamanın içindeydi. Demir Konsey ise değildi, onun ötesindeydi. Onu, yoldaşlarının her anını görebiliyor ama ona dokunamıyordu. Zaman içinde kalan diğerleri etrafına toplanmaya başladı. Ann-Hari çığlık çığlığa bağırıyordu.

Trenin en başında, güçlü, dikenli kollarıyla uzanan Kalın Bacaklar vardı. Uzaktaki milis güçlerine bakıyordu. Ağzı açık, gülümsüyordu. Yanında, kahkahalar atan ve salya iplikçikleri kopacak kadar uzanmış biri vardı. Havada asılı, devinimsiz bir toz, treni saklıyordu. Farları ışıl ışıldı, kesintisiz bir ışık yayıyordu. Ann-Hari öfkeden deliye dönmüş, Kalın Bacaklar'a ve Demir Konsey'e katılmayı deneyip başarısız olmuştu.

Cutter olanaksızlığı izliyordu. Judah ellerini bedenine değdirince yerinden sıçradı.

"Gel," dedi beden büyücüsü. Ses, Judah'nın sesi değildi. Kan ve balgamla çıkan bozulmuş bir şeydi ama adam hâlâ gülümsüyordu. "Gel. Onları kurtardım. Gel."

"Ne kadar sürer? Sürer mi?" Cutter titrediğini hissetti.

"Bilmiyorum. Belki de her şey yoluna girene kadar."

"Öldüler." Cutter trenin arkasını gösterdi. Judah başını diğer tarafa çevirdi.

"Olan oldu. Yapabileceğimi yaptım. Tanrım, onları *kurtardım*. Gördün." Ayağa kalktı. Karnını tuttu. Bir soluk verdi. Sallandı ve etrafında lekeler bıraktı. Gün ışığı onu güçlendiriyor gibiydi. Uzandı, Cutter elini uzattı ve birlikte aşağı inmeye başladılar, Judah, eski paçavralardan yapılmış gibi sarkıyordu, rayların görünmediği kayalıklara indiler. Çok uzaktan duyulan sesler, milislerin geldiğini anlatıyordu. Olmaması gereken bir şey gördüklerini ve geldiklerini.

Cutter ve Judah aşağıya indiler, uzaklaştılar.

10. KISIM

ANIT

34

Ayaklarını sürüye sürüye, küçük tilki izlerine takılarak yürürlerken, bir yandan Judah'yı tutan ve kuru kuru öğüren adamın saçlarını, yaşlanmış yüzünden geriye atan Cutter, bu anların bitmemesini istiyordu. Sığ bir derede Judah'nın kanlarını temizledi. Judah Low onun farkında bile değildi, soluyor, parmaklarını geriyordu. Bu an sürdükçe, Cutter numara yapabiliyor, kendini her şeyin iyi biteceğini düşündüğüne inandırabiliyordu.

Yan yan sürünerek yavaş yavaş Yeni Crobuzon'a doğru gidiyorlardı. Cutter, onları, hâlâ donmuş trene yaklaştıklarını görüp duyabildikleri milislerin yolunun çok uzağından geçiriyordu. Kaçan, kayalarda saklanacak yer arayan, bataklığa doğru giden yüzlerde Konseyciyi düşündü. Aralarında şehrin mültecileri de vardı. Kaya kuytuları korkmuş kişilerle dolu olmalıydı.

"Judah," dedi. Adını fısıldadı. Nasıl bir duyguyla konuştuğunu bilmiyordu. Judah'nın yaptığı şeyin ölümlerine neden olduğu kişileri düşünüyordu. "Judah."

Gizlenmek, izlerini saklamak gibi bir kaygıları yoktu; arkalarında apaçık ayak izleri, kan ve kırık dallar bırakıyorlardı. Judah'nın ağırlığı altında iki büklüm olmuştu. Diğer Konseyciler de dönemeçten tırmanarak dış arazilere çıkmış olmalıydı ama beklenmedik bir coğrafya ya da zamanlama sonucu Cutter ve Judah yalnızdı, çalıların üzerinden, soğuğun kuruttuğu otların arasından geçerek yollarına devam ediyorlardı. Doğanın içinde yapayalnızdılar. Ruhlar gibi. Yüksekteki bir açıklığa gelip baktıklarında kilometrelerce ötedeki milislerin ilerleyişlerini gördüler. Cutter'ın gözüne bir an ebedî tren ilişti. Onu gördü, biraz bu dünyanın dışındaydı, sanki gerçeklik onun ağırlığı altında eğil-

miş gibi, sanki bir çukurun dibindeymiş gibiydi. Trenin hiç hareket etmediğini gördü.

Gölgelerin yavaş kımıltısında, Cutter kış günlerinin eskidiğini gördü. Her şeyin değişiyor olması gerektiğini, zamanın zamansızlığın etrafında süründüğünü biliyordu. *Buradayım, Judah'nın kolunun altında. Onu Yeni Crobuzon'a götürüyorum.* Bunun sürmeyeceğini biliyor olması adeta içini deliyordu.

Sana hiçbir şey sormayacağım. Yaptığın şeyi neden yaptığını sormayacağım. Zamanım yok. Ama Judah kendini tutamayıp konuşmaya başladı.

"Yapılacak bir şey yoktu, gerçekten. Onları koruyacak hiçbir şey. Tarih yoluna devam etmişti. Yanlış zamandı." Çok sakindi. Cutter'a değil, dünyaya anlatıyordu. Sayıklayan biri gibi. Hâlâ çok zayıftı ama sesi güçlü çıkıyordu. "Tarih yoluna devam etti ve bu... Bilmiyordum! Yapabileceğimi bilmiyordum. Çok zordu, bütün planlama, çalıştırma, bu kadar bilgi... Bu beni..." Ellerini başına doğru salladı. "Çok *tüketti*..."

"Tamam, Judah, tamam." Cutter adamı eliyle yatıştırdı ve sonra elini çekmedi. Judah'yı tuttu. Birden gözleri doldu, gözlerini kapatıp kırptı. *Nasıl bir ikiliyiz ama,* diye düşündü ve aslında güldü, Judah da gülmeye başladı.

Yeni Crobuzon bu tarafta. Cutter yolu gösterendi.

"Nereye gideceğiz, Judah?"

"Beni eve götür," dedi Judah ve Cutter'ın gözleri doldu yine.

"Evet," dedi dikkatle. "Seni eve götüreyim."

Bunu yapabilecekmiş gibi oynadıkları küçük oyun. Uzun dolambaçlı bir yol izleyerek tren deposunun arkasındaki tepelere doğru çıkıp KADT hatlarının kuzeyinde bir yol bulabilir ve doğuya, Yeni Crobuzon'un varoşlarına gidebilirlerdi. Çancı'ya mesela, ya da ovalardan devam ederek Katran Nehri'ne ve kendilerini taşıyabilecek mavnalı göçerlere, küçük tacirlere ulaşır, Kuzgun Kapısı'nı, Dereboyu'nu ve kepri gecekondularının kalıntılarını geçer, köprü altından Dumanlı Dönemeç'e, Yeni Crobuzon'un içlerine gelebilirlerdi. Cutter onları kuzeyden götürüyordu, sanki planları buymuş gibi.

Neydi o, Judah? Yaptığın neydi? Cutter, Judah'nın bedensiz golemlerden söz edişini, bataklıkmızraklarını ve onların tuhaf golemetrisini anımsadı. *Bunu yapabileceğini bilmiyordum, Judah.*

Başkalarını gördüler. "Yanlış yolda gidiyorsunuz, delikanlı," dedi bir kervancı. Cutter ve Judah onları geçti. Araba tekerlekleri sürtünüp toprağı kaldırarak uzaklaştı. Cutter kuşlara baktı. *Biraz daha. Birazcık daha. Birazcık daha süre.* Kime ya da neye yalvardığı konusunda en ufak bir bilgisi yoktu. Judah ona dayanıyor ve Cutter adamı ayakta tutuyordu.

"Şu haline bak," dedi. "Şu haline bak." Judah'nın yüzünün kirini kendi giysileriyle sildi. "Şu haline bak."

İkinci bir küçük kaçak grubuyla karşılaştılar. Bunlar karışık bir topluluktu. El arabalı insanlar, susuzluktan soluk soluğa kalmış bir vodyanoi. Kocaman bir sopa taşıyan, şişman bir dişi kaktüs. Sopayı Cutter ve Judah'a doğru kaldırdı ama yaklaştıklarında indirdi. İki kepri vardı. Sıska kadın bedenlerini şalla sarmışlar ve küçücük adımlarla yürüyor, kafabedenleriyle konuşuyorlardı; ince boyunların üzerindeki yanardöner minik böcekler kafa bacaklarını ve çenelerini oynatıyor, kimyasal anlam tükürükleri saçıyorlardı. Onların arkasında ise, bu rastgele birliğe konulan bir tür nokta işareti gibi bir robot yürüyordu.

Cutter ona bakakalmıştı. Judah bile bitkinliğine rağmen baktı. Robot payrak paytak onlara doğru gelerek, tekerlek izlerinin üzerinden giderek yanlarından geçti.

Kollu bacaklı, kabataslak insana benzetilmiş bir gövde ve kafa, bedeni demir bir boru. Kafası kalaylı bir alaşım ve camdan yapılıydı. Bir kolu orijinal koluydu, diğeri daha hafifti, parlatılmış bir metal kullanılarak onarılmıştı. Bir delikten bir tomar sigaradan üflenircesine yoğun bir duman duman püskürüyordu. Silindir şeklindeki bacaklarını kaldırıp acımasız bir sertlikle yere indiriyordu. Omzu olabilecek olan yerde bir bohça taşıyordu.

Şehrin nadir robotlarından biri, hizmetçi, ya da zengin birinin oyuncağı mı? Yıllardır saklanan bir yer altı makinesi, bir kanun kaçağı mı? *Nesin sen?* Sürgüne giden sahibini izliyordu, özenli ayak vuruşları analitik makinesindeki bir matematik ku-

ralına uymaktan başka bir şey değil miydi? Cutter, onu, Robot Savaşı'ndan sonra yetişen birinin batıl inancıyla izliyordu.

Robot bir metal gıcırtısıyla başını çevirdi. Yumuşak, hüzünlü bakışlarıyla onları taradı ve bu camın arkasındaki çarklarda kendini örgütleyen bir virüs aklın çalıştığını düşünmek ne kadar saçma olsa da, Cutter bir an, Birliğin çökmesiyle, Yeni Crobuzon'un korkunç bir yere dönüştüğünü ve makinelerin bile kaçtığını hissetti. Robot yoluna devam etti ve Cutter, Judah'yı gidecekleri yöne doğru çekti.

Hâlâ kilometrelerce yolları vardı. Ses geldi. Milisler, çoktan devinimsiz Demir Konsey'in yanına varmış olmalıydılar. Ses yaklaştı. Cutter gözlerini sımsıkı kapattı. Zaman, beklediği gibi sona eriyordu.

Küçük taşlık bir alanda o ve Judah, Rahul ve onun hayvan sırtına binmiş Ann-Hari ile burun buruna geldiler. Kadın dişlerini gösteriyordu. Elinde otomatik bir tabanca vardı.

"Judah," dedi. Yere indi. "Judah."

Cutter eliyle bedenini yoklayıp silahını buldu, doğrultmayı denedi. Rahul hızlı kertenkele adımlarıyla yanına geldi ve kollarıyla bedenini sımsıkı sardı. Eğilerek Cutter'ın silahını aldı. Yüzüne sertçe ama dostça dokundu. Sanki ebeveyniymiş gibi Cutter'ı çekerek ileriye gitti. Cutter karşı koydu ama o kadar cılız bir sesle yaptı ki, hiçbir şey söylememiş gibi oldu. Silahının zaten patlamayacağından emindi. Ya tıkanmış olacaktı, ya da boş.

Judah sallanıyor ve Ann-Hari'ye bakıyordu. Bir peygambere yaraşır dinginliğiyle ona gülümsedi. Cutter bir şey söylemeye, bunu durdurmaya çalıştı ama kimse ona aldırmadı.

"Neden?" dedi Ann-Hari ve ilerledi. Judah Low'a yakın durdu. Ağlamaklıydı.

"Öleceklerdi," dedi Judah.

"Bilmiyorsun. *Bilmiyorsun.*"

"Evet. Gördün. Gördün. Neler olabileceğini gördün."

"*Bunu bilmiyorsun*, Judah, *lanet olsun sana...*"

Cutter, Ann-Hari'yi hiç böyle öfkeli, böyle kontrolsüz görmemişti. Konuşmak istiyordu ama yapamadı çünkü bu onun anı değildi.

Judah, Ann-Hari'ye baktı ve korkusunu gizledi, ona Cutter'ın içine işleyen büyük bir dikkatle baktı. *Bitmesin, böyle bitmesin.* Rahul'un kolları onu korumacı bir biçimde sarıp sarmalıyordu.

"Ann-Hari," dedi Judah. Biliyor olmalıydı ama sesi nazikti. "Onları ölüme gönderecek miydin? Ölecek miydin? Seni geri döndürmeye çalıştım, çalıştık..." *Dönmeyeceklerini biliyordun,* diye düşündü Cutter. "Şimdi güvendeler. Şimdi güvendeler. Demir Konsey yola devam ediyor."

"Bizi *konserve* yaptın, seni pezevenk..."

"Hepiniz ölecektiniz..."

"Buna son ver."

"Nasıl olacağını bilmiyorum. Ayrıca yapmazdım da, bunu biliyorsun."

"*Son* ver."

"Hayır. Hepiniz ölecektiniz."

"Hiç hakkın yoktu, Judah..."

"Ölecektiniz."

"*Belki.*" Sözcüğü tükürürcesine söyledi. Uzun bir sessizlik oldu. "Belki ölecektik. Ama bilmiyorsun. Milislerin arkasında, saldırmaya hazır Birlikçilerin beklemediğini bilmiyorsun, şimdi ise hepsi senin yaptığın şeyi görüp korktu. Orada olmadıklarını bilmiyorsun, gelseydik kimin bundan güç almış olacağını bilmiyorsun, gecikmiş ya da engellenmiş olsak bile. Anlıyor musun? Gecikmiş, ya da gelememiş olsak bile. Anlıyor musun, Judah? Anlıyor musun? Onlar cesaret alacaktı. Ölmüş ya da ölmemiş olmamız fark etmeyecekti."

"Zorunluydum... *Konsey*'den söz ediyoruz. Onları, seni güvene..."

"Bu senin seçimin değil, Judah. Senin seçimin değil."

Judah kollarını yavaşça oynattı, gözlerini kadına dikti, ona küçümseyerek baktı. Aralarındaki bağ hâlâ duruyordu, bir güç

hattı. Etraflarından enerji çekiyor gibiydiler. Judah, kadına sabırla, harekete hazır bir edayla bakıyordu.

"Senin kararın değildi, Judah Low. Bunu hiç anlamadın. Hiç bilmedin." Silahını kaldırdı, Cutter bir ses çıkardı ve Rahul'un kıskacında kımıldandı. Kadın silahını Judah'nın göğsüne bastırdı. Adam gözünü bile kırpmadı. "Kafandaki şey... Demir Konsey'i sen yaratmadın, Judah Low. Asla senin değildi." Geriye çekildi ve silahını Judah'nın ağzının hizasına kadar kaldırdı. "Belki bunu anlamadan öleceksin, Judah. Judah Low, Demir Konsey hiçbir zaman senin olmadı. Seçme hakkın yok. Doğru zamana, senin öyküne ne zaman uyacağına sen karar veremezsin. *Burada olmamız doğru zamandı.* Biliyorduk. Kararlıydık. Sen bilmiyorsun ve şimdi biz de bilmiyoruz, neler olmuş olabileceğini asla bilemeyeceğiz. Herkesi kendi yaşamından çaldın."

"Yaptım," diye fısıldadı Judah, "senin için, Demir Konsey için. Onu kurtarmak için."

"Bunu biliyorum," dedi kadın. Sessizce konuşuyordu ama sesi hâlâ titriyordu. "Ama biz asla senin değildik, Judah. Biz gerçek bir şeydik, kendi zamanımızda geldik ve kararımızı verdik, *bu senin kararın değildi.* Doğru ya da yanlış düşünelim, bu *bizim* tarihimizdi. Sen asla bizim falcımız değildin, Judah. Asla bizim koruyucumuz değildin.

"Bunu duymayacak, duyamayacaksın ama bu senin bir şeye kurban edilişin değil. Öyle olması gerekmiyordu. Bu, hakkın olmayan bir şeyi yaptığın için."

Cutter kadının lafının sonunu duydu ve elinin oynadığını gördü. Şimdi, diye düşündü. *Şimdi, Judah, durdur onu.*

Kadının, elini sıktığı o çok kısa an içinde düşündüğü buydu: *Şimdi.*

Bir toprak golemi çağır. Judah dikkatini toplayarak önündeki sert topraktan gri bir toprak golemi yapabilir; golem, bedeninden sarkan otlar ve ot kökleriyle, onu oluşturan maddenin içinden doğrulur ve bayırın kendisi devinirken, olaya müdahale edebilirdi. Judah ve Ann-Hari arasında durup kadının mermisini tu-

tabilir, onu maddesinin yoğunluğuyla durdurur ve sonra uzanıp silahı tutarak Judah'dan geriye çevirir, sımsıkı tuttuğu kadının mücadele etmesini engelleyebilir ve Judah'yı ondan kurtararabilir, sonra Judah goleme kadını uzaklaştırtabilir, ya da kendisi Cutter ile birlikte dönüp ağaçların parçalandığı yerlerdeki köklerin etrafından ve ufalanan kayalardan geçerek Yeni Crobuzon'a giderlerken, onu hareketsiz bıraktırabilirdi.

Bir hava golemi. Sert bir ölü yaşam rüzgârı Ann-Hari'nin gözlerine esebilir ve hedefini şaşırtabilirdi. Demir Konseycinin önünde durup giysilerini yüzüne üfürebilecek, hızla ve şiddetle silahının namlularının içine eserek ateş etmesini engelleyebilecek, havadan yapılmış, sadık bir şekil. Etraftaki hava bu yeni oluşumun dansıyla karışıp, küçük toz hortumları yapmaya başlar ve çalılıklardaki kuru yaprakları uçururken, Judah ve Cutter oradan ayrılabilirdi.

Silahını bir golem yap. Tabancanın kendisini küçük ve hızlı bir goleme çevir ve namlusunu kapat, fırlamadan mermisini yok ettir, belki Judah bu şeyin Ann-Hari'nin elinde, sınırlı şeklinin elverdiği kadar döndürebilir, geri çevirip yüzüne nişan aldırabilir, tehdit edebilir, Ann-Hari şaşkınlıktan ve kendi silahının bu uğursuz görünümümden şaşkına dönmüşken, kendisine zaman kazandırabilir, Cutter ile birlikte, tepeden aşağıya, patikaya doğru gidebilirlerdi.

Mermiyi bir golem yap. Düşebilirdi. *Giysilerini golemlere çevir.* Ayağına takılabilirlerdi. *Etraftaki ağaçlardan bir golem yap. Bulutlardan bir golem yap. Gölgelerden, kadının kendi gölgesinden. Bir başka ses golemi yap. Ses ve zamandan onu donduracak bir golem yap.* Çok soğuktu. *Yine çabuk çabuk ritimleri mırıldan ve dingin zamandan bir golem yap, onu durdur ve biz de gidelim.*

Ama Judah hiçbir şey yapmadı ve Ann-Hari tetiği çekti.

35

Cutter Katran'ın yanından şehre girdi. Gece varışıydı. Yavaş yavaş ve yeni yasalara göre Yeni Crobuzon yetkilileri nehir ticaretini yeniden açıyordu. Mavnacılar yeni hatların açılmasını bekliyordu. Cutter, Yeni Crobuzon'a kömür karası bulaşmış giysiler içine, alçak bir tekneyle geldi.

Etrafı, nehrin kıvrımında kurulmuş evlerle, onlarcasıyla, sonra yüzlercesiyle sarıldı ve bunların seslerini duyup onları, binaların yerleşimini anımsadı ve eve döndüğünü anladı. Rüşvet vererek kendisini buraya getirttiği tekneci, Cutter'ın inmesini dört gözle bekliyordu. Motoru habire öksüren tekne Kuzgun Kapısı'nın katranlı evlerinden, Dereboyu'nun kalabalık kepri mahallelerinden, salgıdan eklentilerle tanınmaz hale gelmiş evlerinden ve Yeni Crobuzon'un eski tuğla köprülerinin altından geçerken suyun yüzeyinde gökkuşağı renklerinde bir akıntı bırakıyordu.

Hava gemileri geçiyordu. Lamba bacaklarıyla ortalığı kolaçan ediyorlardı. Geniş bir ışık halesi tekneyi içine aldı ve iki kez yanıp söndü.

Cutter Dumanlı Dönemeç'in ardiyelerinin, soluk tuğlaların ve kirli beton yapıların arasından yürüdü. Katran ruhu, zift ve küflenmiş posterleri geçti, inşaat malzemesi atıklarını, toz haline gelmiş cam ve taşları geçti ve bir zamanlar Birliğin elinde olan sokaklara çıktı. Bir zamanlar sakinlerinin toplanarak bağıra çağıra her şeyi oyladığı arsaları geçti. Şimdi her şey eskiye dönmüştü, binaların arasında büyüyen böğürtlen çalıları ve maydanoz benzeri bitkiler küçük bir orman, böcekler için yabani bir bölge

oluşturmuştu. Duvarlarda sarmal şekiller vardı. Yağmur bunları silmeye başlamıştı.

Günler geçti ve Cutter yeni kuralları öğrendi, sokakları denetleyen ve Dereboyu'nu, Kasvetlikıyı'yı ve en çok da Dog Fenn'i tecrit eden milislerden kendini nasıl sakınacağını öğrendi. Hâlâ arada Birlikçilerin küçük alanlarda saklandığı söyleniyordu ve milisler çok acımasızdılar.

Cutter, yıkık binalardan, avaz avaz bağırarak masum olduklarını söyleyen, ya da isyan eden kadın ve erkeklerle çıkan birlikleri gördüğünde hiç ses çıkarmıyordu. Gözlerini önüne eğiyordu. Uyuşuk bir halde kontrol noktalarını aşıyor, korkmadan sahte evraklarını gösteriyordu, kendisine bir şey soracaklarından korkmuyordu çünkü ve sorulmadığında da kendisini bir zafer kazanmış gibi hissetmiyordu.

Yukarı mahalleler hâlâ güzeldi. BilSantum Meydanı, Perdido Sokağı İstasyonu. Sanki burada savaş olmamış gibi duruyordu. Sarmallar birer lekeydi. Perdido Sokağı İstasyonu şehrin üzerinde bir tanrı gibi yükseliyordu. Cutter onun çatılarına baktı, çıkmış olduğu yerlere.

Birliğin son günlerinde hava rayı saldırısının acıklı bir tekrarı yaşanmıştı. Patlayıcılarla yüklü bir tren Güherçile İstasyonu'ndan yola çıkmış, uçsuz bucaksız yapıyı kurban etmeyi düşleyerek, Perdido Sokağı İstasyonu'na doğru hızını arttırmıştı. Olacak iş değildi. Bu intihar görevinde onu kullanan, alkolün ve ölüme meydan okuyuşun yüreklendirdiği Birlikçi Sly İstasyonu'nda barikatlara çarpmış ve hızla Salya Fırını'na doğru dönmüştü ama milisler yaklaşan treni patlatmış ve Yeni Crobuzon boyunca uzanan kemerlerde bir delik açmışlardı. Sud Hattı kopmuştu ve yavaş yavaş yeniden yapılıyordu.

Gazete bayilerindeki posterler, gazeteler, ses okuyucu kabinlerindeki bedava balmumu ilanlar hükümetin zaferlerinden söz ediyordu: Tesh'in savaş tazminatından, savaş için özür dileyişlerinden, toplumun yeniden doğuşundan. Zor, umutsuz zamanlardı, diyorlardı. Yeni projelerin, kıta boyunca yapılacak araştır-

maların lafları dolaşıyordu ortalıkta. Yeni bir ekonomi, büyüme sözleri. Cutter merak ediyordu. Dereboyu harap olmuştu. Tüycü Katliamı'ndan sonra ortada bırakılan kepri ölüleri temizlenmiş ama bazı duvarlarda hâlâ lekeler kalmıştı. Bazı yerlerde, ev kurtçuklarının salgıladığı salya eklentiler çatlamış ve yanmış, altlarındaki tuğlalar ortaya çıkmıştı.

Cutter dolaşıp yeniden yapılanma çalışmalarını izledi. Yeni Crobuzon'un merkezi, mermi çukurları, beton, harç ve kırılmış mermer yığınları, dar sokakları birbirine bağlayan ve moloz kaplı eğri büğrü geçitlerle doluydu. Barrackham'daki milis kulesinin tepesi, kuş pisliği gibi, bir inşaat iskelesiyle sarılmıştı. Kopmuş ve sarkmakta olan hava rayı kaldırılmıştı. Barrackham Kulesi onarılınca, o da yeniden yerleştirilecekti.

Mog Tepesi'nde, Birliğin eski alanına yeterince yakın, ama askeri bölgenin hemen dışında olduğundan sıkıyönetim ya da sokağa çıkma yasağı uygulanmayan bir yerde, Cutter kendine kalacak bir pansiyon buldu. Yeni adını verdi. Yaşamında daha önce hiç uğramadığı bölgelerde bulduğu günlük işlerden kazandığı parayla ücretini ödedi.

Yeni Crobuzon bir enkaz halindeydi. Heykeller kırılmıştı, mahalleler yangınların izlerini taşıyordu, bütün binalar boşaltılmıştı. Evler, kiliseler, fabrikalar, dökümhaneler eski kafatasları kadar bomboş ve kırılgan bir hale gelmişti. Nehirde enkaz parçaları yüzüyordu.

Nasıl tekrar eski fısıltı ağının bir parçası olacağını iyi biliyordu, şimdi biraz kopmuş da olsa. Hiç kimsenin kimseye güvenmediği, halkın birbiriyle göz göze gelmekten kaçındığı şu sıralarda bile bunu nasıl yapacağını biliyordu. Hızla kapanan parmakların bir el argosu olarak yorumlanabileceği ve milislerin çağrılabileceği, ya da bölgeyi kaçak asilerden korumak için birilerini öldürebilecek bir bekçinin ve bunların getireceği ölüm mangalarının bulunabileceği şu zamanda bile. Cutter dikkatli ve sabırlıydı. Dönüşünden iki hafta sonra Madeleina'yı buldu.

"Şimdi daha iyi," dedi kadın. "Ama ilk haftalar, korkunçtu."

"Duvarlara dizili bedenlerin her biri için, götürülürken, 'direndi' diyorlardı. Ayağının takılması ya da bir an dinlenmek istemek direnmekti; ya da tükürmek, söylendiği kadar hızlı gelmemek, direnmekti.

"Okbaşı Madenleri'ne doğru, yamaçlarda," dedi. "Sutory Kampı. Birlikçileri orada tutuyorlar. Binlercesini. Tam olarak ne kadar olduklarını bilen yok. Bir ek bina var: İçeri giriyorsun ama bir daha çıkmıyorsun, öyle diyorlar. Sorgulama bittikten sonra.

"Bazılarımız kaçtı."

Kadın tanıdıklarını saydı ve onlara neler olduğunu anlattı. Cutter isimlerin bazılarını biliyordu. Madeleina ona güveniyor muydu yoksa artık umurunda değil miydi, bilemiyordu.

"Neler olduğunu anlatmamız şart," dedi. "Yapmamız gereken bu. Ama eğer doğrusunu anlatırsak, burada olmayanlar yalan söylediğimizi sanacak. Abarttığımızı. Öyleyse, bize inanmaları için, olduğundan daha az kötü mü gösterelim? Bu mantıklı mı?" Çok yorgundu. Cutter ona bütün hikâyeyi, Birliğin çöküşüyle ilgili her şeyi anlattırdı.

Ne kadar zaman önce olduğunu öğrenecek olursa, Cutter'ın, *Konsey için savaşacak kimse yoktu*, demesi kolaylaşacaktı, ama öğrenemedi. Öğrenemedi çünkü neler olmuş olabileceğini bilemiyorlardı, çünkü buna izin verilmemişti. Judah'nın işe karışmasının neye neden olduğunu öğrenemediler.

Yeni Crobuzon'da Demir Konsey'le ilgili bin tane dedikodu dolaşıyordu.

Cutter, sık sık Kutsal Çayır'daki yavaş-heykel parkına gidiyor, sabır tanrısına adanan sanat eserlerinin arasında oturuyordu. Bahçeler harap edilmişti. Tasarlanmış çimenler ve çalıların aralarında her biri çatlak ve damarlı, tortu kayalar vardı, her biri özenle hazırlanmış kayalar: İçlerine düzgün çukurlar açılıyor, kayanın belli düzlemlerinin hafif ve yavaş yavaş çözümü için buralara yakıcı maddeler akıtılıyor ve böylece yılların aşındırmasıyla, parçalar tabakalar halinde düşüyor, yağmurla yerlerinden kopuyor ve sonunda çok önce planlanmış şekillerini alıyorlardı.

Yavaş-heykeltraşlar ne hazırladıklarını asla söylemiyor ve yapıtları ancak onların ölümlerinden sonra ortaya çıkıyordu.

Bu bahçelerin dinginliğinden hep nefret etmişti ama şimdi bozuldukları için orada bir huzur buluyordu. Birlikçi ya da sempatizan serseriler Dog Fenn düşmeden haftalar önce duvardan atlamış ve bu büyük taşları bir keskiyle yontmuşlardı. Eğlenerek ve saygısızca; kaba, üstünkörü ve bayağı, canlı ve çirkin şekiller yapmış, üzerlerine edepsiz ve muhalif sloganlar kazımışlardı. Sanatçıların titiz, can sıkıcı ve asit çalışmalarını mahvetmiş, aşınma heykellerini pornografik soytarılara çevirerek aşağılamışlardı. Cutter'ın oturup yaslandığı şey, kocaman bir penisi okşayan, bu yeni yapılmış şekilerden biriydi; bir kuğu ya da bir kayık, ya da bir çiçek ya da kim bilir ne olarak planlanan taştan oyulmuştu.

Tepelerdeki o zamanı çok fazla anımsamıyordu. Rahul'un kıskacını. Onu sımsıkı tutuşunu. Çırpınmış mıydı? Ağlamış mıydı? Bunu yaptığını sanıyordu, evet ağlamış ve çırpınmıştı. Bitkin düşene kadar, Rahul onu tutmuştu.

Ann-Hari'nin yürüyüşünü, gözden kayboluşunu, ona hiç bakmayışını anımsadı. Rahul'un üstüne atlayıp onu kayalara doğru çevirmesini anımsadı. "Geriye," demişti. "Konsey," ve bunun ne anlama geldiğini bilememişti. O zaman kadını duymamıştı bile. Sonra, yası bitince, ancak.

Kaçak mıydı? Arayıp ölümü bulmuş muydu? Onların, Ann-Hari ve Rahul'un kayalara, Demir Konsey'in beklediği yere doğru giderek gözden kaybolduğunu görmüştü. Onları son görüşüydü bu.

Gücünü toparlayınca, Judah'yı çekmeye çalışmıştı. Onu gömmek istemişti. Judah'nın parçalanmış yüzüne bakmamaya çalışmıştı. Sonunda onu hayvanların yolundan çekmiş, bakmadan, yalnızca dokunarak Judah'nın gözlerini kapatmıştı. Judah'nın soğuyan elini tutmuş ve çok istese bile, köselemsi dudaklarına kendi dudaklarıyla dokunmaya cesaret edememiş, onun yerine kendi parmaklarını öperek bunları uzun bir süre Judah'nın so-

luksuz ağzında tutmuştu. Sanki, eğer yeterince beklerse Judah kımıldayacaktı.

Üzerine bir höyük dikmişti. Yalnızca küçük anlar halinde düşünebiliyordu.

Konsey yerinden oynamadı. Cutter onu görmeye gitmemişti henüz, ama gideceğini biliyordu. Yeni Crobuzon'daki herkes durumunu biliyordu. Judah'nın ölümü onun bu senkronik tutukluluğunu sona erdirmemişti. Gazeteler olanlar konusunda olmadık şeyler öne sürüyordu. En yaygın olanı uğursuz lekeden geçerken bulaşan Tork kalıntısıydı. Cutter hükümette işin aslını bilenler olduğundan emindi.

Onu mümkün olduğunda görmeye gidecekti. Ann-Hari'yi düşündü, taşlarda yürüyüşünü, Rahul'u sürüşünü.

Cutter, Madeleina'ya Judah Low'dan söz ediyor ve kadının acısını sözcük kullanmadan paylaşması Cutter'ı çok duygulandırıyor. Maddeleina bir akşam onu Ketch Fundalığı'ndaki bir mezbahaya götürüyor. Dikkatle, dolambaçlı yollardan gidiyorlar. Yaklaştıkça bir kedi miyavlaması duyuluyor. Hayvanlar geri dönüyor, artık yiyecek değiller. Karanlık mezbahaya geldiklerinde Cutter, di Farja ile birlikte kanlı olukların üzerinden atlıyor ve kilisedeymiş gibi yankılanan seslerin, boş ve birbirine değen et kancalarının arasında, ocakların için için yanan ateşinde, kadın ona gizli kapıları ve onların gerisindeki küçük matbaayı gösteriyor.

O gece birlikte çalışıyor, kolları çeviriyor, mürekkebin donmamasına dikkat ediyorlar. Karanlıkta yüzlerce kopya basıyorlar.

BAŞIBOŞ ŞİDDET
LUNUARY 1806

"Yeni Crobuzon'da saltanat düzeni!" Sizi aptal yalakalar. Sizin düzeniniz kum üzerine kurulu. Yarın Demir Konsey yine harekete geçecek ve siz korkudan sinmişken düdüğünü öttürerek şunu ilan edecek: "*Vardık, varız ve var olacağız.*"

Bir ray iziyle bölünen şehrin dışındaki bu düz bölgeyi, bu açık alanı saran tellerin, keskin tellerin arasındaki açıklıklardan geçerek geliyoruz. Gri ayın altında ya da onsuz, ışıksız gecenin kasvetinde toplandık, geleceğiz.

Oraya. Oraya, Demir Konsey'e geleceğiz. Oraya, ebedî trene geleceğiz, şimdi gerçekten ebedî, belki de tekerleklerinin hemen üzerinde dönüşünü tamamlamak üzere hep hazır. Bekliyor. Demir dingillerinin etrafında devimim şeytanları var, ölümsüz bir an içinde bekliyorlar.

Sınırı bekleyen muhafızları geçince. Tellerin altındaki oyuklardan geçiyoruz, eğer oyuk yoksa keserek açıyoruz ya da dikkatle tırmanıyoruz, sarındığımız paçavralar bizi koruyor. Tarihin kıvrımlarından geçerek bir yer haline gelen o ana geliyoruz, o tarihi ana, şimdinin içinde, şimdinin derisi altındaki o parçaya.

Cezalandırmalara rağmen ardımız arkamız kesilmiyor. Yaşlı kadınlar, gençler, erkekler, insan, kaktüs, kepri, kirpi-adam, vodyanoi ve Tekraryapımlar, Tekraryapımlar bile. Burada, trenin etrafında bu tehlikeli yolculuğu yapan Tekraryapımların bulduğu bir şey var, bu anın ötesindeki anlarda eşitler. Sayısız çocuk.

Kaba küçük külhanbeyleri, Yeni Crobuzon sokaklarında hayvan gibi yaşayan yetimler, bu tuhaf oyun alanına gelmek için gruplar oluşturuyorlar. Kalabalık ve paslı köhne trenlerle, yeni projeler başladıkça yeniden büyüyen KADT'nin hatlarını dolduruyor, çorak arazilerden, sadece gri ve taş hayaletleri andıran taşların arasından kilometrelerce yol kat ederek sokak çocukları Demir Konsey'e geliyor.

Bir çember oluşuyor. İzlenecek yollar var.

Bacalardan çıkarken donmuş dumanı görmek için kaygan tepeleri tırmanmak. Trenin yüzüne bakmak için rayların tam ortasında durmak. Küçük çember, Konsey'in tamamı boyunca gerisin geriye gidiyor, birkaç dakikalık yürüyüş bu. Kimse ona dokunamıyor. Herkes deniyor. Trenin etrafında zaman yanıltıcı. Geliyorlar. Herkes onu görebiliyor. Demir Konsey durdurulmadı, atılıyor, hazır ve onu yalnız bu tek anda görüyoruz. Etrafını sarıyoruz.

Makinesinin bacası kule gibi ve kenarları dışa açık, siyah bir püskürtü, şeklini koruyor, o ana gömülü rüzgârla geriye savrulmuş. Yaklaşıyoruz, hayvan kafalarının azalan tüylerine, bekleyen savaşçıların bıçaklarına, yüzlerine yapışmış çığlıklarla hazırlanan Konseycilere yakından bakıyoruz.

Şu Kalın Bacaklar. Büyük, yaşla rengi solan kaktüs-adam, makine odasının camında. Çok zaman önce Demir Konsey'in yapımına yardım etti. Onu evine geri getirmek için burada.

Konseyciden Konseyciye aktarılan, buradakilere verilen isimler de var. Heyecanlı çığlığı, tükürüğünü ağzının etrafında parabolik bir perçem gibi püskürtmüş Tükürükçü; şuradaki Kurbağa, bir vagondan diğerinin tepesine atlarken kavisinin ortasında asılı kalmış; buradaki Silahşör, tabancasından çıkan bir kurşun on beş santimetre fırlayıp kalmış. Hareket etmeyen mermi ve silahın arasında durup el sallamak bir gelenek.

Bazılarımız bu Konseycileri bir zamanlar tanıyordu. Sık sık aynı adamla konuşmaya gelen bir kadın var, adam babası, ona geri gelmiş, zaman içinde devinimsiz. Ailesini ziyaret eden yalnızca o değil.

Sarmaşık sarılı kule, pas tozu ve dumanla çevrili, hayvan vagonları karmakarışık, panellerle kaplı laboratuvar vagonları, yemekhaneler, cephanelikler ve kilise, şurada toprak dolu açık vagonlar, bahçeler ve mezarlık, sahile vurmuş odunlardan yontulmuş bir vagon, Tork'un içeridekilere çarptığı yerde kalmış, soğansı üç çekirdekli plazma kesesi, metal dişleriyle, anın sona erdiği yerde hırlayan son makine. Bu durmuş Konsey vagonları bizi kurtarmaya geliyor.

Etraflarında oynuyoruz; onlara geliyoruz. Bazıları gelip dua ediyor. Demir Konsey'in etrafındaki alan, dileklerin yazılı olduğu kâğıtlarla kaplı.

Milisler ve bilimcileri, büyücüleri şiddet kullanarak onu savmaya çalışıyor ama zaman golemi varlığını sürdürüyor ve bu kaba saldırılardan etkilenmiyor. Tekrar tekrar geliyoruz.

Yıllar geçebilir ve biz Demir Konsey'in öyküsünü, nasıl yapıldığını, nasıl kendini yaratıp gittiğini ve nasıl geri gelmiş olduğunu, geldiğini ve hâlâ gelmekte olduğunu anlatacağız. Kadınlar ve erkekler kötü topraklardan geçerek, tarihi dünyanın öte yanına taşıyıp geri getirdiler. Hâlâ bağırışları ağızlarında ve onları içeri buyur ediyoruz. Kaya siperlerinden çıkıp tuğla gölgelere doğru geliyorlar. Hep geliyorlar.

Britanya bilim kurgu ve fantastik edebiyatının genç ve başarılı ismi China Miéville'in, **Perdido Sokağı İstasyonu** ve **Yara**'nın ardından, Yeni Crobuzon üçlemesinin son kitabı olarak kurguladığı **Demir Konsey**; mevcut baskı rejimine karşı ayaklanan çeteler, örgütler ve direnişçilerin sahnede olduğu, mekân ve zamanın parçalandığı bir savaş ve isyan zamanına odaklanıyor. Roman, 2005 yılında Arthur C. Clarke ödülünü kazandı, Locus ödüllerinde ise En İyi Fantastik Roman seçildi. Tesh şehrinin Yeni Crobuzon'la devam etmekte olan mücadelesinde umutsuzluk ve şiddet yaşama egemen olurken etrafta bir fısıltı dolaşmaktadır: Artık Demir Konsey zamanı. Demir Konsey; Yeni Crobuzon yurttaşlarının; Parlamento ve milislerin işçilere, sanatçılara, askerlere, büyücülere, fahişelere kök söktüren tiranlığına son vermek için umutla direnmelerinin imgesi.

Fantastik edebiyat alanının en saygın ödülü olarak kabul edilen Arthur C. Clarke ödülünü üç kez kazanan tek yazar olan China Miéville, **Demir Konsey**'de çok katmanlı, anlatımsal ve politik sınırları zorlayan, lirik bir romanla çıkıyor okuyucuların karşısına.

Baskı ve zorbalığa karşı isyanla körüklenen ebedî tren Demir Konsey bilinmeyen bir geleceğe doğru ilerlerken, devrim hep yaklaşmakta, hep gelmek üzeredir.

THG 0460465 DAO

35 TL. KDV DAHİL

ISBN: 978-605-9046-25-1

Yordam Kitap